Przykłady dobrych praktyk rozwijania kompetencji kluczowych – raporty ewaluacyjne

Publikacja jest współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Publikację przygotowano w ramach projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji. Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski centralnej i południowo-zachodniej", Priorytet III, Działanie 3.3, Poddziałanie 3.3.4 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, realizowanego na podstawie umowy o dofinansowanie zawartej z Ministerstwem Edukacji Narodowej.

Projekt jest realizowany przez Wyższą Szkołę Ekonomii i Innowacji w Lublinie w partnerstwie z Dolnośląską Szkołą Wyższą we Wrocławiu.

SZKOŁA
KLUCZOWYCH KOMPETENCJI

Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski centralnej i południowo-zachodniej

Przykłady dobrych praktyk rozwijania kompetencji kluczowych – raporty ewaluacyjne

© *Copyright by* Innovatio Press Wydawnictwo Naukowe
Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji, Lublin 2013

Wszelkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie, przedrukowywanie i rozpowszechnianie całości lub fragmentów niniejszej pracy bez zgody wydawcy zabronione.

Projekt okładki: Marek Szczodrak

Printed in Poland

Innovatio Press Wydawnictwo Naukowe

Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji

20-209 Lublin, ul. Projektowa 4,

tel. (81) 749 17 77, fax (81) 749 32 13

www.wsei.lublin.pl

Wydrukowano w Polsce

ISBN 978-83-62074-95-2

Publikacja dystrybuowana bezpłatnie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SPIS TREŚCI

- Wprowadzenie 5
- Konrad Żurawski – Raport z ewaluacji programu nauczania „Technologia informacyjna. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 7
- Paweł Patysiak – Raport z ewaluacji programu nauczania „Technologia informacyjna. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 27
- Jacek Owsianny – Raport z ewaluacji programu nauczania „Technologia informacyjna. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 57
- Piotr Dereń – Raport z ewaluacji programu nauczania „Technologia informacyjna. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 71
- Małgorzata Jaśkowiak – Raport z ewaluacji programu nauczania „Podstawy przedsiębiorczości. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 97
- Beata Witiuk – Raport z ewaluacji programu nauczania „Podstawy przedsiębiorczości. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 109
- Małgorzata Legan – Raport z ewaluacji programu nauczania „Podstawy przedsiębiorczości. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 137
- Beata Małkiewicz – Raport z ewaluacji programu nauczania „Podstawy przedsiębiorczości. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 171
- Mirosława Czapla – Raport z ewaluacji programu nauczania „Język niemiecki. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 189
- Aleksandra Grzywacz – Raport z ewaluacji programu nauczania „Język niemiecki. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 229
- Ewa Bierzychudek-Lis – Raport z ewaluacji programu nauczania „Język rosyjski. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 253
- Małgorzata Ambroziak – Raport z ewaluacji programu nauczania „Język angielski. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 295
- Beata Nowacka – Raport z ewaluacji programu nauczania „Język niemiecki. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 309
- Robert Cieniawa – Raport z ewaluacji programu nauczania „Matematyka. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 341

- Marzena Krawczyk – Raport z ewaluacji programu nauczania „Matematyka. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 353
- Elżbieta Żrałka – Raport z ewaluacji programu nauczania „Matematyka. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 365
- Katarzyna Cieciurska – Raport z ewaluacji programu nauczania „Matematyka. Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych” 393
- Anna Skiba – Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji oraz Lekcji Demonstracyjnych – Matematyka 439
- Izabela Mikstacka-Mikuła – Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji oraz Lekcji Demonstracyjnych – Matematyka 443
- Katarzyna Cieciurska – Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji oraz Lekcji Demonstracyjnych – Matematyka 453
- Beata Dreszer – Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji oraz Lekcji Demonstracyjnych – Podstawy przedsiębiorczości 461
- Beata Małkiewicz – Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji oraz Lekcji Demonstracyjnych – Podstawy przedsiębiorczości 467
- Ewa Jabłońska – Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji oraz Lekcji Demonstracyjnych – Podstawy przedsiębiorczości 473
- Ewa Brzycka – Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji oraz Lekcji Demonstracyjnych – Technologii informacyjnej 487
- Ewelina Czajczyńska – Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji oraz Lekcji Demonstracyjnych – Technologii informacyjnej 493
- Katarzyna Waiss – Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji oraz Lekcji Demonstracyjnych – Technologii informacyjnej 501
- Klaudia Klamka – Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji oraz Lekcji Demonstracyjnych – Język angielski 507
- Piotr Woziwodzki – Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji oraz Lekcji Demonstracyjnych – Język angielski 513

WPROWADZENIE

Spośród wielu przemian dokonujących się obecnie w sferze edukacji zawodowej ogromne i priorytetowe znaczenie mają te, które zmierzają ku podniesieniu jej jakości i efektywności. Jakość kształcenia jest funkcją szeregu zmiennych czy parametrów posiadających wpływ na „produkt końcowy", którym jest absolwent szkoły.

Założeniem projektu SKK2 było opracowanie i wdrożenie autorskich programów nauczania łączących treści zawodowe z treściami wybranych przedmiotów (przedsiębiorczość, języki obce, matematyka lub inne przedmioty matematyczno-przyrodnicze, technologia informacyjna). Opracowanie takiego programu i jego realizacja były dla nauczycieli przedsięwzięciem bardzo trudnym. Mimo że rozporządzenie MEN, dotyczące dopuszczania do użytku szkolnego programów i podręczników szkolnych, nie zawiera informacji o konieczności ewaluowania programu i opracowywania stosownego projektu ewaluacji, to nauczyciele w projekcie SKK2 zostali zobligowani do opracowania projektu ewaluacji i umieszczenia go w swoich programach. Projekt zakładał także opracowanie programów do Lekcji Demonstracyjnych i Mobilnego Instytutu Kompetencji, a także do tzw. lekcji dodatkowych z technologii informacyjnej i przedsiębiorczości. Wszystkie opracowane przez nauczycieli programy zawierają projekty ewaluacji. Celem badań ewaluacyjnych jest ocena rzeczywistych efektów realizacji tych programów. Ewaluacja zatem jest kluczowym elementem realizacji projektu. Po realizacji zajęć nauczyciele przygotowali raporty ewaluacyjne ze wszystkich programów opracowanych w ramach projektu SKK2. Aktualnie obowiązujące rozporządzenie w sprawie sprawowania nadzoru pedagogicznego obliguje wszystkich pracowników (dyrekcje szkół i nauczycieli) do prowadzenia ewaluacji wewnętrznej. Ewaluacja wewnętrzna jest wspólnym dziełem szkoły, dlatego też niezbędne staje się także ewaluowanie programów, którymi nauczyciel się posługuje. Oczywiście traktujemy ewaluację programów jako działanie wieloaspektowe. Z jednej strony ewaluacja wskazuje efekty realizacji programów dla szkoły, korzyści dla społeczności lokalnej, z drugiej zaś efektywność realizacji całego projektu SKK2. Założeniem było, aby programy zostały ocenione z różnych punktów widzenia (próby badawcze to uczniowie, nauczyciele, rodzice, dyrektorzy szkół, a także wizytatorzy organów sprawujących nadzór pedagogiczny w trakcie ewaluacji zewnętrznej). Badania przeprowadzone przez nauczycieli pozwoliły dokonać porównania wstępnych założeń projektu SKK2 z efektami, które można zaobserwować w szkołach. Jest to także wartość dodana projektu, ponieważ nauczyciele, oprócz wiedzy i umiejętności dotyczących opracowywania i realizacji programów, zdobyli dodatkową umiejętność, jaką jest planowanie procesu ewaluacji, realizacja i opracowywanie dokumentu końcowego, czyli raportu. Działanie to ma wymiar ponadregionalny, ponieważ raporty ewaluacyjne umieszczone są w publikacji „o dobrych praktykach" i z całą pewnością będą doskonałym materiałem szkoleniowym i informacyjnym dla nauczycieli z całej Polski.

Ewaluacja jako kluczowy element projektu jest ukierunkowana nie tylko na rzetelne rozpoznanie bieżących i strategicznych potrzeb edukacyjnych szkół, jakie powinny zostać osiągnięte, ale również na działania zorientowane na weryfikowanie, w jakim stopniu potrzeby i cele projektu zostały zrealizowane. Ewaluacja jest zatem równie wartościowa jak cały projekt SKK2. W niniejszej publikacji prezentujemy wybrane raporty ewaluacyjne do programów autorskich ze wszystkich czterech kompetencji jako przykłady „dobrych praktyk", będące jednocześnie wyrazem uznania dla ich autorów.

Raport z ewaluacji programu nauczania wraz z aneksem

TECHNOLOGIA INFORMACYJNA. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Elektronicznych i Gimnazjum nr 3
w Jeleniej Górze

Autor:

Konrad Żurawski

Jelenia Góra 2013

1. Opis programu autorskiego poddanego ewaluacji

Ewaluacji został poddany program autorski oraz aneks do programu autorskiego po zakończeniu jego realizacji. Celem nauczania przedmiotu „technologia informacyjna" jest przygotowanie absolwenta do aktywnego życia i funkcjonowania w nowoczesnym społeczeństwie informacyjnym, a także wykształcenie praktycznej umiejętności świadomego i sprawnego posługiwania się komputerem oraz narzędziami i metodami informatyki. Szybki rozwój technik informatycznych oraz zwiększający się jej wpływ na życie codzienne wyznacza potrzebę selektywnego doboru treści kształcenia i wychowania. Do realizacji niniejszego programu wraz z aneksem wybrano klasę I TIA Technikum Informatycznego w Zespole Szkół Elektronicznych i Gimnazjum nr 3 w Jeleniej Górze.

Celem ewaluacji była:

- ocena stopnia realizacji programu,
- uzyskanie informacji od uczniów na temat tego, jak oceniają swój udział w programie,
- uzyskanie informacji na temat tego, w jakim stopniu, w wyniku realizacji projektu wzrósł poziom osiągnięć uczniów w zakresie realizacji kluczowych kompetencji technologii informacyjnej.

Docelową grupą są uczniowie, którzy świadomie wybierają technikum o profilu informatycznym i charakteryzują się większą niż podstawowa wiedzą z zakresu technologii informacyjnej.

2. Obiekt ewaluacji

Badaniu został poddany opracowany program autorski i aneks do programu autorskiego. Program wraz z aneksem został zrealizowany w całości w okresie od września 2010 r. do czerwca 2013 r. W programie opracowanym zgodnie z podstawą programową położono duży nacisk na kształtowanie umiejętności sprawnego, samodzielnego i odpowiedzialnego działania z wykorzystaniem narzędzi i środków technologii informacyjnej i komunikacyjnej. Aneks do programu autorskiego pozwolił na rozszerzenie wiedzy dotyczącej tworzenia serwisów www i zarządzania systemami CMS. Aneks został opracowany tak, aby jego treści wykraczały poza podstawę programową i były odpowiedzią na zainteresowania uczniów.

Obszar ewaluacji

Obszary poddane ewaluacji:

- realizacja celów edukacyjnych,
- przydatność wiedzy z zakresu ICT,
- aktywność uczniów w czasie zajęć,
- organizacja zajęć.

3. Metody i narzędzia ewaluacji

Jako metodę ewaluacji wybrano ankietowanie anonimowe tuż przed wystawieniem ocen rocznych w każdym roku nauki. Dodatkowo przeprowadzano test „na wejście" sprawdzający wiedzę, dzięki czemu uczniowie poznali na jakim etapie opanowania materiału się znajdują oraz jakie zagadnienia mają do powtórzenia, aby móc bez przeszkód realizować dalszy zakres materiału. Ważnymi danymi będą informacje zwrotne od uczniów na temat problemów, jakie napotkali i co im się podobało na dotychczasowych zajęciach, a co by zmienili. Nauczycielowi dostarczy to informacji o realizacji zamierzonych celów, o skuteczności jego metod pracy oraz o występujących trudnościach w trakcie realizacji projektu kluczowych kompetencji.

3.1. Pytania kluczowe

- Jaka jest efektywność wprowadzania kluczowych kompetencji w nauczaniu technologii informacyjnej?
- Jaką wartość przyniósł program w aspekcie zdobywania wiedzy przez uczniów kompetencji kluczowych?
- W jaki sposób uczniowie wykorzystają zdobytą wiedzę w realizacji planowania swojej przyszłej kariery zawodowej?

3.2. Próba badawcza

Próba badawcza to uczniowie Zespołu Szkół Elektronicznych i Gimnazjum nr 3, kształcący się w zawodzie technik informatyk i uczestniczący w realizacji programu i zajęć dodatkowych objętych aneksem z projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji". W badaniu ankietowanym wzięło udział na początku realizacji programu 28 uczniów, a na zakończenie 21 uczniów. Ankieta była anonimowa. W teście „ na wejście" wzięło udział 28 uczniów, na „wyjście" 24 uczniów.

3.3. Prezentacja danych, opracowanie raportu

Raport z przeprowadzonej ewaluacji został opracowany przez nauczyciela prowadzącego zajęcia i zatwierdzony przez dyrektora szkoły. Dane zostaną przekazane w formie elektronicznej do lidera projektu, dyrekcji szkoły oraz innych nauczycieli realizujących program SKK2.

4. Podsumowanie i wnioski

Tematyka obszarów ewaluacji została ujęta w m.in. pytaniach ankietowych. Wyniki ankiety pozwalają stwierdzić, że innowacyjność wprowadzona do programu pozwala go ocenić jako nowoczesny i przydatny, ponieważ uczniowie zdobyli umiejętności praktyczne. Dzięki nowoczesnej bazie dydaktycznej i dodatkowym formom kształcenia pozalekcyjnego została zwiększona atrakcyjność przedmiotu dla uczniów. Zrealizowane treści programu są przydatne w dalszym kształceniu technicznym i ułatwiają zrozumienie zagadnień programistycznych i algorytmicznych. Tematyka zajęć została dostosowana do predyspozycji i zainteresowań uczniów a przez to został zwiększony wpływ na efektywność nauczania/uczenia się.

Zadania w ramach projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji", w których uczestniczyli uczniowie, były dla nich stymulujące i pouczające. Pierwsze dwa lata projektu spotkały się z dużą aprobatą uczniów, jednak gdy uczniowie, biorący udział w projekcie, dotarli do klasy trzeciej w większości stracili zainteresowanie dodatkowymi zajęciami z technologii informacyjnej. Było to związane z tym, iż dodatkowe zajęcia odbywały się na ostatnich godzinach lekcyjnych (8.-9. lekcja), co u wielu osób kolidowało z innymi dodatkowymi zajęciami, np. tworzenie scenek na potrzeby grantu czy zdobywaniu uprawnień na prawo jazdy, certyfikaty energetyczne lub kursy grafiki 3D, które oferuje szkoła oraz przeładowaniem zajęć z komputerem w siatce godzin dla technika informatyka. W trakcie trwania projektu uczniowie sugerowali, iż wolą intensywne zajęcia warsztatowe 2-3 dni w cyklu, niż co tydzień po jednej godzinie dodatkowych zajęć.

Reasumując, dzięki udziale w projekcie i poszerzeniu wiadomości z zakresu ICT, uczniowie wzbogacili swoją wiedzę i czują się pewniej co do swoich umiejętności.

Mocne strony programu:

- zdobywanie wiedzy z dziedziny kluczowych kompetencji,
- interdyscyplinarne zadania z kluczowych kompetencji,
- nabycie umiejętności autoprezentacji,
- wyznaczanie celów oraz działań edukacyjnych i zawodowych
- przydatność realizowanych zajęć w świetle nabycia umiejętności praktycznych (np. tworzenie własnej sieciowej wizytówki)
- rzetelność prowadzonych zajęć przez nauczyciela (ciekawe ćwiczenia, dobór materiałów).

Słabe strony programu:

- uczestnictwo w zajęciach dodatkowych w późnych godzinach,
- zbyt duża ilość zajęć dla klasy III biorącej udział w projekcie.

Wyniki badań

Test z technologii informacyjnej na początku roku szkolnego i po semestrze.

(test – załącznik nr 1)

pytanie:	1	2	3	4
2010-09-30 30 osob	75	60	60	30
2011-01-20 30 osob	117	114	105	111

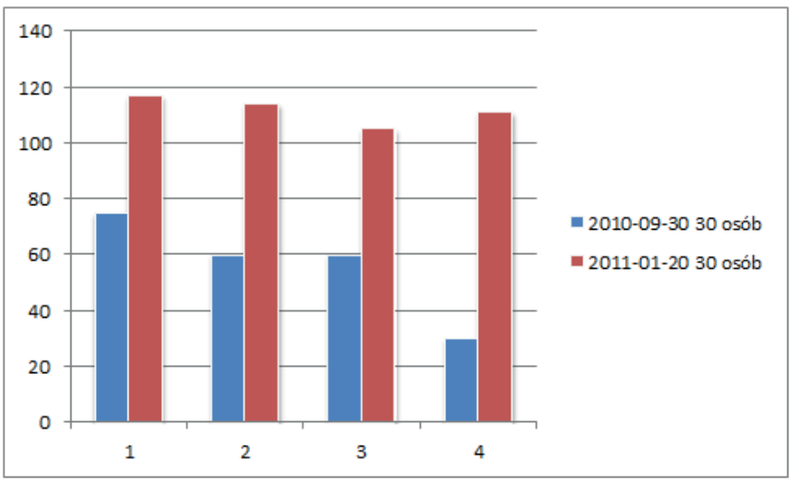

Ankieta do ucznia.

Pytanie 1

Czy projekt, w którym uczestniczysz jest ważny dla Twojej przyszłej kariery zawodowej?

pytanie:	1	2	3	4	5
2011-06-16 30 osób	0	1	20	7	2
2012-06-18 26 osób	0	1	4	15	6
2012-06-19 20 osób	1	3	5	6	5

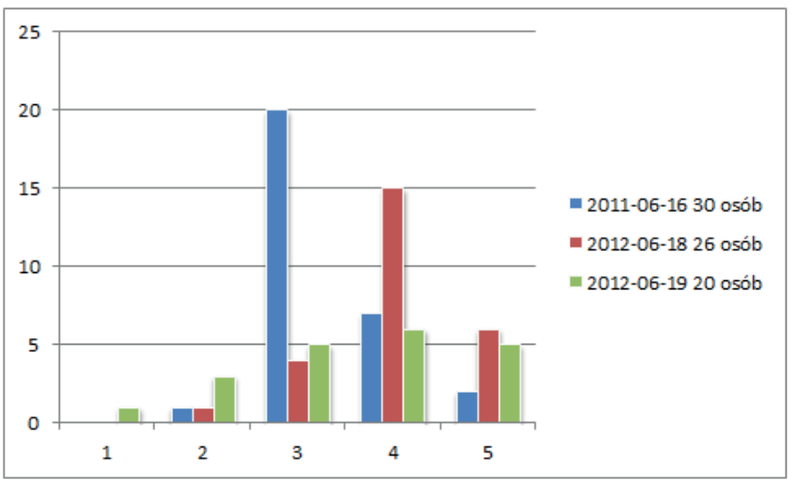

Pytanie 2

Wprowadzona innowacyjność do przedmiotu pozwala go ocenić jako nowoczesny.

pytanie:	1	2	3	4	5
2011-06-16 30 osób	0	0	12	14	4
2012-06-18 26 osób	0	1	3	16	6
2012-06-19 20 osób	1	1	6	8	4

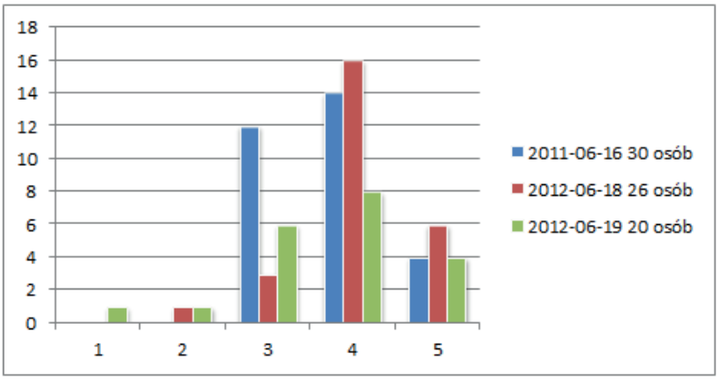

Pytanie 3

Czy cele przedmiotu są mocno związane z tym co się dzieje poza szkołą, w życiu?

pytanie:	1	2	3	4	5
2011-06-16 30 osób	0	2	10	15	3
2012-06-18 26 osób	0	1	4	14	7
2012-06-19 20 osób	1	1	7	8	3

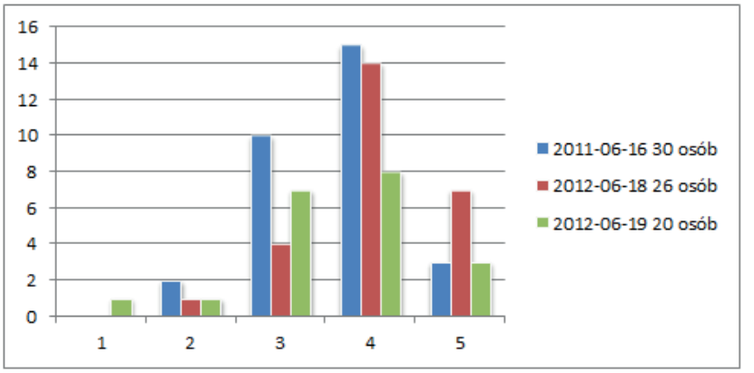

Pytanie 4

Czy uważasz, że uczysz się bardzo potrzebnych rzeczy?

pytanie:	1	2	3	4	5
2011-06-16 30 osób	0	3	10	12	5
2012-06-18 26 osób	0	1	6	15	4
2012-06-19 20 osób	0	3	7	8	2

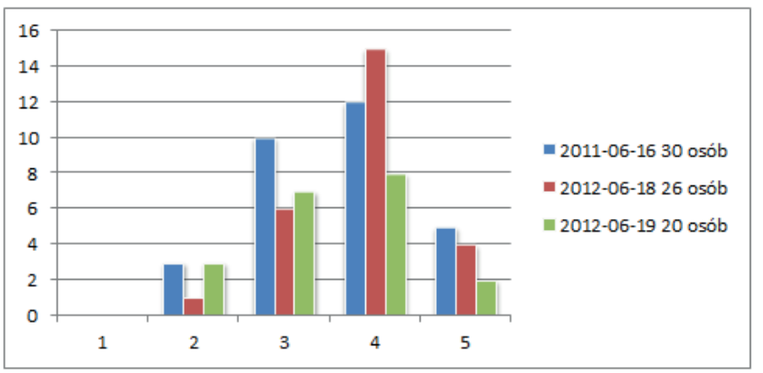

Pytanie 5

Czy jeżeli dobrze zapoznasz się z treścią zajęć, to pozwoli Ci to w przyszłości łatwiej znaleźć pracę?

pytanie:	1	2	3	4	5
2011-06-16 30 osób	0	1	11	11	7
2012-06-18 26 osób	0	0	7	12	7
2012-06-19 20 osób	0	2	8	8	2

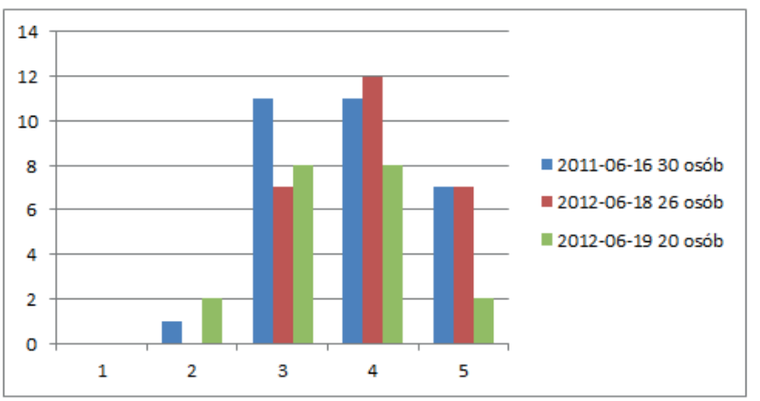

Pytanie 6

Czy chętnie zdobywasz wiedzę z tej dziedziny?

pytanie:	1	2	3	4	5
2011-06-16 30 osób	0	0	8	13	9
2012-06-18 26 osób	0	0	5	14	7
2012-06-19 20 osób	0	1	7	9	3

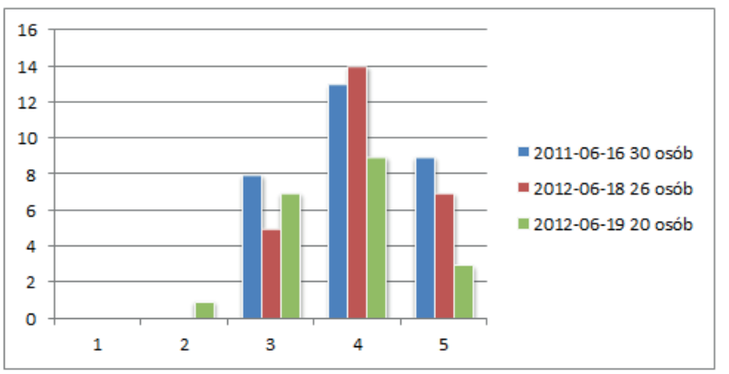

Pytanie 7

Czy masz poczucie, że korzystając z tego projektu wiele się nauczyłeś?

pytanie:	1	2	3	4	5
2011-06-16 30 osób	0	0	8	12	10
2012-06-18 26 osób	0	0	7	13	6
2012-06-19 20 osób	0	1	8	8	3

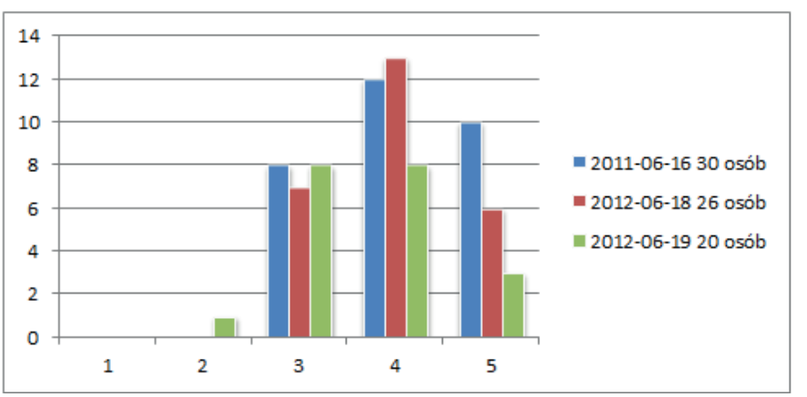

Pytanie 8

Czy projekt, w którym uczestniczysz pozwala Ci zdobyć umiejętności praktyczne?

pytanie:	1	2	3	4	5
2011-06-16 30 osób	0	0	5	13	12
2012-06-18 26 osób	0	0	7	13	6
2012-06-19 20 osób	0	1	8	10	1

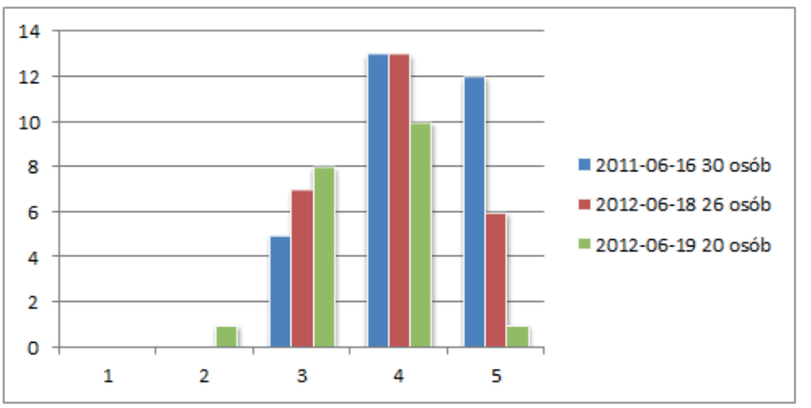

Pytanie 9

Czy środki dydaktyczne (plansze, druki, filmy, tablice) służą Ci do praktycznego działania, czy tylko jako ilustracja tematu?

pytanie:	1	2	3	4	5
2011-06-16 30 osób	0	2	14	12	2
2012-06-18 26 osób	0	0	11	11	4
2012-06-19 20 osób	0	3	8	8	1

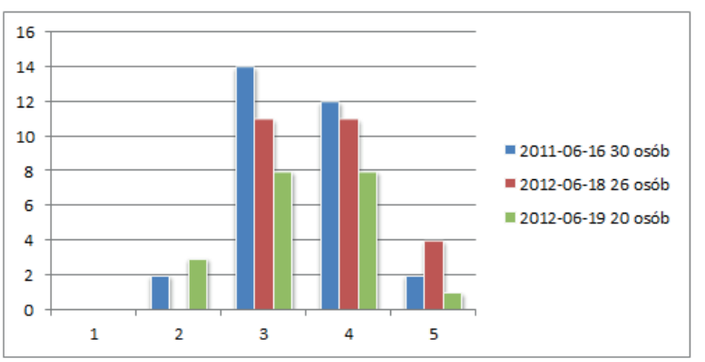

Pytanie 6

Czy Twój udział w projekcie wyzwolił w Tobie cechy, które umożliwią Ci łatwe poruszanie po rynku pracy?

pytanie:	1	2	3	4	5
2011-06-16 30 osób	0	2	14	10	4
2012-06-18 26 osób	0	0	11	8	7
2012-06-19 20 osób	0	1	10	7	2

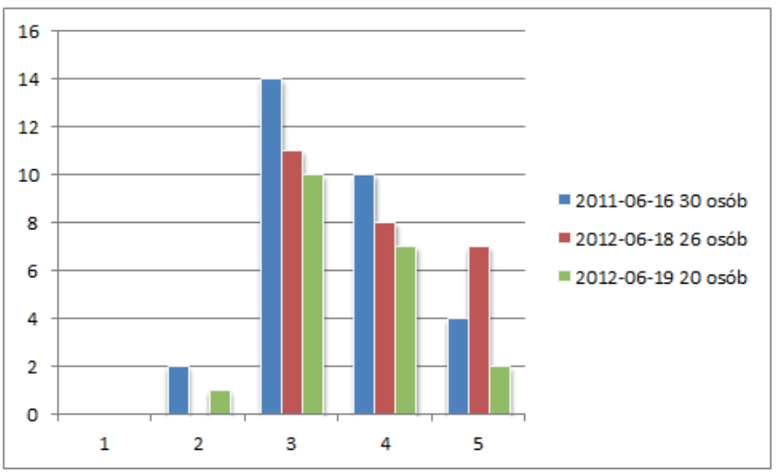

Ankieta do uczniów (załącznik nr 3)

Pytanie 1

Czy dodatkowy program jest ważny pod względem przydatności dla Ciebie?

pytanie:	1	2	3	4	5
2011-06-16 30 osób	0	1	25	3	1
2012-06-18 26 osób	0	1	10	9	6
2012-06-19 20 osób	0	3	6	6	5

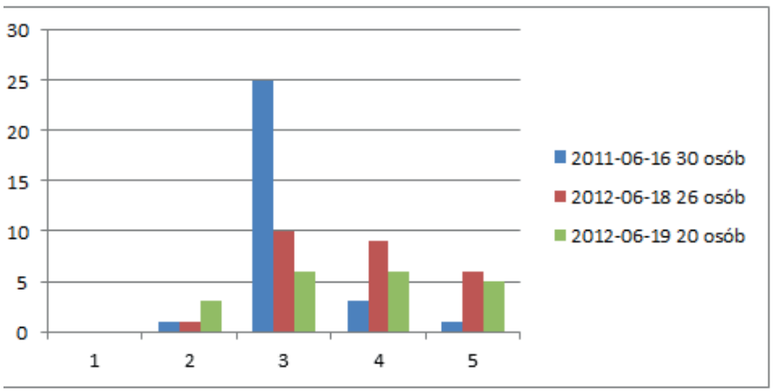

Pytanie 2

Czy wiedzę zdobytą w ramach dodatkowych zajęć oceniasz jako przydatną w życiu codziennym?

pytanie:	1	2	3	4	5
2011-06-16 30 osób	0	1	15	11	3
2012-06-18 26 osób	0	1	11	8	6
2012-06-19 20 osób	1	1	5	9	4

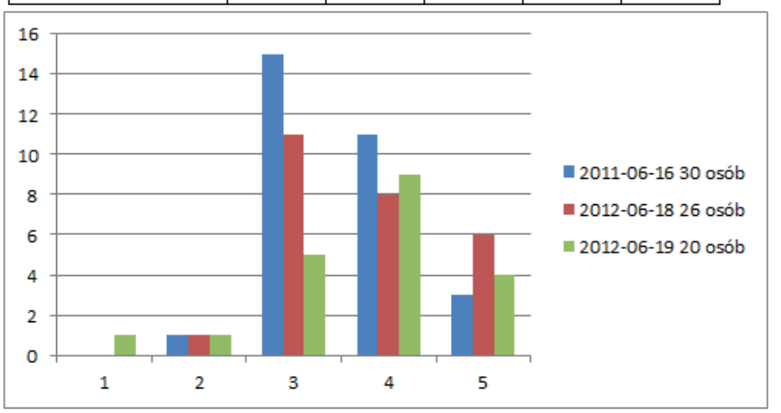

Pytanie 3

Czy podczas zajęć panowała dobra, przyjazna atmosfera?

pytanie:	1	2	3	4	5
2011-06-16 30 osób	0	2	16	9	3
2012-06-18 26 osób	0	0	6	12	8
2012-06-19 20 osób	0	0	7	10	3

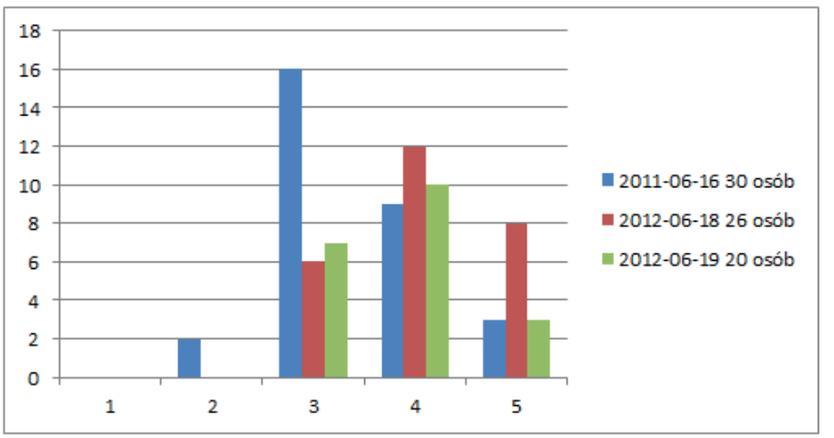

Pytanie 4

Czy masz poczucie, że korzystając z zajęć wiele się nauczyłeś?

pytanie:	1	2	3	4	5
2011-06-16 30 osób	0	3	10	12	5
2012-06-18 26 osób	0	1	6	15	4
2012-06-19 20 osób	0	3	7	8	2

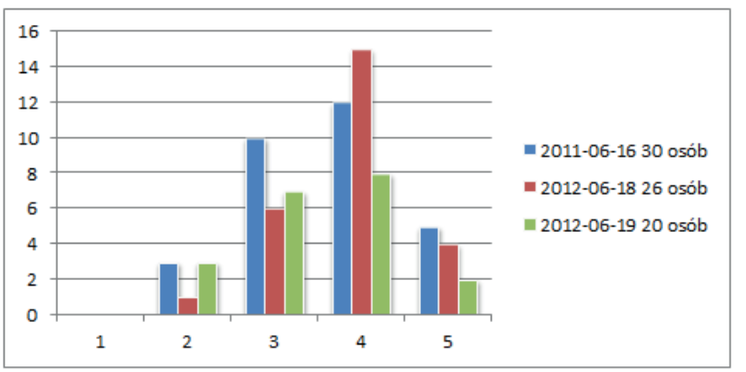

Pytanie 5

Czy uważasz, że nauczyciel rzetelnie prowadzi zajęcia i dobiera ciekawe ćwiczenia?

pytanie:	1	2	3	4	5
2011-06-16 30 osób	0	1	11	10	8
2012-06-18 26 osób	0	0	8	12	6
2012-06-19 20 osób	0	1	9	6	4

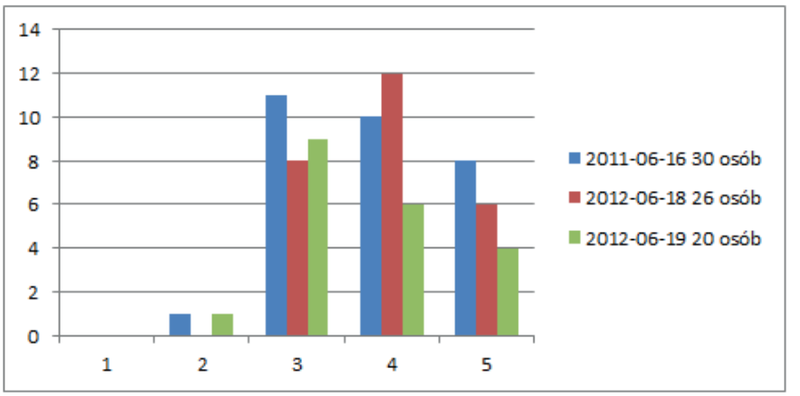

Test dla ucznia w trakcie trwania aneksu (załącznik nr 4)

pytanie:	1	2	3	4	5	6
2011-09-13 26 osób	16	10	11	5	9	8
2011-06-19 26 osób	24	24	25	22	24	26

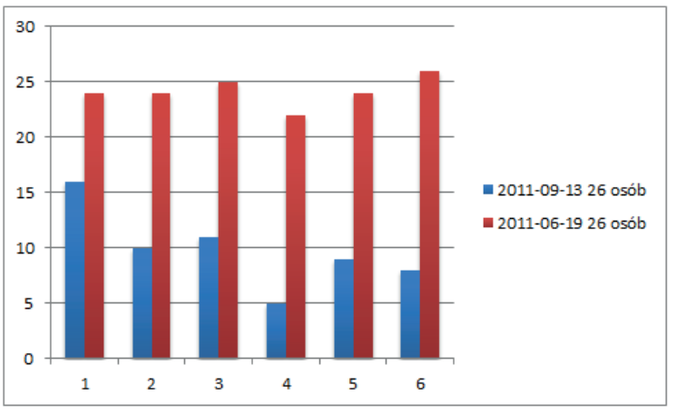

6. Aneks. Zawiera narzędzia, które służyły do zbierania danych

Załącznik nr 1

SPRAWDZIAN PRAKTYCZNY – WORD

1. Pisanie tekstu

Oto przykładowy tekst pisany czcionką Arial, 12 pkt. z odstępami 1,5 linii.

Teleport Lary, zwany również od imienia jego odkrywcy Portalem Benaventa. Znajduje się na wyspie *Thanedd*, na ostatniej kondygnacji Wieży Mewy. Stały, okresowo aktywny. Zasady funkcjonowania: nie znane. Destynacja: nie znana, prawdopodobnie wypaczona w wyniku samoistnego rozpadu, niewykluczone liczne rozwidlenia a. rozrzuty. Uwaga: *teleport* chaotyczny i śmiertelnie niebezpieczny. Eksperymenty kategorycznie zabronione.

Tym bardziej niezwykłe, że wszelkie poruszenia, wzruszenia i ożywienia absolutnie nie leżały w zwyczaju nilfgaardzkiej szlachty, a okazywanie ~~niepokoju lub podniecenia uważano~~ za objaw niedojrzałości. Podobne zachowanie traktowane było wśród nilfgaardzkich wielmożów tak nagannie i pogardliwie, że okazywania ożywienia czy PODNIECENIA WSTYDZIŁA się nawet niedojrzała młodzież, od której wszakże mało kto oczekiwał przyzwoitego zachowania.

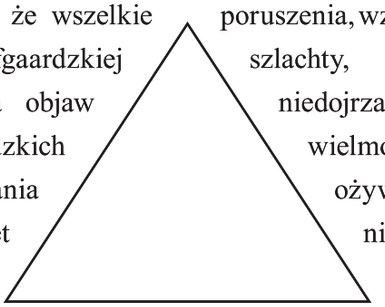

-
-
-
-
-
- ❖
- ❖

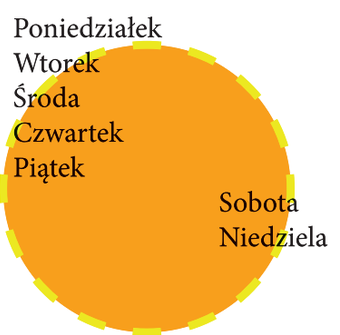

2. AUTOKSZTAŁTY

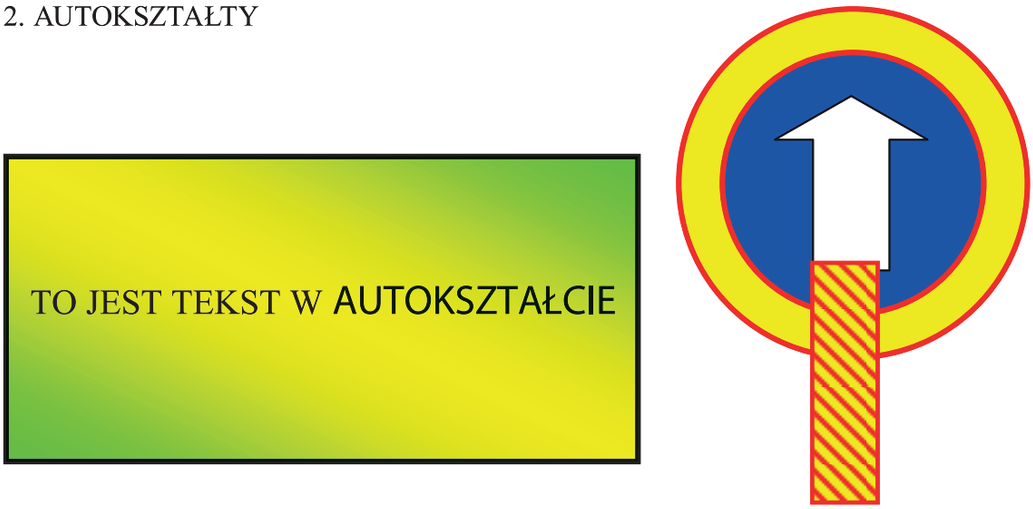

3. TABELE

PONIEDZIAŁEK		WTOREK	ŚRODA	CZWARTEK	PIĄTEK
1.					
2.					
3.					

4. WZORY[1]

$$W = \frac{4}{t} + \sqrt[u]{y - t} + \Omega^t + \Sigma_e$$

$$\left[K + \frac{\Omega^t - \sqrt[w]{u/d}}{\exists \circ \vartheta_t} \right) - \sqrt{\frac{\iint g + \frac{y}{\nabla}}{\Psi - \sum_t e} - \overbrace{[\beta \cdot \delta]}^{\lambda - \frac{t}{4}}} \xleftrightarrow{e} \bigcup_h q \notin \underline{\underline{\otimes}} + \overset{\Phi}{\overline{\Gamma + \sqrt[t]{r}}} - \underbrace{\forall}_{-\infty}$$

1 Wszystkie znaki dostępne są na pasku narzędzi.

Załącznik nr 2.

Uczniu! Zanim wypełnisz, przeczytaj bardzo uważnie ankietę, a następnie zaznacz w kolumnach znakiem X wybraną przez Ciebie odpowiedź:
1 = zdecydowanie tak
2 = raczej tak
3 = nie mam zdania
4 = raczej nie
5 = zdecydowanie nie

L.p.	Pytania	1	2	3	4	5
1	Czy projekt, w którym uczestniczysz jest ważny dla Twojej przyszłej kariery zawodowej?					
2	Czy wprowadzona innowacyjność do przedmiotu pozwala go ocenić jako nowoczesny?					
3	Czy cele przedmiotu są mocno związane z tym co dzieje się poza szkołą, w życiu?					
4	Czy uważasz, że uczysz się bardzo potrzebnych rzeczy?					
5	Czy jeżeli dobrze zapoznasz się z treścią zajęć, to pozwoli Ci to w przyszłości łatwiej znaleźć pracę?					
6	Czy chętnie zdobywasz wiedzę z tej dziedziny?					
7	Czy masz poczucie, że korzystając z tego projektu wiele się nauczyłeś?					
8	Czy projekt w którym uczestniczysz pozwala Ci zdobyć umiejętności praktyczne?					
9	Czy środki dydaktyczne (plansze, druki, filmy, tablice) służą Ci do praktycznego działania, czy tylko jako ilustracja tematu?					
10	Czy Twój udział w projekcie wyzwolił w Tobie cechy, które umożliwią Ci łatwe poruszanie po rynku pracy?					

Twoje uwagi dotyczące realizacji projektu:

Załącznik nr 3

L.p.	Pytania	Nie	Raczej nie	Trudno powiedzieć	Raczej tak	Tak
1	Czy dodatkowy program jest ważny pod względem przydatności dla Ciebie?					
2	Czy wiedzę zdobytą w ramach dodatkowych zajęć oceniasz jako przydatną w życiu codziennym?					
3	Czy podczas zajęć panowała dobra, przyjazna atmosfera?					
4	Czy masz poczucie, że korzystając z zajęć wiele się nauczyłeś?					
5	Czy uważasz, że nauczyciel rzetelnie prowadzi zajęcia i dobiera ciekawe ćwiczenia?					

Twoje uwagi na temat prowadzonych zajęć:

Załącznik nr 4

Przykładowy test z wiadomości na temat języka HTML.

Imię i Nnazwisko ..... klasa C .....

1. Jak napisać tekst podkreślony?

.....

.....

2. Jaki jest kolor czarny w opisie RGB?

.....

.....

3. Co oznacza komenda CELLPADDING?

.....

.....

4. Jak zrobić tekst pływający, bardzo szybki?

.....

.....

5. Jak zrobić link ze słowa „galeria”, link do innej strony uruchamianej w tym samym oknie?

.....

.....

6. Jak powiększyć czcionkę o 3 rozmiary?

.....

.....

Raport z ewaluacji programu nauczania wraz z aneksem

TECHNOLOGIA INFORMACYJNA. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Ekonomicznych
w Kaliszu

Autor:

Paweł Patysiak

Kalisz 2013

1. Opis programu autorskiego poddanego ewaluacji

Autorski program nauczania technologii informacyjnej autorstwa Pawła Patysiaka został przygotowany i był realizowany w ramach projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji. Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski centralnej i południowo-zachodniej". Celem ogólnym projektu jest podniesienie do grudnia 2013 r. poziomu kompetencji kluczowych uczniów szkół ponadgimnazjalnych w czterech województwach: opolskim, kujawsko-pomorskim, dolnośląskim i wielkopolskim, umożliwiający im aktywne uczestnictwo w rynku pracy i gospodarce opartej na wiedzy.

Beneficjentami projektu są między innymi uczniowie z Zespołu Szkół Ekonomicznych w Kaliszu.

Program był realizowany w cyklu rocznym po jednej godzinie tygodniowo w latach szkolnych 2010/2011 oraz w cyklu dwuletnim po jednej godzinie tygodniowo – rozszerzenie aneks – 2011/2012, 2012/2013. Tematyka aneksu została wybrana na podstawie ankiety ustnej przeprowadzonej w klasie po pierwszym roku realizacji autorskiego programu nauczania. Ze względu na galopujące zmiany zachodzące w świecie informatyki, a szczególnie w świecie połączeń bezprzewodowych, uczniowie wyrazili chęć nauczenia się podstawowych konfiguracji sieciowych, twierdząc, że umiejętność ta zdecydowanie przyda im się w przyszłości. Podobnie było z darmowym oprogramowaniem – ze względu na wyższe poczucie odpowiedzialności etycznej i coraz silniejsze naciski organizacji antypirackich uczniowie wykazali zainteresowanie darmowymi odpowiednikami komercyjnych programów. Do realizacji programu kształcenia kluczowych kompetencji w zakresie technologii informacyjnej wybrano uczniów technikum kształcących się w zawodzie technik ekonomista. W czasie nauki uczniowie pogłębiali wiedzę i rozwijali umiejętności informatyczne wyniesione z gimnazjum. W programie duży nacisk położono na kształtowanie umiejętności i postaw niezbędnych do aktywnego i odpowiedzialnego funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym i rozwiązywania problemów związanych z pracą zawodową. Uczeń uczył się przestrzegania zasad poszanowania własności intelektualnej, w tym efektów prac innych i użytkowania licencjonowanego oprogramowania komputerowego. Doskonalone były umiejętności dyskusji w grupie i z przełożonymi, przestrzeganie zasad etycznych i kultury języka przy komunikacji, także za pośrednictwem sieci lokalnej podczas wymiany plików i komunikatów. Duża część programu obejmowała zajęcia praktyczne – tworzenie i konfiguracja sieci przewodowych i bezprzewodowych.

Celem dodatkowych zajęć z technologii informacyjnej było umożliwienie uczniom zdobycia następujących kompetencji:

- zna podstawowe topologie sieci,
- umie samodzielnie sprzętowo i programowo zestawić sieć lokalną,
- umie skonfigurować prosty router poprzez przeglądarkę,
- zna standardy sieci bezprzewodowych,
- rozpoznaje i właściwie stosuje dostępny sprzęt bezprzewodowy,
- potrafi zabezpieczyć domowe sieci bezprzewodowe i swój komputer przed zagrożeniem z zewnątrz,
- potrafi rozwiązać proste problemy związane z brakiem sieci,
- jest świadom różnic i możliwości zastosowania programów darmowych,
- szanuje cudzy dorobek intelektualny i nie wykorzystuje go w sposób bezprawny,
- umie poruszać się po darmowym pakiecie biurowym, programie graficznym i programie muzycznym,
- umie wykorzystać darmowe programy biurowe, graficzne i muzyczne do własnych potrzeb,
- umie pracować w zespole, pomagać kolegom i korzystać z ich pomocy podczas realizacji postawionych przed nim zadań.

2. Opis zespołu klasowego

Badana grupa klasowa jest mało zróżnicowana pod względem płci – 82,1% badanych stanowią dziewczęta. Dlatego wyniki ogólne w większym stopniu są odzwierciedleniem tendencji panujących w podgrupie dziewcząt.

Ogólny poziom intelektualny badanej grupy jest zróżnicowany; uczniowie uzyskali następujące wyniki: przeciętne (39,3%), wyższe od przeciętnego (7,1%), wysokie (28%) oraz wyniki niskie (14,3%) i niższe od przeciętnego (10,7%). W zakresie uzdolnień praktycznych badana młodzież prezentuje przeciętny (42,9%), wyższy od przeciętnego (28,6%) oraz wysoki (10,7%) poziom tej kompetencji.

Uzdolnienia matematyczne i myślenie logiczne kształtują się w danej grupie na poziomie przeciętnym (50%). Podobna prawidłowość występuje w podgrupie chłopców (40%). Warto zaznaczyć, że w podgrupie dziewcząt 21,7% rozwinęło te uzdolnienia na poziomie wyższym niż przeciętny. W zakresie znajomości podstawowych działań arytmetycznych znaczna część badanych wykazuje przeciętny (39,3%) oraz wysoki (35,7%) poziom tej kompetencji. 10,7% badanych uczniów ma trudności z wykonaniem prostych działań arytmetycznych.

Kompetencje takie jak klasyfikacja pojęć, uzdolnienia werbalne i myślenie logiczne rozwinęły się u znacznej części badanej grupy na poziomie przeciętnym (28,6%), wyższym od przeciętnego (25%) i wysokim (25%).

Szybkość spostrzegania w badanej grupie uczniów kształtuje się na poziomie przeciętnym (42,9%), wyższym od przeciętnego (14,3%) oraz wysokim (21,4%). W zakresie umiejętności zapamiętywania, w sytuacji odwróconej uwagi, większość badanych (53,6%) zaprezentowała wysoki wynik, a 32,1% – wynik nieco niższy od przeciętnego.

Znaczna część badanej grupy (46,4%, to osoby w pełni zrównoważone emocjonalnie lub zrównoważone w stopniu przeciętnym (32,1%). Natomiast 21,4% uczniów może cechować większa wrażliwość emocjonalna, wahania nastroju, drażliwość lub skłonność do stanów lękowych. W grupie istnieje wyraźne zróżnicowanie w zakresie podatności na aprobatę społeczną. Znaczna część badanych (46%) to osoby wysoce podatne na aprobatę społeczną, poszukujące potwierdzenia dla słuszności własnych poglądów, zachowań, mogące mieć tendencje do ukrywania swoich prawdziwych intencji, pragnień, uczuć.

Większość badanych uczniów cechuje się przeciętnym poziomem samooceny (78,6%) – zarówno w zakresie samooceny, jak i poszczególnych jej składowych.

Zwraca uwagę, że 28,6% uczniów ocenia siebie jako niekompetentnych i niezdolnych do zaprezentowania swoich umiejętności, uważają oni, że z trudem przychodzi im uczenie się rzeczy nowych.

3. Założenia metodologiczne ewaluacji

Ewaluacja treści kształcenia i nauczania wynika z postępu technicznego. Oparta jest na praktycznym doświadczeniu w pracy pedagogicznej. Zawiera niezbędne elementy właściwych programów nauczania, które nauczyciel może dostosować do zaplecza dydaktycznego. Program winien dostosowywać się do potrzeb uczniów z uwzględnieniem kierunków rozwoju technik informatycznych i oczekiwań społecznych. Szybki postęp w tej dziedzinie wymusza dokonywanie zmian w treściach kształcenia i nauczania. Praktycznie raz w roku (a nawet częściej) schematyczne podstawy pozostają niezmienne, może zaistnieć również potrzeba zmiany choćby stopnia trudności ćwiczeń.

Cele modyfikacji programu zgodne były z charakterystyką kompetencji informatycznych, jak również dostosowane do diagnozy postawionej w opracowaniu związanym z uczestniczeniem szkoły w programie „Szkoła Kluczowych Kompetencji". Zgodnie z tym programem potrzeby kształcenia są dostosowane do potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty i rynku pracy. Program dostosowany jest do nauczania technologii informacyjnej w oddziałach o kierunku ekonomiczno-handlowym.

Projekt ewaluacji aneksu autorskiego programu nauczania rozwijania kluczowych kompetencji w zakresie technologii informacyjnej dotyczył uczniów klasy pierwszej, drugiej i trzeciej technikum ekonomicznego.

Ewaluacja programu nauczania odnosi się do:

- oceny jakości programu jako dokumentu w obszarze spójności treści nauczania z celami,
- oceny jakości programu jako dokumentu w trakcie jego realizacji w obszarze przydziału uczniów do danego programu, efektywności i sprawności nauczania,
- opracowania narzędzi ewaluacji np. skale szacunkowe, obserwacje, wywiad itp.

Ewaluacja programu i aneksu do autorskiego programu nauczania kształcenia kluczowych kompetencji (KK) z przedmiotu technologii informacyjnej miała na celu zbadanie stopnia realizacji treści programowych (autorski program nauczania) i ponadprogramowych (aneks) oraz oceny jego użyteczności, a w konsekwencji oceny jakości proponowanego programu autorskiego i jego aneksu. Należy również sprawdzić, w jakim stopniu realizacja programu przełożyła się na wzrost poziomu osiągnięć rozwoju kluczowych kompetencji wśród uczniów.

Ewaluacja prowadzona była w dwóch etapach:

ETAP 1 – w trakcie realizacji programu

Pytania kluczowe:

1. Czy wzbogacono zestaw pomocy dydaktycznej (Zakupienie przynajmniej trzech rodzajów pomocy dydaktycznej)?
2. Na ile realizacja programu powoduje zainteresowanie ucznia przedmiotem (co najmniej przeciętne wyniki w ankiecie nr 1)?
3. Jakiego rodzaju metody pracy z uczniem stosował nauczyciel w trakcie realizacji programu (metodami preferowanymi są metody aktywizujące do samodzielnej i twórczej pracy – pokaz, ćwiczenia praktyczne)?

ETAP 2 – po zakończeniu realizacji programu

Pytania kluczowe:

1. Jaka jest ocena działań nauczyciela realizującego program przez uczniów (co najmniej przeciętne wyniki w ankiecie nr 2)?
2. Czy realizacja programu przyczyniła się do wzrostu poziomu osiągnięć uczniów w zakresie kluczowych kompetencji? (sprawdzenie procentowego udziału uczniów, którzy pogorszyli, poprawili lub utrzymali poziom kluczowych kompetencji poprzez pomiar dydaktyczny w formie testu „na starcie" i „na mecie")?

Opis danych, sposobów i terminów realizacji

Dane będące podstawą opracowania pochodzą z następujących źródeł:

- arkusze samooceny: wstępnej, w toku nauczania, końcowej,
- ankiety – dotyczące opinii uczniów o realizowanym programie,
- opracowania wyników testów przeprowadzanych wśród uczniów na początku i końcu roku szkolnego,
- opracowania arkusza obserwacji uczniów – w zakresie realizacji aneksu do programu,
- odpowiedzi na pytania kluczowe.

Wszystkie narzędzia są dostępne w aneksie na końcu dokumentu.

SAMOOCENA WSTĘPNA

Celem jej jest zbadanie opracowanego autorskiego programu nauczania technologii informacyjnej przed lub we wstępnej fazie jego realizacji poprzez odpowiedź oraz sprawdzenie poniższych zakresów.

L.P	ZAKRES SPRAWDZENIA/PYTANIA	TAK	NIE	UWAGI
1.	Czy przy budowaniu programu uwzględnione zostały wszystkie kryteria doboru i układu materiału nauczania przedmiotu – technologia informacyjna?	Tak		
2.	Czy przy tworzeniu autorskiego programu nauczania uwzględniono wszystkie obszary tematyczne związane z kluczową kompetencją?	Tak		
3.	Czy przeanalizowano relacje między poszczególnymi elementami i częściami programu?	Tak		
4.	Czy oceniono trafność doboru materiału nauczania, metod, środków dydaktycznych, form organizacyjnych ze względu na przyjęte cele?	Tak		
5.	Czy przeanalizowano hipotetyczne funkcjonowanie programu z pozycji ucznia?		Nie	
6.	Czy realizacja autorskiego programu nie powoduje negatywnych, ubocznych skutków?			Brak odpowiedzi

Samoocena przeprowadzona na początku września 2010 roku pozwoliła na odpowiedź pozytywną na cztery z sześciu pytań. Ze względu na nieznajomość grupy uczniów i ich preferencji psychofizycznych odpowiedź na pytanie piąte jest negatywna. Ponowna analiza pytania pod koniec października 2010 roku pozwoliła na udzielenie odpowiedzi pozytywnej. Praca przy komputerze z definicji nie jest najzdrowszą czynnością, jaką wykonuje człowiek. Zbyt długie przebywanie przy monitorze powoduje zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa, rąk, oczu. W programie uwzględniono (i zmodyfikowano) wielokrotne wspominanie o przepisach BHP przy komputerze i konsekwencjach ich lekceważenia. Niestety, efekt końcowy zależy wyłącznie od użytkownika. W ramach trwania programu i aneksu – 3 lata – odpowiedź brzmi „nie", w okresie dziesięcioletnim – odpowiedź brzmi „tak".

L.P	ZAKRES SPRAWDZENIA/PYTANIA	TAK	NIE	UWAGI
1.	Czy dostosowuje się metody nauczania do określonych warunków i zadań?	Tak		
2.	Czy właściwie dobiera się środki dydaktyczne?	Tak		
3.	Czy wykorzystuje się posiadane rozwiązania organizacyjne?	Tak		
4.	Czy opracowano plan prowadzenia pomiaru osiągnięć uczniów?	Tak		
5.	Czy przygotowano właściwe narzędzia pomiaru osiągnięć uczniów?	Tak		
6.	Czy właściwie wykorzystuje się wyniki przeprowadzonego pomiaru (sprawdzianów)?	Tak		
7.	Czy przeprowadzono okresowe sprawdzanie przyswajalności realizowanego programu?	Tak		

SAMOOCENA W TOKU NAUCZANIA

Celem jej jest zbadanie autorskiego programu nauczania Technologii informacyjnej w trakcie jego realizacji.

Samoocena przeprowadzona na koniec czerwca pozwoliła spojrzeć na program nauczania z perspektywy jego zakończenia i równocześnie z poziomu rozpoczęcia realizacji aneksu do programu. Bieżąca ewaluacja spowodowana zmianami warunków technicznych pracowni oraz dopasowania niektórych godzin do poziomu klasy została wykonana.

SAMOOCENA KOŃCOWA

Celem jej jest zbadanie autorskiego programu nauczania technologii informacyjnej po jego realizacji.

L.P.	ZAKRES SPRAWDZENIA/PYTANIA	TAK	NIE	UWAGI
1.	Czy dokonano pomiaru osiągnięć uczniów?	Tak		
2.	Czy przeanalizowano końcowe efekty realizacji programu?	Tak		
3.	Czy pozytywnie oceniamy program jako całość?	Tak		
4.	Czy należy nanieść zmiany w naszym programie?	Tak		

W samoocenie końcowej odpowiedzi na wszystkie pytania były pozytywne. Pomiar osiągnięć uczniów prezentowany jest poniżej, końcowe efekty realizacji programu przedstawiono we wnioskach, podobnie jak odpowiedź na pytanie trzecie i czwarte.

Pierwsza część ewaluacji została dokonana w trakcie realizacji programu. Poniżej odpowiedzi na pytania kluczowe zawarte w autorskim programie nauczania i aneksie:

1. Czy wzbogacono zestaw pomocy dydaktycznej (Zakupienie przynajmniej trzech rodzajów pomocy dydaktycznej)? W trakcie trwania projektu do pracowni komputerowej zakupiono: projektor, laptop, elementy tworzenia sieci komputerowych wraz z niezbędnymi narzędziami oraz środkami pamięci masowej. Duża różnorodność podręczników pozwoliła na wybór tematu do realizacji z puli dostępnych do wyboru. Uczniowie ankietami sygnalizowali swoje zainteresowania i ukierunkowania, szczególnie w klasie drugiej i trzeciej po realizacji praktyk zawodowych.

2. Na ile realizacja programu powoduje zainteresowanie ucznia przedmiotem (co najmniej przeciętne wyniki w ankiecie nr 1)

Uczniowie angażowali się w zajęcia w stopniu ponadprzeciętnym (72,5% odpowiedzi powyżej 4 w skali 1-6), swoją pracę w zespole oceniali wysoko (66,3% odpowiedzi powyżej 4 w skali 1-6). Na zajęciach najbardziej podobało się samodzielne rozwiązywanie zadań postawionych przez nauczyciela, przy czym z niechęcią była przyjmowana pomoc nauczyciela w zadaniach. Generalnie, nauczyciel miał tu tylko pokazać, zaprezentować problem, ledwie zaznaczając sposób jego rozwiązania.

Swoje zaangażowanie w pracę na zajęciach uczniowie ocenili dosyć przeciętnie, uważając, że stać ich na więcej (56,1% dla wartości 3 i 4 w skali sześciostopniowej). Najtrudniejszymi elementami dla ponad połowy uczniów okazały się zaawansowane funkcje arkusza kalkulacyjnego (52,2%), co wpłynęło na uzupełnienie godzin dydaktycznych w programie z puli godzin do dyspozycji nauczyciela. Uczniowie najlepiej radzili sobie z tworzeniem witryn internetowych za pomocą szablonów bądź kreatorów online (69,9% odpowiedzi).

Zdecydowana większość uczniów (81,1% dla wyniku 4 i więcej w skali sześciostopniowej) oceniła zajęcia jako interesujące. Uczniowie podczas realizacji zadań oprócz podręczników korzystali również z alternatywnych źródeł informacji w stopniu zadowalającym (65% dla odpowiedzi 4 i więcej w skali sześciostopniowej), co świadczy o coraz wyższej świadomości młodzieży na temat różnorodnej dostępności informacji. Największym zainteresowaniem klasy cieszyły się praktyczne lekcje budowania sieci lokalnej (84,4%), co miało również odzwierciedlenie w specjalnie dobranym temacie lekcji demonstracyjnej.

3. Jakiego rodzaju metody pracy z uczniem stosował nauczyciel w trakcie realizacji programu (metodami preferowanymi są metody aktywizujące do samodzielnej i twórczej pracy – pokaz, ćwiczenia praktyczne)?

Główną metodą pracy na zajęciach był pokaz z realizowanymi natychmiast przykładami. Kilka lekcji odbyło się na zasadzie projektu, gdzie uczniowie po podziale na grupy realizowali zagadnienia wzięte z praktyk, takie jak zbiorcza lista płac czy obliczanie podatków lub tworzenie portalu www. Większość zadań uczniowie wykonywali sami, korzystając z podręczników, pracy w grupie, internetu i w ostateczności – przy niemożności samodzielnego znalezienia rozwiązania – z pomocy nauczyciela. Z dużym zadowoleniem i satysfakcją uczniowie wykonywali połączenia kabli, z których każde następne było lepsze od poprzedniego.

Etap drugi ewaluacji nastąpił po zakończeniu realizacji programu. Jej efektem była odpowiedź na następujące pytania kluczowe:

1. Jaka jest ocena działań nauczyciela realizującego program przez uczniów (co najmniej przeciętne wyniki w ankiecie nr 2)?

Treść pytania	Skala 1– 6					
	1	2	3	4	5	6
Jaką ocenę wystawiłbyś sobie z przedmiotu?				15%	80%	5%
W jakim stopniu nauczyciel pomógł Ci zrozumieć lekcje?				20%	70%	10%
W jakim stopniu wiedzę lekcyjną wykorzystałeś/-aś w zadaniach, ćwiczeniach?					50%	50%
Jak oceniasz zainteresowanie nauczyciela Twoimi postępami w uczeniu się przedmiotu?			5%	20%	70%	5%
Jak oceniasz stopień trudności w uczeniu się tego przedmiotu?			15%	20%	50%	15%

Z uzyskanych odpowiedzi widać, że uczniowie czują się bardzo pewnie ze swoją wiedzą i umiejętnościami, wystawiając sobie oceny względnie wysokie. Nauczyciel odegrał ogromną rolę w prowadzeniu lekcji – uczniowie uważnie wykorzystywali świeżo nabyte umiejętności w zadaniach. Zainteresowanie nauczyciela postępami w uczeniu się przedmiotu oceniono pozytywnie. Odpowiedź na pytanie o stopień trudności w uczeniu się przedmiotu wskazuje, że przedmiot uważany jest za trudny, ale oferujący wyzwania i sprawiający satysfakcję przy rozwiązywaniu zadań, na co także wskazują odpowiedzi na pytanie pierwsze.

2. Czy realizacja programu przyczyniła się do wzrostu poziomu osiągnięć uczniów w zakresie kluczowych kompetencji (sprawdzenie procentowego udział uczniów, którzy pogorszyli, poprawili lub utrzymali poziom kluczowych kompetencji poprzez pomiar dydaktyczny w formie testu „na starcie" i „na mecie")?

W odpowiedzi na to pytanie przygotowano testy pozwalające zdiagnozować postępy uczniów w zakresie nabywania kompetencji informatycznych. Testy przygotowano tematycznie, opierając się w klasie pierwszej na umiejętnościach teoretycznie nabytych w gimnazjum (diagnoza), a w klasie drugiej i trzeciej na treściach zawartych w aneksie do programu nauczania. Wnioski wysunięto, analizując wyniki testów, które zostały podane w procentach prawidłowych odpowiedzi udzielonych przez uczniów we wrześniu na początku roku szkolnego i w czerwcu, po realizacji programu w danej klasie. W klasie pierwszej widać wzrost

kompetencji informatycznych – zastanawiający jest praktyczny brak odpowiedzi na niektóre pytania (pytania związane z arkuszem kalkulacyjnym) oraz spadek kompetencji przy dwóch innych. Wnioskuję wypełnianie przez niektórych uczniów testu „na wejście" na chybił trafił, natomiast testu „na wyjście" zgodnie ze stanem swojej wiedzy.

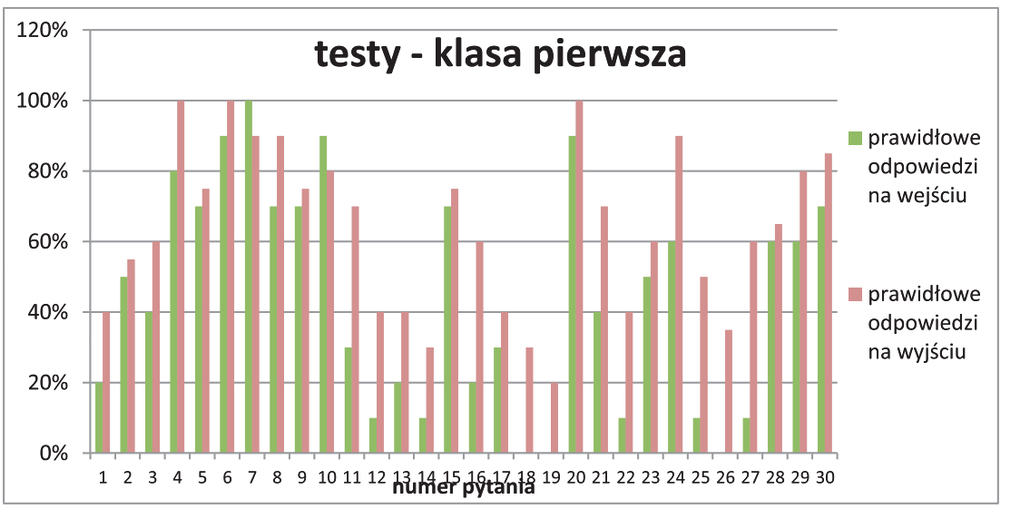

W klasie drugiej zastosowano *stricte* specjalistyczne pytania – dotyczące budowy sieci i urządzeń sieciowych. Dla młodzieży nie mającej dotąd większej styczności z tym tematem test okazał się – mimo niewielkiej ilości pytań – bardzo ciężki, gdyż na najłatwiejsze pytanie w teście poziom dobrych odpowiedzi nie przekraczał 30%. Jednakże zajęcia związane z sieciami i ich otoczeniem cieszyły się dużym zainteresowaniem, na co wskazuje test końcowy.

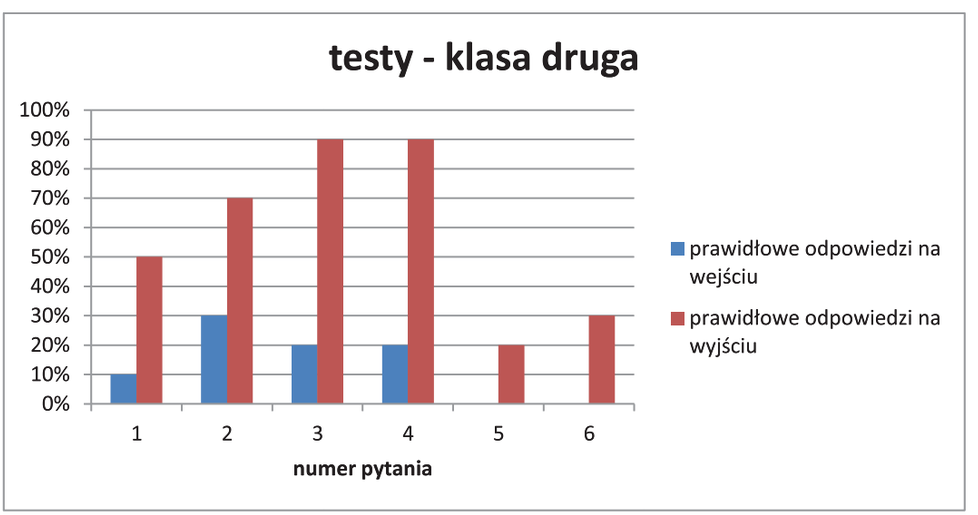

Test w klasie trzeciej ujawnił dosyć silny wzrost kompetencji informatycznych – część pytań powtarzała się z klasy pierwszej i dla uczniów okazały się one zbyt łatwe. W pozostałych pytaniach wyraźna jest tendencja wzrostowa.

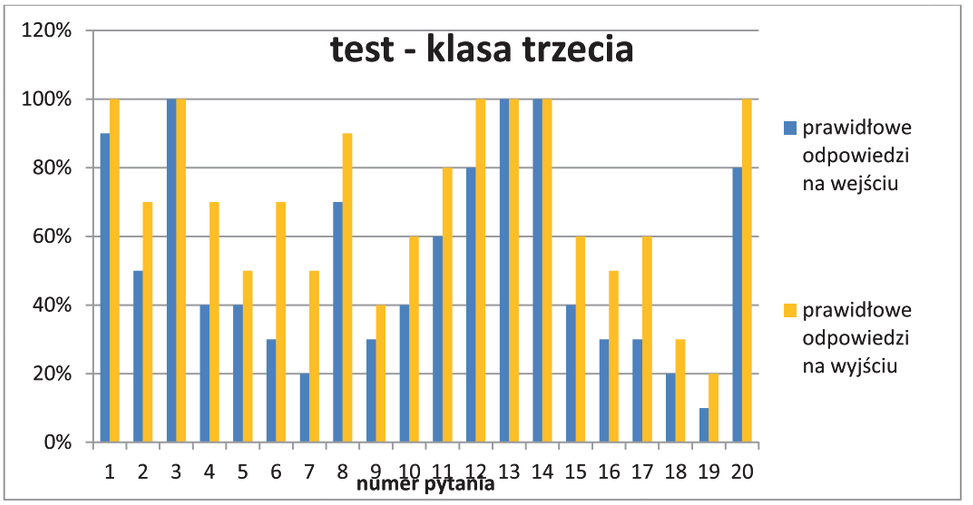

W każdym dziale autorskiego programu nauczania przeprowadzono arkusz obserwacji ucznia. W zakresie od jeden do sześciu oceniono zaangażowanie ucznia w poszczególne działy oraz w całość zajęć przedmiotowych.

		1	2	3	4	5	6
Zaangażowanie uczniów w pracę na zajęciach					X		
Zainteresowanie uczniów działami:	Podstawy technik informatycznych			X			
	Użytkowanie komputerów						X
	Przetwarzanie tekstów			X			
	Arkusze kalkulacyjne					X	
	Bazy danych	X					
	Prezentacje		X				
	Usługi w sieciach teleinformatycznych				X		
	Wprowadzenie do sieci komputerowych					X	
	Oprogramowanie „open source”					X	
Przyrost umiejętności					X		

Zaangażowanie uczniów w przedmiot oceniono na poziomie dobrym. W dziale o podstawach technik informatycznych zainteresowanie młodzieży było przeciętne ze względu na dużą ilość teorii (przepisy BHP, prawo a komputery itp). Praktyka przy użytkowaniu komputerów przyczyniło się do wzrostu zainteresowania w stopniu celującym – gdzie trzeba było nie tylko rozłożyć i złożyć poprawnie działający komputer, ale także go skonfigurować. Przetwarzanie tekstu – ze względu na obecność tematu również w gimnazjum – cieszyło się umiarkowanym zainteresowaniem. Arkusze kalkulacyjne – zainteresowanie możliwościami tego narzędzia nastąpiło po praktykach zawodowych, kiedy uczniowie uświadomili sobie niezbędną obecność arkusza w pracy zawodowej ekonomisty. Brak większego zainteresowania prezentacjami (poza prezentacją wyników z arkusza) oraz bazami danych świadczy o niewielkim udziale zawodu ekonomisty w tej dziedzinie. Liczba lekcji z tych działów została ograniczona do niezbędnego minimum podstawy programowej. Znajomość budowy stron www i innych usług internetowych wykazywała się zainteresowaniem w stopniu dobrym i bardzo dobrym; uczniowie uświadamiają sobie potrzebę korzystania z tak potężnego narzędzia, jak internet. Silniejsze zainteresowanie wzbudziły podstawy projektowania sieci oraz – w dobie coraz silniejszej kontroli oprogramowania – oprogramowanie darmowe. Zainteresowanie uczniów w tych tematach oceniono na bardzo dobre. Przyrost umiejętności całości materiału oceniono na poziomie przeciętnym/dobrym.

4. Podsumowanie

Głównym atutem programu jest jego modułowa budowa i elastyczność; umożliwia on realizację podstawy nauczania i uzyskanie kompetencji wynikowych zgodnych z kompetencjami kluczowymi. Dobór treści i metody pracy pozwalają na jego realizację, w założonym czasie pozostawiając pole manewru dla sytuacji niespodziewanych lub wprowadzenie nowości technicznych. Uczniowie osiągnęli właściwy poziom umiejętności niezbędnych im do funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym.

Program nauczania został zrealizowany, a cele i zadania zostały osiągnięte w stopniu zadowalającym. Uczniowie z testu wiedzy i zadań sprawdzających umiejętności uzyskiwali dobre i bardzo dobre wyniki. Realizacji programu sprzyjała praca w grupach 15-osobowych i duże zainteresowanie uczniów.

Realizacji programu sprzyjało nabycie profesjonalnego sprzętu sieciowego dzięki projektowi SKK. Bez niego wykonanie części lekcji okazałoby się niemożliwe lub co najmniej bardzo utrudnione. Wsparcie dydaktyczne i merytoryczne ze strony kadry prowadzącej projekt oraz wymiana doświadczeń z nauczycielami szkół uczestniczących w projekcie również znacząco wpłynęły na polepszenie jakości pracy i realizację programu.

Pracę z programem utrudniał stan pracowni komputerowej i posiadanego sprzętu. Głównym problemem była niestabilność niektórych jednostek oraz wolne działanie. Częste awarie natomiast pobudzały uczniów do kreatywności w rozwiązywaniu problemów sprzętowych, które mogą napotkać w trakcie pracy z komputerem.

Program jest dostosowany do możliwości uczniów. Uczniowie dobrze radzili sobie z rozwiązywaniem zadań, byli aktywni na zajęciach lekcyjnych. Rozumieli polecenia wydawane przez nauczyciela w celu sprawdzenia stopnia opanowania wiedzy i umiejętności. Zgłaszali problemy, jeżeli występowały, prosili o powtórzenie materiału lub rozszerzenie liczby godzin na dany zakres materiału, jeżeli była taka potrzeba i zainteresowanie. Cechy programu pozwalały na takie modyfikacje. Modyfikacje nie wpłynęły na stopień realizacji programu.

Podczas realizacji program był modyfikowany. Modyfikacjom podlegał przede wszystkim zakres godzinowy ich realizacji. Zdarzyły się również zmiany jakościowe związane z metodyką pracy z uczniami. Niektóre lekcje prowadzili uczniowie – na ich wniosek – pod kontrolą nauczyciela. Zmiany zaznaczano w planie pracy na dany rok szkolny w trakcie realizacji programu oceniając właściwy (bądź nie) poziom przyswojenia partii materiału.

5. Wnioski

Program zawierał wszystkie elementy niezbędne do realizacji przedmiotu – technologia informacyjna. Materiał dobrano tak, aby uczniowie mogli w pełni zaangażować się w jego realizację, zaś właściwa korelacja między wiedzą i umiejętnościami ogólnymi związanymi z przedmiotem ogólnokształcącym – technologia informacyjna a wiedzą i umiejętnościami związanymi z zawodem technik ekonomista była dla uczniów doskonałą zachętą do wytężonej pracy. Realizacja programu z jego aneksem pozwoliła wprowadzić dodatkowe zajęcia w szkole, mocno wykraczające poza podstawę programową, spowodowała podniesienie poziomu kluczowych kompetencji oraz pozyskanie wyposażenia i pomocy dydaktycznych, co w obecnych czasach w szkolnictwie zawodowym jest bardzo wymierną korzyścią. Poza tym uczniowie zyskali możliwość rozwinięcia swoich zainteresowań, poszerzyli wiadomości, zwiększyli umiejętności nie tylko informatyczne, ale również pozostałe dzięki korelacji przedmiotu z przedmiotami zawodowymi. Opracowanie i wdrożenie autorskiego programu nauczania przyczyniło się do podniesienia efektywności nauczania technologii informacyjnej w klasie o profilu zawodowym technik ekonomista. Uczniowie wysoko oceniają pracę z programem i wpływ na ich kompetencje informatyczne oraz wiedzę ogólną.

6. Rekomendacje

Program spełnił założone cele. Jego realizacja przyczyniła się do wzrostu kompetencji kluczowych uczniów i podniosła jakość pracy szkoły. Niemniej w związku z wprowadzonym IV etapem reformy edukacji, technologia informacyjna przestała być przedmiotem realizowanym w szkołach ponadgimnazjalnych. Program nauczania technologii informacyjnej, będący przedmiotem ewaluacji w obecnym kształcie, nie ma zastosowania, jednakże po zakończeniu realizacji programu wraz z jego aneksem rekomenduje się wdrożenie go w następnych rocznikach klas technikum ekonomicznego po dostosowaniu do wymagań nowej podstawy programowej.

7. Aneks

Ankieta nr 1

Zakreśl znakiem „x” swoje ustosunkowanie się do poszczególnych aspektów zajęć z technologii informacyjnej (skala od 1 do 6) oraz odpowiedz na pytania.

1. Jaki był mój wkład w realizację zajęć?

   1, 2, 3, 4, 5, 6

2. Jak współdziałałem w zespole?

   1, 2, 3, 4, 5, 6

3. Co najbardziej podobało mi się na zajęciach?

.....

.....

4. Jak oceniam swoje zaangażowanie w pracę na zajęciach?

   1, 2, 3, 4, 5, 6

5. Jakie zagadnienia okazały się dla mnie trudne?

.....

.....

6. Z czym sobie najlepiej poradziłem?

.....

.....

7. Czy zajęcia były interesujące?

   1, 2, 3, 4, 5, 6

8. W jakim stopniu korzystałem z różnych źródeł informacji podczas realizacji zadań?

   1, 2, 3, 4, 5, 6

9. Podczas realizacji projektu szczególnie zainteresowały mnie

.....

.....

10. Uwagi

.....

.....

.....

Ankieta nr 2

Treść pytania	Skala 1– 6
Jaką ocenę wystawiłbyś sobie z przedmiotu?	
W jakim stopniu nauczyciel pomógł Ci zrozumieć lekcje?	
W jakim stopniu wiedzę lekcyjną wykorzystałeś/-aś w zadaniach, ćwiczeniach?	
Jak oceniasz zainteresowanie nauczyciela Twoimi postępami w uczeniu się przedmiotu?	
Jak oceniasz stopień trudności w uczeniu się tego przedmiotu?	

SAMOOCENA WSTĘPNA

Celem jej jest zbadanie opracowanego autorskiego programu nauczania technologii informacyjnej przed lub we wstępnej fazie jego realizacji poprzez odpowiedź oraz sprawdzenie poniższych zakresów.

L.P.	ZAKRES SPRAWDZENIA/PYTANIA	TAK	NIE	UWAGI
1.	Czy przy budowaniu programu uwzględnione zostały wszystkie kryteria doboru i układu materiału nauczania przedmiotu – technologia informacyjna?			
2.	Czy przy tworzeniu autorskiego programu nauczania uwzględniono wszystkie obszary tematyczne związane z kluczową kompetencją?			
3.	Czy przeanalizowano relacje między poszczególnymi elementami i częściami programu?			
4.	Czy oceniono trafność doboru materiału nauczania, metod, środków dydaktycznych, form organizacyjnych ze względu na przyjęte cele?			
5.	Czy przeanalizowano hipotetyczne funkcjonowanie programu z pozycji ucznia?			
6.	Czy realizacja autorskiego programu nie powoduje negatywnych, ubocznych skutków?			
7.	*			

SAMOOCENA W TOKU NAUCZANIA

Celem jej jest zbadanie autorskiego programu nauczania technologii informacyjnej w trakcie jego realizacji.

LP.	ZAKRES SPRAWDZENIA/PYTANIA	TAK	NIE	UWAGI
1.	Czy dostosowuje się metody nauczania do określonych warunków i zadań?			
2.	Czy właściwie dobiera się środki dydaktyczne?			
3.	Czy wykorzystuje się posiadane rozwiązania organizacyjne?			
4.	Czy opracowano plan prowadzenia pomiaru osiągnięć uczniów?			
5.	Czy przygotowano właściwe narzędzia pomiaru osiągnięć uczniów?			
6.	Czy właściwie wykorzystuje się wyniki przeprowadzonego pomiaru (sprawdzianów)?			
7.	Czy przeprowadzono okresowe sprawdzanie przyswajalności realizowanego programu?			
8.	*			

SAMOOCENA KOŃCOWA

Celem jej jest zbadanie autorskiego programu nauczania Technologii informacyjnej po jego realizacji.

Lp.	ZAKRES SPRAWDZENIA/PYTANIA	TAK	NIE	UWAGI
1.	Czy dokonano pomiaru osiągnięć uczniów?			
2.	Czy przeanalizowano końcowe efekty realizacji programu?			
3.	Czy pozytywnie oceniamy program jako całość?			
4.	Czy należy nanieść zmiany w naszym programie?			
5.	*			

Arkusz obserwacji:

		1	2	3	4	5	6
Zaangażowanie uczniów w pracę na zajęciach							
Zainteresowanie uczniów działami:	Podstawy technik informatycznych						
	Użytkowanie komputerów						
	Przetwarzanie tekstów						
	Arkusze kalkulacyjne						
	Bazy danych						
	Prezentacje						
	Usługi w sieciach teleinformatycznych						
	Wprowadzenie do sieci komputerowych						
	Oprogramowanie „open source”						
Przyrost umiejętności							

TEST KLASY PIERWSZEJ

Uzupełnij poniższe zdania:

Ogólne informacje o komputerze i systemie operacyjnym

1. Element zestawu komputerowego, pozwalający na zapisywanie i przechowywanie systemu operacyjnego, aplikacji oraz dokumentów:

.....

.....

2. Program, odpowiadający za uruchomienie komputera, skonfigurowanie i komunikację z użytkownikiem:

.....

3. Część pamięci operacyjnej (pamięć podręczna), służąca do przechowywania fragmentów tekstu, obrazków, plików:

.....

4. Najmniejsza jednostka informacji:

.....

5. Pamięć operacyjna komputera oznaczana jest skrótem:

.....

6. Niewielkich rozmiarów programy, służące np. do destabilizacji pracy innych programów lub systemu operacyjnego:

.....

Edytor tekstu

7. Aby uzyskać dużą literę „Ź” należy:

.....

8. Aby skasować literę znajdującą się przed kursorem należy nacisnąć klawisz:

.....

9. Aby skasować literę znajdującą się za kursorem należy nacisnąć klawisz:

.....

10. Fragment tekstu rozpoczynający się od nowej linii i zakończony naciśnięciem klawisza ENTER:

.....

11. Wyrównywanie wierszy tekstu do lewej i prawej strony jednocześnie nazywamy:

.....

12. Wyrazy rozdzielone twardą spacją przy przenoszeniu do nowego wiersza traktowane są jak jeden wyraz. Aby wstawić twardą spację należy:

.....

13. Tekst raz zdefiniowany wyświetlany u góry każdej strony dokumentu:

.....

14. Do czego służy przycisk znajdujący się na pasku narzędzi:

.....

Arkusz kalkulacyjny Excel

15. Podaj adres komórki leżącej na przecięciu 5-tego wiersza i kolumny R:

.....

16. Wpisanie formuły w arkuszu kalkulacyjnym trzeba poprzedzić znakiem:

.....

17. Aby obliczyć sumę zawartości komórek z kolumny A od 1 do 10 wiersza należy zastosować wzór:

.....

18. Co oznacza komunikat #ARG! pojawiający się w komórce arkusza?

.....

19. W arkuszu kalkulacyjnym wykorzystuje się adresowanie względne, bezwzględne i mieszane. Podaj po jednym przykładzie w/w adresowania.

.....

20. Do czego służy przycisk **Σ** znajdujący się pasku narzędzi?

.....

21. Kiedy w komórce arkusza pojawiają się znaki # # # # #?

.....

22. Zakres komórek arkusza, których wartości chcemy umieścić na wykresie to:

.....

23. Jaki typ wykresu (słupkowy, kołowy, liniowy) zastosujesz do graficznej prezentacji następujących danych:

a. procentowy udział uczniów szkoły w olimpiadach przedmiotowych

.....

b. wykres funkcji f(x) = 2x + 1

.....

c. wydatki domowe w poszczególnych latach

.....

Sieci komputerowe i internet

24. Podaj najmniejszą liczbę komputerów, które mogą tworzyć sieć komputerową:

.....

25. Komputer nadzorujący pracę określonej części sieci oraz udostępniający jej zasoby to:

.....

26. Urządzenie zamieniające sygnał cyfrowy na analogowy (lub odwrotnie):

.....

27. Jaką sieć komputerową oznaczamy skrótem LAN?

.....

28. Podaj po jednym przykładzie programów typu: przeglądarka internetowa, wyszukiwarka internetowa:

.....

29. Co oznacza człon *edu* w adresie internetowym www.cke.edu.pl?

.....

30. Wskaż, jaki błąd zawiera adres poczty elektronicznej aśka.nowak@wp.pl?

.....

TEST KLASY DRUGIEJ

Pytanie nr 1

Do przyłączenia kabla UTP kategorii 5e do gniazda natynkowego RJ45 UTP Cat.5e LSA należy użyć:

a. zaciskacza do złącz kompresyjnych
b. zaciskacza do wtyków RJ45
c. noża Kronowskiego
d. ściągacza izolacji

Pytanie nr 2

Wskaż standard sieci bezprzewodowej, który zapewnia największą szybkość transmisji:

a. 802.11a
b. 802.11b
c. 802.11g
d. 802.11n

Pytanie nr 3

Poniższy symbol w schemacie sieci komputerowych oznacza:

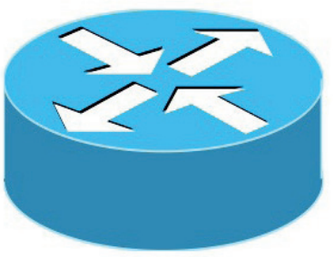

a. repeater
b. switch
c. router
d. bridge

Pytanie nr 4

Do połączenia sieci komputerowych o różnych klasach i maskach służy:

a. hub
b. router
c. switch
d. repeater

Pytanie nr 5

W sieciach radiowych uzyskanie największej odległości przy połączeniu między nadajnikiem, a punktem klienckim umożliwia antena:

a. paraboliczna
b. sektorowa
c. dookólna
d. panelowa

Pytanie nr 6

Która z polskich norm określa strukturalne okablowanie do stosowania w obrębie pomieszczeń biurowych w pojedynczych budynkach?

a. PN-EN 50065-1:2011
b. PN-EN 600728-7-3:2010
c. PN-EN 50173-2:2008/A1:2011
d. PN-EN 50173-2:2009/A1:2011

TEST KLASY TRZECIEJ

1. Która z powyższych domen nie jest domeną narodową:
   a. .pl
   b. .net
   c. .de
   d. .fr

2. Każdego przebywającego w internecie:
   a. można zidentyfikować po adresie www
   b. można zidentyfikować po unikalnym adresie mailowym
   c. można zidentyfikować po imieniu i nazwisku
   d. można zidentyfikować po unikalnym numerze zwanym IP

3. Teksty edytujemy za pomocą:
   a. edytora tekstów
   b. modułu prezentacyjnego
   c. edytora równań
   d. arkusza kalkulacyjnego

4. Który z poniższych napisów nie może być adresem e-mailowym:
   a. j.kowalski@wp.pl
   b. JanKowalski@onet.pl
   c. Jan_Kowalski@wp.pl
   d. Jan Kowalski.wp.pl

5. Który z poniższych adresów nie jest adresem strony HTML:
   a. www.software.pl
   b. www@wp.pl
   c. www.o_p.pl
   d. www.onet.pl

6. Panel sterowania służy do:
   a. zmiany konfiguracji systemu Windows
   b. sterowania strukturą folderów
   c. usuwania plików z folderów
   d. sterowania mikroprocesorem

7. Dysk twardy w komputerze:
   a. służy do odczytu i zapisu dyskietek
   b. służy do przechowywania danych
   c. służy do połączeń z innym komputerem za pomocą sieci telekomunikacyjnych
   d. wykonuje operacje matematyczne i logiczne

8. Wyszukiwarka internetowa nie służy do:
   a. wyszukiwania znajomych w internecie
   b. wyszukiwania informacji w Internecie
   c. wyszukiwania grafiki w Internecie
   d. wyszukiwania multimediów w Internecie

9. Znakiem przypisu musi być:
   a. cyfra
   b. znak gwiazdki
   c. dowolny znak
   d. znak krzyżyka #

10. Dane zapisywane podczas pracy pamięci komputera:
   a. w trakcie wyłączania są zapisywane na dysku i odtwarzane po ponownym włączeniu
   b. są przechowywane po wyłączeniu komputera
   c. są przechowywane po wyłączeniu komputera aż do momentu naciśnięcia przycisku reset
   d. po wyłączeniu komputera giną bezpowrotnie

11. Do komórki arkusza kalkulacyjnego odwołujemy sięm podając:

a. jej współrzędne: kolumnę określa liczba a wiersz jest określony przez literę
b. jej nazwę
c. jej współrzędne: kolumnę określa litera a wiersz jest określony przez cyfrę
d. jej współrzędne opisane przez dwie liczby

12. Po skopiowaniu pliku z folderu A (polecenie kopiuj) do folderu B (polecenie wklej):

a. folder A nie zawiera tego pliku
b. plik jest tylko w folderze A
c. plik jest w folderze A i B
d. plik jest tylko w folderze B

13. Do urządzeń wyjścia zalicza się:

a. drukarka
b. skaner
c. mysz
d. modem

14. Sieć lokalna to:

a. MAN
b. WAN
c. LAN
d. HTTP

15. Przejście do dobrowolnego wybranego slajdu po kliknięciu obiektu znajdującego się na slajdzie jest możliwe dzięki:

a. przyciskom
b. hiperłączem
c. łącznikom
d. nawigatorowi

16. Aby tekst był widoczny na każdej stronie:

a. umieszczamy go w cudzysłowach
b. umieszczamy go w nagłówku
c. umieszczamy go jako obiekt
d. umieszczamy go jako przypis

17. Strukturę folderów na dysku można zobaczyć w:

a. Menu/Start/Dokumenty
b. Menu/Start/Foldery
c. przeglądarce
d. eksploratorze Windows

18. Która z postaci ścieżek dostępu do pliku jest prawidłowa:

a. c:/Europa/Polska/klimat.doc
b. c: Europa Polska klimat.doc
c. : Europa Polska klimat.doc
d. klimat.doc w c: Europa Polska

19. Jeden kilobajt to:

a. około 100 bajtów
b. około 1000 bajtów
c. około 100 bitów
d. około 1000 bitów

20. Internet:

a. jest dostępny tylko wewnątrz firmy
b. składa się z wielu niezależnych sieci
c. posiada jeden centralny komputer
d. jest dostępny tylko za pomocą modemu.

Raport z ewaluacji programu nauczania wraz z aneksem

TECHNOLOGIA INFORMACYJNA. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. M. Karłowskiej

Autor:

Jacek Owsianny

Żnin 2013

1. Opis programu autorskiego poddanego ewaluacji

Opracowany przeze mnie autorski program realizowany był w ramach przedmiotu technologia informacyjna. Obejmował on uczniów klasy I technikum mechanicznego, którzy rozpoczęli naukę w roku szkolnym 2010/2011, i kontynuowany był przez kolejne 2 lata szkolne (2011/2012 i 2012/2013) dla tej samej grupy uczniowskiej. Zajęcia odbywały się w pracowni komputerowej. Zespół klasowy podzielony był na grupy ćwiczeniowe. Podczas zajęć każdy uczeń posiadał własne stanowisko pracy przy komputerze. Uczniowie korzystali z podręczników do przedmiotu technologia informacyjna i literatury zawodowej.

We wrześniu 2010 roku projekt rozpoczęło 25 uczniów. Ukończyło go 22 uczniów (2 grupy po 11 osób). Mniejsza liczba uczniów kończących niż rozpoczynających projekt spowodowana była zmianą szkoły, profilu zawodu lub rezygnacją z nauki.

2. Założenia metodologiczne ewaluacji

Przedmiotem badań był poziom wykorzystania kompetencji informatycznych w przestrzeni zawodowej technika mechanika. Wykorzystaną metodą, badającą stopień efektywności realizowanego programu, była szczegółowa analiza informacji zawartych w testach ewaluacyjnych, które uczestnicy projektu wykonywali na zakończenie nauki z przedmiotu po drugim roku realizacji programu (test ewaluacyjny nr 1).

Test ten zawierał pytania badające następujące obszary kompetencji:

- umiejętność doboru programów komputerowych do konkretnych zadań,
- umiejętność kreatywnego korzystania z programów komputerowych,
- umiejętność swobodnego korzystania z urządzeń peryferyjnych,
- umiejętność krytycznego wykorzystania informacji dostępnych w sieci Internet,
- świadomość zagrożeń, niebezpieczeństw związanych z siecią Internet,
- świadomość zasad etycznych oraz reguł prawnych obowiązujących w sieciach globalnej i lokalnej.

Program kontynuowano w trzecim roku nauki dla tej samej grupy uczniów. Realizowane cele i treści umieszczone zostały w aneksie do „Autorskiego programu nauczania". Na koniec realizacji programu zawartego w aneksie zbadano poziom trafności realizowanych treści do potrzeb uczniów. Posłużył temu test ewaluacyjny nr 2.

Zawierał on pytania dotyczące trafności doboru metod, treści i form zajęć oraz poziomu zadowolenia z uczestnictwa w programie.

Próba badawcza obejmowała 22 uczniów kończących program.

3. Opis danych, sposobów i terminów realizacji ich zbierania

W efekcie przeprowadzonych badań na końcu realizacji programu w klasie II uzyskałem dane, umożliwiające dokonanie szczegółowej analizy efektywności realizowanego programu.

Wymienione w punkcie 2 obszary kompetencji zostały zbadane przy użyciu następujących zadań zawartych w teście:

Numery zadań	Badane obszary kompetencji
1, 2, 3, 4, 6, 7	umiejętność doboru programów komputerowych do konkretnych zadań,
1, 2, 3, 4, 5, 6	umiejętność kreatywnego korzystania z programów komputerowych,
5, 7	umiejętność swobodnego korzystania z urządzeń peryferyjnych,
1	umiejętność krytycznego wykorzystania informacji dostępnych w sieci Internet,
1, 6	świadomość zagrożeń, niebezpieczeństw związanych z siecią Internet,
1, 6, 8	świadomość zasad etycznych oraz reguł prawnych obowiązujących w sieciach globalnej i lokalnej.

Ponieważ te same zadania zostały wykorzystane do zbadania poziomu różnych obszarów kompetencji kluczowej, zastosowano inne skale punktowania dla różnych obszarów. W poniższej tabeli przedstawiona jest punktacja zadań dla poszczególnych obszarów kompetencji.

	Obszar 1 Umiejętność doboru programów komputerowych do konkretnych zadań.	Obszar 2 Umiejętność kreatywnego korzystania z programów komputerowych.	Obszar 3 Umiejętność swobodnego korzystania z urządzeń peryferyjnych.	Obszar 4 Umiejętność krytycznego wykorzystania informacji dostępnych w sieci Internet.	Obszar 5 Świadomość zagrożeń, niebezpieczeństw związanych z siecią Internet.	Obszar 6 Świadomość zasad etycznych oraz reguł prawnych obowiązujących w sieciach globalnej i lokalnej.
Zadanie 1	0-1	0-1	Nie dotyczy	0-3	0-1	0-3
Zadanie 2	0-1	0-3	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Zadanie 3	0-1	0-3	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Zadanie 4	0-1	0-3	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Zadanie 5	Nie dotyczy	0-1	0-1	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Zadanie 6	0-1	0-3	Nie dotyczy	Nie dotyczy	0-1	0-1
Zadanie 7	0-1	Nie dotyczy	0-1	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Zadanie 8	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	0-1

Zestawienie wyników przeprowadzonych badań (test ewaluacyjny nr 1):

	Obszar 1							Obszar 2						
	Z1	Z2	Z3	Z4	Z6	Z7	suma	Z1	Z2	Z3	Z4	Z5	Z6	suma
U1	1	1	1	1	1	1	6	1	2	3	2	1	1	10
U2	1	1	1	1	1	1	6	1	3	3	3	1	3	14
U3	1	1	0	1	1	0	4	1	1	1	3	1	3	10
U4	1	1	0	1	1	1	5	1	2	2	2	1	3	11
U5	1	0	1	1	1	1	5	1	2	3	3	1	1	11
U6	1	1	1	0	1	0	4	1	2	2	2	0	3	10
U7	1	1	0	1	1	1	5	1	1	2	3	1	3	11
U8	1	1	1	1	1	1	6	1	3	3	1	1	0	9
U9	1	1	1	1	1	1	6	1	3	3	1	1	3	12
U10	1	1	1	0	1	1	5	1	3	2	2	1	3	12
U11	1	1	0	1	1	1	5	1	3	2	1	1	0	8
U12	1	1	0	1	0	1	4	1	1	1	3	1	2	9
U13	1	1	0	1	1	1	5	1	1	1	2	1	3	9
U14	1	1	1	1	1	1	6	1	1	1	2	1	3	9
U15	1	1	0	1	1	0	4	1	3	1	3	1	1	10
U16	1	1	0	1	1	1	5	1	2	2	2	1	0	8
U17	1	1	1	1	1	1	6	1	3	2	3	1	3	13
U18	1	1	1	1	1	1	6	1	0	1	2	1	3	8
U19	1	1	1	1	1	1	6	1	3	3	1	1	1	10
U20	1	1	1	1	1	1	6	1	3	3	2	1	3	13
U21	1	1	0	1	0	1	4	1	3	1	3	1	1	10
U22	1	0	1	1	1	1	5	1	1	1	2	0	3	8
suma	22	20	13	20	20	19	114	22	46	43	48	20	46	225
max	22	22	22	22	22	22	132	22	66	66	66	22	66	308
%							86,4%							73,1%

Obszar 3			Obszar 4		Obszar 5			Obszar 6				Razem
Z5	Z7	suma	Z1	suma	Z1	Z6	suma	Z1	Z6	Z8	suma	
1	1	2	2	2	1	1	2	3	1	1	5	27
1	1	2	1	1	0	1	1	2	1	1	4	28
1	0	1	3	3	1	1	2	3	0	1	4	24
1	0	1	3	3	1	1	2	1	1	1	3	25
1	1	2	3	3	1	1	2	1	1	0	2	25
0	1	1	2	2	1	1	2	1	1	1	3	22
1	1	2	2	2	1	1	2	2	1	1	4	26
1	1	2	3	3	1	1	2	3	0	1	4	26
1	1	2	2	2	0	1	1	2	1	0	3	26
1	1	2	3	3	1	1	2	3	1	1	5	29
1	1	2	3	3	1	1	2	3	0	1	4	24
1	1	2	2	2	1	1	2	2	1	1	4	23
1	1	2	2	2	1	1	2	2	1	1	4	24
1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	3	23
1	1	2	1	1	1	0	1	1	0	1	2	20
1	1	2	2	2	1	1	2	3	0	1	4	23
1	1	2	3	3	1	1	2	3	1	1	5	31
1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	3	22
1	1	2	3	3	1	1	2	3	1	1	5	28
1	1	2	3	3	1	1	2	3	1	1	5	31
1	0	1	2	2	1	1	2	1	1	0	2	21
0	1	1	3	3	1	1	2	1	1	1	3	22
20	19	39	50	50	20	21	41	45	17	19	81	550
22	22	44	66	66	22	22	44	66	22	22	110	704
		88,6%		75,8%			93,2%				74%	

Graficzna prezentacja wyników testu nr 1 dla poszczególnych obszarów.

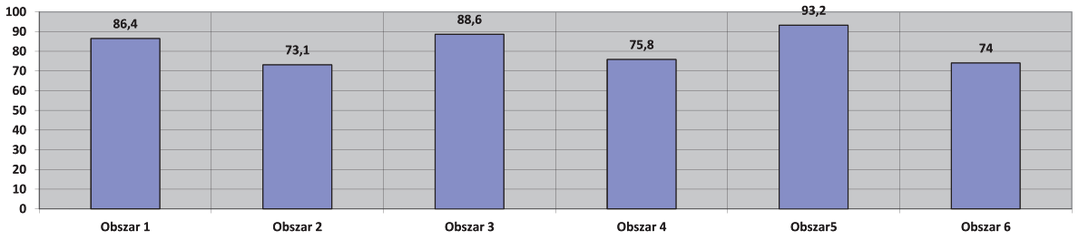

Obszar 1 – Umiejętność doboru programów komputerowych do konkretnych zadań.

Obszar 2 – Umiejętność kreatywnego korzystania z programów komputerowych.

Obszar 3 – Umiejętność swobodnego korzystania z urządzeń peryferyjnych.

Obszar 4 – Umiejętność krytycznego wykorzystania informacji dostępnych w sieci Internet.

Obszar 5 – Świadomość zagrożeń, niebezpieczeństw związanych z siecią Internet.

Obszar 6 – Świadomość zasad etycznych oraz reguł prawnych obowiązujących w sieciach globalnej i lokalnej.

Graficzna prezentacja wyników testu nr 1 dla poszczególnych uczniów (maksymalna ilość punktów do uzyskania 32).

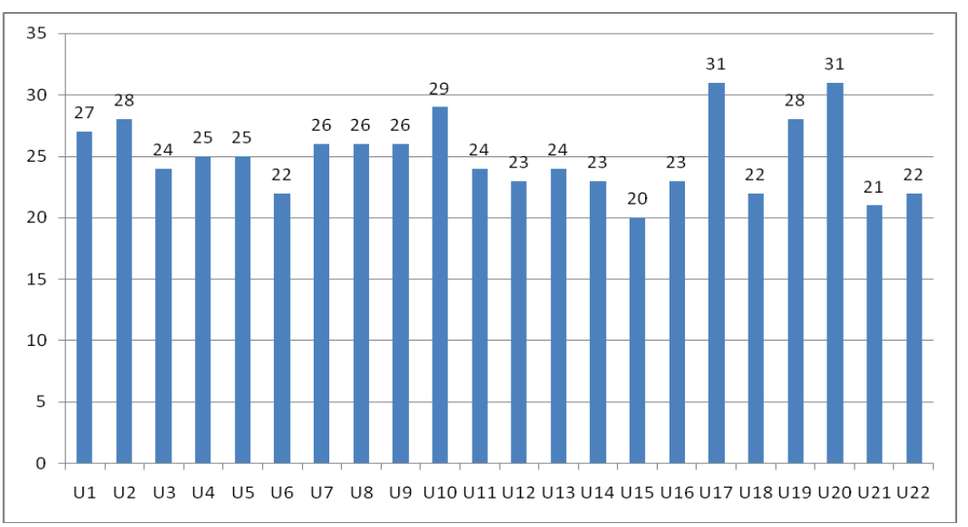

W klasie III, na końcu realizacji aneksu do programu, zebrałem dane dotyczące trafności metod, form i treści programu oraz poziomu zadowolenia uczniów z uczestnictwa w zajęciach. Posłużył temu test ewaluacyjny nr 2. Zawierał on następujące pytania:

Pytania dotyczące trafności metod:

- Jak oceniasz swoje zaangażowanie podczas zajęć?

Pytania dotyczące trafności form:

- Czy odpowiadała Ci forma zajęć?

Pytania dotyczące trafności treści:

- Czy dzięki udziałowi w zajęciach nauczyłeś się czegoś nowego?
- Czy poszerzyłeś swoją wiedzę z zakresu pozyskiwania cyfrowego dźwięku?
- Czy poszerzyłeś swoją wiedzę z zakresu przetwarzania cyfrowego dźwięku?
- Czy poszerzyłeś swoją wiedzę z zakresu wykorzystywania cyfrowego dźwięku?
- Czy poszerzyłeś swoją wiedzę z zakresu pozyskiwania sekwencji wideo?
- Czy poszerzyłeś swoją wiedzę z zakresu przetwarzania sekwencji wideo?
- Czy poszerzyłeś swoją wiedzę z zakresu wykorzystywania sekwencji wideo?

Pytania badające poziom zadowolenia uczniów z uczestnictwa w zajęciach:

- Czy poleciłbyś udział innym w zajęciach o takiej tematyce?
- Czy uważasz, że Twoje uwagi były doceniane?

	Pytanie 1			Pytanie 2		Pytanie 3		Pytanie 4		Pytanie 5		Pytanie 6		Pytanie 7		Pytanie 8		Pytanie 9		Pytanie 10		Pytanie 11	
	Duże	Średnie	Niskie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie
U1	1			1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
U2	1			1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
U3	1			1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
U4	1			1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
U5	1			1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
U6	1			1		1		1		1			1	1		1		1		1		1	
U7		1		1		1		1			1	1		1			1	1		1		1	
U8		1		1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
U9	1			1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
U10	1			1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
U11		1		1		1		1		1		1			1	1		1			1	1	
U12	1			1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
U13		1		1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
U14	1			1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
U15		1		1		1		1		1			1		1		1		1		1		1
U16	1			1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
U17		1		1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
U18	1			1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
U19		1			1	1		1			1		1	1		1		1		1		1	
U20	1			1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
U21		1		1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
U22	1			1		1		1		1		1		1		1		1		1		1	
suma	14	8	0	21	1	22	0	22	0	20	2	19	3	20	2	20	2	21	1	19	2	20	1

Graficzna prezentacja wyników testu nr 2

Poziom trafności metod:

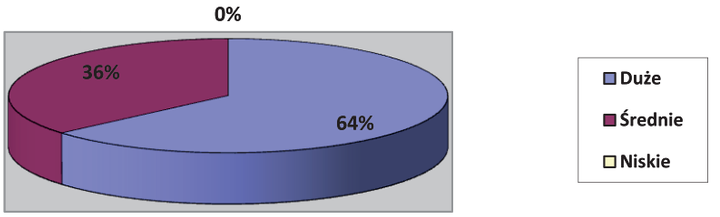

Poziom trafności form:

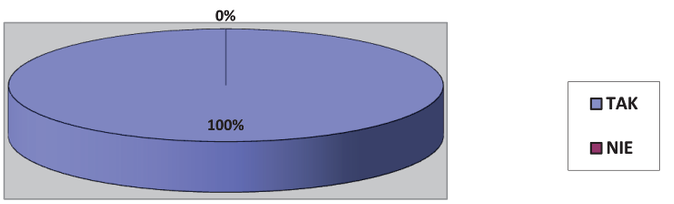

Poziom trafności doboru treści:

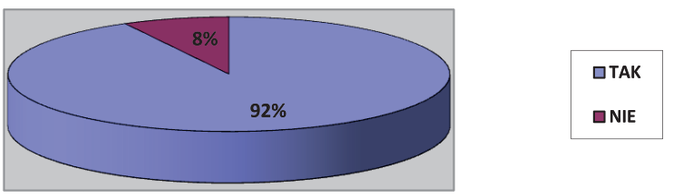

Poziom zadowolenia z uczestnictwa w programie:

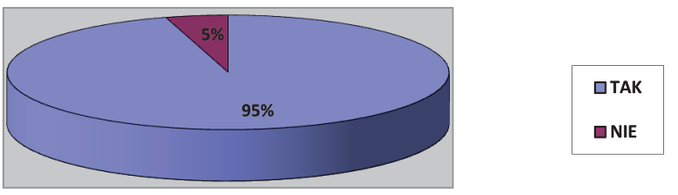

4. Podsumowanie

Głównym atutem mojego programu było ukierunkowanie uczniów na posługiwanie się narzędziami technologii informacyjnej w celu rozwiązywania problemów wynikających z profilu zawodu, w jakim się kształcą. Program ten dał im możliwość lepszego rozumienia roli i możliwości technologii informacyjnej w przyszłym życiu zawodowym. Pozwolił na poszukiwanie, gromadzenie i przetwarzanie informacji oraz wykorzystanie ich w krytyczny sposób. Uczniowie docierali do usług oferowanych w internecie, uczyli się jak z nich korzystać i oceniali ich przydatność w zawodzie technika mechanika. Program kształtował w nich postawy odpowiedzialności w wykorzystywaniu dostępnych informacji.

Program został zrealizowany w całości. Materiał nauczania związany z założonymi celami edukacyjnymi programu realizowano systematycznie w przeciągu 2 lat nauki szkolnej w klasie I i II. Program kontynuowano również w 3 roku nauki co zostało udokumentowane w aneksie. Założone cele edukacyjne programu zostały zrealizowane. Poziom osiągnięć uczniów oceniam jako wysoki.

Pracownia informatyczna w której odbywały się zajęcia wyposażona była w nowoczesny sprzęt komputerowy i szybkie łącze internetowe. Każdy z uczniów samodzielnie pracował na stanowisku komputerowym. Praca odbywała się w kilkunastoosobowych grupach ćwiczeniowych. Wszyscy uczniowie posiadali podręczniki do przedmiotu technologia informacyjna, a także literaturę z zakresu przedmiotów mechanicznych zakupioną w ramach projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji edycja 2". Pozwoliło to na łączenie wiedzy z tradycyjnych źródeł informacji z technologią informacyjną. Wszystkie te elementy sprzyjały prawidłowej realizacji programu.

Nie było większych utrudnień związanych z realizacją programu. W początkowym okresie pewną niedogodnością były zróżnicowane umiejętności uczniów dotyczące posługiwania się narzędziami technologii informacyjnej.

Przygotowany program był dostosowany do możliwości uczniów i umiejętności uzyskanych we wcześniejszych etapach edukacyjnych. Po drugim roku realizacji program został przedłużony na kolejny rok szkolny. Było to podyktowane potrzebami uczniów, którzy wykazywali zainteresowanie możliwościami przetwarzania i wykorzystywania multimediów. Udokumentowano to w aneksie zawierającym tematykę dotyczącą właśnie tej sfery. Z analizy testu ewaluacyjnego nr 2 wynika, że metody, formy i treści założone do realizacji w trzecim roku nauki były trafne. Świadczy o tym wysoki procent uczniów zadowolonych z udziału w zajęciach.

5. Wnioski

Założyłem sobie następujące pytania kluczowe:

- Czy uczeń nabył umiejętności związane z doborem programów komputerowych do konkretnych zadań?
- Czy uczeń nabył umiejętności kreatywnego korzystania z oprogramowania?
- Czy uczeń nabył umiejętności swobodnego korzystania z urządzeń peryferyjnych?
- Czy uczeń nabył umiejętności krytycznego wykorzystania informacji dostępnych w Internecie?
- Czy uczeń ma świadomość zagrożeń oraz niebezpieczeństw związanych z pracą w sieci internet?
- Czy uczeń ma świadomość zasad etycznych oraz reguł prawnych obowiązujących w sieciach globalnej i lokalnej?

Odpowiedzi na powyższe pytania pozwoliły na ocenę efektywności zrealizowanego programu. Na podstawie analizy wyników testu ewaluacyjnego nr 1 można wysunąć następujące wnioski:

- Poziom umiejętności doboru programów komputerowych do konkretnych zadań wynosi 86,4%.
- Poziom umiejętności kreatywnego korzystania z oprogramowania wynosi 73,1%.
- Poziom umiejętności swobodnego korzystania z urządzeń peryferyjnych wynosi 88,6%.
- Poziom umiejętności krytycznego wykorzystania informacji dostępnych w internecie wynosi 75,8%.
- Poziom świadomości zagrożeń oraz niebezpieczeństw związanych z pracą w sieci Internet wynosi 93,2%.
- Poziom świadomości zasad etycznych oraz reguł prawnych obowiązujących w sieciach globalnej i lokalnej wynosi 74%.
- Podsumowując powyższe wyniki, można stwierdzić, że poziom ukształtowania umiejętności kluczowej, jaką są kompetencje informatyczne w badanej grupie realizującej program, wynosi 81,8%.

Analizując wyniki testu ewaluacyjnego nr 2, można wysunąć następujące wnioski:

- Trafność doboru metod 64% uczniów oceniło wysoko, 36% na poziomie średnim, nikt nie ocenił doboru metod na poziomie niskim.
- 100% uczestników programu oceniło formy prowadzenia zajęć jako trafne. Z doboru treści realizowanych na zajęciach zadowolonych było 92% uczniów.
- Zadowolenie z uczestnictwa w programie wyraziło 95%.

6. Rekomendacje

Trzyletnia praktyka związana z realizacją programu pozwoliła mi na dokonanie obserwacji i krytycznego spojrzenia na realizowane treści. Dopełnieniem moich doświadczeń była analiza testów ewaluacyjnych, które wykazały wysoki poziom efektywności i trafności programu.

Najwyższy poziom kompetencji uczniowie uzyskali w obszarach świadomości zagrożeń oraz niebezpieczeństw związanych z pracą w sieci internet, umiejętności doboru programów komputerowych do konkretnych zadań i swobodnego korzystania z urządzeń peryferyjnych. Umiejętności krytycznego wykorzystania informacji dostępnych w Internecie oraz świadomość zasad etycznych i reguł prawnych obowiązujących w sieciach globalnej i lokalnej ukształtowały się na poziomie średnim. Najniższy poziom uczniowie uzyskali w obszarze umiejętności kreatywnego korzystania z oprogramowania komputerowego. W związku z tym, dobrym rozwiązaniem byłoby przeznaczenie większej ilości czasu na kształtowanie kreatywnego myślenia w tym zakresie.

Metody ćwiczeniowe, które głównie wykorzystywane były przy realizacji programu są trafne. Uczniowie wykazywali duże zaangażowanie w trakcie wykonywania ćwiczeń. Dla uczniów rozpoczynających naukę w szkołach ponadgimnazjalnych od roku szkolnego 2012/2013 technologia informacyjna została wykreślona z zestawu przedmiotów. W to miejsce pojawił się przedmiot informatyka, na który przeznaczono tylko 1 godzinę tygodniowo (na technologię informacyjną przeznaczano 2 godziny). W związku z tym, program w obecnej wersji byłby trudny do realizacji.

Aneks. Do zbierania danych posłużyły testy ewaluacyjne.

Test ewaluacyjny nr 1

Czas trwania: 45 min.

Zadania:

1. Wyszukaj w sieci Internet informacje o 5 tokarkach sterowanych numerycznie.

2. Informacje te zapisz w następującej tabeli:

L.p.	Nazwa urządzenia	Producent	Wybrane parametry	Adres strony www

Wykonany dokument zapisz pod nazwą „Tokarki_CNC".

3. Przygotuj tabelę bazy danych i wprowadź do niej wyszukane informacje. Zapisz dokument pod nazwą Tokarki_baza.

4. Wykorzystując informacje zawarte w tablicy „Własności fizyczne ważniejszych pierwiastków metalicznych i niektórych stopów", przedstaw na wykresie temperatury topnienia 6 wybranych materiałów. Posortuj dane rosnąco. Wykonany dokument zapisz pod nazwą „Topnienie".

5. Wydrukuj dokument „Tokarki_CNC".

6. Dokument „Topnienie" wyślij pod podany adres jako załącznik listu e-mail.

7. Dokument „Tokarki _baza" zapisz na wskazanym nośniku pamięci zewnętrznej.

8. Wszystkie wykonane dokumenty umieść we wskazanym folderze sieci lokalnej.

Test ewaluacyjny nr 2

1. Jak oceniasz swoje zaangażowanie podczas zajęć?

   Duże Średnie Niskie

2. Czy dzięki udziałowi w zajęciach nauczyłeś się czegoś nowego?

   Tak Nie

3. Czy odpowiadała Ci forma zajęć?

   Tak Nie

4. Czy uważasz, że Twoje uwagi były doceniane?

   Tak Nie

5. Czy poleciłbyś udział innym w zajęciach o takiej tematyce?

   Tak Nie

6. Czy poszerzyłeś swoją wiedzę z zakresu pozyskiwania cyfrowego dźwięku?

   Tak Nie

7. Czy poszerzyłeś swoją wiedzę z zakresu przetwarzania cyfrowego dźwięku?

   Tak Nie

8. Czy poszerzyłeś swoją wiedzę z zakresu wykorzystywania cyfrowego dźwięku?

   Tak Nie

9. Czy poszerzyłeś swoją wiedzę z zakresu pozyskiwania sekwencji wideo?

   Tak Nie

10. Czy poszerzyłeś swoją wiedzę z zakresu przetwarzania sekwencji wideo?

    Tak Nie

11. Czy poszerzyłeś swoją wiedzę z zakresu wykorzystywania sekwencji wideo?

    Tak Nie

Raport z ewaluacji programu nauczania wraz z aneksem

TECHNOLOGIA INFORMACYJNA. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Budowlanych im. Księcia Jerzego II Piasta
w Brzegu

Autor:

Piotr Dereń

Brzeg 2013

1. Opis programu autorskiego poddanego ewaluacji

Program zajęć realizowanych w ramach zajęć z technologii informacyjnej według autorskiego programu kształtowania kompetencji kluczowych oraz aneksu do niego był realizowany przez 3 kolejne lata nauki szkolnej, tj. od września 2010 do czerwca 2013 roku w Zespole Szkół Budowlanych w Brzegu.

Program zajęć z technologii informacyjnej realizował następujące szczegółowe cele edukacyjne:

a) wynikające z kluczowej kompetencji:

- sprawne posługiwanie się komputerowymi urządzeniami technicznymi codziennego użytku,
- wyszukiwanie, pozyskiwanie, przetwarzanie, przesyłanie, interpretację, prezentację informacji,
- efektywne posługiwanie się środkami łączności i komunikacji,
- posługiwanie się dostępnym oprogramowaniem,
- wspomaganie procesu samokształcenia z wykorzystaniem istniejących środków i technologii informatycznych,
- rozumienie możliwości i potencjalnych zagrożeń związanych z internetem i komunikacją za pośrednictwem mediów elektronicznych,
- rozumienie możliwości wykorzystania mediów elektronicznych do uczenia się,
- stosowanie technologii społeczeństwa informacyjnego jako wsparcia krytycznego myślenia, kreatywności i innowacyjności,
- przestrzeganie zasad prawnych i etycznych.

b) wynikające z diagnozy lokalnych potrzeb rynku pracy i oświaty:

- dobór treści kształcenia pozwalający wyrównać wiedzę słabszych uczniów,
- dostosowanie umiejętności informatycznych do wymogów stawianych przez przedsiębiorców na lokalnym rynku pracy,
- wdrażanie do aktywnego poszukiwania pracy w internecie – przeglądanie i analizowanie dostępnych ofert pracy na portalach internetowych,
- kształtowanie umiejętności poszukiwania i wykorzystywania informacji dostępnych na lokalnym rynku pracy,
- kształtowanie umiejętności samodoskonalenia poprzez wykształcenie postawy uwzględniającej zmiany potrzeb lokalnego rynku pracy,
- nabycie umiejętności właściwego redagowania pism i druków urzędowych przy pomocy edytorów tekstów, np. CV, list motywacyjny, życiorys, podanie, PIT, itp.,

- nabycie umiejętności tworzenia i analizy profesjonalnych witryn internetowych,
- nabycie umiejętności do korzystania z aplikacji i programów niezbędnych do nawiązania połączenia z drugą osobą za pośrednictwem internetu, np. wideokonferencje.

c) wynikające z podstawy programowej

- nabycie umiejętności opracowywania dokumentów o rozbudowanej strukturze z wykorzystaniem różnych narzędzi informatycznych i różnych źródeł informacji,
- nabycie umiejętności tworzenia prezentacji z wykorzystaniem programów komputerowych,
- nabycie umiejętności posługiwania się programami komputerowymi i metodami informatyki w uczeniu się i rozwiązywaniu problemów,
- nabycie umiejętności korzystania z dostępnych źródeł informacji za pomocą komputerów,
- nabycie umiejętności komunikowania się z wykorzystaniem sieci komputerowej.

W trakcie zajęć lekcyjnych technologii informacyjnej zrealizowano m.in. następujące treści związane z celami edukacyjnymi:

- informacja i metody komunikacji,
- środki i narzędzia technologii informacyjnej,
- opracowanie informacji w dokumencie tekstowym,
- informacje w bazach danych,
- technologia informacyjna w rozwiązywaniu problemów z różnych dziedzin nauki i życia codziennego.

1.1. Opis aneksu programu autorskiego poddanego ewaluacji. W ciągu tego okresu zostały zrealizowane cele wynikające z kluczowej kompetencji tj.:

- zapoznanie uczniów z możliwościami programu Insert GT,
- doskonalenie umiejętności poprawnego rozwiązywania zadań,
- doskonalenie umiejętności czytania ze zrozumieniem informacji przedstawionych w różnej formie,
- doskonalenie umiejętności właściwego przetwarzania danych liczbowych i operacyjnych,
- doskonalenie umiejętności rozwiązywania problemów w sytuacjach typowych dla zawodu z wykorzystaniem systemu Insert GT,
- zwrócenie uwagi na samodzielność w rozwiązywaniu zadań,
- zapoznanie uczniów z możliwościami platformy elektronicznej Moodle,

- nabycie umiejętności tworzenia własnych kursów internetowych na platformie Moodle,
- doskonalenie umiejętności tworzenia własnych stron internetowych z wykorzystaniem animacji Flash oraz cele wynikające z diagnozy lokalnych potrzeb rynku pracy i oświaty; z profilu zawodowego klasy oraz z podstawy programowej uczeń powinien umieć:
  - obsługiwać program magazynowo-księgowy Subiekt GT,
  - wprowadzać konkretne dane: podmiotu, właścicieli, urzędu skarbowego, pracowników, kontrahentów, środków trwałych,
  - sporządzać odpowiednią dokumentację dotyczącą: sprzedaży, magazynu, środków trwałych,
  - ewidencjonować dokumenty księgowe w podatkowej księdze przychodów i rozchodów,
  - wprowadzać faktury do rejestru VAT zakupu i sprzedaży,
  - sporządzić deklarację podatkową,
  - korzystać z platformy Modle,
  - tworzyć własny kurs internetowy na platformie Modle,
  - zaprojektować i wykonać własną stronę internetową wraz z animacjami Flash.

W zajęciach uczestniczyli uczniowie z klasy technikum logistycznego realizujący autorski program kluczowych kompetencji w zakresie technologii informacyjnej. W pierwszym roku technologii informacyjnej zrealizowano zagadnienia z technologii informacyjnej, w drugim i trzecim roku były to już zagadnienia specjalistyczne związane z profilem zawodowym absolwenta tj. technika logistyka. W tym celu wykorzystano pakiet firmy INSERT a szczególności program magazynowo-księgowy Subiekt oraz pracę na platformie edukacyjnej Moodle, a także zaprojektowano i następnie wykonano animowane strony internetowe w programie Alligator Flash Designer.

2. Założenia metodologiczne ewaluacji (przedmiot badań, metody i techniki badawcze, kryteria ewaluacji, pytania kluczowe, próba badawcza zgodnie z koncepcją ewaluacji zapisanej w autorskim programie nauczania; krótki opis projektu ewaluacji).

Wcześniej w fazie tzw. *ex-ante* procesu ewaluacji poddano autorski program technologii informacyjnej ewaluacji za pomocą ankiety z podręcznika Tomasza Michniowskiego *Założenia programowe, zasady opracowania i modyfikacji programu kształcenia kompetencji kluczowych w zakresie informatyki i technologii informacyjnej,* którą zawarto w aneksie, tj. punkcie 7 niniejszego raportu. W wyniku przeprowadzonej ankiety uzyskano 29 odpowiedzi na tak i żadnej

na nie, zatem przystąpiono do fazy *on-going*, w której przedmiotem badań było sprawdzenie efektów nauczania technologii informacyjnej. W tym celu na początku roku szkolnego 2010/2011 w klasie pierwszej przeprowadzono tzw. bilans otwarcia w postaci testu sprawdzającego uzyskaną wiedzę z technologii informacyjnej w oparciu o charakterystykę absolwenta gimnazjum. Test sprawdzający wiedzę na rozpoczęcie technologii informacyjnej w szkole ponadgimnazjalnej, który również załączono w aneksie niniejszego raportu. Próbą badawczą było objętych 27 uczniów zapisanych na początku roku szkolnego. Na zakończenie roku szkolnego 2010/2011 przeprowadzono test z technologii informacyjnej sprawdzający wiedzę na zakończenie klasy pierwszej, który również jest dołączony w aneksie niniejszego raportu. Próbą badawczą objęto wszystkich 26 uczniów kończących klasę pierwszą.

Zakładane efekty takie jak: nabycie umiejętności opracowywania dokumentów o rozbudowanej strukturze z wykorzystaniem różnych narzędzi informatycznych i różnych źródeł informacji takich jak prezentacja multimedialna, film, obróbka graficzna zdjęć, zostały w pełni osiągnięte.

2.1. Założenia metodologiczne ewaluacji aneksu autorskiego programu

Zakładane efekty takie jak:

- nabycie umiejętności tworzenia i analizy profesjonalnych witryn internetowych,
- wykształcenie umiejętności tworzenia dokumentów księgowych i magazynowych przydatnych w pracy absolwenta technika logistyka,
- nabycie umiejętności korzystania z platform internetowych, a w szczególności platformy Moodle zostały w pełni zrealizowane.

Przedmiotem badań było poznanie mocnych i słabych stron realizowanego programu. Ze względu na cel badań, przedmiot badań i zasób posiadanych środków jako metodę ewaluacji wybrano wywiad, a zastosowaną techniką był wywiad pisemny czyli ankieta, wykorzystująca jako narzędzie badawcze wcześniej przygotowany kwestionariusz. Jako kryteria ewaluacji zastosowano: trafność, skuteczność, efektywność, oddziaływanie i trwałość efektów, a jako pytania kluczowe wybrano pytania, na które szukamy odpowiedzi.

Próbą badawczą objęto całą klasę technika logistyka realizującą autorski program nauczania z technologii informacyjnej tj. 25 uczniów. W projekcie ewaluacji jako narzędzie zastosowano arkusz ankiety składającej z 8 pytań zamkniętych i 3 pytań otwartych przedstawiony w Aneksie tj. pkt. 7. niniejszego raportu.

3. Opis danych, sposobów i terminów realizacji (ewaluacja wstępna, bieżąca, końcowa) ich zbierania (jakie dane uzyskaliśmy w efekcie prowadzenia badań, kiedy odbywało się zbieranie danych?, zestawienie wyników badań, raporty z badań cząstkowych).

Na początku września 2010 roku przeprowadzono test z technologii informacyjnej informatyki na rozpoczęcie nauki szkolnej w szkole ponadgimnazjalnej. Test składający się z 24 pytań rozwiązywało 27 uczniów.

Skala ocen była następująca:

0 – 11 pkt. ocena niedostateczna

12 – 14 pkt. ocena dopuszczająca

15 – 17 pkt. ocena dostateczna

18 – 21 pkt. ocena dobra

22 – 23 pkt. ocena bardzo dobra

24 pkt. ocena celująca

Uzyskano następujące oceny:

niedostateczny – 0 uczniów, dopuszczający – 16 uczniów, dostateczny – 2 uczniów, dobry – 8 uczniów, jedna ocena bardzo dobra i niestety żadnej oceny celującej. Średnia ocen dla całej klasy wyniosła 2,78.

Podobnie na zakończenie roku szkolnego 2010/2011 przeprowadzono w czerwcu test sprawdzający osiągniętą wiedzę w wyniku realizacji programu autorskiego z technologii informacyjnej. Test składający się z 22 pytań rozwiązywało 26 uczniów.

Skala ocen była następująca:

0 – 9 pkt. ocena niedostateczna

10 – 12 pkt. ocena dopuszczająca

13 – 15 pkt. ocena dostateczna

16 – 19 pkt. ocena dobra

20 – 21 pkt. ocena bardzo dobra

22 pkt. ocena celująca

Uzyskano następujące oceny:

niedostateczny – 1 uczeń, dopuszczający – 6 uczniów, dostateczny – 2 uczniów, dobry – 8 uczniów, bardzo dobry – 6 uczniów i nawet 3 oceny celujące. Średnia ocen znacznie wyższa niż na początku roku, bo wyniosła 3,81.

Po przeprowadzonych zajęciach dodatkowych z technologii informacyjnej w ramach aneksu do autorskiego programu kształtowania kompetencji kluczowych w dniach 12-14 czerwca 2013 roku przeprowadzono anonimową ankietę wśród młodzieży uczestniczącej w zajęciach.

Ankietę wypełniło 25 uczniów, czyli wszyscy uczestniczący w projekcie.

Skala ocen była następująca:

1 – zdecydowanie nie, 2 – raczej nie, 3 – trudno powiedzieć, 4 – raczej tak, 5 – zdecydowanie tak.

Odpowiedzi uczniów były następujące:

1. tematyka zajęć w roku szkolnym 2010/11 z technologii informacyjnej była interesująca – 19 osób oceniło na 5, 5 osób na 4, a jedna na 3,
2. tematyka zajęć w roku szkolnym 2011/12 dotycząca programu magazynowo-księgującego Subiekt była interesująca – 15 osób oceniło na 5, a 10 osób na 4,
3. tematyka zajęć w roku szkolnym 2012/13 dotycząca platformy Moodle i programu do tworzenia animowanych stron www w technice Flash była interesująca – 16 osób oceniło na 5, a 9 osób na 4,
4. sposób prowadzenia zajęć był zajmujący – 17 osób oceniło na 5, 7 osób na 4, a jedna osoba na 3,
5. zajęcia były dla mnie zrozumiałe – 17 osób oceniło na 5, 7 osób na 4, a jedna na 3,
6. prowadzący utrzymywał dobry kontakt z uczestnikami w czasie zajęć – 20 osób oceniło na 5, a 5 osób na 4,
7. przekazane wiadomości poszerzyły moja wiedzę – 17 osób oceniło na 5, a 8 osób oceniło na 4,
8. przekazane treści są przydatne – 19 osób oceniło na 5, a 6 osób na 4.

Z analizy ankiety wynika, że największym zainteresowaniem cieszyła się tematyka zajęć z pierwszego roku nauczania tj. z technologii informacyjnej, gdyż aż 19 osób oceniło ją jako zdecydowanie interesującą. Wynika to z pewnością z różnorodności realizowanych zajęć. Nieco mniej, bo 15, osób uznało za zdecydowanie interesujące zajęcia z tworzenia animowanych stron internetowych i tworzenia własnych kursów na platformie internetowej Moodle prowadzone w trzecim roku nauczania. Z kolei najmniejsze zainteresowaniem cieszyły się typowe specjalistyczne zajęcia z obsługi programu Subiekt, bo 15 uczniów oceniło zajęcia jako zdecydowanie interesujące, a 10 raczej interesujące. Mniejsze zainteresowanie wynika z tego, że zajęcia były realizowane przez cały drugi rok nauczania. Bardzo budujące jest to, że nie było osób wykazujących brak zainteresowania poruszaną tematyką.

Analizując 4., 5., 6., 7. i 8. pytanie ankiety wynika, że zarówno tematyka zajęć, sposób prowadzenia, przekazywane wiadomości poszerzały wiedzę i treści były przydatne – większość osób oceniła na 5, czyli zdecydowanie tak (17 osób na 25), a najwięcej, bo 20, osób na 25 oceniło, że prowadzący utrzymywał dobry kontakt z uczestnikami w czasie zajęć. Jedynie jedna osoba nie potrafiła określić czy zajęcia z technologii informacyjnej były interesujące, czy były zajmujące i czy były zrozumiałe.

Jeśli chodzi o słabą stronę zajęć to aż 16 osób nie widziało żadnej słabej strony zajęć, 4 osoby uznały, że liczba godzin na realizowaną tematykę była zbyt mała, 3 osoby uznały, że tematyka zajęć zawiera niepotrzebne treści (gdyż najczęściej te osoby posiadały już wiedzę z realizowanych tematów), 2 osoby uznały, że komputery pracowały zbyt „wolno" (szczególnie się to uwidoczniło, gdy kilka osób publikowało własne kursy na platformie internetowej Moodle bądź tworzyło animacje graficzne w technice Flash), a 1 osoba, że długość zajęć i późna pora zajęć (2 lekcje pod rząd np. 8 i 9 lekcja, co zdarzyło się sporadycznie). Natomiast jeśli chodzi o mocną stronę zajęć to: 10 osób oceniło, że zajęcia prowadzone były ciekawie, 8 osób poszerzyło swoją wiedzę, 6 osób poznało przydatne programy komputerowe, 4 osoby uznały wyrozumiałość i cierpliwość nauczyciela, 2 osoby dobra atmosferę, 2 osoby uznały użycie tablicy multimedialnej, 2 osoby użycie dodatkowego nowego oprogramowania komputerowego, a jedna ćwiczenie umiejętności praktycznych. Jeśli chodzi o to, jakie wymierne efekty przyniósł zrealizowany program, to 15 uczniów odpowiedziało, że posiedli umiejętność tworzenia animowanych stron internetowych, 9 uczniów nauczyło się pracować w różnych programach komputerowych (Subiekt, platforma internetowa Moodle, Alligator Flash Designer, bazy danych), 5 uczniów poszerzyło swoją wiedzę, 2 uczniów uznało, że przyjemnie spędziło czas, a jeden uczeń uznał, że zrealizowany program przyniósł bardzo dobre wymierne efekty.

4. Podsumowanie

Analiza realizacji programu autorskiego:

Co jest głównym atutem tego programu?

Głównym atutem zajęć było wykorzystanie zakupionych w ramach projektu programu Alligator Flash Designer służącego do zbudowania własnych animowanych stron internetowych w technice Flash oraz wykorzystanie przystawki interaktywnej do tablicy suchościeralnej tworzącej tablicę multimedialną wraz z projektorem.

W jakim stopniu zrealizowano program?

Program zrealizowano w 100%.

Czy założone cele zostały osiągnięte?

Założone cele zostały osiągnięte.

Jaki jest poziom osiągnięć uczniów?

Uczniowie posiedli dodatkową wiedzę przydatną w przyszłej pracy bądź na studiach wyższych. Uczniowie po przeprowadzonych zajęciach umieją samodzielnie dokonywać obróbki zdjęć fotograficznych w programie GIMP, tworzyć rozbudowane prezentacje multimedialne i dokonywać obróbki i tworzenia filmów multimedialnych, tworzyć animowane strony internetowe za pomocą programu Alligator Flash Designer, korzystać z oprogramowania magazynowo-księgującego Subiekt, korzystać z platformy internetowej Moodle i posługiwać się tablicą multimedialną.

Co sprzyjało realizacji?

Realizacji zajęć sprzyjało pozyskanie z projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji" dodatkowego oprogramowania i dodatkowego sprzętu multimedialnego.

Co utrudniało?

Natomiast utrudniało to, że zajęcia mogły być przeprowadzone po lekcjach objętych ramowym programem tzn. dopiero na 8. i 9. lekcji, stąd być może mniejsza frekwencja niż można by było oczekiwać.

Na ile program odpowiadał możliwościom uczniów?

Uczniowie po wprowadzeniu do tematu bardzo dobrze sobie radzili, gdyż dla niektórych osób zajęcia były rozszerzeniem wiedzy jaką już posiadali, a prowadzenie zajęć na komputerach w pracowni i na tablicy multimedialnej pozwalało natychmiast rozwiązać problemy powstałe w trakcie lekcji przez prowadzącego bądź obeznanego w tematyce zajęć ucznia na tablicy multimedialnej.

Czy była potrzeba modyfikacji? Jeżeli tak, to czym była spowodowana? Jakiego typu zmiany wprowadzono? Jak to dokumentowano?

W takcie zajęć nie dokonano żadnej modyfikacji programu jedynie aneksowano rozszerzenie autorskiego programu technologii informacyjnej na drugą i trzecią klasę, co zostało zawarte w odrębnym dokumencie.

5. Wnioski (prezentowane stosownie do kryteriów ewaluacji i dające odpowiedź na pytania kluczowe)

Przed zajęciami z technologii informacyjnej uczniowie charakteryzowali się przeciętnymi i dobrymi umiejętnościami w zakresie wykorzystania multimedialnych narzędzi informatycznych – widać to ze średniej oceny wynoszącej 2,78. Natomiast na zakończenie realizacji zajęć z autorskiego programu nauczania technologii informacyjnej ich umiejętności i wiedza informatyczna znacznie się poszerzyła i na koniec roku szkolnego 2010/2011 wyniosła 3,81.

Bilans otwarcia – test „na wejście” (na początku roku szkolnego):

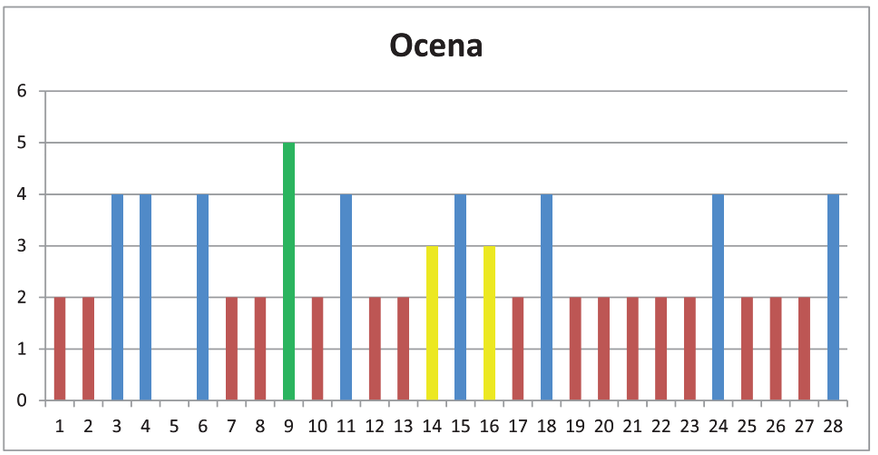

Z wykresu widać bardzo dużą liczbę uczniów otrzymujących w bilansie na wejście ocenę tylko dopuszczającą, bo aż 16.

Bilans zamknięcia – test na koniec roku szkolnego 2010/2011 realizacji programu autorskiego:

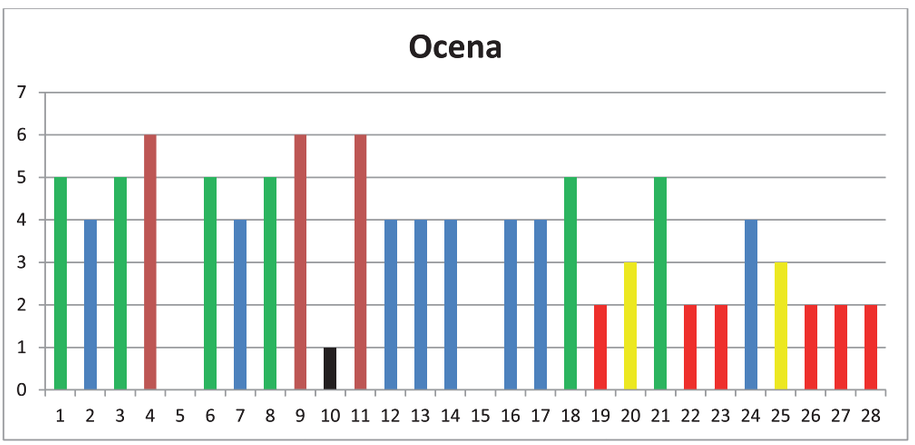

Z wykresu widać przeważającą liczbę ocen dobrych, bo aż 8 uczniów ją otrzymało i ocen bardzo dobrych – 6 uczniów.

Analizując poszczególnych uczniów, tylko 2 uzyskało wynik końcowy gorszy niż na wejściu (uczeń z nr 10 i z nr 28), 6 uczniów uzyskało taka samą ocenę (uczeń nr 19, 22, 23, 24, 26,i 27), a pozostałych 18 uczniów poprawiło ocenę.

1. Tematyka zajęć roku szkolnego 2010/2011 z technologii informacyjnej była interesująca:

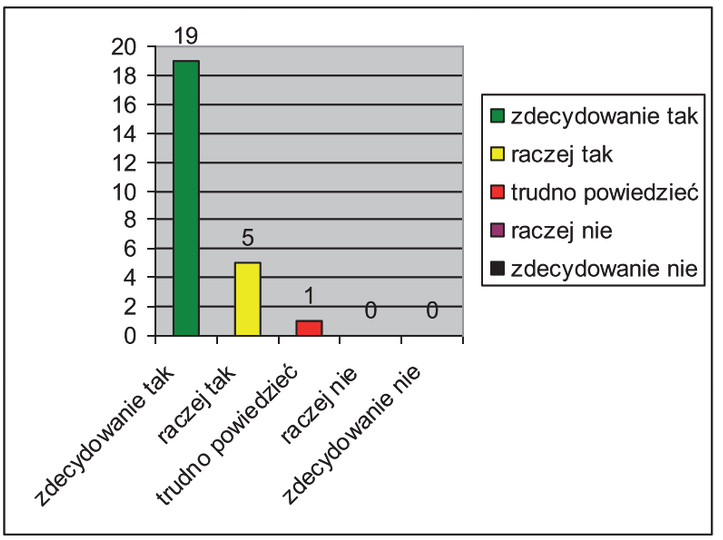

2. Tematyka zajęć roku szkolnego 2011/2012 z dotycząca programu magazynowo-księgującego Subiekt była interesująca:

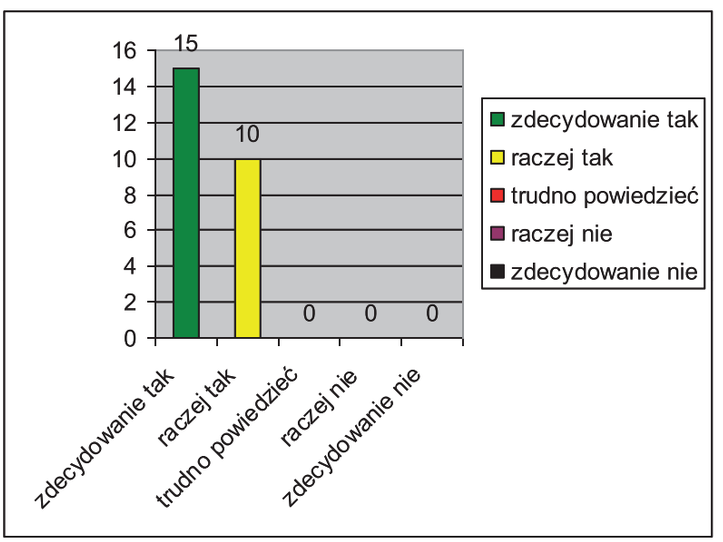

3. Tematyka zajęć roku szkolnego 2012/2013 z dotycząca platformy internetowej i programu do tworzenia animowanych stron www w technice Flash była interesująca:

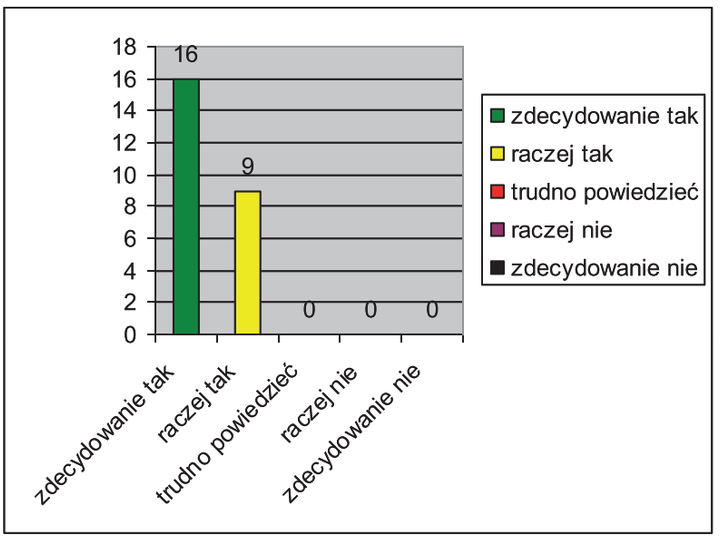

4. Sposób prowadzenia zajęć był zajmujący:

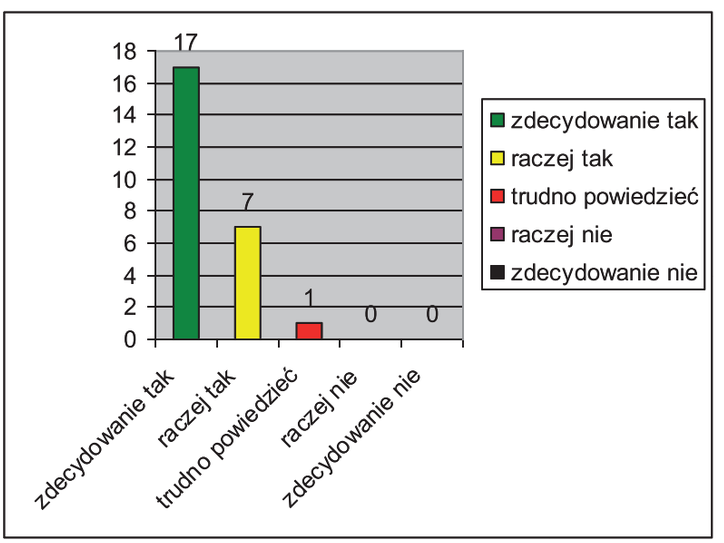

5. Zajęcia były dla mnie zrozumiałe:

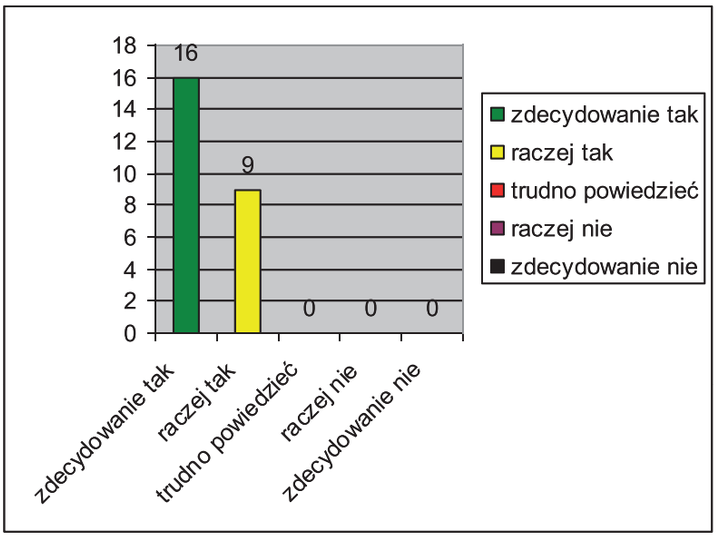

6. Prowadzący utrzymywał dobry kontakt z uczestnikami w czasie zajęć:

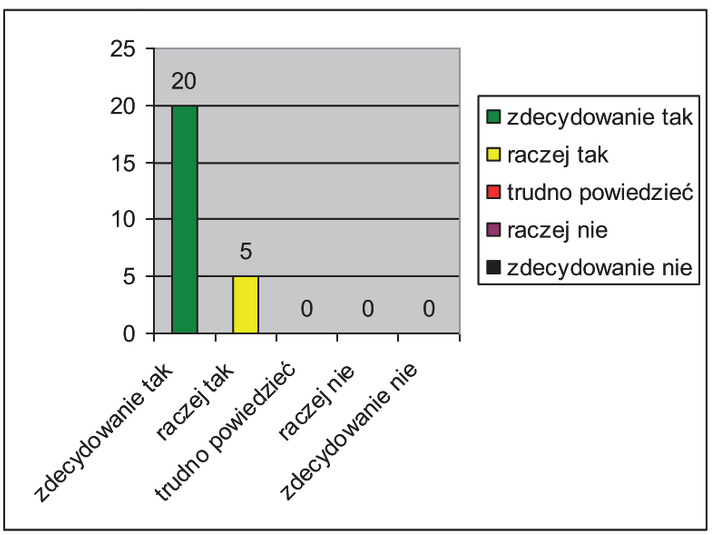

7. Przekazane wiadomości poszerzyły moja wiedzę:

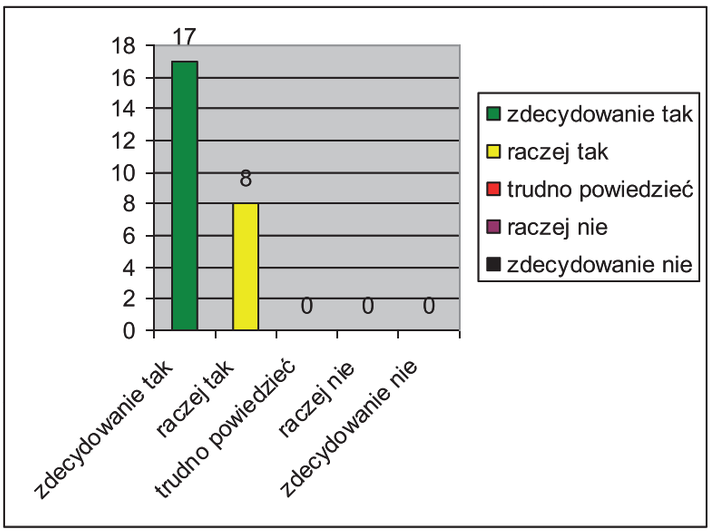

8. Przekazane treści są przydatne:

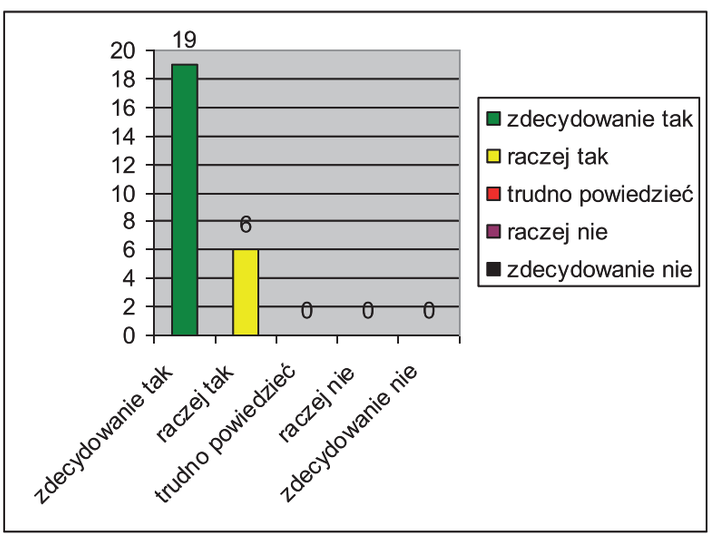

9. Mocna strona zajęć:

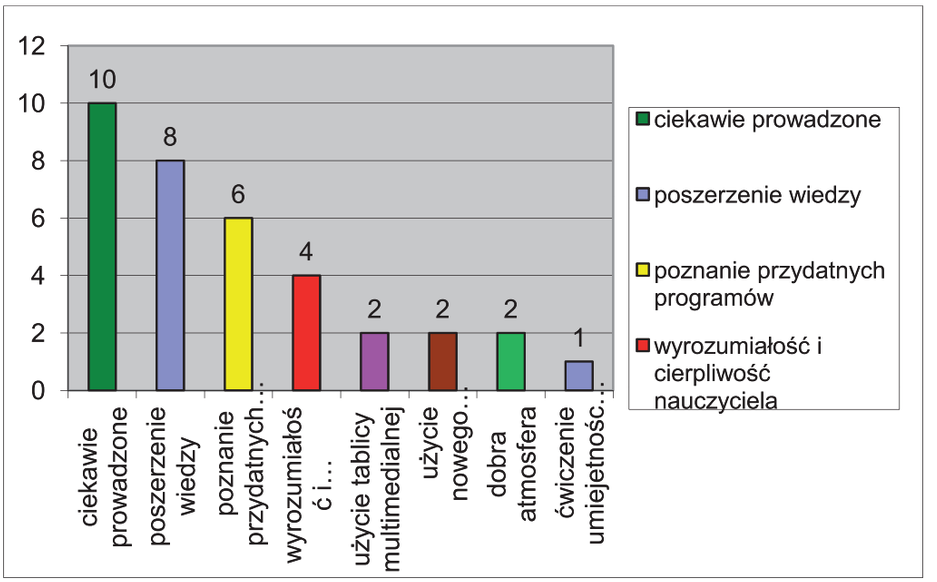

10. Słaba strona zajęć:

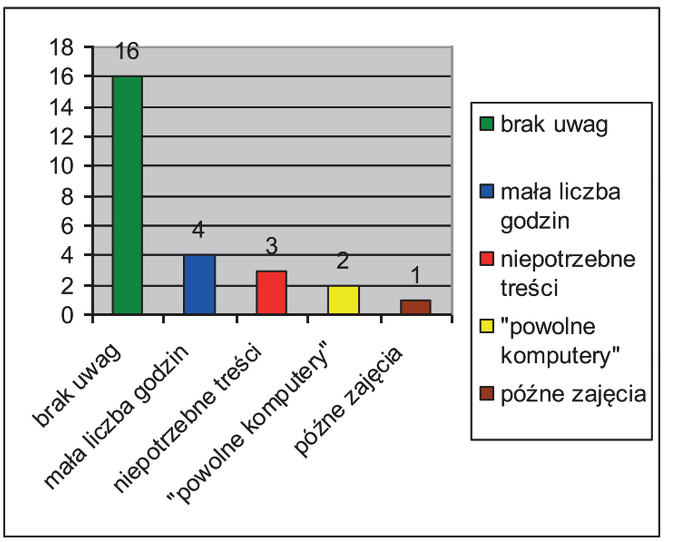

11. Wymierne efekty jakie przyniósł zrealizowany program:

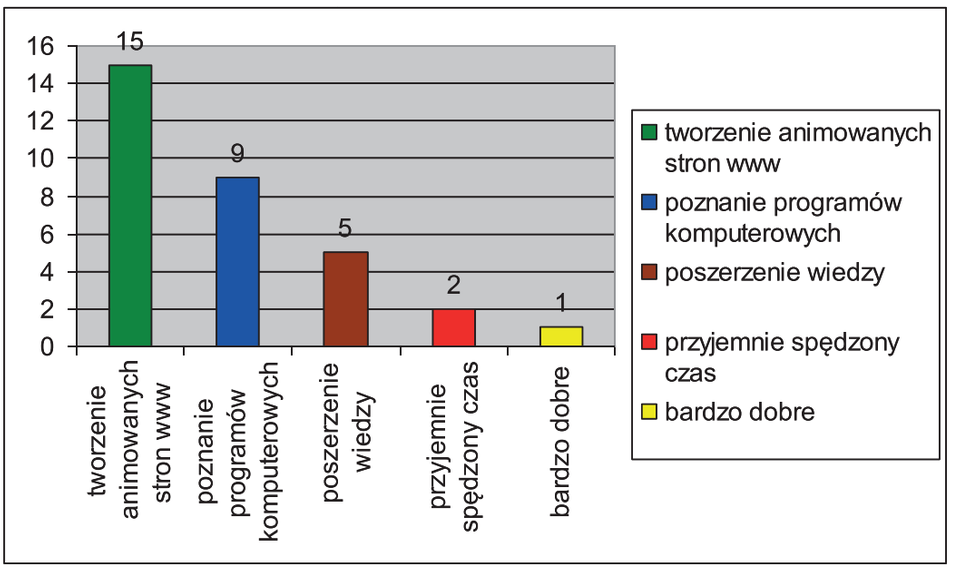

5. Rekomendacje (wskazania do dalszej pracy), m.in. ewentualne zmiany w programie celem wyeksponowania określonych treści sprzyjających kształtowaniu kompetencji kluczowych: zmiana metod pracy, przydziału godzin dla poszczególnych zagadnień, zmian w poszczególnych działach programowych i zawartości autorskiego programu nauczania np. modyfikacja procedury ewaluacji.

Realizacja programu zapewniła uczniom:

- osiągnięcie poszczególnych celów szczegółowych w procesie kształcenia,
- usystematyzowanie wiedzy oraz nabycie sprawności wykonywania działań,
- wyrobienie umiejętności i potrzeby krytycznej oceny przeprowadzonego rozumowania lub otrzymanego wyniku działania,
- wyrobienie nawyku samodzielnego zdobywania, analizowania i klasyfikowania informacji, stawiania hipotez i poszukiwania metod ich weryfikacji.

Realizacja autorskiego programu kształtowania kompetencji kluczowych z technologii informacyjnej zgodna z podstawą programową a jednocześnie rozszerzająca wiedzę poza program, zgodna ze specyfiką przyszłego zawodu uczniów, uwzględniająca lokalny rynek pracy była atrakcyjna dla uczniów, trafna wobec ich oczekiwań, powodowała przyrost wiedzy i umiejętności wykraczający poza program nauczania i rozbudzała zainteresowania ucznia przedmiotem.

Jedynym mankamentem projektu był późny czas organizacji zajęć i dlatego młodzież dojeżdżająca do szkoły nie w pełni mogła uczestniczyć. Zatem w przyszłości, aby osiągnąć efektywniejsze wyniki oraz lepszą frekwencję na zajęciach, należy uwzględnić dodatkowe lekcje w planowym programie nauczania a nie realizować w formie na zajęć pozalekcyjnych. Po wynikach ankiety można jednoznacznie stwierdzić, że trafne było realizowanie autorskiego programu nauczania technologii informacyjnej w klasie pierwszej oraz dodatkowych zajęć technologii informacyjnej w klasie drugiej i trzeciej, gdyż projekt przyniósł wymierne korzyści dla szkoły w postaci dodatkowego oprogramowania i sprzętu a dla uczniów z racji nabytej nowej wiedzy i przydatnych umiejętności.

Aneks. Zawiera narzędzia, które służyły do zbierania danych.

Test z technologii informacyjnej na rozpoczęcie edukacji informatycznej w szkole ponadgimnazjalnej

1. Liczba 0110110010001011 w systemie dwójkowym, to w systemie szesnastkowym liczba:
   a) 6D7B
   b) 6C8B
   c) 5C8A
2. Liczba 010101101 w systemie dwójkowym, to w systemie dziesiętnym:
   a) 173
   b) 157
   c) 167
3. Program Explorator Windows w systemie Windows XP to:
   a) program zarządzania plikami i katalogami
   b) program do pracy w sieci Internet
   c) gra komputerowa
4. Oznaczenie LPT1 w systemie komputerowym oznacza:
   a) wyjście klawiatury
   b) pierwszy port szeregowy
   c) pierwszy port równoległy
5. Jaką strukturę ma system katalogów w komputerze:
   a) liniową
   b) nie ma żadnej ściśle określonej struktury
   c) drzewiastą
6. Polecenie DEL w systemie operacyjnym MS – DOS powoduje:
   a) usuwanie katalogu
   b) usuwanie zbioru
   c) usuwanie nazwy dysku
7. Urządzenie pamięci zewnętrznej komputera o zapisie optycznym to:
   a) CD-R
   b) CD-ROM
   c) HDD

8. Jakie oznaczenie nosi dysk twardy komputera?

a) MO

b) FDD

c) HDD

9. Jednostką prędkości transmisji danych cyfrowych jest:

a) flops

b) bit

c) bod

10. Spośród podanych formatów danych wskaż format używany przez arkusz kalkulacyjny Excel:

a) *. doc

b) *. xls

c) *. htm

11. Co to jest UPS?

a) urządzenie do kopiowania danych

b) centralny komputer w sieci komputerowej

c) awaryjny zasilacz elektryczny

12. Który z systemów sieci nie jest siecią lokalną?

a) Novell NetWare

b) Internet

c) Artisoft Lantastic

13. Miarę prędkości pracy komputera klasy IBM – PC podaje się w:

a) MHz

b) flops

c) body

14. 1 Kilobajt to:

a) 1024 bity

b) 1000 bajtów

c) 1024 bajty

15. Co oznacza się w jednostkach „dpi”?

a) rozdzielczość drukarki

b) prędkość komputera

c) głębię dźwięku z karty muzycznej

16. Co jest miarą szybkości drukarki?

a) ilość stron A4 drukowanych w ciągu minuty

b) wielkość pamięci RAM komputera

c) jednostka „cps”

17. Jaki zapis ma liczba dziesiętna „100” w systemie szesnastkowym”?

a) 64

b) F5

c) A4

18. Jakie jest oznaczenie Polski w adresach poczty elektronicznej i w internecie według normy?

a) pl

b) poland

c) rp

19. Co oznacza „mini tower”?

a) dwa małe pionowe głośniki komputerowe (stereo)

b) typ obudowy komputera

c) nowy typ myszki komputerowej

20. Kiedy należy formatować dysk twardy komputera?

a) jak najczęściej

b) przy nowym podziale dysku na partycje

c) przynajmniej raz w roku

21. Program wykonywalny charakteryzuje się następującym rozszerzeniem w nazwie:

a) .txt

b) brak rozszerzenia

c) .exe

22. Która z poniższych definicji INTERNETU jest prawidłowa?

a) sieć wewnętrzna pozwalająca komunikować się użytkownikom w czasie rzeczywistym

b) mega sieć obejmująca sieci lokalne, używająca tego samego protokołu

c) sieć lokalna składająca się z serwera i kilku stacji roboczych

23. Chcesz skopiować fragment tekstu. Od jakiej czynności musisz zacząć?

a) zaznaczyć jako blok fragment, który chcesz skopiować

b) ustawić kursor w miejscu, gdzie chcesz kopiować

c) z menu EDYCJA wybrać opcję KOPIUJ

24. Po wyłączeniu komputera wymazuje się zawartość:
   a) pamięć RAM
   b) pamięć ROM
   c) pamięci zewnętrznej

Test z technologii informacyjnej na zakończenie klasy pierwszej

1. Bez którego elementu komputer nie może działać?
   a) bez karty dźwiękowej
   b) bez myszki
   c) bez drukarki
   d) bez procesora
2. Które zdanie jest prawdziwe?
   a) im większa rozdzielczość obrazu, tym lepsza jakość grafiki
   b) im mniejsza rozdzielczość obrazu, tym lepsza jakość grafiki
   c) im większa rozdzielczość obrazu, tym obraz jest jaśniejszy
   d) rozdzielczość obrazu to inaczej wielkość ekranu
3. Pamięć zewnętrzna pełni rolę:
   a) urządzenia do przetwarzania informacji
   b) programu przechowującego dane
   c) urządzenia do przechowywania danych
   d) urządzenia do współpracy z mikroprocesorem
4. Najmniejsza jednostka informacji to:
   a) bajt
   b) kilobajt
   c) bit
   d) piksel
5. Ploter to urządzenie do:
   a) wprowadzenia do pamięci komputera obrazu graficznego
   b) część jednostki centralnej
   c) urządzenie do kreślenia rysunków
   d) urządzenie służące do obliczania wartości liczbowych

6. Która z odpowiedzi jest niepoprawna?
   a) pamięć RAM to pamięć operacyjna
   b) CD-ROM to dysk do odczytu i wielokrotnego zapisu
   c) Pamięć ROM to trwała pamięć
   d) formatowanie dysku to ścieżek i sektorów wraz ze skasowaniem danych
7. Instalacja programu dotyczy:
   a) załadowania do pamięci operacyjnej
   b) załadowania wszystkich plików w wersji
   c) załadowania wszystkich plików w wersji rozpakowanej
   d) archiwizacji (pakowania) na dysku
8. System Windows 7 to:
   a) system operacyjny jednozadaniowy
   b) system operacyjny wielozadaniowy
   c) edytor tekstu
   d) program graficzny
9. Który z szeregów jest ułożony od elementu najbardziej nadrzędnego do najbardziej podrzędnego?
   a) Dysk C:\Mój komputer\katalog Zdjęcia\plik drzewo.jpg
   b) Mój komputer\dysk C:\katalog Fotki\plik ptak.jpg
   c) Mój komputer\dysk C:\plik ptak.jpg\katalog Fotki
   d) Start/Wszystkie programy/Moje dokumenty/dysk c:/plik tekst.doc
10. Za pomocą systemowego notatnika zapiszesz:
   a) plik o nazwie *.doc
   b) plik o nazwie *.exe
   c) plik o nazwie *.txt
   d) plik o nazwie *.bmp
11. Aby uzyskać pomoc na temat dowolnego programu, należy użyć klawisza:
   a) PrintScreen
   b) Klawisza ESC
   c) Klawisza F1
   d) <CTRL > + <Alt> + <Del>

12. Który z plików jest plikiem graficznym.?
    a) drzewo.txt
    b) drzewo.jpg
    c) drzewo.doc
    d) drzewo.xls
13. Do wykonywania skomplikowanych obliczeń służy:
    a) edytor tekstów
    b) arkusz kalkulacyjny
    c) baza danych
    d) edytor graficzny
14. RAM to:
    a) pamięć tylko do zapisu
    b) pamięć wewnętrzna komputera, w której przechowywane są dane podczas pracy komputera
    c) pamięć stała, w której zapisana jest procedura uruchamiania komputera
    d) program do odczytu danych
15. Czy zawartość pamięci RAM jest kasowana po wyłączeniu komputera?
    a) to zależy od komputera
    b) to zależy od zainstalowanego programu
    c) nie
    d) tak
16. Przeglądarka internetowa to:
    a) program pocztowy
    b) komunikator sieciowy
    c) program umożliwiający wyświetlenie zawartości stron www
    d) program graficzny
17. Który adres jest niepoprawny?
    a) www.onet.pl/pogoda.htm
    b) www.onet.pl\pogoda.html
    c) www.komputerswiat.pl
    d) www.wp.pl/sport.html

18. Aby uzyskać wcięcie pierwszej linii w tekście należy użyć klawisza:

a) TAB

b) spacji

c) enter

d) delete

19. Arkusze kalkulacyjne służą do:

a) gromadzenia i wyszukiwania informacji

b) wykonywania skomplikowanych obliczeń

c) redagowania dokumentów tekstowych

d) wykonywania prezentacji multimedialnych

20. Który adres komórki jest poprawny?

a) AB4

b) 1AB2

c) D4

d) 3A4B

21. W komórce C1 znajduje się wzór będący sumą liczb w Komórkach A1 i B1:

a) =A1:B1

b) A1+B1=

c) A1+B1

d) A1+B1

22. Aby w edytorze testów uzyskać równomierne rozłożenie tekstu w poziomie, należy go:

a) wyśrodkować

b) wyrównać do lewego marginesu

c) wyrównać do prawego marginesu

d) wyjustować

ANKIETA EWALUACYJNA
Z ZAJĘĆ DODATKOWYCH Z TECHNOLOGII INFORMACYJNEJ

Ankieta służy zebraniu opinii uczniów uczestniczących w projekcie z kompetencji informatycznych w Zespole Szkół Budowlanych w Brzegu latach 2010-2013.

Ankieta jest anonimowa.

Przedmiot: technologia informacyjna

Prowadzący: Piotr Dereń

Forma zajęć: zajęcia dodatkowe z technologii informacyjnej

Oceń, które ze zdań najbardziej pasuje do Twojej opinii w skali od 1 do 5, gdzie:

1 – zdecydowanie nie, 2 – raczej nie, 3 – trudno powiedzieć, 4 – raczej tak, 5 – zdecydowanie tak

1. Tematyka zajęć roku szkolnego 2010/11 z technologii informacyjnej była interesująca □
2. Tematyka zajęć roku szkolnego 2011/12 dotycząca programu magazynowo-księgującego Subiekt była interesująca □
3. Tematyka zajęć roku szkolnego 2012/13 dotycząca platformy Moodle i programu do tworzenia animowanych stron www Flash była interesująca □
4. Sposób prowadzenia zajęć był zajmujący □
5. Zajęcia były dla mnie zrozumiałe □
6. Prowadzący utrzymywał dobry kontakt z uczestnikami w czasie zajęć □
7. Przekazane wiadomości poszerzyły moja wiedzę □
8. Przekazane treści są przydatne □

Podaj mocną stronę zajęć

.....

Podaj słabą stronę zajęć

.....

Jakie wymierne efekty przyniósł zrealizowany program dla szkoły, środowiska i uczniów?

.....

Serdecznie dziękuję za wypełnienie ankiety

Raport z ewaluacji programu nauczania wraz z aneksem

PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Zawodowych w Środzie Wielkopolskiej

Autor:

Małgorzata Jaśkowiak

Środa Wielkopolska 2013

1. Opis programu autorskiego wraz z aneksem poddanego ewaluacji

Program nauczania podstaw przedsiębiorczości realizowany był w Zespole Szkół Zawodowych im. Hipolita Cegielskiego w Środzie Wielkopolskiej w klasie o specjalizacji technik hotelarz w ramach projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji. Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół Polski centralnej i południowo-zachodniej". W trakcie realizacji programu stan i struktura klasy nie uległy zmianie.

Program autorski z przedmiotu podstawy przedsiębiorczości został opracowany z uwzględnieniem:

1. Podstawy programowej zawartej w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. Urz. 51 z dnia 29.05.2002 roku z późniejszymi zmianami;
2. W oparciu o zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 roku w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (Dz. UE. z dnia 30.12.2006 roku);
3. Diagnozy lokalnych potrzeb rynku pracy i oświaty;
4. Standardów wymagań egzaminów maturalnych i egzaminów zawodowych;
5. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczenia do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczenia do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. Nr 89, poz. 730.

Celem programu nauczania było umożliwienie młodzieży poznania własnej osobowości i predyspozycji oraz słabych i mocnych stron. Ponadto przygotowanie ich do aktywnego działania na lokalnym rynku i umiejętnego poruszania się w świecie finansów. Realizacja programu miała rozwinąć w młodych ludziach pasję do podejmowania nowych wyzwań zawodowych i osobistych. Program zbudowany był tak, aby w jak największym stopniu wspierać aktywną postawę ucznia na zajęciach lekcyjnych. Aktywność ta powinna przejawiać się w zdobywaniu wiedzy teoretycznej, umiejętności praktycznych oraz planowaniu własnego działania. Prezentowany program nauczania składał się z 6 działów:

1. Przedsiębiorczość i ja
2. Komunikacja interpersonalna
3. Gospodarka – zasady działania rynku
4. Przedsiębiorstwo
5. Gospodarstwo domowe
6. Ścieżka zawodowa

W związku z poszerzeniem liczby godzin z przedsiębiorczości o 35 godzin w trzeciej klasie opracowany został aneks do programu autorskiego. Program przygotowany został z uwzględnieniem warunków wynikających z prawa oświatowego na potrzeby średniego szkolnictwa zawodowego w ramach projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji. Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół Polski centralnej i południowo-zachodniej". Powstał w oparciu o zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE). Zawarte w nim treści miały umożliwić kształtowanie kompetencji kluczowych w zakresie inicjatywności i przedsiębiorczości, umiejętności zapisanych w programie autorskim oraz w oparciu o potrzeby kształcenia w zawodzie technik hotelarstwa.

Aneks obejmuje zagadnienia dotyczące funkcjonowania przedsiębiorstw, między innymi obliczania wyniku finansowego, ustalania rentowności i płynności finansowej, opłacalności produkcji, zmian na lokalnym rynku pracy oraz rynku finansowym. Zawarte w programie treści wykraczały poza podstawę programową.

Zagadnienia programowe wymagające rozszerzenia obejmowały:

1. Zachowania przedsiębiorcze w życiu codziennym
2. Przedsiębiorstwo
3. Osoba przedsiębiorcza na rynku

2. Założenia metodologiczne ewaluacji

Ocena i rozwój programu jest niezbędny z punktu widzenia jego przydatności i najlepszego wykorzystania. Ewaluacja daje możliwość wartościowania programu nauczania. W ramach ewaluacji wyróżnić możemy cztery etapy, podczas których wykorzystane zostaną różne narzędzia ewaluacji.

Etap 1. Zbieranie informacji

Niniejszy program ewaluowany będzie za pomocą :

- ankiety dla ucznia,
- ankiety dla rodziców,
- arkusza samooceny nauczyciela,
- analizy SWOT programu.

Etap 2. Formułowanie opinii i ocen.

Na tym etapie konieczna jest analiza informacji uzyskanych w etapie pierwszym. Na podstawie tych informacji należy sformułować opinie dotyczące programu i jego konkretnych elementów. W ewaluacji najważniejsze znaczenie ma pozyskanie takich informacji, które z punktu widzenia dalszej analizy pozwolą na najlepszą ocenę programu i wprowadzenie korzystnych zmian. W związku z tym w ankietach, arkuszu samooceny nauczyciela i analizie SWOT niezbędne jest zawarcie pytań umożliwiających pozyskanie informacji dotyczących:

- jego założeń, struktury, celów kształcenia, doboru i układu treści kształcenia,
- założonego sposobu realizacji, właściwości dobranych metod i środków dydaktycznych,
- właściwego odniesienia do podstawy programowej oraz kluczowej kompetencji z zakresu inicjatywność i przedsiębiorczość.

Etap 3. Podejmowanie decyzji w zakresie wprowadzenia zmian niezbędnych do podwyższenia wartości realizowanego program nauczania.

Etap 4. Podsumowanie ewaluacji

Ewaluacja to nie tylko zbieranie i przetwarzanie danych – to również bieżące ewaluacja w formie obserwacji uczniów i ich zaangażowania w prowadzone zajęcia. Systematyczne prowadzenie ewaluacji pozwoli na pewno dostrzec wpływ przekazywanych treści na postawy, wiedzę, umiejętności i zachowania uczniów, a zarazem stanowi podstawę planowania dalszej pracy.

Przedmiotem badań była wiedza i umiejętności uczniów zdobyte podczas zajęć z przedsiębiorczości, przy czym zawarte w programie autorskim treści wynikały z podstawy programowej podstaw przedsiębiorczości, a w aneksie wykraczały poza podstawę programową. W badaniach wzięło udział 21 uczennic z klasy III technikum hotelarskiego, 15 rodziców oraz nauczyciel prowadzący zajęcia. Do ewaluacji wykorzystano techniki badawcze takie jak: badania ankietowe dla uczniów i rodziców, arkusz samooceny nauczyciela oraz analizę SWOT programu.

3. Opis danych, sposobów i terminów realizacji ich zbierania

Podstawowym zadaniem ewaluacji programu kształcenia kluczowych kompetencji w zakresie przedsiębiorczości było badanie efektów programu i aneksu, ocena skuteczności, trafności i użyteczności. W pierwszych tygodniach września 2011 roku przeprowadzona została ewaluacja wstępna, mająca na celu zdiagnozowanie wiedzy i umiejętności w zakresie przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem kluczowych kompetencji przedsiębiorczości,

przyswojonej w trakcie kształcenia w gimnazjum. Pozwoliło to nauczycielowi realizującemu program na zweryfikowanie treści kształcenia.

Interpretując dane uzyskane z ankiet dla uczniów, należy stwierdzić, że:

- 65% uczniów zna odpowiedzi na podstawowe zagadnienia z przedsiębiorczości,
- 35% uczniów ma problemy z odpowiedziami na podstawowe pytania z zakresu przedsiębiorczości. Analizując odpowiedzi uczniów, ponad 80% uważało, że zajęcia z przedsiębiorczości umożliwią aktywne nabywanie wiedzy i umiejętności, które przydadzą się w przyszłości.

Wyniki ankiet przeprowadzonych wśród rodziców – 100% ankietowanych stwierdziło, że ich dzieci powinny uczestniczyć w zajęciach z przedsiębiorczości, chętnie chcą uczestniczyć w zajęciach i pozytywnie wypowiadają się na ich temat. Z ankiet wynika również, że zdaniem wszystkich rodziców zajęcia przygotują dzieci do wejścia na rynek pracy, a najbardziej interesującymi zagadnieniami były: praca (100%), funkcjonowanie gospodarki rynkowej (100%), komunikacja interpersonalna (95%).

Ewaluacja bieżąca przeprowadzana była w trakcie realizacji programu – przed wystawianiem oceny semestralnej.

Z ankiet przeprowadzonych wśród uczniów po realizacji programu autorskiego – 100% uczniów stwierdziło, że najciekawszy był temat związany z procedurami zakładania własnej działalności gospodarczej, za najnudniejsze zagadnienie, bo 80% uczniów uznało za taki temat związany z inwestowaniem nadwyżki budżetowej, uzasadniając brakiem takiej nadwyżki, 65% uczniów największe problemy miało z przyswojeniem zagadnień związanych z ruchem okrężnym w gospodarce, 100% uczniów stwierdziło, że dzięki lekcjom nauczyło się sporządzać dokumenty związane z pracą, tj. CV, list motywacyjny, kwestionariusz osobowy, poznało prawa i obowiązki stron zawierających umowę o pracę, 100% uczniów stwierdziło, że zdobyta wiedza przyda się w przyszłości, ponieważ ułatwi między innymi poszukiwanie pracy, sporządzanie dokumentów związanych z pracą, podejmowaniem własnej działalności gospodarczej. Z analizy arkusza samooceny programu autorskiego wynika, że program zawierał aktualną podstawę programową, cele programu dostosowane były do możliwości i zainteresowań uczniów, podobnie jak treści i metody. Podstawę programową zrealizowałam bardzo dobrze, a wszystkie zagadnienia zostały przerobione.

Ewaluacja końcowa przeprowadzona była po zakończeniu realizacji aneksu w czerwcu 2013 roku. Celem jej była ocena stopnia realizacji założonych celów, sprawdzenie nabytych kluczowych umiejętności uczniów. Przeprowadziłam analizę arkusza samooceny programu autorskiego i aneksu, analizę SWOT programu nauczania wraz z aneksem oraz ankietę końcową dla uczniów i rodziców.

Analizując arkusz samooceny po zrealizowaniu aneksu, można stwierdzić, że aneks zawierał cele wynikające z programu autorskiego; cele programu korespondowały z celami wynikającymi z diagnozy lokalnych rynków pracy. Cele i wszystkie zawarte w aneksie zagadnienia zrealizowałam dobrze.

Analizując ankietę dla uczniów przeprowadzoną po zakończeniu aneksu, można zauważyć, że 98% uczniów najbardziej zainteresowały zagadnienia związane z poszukiwaniem pracy, rekrutacją i selekcją pracowników oraz autoprezentacją, ponieważ według uczniów znajomość tych zagadnień może ułatwić znalezienie pracy, 95% uczniów uznało, że najnudniejszym zagadnieniem była klasyfikacja kosztów i przychodów, gdyż nie budziła większego zainteresowania, 89% uczniów uznało, że największy problem miało z inwestycjami giełdowymi, 100% uczniów uznało, że zajęcia umożliwiły zdobycie nowych umiejętności w zakresie obliczania odsetek od kredytów, kosztów kredytów, obliczania oprocentowania lokat. 96% uczniów stwierdziło, że zdobyta wiedza przyda się w przyszłości, gdy zaczną korzystać z kredytów, być może otwierać lokaty, gdy zaczną szukać pracy, czy gdyby stanęli przed koniecznością opracowania biznesplanu. Z ankiety końcowej dla rodziców wynika natomiast, że 100% rodziców uważa, że zajęcia były ciekawe i dały możliwość poznania zagadnień, które ułatwią wejście ich dzieciom na rynek pracy. W trakcie realizacji aneksu nie pojawiły się żadne czynniki utrudniające realizację zagadnień, zatem nie modyfikowałam systemu oceniania.

Najczęściej stosowanymi metodami nauczania w programie autorskim i aneksie były: metoda stymulacyjna, metoda projektów i burza mózgów.

Najmniej korzystną metodą okazał się: wykład, praca z książką oraz pokaz. Uważam, że na rozwój innowacyjności i przedsiębiorczości wpłynęły zagadnienia przerabiane w dziale dotyczącym przedsiębiorczości i komunikacji interpersonalnej oraz osoba przedsiębiorcza na rynku pracy.

Z analizy SWOT wynika natomiast, że mocną stroną programu autorskiego były zagadnienia związane z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej a aneksu zagadnienia związane z poszukiwaniem pracy i sporządzaniem biznes planu, natomiast słabą stroną programu i aneksu w większości teoretyczne podejście do zagadnień.

Jako szanse programu należy wskazać:

- aktywne podejście nauczyciela do zajęć,
- chęci uczniów zaangażowania się w zajęcia i prace domowe.

Z kolei najważniejsze zagrożenia to:

- brak odpowiedniej ilości czasu,
- brak chęci uczniów do angażowania się w zajęcia z braku korzyści.

4. Podsumowanie

Głównym atutem programu z przedsiębiorczości jest inicjatywność i przedsiębiorczość jako twórcza postawa, aktywna, nastawiona na samodzielne działanie i zmianę.

Program, jak i założone cele zostały zrealizowane. Poziom osiągnięć uczniów jest dobry, bowiem zagadnienia dostosowane były do zainteresowań, potrzeb uczniów oraz ich możliwości. W trakcie realizacji programu nie było potrzeby jego modyfikacji.

Dzięki programowi uczniowie mogli poznać to, co jest potrzebne do odniesienia sukcesu w samozatrudnieniu.

5. Wnioski

Z przeprowadzonych badań można wyciągnąć następujące wnioski:

1. zajęcia umożliwiły realizację celów programowych,
2. zajęcia umożliwiły uczniom rozwój kompetencji kluczowych,
3. program zaspokoił potrzeby uczniów,
4. zagadnienia ujęte w programie odpowiadały uczniom,
5. stosowane metody i środki odpowiadały uczniom.

6. Rekomendacje

Doskonaląc zajęcia z przedsiębiorczości, rekomenduje się zastosowanie większej liczby metod aktywizujących uczniów.

7. Aneks

1. Karta samooceny nauczyciela.
2. Ankieta dla ucznia.
3. Ankieta dla rodzica.
4. Analiza SWOT programu.

Karta samooceny nauczyciela (WZÓR – program autorski)

1. Czy program zawiera aktualną podstawę programową?
   a) cele programu są dostosowane do możliwości i zainteresowań uczniów TAK/NIE
   b) treści i metody są dostosowane do możliwości i zainteresowań uczniów TAK/NIE
2. Czy cele programu korespondują z celami programu wychowawczego szkoły? TAK/NIE
3. Określ, w jakim stopniu zrealizowałaś podstawę programową?
   SŁABO/ŚREDNIO/DOBRZE/BARDZO DOBRZE
4. Czy pojawiły się czynniki utrudniające jej realizację? Jakie?

.....

.....

5. Czy modyfikowałaś przedmiotowy system oceniania? W jaki sposób?

.....

.....

6. Czy zrealizowałaś wszystkie zawarte w programie zagadnienia? TAK/NIE

Jeśli nie, to podaj, które zagadnienia nie zostały omówione.

.....

.....

.....

7. Wymień metody dydaktyczne, które stosowałaś w pracy najczęściej.

.....

.....

.....

8. Która z proponowanych w programie metod pracy z uczniami okazała się najmniej przydatna (wymień 3 w kolejności od najrzadziej wykorzystywanych)?

.....

.....

.....

9. Które, Twoim zdaniem, zagadnienia najbardziej wpływają na rozwój innowacyjności i przedsiębiorczości wśród uczniów?

.....

.....

.....

Karta samooceny nauczyciela (WZÓR– aneks do programu autorskiego)

1. Czy aneks zawiera cele wynikające z programu autorskiego? TAK/NIE

2. Czy cele aneksu korespondują z celami wynikającymi z diagnozy lokalnych rynków pracy? TAK/NIE

3. Określ, w jakim stopniu zrealizowałaś cele zawarte w aneksie?
   SŁABO/ŚREDNIO/DOBRZE/BARDZO DOBRZE

4. Czy pojawiły się czynniki utrudniające jego realizację? Jakie?

.....

.....

5. Czy modyfikowałaś przedmiotowy system oceniania? W jaki sposób?

.....

.....

6. Czy zrealizowałaś wszystkie zawarte w aneksie zagadnienia? TAK/NIE

Jeśli nie, to podaj, które zagadnienia nie zostały omówione.

.....

.....

7. Wymień metody dydaktyczne, które stosowałaś w pracy najczęściej.

.....

.....

8. Która z proponowanych w aneksie metod pracy z uczniami okazała się najmniej przydatna (wymień 3 w kolejności od najrzadziej wykorzystywanych)?

.....

.....

9. Które, Twoim zdaniem, zagadnienia najbardziej wpływają na rozwój innowacyjności i przedsiębiorczości wśród uczniów?

.....

.....

Ankieta dla rodzica/wzór/

1. Czy Państwa dziecko powinno uczestniczyć w lekcjach z przedsiębiorczości?

   TAK/NIE

2. Jakie korzyści Państwa dziecku mogą/dały lekcje z przedsiębiorczości?

.....

.....

3. Czy Państwa dziecko chętnie uczestniczyło w zajęciach? TAK/NIE
4. Czy zdaniem Państwa zajęcia z przedsiębiorczości były dla dzieci ciekawe?

   TAK/NIE

5. Jakie według Państwa zagadnienia przerabiane podczas zajęć były najbardziej interesujące?

.....

.....

Ankieta dla ucznia (WZÓR– program autorski)

Odpowiedz na następujące pytania.

1. Który z tematów uznałbyś za najciekawszy?

.....

.....

2. Które zagadnienie wydało Ci się najnudniejsze, dlaczego?

.....

.....

3. Przyswojenie jakich zagadnień sprawiło Ci największy problem?

.....

.....

4. Oceń posiadane umiejętności od 1-5 (jeden to ocena najniższa).

Kreatywność	
Przedsiębiorczość	
Asertywność	
Pracowitość	
Radzenie sobie ze stresem	

5. Jakie nowe umiejętności nabyłeś w trakcie zajęć?

.....

.....

6. Czy zdobyta wiedza przyda Ci się w przyszłości? Tak/nie, wyjaśnij dlaczego.

.....

.....

Ankieta dla ucznia (WZÓR – aneks do programu autorskiego)

Odpowiedz na następujące pytania.

1. Który z tematów najbardziej Cię zainteresował i dlaczego?

.....

.....

.....

2. Które zagadnienie wydało Ci się najnudniejsze, dlaczego?

.....

.....

.....

3. Przyswojenie jakich zagadnień sprawiło Ci największy problem?

.....

.....

.....

4. Jakie nowe umiejętności nabyłeś w trakcie zajęć?

.....

.....

.....

5. Czy zdobyta wiedza przyda Ci się w przyszłości? Tak/nie, wyjaśnij dlaczego.

.....

.....

.....

Analiza SWOT /wzór/

Mocne strony	Słabe strony
1. wiedza związana z przedsiębiorczością; 2. uczeń zna korzyści wynikające z planowania własnych działań; 3. uczeń podejmuje racjonalne decyzje; 4. uczeń charakteryzuje otoczenie, w którym działa przedsiębiorstwo; 5. uczeń omawia cele działania przedsiębiorstwa; 6. uczeń rozróżnia formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstw; 7. uczeń charakteryzuje czynniki wpływające na sukces i niepowodzenia przedsiębiorstwa; 8. uczeń zna sposoby poszukiwania pracy; 9. uczeń potrafi sporządzić biznes plan.	1. brak nacisku na umiejętności i wiedzę praktyczną, raczej podejście teoretyczne; 2. brak analizy rynku; 3. braki w zakresie organizacji przedsięwzięcia czyli określenia zasad pracy i współpracy wewnątrz przedsiębiorstwa.
Szanse	**Zagrożenia**
1. aktywne podejście nauczyciela do przedmiotu; 2. chęć uczniów zaangażowania się w zajęcia; 3. stawianie uczniów w sytuacjach problemowych.	1. brak chęci uczniów niewidzących bezpośrednich korzyści; 2. brak lub nudne zajęcia praktyczne; 3. powielanie schematu: zadanie, wyuczone, sprawdzone.

Raport z ewaluacji programu nauczania wraz z aneksem

PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
w Kościanie

Autor:

Beata Witiuk

Kościan 2013

1. Opis programu autorskiego poddanego ewaluacji

Ewaluacji poddany został program autorski: „Autorski program kształtowania kompetencji kluczowych – podstawy przedsiębiorczości". W programie, który opracowałam, zwielokrotniony nacisk położono na kształtowanie umiejętności i postaw przedsiębiorczych.

Klasa, w której realizowany był program autorski liczyła 24 osoby – uczniów klasy początkowo I, a obecnie III Technikum Gazownictwa i Technikum Mechanicznego. Uczniowie bardzo chętnie uczestniczyli w zajęciach, zarówno w zajęciach lekcyjnych mających na celu realizację programu nauczania, jak też i w innych zajęciach, których realizację umożliwiał udział szkoły w projekcie.

Podstawą do opracowania autorskiego programu kształtowania kompetencji kluczowych była potrzeba rozszerzenia tych treści kształcenia podstaw przedsiębiorczości, które odnoszą się do kompetencji kluczowych, to jest: kształtowania postaw przedsiębiorczych, kreatywnych i innowacyjnych, kształtowania umiejętności dostrzegania wokół siebie nie tylko zagrożeń, ale i szans, umiejętności wykorzystywania swoich mocnych stron, zamiany pomysłów w działanie, wyposażenia uczniów w podstawową wiedzę dotyczącą podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Tym, co przyświecało powstaniu „Autorskiego programu kształtowania kompetencji kluczowych – podstawy przedsiębiorczości" była też chęć rozwijania wśród uczniów poczucia własnej wartości i tożsamości, świadomego uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym, podmiotowości w kontaktach z innymi, umiejętności odnalezienia się w rzeczywistości ekonomicznej. Program, zgodnie z zamysłem, powinien był przyczynić się do ukształtowania postawy przedsiębiorczej uczniów poprzez wyzwolenie przede wszystkim aktywności, niezależności, motywacji i determinacji w osiąganiu swoich celów.

Uczniowie w klasie I stanowili bardzo zróżnicowaną grupę, co wynikało przede wszystkim z tego, że pochodzili z różnych szkół i różnych środowisk. Ale był też element łączący uczniów – ich świadomość, że dziś liczy się aktywny stosunek do rzeczywistości i że praktyka musi być poparta teorią. Obecna klasa III to młodzież w jakimś stopniu ukształtowana, młodzież wiedząca jakie wartości są w życiu istotne, jakie wartości musi reprezentować młody człowiek, który stąpa po trudnym rynku pracy.

2. Założenia metodologiczne ewaluacji

Celem ewaluacji było określenie rzeczywistych efektów realizowanego programu i ocena skuteczności procesu dydaktycznego.

1. Obiekt ewaluacji – autorski program kształtowania kompetencji kluczowych.
2. Przedmiot ewaluacji – badanie osiągnięć dydaktycznych uczniów jako efektów pracy dydaktycznej.

3. Pytania kluczowe:

1. Czego dowiedziałeś się i co zrozumiałeś podczas prowadzonych zajęć lekcyjnych?
2. Jakie umiejętności zdobyłeś (np.: przemawianie na forum grupy, przedstawianie śmiało swojego punktu widzenia)?
3. Które umiejętności chciałbyś i spodziewasz się rozwinąć dzięki uczestnictwu w zajęciach?
4. Czego jeszcze chciałbyś się dowiedzieć?
5. Zastanów się i przypomnij sobie czego spodziewałeś się po tych zajęciach?
   - czy zajęcia spełniły Twoje oczekiwania?
   - których spośród Twoich oczekiwań zajęcia nie spełniły? Czy zajęcia przyniosły Ci korzyści, których się nie spodziewałeś?
   - co Ci się najbardziej podobało do tej pory i dlaczego?
   - co Ci się najbardziej nie podobało do tej pory i dlaczego?
6. Czy masz jakieś uwagi do prowadzonych zajęć?
7. Czy w ogólnym odczuciu tempo zajęć było:
   - za szybkie, byś był w stanie wszystko zrozumieć?
   - za wolne – więc się nudziłeś?
   - odpowiednie?
8. Czy sądzisz, że uczniowie byli:
   - wystarczająco często proszeni o wypowiedź i włączenie się do dyskusji?
   - niewystarczająco często?
   - za często?
   - wystarczająco często?
9. Czy byłeś w stanie znaleźć dostęp do książek, które nauczyciel polecał do przeczytania?
10. Czy łatwo przychodziło Ci zabrać głos w trakcie zajęć i zgłosić swoja opinię? Jeśli nie, to czy w jakiś sposób można było to ułatwić?
11. Czy Twoje opinie na temat przedmiotu kursu uległy jakiejkolwiek zmianie? Jeśli tak, to w jakim sensie?
12. Czy wolałbyś:

- pobieżnie omówić wiele tematów i uzyskać ogólną orientację w danej dziedzinie?
- omówić mniejszą ilość tematów, ale dokładniej – każdemu tematowi poświęcić np. kilka sesji?

13. Czy wolałbyś poświęcić więcej czasu na:
    - słuchanie wykładów?
    - dyskusję w grupie?
    - wykonywanie ćwiczeń praktycznych?

4. Kryteria ewaluacji: trafność doboru treści, atrakcyjność, skuteczność, rzetelność, systematyczność, przydatność zdobywanej wiedzy, spójność z programem.

5. Zastosowane narzędzie – ankieta

6. Próba badawcza – uczniowie klasy III T Ga i TM

7. Prezentacja danych w formie raportu ewaluacyjnego

8. Osoba przeprowadzająca ewaluację i opracowująca raport – prowadząca zajęcia i zarazem autor programu

9. Termin ewaluacji – na początku i po zakończeniu prowadzonych zajęć

Podstawowym zadaniem ewaluacji autorskiego programu kształcenia kluczowych kompetencji w zakresie programu autorskiego było badanie efektów programu i ocena jego skuteczności, trafności i użyteczności. Istotna była tutaj weryfikacja założonych przez mnie celów programu oraz sprawdzenie stopnia ich realizacji. Narzędziem do ewaluacji przygotowanego przeze mnie programu była ankieta celowo zastosowana na dobranej próbie uczniów klasy III Technikum Gazownictwa i Technikum Mechanicznego.

Opis danych, sposobów i terminów realizacji ich zbierania.

Ewaluacja dotyczyła następujących zagadnień związanych z prowadzonymi zajęciami:

1. oceny jakości opracowanego programu w trakcie jego realizacji pod kątem dostosowania go do predyspozycji uczniów,
2. oceny trafności przygotowanego programu,
3. zbadania jaki był wpływ zajęć na efektywność nauczania/uczenia się,
4. oceny uczniów jako odbiorców programu, którzy po przeprowadzonych zajęciach nabyli nowe bądź poszerzyli dotychczasowe umiejętności.

Ewaluacja przybrała postać autorskich refleksji nad przygotowanym zestawem tematów oraz trafnością dobranych zagadnień. Polegała również na obserwacji uczniów podczas pracy. W niektórych zajęciach uczestniczyli również w roli obserwatorów nauczyciele uczący różnych przedmiotów, jak też i nauczyciele przedsiębiorczości.

Ewaluacja programu była prowadzona przez cały czas jego realizacji i po zakończeniu wdrażania. Ewaluacja wstępna miała za zadanie pokazać jaka wiedza i umiejętności są udziałem uczniów po zakończeniu nauki w szkole gimnazjalnej. Celem jej było zdiagnozowanie wiedzy i umiejętności uczniów w zakresie podstaw przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorczości i inicjatywności, którą uczniowie przyswoili sobie w trakcie kształcenia w gimnazjum. Mogłoby to umożliwić nauczycielowi realizującemu program zweryfikowanie treści kształcenia, wprowadzenie indywidualizacji nauczania czy też wprowadzenie zajęć wyrównawczych. Ewaluacja była też prowadzona na bieżąco podczas realizacji programu i na jego zakończenie. Celem takiej ewaluacji była możliwość weryfikacji przez nauczyciela – autora programu, prawidłowości doboru właściwych metod i środków dydaktycznych do realizowanych treści. Celem była również ocena stopnia realizacji celów zamierzonych, sprawdzenie nabytych kluczowych umiejętności uczniów oraz ocena możliwości wykorzystania ich na lokalnym rynku pracy. Zebrane dane w postaci wyników przeprowadzonych ankiet dobitnie świadczą, że program autorski spełnił swoją rolę. Uczniowie udzielali odpowiedzi na zadawane pytania w ankiecie. Myślę, że można uznać, że zajęcia przyczyniły się do osiągnięcia założonych przez mnie celów, a zagadnienia, które zostały zrealizowane pomogły poszerzyć i ugruntować wiedzę.

W ewaluacji wykorzystałam następujące metody i narzędzia ewaluacji:

- analizę dokumentów szkolnych (dziennik, testy, dokumentacja programu),
- ankietowanie uczniów (ankieta).

Natomiast podczas oceniania osiągnięć uczniów zwracałam uwagę na:

- posługiwanie się terminologią z zakresu przedsiębiorczości,
- zakres merytoryczny wypowiedzi,
- umiejętność analizowania i interpretowania sytuacji gospodarczych.

Chciałabym przedstawić wyniki przeprowadzonej przez mnie ewaluacji, zarówno wstępnej, jak też bieżącej i końcowej. Inicjatywność i przedsiębiorczość to postawy bardzo poszukiwane na współczesnym, jakże trudnym, rynku pracy. Postawy odzwierciedlające aktywne i twórcze zachowania, umiejętność działania w poszukiwaniu pracy, ale też gotowość w dokonywaniu zmian.

Analiza, którą przedstawię poniżej, opiera się na danyvh uzyskanych w wyniku przeprowadzonego testu z zakresu przedsiębiorczości, który przygotowałam i przeprowadziłam w klasie pierwszej, w której zaczęłam realizować program autorski we wrześniu 2010 r., by móc stwierdzić, jaki jest poziom wiedzy uczniów rozpoczynających naukę w ZSP Kościan po zakończeniu nauki w gimnazjum.

Klasa liczyła wówczas 26 osób. Test użyty w badaniu zawierał pytania dotyczące wiedzy o państwie, gospodarce i społeczeństwie i sprawdza wiedzę w zakresie podstawowych informacji ekonomicznych. Test zawierał 20 pytań zamkniętych jednokrotnego wyboru, każde pytanie miało wartość 1 punktu. Każdy uczeń mógł zatem otrzymać 20 punktów.

Żaden z uczniów nie zdobył maksymalnej ilości punktów. Rozkład punktacji przedstawiał się następująco:

2 uczniów uzyskało 8 punktów – 7,69% badanych

8 uczniów uzyskało 12 punktów – 30,76% badanych

5 uczniów uzyskało 13 punktów – 19,32% badanych

1 uczeń uzyskał 14 punktów – 3,84% badanych

4 uczniów uzyskało 15 punktów – 15,38% badanych

4 uczniów uzyskało 16 punktów – 15,38% badanych

2 uczniów uzyskało 18 punktów – 7,69% badanych.

Wnioski, które można przedstawić po ocenie testu sprawdzającego wiedzę uczniów po gimnazjum: w zakresie kształtowania kompetencji inicjatywności i przedsiębiorczości należy zwrócić uwagę na:

- kształtowanie umiejętności społecznych, co ma szczególne znaczenie w sytuacji, gdy uczniowie przybyli z różnych szkół,
- dostarczanie uczniom motywacji do rozwoju osobistego,
- kształtowanie wśród uczniów postawy kreatywnej i przedsiębiorczej,
- przekazanie uczniom wiedzy na temat poruszania się na rynku pracy,
- poszerzanie wiedzy ekonomicznej związanej z podstawowymi pojęciami, poznanymi na wcześniejszym, gimnazjalnym etapie, ale też rozwijanie pojęć i wprowadzanie nowych poprzez zachęcanie uczniów do oglądania programów ekonomicznych i informacyjnych w różnych mediach, z naciskiem na informacje zamieszczone w internecie.

Na zakończenie nauki w klasie pierwszej, a więc w czerwcu 2011 r., przygotowałam i przeprowadziłam kolejny test kompetencji, w którym można było wyróżnić dwa przedziały pytań, dotyczące materiału przerobionego:

- pytania w przedziale kompetencji tzw. miękkich: osobowość i rozwój człowieka, role społeczne i organizacyjne, komunikacja interpersonalna, potrzeby człowieka i mechanizmy motywacyjne,
- pytania związane z kompetencjami twardymi: wiedza ekonomiczna – podmioty i instytucje gospodarki rynkowej, otoczenie firmy.

Na test składały się 24 pytania, test pisało 26 uczniów. Każde pytanie było punktowane wartością 1 punktu. Można było zatem maksymalnie uzyskać 24 punkty.

Aż 11 uczniów uzyskało 16 punktów – 42,30% badanych. Największą ilość punktów – 22, uzyskało dwóch uczniów – 7,69% badanych.

Rozkład pozostałych punktów przedstawiał się następująco:

2 uczniów uzyskało 14 punktów – 7,69% badanych

3 uczniów uzyskało 15 punktów – 11,53% badanych

4 uczniów uzyskało 17 punktów – 15,38 badanych

1 uczeń uzyskał 18 punktów – 3,84% badanych

3 uczniów uzyskało 20 punktów – 11,53% badanych.

Wyniki uzyskane dla poszczególnych pytań cechowały się znaczącą rozbieżnością – odsetek poprawnych odpowiedzi wahał się od 8% do 92%. W przedziale tzw. kompetencji miękkich, względnie najtrudniejszym pytaniem okazało się to dotyczące konfliktu ról i przyczyn ich zaistnienia – 8% poprawnych odpowiedzi. Pytaniem łatwym okazało się to, które dotyczyło osobowości i ich typów – 92% poprawnych odpowiedzi. Można zatem powiedzieć, że uczniowie w średnim stopniu zdobyli wiedzę w przedziale kompetencji miękkich.

Jeśli chodzi o wiedzę w zakresie kompetencji twardych, wiedzę typowo ekonomiczną, można stwierdzić, że zróżnicowanie poziomu poprawności odpowiedzi było niestety jeszcze wyższe, niż w przypadku miękkich kompetencji.

Największe problemy wywołało pytanie dotyczące wskaźników gospodarczych, a konkretnie PKB i sposobu jego obliczania, przy czym należy obiektywnie stwierdzić, że nie było problemów z jego obliczaniem wówczas, gdy realizowany był temat o wskaźnikach gospodarczych. Oznaczać to może, iż uczniowie nie zwrócili większej uwagi na ten wskaźnik wtedy, gdy powtarzali materiał przed testem końcowym. Kolejne pytanie, które przysporzyło uczniom kłopotu dotyczyło inflacji na tle roli państwa w gospodarce.

Pytania, które nie sprawiały uczniom kłopotów były związane z podstawowymi pojęciami ekonomicznymi, które uczniowie poznawali już wcześniej podczas nauki w gimnazjum.

Wnioski, które można przedstawić do realizacji po ocenie testu sprawdzającego wiedzę uczniów po zakończeniu nauki w klasie pierwszej – w zakresie kompetencji inicjatywności i przedsiębiorczości należy zwrócić uwagę na:

- kształtowanie umiejętności społecznych i osobistych,
- dostarczanie uczniom motywacji do rozwoju osobistego,
- kształtowanie wśród uczniów postawy kreatywnej i przedsiębiorczej,
- położenie nacisku na informacje, które można wykorzystać w praktyce,
- dostarczanie uczniom wiedzy praktycznej na temat podejmowania inicjatyw,
- kreowanie innowacyjności i umiejętności podejmowania ryzyka,
- przekazywanie uczniom wiedzy na temat poruszania się po rynku pracy,
- przekazywanie wiedzy ekonomicznej.

W kwietniu 2012 r. przeprowadziłam kolejny test ewaluacyjny, u podstaw którego leżała chęć przekonania się, jakie są umiejętności klasy uczestniczącej w projekcie w posługiwaniu się wiadomościami pozyskanymi w trakcie lekcji podstaw przedsiębiorczości.

Test składał się z 13 pytań zamkniętych jednokrotnego wyboru, ocenianych wartością 1 punktu. Podobnie jak poprzednie testy, również i ten zawierał pytania dotyczące wiedzy:

- w przedziale kompetencji tzw. miękkich: osobowość, rozwój człowieka i jego potrzeby, role społeczne i organizacyjne, komunikacja interpersonalna, mechanizmy motywacyjne, mechanizm nagród i kar,
- związanej z kompetencjami twardymi: wiedza ekonomiczna – podmioty i instytucje gospodarki rynkowej, spółki i ich rodzaje, otoczenie firmy, polityka gospodarcza państwa.

Test pisało 21 uczniów. Żaden z uczniów nie uzyskał maksymalnej liczby punktów.

10 uczniów uzyskało 9 punktów – 47,61% badanych. Największą liczbę punktów – 12, uzyskało trzech uczniów – 14,29% badanych.

Rozkład pozostałych punktów przedstawiał się następująco:

4 uczniów uzyskało 10 punktów – 19,05% badanych

2 uczniów uzyskało 8 punktów – 9,52% badanych

1 uczeń uzyskał 6 punktów – 4,76% badanych

1 uczeń uzyskał 5 punktów – 4,76% badanych

Wyniki uzyskane dla poszczególnych pytań cechowały się znaczącą rozbieżnością – odsetek poprawnych odpowiedzi wahał się od 15% do 95%. W przedziale tzw. kompetencji miękkich, względnie najtrudniejszym pytaniem okazało się to dotyczące pojęcia ról organizacyjnych; jako podpowiedź zastosowano przypomnienie pojęcia ról społecznych – 15% poprawnych odpowiedzi. Pytaniem łatwym okazało się to, które dotyczyło koncepcji potrzeb i ich podziału – 95% poprawnych odpowiedzi. Można zatem powiedzieć, że uczniowie w średnim stopniu zdobyli wiedzę w przedziale kompetencji miękkich.

Jeśli chodzi o wiedzę w zakresie kompetencji twardych, wiedzę typowo ekonomiczną, można stwierdzić, że zróżnicowanie poziomu poprawności odpowiedzi było niestety jeszcze wyższe niż w przypadku miękkich kompetencji.

Spore problemy wywołało pytanie dotyczące pojęcia form prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Oznaczać to może, iż uczniowie nie zwrócili większej uwagi na to zagadnienie wówczas, gdy powtarzali materiał przed testem końcowym. Kolejne pytanie, które przysporzyło uczniom kłopotu dotyczyło finansów przedsiębiorstw.

Pytania, które nadal, podobnie jak przy poprzednich ewaluacjach, nie sprawiały uczniom kłopotów były związane z podstawowymi pojęciami ekonomicznymi, które uczniowie poznawali już wcześniej podczas nauki w gimnazjum, ale w stosunku do których wiedza była stopniowo pogłębiana.

Wnioski, które można przedstawić po ocenie testu sprawdzającego wiedzę uczniów po zakończeniu nauki w klasie drugiej: w zakresie kompetencji inicjatywności i przedsiębiorczości należy zwrócić uwagę na:

- kształtowanie umiejętności społecznych, ale również osobistych,
- kształtowanie wśród uczniów postawy kreatywnej, przedsiębiorczej i innowacyjnej,
- dostarczanie uczniom wiedzy praktycznej na temat podejmowania inicjatyw,
- kształtowanie postaw podejmowania ryzyka,
- dostarczanie uczniom motywacji do rozwoju osobistego,
- przekazywanie uczniom wiedzy na temat poruszania się na rynku pracy,
- przekazywanie wiedzy ekonomicznej.

W maju 2013 r. na zakończenie realizacji projektu, przeprowadziłam kolejny test ewaluacyjny, u podstaw którego leżała chęć przekonania się, jaka jest wiedza i jakie są umiejętności klasy uczestniczącej w realizacji projektu w posługiwaniu się wiadomościami pozyskanymi w trakcie lekcji podstaw przedsiębiorczości.

Test składał się z 24 pytań zamkniętych jednokrotnego wyboru, ocenianych wartością 1 punktu. Test zawierał pytania dotyczące wiedzy zdobytej przez uczniów w trakcie trzyletniej realizacji projektu, a więc:

- w przedziale kompetencji tzw. miękkich: osobowość, rozwój człowieka i jego potrzeby, role społeczne i organizacyjne, komunikacja interpersonalna i mechanizmy motywacyjne,
- związanej z kompetencjami twardymi: wiedza ekonomiczna – podmioty i instytucje gospodarki rynkowej, spółki i ich rodzaje, otoczenie firmy, polityka gospodarcza państwa, informacje z zakresu prawa pracy, funkcjonowanie gospodarstw domowych, itd.

Pytania zostały tak przygotowane, że zawierały tematykę realizowaną w ciągu trzech lat trwania projektu.

Test pisało 23 uczniów. Żaden z uczniów nie uzyskał maksymalnej liczby punktów, czyli 24.

7 uczniów uzyskało 13 punktów – 30,43% badanych. Największą liczbę punktów – 23, uzyskało trzech uczniów – 13,63% badanych.

Rozkład pozostałych punktów przedstawiał się następująco:

3 uczniów uzyskało 20 punktów – 13,04% badanych

4 uczniów uzyskało 18 punktów – 17,39% badanych

2 uczniów uzyskało 16 punktów – 8,69% badanych

4 uczniów uzyskało 15 punktów – 17,39% badanych

Wyniki uzyskane dla poszczególnych pytań cechowały się znaczącą rozbieżnością – odsetek poprawnych odpowiedzi wahał się od 10% do 95%. W przedziale tzw. kompetencji miękkich względnie najtrudniejszym pytaniem okazało się to dotyczące ról organizacyjnych – 10% poprawnych odpowiedzi. Pytaniem łatwym okazało się to, które dotyczyło koncepcji potrzeb i ich podziału – 95% poprawnych odpowiedzi. Można zatem powiedzieć, że uczniowie w średnim stopniu zdobyli wiedzę w przedziale kompetencji miękkich.

Jeśli chodzi o wiedzę w zakresie kompetencji twardych, wiedzę typowo ekonomiczną, można stwierdzić, że zróżnicowanie poziomu poprawności odpowiedzi było niestety jeszcze wyższe niż w przypadku miękkich kompetencji.

Spore problemy wywołało pytanie dotyczące pozyskiwania środków unijnych.

Na zakończenie cyklu kształcenia uczniowie otrzymali karty oceny udziału w projekcie „Szkoła Kluczowych Kompetencji". Otrzymali również do wypełnienia ankietę z pytaniami ewaluacyjnymi.

4. Podsumowanie

Atutem tego programu była możliwość poszerzenia, pogłębienia i uzupełnienia wiedzy uczniów w ramach realizacji autorskiego programu nauczania podstaw przedsiębiorczości. Uczniowie nabyli umiejętności posługiwania się podstawowymi pojęciami z zakresu przedsiębiorczości i interpretowania praw ekonomicznych, a także nauczyli się określać m. in.: prawidłowości związane z organizacją gospodarki narodowej, rynkowe i finansowe uwarunkowania funkcjonowania podmiotów gospodarczych, korzyści wynikające z wprowadzania postępu technicznego i organizacyjnego w podmiotach gospodarczych.

Uczniowie zdobyli też umiejętności pozwalające kreować przedsiębiorcze postawy, które, mam nadzieję, zaowocują kolejną umiejętnością na przyszłość – dostosowania się do zmieniającego się rynku pracy oraz wymagań rynku UE. Osiągnęliśmy zatem założone cele główne, a mianowicie:

- Przygotowanie do aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu gospodarczym.
- Kształtowanie postawy rzetelnej pracy i przedsiębiorczości.
- Kształtowanie umiejętności pracy w zespole i skutecznego komunikowania się.
- Kształtowanie umiejętności aktywnego poszukiwania pracy i świadomego jej wyboru.
- Poznanie mechanizmów funkcjonowania gospodarki rynkowej.
- Rozwijanie zainteresowania podejmowaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej. Poznanie podstawowych zasad podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej w różnych formach prawno-organizacyjnych.
- Poznanie roli państwa w gospodarce rynkowej.
- Poznanie zasad funkcjonowania gospodarki europejskiej i światowej.

Osiągnięte zostały też cele operacyjne, które w programie autorskim zostały ujęte w czterech aspektach: wynikające z kluczowych kompetencji, z diagnozy lokalnych potrzeb rynku pracy i oświaty, profilu zawodowego klasy oraz podstawy programowej. Uczeń po zakończonym cyklu nauki będzie zatem umiał:

- sterować swoim rozwojem, szczególnie w obszarze swojej kariery zawodowej,
- sporządzić diagnozę swoich mocnych i słabych stron,
- wykazać związek między samoakceptacją a zdolnością do rozwoju,
- poznać warunki osobiste budujące własny potencjał,

- włączać się do współpracy w środowisku biznesowym opartym na znajomości charakterystyki danego środowiska,
- wyjaśnić istotę postaw i zachowań przedsiębiorczych, ze szczególnym uwzględnieniem inicjatywności i kreatywności,
- zaplanować sposoby inwestowania własnych pieniędzy,
- podjąć decyzję o wyborze sposobów zabezpieczenia emerytalnego,
- ocenić własną zdolność do zachowań asertywnych,
- dokonać autoprezentacji i samooceny,
- komunikować się z innymi z wykorzystaniem wiedzy o mowie ciała i komunikacji werbalnej, uczestniczyć w negocjacjach,
- przestrzegać zasad etyki, tak w życiu osobistym, jak i w zawodowym,
- teoretycznie zarządzać projektem,
- przeprowadzić analizę SWOT dotyczącą branży wydobywczej w powiecie,
- wymienić możliwe działania małej firmy na rynku lokalnym,
- analizować hierarchię potrzeb jednostkowych i społecznych oraz sposobów ich zaspokajania,
- przedstawić istotę procesu komunikowania społecznego,
- podejmować decyzje w sposób świadomy,
- dokonać samooceny wykonywanych zadań,
- określić warunki podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej w środowisku lokalnym,
- określić i ocenić swoje miejsce w niszy rynkowej na rynku lokalnym i regionalnym,
- wymienić możliwe obszary działania małej firmy na rynku lokalnym,
- współpracować z instytucjami, firmami w zakresie doradztwa zawodowego branży wydobywczej,
- wyjaśnić funkcje lokalnych struktur rynku pracy,
- wyjaśnić zjawisko bezrobocia i scharakteryzować bezrobocie w województwie wielkopolskim,
- zorganizować spotkanie z lokalnym pracodawcą, który przedstawi wymagania stawiane absolwentom – przyszłym pracownikom sektora wydobywczego,
- aktywnie poszukiwać pracy na rynku lokalnym, regionalnym i krajowym oraz dokonywać świadomego jej wyboru,
- charakteryzować różne typy osobowości człowieka, akcentując predyspozycje w zawodach wydobywczych,

- zaplanować przedsięwzięcie z uwzględnieniem własnych zdolności, jak też i uwarunkowań ekonomiczno – finansowych, lokalnych i etycznych,
- brać aktywny udział w pracach zespołu zgodnie z zasadami pracy zespołowej,
- kształtować umiejętności formułowania i identyfikowania celów własnej działalności gospodarczej w branży wydobywczej,
- sporządzić biznesplan własnej firmy,
- zaprojektować stronę internetową własnej firmy,
- wymienić cechy człowieka asertywnego, uległego i agresywnego,
- wymienić zasady i narzędzia skutecznej motywacji,
- wymienić metody aktywnego poszukiwania miejsca pracy,
- wyjaśnić działanie mechanizmu rynkowego,
- przedstawić zasady racjonalnego gospodarowania, wyjaśnić zależność między zyskiem a ryzykiem,
- przedstawić rolę państwa w gospodarce rynkowej,
- zinterpretować podstawowe mierniki poziomu sprawności gospodarki,
- rozróżniać funkcje pieniądza,
- zidentyfikować przyczyny inflacji,
- wyjaśnić wpływ inflacji na gospodarkę, na sytuację finansową przedsiębiorstw i na poziom życia ludzi,
- przedstawić sposoby zapobiegania inflacji,
- wymienić rodzaje instytucji finansowych i scharakteryzować ich usługi,
- wymienić i wyjaśnić zasady funkcjonowania GPW,
- omówić specyfikę funkcjonowania i strukturę gospodarstwa domowego,
- rozróżnić podstawowe formy organizacyjno-prawne prowadzenia działalności gospodarczej,
- sporządzić dokumenty niezbędne do podjęcia działalności gospodarczej,
- omówić istotę i funkcje budżetu państwa,
- wymienić podstawowe typy podatków pośrednich i bezpośrednich,
- wymienić formy opodatkowania dochodów,
- ocenić specyfikę i prawa rządzące rynkiem pracy w Polsce i UE,
- analizować podstawowe zagadnienia prawa pracy,
- rozróżniać ekonomiczne, psychologiczne i społeczne konsekwencje bezrobocia,
- omówić zasady uczestnictwa w systemie emerytalnym i rentowym,

- wykazać sens międzynarodowej wymiany gospodarczej,
- wymienić koszty i korzyści wynikające dla Polski z uczestnictwa w europejskiej integracji gospodarczej,
- scharakteryzować główne problemy etyczne współczesnego świata oraz rolę środowisk gospodarczych w rozwiązywaniu tych problemów,
- dochodzić praw konsumenta korzystając z porad UOKiK oraz Krajowej Federacji Konsumentów.

Program został zrealizowany zatem w całości. Utrudnieniem w realizacji przygotowanego przez mnie programu był jedynie brak dostępu w mojej sali do internetu. Powodowało to brak samodzielnej pracy uczniów w przeszukiwaniu źródła wiedzy jakim jest internet. Realizacji programu sprzyjało natomiast to, że w ramach wygranego grantu, również realizowanego w ramach projektu, stałam się użytkownikiem rzutnika i komputera, co moją pracę ogromnie ułatwiło i umożliwiło mi znacząco poszerzenie przekazywanych informacji. Sadzę, że program odpowiadał możliwościom uczniów, a dzięki ich udziałowi w dodatkowych zajęciach, to znaczy Lekcjach Demonstracyjnych, Mobilnym Instytucie Kompetencji, a także w zajęciach w ramach wygranego grantu, nauczyciel miał dodatkowe możliwości realizowania założonych celów. W przypadku programu nauczania, który od początku został przewidziany na trzy lata realizacji, nie było konieczności modyfikacji programu.

5. Wnioski

W ankiecie ewaluacyjnej wzięło udział 23 uczniów klasy III Technikum Gazownictwa i Technikum Mechanicznego. Wyniki przedstawiono na poniższych diagramach kołowych.

1. Czy udało Ci się w czasie realizacji tego projektu zwiększyć swoją wiedzę w zakresie tematyki przedsiębiorczości?

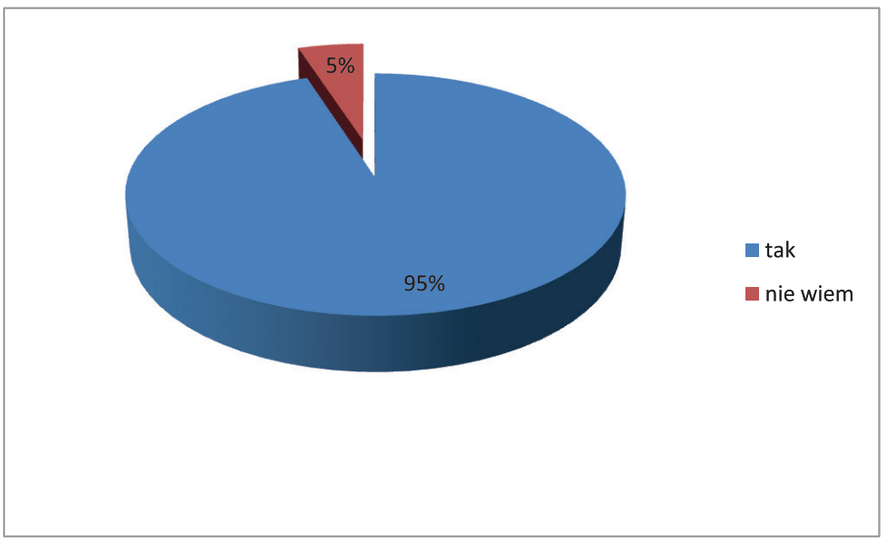

2. Czy odpowiada Ci praca w grupach?

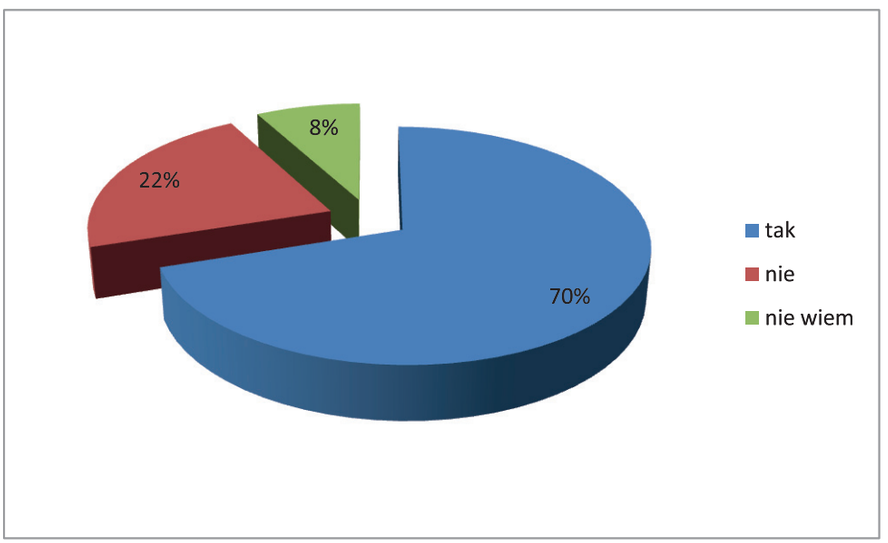

3. Czy praca w grupach przyczyniła się do integracji klasy?

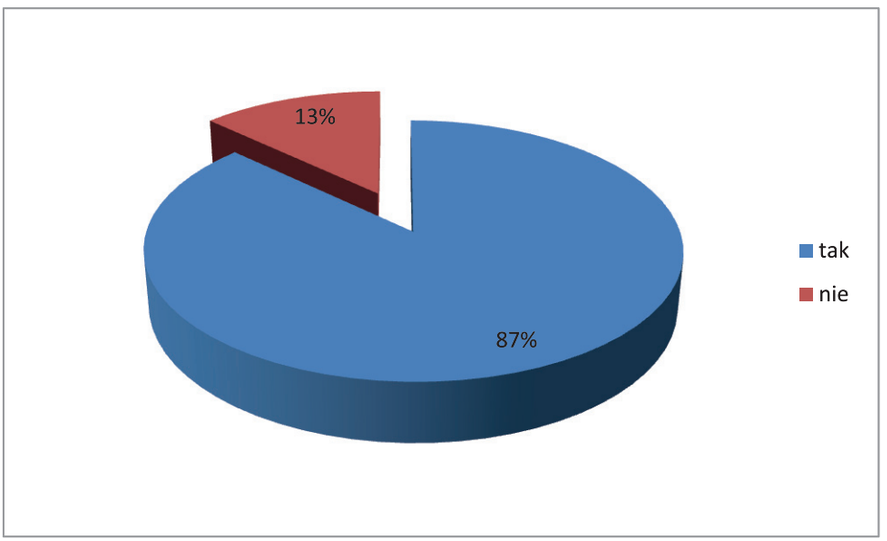

4. Czy ten projekt zainspirował Cię do doskonalenia zawodowego?

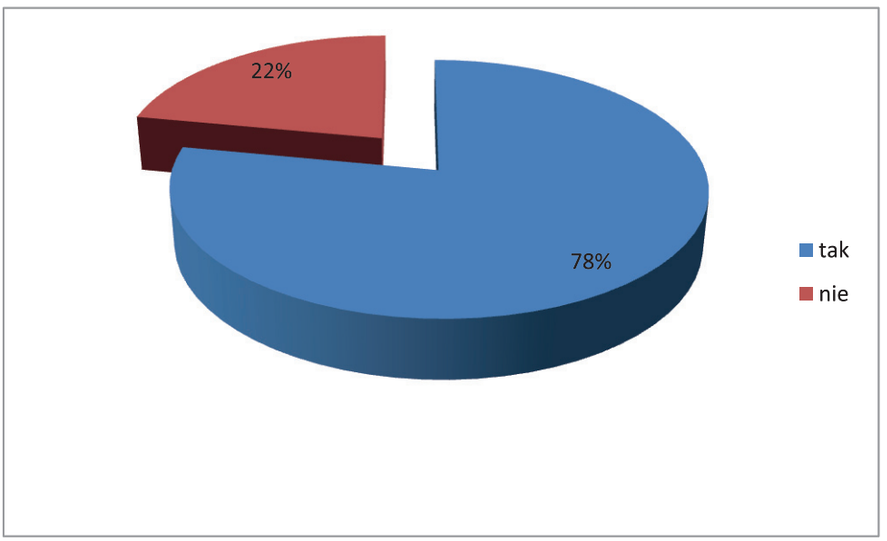

5. Czy udział w projekcie przyniósł Ci satysfakcję i zadowolenie?

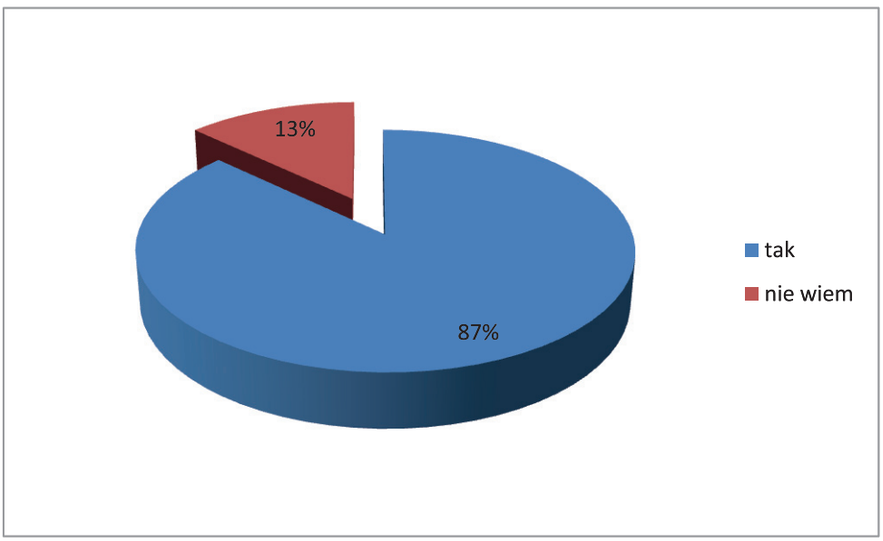

6. Czy państwo powinno troszczyć się o każdego obywatela?

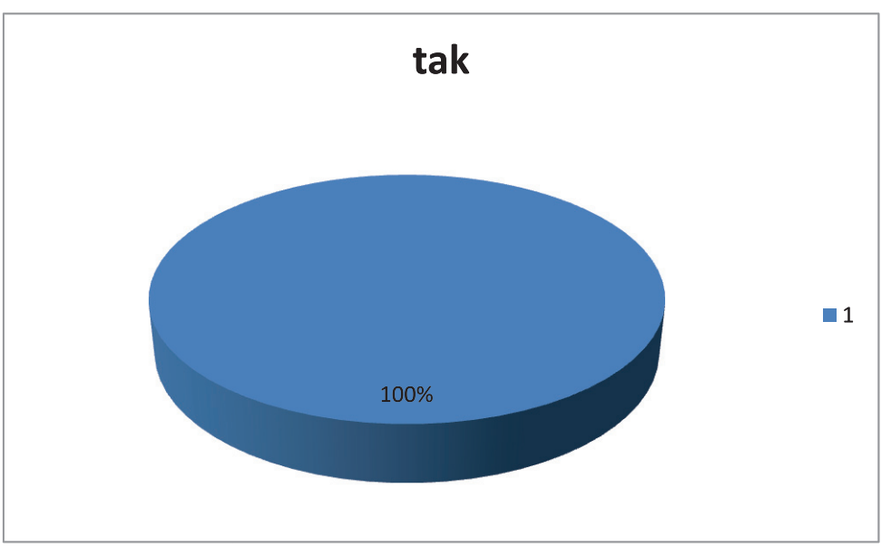

7. Oceń metody pracy stosowane na zajęciach – które z tych metod cieszyły się największym powodzeniem?

- metoda projektu
- burza mózgów
- wykład
- gry dydaktyczne
- dyskusja

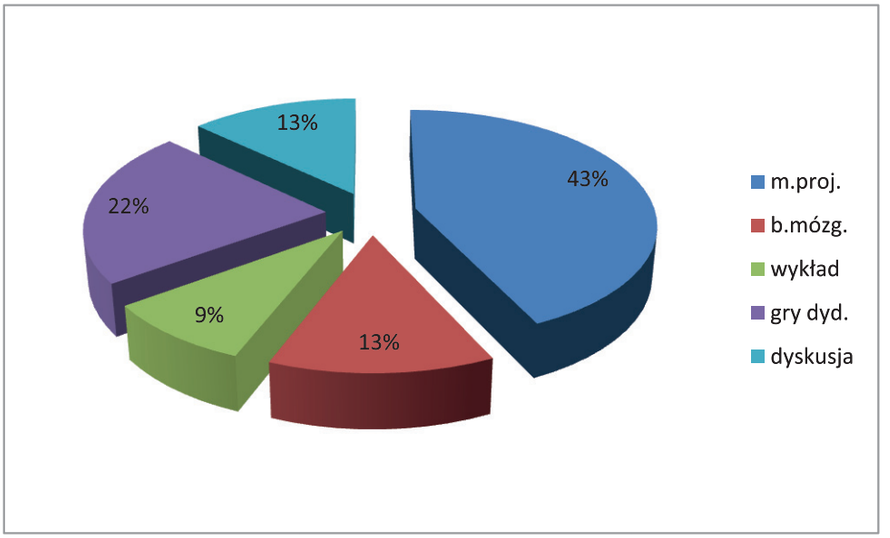

8. Co sprawiło Ci największe trudności w realizacji programu?

A. zbyt mała ilość godzin zajęć w tygodniu

B. zbyt mała ilość zajęć z wykorzystaniem internetu

C. za mało wycieczek przedmiotowych

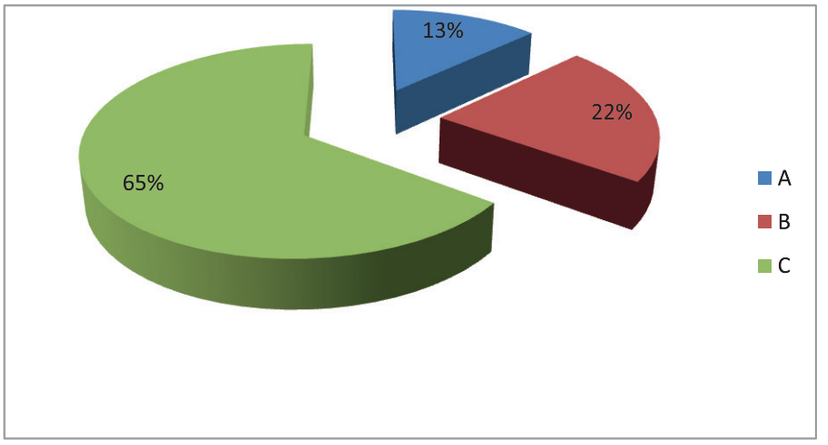

9. Co Ci się najbardziej podobało w czasie tych zajęć?

A możliwość samodzielnego poszukiwania wiedzy w różnych źródłach

B urozmaicona formuła zajęć

C wycieczki przedmiotowe

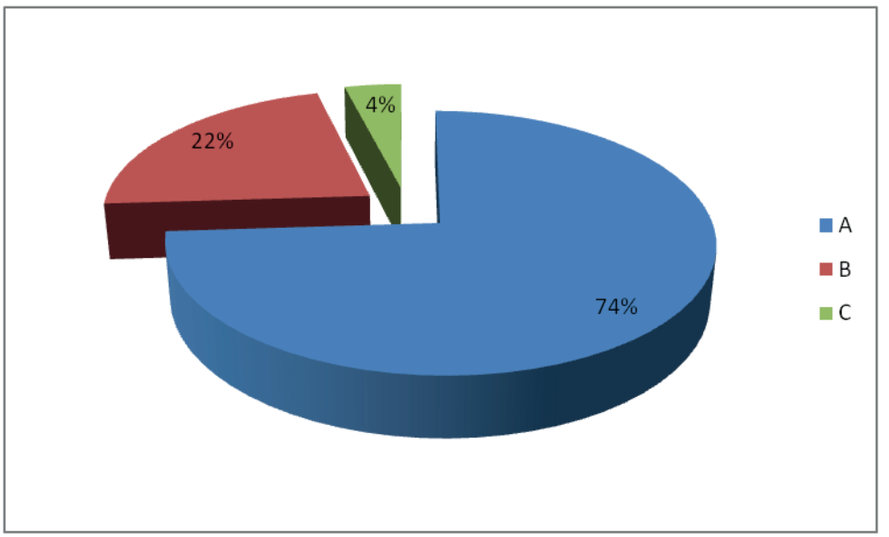

10. Czy podobały Ci się pomoce naukowe?

- tak
- nie
- nie wiem

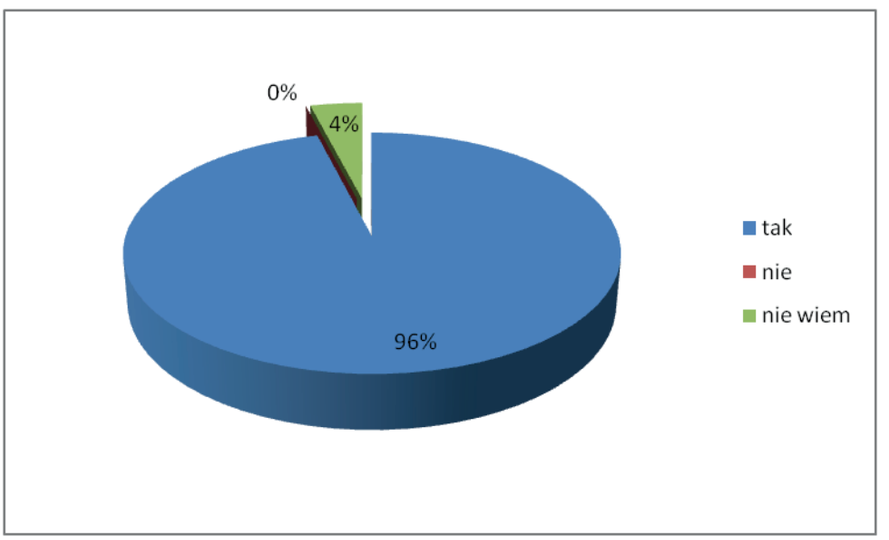

11. Czy nauczyciel był dobrze przygotowany do lekcji?

- tak
- nie
- nie wiem

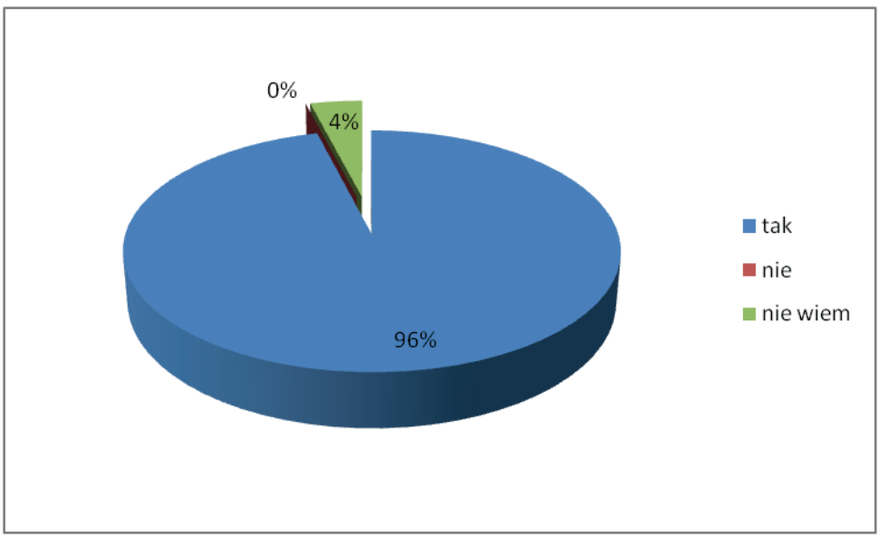

Dane liczbowe ankiety:

Treść pytania	tak	nie	nie wiem
1. Czy udało Ci się w czasie realizacji tego projektu zwiększyć swoją wiedzę w zakresie tematyki prowadzenia działalności gospodarczej?	22	0	1
2. Czy odpowiada Ci praca w grupach?	16	5	2
3. Czy praca w grupach przyczyniła się do integracji klasy?	20	3	0
4. Czy ten projekt zainspirował Cię do doskonalenia zawodowego?	18	5	0
5. Czy udział w projekcie przyniósł Ci satysfakcję i zadowolenie?	20	3	0
6. Czy państwo powinno troszczyć się o każdego obywatela?	23	0	0
7. Czy podobały Ci się pomoce naukowe?	22	0	1
8. Czy nauczyciel był przygotowany do lekcji?	22	0	1

Uczniowie, w ramach prowadzonej przeze mnie ewaluacji, odpowiadali na zadane pytania, uprzednio przygotowane. Uczniowie jednogłośnie potwierdzili, że poszerzyli i pogłębili wcześniej pozyskaną wiedzę ekonomiczną w zakresie przedsiębiorczości. Potwierdzili, że wypracowali w ramach zajęć lekcyjnych umiejętność wypowiadania się na forum grupy, przedstawiania swoich opinii i swego zdania co do omawianych podczas zajęć problemów. Dzięki uczestnictwu w zajęciach oczekiwali (i zostało to zrealizowane), że nauczą się analitycznie podchodzić do zagadnień gospodarczych. – I tych z pierwszych stron gazet, i tych, które poznawali podczas zajęć w szkole. Uczniowie wyraźnie podkreślili, że zajęcia spełniły pokładane w nich oczekiwania. Pozwoliły na ukazanie rzeczywistości gospodarczej, która jest skomplikowana, ale jednocześnie interesująca. Zajęcia podobały się wszystkim zainteresowanym, żaden z uczniów nie zgłaszał zastrzeżeń.

Młodzież uznała, że zajęcia przyniosły im wymierne korzyści i że podobała im się formuła, w jakiej zostały przeprowadzone. Uczniowie potwierdzili, że jedną z wielu korzyści, którą pozyskali jest to, iż wypowiadając się na tle grupy, nauczyli się swobodnego występowania i obrony własnego zdania. Jednocześnie zastrzegli, że zdają sobie sprawę, iż jest to umiejętność, którą należy ćwiczyć, by stać się ona mogła naturalną cechą każdego z nich.

Uczniowie pozytywnie odnieśli się do sposobu prowadzenia zajęć, tempa ich prowadzenia, możliwości, które dane były każdemu, jeśli chodzi o możliwości swobodnego wypowiadania się i włączania się do dyskusji. Każdy z uczniów znajdował bez problemu polecaną przez prowadzącego nauczyciela literaturę oraz strony internetowe.

Młodzi ludzie uczestniczący w zajęciach stwierdzili, że zdecydowanie lepszym rozwiązaniem jest realizacja mniejszej ilości tematów, ale w bardziej szczegółowy sposób, tak jak zostało to zrealizowane. Formuła ćwiczeń praktycznych z elementami wykładu w pełni odpowiadała oczekiwaniom uczniów, a zatem można przyjąć, że zarówno dobór treści i sposób jej ukazania, okazały się zarówno skuteczne, jak też i korzystne dla tych, dla których zostały opracowane – dla uczniów uczestniczących w projekcie.

Ankieta ewaluacyjna – karta oceny udziału w projekcie „Szkoła Kluczowych Kompetencji". W ankiecie ewaluacyjnej wzięło udział 23 uczniów klasy III Technikum Gazownictwa i Technikum Mechanicznego.

Prosimy Cię o wypełnienie poniższej ankiety po odbyciu zajęć lekcyjnych realizowanych w ramach „Szkoły Kluczowych Kompetencji".

Odpowiedz na poniższe pytania:

1.	Jaki był mój udział w planowaniu działań?
2.	Jakie były moje działania podczas realizacji projektu?
3.	Jak współpracowałem z innymi?
4.	Czy wywiązywałem się z zadań?
5.	Jaki był mój udział w przygotowaniu prezentacji?
6.	Co było dla mnie szczególnie trudne podczas realizacji programu?
7.	Co dało mi najwięcej satysfakcji?
8.	Z czym sobie nie poradziłam?
9.	Czego dowiedziałam się o sobie?
10.	Jakie mam zdanie o pracy w grupie?

1. Jaki był mój udział w planowaniu działań?
   - Mój udział w planowaniu zajęć był znaczący.
2. Jakie były moje działania podczas realizacji projektu?
   - Moje działania podczas realizacji projektu miały wpływ na zajęcia.
3. Jak współpracowałem z innymi?
   - Moja współpraca z innymi układała się pozytywnie.
4. Czy wywiązywałem się z zadań?
   - Wywiązywałem się z zadań.

5. Jaki był mój udział w przygotowaniu prezentacji?
   - Mój udział w przygotowaniu prezentacji był znaczący.
6. Co było dla mnie szczególnie trudne podczas realizacji programu?
   - Szczególnie trudna była dla mnie konieczność wystąpień na forum klasy.
   - Szczególnie trudne było dla mnie szukanie materiałów w zasobach Internetu.
   - Szczególnie trudne było dla mnie przygotowanie prezentacji i przedstawienie jej na forum klasy.
7. Co dało mi najwięcej satysfakcji?
   - Najwięcej satysfakcji dało mi wykształcenie w sobie umiejętności wypowiadania się na forum klasy.
   - Najwięcej satysfakcji dało mi uczestnictwo w dodatkowych zajęciach, będących uzupełnieniem realizowanego materiału.
   - Najwięcej satysfakcji dało mi uświadomienie sobie, że potrafię wyszukiwać niezbędne informacje w literaturze oraz w zasobach internetu.
8. Z czym sobie nie poradziłem?
   - Miałem trudności z wystąpieniami na forum.
   - Miałem kłopot z nawiązaniem współpracy w grupie.
9. Czego dowiedziałem się o sobie?
   - Potrafię radzić sobie w sytuacjach wymagających umiejętności podjęcia decyzji.
   - Nauczyłem się współpracować z innymi.
   - Nauczyłem się przemawiać na forum grupy.
10. Jakie mam zdanie o pracy w grupie?
    - Praca w grupie ułatwia działanie w zakresie realizacji zajęć metodą projektów.
    - Praca w grupie uczy łatwiej funkcjonować w obrębie środowiska szkolnego.
    - Praca w grupie nie przynosi większych efektów.

Treść pytania	tak	nie	nie mam zdania
1. Jaki był mój udział w planowaniu działań?			
• Mój udział w planowaniu działań był znaczący.	20	0	3
2. Jakie były moje działania podczas realizacji projektu?			
• Moje działania podczas realizacji projektu miały wpływ na zajęcia.	20	0	3
3. Jak współpracowałem z innymi?			
• Moja współpraca z innymi układała się pozytywnie.	21	1	1
4. Czy wywiązywałem się z zadań?			
• Wywiązywałem się z zadań.	21	0	2
5. Jaki był mój udział w przygotowaniu prezentacji?			
• Mój udział w przygotowaniu prezentacji był znaczący.	20	0	3
6. Co było dla mnie szczególnie trudne podczas realizacji programu?			
• Szczególnie trudna była dla mnie konieczność wystąpień na forum klasy.	10	10	3
• Szczególnie trudne było dla mnie szukanie materiałów do prezentacji.	5	18	0
• Szczególnie trudne było dla mnie przygotowanie prezentacji i przedstawienie jej na forum klasy.	5	18	3
7. Co dało mi najwięcej satysfakcji?			
• Najwięcej satysfakcji dało mi wykształcenie w sobie umiejętności wypowiadania się na forum klasy.	22	0	1
• Wiele satysfakcji dało mi też uczestnictwo w dodatkowych zajęciach będących uzupełnieniem realizowanego materiału.	18	0	5
• Wiele satysfakcji dało mi też uświadomienie sobie, że potrafię wyszukiwać niezbędne informacje w literaturze oraz w zasobach internetu.	23	0	0
8. Z czym sobie nie poradziłem?			
• Miałem trudności z wystąpieniami na forum.	3	17	3
• Miałem kłopot z nawiązaniem współpracy w grupie.	1	19	3
9. Czego dowiedziałem się o sobie?			
• Potrafię radzić sobie w sytuacjach wymagających umiejętności podjęcia decyzji.	18	1	4
• Nauczyłem się współpracować z innymi.	21	0	2
• Nauczyłem się przemawiać na forum grupy.	22	0	1
10. Jakie mam zdanie o pracy w grupie?			
• Praca w grupie ułatwia działanie w zakresie realizacji zajęć metodą projektów.	18	0	5
• Praca w grupie uczy lepiej funkcjonować w obrębie środowiska szkolnego.	18	0	5

Uczniowie potwierdzili, że ich udział w planowaniu działań był znaczący, a same działania podczas realizacji projektu miały wpływ na zajęcia. Uczniowie przyznali, że współpraca z innymi układała się pozytywnie, a praca w grupie ułatwiała działania w zakresie realizacji zajęć metodą projektów i uczyła lepszego funkcjonowania w obrębie środowiska szkolnego.

Uczniowie przyznali, że wywiązywali się z powierzonych zadań w ramach realizacji autorskiego programu. Część uczniów potwierdziła, iż początkowe kłopoty z wystąpieniami na forum grupy z czasem minęły, a kolejne zajęcia dały im możliwość wykształcenia umiejętności zabierania głosu na równi z innymi. Jednocześnie zastrzegli, że zdają sobie sprawę, iż jest to umiejętność, którą należy ćwiczyć, by stać się ona mogła naturalną cechą każdego z nich. Uczniowie orzekli również, że wiele satysfakcji dało im też uczestnictwo w dodatkowych zajęciach będących uzupełnieniem realizowanego materiału oraz uświadomienie sobie, że potrafią wyszukiwać niezbędne informacje w literaturze oraz w zasobach internetu. Uczniowie przyznali, że nauczyli się radzić sobie w sytuacjach wymagających umiejętności podjęcia decyzji, jak też współpracy z innymi.

6. Rekomendacje

W związku z zaistnieniem nowej podstawy programowej dla przedmiotu przedsiębiorczość, napisany przez mnie autorski program nauczania „Podstawy przedsiębiorczości – autorski program kształtowania kompetencji kluczowych w roku szkolnym 2013/2014", nie będzie wykorzystywany w naszej szkole. Chciałabym jednak stwierdzić, że praca nad napisaniem przez mnie programu autorskiego przyczyniła się do nabycia nowych umiejętności, które z całą pewnością będę mogła wykorzystywać w mojej dalszej pracy. Ponadto program, którego jestem autorem, został przygotowany przez mnie w rozbiciu na trzy kolejne lata szkolne, tak więc nie było potrzeby pisania aneksu do programu.

7. Aneks

1.	Jaki był mój udział w planowaniu działań?	
2.	Jakie były moje działania podczas realizacji projektu?	
3.	Jak współpracowałem z innymi?	
4.	Czy wywiązywałem się z zadań?	
5.	Jaki był mój udział w przygotowaniu prezentacji?	
6.	Co było dla mnie szczególnie trudne podczas realizacji programu?	
7.	Co dało mi najwięcej satysfakcji?	
8.	Z czym sobie nie poradziłam?	
9.	Czego dowiedziałam się o sobie?	
10.	Jakie mam zdanie o pracy w grupie?	

Narzędzie 1. Karta oceny udziału w projekcie „Szkoła Kluczowych Kompetencji”

źródło: Opracowanie na podstawie materiałów własnych

Narzędzie 2. Ankieta ewaluacyjna dla uczniów

1. Czy udało Ci się w czasie realizacji tego projektu zwiększyć swoją wiedzę w zakresie tematyki prowadzenia działalności gospodarczej?

□ TAK □ NIE □ NIE WIEM

2. Czy odpowiada Ci praca w grupach?

□ TAK □ NIE □ NIE WIEM

3. Czy praca w grupach przyczyniła się do integracji klasy?

□ TAK □ NIE □ NIE WIEM

4. Czy ten projekt zainspirował Cię do doskonalenia zawodowego?

□ TAK □ NIE □ NIE WIEM

5. Czy udział w projekcie przyniósł Ci satysfakcję i zadowolenie?

□ TAK □ NIE □ NIE WIEM

6. Czy państwo powinno troszczyć się o każdego obywatela?

□ TAK □ NIE □ NIE WIEM

7. Oceń metody pracy stosowane na zajęciach (w skali od 1 do 5)?

- metoda projektu
- burza mózgów
- wykład
- gry dydaktyczne
- kierowanie obserwacją
- dyskusja

8. Co sprawiło Ci największe trudności w realizacji programu?

.....

9. Co Ci się najbardziej podobało w czasie tych zajęć?

.....

10. Czy podobały Ci się pomoce naukowe?

□ TAK □ NIE □ NIE WIEM

11. Czy nauczyciel był dobrze przygotowany do lekcji?

□ TAK □ NIE □ NIE WIEM

Raport z ewaluacji programu nauczania wraz z aneksem

PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Nr 2 im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego
w Dzierżoniowie

Autor:

Małgorzata Legan

Dzierżoniów 2013

1. Opis programu autorskiego poddanego ewaluacji

Charakterystyka zespołu klasowego, w którym realizowany jest program (dokonanie porównania na początku realizacji i w terminie przedstawiania raportu).

Zajęcia edukacyjne „podstawy przedsiębiorczości" są istotnym przedmiotem nauczania w całej edukacji młodych ludzi, dlatego zasadne stało się opracowanie i wdrożenie autorskiego programu z podstaw przedsiębiorczości dla wsparcia uczniów w ich życiu prywatnym i społecznym.

Program autorski z podstaw przedsiębiorczości został opracowany w oparciu o potrzeby młodych ludzi, dla których niezbędna i konieczna była wiedza w zakresie inicjatywności i przedsiębiorczości. Głównym celem tego programu nauczania było uświadamianie młodemu człowiekowi konieczności zachowania się w sposób przedsiębiorczy i etyczny. Autorski program nauczania kluczowych kompetencji obejmował klasę Zasadniczej Szkoły Zawodowej w zawodzie fryzjer – symbol cyfrowy 514 [01]. Na realizację zajęć dydaktycznych z podstaw przedsiębiorczości w klasie zasadniczej szkoły zawodowej w zawodzie fryzjer zgodnie z Rozporządzeniem MENiS z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U RP 2002, Nr 15, poz. 142) przeznaczone zostały dwie godziny w całym cyklu kształcenia.

Program został opracowany na podstawie:

- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczenia do użytku w szkolne programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. Nr 89, poz. 730),
- Rozporządzenia Ministra Edukacji i Sportu z dnia 26 lutego 2002 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2002 Nr 51, poz. 458),
- Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 30 kwietnia 2007 r. (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.) w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych,
- Rozporządzenia MENiS z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych, Dz. U 2002, nr 15, poz. 142.
- Zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady z 18.12.2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie 2006/962/WE),
- Rozporządzenia MENiS z dnia 03.02.2003 r. w sprawie standardów wymagań, będących podstawą przeprowadzenia egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.

Zajęcia w ramach tego programu odbywały się w klasie pierwszej i drugiej, zgodnie z planem nauczania były to dwie jednostki lekcyjne w całym cyklu nauczania (jedna godzina w klasie pierwszej i jedna godzina w klasie drugiej). Z uwagi na to, że szkoła położona jest w powiecie dzierżoniowskim, który charakteryzuje się znacznymi walorami krajoznawczo-turystycznymi, nierozłącznie związanymi z usługami, zasadnym było kształtowanie umiejętności inicjatywy i zaangażowania w rozwój edukacyjny i zawodowy w tym właśnie typie szkoły i zawodzie, głównie postawy samodzielności, podejmowania decyzji. Zajęcia z podstaw przedsiębiorczości odbywały się w pracowni przedmiotowej, przystosowanej do tego typu lekcji oraz poza szkołą w formie wycieczek dydaktycznych i spotkań z przedstawicielami różnych instytucji i firm powiatu dzierżoniowskiego itp.

W obecnym czasie życie gospodarcze powiązane jest ściśle z życiem społecznym, kulturowym, politycznym oraz z globalizacją i serwicyzacją gospodarki.

Z uwagi na powyższe, ważnym elementem stała się korelacja międzyprzedmiotowa w całym cyklu nauczania pomiędzy przedmiotami pokrewnymi i pozostałymi. Zajęcia prowadzące do osiągnięcia szczegółowych celów kształcenia, realizowałam z zastosowaniem zróżnicowanych metod kształcenia. Cele kształcenia były przede wszystkim nastawione na kształtowanie wśród uczniów niezbędnych umiejętności, dlatego też na zajęciach stosowane były najczęściej aktywizujące metody pracy.

Poniżej zostały scharakteryzowane metody kształcenia, które wykorzystałam w prowadzeniu zajęć z podstaw przedsiębiorczości:

- metoda projektów, gdyż uczniowie opracowywali projekty, sporządzali sprawozdania z ich realizacji i prezentowali je na forum klasy,
- dyskusja panelowa – uczniowie referowali wybrany problem, przygotowywali się do publicznych wystąpień, prezentowali własny punkt widzenia, skutecznie porozumiewali się w różnych sytuacjach,
- burza mózgów – uczniowie poszukiwali różnych rozwiązań, rozwijali sprawność umysłową, twórczość i kreatywność,
- metoda sytuacyjna – uczniowie rozwiązywali problem za pomocą opisu sytuacji,
- opis, opowiadanie i wykład – uczniowie przyswajali pojęcia niezbędne do zrozumienia lekcji,
- pogadanka – uczniowie samodzielnie odpowiadali na pytania, na podstawie własnych obserwacji i poznanych wcześniej faktów,
- metoda inscenizacji – uczniowie odgrywali pewne role, rozwijali umiejętności obrony własnych poglądów i postaw,
- ćwiczenia indywidualne – uczniowie zdobywali umiejętności praktyczne,
- portfolio – uczniowie gromadzili różne materiały; samodzielnie i systematycznie pracowali i doskonalili umiejętności korzystania i wyszukiwania różnych źródeł informacji.

Program zrealizowany został w Zespole Szkół Nr 2 im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Dzierżoniowie w Zasadniczej Szkoły Zawodowej w zawodzie fryzjer w roku szkolnym 2010/2011-2012/2013. Szkoła, w której został przyjęty program jest nadal jedną z nielicznych szkół w powiecie dzierżoniowskim, która kształci młodzież w klasach zasadniczych. Uczniowie zdobywali kwalifikacje zawodowe w zasadniczej szkole zawodowej w zawodach: kucharz małej gastronomii, cukiernik; wielozawodowej: fryzjer, mechanik pojazdów samochodowych, murarz, elektryk, elektromechanik pojazdów samochodowych, ślusarz, lakiernik, krawiec, sprzedawca itp. oraz w technikum. Program nauczania został opracowany w ramach projektu Unii Europejskiej „Szkoła Kluczowych Kompetencji". Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski centralnej i południowo-zachodniej. Program składał się z ośmiu działów, co w dużym stopniu ułatwiło realizację treści zawartych w podstawie programowej:

- Dział 1 Gospodarka rynkowa
- Dział 2 Gospodarstwo domowe
- Dział 3 Rynek pracy i aktywne poszukiwanie pracy
- Dział 4 Podejmowanie i wykonywanie działalności gospodarczej
- Dział 5 Zarządzanie przedsiębiorstwem
- Dział 6 Etyka w biznesie
- Dział 7 Problemy ekonomiczne państwa
- Dział 8 Światowe tendencje gospodarki

Program zawierał między innymi procedury osiągania szczegółowych celów edukacyjnych, kryteria oceniania oraz metody oceny osiągnięć uczniów. Treści nauczania zawarte w tym programie kładły nacisk na kształtowanie postaw i umiejętności przedsiębiorczych oraz innowacyjnych, w różnych sferach życia osobistego i zawodowego, obywatela polskiego jako Europejczyka. Myśl stworzona przez Pana Józefa Kozieleckiego w pracy pt. „*O godności człowieka*" była myślą przewodnią w kształtowaniu kompetencji kluczowych – inicjatywność i przedsiębiorczość – na zajęciach edukacyjnych podstaw przedsiębiorczości od klasy pierwszej zasadniczej szkoły zawodowej w zawodzie fryzjer. Na początku realizacji projektu z zajęć edukacyjnych podstawy przedsiębiorczości, tj. na dzień 1 września 2010 roku, w projekcie uczestniczyło 18 uczniów. W ostatnim dniu nauki było 15 uczniów, którzy ukończyli szkołę dnia 14 czerwca 2013 roku.

Chciałam także nadmienić, że program był realizowany w klasie, do której uczęszczają uczniowie, którzy uzyskali niskie oceny z gimnazjum oraz z testów kompetencji z części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej. Niski poziom wiedzy potwierdziły także badania psychologiczne uczniów z kompetencji przedsiębiorczość przeprowadzone przez psychologów w ramach projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji" (Diagnoza psychologiczna) na początku roku szkolnego 2010/2011.

2. Założenia metodologiczne ewaluacji (przedmiot badań, metody i techniki badawcze, kryteria ewaluacji, pytania kluczowe, próba badawcza zgodnie z koncepcją ewaluacji zapisanej w autorskim programie nauczania; krótki opis projektu ewaluacji

Obiekt ewaluacji: program autorski

Przedmiot, obiekt ewaluacji, obszary: badanie osiągnięć dydaktycznych uczniów, efekty pracy dydaktycznej.

Ocena programu ma na celu określenie atrakcyjności i zastosowania założeń programu oraz eliminację niedociągnięć. Podczas oceniania osiągnięć uczniów należy zwracać uwagę na posługiwanie się terminologią z zakresu przedsiębiorczości i zakres merytoryczny wypowiedzi. Ewaluacja w szkole polega na systematycznym gromadzeniu, porządkowaniu i ocenie danych dotyczących dokumentów, działań i osób. Ewaluacja zostanie przeprowadzona według ustalonych kryteriów w celu podjęcia decyzji dotyczących przyszłych działań. Ewaluacja programu w zakresie kompetencji kluczowych będzie dokonywana wśród uczniów klasy zasadniczej szkoły w zawodzie fryzjer poprzez odpowiednio dobrane narzędzia ewaluacyjne głównie wywiad i ankietę, która zostanie przeprowadzona w sposób celowy w odpowiedniej formie. Opracowany program zajęć jest dokumentem otwartym na zmiany, w związku z tym podlegać będzie systematycznej ewaluacji, która została podzielona na: ewaluację wstępną, w trakcie realizacji i ewaluację końcową.

Ewaluacja wstępna będzie polegać na rozwiązaniu testu na wejściu przez uczniów klasy pierwszej zasadniczej szkoły zawodowej. Będzie miała na celu dokonanie diagnozy wiedzy i umiejętności uczniów po ukończeniu gimnazjum w zakresie zajęć edukacyjnych – podstawy przedsiębiorczości oraz kompetencji kluczowych przedsiębiorczość i inicjatywność. Jej istotą będzie zweryfikowanie przez nauczyciela treści kształcenia i wprowadzenia indywidualizacji nauczania. Ewaluacja w trakcie realizacji programu będzie przeprowadzona anonimowo przed wystawieniem oceny semestralnej i końcoworocznej. Jej celem będzie sprawdzenie prawidłowości doboru metod i środków dydaktycznych do realizacji zamierzonych celów oraz treści kształcenia, jak również poziomu osiągnięć uczniów. Ewaluacja po zakończeniu realizacji programu przeprowadzona będzie także anonimowo. Jej celem będzie: ocena stopnia realizacji założonych celów, rozpoznanie nabytych umiejętności kluczowych uczniów, sprawdzenie stopnia wykorzystania nabytych kompetencji kluczowych przedsiębiorczość i innowacyjność na lokalnym rynku pracy.

Ewaluacja końcowa będzie obejmować test sprawdzający po zakończeniu cyklu kształcenia, wyniki osiągnięte przez uczniów na egzaminie zawodowym potwierdzającym kwalifikacje zawodowe oraz udział i osiągnięcia uczniów w konkursach, turniejach, olimpiadach. Efektem badania ewaluacyjnego będzie raport zawierający ogólną opinię uczestników procesu w toku badań ankietowych albo w toku rozmów, który zweryfikuje wcześniejsze założenia i cele programu nauczania podstaw przedsiębiorczości i kluczowych kompetencji: przedsiębiorczość i inicjatywność. Ewaluacja końcowa będzie obejmować test sprawdzający po zakończeniu cyklu kształcenia, wyniki osiągnięte przez uczniów na egzaminie zawodowym potwierdzającym kwalifikacje zawodowe oraz udział i osiągnięcia uczniów w konkursach, turniejach, olimpiadach, grach internetowych organizowanych między innymi przez Fundację Młodzieżowej Przedsiębiorczości itp. Istnieje wiele rodzajów i odmian projektów ewaluacyjnych dotyczących programów nauczania, ale na potrzeby niniejszego programu zostanie zastosowana metoda SWOT jako metoda polegająca na opisie i ocenie, prognozowaniu zjawisk, jakie zapewne pojawią się w przyszłości. Niniejszy program ewaluowany będzie przy użyciu następujących narzędzi ewaluacyjnych: analiza rozkładu materiału i dokumentów szkolnych, wywiad, arkusz samooceny nauczyciela. Analiza prowadzona będzie w czterech działach: opisu i oceny, opisu zjawisk i czynników uznanych za mocne i słabe punkty. Zalety programu; opis zjawisk i czynników, które można uznać za szanse, jakie stoją przed szkołą, realizacją programu w przyszłości oraz opis zjawisk i czynników, które można uznać za zagrożenia, jakie mogą pojawiać się w przyszłości. Działy te wyznaczają cztery grupy kryteriów, według których można ocenić każdy program nauczania.

Projekt ewaluacji aneksu programu nauczania

Podstawowym zadaniem ewaluacji programu jest ocena skuteczności, użyteczności i trafności programu.

Ocena programu ma na celu określenie atrakcyjności i zastosowania założeń programu oraz eliminację niedociągnięć. Podczas oceniania osiągnięć uczniów należy zwracać uwagę na posługiwanie się terminologią z zakresu przedsiębiorczości i zakres merytoryczny wypowiedzi. Przedmiot, obiekt ewaluacji, obszary: badanie osiągnięć dydaktycznych uczniów, efekty pracy dydaktycznej.

Pytania kluczowe:

- Czy chętnie uczestniczysz w zajęciach edukacyjnych?
- Czy uczestnicząc w zajęciach, zdobywasz potrzebną wiedzę?
- Czy wiedzę i umiejętności zdobyte podczas zajęć wykorzystasz w przyszłości np. do egzaminu zawodowego II części etapu teoretycznego w prowadzeniu własnej firmy?

Kryteria ewaluacji: atrakcyjność, skuteczność, systematyczność, przydatność zdobywanej wiedzy, spójność z kluczowymi kompetencjami, z programem, trafność, trwałość wiedzy.

Metody/narzędzia: ankietowanie – ankieta.

ANONIMOWA ANKIETA EWALUACYJNA DLA UCZNIÓW

Proszę o dokładne przeczytanie i zaznaczenie wybranej odpowiedzi znakiem „X". Wyniki ankiet posłużą analizie treści programu zajęć.

1	Czy lekcja mnie zainteresowała?	TAK	NIE
2	Czy zrozumiałem/zrozumiałam podane na zajęciach treści nauczania?	TAK	NIE
3	Czy poznałem/poznałam nowe terminy, pojęcia?	TAK	NIE
4	Czy potrafiłem/potrafiłam współpracować z grupą?	TAK	NIE
5	Czy mogłem/mogłam wyrazić swoje pomysły?	TAK	NIE
6	Co sprawiło mi najwięcej trudności?	TAK	NIE
7	Czy zdobyte wiadomości i umiejętności na lekcji wykorzystam w przyszłości?	TAK	NIE

Dziękuję za wypełnienie ankiety

Próba badawcza: wszyscy uczniowie klasy III ZSZ. Prezentacja danych: wnioski z ewaluacji będą wykorzystane do dokumentacji projektu, sporządzony będzie raport ewaluacyjny. Kto przeprowadzi ewaluację i opracuje raport? Prowadzący zajęcia.

Ewentualne uwagi: raport zostanie sporządzony na koniec programu.

3. Opis danych, sposobów i terminów realizacji (ewaluacja wstępna, bieżąca, końcowa) ich zbierania (jakie dane uzyskaliśmy w efekcie prowadzenia badań, kiedy odbywało się zbieranie danych?; zestawienie wyników badań, raporty z badań cząstkowych)

Głównym celem tego programu nauczania było uświadamianie młodemu człowiekowi konieczności zachowania się w sposób przedsiębiorczy i etyczny. Układ materiału nauczania podstaw przedsiębiorczości został dostosowany do możliwości poznawczych uczniów, uwzględniał też indywidualne potrzeby edukacyjne, zarówno uczniów zdolnych, zainteresowanych przedmiotem, jak również tych, którzy mieli trudności w nauce.

Naukę podstaw przedsiębiorczości rozpoczęłam od realizacji treści dotyczących podstawowych pojęć i kategorii ekonomicznych oraz zagadnień w zakresie gospodarki rynkowej. Następnie zostały omówione i przeanalizowane między innymi następujące działy tematyczne: gospodarstwo domowe, organizacja i zarządzanie własną firmą, rynek pracy i aktywne poszukiwanie pracy. W kolejnym etapie edukacji w zasadniczej szkole zawodowej zapoznałam uczniów z materiałem nauczania w zakresie: prawa pracy, podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej, marketingowego zarządzania przedsiębiorstwem oraz technik negocjacyjnych, przedsiębiorcy

i jego pracowników oraz etyki w biznesie. Treści zawarte w materiale, towarzyszyły uczniom na co dzień, dlatego uczniowie zostali wyposażeni w niezbędne umiejętności i wiedzę wynikającą z założeń kluczowej kompetencji: inicjatywność i przedsiębiorczość, z diagnozy lokalnych potrzeb rynku pracy i oświaty, z profilu zawodowego klasy, z podstawy programowej. Na zakończenie realizacji projektu zapoznałam uczniów z problemami ekonomicznymi państwa oraz światowymi tendencjami gospodarki, przez co uczniowie mieli szanse: dostrzec potrzebę rozwoju własnej przedsiębiorczości, uczestniczenia w rozwoju powiatu, regionu, a także określenia roli Polski i polskich przedsiębiorców w funkcjonowaniu gospodarki Unii Europejskiej i świata.

Uczniowie zostali wprowadzeni też w zagadnienia dotyczące przejęcia odpowiedzialności za własne życie i rozwój osobowy, za siebie i innych oraz przygotowania się do świadomego i aktywnego uczestnictwa w życiu gospodarczym. Podczas oceniania osiągnięć uczniów zwracałam uwagę na posługiwanie się terminologią z zakresu przedsiębiorczości oraz na zakres merytoryczny wypowiedzi. Przy doborze metod nauczania uwzględniałam tematykę zajęć, zdolności i poziom intelektualny uczniów, czas przeznaczony na realizację zajęć oraz posiadaną bazę dydaktyczną. Bardzo ważnym było to, iż w procesie dydaktycznym wykorzystywałam różnorodność metod nauczania, co było zgodne z założeniami podstawy programowej z podstaw przedsiębiorczości, która wyznaczając wiele różnorodnych celów, zaproponowała stosowanie różnorodnych metod i form nauczania, które gwarantowały ich osiągnięcie. Oceniając, szczególnie zwracałam uwagę na rzeczywistą wiedzę, aktywność, na samodzielność oraz rozwój logicznego myślenia ucznia. Szczegółowe zasady oceniania były zawarte w WSO, w statucie szkoły – Statut Zespołu Szkół Nr 2 w Dzierżoniowie. Poprzez ocenę informowałam ucznia i jego rodziców/opiekunów o stopniu opanowania wiedzy i umiejętności z zakresu podstaw przedsiębiorczości, kluczowej kompetencji: przedsiębiorczość i inicjatywność oraz wskazywałam, czego uczeń musiał się lepiej nauczyć i co powinien jeszcze poprawić i uzupełnić. Na początku roku szkolnego przeprowadzony został test, którego celem było zdiagnozowanie wiedzy i umiejętności uczniów nabytych w gimnazjum. Test został przeprowadzony 16 września 2010 roku i wzięło w nim udział 15 uczniów. Uczniowie zmagali się z 10 zagadnieniami, maksymalnie uczeń mógł zdobyć 10 pkt. Przeprowadzenie testu miało na celu określenie poziomu opanowania wiedzy z zakresu przedsiębiorczości. Z analizy testów wynikało, że:

- 4 uczniów osiągnęło – 8 pkt.
- 1 uczeń osiągnął wynik – 7 pkt.
- 4 uczniów osiągnęło – 6 pkt.
- 1 uczeń osiągnął wynik – 5 pkt.
- 2 uczniów osiągnęło wynik – 4 pkt.
- 2 uczniów osiągnęło wynik – 3 pkt.
- 1 uczeń osiągnął – 2 pkt.

W wyniku przeprowadzonego badania stwierdziłam, że średnia punktów wynosiła 5,60 na 10 punktów możliwych, a średnia ocen kształtowała się na poziomie 2,67. Analiza testów pokazała, na jakie treści nauczania powinno się położyć duży nacisk; w szczególności były to zagadnienia dotyczące gospodarki rynkowej i bankowości. Badanie potwierdziło duże braki uczniów z gimnazjum i oczekiwania ciekawych lekcji oraz chęć nabycia umiejętności przydatnych w dorosłym życiu. Wnioski z badania posłużyły do dalszej pracy. W okresie realizacji projektu została przeprowadzona także ewaluacja w trakcie realizacji programu nauczania z podstaw przedsiębiorczości. Test został przeprowadzony w czerwcu 2011 roku. Testem objęto 12 uczniów. Składał się z 20 pytań punktowanych po 1 pkt za prawidłową odpowiedź; maksymalnie uczeń mógł zdobyć 20 pkt. Przeprowadzenie testu miało na celu określenie poziomu opanowania wiedzy z zagadnień przedsiębiorczości z pierwszej klasy zasadniczej szkoły zawodowej. Wyniki analizy testu wykazały że:

- 3 uczniów osiągnęło – 15 pkt., 75%
- 1 uczeń osiągnął wynik – 14 pkt., 70%
- 2 uczniów osiągnęło – 13 pkt., 65%
- 1 uczeń osiągnął wynik – 12 pkt., 60%
- 1 uczeń osiągnął wynik – 11 pkt., 55%
- 1 uczeń osiągnął wynik – 9 pkt., 45%
- 2 uczniów osiągnęło wynik – 7 pkt., 35%
- 1 uczeń osiągnął wynik – 6 pkt., 30%.

Analiza testów pomogła mi ocenić, jakie treści nauczania sprawiały uczniom jeszcze trudności (głównie zagadnienia z działu: organizacja i zarządzanie własną firmą oraz prawo pracy) oraz czy zastosowałam odpowiednie metody pracy dostosowane do możliwości intelektualnych uczniów.

Kolejne badanie pomiaru osiągnięć uczniów miało miejsce w czerwcu 2012 roku. Był to test, który składał się z 24 zadań. Uczniowie mogli osiągnąć maksymalnie 24 pkt.; każda prawidłowa odpowiedź była punktowana za 1 pkt. Z analizy testów wynikało, że:

- 15,38% – uczniów osiągnęło wyniki w granicach 15-14 pkt.
- 23,07% – uczniów osiągnęło wyniki w granicach 13-12 pkt.
- 15,38% – uczniów osiągnęło wyniki w granicach 11-10 pkt.
- 23,08% – uczniów osiągnęło wyniki w granicach 9-8 pkt.
- 23,08% – uczniów osiągnęło wyniki w granicach 7-6 pkt.

Na zakończenie realizacji programu nauczania przeprowadziłam test na zakończenie. Przeprowadzone badanie miało na celu określenie przyrostu wiedzy oraz stopnia opanowania treści programowych z podstaw przedsiębiorczości. Testem objęto 12 uczniów. Składał się z 18 pytań punktowanych po 1 pkt za prawidłową odpowiedź. Był przeprowadzony na ostatnich zajęciach realizowanego programu. Z analizy testów wynikało, że:

- 1 uczeń osiągnął wynik – 13 pkt., 72,22%
- 1 uczeń osiągnął wynik – 9 pkt., 50%
- 5 uczniów osiągnęło wynik – 8 pkt., 44,4%
- 2 uczniów osiągnęło wynik – 7 pkt., 38,85%
- 1 uczeń osiągnął wynik – 6 pkt., 33,3%
- 1 uczeń osiągnął wynik – 5 pkt., 27,75%

Analizując wyniki testów, stwierdziłam, że tylko nieliczni uczniowie nie przyswoili podstawowej wiedzy (3 uczniów), byli to uczniowie, którzy często opuszczali zajęcia; około 25% uczniów w sposób znaczący opanowało wiedzę i umiejętności. W tej grupie byli uczniowie szczególnie zainteresowani treściami nauczania zajęć podstawy przedsiębiorczości oraz ogólnymi informacjami i zagadnieniami z zakresu ekonomii. Uczniowie ci byli zaangażowani w dodatkowe zajęcia oferowane w ramach projektu tj. brali udział w Lekcjach Demonstracyjnych, Mobilnym Instytucie Kompetencji oraz Przedsiębiorstwie Symulacyjnym. Pozostali uczniowie w sposób zadowalający opanowali treści zawarte w podstawie programowej. W okresie realizacji zajęć edukacyjnych najistotniejszym było sprawdzenie umiejętności opanowania i wykorzystania wiedzy w życiu codziennym i gospodarczym, a także zachowań przedsiębiorczych ucznia. Dzięki diagnozie wyników nauczania sprawdziłam, które treści kształcenia zostały już opanowane, a które wymagają przypomnienia. Przeprowadzona diagnoza pozwoliła także na określenie przyrostu wiedzy uczniów w wyniku realizacji programu autorskiego, w tym kształtowania kluczowych kompetencji.

Ocenianie było dokonywane systematycznie za pomocą różnych narzędzi. Formą oceny ucznia były stopnie szkolne, pełniące funkcję motywacyjną i skłaniającą ucznia do dalszego wysiłku i mobilizacji. Były także odzwierciedleniem opanowania przez uczniów materiału przewidzianego w programie oraz informowały rodziców o poziomie osiągnięć edukacyjnych na danym etapie kształcenia. Ponad to na początku danego roku szkolnego zostały podane uczniom kryteria oceniania. Uczniowie zostali również poinformowani o uzyskanej/wystawionej ocenie wraz z jej uzasadnieniem. Do pomiaru osiągnięć ucznia w zakresie kompetencji kluczowych z podstaw przedsiębiorczości wykorzystano między innymi:

- bieżące ocenianie zapamiętanych treści zajęć (zakres tematyczny jednostki lekcyjnej) – sprawdzenie rozumienia treści i umiejętność radzenia sobie w sytuacjach problemowych,
- odpowiedź ustna – sprawdzenie zrozumienia podstawowych pojęć w odniesieniu ich do rzeczywistości. Uczeń, na podstawie prawidłowo sformułowanych poleceń nauczyciela wykazywał się w wielu przypadkach umiejętnością myślenia analitycznego i syntetycznego,
- aktywność na zajęciach edukacyjnych – zwrócenie uwagi na indywidualizację w procesie kształcenia,
- samodzielne opracowane notatki z lekcji – sprawdzenie umiejętności zapamiętywania i logicznego myślenia, postawy ucznia,
- autoprezentacja – sprawdzenie umiejętności tworzenia pożądanego wizerunku samego siebie, planowania i pozytywnego myślenia,
- opracowane i wygłaszane referaty – sprawdzenie umiejętności prezentacji własnej pracy na forum klasy i wykorzystania różnych źródeł informacji,
- formy zadań grupowych – pozwoliły na ewaluację umiejętności związanych głównie z komunikacją interpersonalną i funkcjonowaniem w grupie, klasie, społeczności,
- sprawdzian pisemny – badanie sumatywne, które przeprowadzone zostało po realizacji każdego z 8 działów i którego zadaniem było zdiagnozowanie osiągnięć uczniów w stosunku do założeń programu, w tym kompetencji kluczowych,
- test, który przyczynił się do pomiaru sprawdzającego bieżące osiągnięcia, jak i z zakresu całego programu autorskiego. Wykorzystany został także do przeprowadzenia diagnozy wiedzy i umiejętności z zakresu gimnazjum oraz do oceny osiągnięć uczniów z zakresu 8 działów programu nauczania. Forma testu została zróżnicowana, głównie były to zadania wielokrotnego wyboru,
- kartkówka – materiał nauczania z 2-3 lekcji,
- prace pisemne domowe – sprawdzenie umiejętność formułowania krótkich wypowiedzi pisemnych na tematy z zakresu biznesu i ekonomii, rozwiązywania

problemów, korzystania z różnych źródeł informacji oraz sprawdzenia aktywności, kreatywności i przedsiębiorczości ucznia,

- sporządzenie prezentacji multimedialnej – sprawdzenie umiejętności wyszukiwania przydatnych informacji za pomocą różnych środków i metod oraz postawy ucznia przy dokonywaniu prezentacji swojej pracy,
- sporządzenie projektu w zespołach, na podstawie tematów projektów sformułowanych przez samych uczniów – sprawdzenie wiedzy, umiejętności pracy w grupie, poszukiwania i korzystania z różnych źródeł informacji, samodzielności, przedsiębiorczości, odpowiedzialności, pomysłowości, asertywności oraz prezentacji własnej pracy,
- arkusz samooceny – sprawdzenie osiągnięć z wybranych zajęć edukacyjnych związanych głównie z komunikacją interpersonalną,
- portfolio – sporządzanie i gromadzenie dokumentacji (CV, list motywacyjny, dokumenty związane z podejmowaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej itp.) – ocena umiejętności na podstawie prac ucznia,
- udział w konkursach, turniejach zawodowych,
- inicjowanie działań o charakterze przedsiębiorczym w szkole i poza szkołą,
- uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych itp.

Ocenę semestralną i roczną wystawiałam na podstawie ocen cząstkowych zgodnie z procedurą obowiązującą w WSO zawartym w Statucie ZSZ Nr 2 w Dzierżoniowie. Uczniowie nabyli wiadomości i umiejętności zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego. Potwierdza to udział uczniów w zajęciach oraz przeprowadzone badanie ankietowe. Wyniki przeprowadzonego badania ankietowego:

LP.	PYTANIE	TAK	NIE	CZASAMI
1	Czy zajęcia w ramach projektu są dla Ciebie interesujące?	12 odp.	brak	3
2	Czy chętnie uczestniczysz w zajęciach?	13	1	1
3	Czy nauczyciel zachęca Cię do samodzielnej pracy?	15	brak	-
4	Czy uczestnicząc w zajęciach, zdobywasz potrzebną wiedzę?	14	brak	1
5	Czy wiedza i umiejętności zdobyte podczas zajęć wykorzystasz w przyszłości np. w prowadzeniu własnej firmy?	13	Nie wiem jeszcze	2
6	Co chciałabyś/chciałbyś zmienić na zajęciach w ramach programu?	„Nic”-13, „Zbyt dużo teorii”– 2		

Dokonywana analiza przeprowadzonych zajęć pomogła mi w planowaniu pracy.

Uczniowie mieli możliwość rozwijania swoich zainteresowań. Analizując przeprowadzone badanie ankietowe wśród uczniów, można stwierdzić, że: zajęcia były raczej interesujące, a uczniowie chętnie w nich uczestniczyli, stosowane na lekcjach metody nauczania pomogły uczniom opanować materiał, nauczyciel zachęcał uczniów do samodzielnej pracy, uczniowie, uczestnicząc w zajęciach, zdobywali potrzebną wiedzę, wiedza i umiejętności zdobyte podczas zajęć będą wykorzystane przez uczniów w przyszłości np. w prowadzeniu własnej firmy. Prawie wszyscy uczniowie zrozumieli podane na zajęciach treści nauczania, chociaż nowe terminy i pojęcia sprawiały niektórym z nich trudność. Na zajęciach uczniowie uczyli się współpracować z grupą oraz wyrażać swoje pomysły. W rozmowie przeprowadzonej z uczniami większość z nich deklarowała, że raczej wykorzysta zdobytą wiedzę w przyszłości, a szczególnie w prowadzeniu własnej firmy (głównie wymarzonym własnym zakładzie fryzjerskim).

Reasumując, mogę stwierdzić, że program był trafny i skuteczny i znacząco wspomógł uczniów oraz przyczynił się do kształtowania kompetencji kluczowych z zakresu przedsiębiorczości.

Ewaluacja programu nauczania została przeprowadzona w czterech obszarach: opisu i oceny opisu zjawisk i czynników uznanych za mocne i słabe punkty, opisu zjawisk i czynników, które można uznać za szanse oraz opisu zjawisk i czynników, które można uznać za zagrożenia, jakie mogą pojawiają się w przyszłości.

Po pierwsze dokonałam oceny mocnych stron programu:

1. Program nauczania wraz z aneksem do programu był dostosowany do możliwości i potrzeb uczniów.
2. Program nauczania został opracowany z uwzględnieniem wyników badań na podstawie przeprowadzonej diagnozy implementacji kompetencji kluczowych w kontekście potrzeb, uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty oraz rynku pracy.
3. Program nauczania był zgodny z podstawą programową i spójny z programem wychowawczym Zespołu Szkół Nr 2 w Dzierżoniowie.
4. Aneks do programu nauczania zawierał ponadto treści spoza podstawy programowej, co pozwoliło na rozszerzenie treści nauczania poza program.
5. Realizacja programu pozwoliła na kształtowanie umiejętności kluczowych.
6. Nawet niewielkie postępy ucznia są wzmacniane pozytywnie.
7. Uwzględnia wszystkie treści wskazane w podstawie programowej.
8. Duże wsparcie dla uczniów i nauczycieli w postaci podręczników, przyborów szkolnych, środków audiowizualnych oraz pozycji książkowych itp. przez Biuro Projektu SKK (czego rezultatem były lekcje prowadzone w sposób bardziej interesujący i przystępny dla uczniów).

Następnie opisałam zjawiska i rezultatem uznane za słabe punkty:

1. Program realizowano wśród uczniów klasy zasadniczej szkoły zawodowej, którzy uzyskali niskie oceny z gimnazjum oraz z testów kompetencji z części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej. Niski poziom wiedzy potwierdziły także badania psychologiczne uczniów z kompetencji przedsiębiorczość przeprowadzone przez psychologów w ramach projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji" (diagnoza psychologiczna) na początku roku szkolnego 2010/2011.
2. Duża liczba uczniów z rodzin o złej sytuacji materialnej, słabo zmotywowanych do nauki i osiągania celów życiowych.
3. Niski poziom umiejętności uczniów w zakresie wymagającym twórczego myślenia.
4. Mała liczba uczniów z wynikami dobrymi i bardzo dobrymi.

W kolejnym etapie ewaluacji wymieniłam zjawiska i czynniki, które można uznać za szanse:

1. Bogate treści nauczania zajęć edukacyjnych z podstaw przedsiębiorczości.
2. Dostę do internetu oraz programów multimedialnych.
3. Wspieranie działań nauczycieli zmierzających do podnoszenia kwalifikacji: udział w Kołach Naukowych, seminariach dla nauczycieli, Przedsiębiorstwie Symulacyjnym itp.
4. Współpraca nauczycieli, wspomagająca rozwój młodzieży poprzez wspólną wymianę doświadczeń w czasie konferencji i seminariów dla nauczycieli.
5. Podejmowanie współpracy z podmiotami, mogącymi wspierać działalność szkoły.
6. Promocja szkoły w środowisku lokalnym oraz w rejonie.

Poniżej opisałam zjawiska i czynniki, które można uznać za zagrożenia, jakie mogą pojawiać się w przyszłości:

1. Negatywny wpływ środowiska pozaszkolnego uczniów – w wielu przypadkach brak wsparcia rodziny (bezrobocie, brak motywacji do wychodzenia z biedy, nawyk korzystania z pomocy społecznej od kilku pokoleń, niechęć do nauki i niedocenianie roli wykształcenia, minimalizm w życiu społecznym).
2. Brak nawyku wytrwałego uczenia się oraz korzystania z nadarzających się możliwości.

Dokonując ewaluacji aneksu do programu nauczania, stwierdzam, że odbyło się 35 jednostek dydaktycznych, łącznie z godzinami do dyspozycji nauczyciela, a materiał nauczania w zakresie aneksu do programu nauczania podzielony został na 3 działy: gospodarka zasobami ludzkimi, majątek i kapitał podmiotu gospodarczego, wybrane zagadnienia z prawa cywilnego. W procesie kształcenia w ramach aneksu do programu zostały wykorzystane, podobnie jak w autorskim programie nauczania, głównie metody aktywizujące nauczania/uczenia się:

- burza mózgów – uczniowie poszukiwali różnych rozwiązań, rozwijali sprawność umysłową, twórczość i kreatywność,
- dyskusja panelowa – uczniowie referowali wybrany problem, prezentowali własny punkt widzenia, skutecznie porozumiewali się w różnych sytuacjach,
- metoda sytuacyjna – uczniowie rozwiązywali problem za pomocą opisu sytuacji,
- opis, opowiadanie i wykład – uczniowie przyswajali pojęcia niezbędne do zrozumienia lekcji,
- pogadanka – uczniowie samodzielnie odpowiadali na pytania, na podstawie własnych obserwacji i poznanych wcześniej faktów,
- portfolio – uczniowie gromadzili w specjalnej teczce lub segregatorze różne materiały dotyczące różnych tematów np. pracy własnej oraz doskonalili umiejętności korzystania i wyszukiwania różnych źródeł informacji.

Na dodatkowych zajęciach edukacyjnych z podstaw przedsiębiorczości korzystałam z następujących środków dydaktycznych: słownik ekonomiczny, arkusze papieru, markery itp., testy egzaminacyjne, ustawy, umowy, druki/formularze itp. Zajęcia odbywały się w pracowni przedmiotowej, wyposażonej w: tablicę suchościeralną, stanowisko komputerowe dla nauczyciela wraz z drukarką i dostępem do sieci Internet, rzutnik multimedialny, ekran, rzutnik pisma, foliogramy, telewizor, programy edukacyjne, plansze, stanowiska komputerowe dla uczniów z dostępem do internetu, podręczną biblioteczkę nauczyciela, słownik ekonomiczny dla uczniów, testy egzaminacyjne. Do pomiaru osiągnięć ucznia w zakresie kompetencji kluczowych z podstaw przedsiębiorczości wykorzystałam między innymi:

- bieżące ocenianie zapamiętanych treści zajęć (zakres tematyczny jednostki lekcyjnej),
- aktywność na zajęciach edukacyjnych,
- test, który przyczynił się do pomiaru sprawdzenia bieżącego osiągnięcia, jak i zakresu całego programu autorskiego,
- kartkówka – materiał nauczania z 2-3 lekcji,
- prace domowe pisemne – sprawdzenie umiejętności formułowania krótkich wypowiedzi pisemnych, rozwiązywania problemów, korzystania z różnych źródeł informacji oraz sprawdzenia aktywności, kreatywności i przedsiębiorczości ucznia.

Przy realizacji procesu dydaktycznego wykorzystywałam różnorodne treści i metody nauczania, które wykraczały poza treści zawarte podstawie programowej. Przy ocenianiu uwzględniałam rzeczywistą wiedzę, zaangażowanie, samodzielność oraz rozwój logicznego myślenia ucznia. Cele kształcenia były przede wszystkim nastawione na kształtowanie wśród uczniów niezbędnych umiejętności zakresie kompetencji kluczowych, dlatego też stosowałam najczęściej aktywizujące metody pracy.

- Uczniowie odpowiadali na pytania kluczowe: Czy chętnie uczestniczysz w zajęciach edukacyjnych? Czy uczestnicząc w zajęciach, zdobywasz potrzebną wiedzę? Czy wiedzę i umiejętności zdobyte podczas zajęć wykorzystasz w przyszłości np. do egzaminu zawodowego II części etapu teoretycznego w prowadzeniu własnej firmy?

Z wypowiedzi uczniów stwierdzam, że:

- uczniowie klasy trzeciej zasadniczej szkoły zawodowej w zawodzie fryzjer chętnie uczestniczyli w lekcjach z podstaw przedsiębiorczości, czego dowodem jest lista obecności uczniów przesłana wraz z dokumentacją do Biura Projektu we Wrocławiu, na dodatkowych zajęciach w ramach podstaw przedsiębiorczości zdobyli potrzebną wiedzę,
- zdobyte umiejętności i wiedzę wykorzystają w przyszłości szczególnie w prowadzeniu własnego biznesu.

Narzędziem ewaluacji aneksu do programu nauczania z podstaw przedsiębiorczości była także anonimowa ankieta. W wyniku jej przeprowadzenia uzyskałam następujące dane:

1	Czy lekcja zainteresowała mnie?	TAK – 13 odpowiedzi	NIE – 2
2	Czy zrozumiałem/zrozumiałam podane na zajęciach treści nauczania?	TAK – 14	NIE – 1
3	Czy poznałem/poznałam nowe terminy, pojęcia?	TAK – 15	NIE
4	Czy potrafiłem/potrafiłam współpracować z grupą?	TAK – 14	NIE – 1
5	Czy mogłem/mogłam wyrazić swoje pomysły?	TAK – 15	NIE
6	Co sprawiło mi najwięcej trudności?	TAK nowe pojęcia – 2 odpowiedzi, obliczenia matematyczne – 1	NIE – 12 nie miałem trudności
7	Czy zdobyte wiadomości i umiejętności na lekcji wykorzystam w przyszłości?	TAK – 14	NIE – nie wiem jeszcze – 1 odpowiedź

Analizując przeprowadzone badanie ankietowe wśród uczniów, można stwierdzić, że zajęcia były raczej interesujące, uczniowie chętnie w nich uczestniczyli, a uczestnicząc w zajęciach, zdobywali potrzebną wiedzę, która zostanie trwale wykorzystana przez uczniów w przyszłości np. w prowadzeniu własnej firmy. Prawie wszyscy uczniowie zrozumieli podane na zajęciach treści nauczania, chociaż nowe terminy i pojęcia sprawiały niektórym z nich trudność. W rozmowie przeprowadzonej z uczniami większość z nich deklarowała, że raczej wykorzysta zdobytą wiedzę w przyszłości, a szczególnie w prowadzeniu własnej firmy. Reasumując, mogę stwierdzić, że wprowadzony aneks do autorskiego programu nauczania był atrakcyjny i skuteczny, ponadto znacząco wspomógł uczniów i przyczynił się do kształtowania kompetencji kluczowych z zakresu przedsiębiorczości niezbędnych w życiu zawodowym i osobistym.

4. Podsumowanie

Nauczanie podstaw przedsiębiorczości w ramach zajęć autorskiego programu nauczania oraz zajęć w ramach aneksu do programu nauczania odbywało się w szkole w pracowni przedmiotowej oraz poza szkołą. Dzięki dofinansowaniu otrzymanemu od Biura Projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji" w okresie trzech lat trwania projektu pracownia została wyposażona w: tablicę suchościeralną, flipchart, bloki, laptop, rzutnik multimedialny, ekran, foliogramy, programy edukacyjne, filmy edukacyjne itp. Na uwagę zasługuje fakt, że dzięki dużemu wsparciu dla uczniów i nauczycieli w postaci podręczników, przyborów szkolnych, środków audiowizualnych oraz pozycji książkowych, lekcje odbywały się w sposób bardziej interesujący i przystępny dla uczniów.

Autorski program wraz z aneksem do programu rozwinął kompetencje z przedsiębiorczości i innowacyjności oraz rozbudził zainteresowanie z zakresu ekonomii, komunikacji interpersonalnej i negocjacji, finansów i marketingu. Był prowadzony metodami aktywizującymi, które sprzyjały rozwojowi indywidualnego uczniów.

Uczniowie kształtowali rozwijanie postaw przedsiębiorczych oraz przygotowywali się do aktywnego udziału w życiu społeczno-gospodarczym. Przedmiot podstawy przedsiębiorczości pomógł zrozumieć młodemu człowiekowi mechanizmy funkcjonowania gospodarki wolnorynkowej. Ponadto kładł duży nacisk na planowanie przyszłej kariery zawodowej oraz kształcenie umiejętności sprawnego komunikowania się oraz przygotowania młodzieży do planowania i realizacji przedsięwzięć w otaczającym go środowisku, głównie planowania, zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

Treści nauczania zawarte w programie autorskim zostały zrealizowane, a w nich poszczególne rozdziały: podstawowe pojęcia i kategorie ekonomiczne; gospodarka rynkowa; gospodarstwo domowe; organizacja i zarządzanie własną firmą; rynek pracy i aktywne poszukiwanie pracy; prawo pracy; podejmowanie i wykonywanie działalności gospodarczej; marketingowe zarządzanie przedsiębiorstwem oraz techniki negocjacyjne; przedsiębiorca i jego pracownicy oraz etyka w biznesie; problemy ekonomiczne państwa; światowe tendencje gospodarki. Zaplanowane zajęcia nie odbyły się z powodu: uroczystości szkolnych oraz wyjazdów nauczyciela na konferencje/seminaria.

Odbyły się natomiast wszystkie zajęcia wprowadzone aneksem do programu nauczania, a w nich następujące treści: gospodarka zasobami ludzkimi; majątek i kapitał podmiotu gospodarczego; wybrane zagadnienia z prawa cywilnego. W trakcie zajęć nie miały miejsca sytuacje, które zakłóciłyby ich przebieg.

Założone w programie cele wynikające z kluczowej kompetencji: inicjatywność i przedsiębiorczość, z podstawy programowej z diagnozy lokalnych potrzeb rynku pracy i oświaty oraz z profilu zawodowego klasy zostały zrealizowane, jak cele założone w aneksie do programu

nauczania. Zróżnicowany charakter prowadzenia lekcji, zastosowane różne metody pracy, dostosowanie treści i metod nauczania do możliwości uczniów oraz zainteresowanie ze strony uczniów pozwoliły na opanowanie wiadomości na poziomie podstawowym. Program wraz z aneksem zrealizowano w stopniu zadowalającym, co potwierdzają testy podsumowujące i ankiety uczniów.

Program odpowiadał możliwościom uczniów, lecz pewne treści sprawiały uczniom trudność, głównie obliczanie płacy, kwoty podatku dochodowego oraz podatku VAT naliczonego i należnego, nie było to jednak powodem do modyfikacji programu. Zajęcia z podstaw przedsiębiorczości w ramach Projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji" rozwijały kompetencje uczniów, wyzwalały kreatywność oraz pomagały wdrażać do samokształcenia. Sprzyjały one kształtowaniu twórczego myślenia, a ciekawe i niekonwencjonalne zadania oparte na zdarzeniach i problemach wziętych z życia wpływały na rozwój zainteresowań uczniów i stanowiły większą motywację do autentycznej twórczości i nowatorstwa.

Ponadto lekcje w ramach tego przedmiotu wpływały na aktywny sposób przyswajania wiedzy, ułatwiały posługiwanie się nią w przyszłości, pogłębiały umiejętność podejmowania decyzji i brania za nią odpowiedzialności oraz rozwijania umiejętności współpracy i pracy zespołowej, tak ważnych i niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej.

5. Wnioski (prezentowane stosownie do kryteriów ewaluacji i dające odpowiedź na pytania kluczowe)

Realizacja programu wraz z aneksem do programu nauczania z podstaw przedsiębiorczości przyczyniła się do rozwijania u uczniów, pomysłowości, kreatywnego myślenia, umiejętności rozwiązywania problemów, realizacji określonych celów. Zajęcia w ramach projektu przyczyniły się do rozwoju osobistego ucznia, kształtowania odpowiedzialności za siebie i innych, pomogły w przygotowaniu młodzieży do dalszego życia społecznego, zrozumienia funkcjonowania gospodarki rynkowej oraz wprowadzeniu na rynek pracy w Polsce i Unii Europejskiej. Ponadto zapewniły uczniom możliwość uzyskania wiedzy, umiejętności i kształtowania postaw przedsiębiorczych, warunkujących aktywne uczestnictwo w życiu gospodarczym oraz kształtowania umiejętności skutecznego komunikowania się i współpracy. Realizacja treści wynikających z programu nauczania oraz z aneksu do programu ułatwi uczniom realizację celów życiowych oraz pomoże w odnalezieniu ich własnego miejsca w świecie.

Rekomendacje (wskazania do dalszej pracy), m.in. ewentualne zmiany w programie celem wyeksponowania określonych treści sprzyjających kształtowaniu kompetencji kluczowych: zmiana metod pracy, przydziału godzin dla poszczególnych zagadnień, zmian w poszczególnych działach programowych i zawartości autorskiego programu nauczania np. modyfikacja procedury ewaluacji.

Program autorski może być realizowany na lekcjach z podstaw przedsiębiorczości po sprawdzeniu go z nową podstawą programową, która zasadniczo określa minimalną liczbę godzin w całym toku nauczania w IV etapie edukacyjnym tj. 60 godzin, natomiast zrealizowany program nauczania zawierał 72 godziny.

Treści nauczania w programie nauczania z podstaw przedsiębiorczości mogą być także wykorzystane do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań z zakresu ekonomii, rachunkowości i bankowości oraz w zajęciach w ramach tzw. „godziny karcianej" wg art. 42 KN. Ponadto materiał nauczania oraz sposoby pomiaru osiągnięć uczniów mogą być przydatne w ramach przygotowań do egzaminu zawodowego potwierdzającego kwalifikacje zawodowe z drugiej części podejmowanie działalności gospodarczej.

Aneks. Zawiera narzędzia, które służyły do zbierania danych.

ARKUSZ DO OCENA PRACY W GRUPIE

Nazwisko i imię

.....

.....

.....

UMIEJĘTNOŚĆ / OSOBY	1	2	3	4
KOMUNIKOWANIE SIĘ				
Potrafi słuchać, nie przerywa wypowiedzi innych				
Uzasadnia swoje stanowisko				
Świadomie dąży do kompromisu				
Nie odbiega od tematu				
ATMOSFERA W GRUPIE				
Akceptuje innych uczestników grupy				
Akceptuje decyzje grupowe				
Nie krytykuje innych				
ORGANIZACJA PRACY				
Bierze udział w planowaniu wspólnych działań				
Akceptuje ustalone zasady pracy w grupie				
Bierze odpowiedzialność za przyjętą pracę				
RAZEM PUNKTÓW				

W kratki wpisujemy punkty 0, 1, 2, 3 według zasady:

- Każdej osobie przydzielamy inną liczbę punktów dla danej umiejętności.
- Osobie, która według Ciebie zasłużyła na najwyższe wyróżnienie w danej umiejętności przydziel 3 pkt., kolejnym osobom odpowiednio 2, 1, 0 pkt. (najmniejszy wkład w daną sytuację).
- Nie obawiaj się, że kogoś skrzywdzisz. Ocena ma pomóc Tobie, kolegom oraz nauczycielowi. Pozwoli też na szczególne wyróżnienie tych osób, które na to faktycznie zasłużyły (przecież Ty najlepiej wiesz, kto jak pracował).
- Proszę Cię także o sprawiedliwą ocenę własnej osoby na tle kolegów z grupy.

Źródło: opracowane na podstawie materiałów ze szkoleń w PCDE w Dzierżoniowie.

Przykładowy sprawdzian wiadomości:

ILOŚĆ PUNKTÓW	36-35	34-27,0	26,5-18	17,5-11	10,5 i poniżej
OCENA	bardzo dobry	dobry	dostateczny	dopuszczający	niedostateczny

1. Wyjaśnij pojęcia: 5 pkt.
   budżet państwa

.....

   podaż pracy

.....

   bezrobocie

.....

   dochód narodowy państwa

.....

   instrumenty finansowe

.....

2. Jakie znasz instytucje rynku finansowego? (4) 2 pkt.

.....

3. Wymień czynniki kształtujące podaż. 3 pkt.

.....

4. Opisz działanie prawa popytu. 2 pkt.

.....

5. Jaki jest wpływ makrootoczenia na funkcjonowanie przedsiębiorstw? 3 pkt.

.....

6. Wymień główne cele polityki gospodarczej państwa. 6 pkt.

.....

7. Co to jest inflacja? Jaki jest wpływ zjawiska inflacji na gospodarkę? 4 pkt.

.....

8. Wymień 4 narzędzia walki z bezrobociem. 2 pkt.

.....

9. Za pomocą jakiego miernika mierzona jest wielkość bezrobocia? Co on oznacza? 5 pkt.

.....

10. Oblicz dynamikę PKB w 2009 roku w stosunku do roku poprzedniego, wiedząc że: PKB w 2009 roku wyniósł 577 mld zł, natomiast w 2008 – 556. 4 pkt.

.....

Opracowanie: M. Legan *Życzę powodzenia!*

Sprawdzian nr 2. Podstawy przedsiębiorczości

ILOŚĆ PUNKTÓW	36-35	34-27,0	26,5-18	17,5-11	10,5 i poniżej
OCENA	bardzo dobry	dobry	dostateczny	dopuszczający	niedostateczny

1. Wyjaśnij pojęcia: 5 pkt.
   popyt na rynku pracy

.....

   inflacja

.....

   produkt krajowy brutto

.....

   interwencjonizm państwowy

.....

   rynek finansowy

.....

2. Wymień rodzaje inflacji. Z jakim typem inflacji mamy obecnie do czynienia w Polsce? 3 pkt.

.....

3. Wymień czynniki kształtujące popyt. 3 pkt.

.....

4. Opisz działanie prawa popytu. 2 pkt.

.....

5. Wymień podmioty gospodarki rynkowej; opisz jeden z nich. 3 pkt.

.....

6. Jakie znasz narzędzia polityki gospodarczej? Wymień je. 5 pkt.

.....

7. Dlaczego należy badać makrootoczenie? Uzasadnij swoją odpowiedź. 3 pkt.

.....

8. Napisz, jakie zjawiska świadczą o dobrej kondycji ekonomicznej państwa. 5 pkt.

.....

9. Jakie znasz rodzaje rynków finansowych? Opisz jeden z nich. 3 pkt.

.....

10. Oblicz dynamikę PKB w 2007 roku w stosunku do roku poprzedniego, wiedząc że:
    PKB w 2006 roku wyniósł 544 mld zł, natomiast w 2007 – 521 mld zł 4 pkt.

.....

Opracowanie: M. Legan *Życzę powodzenia!*

Sprawdzian nr 3. Podstawy przedsiębiorczości

ILOŚĆ PUNKTÓW	42-40	39,5-32	31,5-22	21,5-13	poniżej 12,5
OCENA	bardzo dobry	dobry	dostateczny	dopuszczający	niedostateczny

1. Scharakteryzuj majątek obrotowy. 6 pkt.

.....

2. Opisz aktywa trwałe. 8 pkt.

.....

3. Hurtownia artykułów spożywczych posiada na dzień 01.01.200x r. następujące składniki aktywów i pasywów.

Sklasyfikuj poszczególne pozycje, przypisując je do określonych grup rodzajowych AT, AO, KW, Z. 22 pkt.

Lp.	Pozycja A i P	Grupa bilansowa	Pozycja bilansowa
Np.	*Budynek*	*AT*	***Środki trwałe***
1	Komputer		
2	Zobowiązanie wobec dostawcy za zakupioną mąkę		
3	Grunty nabyte w celu lokaty kapitału		
4	Cukier		
5	Gotówka w kasie		
6	Meble biurowe		
7	Kapitał utworzony z zysku		
8	Wynik finansowy – zysk netto		
9	Know-how		
10	Zadłużenie wobec urzędu skarbowego z tytułu podatku VAT		
11	Kwota naliczonej a nieopłaconej składki do kasy zapomogowo-pożyczkowej		
12	Kapitał wniesiony udziałowców w formie pieniężnej		
13	Nabyte licencje		
14	Niewypłacone pracownikom wynagrodzenie		
15	Weksle obce płatne w ciągu 6 miesięcy		
16	Samochód dostawczy		
17	Akcje obce nabyte w celu lokaty kapitału		
18	Środki pieniężne na rachunku bankowym		
19	Wartość rozpoczętej budowy nowego pomieszczenia magazynowego		
20	Pożyczka 13-miesięczna udzielona PPU „Maruda”		
21	Kredyt zaciągnięty w banku X		
22	Wynik finansowy netto – strata		

4. Dokonaj charakterystyki pasywów 6 pkt.

.....

Opracowanie: M. Legan *Życzę powodzenia!*

Sprawdzian nr 4. Podstawy przedsiębiorczości

ILOŚĆ PUNKTÓW	37-35	34,5-27	26,5-18,5	18-11,5	poniżej 11
OCENA	bardzo dobry	dobry	dostateczny	dopuszczający	niedostateczny

1. Wymień funkcje gospodarcze państwa. 4 pkt.

2. Wyjaśnij pojęcia: 7,5 pkt.

podatek

pieniądz

budżet państwa

PKB

deficyt budżetowy

3. Dokonaj charakterystyki gospodarki rynkowej. 5 pkt.

4. Opisz trzy rodzaje inflacjii. 3 pkt

5. Jakie są skutki bezrobocia (min 3)? 3 pkt.

6. Wymień rodzaje podatków pośrednich (min. 3; 3 x 0,5 pkt). 1,5 pkt.

7. Opisz rodzaje bezrobocia (3). 3 pkt.

8. Na czym polega prawo popytu i prawo podaży? 4 pkt.

9. Oblicz podatek dochodowy Pana Jana Nowaka za 2009 r., wiedząc, że dochód za 2009 r. wyniósł 95000 zł. (do 85 528 zł: 18% – kwota zmniejszająca podatek 556,02 zł; od 85 528 zł: 14 839,02 zł + 32% nadwyżki ponad 85 528 zł) 6 pkt.

Opracowanie: M. Legan *Życzę powodzenia!*

TEST Z PODSTAW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

1. Który dokument jest dokumentem dotyczącym trwania stosunku pracy?
   a. umowa o pracę
   b. świadectwo pracy
   c. dokumenty aplikacyjne
   d. imienna lista plac

2. Numer NIP otrzymujesz w:
   a. urzędzie skarbowym
   b. urzędzie statystycznym
   c. urzędzie gminy
   d. urzędzie miasta

3. Cztery banki proponują Ci kredyt na kwotę 10 000,– zł.

BANK A	odsetki 15%	prowizji brak
BANK B	odsetki 10%	prowizja 500, – zł
BANK C	odsetki 10%	prowizja 1%
BANK D	odsetki 9%	prowizja 100,– zł

Który z nich jest najkorzystniejszy:
   a. BANK A
   b. BANK B
   c. BANK C
   d. BANK D

4. Klauzulę „Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych celem przeprowadzenia procesu rekrutacyjnego” zawiera:
   a. umowa o pracę
   b. dokumenty aplikacyjne (życiorys, list motywacyjny)
   c. umowa o dzieło
   d. zaświadczenie lekarskie poświadczające zdolność do wykonywania zawodu

5. Jeśli nie zdałeś matury, a chcesz kontynuować naukę to właściwa dla Ciebie będzie:
   a. Szkoła wyższa
   b. Uczelnia licencjacka
   c. Szkoła policealna
   d. Nie możesz kontynuować nauki w szkole

6. Podaż to:

a. ilość dóbr i usług oferowanych przez klientów
b. ilość dóbr i usług, jaką skłonni są kupić klienci na określonym rynku, po określonej cenie, w określonym miejscu i czasie
c. wzrost cen w gospodarce
d. ilość dóbr i usług, jaką skłonni są sprzedać sprzedawcy na określonym rynku, po określonej cenie, w określonym miejscu i czasie.

7. Podatek dochodowy liczony jest od dochodu, który stanowi:

a. przychody – koszty uzyskania przychodów
b. przychody ze sprzedaży – koszty ich uzyskania
c. przychody – ulgi podatkowe
d. przychody + zwyżki podatkowe

8. Rachunek zysków i strat zakłada, że należy porównać:

a. zyski i straty
b. przychody i koszty
c. dochody i koszty
d. podatek należny i naliczony

9. Inflacja objawia się:

a. spadkiem poziomu cen towarów w gospodarce
b. wzrostem poziomu cen towarów w gospodarce
c. wprowadzaniem cen urzędowych
d. brakiem popytu na towary

10. Popyt to:

a. ilość dóbr i usług, za którą płacą banki
b. ilość dóbr i usług, jaką skłonni są kupić klienci po określonej cenie, w określonym miejscu i czasie
c. wzrost cen w gospodarce
d. ilość dóbr i usług, jaką skłonni są sprzedać sprzedawcy na rynku po określonej cenie, w określonym miejscu i czasie.

Wybierz jedną prawidłową odpowiedź.

Życzę powodzenia! M. Legan

TEST Z PODSTAW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Nazwisko i imię ..... czerwiec 2012 r.

1. Cechą charakterystyczną gospodarki rynkowej jest:
   A. interwencjonizm państwowy
   B. monopolizacja gospodarki
   C. inflacja galopująca
   D. wolna konkurencja
2. Ilość dóbr i usług nabywana przez kupujących po danej cenie i w danym okresie to:
   A. równowaga rynkowa
   B. popyt
   C. reglamentacja
   D. podaż
3. Dobra komplementarne to:
   A. truskawki i maliny
   B. truskawki i bita śmietana
   C. truskawki i odzież
   D. truskawki i samochody
4. Obligacja jest papierem wartościowym potwierdzającym:
   A. udzielenie kredytu lombardowego
   B. zaciągnięcie pożyczki
   C. udział w kapitale spółki akcyjnej
   D. udział w kapitale Skarbu Państwa
5. Budżet państwa to roczne zestawienie:
   A. wydatków i składek ubezpieczeniowych państwa
   B. podatków i wydatków państwa
   C. przepisów państwowych
   D. wpływów i wydatków państwa
6. Dewizy są to:
   A. banknoty i monety emitowane przez Narodowy Bank Polski
   B. należności od kontrahentów zagranicznych
   C. banknoty i monety innych krajów
   D. depozyty bankowe

7. Dobrem konsumpcyjnym nie jest:
   A. sprzęt audio-video
   B. żywność
   C. odzież
   D. piec chlebowy
8. Wzrost cen akcji to:
   A. hossa
   B. inflacja
   C. bessa
   D. ceduła
9. Najmniejsze tempo wzrostu cen występuje przy:
   A. inflacji kroczącej
   B. inflacji galopującej
   C. inflacji pełzającej
   D. hiperinflacji
10. Który dokument jest podstawą do zaksięgowania zakupów w księdze przychodów i rozchodów:
   A. czek
   B. faktura
   C. polecenie przelewu
   D. weksel
11. Podstawowym źródłem dochodów państwa są:
   A. wpływy z zysków przedsiębiorstw państwowych
   B. składki na emerytury i renty
   C. zyski z obligacji państwowych
   D. podatki
12. Papierami wartościowymi nie są:
   A. jednostki uczestnictwa
   B. lokaty bankowe
   C. akcje
   D. obligacje skarbowe

13. Celem polityki gospodarczej państwa nie jest:
    A. rozwój gospodarczy
    B. monopolizacja gospodarki
    C. swoboda prowadzenia działalności gospodarczej
    D. zmniejszenie inflacji
14. Potrzebami wyższego rzędu są potrzeby:
    A. snu i jedzenia
    B. odpoczynku i bezpieczeństwa
    C. snu i miłości
    D. uznania i samorealizacji
15. Twórcą teorii potrzeb ludzkich był:
    A. Czechow
    B. Abramow
    C. Masłow
    D. Gorbaczow
16. Dewaluacja pieniądza to:
    A. wzrost wartości pieniądza w stosunku do innych walut
    B. spadek siły nabywczej pieniądza
    C. wzrost wartości nominalnej pieniądza w stosunku do innych walut
    D. spadek wartości pieniądza w stosunku do innych walut
17. Czynnikiem produkcji jest:
    A. alokacja
    B. amortyzacja
    C. agregacja
    D. przedsiębiorczość
18. Jednostką samorządu terytorialnego nie jest:
    A. sołectwo
    B. gmina
    C. województwo
    D. powiat

19. Kredyt preferencyjny to:
    A. kredyt o stałej stopie procentowej
    B. kredyt udzielany w walucie obcej
    C. kredyt udzielany na korzystniejszych warunkach niż pozostałe kredyty
    D. kredyt pod zastaw np. biżuterii, obrazów
20. Bankiem emisyjnym w Polsce jest:
    A. PKO BP
    B. PKO SA
    C. BPH
    D. NBP
21. Długookresowy spadek przeciętnych cen towarów i usług to:
    A. bessa
    B. deflacja
    C. dezinflacja
    D. inflacja ukryta
22. Dobra substytucyjne to:
    A. zastępujące się
    B. wykluczające się
    C. uzupełniające się
    D. wszystkie dobra wolne
23. Do dóbr produkcyjnych zalicza się:
    A. żywność
    B. odzież
    C. sprzęt RTV
    D. maszyny produkcyjne
24. Do dóbr publicznych zalicza się:
    A. wodę i powietrze
    B. usługi dostarczane przez wojsko i policję
    C. usługi fryzjerskie
    D. usługi pocztowe

ANONIMOWA ANKIETA EWALUACYJNA DLA UCZNIÓW

Proszę o dokładne przeczytanie i zaznaczenie wybranej odpowiedzi znakiem „X”. Wyniki ankiet posłużą analizie treści programu zajęć.

1	Czy lekcja zainteresowała mnie?	TAK	NIE
2	Czy zrozumiałem/zrozumiałam podane na zajęciach treści nauczania?	TAK	NIE
3	Czy poznałem/poznałam nowe terminy, pojęcia?	TAK	NIE
4	Czy potrafiłem/potrafiłam współpracować z grupą?	TAK	NIE
5	Czy mogłem/mogłam wyrazić swoje pomysły?	TAK	NIE
6	Co sprawiło mi najwięcej trudności?	TAK	NIE
7	Czy zdobyte wiadomości i umiejętności na lekcji wykorzystam w przyszłości?	TAK	NIE

Dziękuję za wypełnienie ankiety

Raport z ewaluacji programu nauczania wraz z aneksem

PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Inżynierii Środowiska
w Toruniu

Autor:

Beata Małkiewicz

Toruń 2013

1. Opis programu autorskiego poddanego ewaluacji

Charakterystyka zespołu klasowego, w którym realizowany jest program (dokonanie porównania na początku realizacji i w terminie przedstawiania raportu).

Realizacja programu miała na celu pokazanie, jak procesy i zjawiska zachodzące w gospodarce wpływają na nasze codzienne życie oraz że uczeń jako uczestnik tych różnorodnych procesów może mieć również na nie wpływ. Przygotowanie ucznia do wejścia w dorosłe życie w społeczeństwie – zarówno zawodowe, jak i prywatne. We współczesnym świecie każdy powinien się orientować: w jaki sposób skutecznie się porozumiewać i zaprezentować, jak pracować w grupie, jak aktywnie poszukiwać pracy, jak grać na giełdzie, jak wybrać kredyt czy lokatę, skąd się biorą pieniądze w budżecie państwa, jak funkcjonuje gospodarka rynkowa, czy też jak założyć i prowadzić działalność gospodarczą. Ważne jest też ukształtowanie umiejętności wyszukiwania wiarygodnych źródeł informacji, ich selekcjonowania, ciągłej aktualizacji wiedzy oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych – konieczności uczenia się przez całe życie.

Istotną częścią programu było określenie spodziewanych rezultatów w postaci kompetencji, jakie uzyskają uczniowie oraz sposoby ich pomiaru, określenie kryteriów oceniania uczniów. W toku nauczania podstaw przedsiębiorczości szczególny nacisk położony był na samodzielność, umiejętność argumentowania i wnioskowania, kreatywność, działania ucznia i przejawianą przez niego aktywność. Dlatego istotne było podczas oceny wzięcie pod uwagę nie tylko wiadomości zdobytych przez uczniów, ale przede wszystkim przedsiębiorczych zachowań.

Formy sprawdzające osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności praktycznych były stosowane sukcesywnie. Pozwoliło to na zebranie informacji niezbędnych nauczycielowi w nieustannym dostosowywaniu swoich działań dydaktycznych do zmieniających się warunków, potrzeb i możliwości rozwojowych uczniów. Sprawdzanie osiągnięć było również czynnikiem motywującym ucznia do systematycznej i efektywnej pracy, oddziałującym wychowawczo, pomagało w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju, wskazując uzdolnienia i wykrywając trudności w nauce. Rezultatem sprawdzania osiągnięć ucznia były oceny bieżące, które następnie brane były pod uwagę przy ocenianiu śródrocznym i końcowo rocznym zgodnie z wewnątrzszkolnym systemem oceniania.

Uczniowie byli angażowani w przygotowanie lekcji, opracowywanie poszczególnych treści w formie ciekawostek, prezentacji multimedialnych, wygłaszanie referatów itp., podczas których rozwijali swoje zainteresowania, samokształcenie, a w szczególności mogli wykazywać się własną kreatywnością. W realizacji programu kształcenia kompetencji kluczowych w zakresie przedsiębiorczości uczestniczyli uczniowie Technikum nr 9 w Zespole Szkół Inżynierii Środowiska w Toruniu w zawodzie technik architektury krajobrazu 321 [07]. Uczniowie w dużej

mierze wywodzący się ze środowisk wiejskich, z rodzin dotkniętych problemem bezrobocia, o gorszych warunkach dostępu do zajęć pozalekcyjnych, odczuwający bariery dotyczące rozwoju ich zainteresowań zarówno edukacyjnych, jak i kulturalnych.

2. Założenia metodologiczne ewaluacji (przedmiot badań, metody i techniki badawcze, kryteria ewaluacji, pytania kluczowe, próba badawcza zgodnie z koncepcją ewaluacji zapisanej w autorskim programie nauczania; krótki opis projektu ewaluacji)

Działania ewaluacyjne posłużyły zarówno uczniom jak i nauczycielowi prowadzącemu zajęcia. Na nauczycielu spoczywa szczególna odpowiedzialność za badanie i ocenianie własnej pracy oraz pracy ucznia. Powinien on również umożliwiać uczniowi samokontrolę i samoocenę jego osiągnięć. Wyniki kontroli i oceny uczniów, świadczące o ich wiedzy i umiejętnościach, dostarczyły nauczycielowi wielu cennych informacji, w szczególności o prawidłowości procesu nauczania, skuteczności stosowanych metod działania i trafności doboru pomocy dydaktycznych oraz o charakterze występujących trudności. Posłużyły zatem weryfikacji i doskonaleniu własnej pracy pedagogicznej. Analiza efektów nauczania jest potrzebna również uczniowi. Na jej podstawie może on bowiem odkryć swoje mocne i słabe strony, ocenić braki i trudności oraz zaplanować wraz z nauczycielem strategię dalszej edukacji, gwarantującą optymalne w jego przypadku sukcesy.

Informacje otrzymane w wyniku ewaluacji pozwoliły sformułować wnioski i zalecenia umożliwiające kształtowanie postaw przedsiębiorczych.

Badanie ewaluacyjne jest procesem, w którym zleceniodawca, zleceniobiorca i zainteresowani rezultatami biorą aktywny udział. Kluczowe dla badania było ustalenie zakresu kryteriów ewaluacyjnych, pośród których najważniejsze to:

- skuteczność (*effectiveness*) – pozwala określić, czy osiągnięto zakładane cele,
- efektywność (*efficiency*) – polega na porównaniu zaangażowanych zasobów z osiągnięciami, rezultatów lub oddziaływania programu,
- trafność (*relevance*) – pozwala ocenić zgodność celów programu z potrzebami uczniów, otoczenia lokalnego,
- użyteczność (*utility*) – polega na porównaniu potrzeb uczniów z osiągnięciami,
- trwałość (*sustainability*) – polega na określeniu trwałości efektów programu po jego zakończeniu.

Na początku września zgodnie z założeniami projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji" przeprowadzona została:

- ewaluacja diagnozująca (wstępna), która miała na celu zdiagnozowanie wiedzy i umiejętności w zakresie podstaw przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem kluczowych kompetencji przedsiębiorczości i inicjatywności, przyswojonej w trakcie kształcenia w gimnazjum. Pozwoliło to nauczycielowi realizującemu program na zweryfikowanie treści kształcenia.
- ewaluacja formatywna była przeprowadzona anonimowo w trakcie realizacji programu – przed wystawieniem oceny semestralnej. Jej celem było sprawdzenie prawidłowości doboru przez nauczyciela metod i środków dydaktycznych do realizacji zamierzonych celów, treści kształcenia, poziomu osiągnięć uczniów.
- ewaluacja sumatywna (końcowa) została przeprowadzona anonimowo po zakończeniu realizacji programu. Jej celem była ocena stopnia realizacji założonych celów, sprawdzenie nabytych kluczowych umiejętności uczniów oraz stopnia ich wykorzystania na lokalnym rynku pracy.

Ewaluacji programu dokonywał nauczyciel realizujący program na podstawie wywiadu, testów, ankiety dla uczniów oraz uczniowie na podstawie karty samooceny Efektem pracy jest raport ewaluacyjny, którego wnioski i rekomendacje posłużą do refleksji nad programem, zweryfikowania wcześniejszych założeń i celów.

3. Opis danych, sposobów i terminów realizacji (ewaluacja wstępna, bieżąca, końcowa) ich zbierania (jakie dane uzyskaliśmy w efekcie prowadzenia badań, kiedy odbywało się zbieranie danych, zestawienie wyników badań, raporty z badań cząstkowych)

W klasie pierwszej architektury krajobrazu, w której wdrażano program, przeprowadzono dwie ewaluacje diagnozujące (wstępne), mające na celu zdiagnozowanie wiedzy i umiejętności z przedsiębiorczości po gimnazjum. Pierwsza, wewnętrzna, przeprowadzona przez nauczyciela przedsiębiorczości, druga przez zewnętrzny ośrodek ewaluacyjny.

Celem diagnozy było uzyskanie odpowiedzi na pytanie w jakim stopniu uczniowie opanowali wiadomości i umiejętności ujęte w programie nauczania w ramach wiedzy o społeczeństwie w gimnazjum.

Następnie nauczyciel przedsiębiorczości przeprowadził ewaluację bieżącą w trakcie i końcową na zakończenie realizacji programu.

Wyniki osiągnięć uczniów przedstawiają poniższe raporty.

RAPORT Z POMIARU OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW Z ZAKRESU PODSTAW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI (na wejściu)

1. Opis badanej grupy:
   a. Klasa: Pierwsza architektury krajobrazu (I BA)
   b. Szkoła: Zespół Szkół Inżynierii Środowiska w Toruniu
2. Stan osiągnięć badanej grupy:
   a. W teście można było zdobyć maksymalnie 26 punktów. Na zaliczenie testu potrzeba było 10 pkt. W klasie I BA zaliczyło 8 osób, co stanowi 42% wszystkich osób piszących test.
   b. Średnia arytmetyczna wyników testu wyniosła 9 punktów, co stanowi 36%.
   c. Moda i mediana wyników ogólnych testu jest taka sama i wynosi 8 pkt.
   d. Najlepiej uczniowie opanowali: pojęcie barter, kogo dotyczy rynek zagraniczny, zakwalifikowanie podmiotów i zdarzeń do strony popytu i podaży (zadania zamknięte lub prawda/fałsz); najsłabszy wynik uzyskali w zakresie zadań otwartych – zastosowanie wiedzy w praktyce, tj. podania konkretnych przykładów potrzeb niższego rzędu, potrzeb przyszłych, dóbr, usług, rynku lokalnego, wyjaśnienia na czym polega racjonalne gospodarowanie, co to jest popyt, cena.
   e. Ogólny stan poziomu osiągnięć oceniam na słaby.
3. Sukcesy uczniów:
   a. Poziom ponadpodstawowy w części zadań rozwiązała tylko jedna osoba.
4. Braki w osiągnięciach uczniów:
   a. 11 tj. 58% uczniów nie zaliczyło poziomu P.
   b. 5 tj. 26% prawie całkowicie nie rozwiązali zadań na poziomie P.
   c. 26% uczniów wykazuje braki, które mogą negatywnie wpłynąć na naukę przedmiotu.
   d. Stwierdzone braki wynikają prawdopodobnie z:
      - niewielkiego zakresu zagadnień ekonomicznych omawianych w gimnazjum (dla części uczniów mogły to być zupełnie nowe zagadnienia, pojęcia),
      - niskiej motywacji do uczenia się uczniów,
      - braku zainteresowania uczniów sytuacją gospodarczą, ekonomiczną,
      - małych zdolności uczniów.

5. Planowane zmiany dydaktyczne:

Wobec powyżej opisanego stanu osiągnięć i braków badanej grupy uczniów, planuję podjęcie następujących doraźnych działań dydaktyczno-wychowawczych:

- nadrobienie zaległości, zainteresowanie uczniów tematyką z zakresu przedmiotu poprzez aktywne metody nauczania,
- szczególne zwrócenie uwagi na uczniów z najsłabszymi wynikami,
- zachęcenie uczniów do samodzielnego pogłębiania wiedzy, interesowania się sytuacją gospodarczą kraju, regionu,
- uświadomienie konieczności poznania wiedzy ekonomicznej i umiejętności stosowania jej w praktyce.

Wyniki testu na wejściu przeprowadzonego przez zewnętrzny ośrodek ewaluacyjny w ramach projektu. Do testu przystąpiło 22 uczniów klasy I BA, wyniki testu przedstawiają się następująco:

Uczeń/ zad.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	suma	średnia
01	1	0	0	0	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1	9	0,50
02	0	1	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	1	1	10	0,56
03	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	1	0	1	7	0,39
04	1	0	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	11	0,61
05	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	6	0,33
06	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	11	0,61
07	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	9	0,50
08	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1	6	0,33
09	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0	1	1	10	0,56
10	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	7	0,39
11	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	10	0,56
12	0	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	12	0,67
13	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	1	8	0,44
14	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1	1	10	0,56
15	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	7	0,39
16	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	6	0,33
17	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0	1	0	1	9	0,50
18	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1	8	0,44
19	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	1	6	0,33
20	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	8	0,44
21	0	0	0	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	11	0,61
22	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1	10	0,56

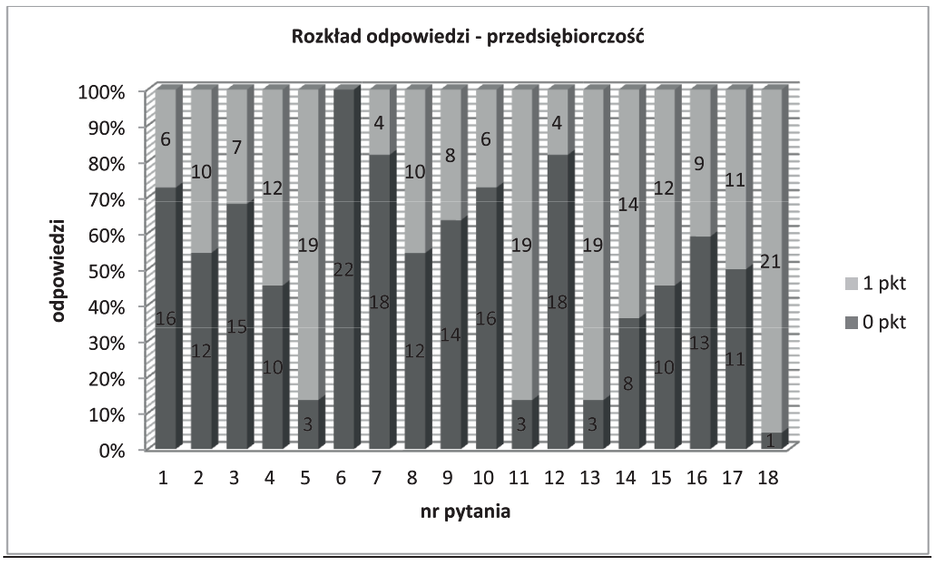

RAPORT Z POMIARU OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW Z ZAKRESU PODSTAW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI (bieżąca)

1. Opis badanej grupy:
   a. Klasa: Pierwsza architektury krajobrazu (I BA)
   b. Szkoła: Zespół Szkół Inżynierii Środowiska w Toruniu

2. Stan osiągnięć badanej grupy:
   a. W teście można było zdobyć maksymalnie 18 punktów. Na zaliczenie testu potrzeba było 8 pkt. W klasie I BA zaliczyło 19 osób, co stanowi 90,4% wszystkich osób piszących test.
   b. Średnia arytmetyczna wyników testu wyniosła 10 punktów, co stanowi 58%.
   c. Moda i mediana wyników ogólnych testu jest taka sama i wynosi 10 pkt.
   d. Najlepiej uczniowie opanowali: zagadnienia związane z gospodarstwem domowym, typami osobowymi człowieka, popytem, prawem popytu, równowagą rynkową, pieniądzem w gospodarce rynkowej, podmiotami w gospodarce, bankami, kredytami; najsłabszy wynik uzyskali w zakresie zadań dotyczących: umów kredytowych, źródeł dochodów budżetu domowego, dóbr substytucyjnych.
   e. Ogólny stan poziomu osiągnięć oceniam na zadowalający. Widać znaczną poprawę w porównaniu z osiągnięciami uzyskanymi na wejściu.

3. Sukcesy uczniów:

a. Poziom ponadpodstawowy opanowała znaczna część klasy (tj. 45%).
b. Uczniowie szczególnie dobrze opanowali zakres zagadnień na poziomie P.
c. Przyczyn sukcesów uczniów w zakresie osiągnięć z podstaw przedsiębiorczości należy dopatrywać w ich chęci poznawania nowych rzeczy, zaangażowania w pracę na lekcji, zakresu materiału przydatnego w codziennym życiu, odpowiednim motywowaniu uczniów do pracy, stosowaniu odpowiednich metod nauczania.

4. Braki w osiągnięciach uczniów:

a. 2 tj. 9,5% uczniów nie zaliczyło poziomu P.
b. 1 tj. 4,7% prawie całkowicie nie rozwiązał zadań na poziomie P.
c. 4,7% uczniów wykazuje braki, które mogą negatywnie wpłynąć na naukę przedmiotu.
d. Stwierdzone braki wynikają prawdopodobnie z:
    - niskiej motywacji do uczenia się uczniów,
    - braku zainteresowania uczniów sytuacją gospodarczą, ekonomiczną,
    - małych zdolności uczniów.

5. Planowane zmiany dydaktyczne:

Wobec powyżej opisanego stanu osiągnięć i braków badanej grupy uczniów, planuję podjęcie następujących doraźnych działań dydaktyczno-wychowawczych:

- utrzymanie obecnego poziomu osiągnięć uczniów oraz dążenie do jeszcze lepszych wyników na zakończenie realizacji programu,
- szczególne zwrócenie uwagi na uczniów z najsłabszymi wynikami, zmotywowanie ich do pracy,
- ciągłe zachęcanie uczniów do samodzielnego pogłębiania wiedzy, interesowania się sytuacją gospodarczą kraju, regionu,
- kontynuowanie konieczności poznania wiedzy ekonomicznej i umiejętności stosowania jej w praktyce.

RAPORT Z POMIARU OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW Z ZAKRESU

PODSTAW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI (końcowa)

1. Opis badanej grupy:
   a. Klasa: Pierwsza architektury krajobrazu (I BA)
   b. Szkoła: Zespół Szkół Inżynierii Środowiska w Toruniu
2. Stan osiągnięć badanej grupy:
   a. W teście można było zdobyć maksymalnie 18 punktów. Na zaliczenie testu potrzeba było 8 pkt. W klasie I BA zaliczyło 21 osób, co stanowi 93,2% wszystkich osób piszących test.
   b. Średnia arytmetyczna wyników testu wyniosła 12 punktów, co stanowi 61%.
   c. Moda i mediana wyników ogólnych testu jest taka sama i wynosi 11 pkt.
   d. Najlepiej uczniowie opanowali: zagadnienia związane z komunikacją interpersonalną, CV i listem motywacyjnym, formami zatrudnienia, etapami zakładania własnej firmy, marketingiem, reklamą, konfliktami, biznesplanem.
   e. Ogólny stan poziomu osiągnięć podobnie jak po I semestrze oceniam na zadowalający. Widać znaczną poprawę w porównaniu z osiągnięciami uzyskanymi na wejściu, a także niewielką poprawę w porównaniu z osiągnięciami uzyskanymi po I semestrze.
3. Sukcesy uczniów:
   a. Poziom ponadpodstawowy opanowała znaczna część klasy (tj. 65%).
   b. Uczniowie szczególnie dobrze opanowali zakres zagadnień na poziomie P.
   c. Przyczyn sukcesów uczniów w zakresie osiągnięć z podstaw przedsiębiorczości należy dopatrywać w ich chęci poznawania nowych rzeczy, zaangażowaniu w pracę na lekcji, zakresie materiału przydatnego w codziennym życiu, odpowiednim motywowaniu uczniów do pracy, stosowaniu odpowiednich metod nauczania.
4. Braki w osiągnięciach uczniów:
   a. 1 tj. 4,7% uczniów nie zaliczyło poziomu P.
   b. 1 tj. 4,7% prawie całkowicie nie rozwiązał zadań na poziomie P.
   c. 4,7% uczniów wykazuje braki, które mogą negatywnie wpłynąć na naukę przedmiotu.
   d. Stwierdzone braki wynikają prawdopodobnie z:
      - niskiej motywacji do uczenia się uczniów,
      - braku zainteresowania uczniów sytuacją gospodarczą, ekonomiczną,
      - małych zdolności uczniów.

5. Planowane zmiany dydaktyczne:

Wobec powyżej opisanego stanu osiągnięć i braków badanej grupy uczniów, planuję podjęcie następujących doraźnych działań dydaktyczno-wychowawczych:

- ciągłe zachęcanie uczniów do samodzielnego pogłębiania wiedzy, interesowania się sytuacją gospodarczą kraju, regionu,
- kontynuowanie konieczności poznania wiedzy ekonomicznej i umiejętności stosowania jej w praktyce.

Przeprowadzono ankiety dotyczące atrakcyjności lekcji podstaw przedsiębiorczości. Pierwsza przeprowadzona w pierwszym semestrze 2010/2011 a druga, tzw. kwestionariusz wywiadu PAPI – ocena lekcji w semestrze drugim 2010/2011.

Poniżej zamieszczona została ankieta nr 1 oraz odpowiedzi uczniów klasy I BA. Wypełniło ją 21 uczniów.

Ankieta ewaluacyjna dla uczniów

Przeczytaj uważnie pytania niniejszej ankiety i szczerze na nie odpowiedz. Twoje uwagi i opinie wpłyną na kształt zajęć, w których uczestniczysz. Ankieta jest anonimowa.

1. Zaznacz krzyżykiem wybraną odpowiedź	TAK	NIE
1. Nauka przedsiębiorczości sprawia mi przyjemność	66,6%	33,3%
2. Czy nauczyciel potrafi zaciekawić lekcją?	71%	29%
3. Czy nauczyciel potrafi zachęcić mnie do nauki przedsiębiorczości?	65%	35%
4. Czy odpowiadają Ci metody i formy pracy na lekcji?	80%	20%
5. Czy treść zajęć była zrozumiała?	78%	22%
6. Czy dużo zapamiętałem z lekcji?	64%	36%

2. Zaznacz krzyżykiem wybraną odpowiedź. Tempo podawania informacji jest dla mnie przeważnie:

za szybkie	15,9%
odpowiednie	80,2%
za wolne	3,9%

3. Zaznacz krzyżykiem wybraną odpowiedź. Zajęcia prowadzone są w sposób jasny i przejrzysty:

zawsze	35%
często	58%
rzadko	4%
nigdy	2%

4. Zaznacz krzyżykiem wybraną odpowiedź. Nauczyciel jest przygotowany do zajęć:

zawsze	75%
często	23%
rzadko	0%
nigdy	2%

5. Co najbardziej podobało Ci się na lekcjach, a co najmniej?

A. najbardziej:

- prezentacja siebie,
- różny rodzaj zadań,
- wszystko,
- odgrywanie ról,
- praca w grupach,
- bezstresowa atmosfera,
- filmy, prezentacje,
- miła atmosfera,
- nauczyciel,
- tłumaczenie nauczyciela,
- nic, ponieważ nie interesują mnie te zagadnienia,
- pisanie CV.

B. najmniej:

- nic,
- szybkie tempo,
- trudne sprawdziany,
- wszystko,
- tematy lekcji,
- praca na lekcji w grupie,
- prace domowe,
- dużo notatek.

Kwestionariusz wywiadu PAPI został przeprowadzony pod koniec II semestru 2010/2011. Brało w nim 22 uczniów. Poniżej podano zestawienie wyników.

Pytanie 1.

Czy zajęcia przedmiotu, na którym rozwijane są kompetencje kluczowe różnią się od innych lekcji?

TAK – 17 osób

NIE – 2 osoby

NIE WIEM – 3 osoby

Pytanie 2.

Jakie pomoce naukowe otrzymałeś na potrzeby zajęć z kluczowych kompetencji?

Zestaw podręczników – 22 osoby

Przybory kreślarskie – 22 osoby

Przybory piśmiennicze – 22 osoby

Inne – jakie? Kalkulator – 22 osoby

Zeszyty – 22 osoby

Teczki – 19 osób

Pytanie 3.

Jak oceniasz lekcje przedmiotów, na których rozwijane są kluczowe kompetencje?

	1	2	3	4	5	
Nieciekawe		2 osoby	5 osób	5 osób	10 osób	**Ciekawe**
Niepotrzebne	1 osoba	2 osoby	7 osób	6 osób	6 osób	**Potrzebne**
Za trudne	2 osoby	5 osób	7 osób	4 osoby	4 osoby	**Za łatwe**
Chaotyczne		1 osoba	4 osoby	3 osoby	14 osób	**Zorganizowane**

Pytanie 4.

Czy jesteś zadowolony z lekcji z kluczowych kompetencji?

Jestem bardzo zadowolony – 16 osób

Jestem raczej zadowolony – 4 osoby

Nie mam zdania – 2 osoby

Jestem raczej niezadowolony – 0

Jestem bardzo niezadowolony – 0

Pytanie 5.

Dlaczego?

- ciekawe zajęcia,
- można się dużo nauczyć,
- dużo przykładów z życia,
- fajna praca w grupach,
- możliwość wypowiadania swojego zdania,
- można dowiedzieć się dużo ciekawych rzeczy,
- zajęcia są inne niż pozostałe lekcje,
- można przedstawić własne pomysły,
- pani dobrze tłumaczyła,
- odgrywanie ról.

Do wniosków wyciągniętych przez nauczyciela należą:

- utrzymanie pozytywnego odbioru prowadzonych zajęć przez uczniów oraz ciągłe podnoszenie jakości pracy,
- zróżnicowanie tempa pracy na lekcji,
- zachęcenie uczniów o różnych predyspozycjach do zgłębienia tematyki z zakresu przedmiotu,
- stosowanie większej ilości przykładów zastosowania wiedzy z zakresu podstaw przedsiębiorczości w życiu codziennym.

W trakcie realizacji programu nauczania przeprowadzono również ankietę dla uczniów. Wzięło w niej udział 21 osób. Poniżej przedstawiono jej wyniki:

Ankieta dla ucznia

1. Czy rozumiałeś polecenia nauczyciela w trakcie realizacji programu nauczania?
   □ zawsze 16 □ często 3 □ rzadko 2 □ nigdy 0
2. Czy wystarczająco często powtarzał polecenia, szczególnie podczas realizacji nowych treści programowych?
   □ zawsze 12 □ często 6 □ rzadko 2 □ nigdy 1
3. Czy słuchał, gdy do niego mówiłeś?
   □ zawsze 11 □ często 4 □ rzadko 4 □ nigdy 2
4. Czy miałeś możliwość zadawać mu pytania w niezrozumiałych dla Ciebie treściach?
   □ zawsze 13 □ często 2 □ rzadko 4 □ nigdy 2
5. Czy znałeś dokładnie zakres materiału nauczania obowiązujący na teście?
   □ zawsze 10 □ często 8 □ rzadko 3 □ nigdy 0
6. Czy według Ciebie nauczyciel był dobrze przygotowany do zajęć?
   □ tak 16 □ nie 3 □ nie umiem ocenić 2
7. Czy nauczyciel nawiązał dobry kontakt z uczniami podczas realizacji programu?
   □ tak 15 □ nie 2 □ nie umiem ocenić 4
8. Czy w trakcie zajęć miałeś okazję do wyrażania własnych przekonań i ich obrony?
   □ tak 13 □ nie 3 □ czasami 5
9. Co chciałbyś zmienić na zajęciach z podstaw przedsiębiorczości?
   nic, więcej zajęć poza szkołą, mniejsza dyscyplina, więcej czasu na niektóre zadania
10. Z osiągniętych wyników z podstaw przedsiębiorczości w tym roku szkolnym jestem:
    □ zadowolony 16 □ niezadowolony 5

4. Podsumowanie

Proponuje się dokonanie analizy realizacji programu autorskiego:

- Co jest głównym atutem tego programu?
- W jakim stopniu zrealizowano program?
- Czy założone cele zostały osiągnięte?
- Jaki jest poziom osiągnięć uczniów?
- Co sprzyjało realizacji?
- Co utrudniało?
- Na ile program odpowiadał możliwościom uczniów?
- Czy była potrzeba modyfikacji? Jeżeli tak, to czym była spowodowana? Jakiego typu zmiany wprowadzono? Jak to dokumentowano?

SAMOOCENA WSTĘPNA

Na początku wdrażania programu autorskiego – 24 września 2010 roku przeprowadzono samoocenę (załącznik nr 1), której celem było zbadanie autorskiego programu nauczania podstaw przedsiębiorczości; zakres sprawdzenia:

- Czy przy budowie programu uwzględnione zostały wszystkie kryteria doboru i układu materiału nauczania przedmiotu – podstawy przedsiębiorczości?
- Czy przy tworzeniu programu autorskiego uwzględniono wszystkie obszary tematyczne związane z kluczowymi kompetencjami: innowacyjność i przedsiębiorczość?
- Czy przeanalizowano relacje między poszczególnymi elementami i częściami programu?
- Czy oceniono trafność doboru materiału nauczania, metod, środków dydaktycznych, form organizacyjnych ze względu na przyjęte cele?
- Czy przeanalizowano hipotetyczne funkcjonowanie programu z pozycji ucznia?
- Czy realizacja programu nie powoduje negatywnych, ubocznych skutków?

Po wcześniejszym wnikliwym przeanalizowaniu autorskiego programu nauczania podstaw przedsiębiorczości na pięć pierwszych pytań zaznaczono odpowiedź TAK, a na ostatnie NIE.

Oznaczało to, że program spełniał wszystkie warunki do realizacji go w szkole.

SAMOOCENA W TOKU NAUCZANIA

Drugiej samooceny dokonano 26 lutego 2011 roku i dotyczyła ona oceny programu nauczania w trakcie jego realizacji (załącznik nr 2). Wynikało z niej, że nauczyciel dostosowuje metody nauczania do określonych warunków i zdań, właściwie dobiera środki dydaktyczne, wykorzystuje wszystkie posiadane rozwiązania organizacyjne takie jak pracownia przedsiębiorczości, jak również możliwość poprowadzenia lekcji w pracowni informatycznej z użyciem sprzętu komputerowego i multimedialnego czy wykorzystanie tablicy multimedialnej. Nauczyciel opracował plan prowadzenia pomiaru osiągnięć uczniów. Z ankiety wynikało również, że nauczyciel przygotowywał właściwe narzędzia pomiaru osiągnięć uczniów, a zdobyte informacje były we właściwy sposób wykorzystywane między innymi do zmiany metod pracy, treści nauczanych czy zwiększenia/zmniejszenia ilości godzin z danego tematu.

SAMOOCENA KOŃCOWA

Samoocena końcowa została dokonana 30 czerwca 2011 r. na końcu wdrażania programu autorskiego, której celem było zbadanie autorskiego programu nauczania podstaw przedsiębiorczości po zakończeniu jego realizacji; zakres sprawdzenia:

- Czy dokonano pomiaru osiągnięć uczniów?
- Czy przeanalizowano końcowe efekty realizacji programu?
- Czy pozytywnie oceniamy program jako całość?
- Czy należy nanieść zmiany w programie?

Po wnikliwej analizie autorskiego programu nauczania podstaw przedsiębiorczości na wszystkie pytania zaznaczono odpowiedź TAK.

Jeśli chodzi o ostatnie pytanie o zmiany w programie nauczania należałoby zwiększyć liczbę godzin z zakresu rynku pracy, własnej działalności gospodarczej, dokumentacji dotyczącej prowadzenia własnej firmy.

5. Wnioski (prezentowane stosownie do kryteriów ewaluacji i dające odpowiedź na pytania kluczowe)

Przeprowadzana ewaluacja miała na celu ocenę projektu programu a w tym możliwości rozwijania kompetencji kluczowych, zgodności z podstawą programową.

Analizując wyniki, obserwujemy, że program miał prawidłowy wpływ na uczniów, dostrzegał ich zainteresowania i potrzeby oraz rozwijał ich umiejętności i wiedzę oraz kształtował odpowiednie postawy. Autor dostosowywał metody i formy pracy do indywidualnych potrzeb uczniów oraz zwracał uwagę na tempo i techniki pracy z uczniem. Przekazywał wiedzę w możliwie prosty sposób oraz wykorzystywał nowoczesne środki dydaktyczne aby motywować/zachęcić

uczniów do poznawania wiedzy z zakresu przedmiotu. Szczególne zwrócenie uwagi na zakres zagadnień, z którymi uczniowie sobie nie poradzili. Motywowanie uczniów do samodzielnego pogłębiania wiedzy, aktywności w działaniach. Umiejętności zastosowania tej wiedzy w praktyce.

Program realizuje cele wynikające z:

- kluczowych kompetencji,
- diagnozy lokalnych potrzeb rynku pracy i oświaty,
- profilu zawodowego klasy,
- podstawy programowej.

6. Rekomendacje (wskazania do dalszej pracy)

M.in. ewentualne zmiany w programie celem wyeksponowania określonych treści sprzyjających kształtowaniu kompetencji kluczowych: zmiana metod pracy, przydziału godzin dla poszczególnych zagadnień, zmiana w poszczególnych działach programowych i zawartości autorskiego programu nauczania np. modyfikacja procedury ewaluacji.

Napisanie programu nauczania jest dużym wyzwaniem dla nauczyciela, trudno jest napisać program tak, aby w stu procentach odpowiadał młodzieży rozpoczynającej naukę w szkole ponadgimnazjalnej. Uczniowie po gimnazjum przychodzą z różnym poziomem wiedzy, umiejętności, motywacji do dalszej nauki. Testy na wejściu pokazały duże braki wiedzy z zakresu przedsiębiorczości. Jak już wspomniałam, wcześniej w programie nauczania należałoby zwiększyć liczbę godzin z zakresu rynku pracy, własnej działalności gospodarczej, dokumentacji dotyczącej prowadzenia własnej firmy. Dlatego też bardzo ważną cechą nauczyciela powinna być elastyczność i otwartość na zmiany.

7. Aneks

Zawiera narzędzia, które służyły do zbierania danych.

- test diagnozujący po gimnazjum nr 1,
- test diagnozujący po gimnazjum nr 2 (zewnętrzny),
- test w trakcie realizacji programu,
- test na zakończenie programu,
- ankieta nr 1,
- ankieta nr 2,
- samoocena na początku realizacji programu,
- samoocena w trakcie realizacji programu,
- samoocena na koniec realizacji programu

Raport z ewaluacji programu nauczania

JĘZYK NIEMIECKI. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Ekonomicznych im. Cyryla Ratajskiego
w Śremie

Autor:

Mirosława Czapla

Śrem 2013

1. Opis programu autorskiego poddanego ewaluacji

Badany program nauczania języka niemieckiego realizowany jest w szkole ponadgimnazjalnej, w klasie technikum w zawodzie technik logistyk i przygotowuje uczniów do zdania matury z języka niemieckiego na poziomie podstawowym. Głównym celem programu był zarówno rozwój praktycznych umiejętności posługiwania się językiem niemieckim niezbędnych do efektywnego funkcjonowania na rynku pracy zgodnie z wyuczonym zawodem technika logistyka, jak i przygotowanie do zdania matury na poziomie podstawowym.

Realizacja programu zaplanowana została na czteroletni cykl nauki. Obecnie czternastoosobowa grupa uczęszcza do klasy czwartej.

Młodzież pochodzi z różnych środowisk, głównie z wiejskich. Z diagnozy psychologicznej przeprowadzonej na początku pierwszej klasy wynikało, że w większości są to uczniowie o przeciętnym poziomie uzdolnień intelektualnych. Rozwojowi kompetencji porozumiewania się w języku obcym powinna sprzyjać dobra znajomość zasad pisowni i reguł ortografii, umiejętność klasyfikacji pojęć, logicznego myślenia oraz umiejętność pracy w grupie. Do czynników zakłócających pracę na lekcji należy zaliczyć dużą impulsywność i towarzyskość niektórych uczniów. W czasie trwania projektu dużym problemem okazała się również niska frekwencja niektórych uczniów, która utrudniała proces nauczania.

2. Założenia metodologiczne

Podczas trwania projektu przeprowadzone zostały:

- Ewaluacja wstępna – polegała na analizie zgodności programu z podstawą programową oraz z dokumentem „Kompetencje kluczowe w uczeniu się przez całe życie – europejskie ramy odniesienia";
- Ewaluacja bieżąca – prowadząca do systematycznej weryfikacji programu, zaplanowanych metod pracy w trakcie realizacji i dostosowania programu do nowych założeń ustnej matury dla tych roczników, które pojawiły się po wprowadzeniu programu do realizacji;
- Ewaluacja końcowa – związana z czasowym zakończeniem trwania projektu, polegająca na analizie dotychczasowo zebranych danych.

Głównym celem ewaluacji było zbadanie wpływu programu na rozwój umiejętności w ramach kompetencji kluczowej jaką jest posługiwanie się językiem obcym. Ocenie podlegała skuteczność i użyteczność realizowanego programu nauczania. W tym celu przeprowadzano testy diagnostyczne sprawdzające sprawności słuchania, czytania, pisania, a także sprawdzano w zadaniach ustnych sprawność mówienia. Do ewaluacji

wzięto pod uwagę test diagnostyczny przeprowadzony na początku pierwszej klasy oraz testy końcoworoczne przeprowadzane w latach 2011-2013. Testy do niniejszego programu zostały przygotowane przez autora i oparte na zadaniach pochodzących z matur lat ubiegłych. W celu pełniejszej oceny programu analizowałam również dziennik lekcyjny, plan dydaktyczny i sprawdziany. Uzupełnieniem pomiarów dydaktycznych były corocznie proste anonimowe ankiety, w których znajdą się pytania między innymi o doborze tematów i rodzaju ćwiczeń, częstości i trudności zadań domowych, o atmosferze na lekcji. Pod uwagę wzięto również rezultaty związane ze zmianami jakie nastąpiły w postawach, zachowaniach i umiejętnościach uczestników projektu.

Prowadząc ewaluację, starano się znaleźć odpowiedź na poniższe pytania:

- Jaka jest skuteczność realizowanego programu nauczania?
- Co wpływa na realizację programu nauczania?
- Czy wypracowane efekty programu pokrywają się z potrzebami uczniów?

3. Opis danych, sposobów i terminów realizacji

W poszukiwaniu odpowiedzi na postawione pytania, podsumowano w szczególności testy i ankiety uczniów biorących udział w projekcie.

Jeszcze na początku września 2010 roku został przeprowadzony test diagnostyczny sprawdzający poziom umiejętności posługiwania się językiem przez uczniów po zakończeniu edukacji w gimnazjum. Test pisało 16 uczniów należących do grupy języka niemieckiego w klasie I technikum logistycznego. Test okazał się dla grupy trudny, a średni wynik wyniósł 33%. Test badał trzy podstawowe sprawności językowe: słuchanie, czytanie i pisanie. Dodatkowo w teście uwzględniono sprawdzenie poprawności gramatycznej i ortograficznej posługiwania się językiem oraz znajomości słownictwa. Test zawierał 5 zadań zamkniętych i 6 otwartych.

Badane umiejętności, średnie wyniki i stopień łatwości zadania przedstawiono w tabeli nr 1.

Stopień łatwości ustalono według tabeli nr 2. Na podstawie diagnozy można by przypuszczać, że uczniowie po gimnazjum doskonale radzą sobie z czytaniem ze zrozumieniem i potrafią bardzo dobrze wyszukiwać informacje w tekście pisanym, ale należy wziąć pod uwagę fakt, że czytany tekst był ułożony tak, aby nie zniechęcić ucznia do przeczytania go w całości. Jednak teksty, w których konieczna jest dłuższa koncentracja uwagi i brakuje możliwości powrotu do treści, są dla nich trudne, mimo że opierają się na dużo uboższym słownictwie.

Tab. 1. Podsumowanie testu diagnostycznego w roku szkolnym 2010/2011

Badane umiejętności	Punktacja	Średni wynik		Stopień łatwości	
		wrzesień	czerwiec	wrzesień	czerwiec
Wyszukuje informacje w tekście słuchanym	8	24%	34%	trudne	trudne
Ocenia, czy tekst czytany zawiera określone informacje	6	78%	92%	łatwe	bardzo łatwe
Wyszukuje informacje w tekście czytanym	4	73%	79%	łatwe	łatwe
Posługuje się podstawowym słownictwem	6	30%	40%	trudne	trudne
Uzupełnia logicznie zdania	8	35%	42%	trudne	trudne
Tłumaczy tekst na język obcy	6	7%	27%	bardzo trudne	trudne
Stosuje zasady budowy zdań prostych	6	26%	56%	trudne	umiarkowanie trudne
Stosuje prawidłowe formy gramatyczne	6	7%	37%	bardzo trudne	trudne
Posługuje się czasem przeszłym złożonym	6	42%	56%	trudne	umiarkowanie trudne
Stosuje zasady rekcji czasownika	4	18%	37%	bardzo trudne	trudne
Pisze krótką wiadomość	5	26%	45%	trudne	trudne

Tab. 2. Współczynnik łatwości zadań

łatwość	0,00-0,19	0,20-0,49	0,50-0,69	0,70-0,89	0,90-1,00
zadanie	bardzo trudny	trudny	umiarkowanie trudny	łatwy	bardzo łatwy

Pozostałe zadania okazały się dla nich trudne lub bardzo trudne. Największą trudność sprawiło im zadanie 6., które polegało na tłumaczeniu prostych fraz z języka polskiego na niemiecki; część uczniów nie podjęła się tego zadania, inni wykonali zadanie w niewielkim zakresie lub błędnie. Badanie wykazało, że podstawy gramatyki niemieckiej sprawiają im nadal duże trudności (zadanie 8. i 10.). Podobnie w zadaniu 7., które polegało na uszeregowaniu części zdania we właściwej kolejności, większość rozwiązań była błędna.

Uczniowie nadal nie mają utrwalonej pozycji orzeczenia w zdaniu niemieckim lub go nie rozpoznają pomiędzy innymi częściami zdania. Często stosują polski szyk zdania. Po rozwiązaniach powyższych zadań nie dziwi również, że pisanie wiadomości w zadaniu 11. okazało się dla badanej grupy trudne. Często udawało im się podać jedynie część informacji lub zrealizowali połowę zadania, co spowodowało, że żaden z uczniów nie otrzymał punktu za poprawność wypowiedzi.

Zadanie 9. dotyczyło stosowania czasu złożonego i chociaż polegało tylko na uzupełnieniu zdań czasownikiem posiłkowym w odpowiedniej formie, lecz tak było trudne dla piszących test. Zasadniczo uczniowie rozpoznawali, który czasownik posiłkowy powinni użyć, ale odmieniali go błędnie, nie znając właściwych form lub błędnie dostosowując do podmiotu.

Test diagnostyczny był dla uczniów trudny, ukazał, że posiadają niewystarczający zasób słownictwa i słabą znajomość zasad gramatyki języka niemieckiego. Uczniowie aktywnie posługiwali się bardzo ubogim słownictwem, trochę lepiej rozwiązywali zadania, gdzie wymagana była pasywna znajomość słownictwa. Te braki uzasadniały wprowadzenie autorskiego programu nauczania dla tej grupy uczniów. W czasie realizacji programu w pierwszym roku zwrócono szczególną uwagę na rozwój umiejętności rozumienia tekstu słuchanego. Po roku realizacji projektu w czerwcu przeprowadzono ponownie ten sam test diagnostyczny. Wyniki zawarte są w tabeli nr 1. Test był dla uczniów nadal trudny, ale w każdym zadaniu procent poprawnych odpowiedzi uległ poprawie. Średni wynik podniósł się z 33% do 50%. Można zauważyć, że zwrócenie uwagi na rozwój umiejętności słuchania przyniosło oczekiwany efekt. W czerwcu 2012 roku przeprowadzono test diagnostyczny oparty na zadaniach maturalnych sprawdzający sprawność słuchania, czytania i pisania. Wyniki ogólne zestawiono w tabelach 3. i 4 a szczegółowo na wykresach 1-3.

Tab. 3. Podsumowanie wyników z testów z lat 2011/2012 i 2012/2013

	Średnia		**Stopień łatwości**	
ROK	2012	2013	2012	2013
Rozumienie tekstu słuchanego	54%	56%	umiarkowanie trudny	umiarkowanie trudny
Rozumienie tekstu czytanego	36%	52%	trudny	umiarkowanie trudny
Wypowiedź pisemna	33%	50%	trudny	umiarkowanie trudny
Razem	38%	52%	trudny	umiarkowanie trudny

Wśród zadań zamkniętych, najtrudniejszym okazało się zadanie na dobieranie z obszaru rozumienia tekstu czytanego. Zadanie sprawdzające umiejętność określania głównej myśli poszczególnych tekstów, w którym zdający mieli dopasować właściwy nagłówek do danego fragmentu tekstu (współczynnik łatwości 0,17). Dla 2 osób tekst był tak trudny, że nie uzyskały ani jednego punktu, a 2 fragmenty zostały błędnie podporządkowane przez wszystkich piszących (wykres 1.). Nieco mniej trudności sprawiło uczniom zadanie wielokrotnego wyboru (współczynnik łatwości 0,35), w którym należało wyselekcjonować właściwe informacje z dłuższego tekstu.

Tab. 4. Podsumowanie wyników z testów z lat 2011/2012 i 2012/2013 z podziałem na poszczególne zadania

Obszar umiejętności	Rodzaj zadania	Nr zadania	Średnia		Stopień łatwości	
			2012	2013	2012	2013
Rozumienie tekstu słuchanego	Zadanie typu RICHTIG/FALSCH	1	67%	63%	umiarkowanie trudny	umiarkowanie trudny
	Zadanie na dobieranie	2	59%	61%	umiarkowanie trudny	umiarkowanie trudny
	Zadanie wielokrotnego wyboru	3	36%	44%	trudny	trudny
Rozumienie tekstu czytanego	Zadanie typu RICHTIG/FALSCH	6	58%	61%	umiarkowanie trudny	umiarkowanie trudny
	Zadanie na dobieranie	4	17%	59%	bardzo trudny	umiarkowanie trudny
	Zadanie wielokrotnego wyboru	5	35%	40%	trudny	trudny
Wypowiedź pisemna	Forma krótka	7	33%	54%	trudny	umiarkowanie trudny
	List prywatny	8	33%	50%	trudny	umiarkowanie trudny

Wypowiedź pisemna była dla wszystkich uczniów trudna. Zarówno krótka forma, która polegała na napisaniu wiadomości do koleżanki o pożyczeniu aparatu fotograficznego, jak i list nieformalny miały współczynnik łatwości 0,33. Trzeba zauważyć, że uczniowie nie opanowali jeszcze formy listu prywatnego, często nie spełniając wymogu ilości słów.

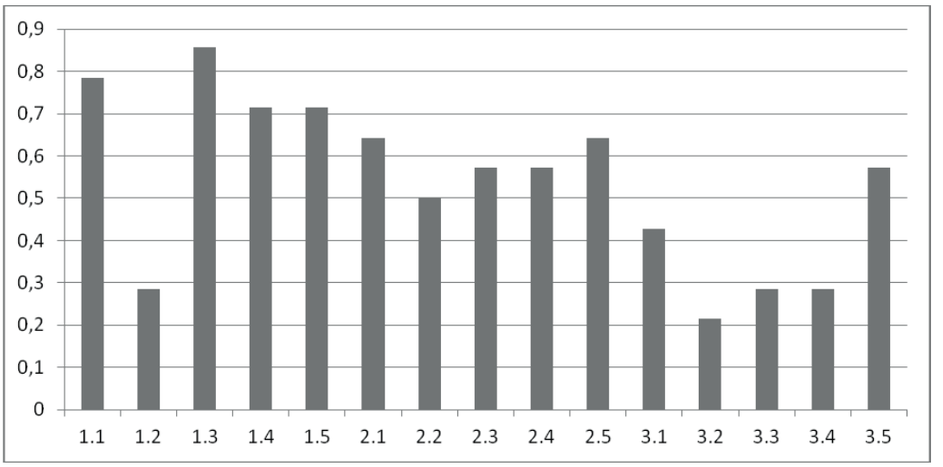

Wykres 1. Współczynnik łatwości zadań dla rozumienia tekstu słuchanego w 2012 roku

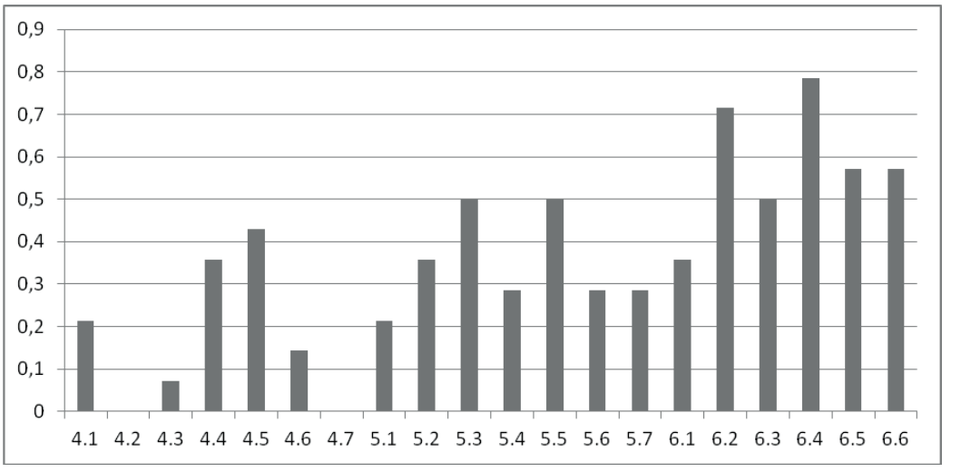

Wykres 2. Współczynnik łatwości zadań dla rozumienia tekstu czytanego w 2012 roku

Żaden z uczniów nie wykazał ani takiej znajomości słownictwa i struktur gramatycznych ani poprawności, aby można mu było przyznać maksymalną ilość punktów.

Pisząc maturę po drugiej klasie, 13 na 14 uczniów spełniłoby minimalne wymagania. Zrozumiałe jest, że rozwój sprawności pasywnych wyprzedza rozwój sprawności pisania. Położenie nacisku w zarówno pierwszym na słuchaniu, jak i w drugim roku na rozwój sprawności mówienia, a przez to i słuchania przyniósł, zadowalające efekty. W kolejnym roku należało zwiększyć ilość ćwiczeń dotyczących sprawności pisania oraz zwrócić uwagę na rozwój umiejętności rozpoznawania głównej myśli prezentowanych tekstów.

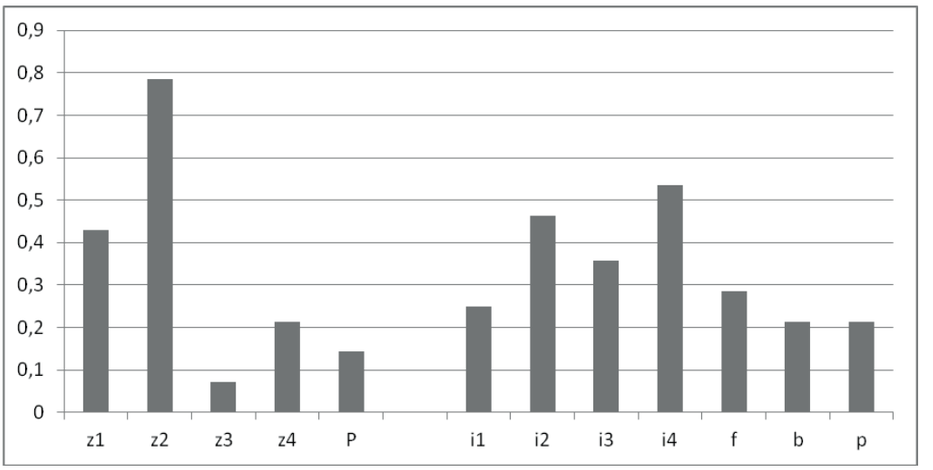

Wykres 3. Współczynnik łatwości zadań dla wypowiedzi pisemnej w 2012 roku

Ostatni test diagnostyczny o formie matury przeprowadzono pod koniec roku szkolnego 2012-2013, w czerwcu. Porównanie wyników tego testu i poprzedniego znajduje się w tabelach 2. i 3. a współczynniki łatwości poszczególnych zadań przedstawiono na wykresach 4., 5. i 6.

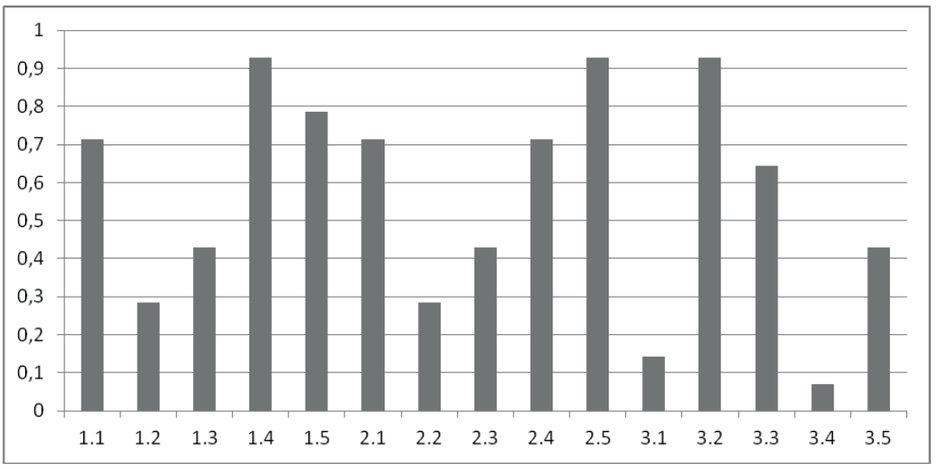

Wykres 4. Współczynnik łatwości zadań dla rozumienia tekstu słuchanego w 2013

To był trudny rok dla uczniów, gdyż nauka w szkole zbiegła się z licznymi osiemnastkami i kursami na prawo jazdy.

Średni wynik dla badanej grupy wyniósł 52%, co oznacza, że test był dla nich umiarkowanie trudny. Wyniki wszystkich uczniów przekroczyły wymagany 30% próg oznaczający zdanie matury, przy czym najgorszy wynik wynosił 38%, a najlepszy 69%.

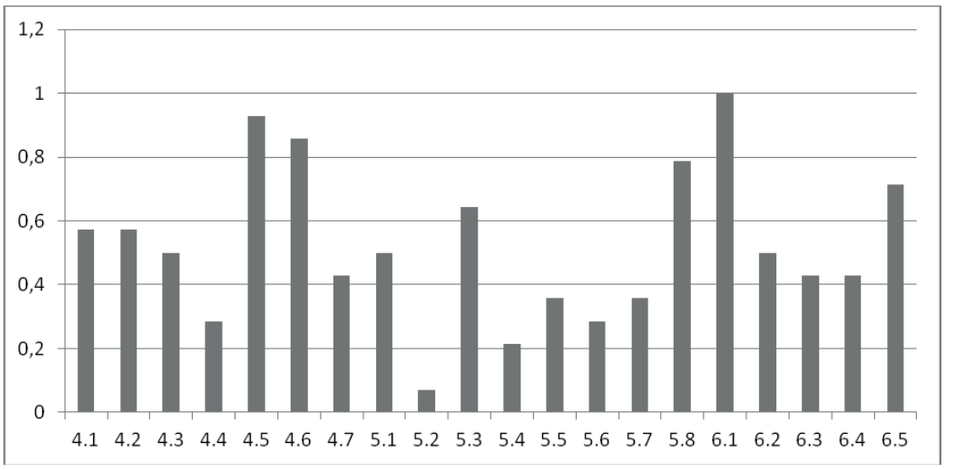

Wykres 5. Współczynnik łatwości zadań dla rozumienia tekstu czytanego w 2013 roku

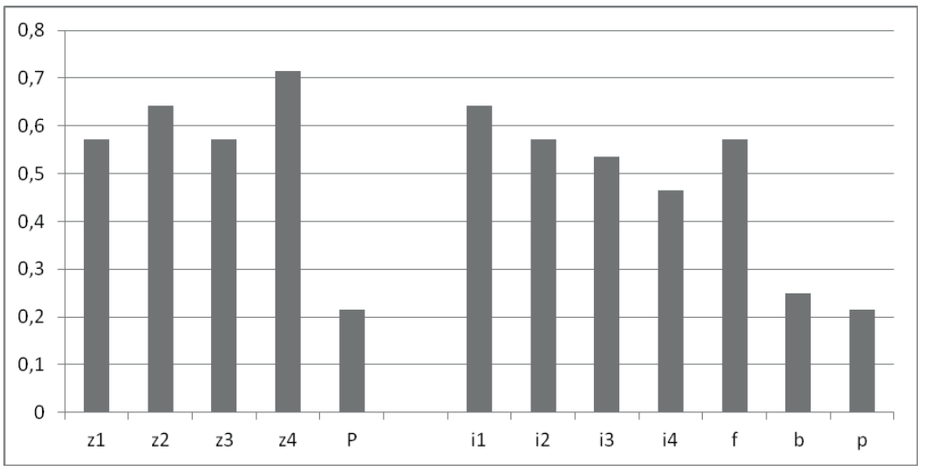

Wykres 6. Współczynnik łatwości zadań dla wypowiedzi pisemnej w 2013 roku

Poprzez dwa zadania otwarte (zadanie 7. i zadanie 8.) sprawdzana była praktyczna umiejętność posługiwania się językiem obcym. Porównując wyniki z 2012 i 2013 roku, widać wyraźny wzrost umiejętności konstruowania tekstów; współczynnik łatwości wyniósł 0,54 dla formy krótkiej i 0,5 dla listu prywatnego.

Cieszy również rozwój umiejętności rozumienia ogólnego tekstu i rozwiązywania zadania na dobieranie, które w tym teście okazało się umiarkowanie trudne (w poprzednim teście było bardzo trudne). Obok testów badających poziom wiedzy i umiejętności, co roku uczniowie wypełniali ankiety, które miały pomóc w zaspokojeniu oczekiwań uczniów co do sposobu prowadzenia i przekazywania nauczanych treści. Jej podsumowanie przedstawiono w tabeli 5.

Tab. 5. Arkusz zbiorczy ankiety

Pytanie	rok	2011	2012	2013
Co podobało Ci się najbardziej na lekcji języka? (otwarte)	atmosfera	50%	57%	57%
	tematy	7%	14%	0%
	dialogi	7%	21%	0%
	czytanie	14%	0%	0%
	wszystko	36%	29%	43%
Czy według Ciebie atmosfera na lekcji sprzyjała procesowi uczenia się?	tak	79%	86%	79%
	nie	0%	7%	7%
	nie mam zdania	7%	0%	0%
Co dodałbyś na lekcji, aby ułatwić przyswajanie materiału? (otwarte)	rozmowy	21%	14%	0%
	tłumaczenia	14%	14%	7%
	prezentacje multimedialne	21%	7%	14%
	zabawy	21%	14%	14%
Jakie ćwiczenia według Ciebie powinno się wykonywać częściej?	testy z zadaniami wielokrotnego wyboru	29%	21%	21%
	ćw. prawda / fałsz	29%	21%	21%
	redagowanie planu czytanego tekstu	29%	29%	19%
	tekst z lukami	7%	0%	0%
	uzupełnianie dialogów	36%	21%	14%
	porządkowanie tekstów	14%	0%	0%
	odpowiadanie na pytania do tekstów	29%	14%	0%
Jakie ćwiczenia częściej powinniśmy robić na lekcji? (otwarte)	rozmowy	43%	21%	21%
	sprawiające trudności	36%	0%	0%
	pisanie	0%	14%	7%
	czytanie	0%	0%	14%
Czy ilość zadań domowych była odpowiednia do opanowania materiału w stopniu zadowalającym Ciebie?	za mało	0%	0%	0%
	odpowiednia	36%	43%	50%
	za dużo	50%	50%	50%
Jakich ćwiczeń powinno być więcej zadawanych do domu?	pisanie	14%	0%	0%
	dialogi	7%	0%	0%
	czytanie	0%	0%	0%
	żadne	71%	71%	71%
Jakie zadanie domowe sprawiło Ci największą trudność?	mniej	7%	29%	36%
	żadne	79%	57%	71%
Jakiego tematu brakowało Ci w tym roku na lekcji języka niemieckiego?	żadnego	79%	86%	93%
	polityka	7%	0%	0%

Zdecydowana większość uczniów uważała, że lekcje prowadzone są we właściwej atmosferze, która sprzyja procesowi uczenia się. Lekcje zasadniczo podobają się, choć połowa z nich uważa, że otrzymują za dużo zadań do domu i chciałaby, aby tych zadań było mniej. Rzeczywiście, do opanowania języka obcego konieczne są ćwiczenia poza lekcjami w szkole, zwłaszcza, gdy te odbywają się raz w tygodniu, a taka sytuacja miała miejsce w trzeciej klasie. Dodatkowo obciążenie w klasie trzeciej było największe, ponieważ w tej klasie kończyło się kilka przedmiotów ogólnokształcących. Ankieta bardzo pomogła w dobieraniu niektórych ćwiczeń w kolejnych latach pracy z uczniami.

W trakcie trwania projektu program pozwalał na bieżące korekty, gdy okazywało się, że uczniowie potrzebują więcej czasu na opanowanie niektórych treści, pozwalał na wygospodarowanie czasu na powtórki utrwalające zagadnienia gramatyczne i nieustanną korektę powtarzających się błędów. Już w pierwszym roku zwiększono liczbę godzin przeznaczonych na rozwój rozumienia tekstów słuchanych. W drugiej klasie wprowadzono dodatkowe ćwiczenia z czytania, a w trzeciej z pisania, by rozwijać umiejętności, które na testach wypadały najsłabiej.

Wyniki testów diagnostycznych z bardzo wysokim prawdopodobieństwem pozwalają stwierdzić, że uczniowie nie tylko zdadzą maturę na poziomie podstawowym, ale powinni ją zdać z wynikami powyżej średniej krajowej.

4. Podsumowanie

Mocną stroną programu jest jego duża możliwość modyfikacji i przystosowania do realizacji w klasach technikum. Już na początku realizacji konieczne okazało się dostosowanie programu do zawodu technika logistyka. Zmianę wprowadzono w postaci aneksu do programu.

Drugą modyfikacją było dostosowanie zadań i ćwiczeń, przygotowujących uczniów do matury ustnej, gdyż po napisaniu programu doszło do zmiany konstrukcji zadań na maturze ustnej.

Realizacja programu przebiega bez większych zakłóceń, a cele programu, w tym podstawa programowa, realizowane są na bieżąco w 100%. Dzięki temu można przyjąć, że uczniowie zostali dobrze przygotowani do egzaminu maturalnego i każdy z nich już teraz mógłby go zakończyć sukcesem. Program postawił przed uczniami wysoką poprzeczkę, z którą radzili sobie z każdym rokiem coraz lepiej.

Zaletą uczestnictwa w projekcie, obok rozwoju kluczowych kompetencji jaką jest nauka języka obcego, było umożliwienie uczniom udziału w bogatej ofercie zajęć dodatkowych, na których mogli dodatkowo zaprezentować i rozwijać swoje umiejętności językowe. Uczestnictwo w Kołach Naukowych i Wakacyjnych Obozach Językowych przyczyniło się do zwiększenia zainteresowania językiem niemieckim. Ponadto pomogło wytworzyć dobre relacje między uczniami a nauczycielem oraz pozytywnie wpłynęło na rozwój grupy.

Udział w zajęciach Mobilnego Instytutu Kompetencji pozwolił uczniom na przeprowadzenie dwóch projektów, które przyczyniły się do rozwoju kompetencji nie tylko językowych. Dzięki projektowi uczniowie brali udział w Przedsiębiorstwie Symulacyjnym, dobrej grze rozwijającej umiejętność planowania, tak potrzebnego logistykom.

Realizacja programu odbywała się w bogatej obudowie materialnej, uczniowie mieli możliwość korzystania z kilku podręczników, które otrzymali za darmo w ramach projektu. Przygotowanie do pracy ułatwiał nauczycielowi laptop i materiały dodatkowe, które wzbogacały prowadzone lekcje.

Utrudnieniem był niewątpliwie brak w sali projektowej rzutnika multimedialnego i głośników, co ograniczyło możliwość wykorzystania materiałów multimedialnych na lekcji.

5. Wnioski

Na podstawie zrealizowanych trzech lat programu można stwierdzić, że jest on skuteczny i nie gorszy od istniejących do tej pory innych programów nauczania języka niemieckiego. Jego niewątpliwą zaletą jest duża elastyczność i szybka możliwość dostosowania do zmieniających się potrzeb szkole.

Realizację programu ułatwiły środki i metody dostosowane do uczestników procesu uczenia się, biorące pod uwagę ich możliwości intelektualne, zaangażowanie i rozwój zainteresowań językowych.

Zakładając, że uczniowie wybrali technikum ekonomiczne, aby obok zawodu technika uzyskać nie tylko średnie wykształcenie, ale również zdać pozytywnie egzamin dojrzałości, to efekty tego programu pokrywają się z ich potrzebami. Świadczą o tym przede wszystkim testy diagnostyczne, które wykazują stały przyrost wiedzy u każdego z uczniów.

Uczniowie, biorący udział w projekcie, niewątpliwie rozwinęli swoje kompetencje językowe i są przygotowani do matury.

6. Rekomendacje

Autorski program nauczania języka niemieckiego i kształcenia kompetencji kluczowych nie wymaga dokonywania zmian na ostatni rok jego realizacji, gdyż dobrze realizuje założenia i cele w nim zawarte. Korekty wymagały jedynie zadania przygotowujące do matury ustnej, której dokonano po opublikowaniu zmian przez CKE.

Program jest polecany do realizacji w technikach w obszarze administracyjno-usługowym. Łatwo go dostosować do wymagań konkretnego zawodu tego obszaru. Konieczne będzie jednak dostosowanie go do nowej podstawy programowej, która obowiązuje w szkołach ponadgimnazjalnych od 2012 roku.

7. Aneks

- test diagnostyczny po gimnazjum,
- test maturalny po klasie drugiej,
- test maturalny po klasie trzeciej,
- ankieta przeprowadzana na zakończenie każdego roku nauki.

Test diagnostyczny klasa I TL rok 2010/2011

Vorname:

Nachname:

_____/ 65 punktów

1. Usłyszysz za chwilę 8 dialogów. Przyporządkuj im właściwe pytania (8 punktów)

a. Wie ist deine Oma?
b. Was ist er von Beruf?
c. Wie heißt der Bruder von Eva?
d. Wie ist dein Hund?
e. Wo wohnt sie?
f. Wer ist Hans?
g. Woher kommt Stefan?
h. Wann sprichst du mit Frau Klein?

dialog	1	2	3	4	5	6	7	8
pytanie								

2. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Sofia, 18, wohnt in Konten und fährt mit dem Fahrrad zur Schule nach Bergheim. „Eigentlich wohne ich nur eineinhalb Kilometer von der Schule entfernt, aber zu Fuß ist es mir zu weit und einen Bus gibt es nicht“, erklärt sie. „Mit dem Fahrrad geht es einfach schneller, so schnell, dass sie auch schon mal während einer Freistunde nach Hause fährt. Damit ihr altes, rostiges Fahrrad etwas besser aussieht, hat sie es wie eine Tigerente gestaltet und mit gelben und schwarzen Streifen beklebt. Bis vor kurzem besaß Sonia noch ein neues Fahrrad, auf das sie lange gespart hatte. Doch es wurde ihr gestohlen. »Darüber habe ich mich ziemlich geärgert. Aber ich war leider selbst daran schuld. Ich vergaß es abzuschließen, gesteht sie. Rad fahren findet Sonia praktisch, aber nicht ungefährlich. Angst hat sie besonders vor großen Kreuzungen. Autofahrer verhalten sich Radfahrern gegenüber rücksichtslos. Ich musste schon mehrmals stark

bremsen, weil mich Autofahrer einfach übersehen hatten“, berichtet sie. In solchen Situationen weicht sie gern auf Bürgersteige aus, was aber verboten ist. Die einzige Möglichkeit, die Sonia bleibt „ich passe immer auf, dass kein Polizist in der Nähe ist, der es sehen und mich ermahnen könnte“, gesteht sie.

3. Zaznacz krzyżykiem zdania, które są prawdziwe, a które fałszywe. (6 punktów)

	richtig	falsch
Sie fährt mit dem Bus zur Schule.		
Während der Schule fährt sie manchmal nach Hause.		
Das Fahrrad ist jetzt schwarz gelb.		
Sie findet Rad fahren ungefährlich.		
Die Autofahrer sind rücksichtslos.		
Das Fahren auf Bürgersteigen ist verboten		

4. Odpowiedz na pytania. Zwróć uwagę na poprawne budowanie zdań. 4 pkt.

Wie heißt das Mädchen?

Wie alt ist sie?

Wo wohnt sie?

Wie kommt sie zur Schule?

5. Co nie pasuje? Przekreśl niewłaściwe słowo. 6 pkt.

gelb – fit – schwarz – bunt

Arzt – Polizist – Lehrerin – Schule

wer – er – wie – woher

Hamster – Katze – Carola – Papagei

kalt – wolkig – fertig – windig

Woche – Karotte – Kohl – Rettich

6. Uzupełnij logicznie zdania. 8 pkt.

Woher .....du, Monika?

Ich .....Surfen und Lesen.

..... du Ski?

Nein, leider .....

..... Mai feiere ich meinen achtzehnten Geburtstag.

Ich jogge ..... der Freundin im Park.

Wie ..... du deine Schule?

..... Schule ist super!

7. Przetłumacz na język niemiecki. 6 pkt.

Robert chodzi do szkoły w Poznaniu.....

Bartek trenuje karate. .....

Dobranoc .....

Piękny .....

7. Utwórz prawidłowe zdania. 6 pkt.

hübsch, Anna, offen ist, und .....

kommt, aus, Anton, Berlin .....

das, Pizza, eine, ist .....

zu, ich, bei, Besuch, Wojtek, bin.....

du, woher, kommst .....

darf, fahren, der Mutter, das Kind, mit, Wien, nach

.....

8. Wybierz właściwe uzupełnienie luki 6 pkt.

8.1.)

_____ du im letzten Urlaub wieder nach Spanien geflogen?

– Ja, wir haben doch dort eine kleine Ferienwohnung, direkt am Meer.

a) Hast

b) Bist

c) Sein

d) Haben

8.2.) Er hat das Auto _____ .

a) reparieren

b) gerepariert

c) repariert

d) reparierte

8.3.) Wo ist denn der Mülleimer?

– Der steht unter _____ in _____

8.4.) Wohnst du in Bremen?

a) Ich wohne in Bremen.

b) Nein, ich wohne in Berlin.

c) Nein, ich wohne in Bremen.

d) Ja, du wohnst in Bremen.

8.5.) _____ liegt deine Wohnung?

a) Wo

b) Was

c) Warum

d) Wann

8.6.) _____ kostet die Fahrkarte nach Berlin?

a) Wie

b) Wie viel

c) Warum

d) Woher

9. Uzupełnij właściwie odmienionymi i dobranymi czasownikami posiłkowymi. 6 pkt.

Herr und Frau Renken .....sehr früh aufgestanden. Dann…….. sie Kaffee getrunken und…….. in den Stall gegangen. Um Viertel vor sieben…….. Frau Renken ihre Töchter geweckt. Herr Renken …….. die Maschinen repariert und Frau Renken …….. im Garten gewesen.

10. Uzupełnij właściwymi przyimkami. 4 pkt.

Jens denkt oft _____ seine Freundin.

Mein Bruder arbeitet als Reporter, weil er sich _____Sport interessiert.

Die kleine Klara wird morgen 2 Jahre alt und freut sich sehr _____ ihren Geburtstag.

Frau Klaus hat große Angst_____ Hunden und Schlangen.

11. Napisz wiadomość. 5 pkt.

Mieszkasz ze swoim kolegą z Niemiec w jednym mieszkaniu. Umówiliście się, że ty dzisiaj przygotujesz obiad i zrobisz zakupy na dziś i sobotnie przyjęcie. Niestety, musisz pilnie wyjść z domu. Zostaw koledze wiadomość, w której:

- podasz powód swojego nagłego wyjścia,
- napisz, że zrobiłeś/-aś zakupy,
- przeproś, że niestety nie przygotowałeś obiadu,
- zaproponuj, co może szybko ugotować i z jakich produktów,

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Test diagnostyczny 2012

Name: _____/ 50 punktów

Zadanie 1. 5 pkt.

Usłyszysz dwukrotnie wywiad z młodą aktorką Sarą Kim. Zaznacz znakiem X, które zdania (1.1.-1.5.) są zgodne z treścią nagrania (R – richtig), a które nie (F – falsch). Za każde poprawne rozwiązanie otrzymasz 1 punkt.

		R	F
1.1.	Sarah wird von den Leuten auf der Straße erkannt.		
1.2.	Fußball hat Sarah zum ersten Mal im Film gespielt.		
1.3.	Sarah hat die Schule drei Monate lang nicht besucht.		
1.4	Es ist schwer für Sarah, die Texte auswendig zu lernen		
1.5.	Bei den Dreharbeiten hat Sarah eine neue Freundin kennengelernt.		

Zadanie 1. 5 pkt.

Usłyszysz dwukrotnie pięć informacji radiowych. Do każdej informacji (2.1.-2.5.) dopasuj właściwy nagłówek. Jeden nagłówek został podany dodatkowo i nie pasuje do żadnej informacji radiowej. Za każde poprawne rozwiązanie otrzymasz 1 punkt.

Beliebte Medien in Deutschland

Schlechte Freizeitaktivitäten der Kinder

Die Deutschen – zufrieden mit ihren Jobs

Mehr Sport in der Schule

Tägliche Gesundheitspflege

Fahrradreisen immer belibter

2.1. (Nummer 1)	**2.2. (Nummer 2)**	**2.3. (Nummer 3)**	**2.4. (Nummer 4)**	**2.5. (Nummer 5)**

Zadanie 3. 5 pkt.

Usłyszysz dwukrotnie relację na temat zakupu samochodu. Z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią nagrania. Zakreśl literę A, B lub C.

Za każde poprawne rozwiązanie otrzymasz 1 punkt.

3.1. Warum brachte Peter sein altes Auto zum Schrottplatz?

A. Das Auto hatte zu viele Unfälle.

B. Das Auto war zu hässlich.

C. Das Auto hatte zu viele Defekte.

3.2. Was war für Peter beim Autokauf wichtig?

A. Die Automarke.

B. Der Preis.

C. Der Kilometerstand.

3.3. Was war Peters Frau wichtig beim Kauf des neuen Autos?

A. Die Größe.

B. Die Farbe.

C. Der Preis.

3.4. Was für ein Modell gefiel Peter?

A. Ein japanisches.

B. Ein italienisches.

C. Ein deutsches.

3.5. Wie fand Peters Frau das Auto seiner Wahl?

A. Unschön.

B. Toll.

C. Unpraktisch.

Zadanie 4. 7 pkt.

Przeczytaj tekst. Dobierz właściwy nagłówek (A-I) do każdej części tekstu. Wpisz odpowiednią literę w miejsca 4.1.-4.7. Uwaga: dwa nagłówki zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnej części tekstu. Za każde poprawne rozwiązanie otrzymasz 1 punkt.

ANNETT LOUISAN ÜBER SICH SELBST

Erst im Oktober letzten Jahres erschien Annett Louisans Debütalbum „Bohème". Doch die zierliche Blondine mit Lolita-Charme hat sich dank ihrer schönen Chansons so unvergesslich in die Herzen der deutschen Fans gesungen, dass sie mittlerweile zum festen Bestandteil des Radio-, Fernseh- und Live-Programms gehört. Im Interview erzählt Anett von ihrem Leben.

4.1. _____

Offiziell wird man netter behandelt. Ob das nun eine gute Seite ist, weiß ich nicht unbedingt - manchmal ist es unangenehm. Ich kann meine Miete immer regelmäßig bezahlen, aber ansonsten ist die Zukunft noch so offen wie eh und je.

4.2. _____

Ich bin komplett verplant und das war vorher nicht so. Ich bin pünktlicher geworden, disziplinierter. Aber ich bin auch ein bisschen misstrauischer geworden; Vertrauen hat eine ganz neue Bedeutung bekommen. Ich bin nicht mehr ganz so offensiv wie früher.

4.3. _____

Das kann den Menschen verändern. Das, was man manchmal vor der Kamera sagt oder in einem Interview, ist doch anders als in einem persönlichen Gespräch.

4.4. _____

In diesem Business hat man das Bedürfnis, den Stil zu verändern, weil sehr viel reproduziert wird. Das hat David Bowie einmal in einem Interview gesagt und ich fand das sehr interessant. Man muss sich ja auch im Laufe der Jahre immer wieder neu definieren und sich von anderen Seiten zeigen. Sonst überlebt man nicht in dieser Branche.

4.5. _____

David Bowie hat tolle Sachen gemacht und er ist auf jeden Fall eine schillernde Persönlichkeit. Aber ich tue mich echt schwer mit Vorbildern. Wenn ich die Leute nicht wirklich kenne, dann kann ich sie auch nicht zum Vorbild nehmen.

4.6. _____

Mein Privatleben gehört nur mir und er ist ein Teil davon. Er hat nichts mit dieser Branche zu tun. Er ist für mich das Gegengewicht zum Show-Business. Er ist einfach mein Zuhause. Ohne ihn könnte ich das alles nicht machen.

4.7. _____

Ich bin nicht in Hamburg geboren, sondern in der Altmark. Das ist im Osten, in Sachsen-Anhalt. In Hamburg lebe ich seit 15 Jahren. Aber ich habe mich in den letzten Jahren wieder stärker mit meiner Vergangenheit befasst, weil ich so viel darüber reden musste. Ich hatte viel vergessen, aber meine Vergangenheit gehört trotzdem zu mir. Ich bin wirklich ein Ost-West-Kind.

A. Einfluss der Medien

B. Suche nach einem neuen Musik-Image

C. Bekanntheit ist nicht immer vorteilhaft

D. Meine Freunde

E. Meine Herkunft

F. Veränderungen in meiner Persönlichkeit

G. Ich mache niemanden nach

H. Meine Kontakte mit dem Publikum

I. Mein Mann

Zadanie 5. 7 pkt.

Przeczytaj tekst. Z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią tekstu. Zakreśl literę A, B, C lub D. Za każde poprawne rozwiązanie otrzymasz 1 punkt.

STUDENTENPORTRAITS

Julia, 20 Jahre Julia lebt noch zu Hause bei den Eltern. Das ist ein echter Vorteil, denn so fallen wenigstens die Miete und sonstige Nebenkosten weg. Auch die Studiengebühren von 500 Euro übernehmen Julias Eltern. Dennoch muss die 20-Jährige neben ihrem Studium arbeiten gehen. Denn alle Kosten, die sonst noch anfallen, bezahlt sie aus eigener Tasche: zum Beispiel das Essen in der Mensa, Bücher, Klamotten, oder wenn sie mit Freunden ausgeht. Mit dem Jobben hat Julia schon ziemlich früh angefangen. „Da war ich 15". Seitdem hat sie jobtechnisch schon einige Karrieren gemacht. „Ich war Zeitungsbotin, Bademeisterin und habe im Call-Center gejobbt. Zur Zeit habe ich einen Job bei der Post. Der wird mit 10,40 Euro gut bezahlt, ist aber körperlich sehr anstrengend. Aber es gibt Nachtzuschläge und ich kann auch am Wochenende arbeiten." Hauptsächlich arbeitet Julia aber in den Semesterferien. So kommen dann durchschnittlich 300 Euro im Monat zusammen.

Spartipps hat Julia jede Menge. „Gutscheine fürs Handy bestelle ich mir oft kostenlos im Internet. Zeitungen abonniere ich probeweise für drei Monate und bestelle sie dann wieder ab. Beim Shoppen schaue ich vor allem nach reduzierter Ware. Und da ich eben gerne und oft shoppen gehe, bekomme ich so immer mehr für mein Geld. Wenn ich mit Freunden was trinken gehe, nutzen wir oft die Happy Hour." Doch so bequem das Leben bei den Eltern auch ist – Julia sucht jetzt eine eigene Wohnung. Die tägliche Fahrt von ihrer Heimatstadt Lünen bis zur Uni in Bochum dauert einfach zu lange. Wie das dann mit den Finanzen wird, weiß sie allerdings noch nicht. „Meine Eltern werden mir wohl das Kindergeld auszahlen, um mich zu finanzieren. Und ich werde noch öfter arbeiten gehen, weil ich meinen Eltern nicht auf der Tasche liegen möchte."

David, 24 Jahre David muss während seines Studiums eine eigene Wohnung finanzieren. Die teilt er sich allerdings mit einem Mitbewohner. 250 Euro Miete muss er monatlich zahlen. Insgesamt kommt der 24-Jährige auf feste Kosten von rund 500 Euro.

Allein 600 Euro im Monat verdient David in seiner Arbeit. Die ist allerdings nicht ganz einfach. „Ich arbeite als Nachtwächter in einem Obdachlosenheim." Für einen guten Stundenlohn von 10 Euro schlägt sich David dort regelmäßig die Nacht um die Ohren. Was für den Geldbeutel gut ist, ist für das Studium allerdings Gift. Nach einer Nachtschicht voll konzentriert in der nächsten Vorlesung zu sitzen ist hart. Die Studiengebühren über fünf lange Jahre machen David schon Sorgen. Die kann er nur durch eisernes Sparen aufbringen. „Ich lege jeden Monat 100 Euro zurück. Und zwar mit einem Dauerauftrag, dann wird das Geld automatisch abgebucht." Am liebsten würde David sein Geld gut anlegen. „Aber das geht nicht, ich muss da schließlich jederzeit drankommen können." Zumindest hat sich David sofort um ein kostenloses Girokonto bemüht. Auch bei Versicherungen oder anderen Dienstleistungen fragt der 24-Jährige immer nach Studententarifen. Obwohl David erst im ersten Semester Geologie studiert, ist er ganz sicher, was die Zukunft angeht. „Die Berufschancen sind später recht gut, solange man flexibel ist und auch bereit wäre, ins Ausland zu gehen."

5.1. Welchen Nutzen bringt Julia das Wohnen bei den Eltern?

A. Die Eltern finanzieren alle ihre Ausgaben.

B. Sie muss die Wohnung nicht bezahlen.

C. Sie muss nicht in der Mensa essen.

D. Die Eltern geben ihr Geld für Bücher.

5.2. Wie findet Julia die Arbeit bei der Post?

A. Schwer, aber finanziell günstig.

B. Leicht, aber langweilig.

C. Schwer, aber lehrreich.

D. Leicht, aber zeitraubend.

5.3. Auf welche Weise spart Julia?

A. Sie abboniert Zeitungen mit einer Freundin.

B. Sie kauft Kleidung per Internet.

C. Sie geht nicht in die Kneipen.

D. Sie sucht Sonderangebote beim Einkaufen.

5.4. Warum sucht Julia eine eigene Wohnung?

A. Weil sie mit den Eltern nicht zurechtkommt.

B. Weil sie öfter arbeiten gehen will.

C. Weil die Fahrten zur Uni anstrengend sind.

D. Weil sie jetzt gut verdient.

5.5. Warum kann sich David oft in der ersten Vorlesung nicht konzentrieren?

A. Weil er oft bis spät in die Nacht lernt.

B. Weil er nach der Nachtschicht müde ist.

C. Weil die Vorlesung zu früh anfängt.

D. Weil er immer an seine Finanzen denkt.

5.6. Wie stellt sich David die Finanzierung seines Studiums vor?

A. Er macht sich keine Gedanken darüber.

B. Er will einen Kredit aufnehmen.

C. Er spart systematisch.

D. Er bemüht sich um ein Stipendium.

5.7. Wie sieht David seine zukünftigen Berufschancen?

A. Er sieht die Zukunft optimistisch.

B. Er hat Angst vor der Wirtschaftskrise.

C. Er sieht seine Chance nur in Deutschland.

D. Er hat darüber noch nicht nachgedacht.

Zadanie 6. 6 pkt.

Przeczytaj tekst. Zaznacz znakiem X, które zdania (6.1.-6.6.) są zgodne z treścią tekstu (R – richtig), a które nie (F – falsch). Za każde poprawne rozwiązanie otrzymasz 1 punkt.

EINBÜRGERUNG – WIE WIRD MAN EIGENTLICH DEUTSCHER?

Yassin und Yahya Rostam sind 7 und 9 Jahre alt und wohnen in Köln. Ihre Muttersprache ist Deutsch. Kein Wunder, schließlich sind sie in Deutschland geboren und haben immer hier gelebt. Sind sie also Deutsche? Bislang nicht, denn ihre Eltern haben einen irakischen Pass. Sie sind also irakische Staatsbürger. Weil die Familie in Deutschland bleiben möchte, wollen sich die Eltern von Yahya und Yassin aber jetzt einbürgern lassen, also Deutsche werden.

Wer Deutscher werden will, muss jetzt auch an einem Einbürgerungstest teilnehmen. Also, Ausländer, die deutsche Staatsbürger werden möchten, müssen seit dem 1. September 2008 einen Einbürgerungstest bestehen. Die neuen Bürger der Bundesrepublik sollen so nachweisen, dass sie sich mit der Lebensweise in Deutschland auskennen und über unser politisches System und die deutsche Geschichte Bescheid wissen. Der Test wird in Deutsch durchgeführt, das heißt, die Teilnehmer müssen auch gute Deutschkenntnisse haben. In speziellen Kursen können sich Einbürgerungswillige auf den Test vorbereiten. Der deutsche Einbürgerungstest besteht aus einem Fragebogen mit insgesamt 33 Fragen. Zu jeder Frage werden vier Antwortmöglichkeiten vorgegeben, von denen die richtige angekreuzt werden muss. Für die Beantwortung der Fragen haben die Teilnehmer eine Stunde Zeit. Werden mindestens 17 der 33 Fragen richtig beantwortet, hat der Teilnehmer den Test bestanden.

Auch in den USA gilt: Nur wer einen Einbürgerungstest besteht, kann neuer Staatsbürger werden. Die Bedingungen, die Ausländer erfüllen müssen, um in einem Land eingebürgert zu werden, sind von Staat zu Staat verschieden. Neben Deutschland fordern aber zum Beispiel auch die USA, Kanada, Großbritannien und Österreich einen Einbürgerungstest von ihren Bewerbern.

		R	F
6.1.	Man bekommt automatisch die deutsche Bürgerschaft, wenn man in Deutschland geboren wird.		
6.2.	Alle Ausländer in Deutschland müssen ab dem 1. September 2008 einen Einbürgerungstest schreiben.		
6.3.	In dem Einbürgerungstest werden landeskundliche Kenntnisse in Deutsch geprüft.		
6.4.	Der Geprüfte muss die Testfragen mit vollen Sätzen beantworten.		
6.5.	Man besteht den Einbürgerungstest mit über 50% der richtigen Antworten.		
6.6.	In allen EU-Ländern wurde ein Einbürgerungstest eingeführt.		

WYPOWIEDŹ PISEMNA

Zadanie 7. 5 pkt.

Koleżanka z Niemiec spędza u Ciebie wakacje. Bez wcześniejszego zapytania wziąłeś/wzięłaś od niej aparat fotograficzny. Napisz jej wiadomość, w której:

- **przeprosisz ją za to, że wziąłeś/wzięłaś jej aparat fotograficzny**
- **wyjaśnisz, dlaczego wziąłeś/wzięłaś jej aparat fotograficzny**
- **napiszesz, w jaki sposób jej się odwdzięczysz**
- **zaproponujesz wspólne obejrzenie zrobionych zdjęć.**

*Podpisz się jako **XYZ**. W zadaniu nie jest określony limit słów. Oceniana jest umiejętność przekazania wszystkich informacji (4 punkty) oraz poprawność językowa (1 punkt).*

CZYSTOPIS

Zadanie 8. 10 pkt.

Zakochałeś/łaś się w niedawno poznanej osobie i pragniesz napisać o tym koledze z Niemiec. W liście do niego:

- napisz, w jakich okolicznościach poznałeś/łaś tę osobę i co spowodowało, że zwróciłeś/łaś uwagę na nią
- poinformuj o jej zainteresowaniach i wykształceniu
- przedstaw Wasze wspólne plany oraz problemy związane z ich realizacją
- zaproś go do siebie na wakacje oraz zapytaj o termin przyjazdu.

*Pamiętaj o zachowaniu odpowiedniej formy listu. Nie umieszczaj żadnych adresów. Podpisz się jako **XYZ**. Długość listu powinna wynosić od 120 do 150 słów. Oceniana jest umiejętność przekazania informacji (4 punkty), forma (2 punkty), poprawność językowa (2 punkty) oraz bogactwo językowe (2 punkty).*

***Uwaga:** jeśli praca będzie zawierać więcej niż 200 słów, otrzymasz za jej formę 0 punktów.*

CZYSTOPIS

Test diagnostyczny 2013

Name: Klasse:

Słuchanie

Zadanie 1. **(5 pkt)**

Usłyszysz dwukrotnie wywiad z muzykiem i didżejem Fetischem. Zaznacz w tabeli znakiem X, które zdania (1.1.-1.5.) są zgodne z treścią nagrania (R – richtig), a które nie (F – falsch). Za każde poprawne rozwiązanie otrzymasz 1 punkt.

		R	F
1.1.	Sarah wird von den Leuten auf der Straße erkannt.		
1.1.	Die letzte Platte von Fetisch erzählt von Liebe.		
1.2.	Wenn es Fetisch schlecht geht, macht er Musik.		
1.3.	Fetisch ist in seiner Jugend haüfig umgezogen.		
1.4.	Fetisch lebt seit 10 Jahren in Berlin.		
1.5.	Fetisch glaubt, dass ihm sein Hund leben hilft.		

Zadanie 2. 5 pkt.

Usłyszysz dwukrotnie wypowiedzi pięciu osób, które opowiadają, kim chciały zostać w dzieciństwie. Do każdej wypowiedzi (2.1.-2.5.) dopasuj właściwe stwierdzenie (A-F), wpisując odpowiednie litery do tabeli.

Uwaga: jedno stwierdzenie zostało podane dodatkowo i nie pasuje do żadnej wypowiedzi.

Za każde poprawne rozwiązanie otrzymasz 1 punkt.

A. …konnte sich nie für einen bestimmten Beruf entscheiden.

B. …wollte Schriftsteller/in werden.

C. …wollte einfach nur berühmt und reich werden.

D. …wollte Polizist, Pilot oder Feuerwehrmann werden.

E. …wollte den Kosmos entdecken.

F. …wollte Tierarzt werden.

2.1.	Info 1	
2.2.	Info 2	
2.3.	Info 3	
2.4.	Info 4	
2.5.	Info 5	

Zadanie 3. 5 pkt.

Usłyszysz dwukrotnie rozmowę z panem Büchsenschützem, dyrektorem internatu. Z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią nagrania. Zakreśl literę A, B lub C. Za każde poprawne rozwiązanie otrzymasz 1 punkt.

3.1. Welche Rolle spielen Internatslehrer?

A. Sie ersetzen die Eltern.

B. Sie spielen die Hauptrolle bei der Erziehung.

C. Sie spielen eine ganz andere Rolle als die Eltern.

3.2. Welche positive Seite hat das Leben im Internat?

A. Man entdeckt, dass man tolle Eltern hat.

B. Man wird schneller erwachsen.

C. Es gibt nicht so viele Konflikte wie zu Hause.

3.3. Wie entwickeln sich Schüler im Internat im Vergleich zu denen aus regulären Schulen?

A. Die Schüler im Internat haben mehr Freiheit.

B. Die Schüler im Internat sind ängstlicher.

C. Die Schüler im Internat sind disziplinierter.

3.4. Was für Schüler kommen in das Internat von Herrn Büchsenschütz?

A. Alle, die einen Eignungstest bestehen.

B. Alle, die sich das finanziell leisten können.

C. Alle, die ein Stipendium bekommen.

3.5. Was empfiehlt Herr Büchsenschütz Eltern, die ihr Kind aufs Internat schicken wollen?

A. Sie müssen prüfen, ob die Toiletten sauber sind.

B. Sie müssen wissen, ob das Internat ihrem Kind gefällt.

C. Sie müssen wissen, was für Lehrer dort unterrichten.

Zadanie 4. 7 pkt.

Przeczytaj odpowiedzi Katji (4.1.-4.7.) na pytania zadane w przeprowadzonym z nią wywiadzie. Dopasuj do każdej odpowiedzi właściwe pytanie (A-H). Jedno pytanie podane zostało dodatkowo i nie pasuje do żadnej odpowiedzi. Za każde poprawne rozwiązanie otrzymasz 1 punkt.

WAS MACHT EIGENTLICH KATJA BOGDANSKI?

Frage: _____

(4.1.) Das war damals aber anders. Als kleines, dickes Mädchen hatte ich in der Schule nicht viel zu lachen. Kinder können ja ziemlich herzlos sein. Aber als Dicki war ich dann der Star.

Frage: _____

(4.2.) Radio Bremen suchte ein kleines, dickes Kind, das auch noch ein bisschen frech sein sollte. Sie riefen bei meiner Grundschule in Bassen an, und der Hausmeister sagte sofort: „Ja, da kenn' ich eine. Die würde passen!" Ich war acht und wahrscheinlich das dickste Kind der Schule.

Frage: _____

(4.3.) Ich musste ein bisschen vor ihm hin und her gehen, mich drehen und einen Text aufsagen. Übrigens hatte sich damals auch ein Junge namens Hape Kerkeling um die Rolle beworben. Der ist heute noch auf mich sauer, aber ich war einfach besser als er.

Frage: _____

(4.4.) Ja, vor zehn Jahren bei den Dreharbeiten zu seinem 70. Geburtstag. Da erst habe ich gemerkt, was für ein Genie das ist. Er hat den Schalk, dieses Glitzern in den Augen.

Frage: _____

(4.5.) Ich arbeite in der Kosmetikbranche als Verkaufsleiterin im Außendienst. Das mache ich ganz gern, aber wenn sich etwas anderes ergibt – warum nicht?

Frage: _____

(4.6.) Weil meiner Mutter die Schule wichtiger war. Sie fand es nicht gut, dass ich wegen der Dreharbeiten für ein paar Wochen den Unterricht verpasste. Sie stand bei den Aufnahmen immer hinter dem Kameramann. Ich war ein richtiges Mamakind.

Frage: _____

(4.7.) Ich habe als Kind noch einmal in einem Krimi mitgespielt, musste dabei aber nur fünfmal durchs Bild durchlaufen. Und einmal war ich bei Rudi Carrells „Am laufenden Band". Ich gehörte zur Kulisse und schaukelte da auf einem Holzpferdchen.

nach: Stern 28/20

A. Wie war Ihr erstes Treffen mit dem Regisseur?

B. Wie kamen Sie zu Ihrer Rolle?

C. Womit verdienen Sie heute Ihr Geld?

D. Wie wichtig ist für Sie Ihre Familie?

E. Sie sehen gar nicht aus wie Dicki. Sie sind ja schlank!

F. Warum sind Sie keine Schauspielerin geworden?

G. Haben Sie den Regisseur danach noch einmal getroffen?

H. Hatten Sie nach „Dicki“ keine Angebote mehr?

Zadanie 5. 8 pkt.

Przeczytaj poniższy tekst, a następnie zaznacz właściwe, zgodne z jego treścią dokończenia zdań, zakreślając literę A, B, C lub D. Za każde poprawne rozwiązanie otrzymasz 1 punkt.

FREI ZU GEHEN

Barbara W. aus Weißrussland ist eine von vielen, die in Deutschland arbeiten, leben, krank werden – illegal. Eine unerlaubte Einreise kann bis zu drei Jahren Freiheitsstrafe kosten. Ein Tag in der Haft kostet 60 Euro. Vor nochmaliger Einreise nach Deutschland muss diese Rechnung bezahlt werden – und zwar von den Illegalen selbst. Von ihrem ersten Geld hat sie sich ein Fahrrad gekauft, um die teure U-Bahn zu umgehen. Seitdem sie in Deutschland lebt, beunruhigt sie eine mögliche Verkehrskontrolle: „Obwohl ich immer meinen Fahrradpass und die Rechnung dabei habe“, sagt sie. Ihre Papiere aber sind längst abgelaufen. Barbara weiß, warum sie nach Deutschland gegangen ist: „In Minsk haben wir keine Hoffnung mehr. Die Bonzen haben alles unter Kontrolle. Aus Berlin kann ich wenigstens Geld schicken“. Barbara arbeitet oft 16 Stunden am Tag, sie betreut unter anderem einen Vierzigjährigen, der Multiple Sklerose im Endstadium hat. Den armen Sozialhilfeempfänger besucht zwar täglich ein Pflegedienst, aber das reicht nicht. Die Betreuung verlangt hohe Konzentration, denn der Kranke kann sich selbst verletzen. Gelernt hat Barbara den Job nicht: „Ich gebe mir die größte Mühe, bin immer pünktlich.“ Einmal pro Monat muss ihr Patient ins Krankenhaus. Barbara hat bei dieser Gelegenheit einmal „eine Omi“ kennengelernt. Sie erledigte der alten Dame den Haushalt, machte gründlich sauber in der Wohnung, in der scheinbar dreißig Jahre lang die Fenster nicht geöffnet worden waren. Immer wieder bezahlte die „Omi“ Barbara mit einem Stundenlohn von fünf Euro. Eines Tages machte „Omi“ einfach nicht mehr die Tür auf. Krank werden darf sie nicht: „Auch wenn ich Grippe habe oder starke Schmerzen, ich gehe arbeiten, ich muss“, sagt sie. Schlimm ist, wenn sie so krank wird, dass sie zum Arzt gehen muss. Vom Malteser Migrantendienst hat sie per Zufall erfahren. Dreimal die Woche ist Sprechstunde bei der Ärztin des Malteser Migrantendienstes, Frau Dr. Adelheid Franz. Jedes Mal ist das Wartezimmer überfüllt. Hier wird anonym behandelt, ohne Krankenschein. Menschen unterschiedlichster Nationen stehen bis in die Flure. Gesprochen wird kaum. Die meisten leben illegal in Deutschland. Um 16 Uhr ist Schluss. Dr. Adelheid Franz kann hier wirklich helfen: „Illegale hat es zu allen Zeiten überall gegeben und wird es weiterhin geben. Die Illegalen sind nicht unsere Feinde, sie kommen nicht, um uns zu schaden. Eigentlich müssten sie unsere liebsten Immigranten sein: Sie lernen unproblematisch und schnell die deutsche Sprache, kosten uns damit überhaupt kein Geld. Teilweise sind sie sehr qualifiziert. Wir müssen dahin wirken, dass die Menschen in ihren Ländern bleiben können, gute Hilfen vor Ort schaffen. Nicht niemanden mehr rein lassen, sondern: Wir gehen raus.“

nach: www.fluter.de, 1.07.2005

5.1. Barbara W. aus Weißrussland

A. fährt nur mit dem Fahrrad.

B. wechselt zwischen U-Bahn und Fahrrad.

C. geht zu Fuß zur Arbeit.

D. benutzt verschiedene Verkehrsmittel.

5.2. Die Weißrussin

A. ist wegen Verkehrskontrollen unruhig.

B. hofft auf eine bessere Zukunft in Minsk.

C. möchte nach Minsk zurückkehren.

D. bekommt Geld von der Familie.

5.3. Der Kranke

A. war früher im Dienst.

B. ist ein reicher Mann.

C. lebt von Sozialhilfe.

D. verlässt nie sein Haus.

5.4. Barbara W.

A. ist bei ihrer Arbeit konzentriert.

B. hat den Beruf der Betreuerin erlernt.

C. hat einmal im Krankenhaus geholfen.

D. arbeitet nur für einen Kranken.

5.5. „Die Omi“

A. schenkte Barbara insgesamt 5 Euro.

B. belohnte Barbara mit 5 Euro pro Tag.

C. bezahlte sie niemals für ihre Arbeit.

D. zahlte 5 Euro für eine Stunde Arbeit.

5.6. Bei dem Malteser Migrantendienst

A. arbeitet die Ärztin täglich.

B. gibt es viele Patienten.

C. trifft Barbara ihre Freunde.

D. zeigt man den Krankenschein.

5.7. Dr. Adelheid Franz arbeitet

A. erst ab 16 Uhr.

B. nur bis 16 Uhr.

C. auch nach 16 Uhr.

D. manchmal bis 16 Uhr.

5.8. Nach Meinung der Ärztin

A. gibt es immer mehr Illegale.

B. schaden Illegale den Deutschen zu sehr.

C. lernen die Illegalen schnell Deutsch.

D. kosten Illegale den Staat viel Geld.

Zadanie 6. 5 pkt.

Przeczytaj poniższy tekst oraz zamieszczone w tabeli zdania (6.1.-6.5.). Zdecyduj, które z nich zgodne są z treścią tekstu (richig – R), a które nie (falsch – F). Zaznacz znakiem X właściwe miejsca w tabeli. Za każde poprawne rozwiązanie otrzymasz 1 punkt.

HAUS KEITUMER LANDSTRASSE

Objektbeschreibung: Das Haus hat 4 separate Wohnungen. Die 4 Wohnungen verfügen über jeweils einen Wohnraum, einen Schlafraum und eine komplett eingerichtete Küche. Zu den zwei Erdgeschosswohnungen gehören Terrasse, Strandkorb, Gartenmöbel und PKWStellplatz. Das Haus ist freistehend und in der zweiten Reihe als Hinterhaus ruhig gelegen. Das Stadtzentrum der kulturellen Metropole der Insel (Westerland) ist nur ca. 700 Meter entfernt. Die meisten Freizeiteinrichtungen sind in wenigen Minuten zu erreichen. Es gibt folgende Einkaufsmöglichkeiten in ausreichendem Maße: Bäcker (5 Min. zu Fuß), Lebensmittel, Getränke etc. Die Wohnungen im Erdgeschoss haben 1 separaten Schlafraum, die Wohnungen im 1.

Obergeschoss haben zusätzlich ein ausgebautes Dachgeschoss als zweiten separaten Schlafraum. Die Preise für die Wohnungen im 1. Obergeschoss sind jeweils um 10.00 €

pro Tag höher als die Wohnungen im Erdgeschoss, die nur 1 Schlafraum haben.

Sonstiges: geeignet für Senioren, Haustiere erlaubt, Kinder willkommen

Miete pro Tag: ab 50,00 €

Belegung: max. 4 Personen

Mindestmietdauer: 7 Tage

Anreisetag: beliebig

Besuchen Sie uns im Sommer und im Winter!

nach: www.immowelt.ag.de, 28.01.2006

		R	F
6.1.	Allen Gästen stehen eine Terrasse und ein Parkplatz zur Verfügung.		
6.2.	Es gibt direkt vor dem Haus viele Freizeitmöglichkeiten.		
6.3.	Die Wohnung im Erdgeschoss kostet weniger als im 1. Stock.		
6.4.	Die Mitnahme von Katzen oder Hunden ist möglich.		
6.5.	Man muss die Wohnung mindestens für eine Woche mieten.		

Zadanie 7. 5 pkt.

Podczas wymiany młodzieżowej gościsz koleżankę/kolegę z Niemiec. Musiałaś/-eś wcześnie rano wyjść z domu. Zredaguj krótką wiadomość dla niej/niego, w której poprosisz o zrobienie zakupów na dzisiejszy wieczór. Napisz:

- co ma kupić,
- gdzie ma zrobić zakupy,
- w jakich godzinach jest otwarty sklep,
- gdzie zostawiasz pieniądze.

Podpisz się jako XYZ. W zadaniu nie jest określony limit słów. Oceniana jest umiejętność zwięzłego przekazania wszystkich informacji określonych w poleceniu (4 punkty) oraz poprawność językowa (1 punkt).

Zadanie 8. 10 pkt.

Napisz list do swojej niemieckiej koleżanki/swojego niemieckiego kolegi na temat swoich ostatnich urodzin urządzonych w restauracji. Uwzględnij następujące informacje:

- termin urodzin i miejsce przyjęcia,
- jadłospis przyjęcia i panującą atmosferę,
- wygląd lokalu i program imprezy,
- zakończenie przyjęcia i powrót do domu.

Pamiętaj o zachowaniu odpowiedniej formy i stylu listu. Nie umieszczaj żadnych adresów. Podpisz się jako XYZ. *Długość listu powinna wynosić od 120 do 150 słów. Oceniana jest umiejętność pełnego przekazania informacji (4 punkty), forma (2 punkty), poprawność językowa (2 punkty) oraz bogactwo językowe (2 punkty).*

ANKIETA DLA UCZNIÓW

klasa .....

Proszę przeczytaj uważnie pytania i polecenia i odpowiedz na nie zgodnie z własnymi odczuciami

1. Co podobało Ci się najbardziej na lekcji języka?

.....

.....

2. Czy według ciebie atmosfera na lekcji sprzyjała procesowi uczenia się?

(zakreśl swoją odpowiedź)

Tak/Nie/Nie mam zdania

Umotywuj swoją odpowiedź!

.....

.....

.....

3. Co dodałbyś na lekcji, aby ułatwić przyswajanie materiału?

.....

.....

.....

4. Jakie ćwiczenia według Ciebie powinno się wykonywać częściej? (czytanie)

(wybierz 2 – weź w kółko)

A. testy z zadaniami wyboru wielokrotnego (a, b, c)
B. ćwiczenia prawda/fałsz
C. redagowanie planu czytanego tekstu
D. uzupełnianie i czytanie tekstów z lukami
E. uzupełnianie dialogów
F. porządkowanie tekstów
G. odpowiadanie na pytania do tekstu

5. Jakie ćwiczenia częściej powinniśmy robić na lekcji?

.....

.....

.....

6. Czy ilość zadań domowych była odpowiednia do opanowania materiału w stopniu zadowalającym Ciebie? (zakreśl)

A. za mało zadań

B. odpowiednia ilość zadań

C. za dużo zadań

7. Jakich ćwiczeń powinno być więcej zadawanych do domu?

.....

.....

.....

8. Jakie zadanie domowe sprawiło Ci największą trudność?

.....

.....

.....

9. Jakiego tematu brakowało Ci w tym roku na lekcji języka niemieckiego?

.....

.....

.....

ANKIETY EWALUACYJNE

Ankieta 1.

Przeczytaj uważnie pytania niniejszej ankiety i szczerze na nie odpowiedz. Twoje uwagi i opinie wpłyną na kształt zajęć, w których uczestniczysz. Ankieta jest anonimowa.

1. Zaznacz krzyżykiem wybraną odpowiedź	TAK	NIE
1. Nauka języka niemieckiego sprawia mi przyjemność		
2. Czy nauczyciel potrafi zaciekawić lekcją?		
3. Czy nauczyciel potrafi zachęcić mnie do nauki języka niemieckiego?		
4. Czy odpowiadają Ci metody i formy pracy na lekcji?		
5. Czy treść zajęć była zrozumiała?		
6. Czy dużo zapamiętałem z lekcji?		

2. Zaznacz krzyżykiem wybraną odpowiedź. Tempo podawania informacji jest dla mnie przeważnie:

za szybkie	
odpowiednie	
za wolne	

3. Zaznacz krzyżykiem wybraną odpowiedź. Zajęcia prowadzone są w sposób jasny i przejrzysty.

zawsze	
często	
rzadko	
nigdy	

4. Zaznacz krzyżykiem wybraną odpowiedź. Nauczyciel jest przygotowany do zajęć.

zawsze	
często	
rzadko	
nigdy	

5. Co najbardziej podobało Ci się na lekcji, a co najmniej?

A. najbardziej

.....

.....

B. najmniej

.....

.....

Ankieta 2.

1. Czy rozumiałeś polecenia nauczyciela w trakcie realizacji programu nauczania?
   □ zawsze □ często □ rzadko □ nigdy
2. Czy wystarczająco często powtarzał polecenia, szczególnie podczas realizacji nowych treści programowych?
   □ zawsze □ często □ rzadko □ nigdy
3. Czy słuchał, gdy do niego mówiłeś?
   □ zawsze □ często □ rzadko □ nigdy
4. Czy miałeś możliwość zadawać mu pytania w niezrozumiałych dla Ciebie treściach?
   □ zawsze □ często □ rzadko □ nigdy
5. Czy znałeś dokładnie zakres materiału nauczania obowiązujący na teście?
   □ zawsze □ często □ rzadko □ nigdy
6. Czy według Ciebie nauczyciel był dobrze przygotowany do zajęć?
   □ tak □ nie □ nie umiem ocenić
7. Czy nauczyciel nawiązał dobry kontakt z uczniami podczas realizacji programu?
   □ tak □ nie □ nie umiem ocenić
8. Czy w trakcie zajęć miałeś okazję do wyrażania własnych przekonań i ich obrony?
   □ tak □ nie □ czasami
9. Co chciałbyś zmienić na zajęciach z podstaw przedsiębiorczości?

.....

.....

.....

Z osiągniętych wyników z podstaw przedsiębiorczości w tym roku szkolnym jestem:

□ zadowolony □ niezadowolony

Raport z ewaluacji programu nauczania

JĘZYK NIEMIECKI. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Elektronicznych i Gimnazjum Nr 3
w Jeleniej Górze

Autor:

Aleksandra Grzywacz

Jelenia Góra 2013

1. Opis programu autorskiego poddanego ewaluacji

Program przeznaczony był dla uczniów technikum informatycznego pobierających naukę w systemie czteroletnim. W celu osiągnięcia jak najlepszych wyników nauczania, program realizowany był w grupach nie większych niż 16 osób.

Grupa docelowa, to zarówno uczniowie, którzy kontynuowali naukę języka niemieckiego, jak i tacy, którzy rozpoczynali naukę od poziomu zerowego. Program zakładał więc wprowadzenie materiału nauczania od podstaw – dla kontynuujących naukę – jako formę powtórzenia i utrwalenia wiedzy i umiejętności zdobytych w gimnazjum, dla początkujących zaś – jako nowy materiał.

Nielicznych uczniów kontynuujących naukę można określić mianem uczniów dobrych. Dużą zaletą całego zespołu był jednak fakt, że byli to uczniowie niezwykle sympatyczni i zgrani, tak więc praca z nimi była przyjemna i sprawiała dużo radości.

2. Założenia metodologiczne ewaluacji

Badaniu został poddany opracowany przeze mnie i zatwierdzony przez radę pedagogiczną Zespołu Szkół Elektronicznych program autorski. Program został opracowany tak, aby jego treści wykraczały poza podstawę programową.

Jako metodę ewaluacji wybrano ankietowanie uczniów na trzech etapach. Pierwszy test umiejętności i wiedzy uczniowie pisali zaraz na początku realizacji projektu. Test (załącznik numer 3) sprawdzał, na jakim poziomie zaawansowania znajomości języka znajdują się poszczególni uczniowie. Ten sam test uczniowie pisali ponownie po pierwszym roku nauki, następnie na zakończenie klasy trzeciej w celu uzyskania informacji, w jakim stopniu w wyniku realizacji projektu wzrósł poziom ich osiągnięć w zakresie realizacji kluczowych kompetencji, język obcy.

Podczas trzech lat realizacji projektu uczniowie pisali również testy sprawdzające umiejętności słuchania, czytania, pisania – po każdym przerobionym rozdziale książki, krótkie kartkówki leksykalne z mniejszej partii materiału, odgrywali role lub opisywali obrazki zgodnie z wymaganiami maturalnymi. Wszystkie prace pisemne były omawiane oraz gromadzone w specjalnie do tego celu założonych i przechowywanych w pracowni języka niemieckiego teczkach uczniowskich.

W dwóch ankietach anonimowych (załącznik 1. i 2.) uczniowie wypowiadali się na temat przydatności treści poruszanych na zajęciach z języka niemieckiego oraz atrakcyjności zajęć prowadzonych przez nauczyciela języka niemieckiego. Każda z tych ankiet przeprowadzona została na zakończenie klasy pierwszej oraz trzeciej.

3. Podsumowanie

Głównym założeniem programu było kształcenie kluczowych kompetencji w oparciu o kształcenie językowe. W związku z globalizacją i coraz większą mobilnością obywateli, ideą programu było to, by uczeń potrafił funkcjonować nie tylko w sytuacjach życia codziennego za granicą, ale także na europejskim rynku pracy. W programie uwzględniono również program wychowawczy szkoły, który przewidywał poruszanie na lekcji np. problemów tolerancji czy treści prozdrowotnych. Ponadto rozszerzony był on o treści zawodowe dostosowane do profilu informatycznego.

Podstawowym atutem zrealizowanego przeze mnie programu autorskiego jest przydatność treści w nim zawartych w życiu zawodowym przyszłych absolwentów naszej szkoły. W programie bowiem uwzględniono obok treści podstawowych również te związane z profilem kształcenia uczniów i ich przyszłym zawodem informatyka. Należy podkreślić, że dzięki udziałowi w projekcie, klasa informatyczna, z którą miałam przyjemność pracować, jako jedyna z pionu informatycznego w szkole miała zajęcia z języka niemieckiego zawodowego. Zajęcia takie bowiem są przewidziane wyłącznie w siatce godzin klas logistycznych.

Proces kształcenia ukierunkowany był również na pokonanie lęku w uczniach przed kontaktem z osobą mówiącą po niemiecku, zwiększając tym samym szanse absolwenta na europejskim rynku pracy.

Zarówno treści obowiązkowe, obejmujące tematy z podręcznika, jak i treści dodatkowe dotyczące profilu informatycznego, zawarte w moim autorskim programie nauczania, zostały w pełni zrealizowane. Uczniowie przez ostatni rok nauki będą rozszerzali je jeszcze o dodatkowe aspekty i utrwalali przed egzaminem maturalnym.

W czasie wakacji spora część uczniów wyjechała do pracy w Niemczech, gdzie była zmuszona posługiwać się językiem niemieckim na co dzień, a także w miejscu pracy. Uczniowie wrócili bardzo zadowoleni i „naładowani pozytywną energią". Przekonali się bowiem, że nie tylko język angielski – jak to jest powszechnie przyjęte przez uczniów – przydaje się do kontaktów z obcokrajowcami. Na zajęciach na początku września opowiadali swoje wrażenia, dzielili się spostrzeżeniami co do samego języka – tego książkowego i potocznego. Jest to dowodem na to, że cele kształcenia zawarte w moim programie autorskim zostały osiągnięte.

Nad biegłością uczniów w posługiwaniu się językiem niemieckim trzeba jednak jeszcze trochę popracować. Ostatni rok nauki będzie służył utrwaleniu i wyszlifowaniu poznanego słownictwa, a także rozszerzeniu go o kolejne tematy. Najważniejsze jednak zostało już osiągnięte – uczniowie nauczyli się poważnie podchodzić do nauki tego języka, uświadomili sobie, że jest bardzo przydatny na rynku pracy w ich miejscu zamieszkania.

Realizacji mojego programu autorskiego sprzyjały dodatkowe zajęcia języka niemieckiego, w jakich uczniowie mogli uczestniczyć przez trzy lata trwania projektu. Na szczególną uwagę zasługują Obozy Naukowe oraz Koła Naukowe, na których uczniowie mieli okazję pracować z różnymi nauczycielami i w różnych warunkach. W tak młodym wieku niezwykle ważne jest uświadomienie sobie, że uczyć można się również w czasie wolnym, w wakacje i że nie jest to żadna kara, tylko przyjemność. Różnorodność podręczników, materiałów dydaktycznych oraz sprzętu, w jaki pracownia językowa wzbogaciła się dzięki udziałowi uczniów w projekcie SKK2, również miały ogromny wpływ na realizację programu.

Nie wszystko przebiegało jednak tak, jakbym sobie tego życzyła. Pracę nad programem autorskim w jednej grupie w klasie trzeciej utrudniał bardzo niekorzystny w procesie kształcenia języka obcego rozkład godzin w ciągu tygodnia. Uczniowie pierwszej grupy mieli bowiem w trzeciej klasie dwie lekcje pod rząd jednego dnia, potem przez cały tydzień przerwę. Mimo usilnych starań dyrekcji szkoły, nie dało się tych godzin zaplanować na dwa różne dni. Idealnie byłoby również, gdyby uczniowie mogli kontynuować projekt, a co za tym idzie realizację programu autorskiego również w klasie czwartej.

Przygotowany przeze mnie program autorski kształtowania kompetencji kluczowych okazał się dla uczniów dosyć trudny. Szczególnie dotyczy to słownictwa fachowego. Uczniowie klasy, z którą pracowałam w projekcie byli uczniami pracowitymi, ale dosyć słabymi. Z całą pewnością można jednak powiedzieć, że treści oraz formy ich realizacji były dla nich bardzo ciekawe.

W trakcie realizacji programu potrzebne były drobne zmiany wynikające z nierównego tempa pracy uczniów. Ponieważ uczniowie pracowali w tzw. „zrywach" – raz wolno, ospale, innym razem z większym zaangażowaniem, przesunięciom podlegały kolejne lekcje w danym roku szkolnym. Zdarzało się, że na jednej lekcji realizowałam dwa zaplanowane tematy. Innym razem jednak potrzebowałam trochę więcej czasu niż pierwotnie przewidywałam. W związku z powyższym, w dziennikach lekcyjnych zapisywane były czasem dwa tematy lekcji obok siebie. Pod koniec trzeciej klasy uczniowie tak prężnie pracowali na zajęciach, że udało nam się przerobić dziewięć lekcji więcej niż zaplanowałam we wrześniu w rozkładzie materiału na dany rok szkolny. Dodane treści to *Kapitel 2* z podręcznika *Alles klar 2a* zakres podstawowy – część leksykalna oraz dwie lekcje ćwiczeń w mówieniu – zadania maturalne.

Wszystkie zrealizowane tematy są udokumentowane zapisem w dziennikach lekcyjnych.

4. Wnioski

W wyniku przeprowadzonych testów wiedzy „na wejściu" oraz przyrostu wiedzy „na wyjściu", obserwacji zaangażowania uczniów w proces dydaktyczny oraz rozmowy z uczniami, stwierdziłam, że udział uczniów w projekcie przyniósł im dużo korzyści.

Mocne strony zrealizowanego programu:

- kształcenie kluczowych kompetencji,
- otwarcie absolwentom drogi do europejskiego rynku pracy dzięki znajomości języka obcego,
- zwiększenie szans absolwenta technikum na rodzimym rynku pracy,
- pokonanie lęku przed kontaktem z obcokrajowcem,
- zdobycie umiejętności autoprezentacji swoich kwalifikacji i zdolności,
- nabycie umiejętności prowadzenia korespondencji firmowej w języku niemieckim,
- zdobycie umiejętności prowadzenia rozmowy nie tylko w życiu codziennym, lecz także rozmowy z pracodawcą lub niemieckojęzycznym klientem/ współpracownikiem,
- świadome planowanie swojej kariery zawodowej.

Badania wykazały, że warto jest angażować uczniów w tego typu projekty.

Załącznik 1 – ankieta dla uczniów

ANKIETA EWALUACYJNA

diagnozująca przydatność treści poruszanych na zajęciach z języka niemieckiego w życiu zawodowym przyszłych absolwentów technikum informatycznego. Proszę postawić znak X w odpowiedniej rubryce. Ankieta jest anonimowa. Nie podpisuj się imieniem i nazwiskiem.

Uczniu! Zanim wypełnisz, przeczytaj bardzo uważnie ankietę, a następnie zaznacz w kolumnach znakiem X wybraną przez Ciebie odpowiedź:
1 = zdecydowanie tak
2 = raczej tak
3 = nie mam zdania
4 = raczej nie
5 = zdecydowanie nie

L.p.	Pytania	1	2	3	4	5
1	Czy projekt, w którym uczestniczysz jest ważny dla Twojej przyszłej kariery zawodowej?					
2	Czy wprowadzona innowacyjność do przedmiotu w postaci treści zawodowych dla profilu informatyka pozwala go ocenić jako nowoczesny i przydatny?					
3	Czy omawiane treści (ogólne i zawodowe) są mocno związane z tym, co dzieje się poza szkołą, w życiu codziennym?					
4	Czy uważasz, że uczysz się bardzo potrzebnego słownictwa i struktur gramatycznych?					
5	Czy jeżeli dobrze zapoznasz się z treścią zajęć to pozwoli Ci to w przyszłości łatwiej komunikować się z obcokrajowcami?					
6	Czy chętnie zdobywasz wiedzę z tej dziedziny?					
7	Czy masz poczucie, że uczestnicząc dotychczas w projekcie „Szkoła Kluczowych Kompetencji” wiele się nauczyłeś?					
8	Czy projekt w którym uczestniczysz, pozwala Ci zdobyć umiejętności praktyczne?					
9	Czy środki dydaktyczne (plansze, słowniki, filmy, czasopisma) pomagają Ci w utrwaleniu wiedzy, czy tylko jako ilustracja tematu?					
10	Czy Twój udział w projekcie przygotowuje Cię do wejścia na niemiecki rynek pracy?					

Twoje uwagi dotyczące realizacji projektu:

Prezentacja danych

Pytanie 1. Czy projekt, w którym uczestniczysz jest ważny dla Twojej przyszłej kariery zawodowej?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	3	12	3	3	1
2012/2013 25 osób	2	12	1	5	3

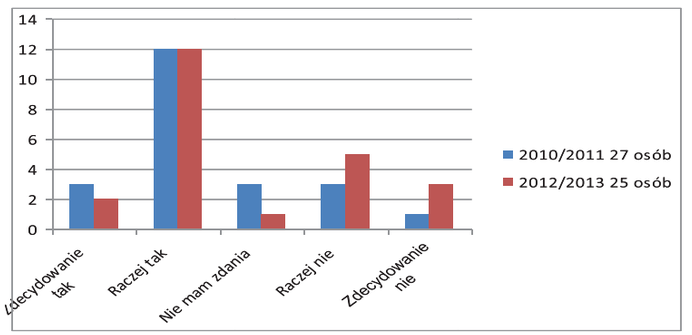

Pytanie 2. Czy wprowadzona innowacyjność do przedmiotu w postaci treści zawodowych dla profilu informatyka pozwala go ocenić jako nowoczesny i przydatny?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	7	11	2	1	1
2012/2013 25 osób	7	9	3	3	1

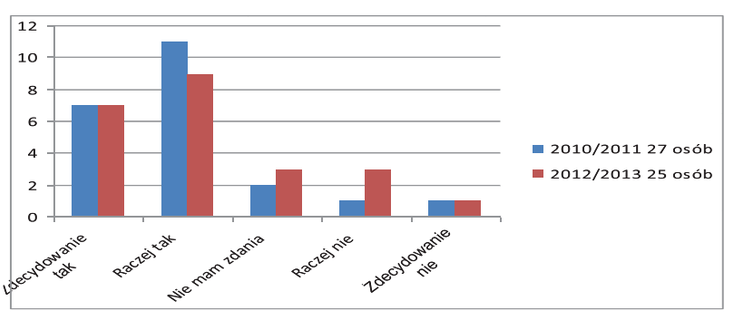

Pytanie 3. Czy omawiane treści (ogólne i zawodowe) są mocno związane z tym co dzieje się poza szkołą, w życiu codziennym?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	14	6	1	1	0
2012/2013 25 osób	14	6	0	3	0

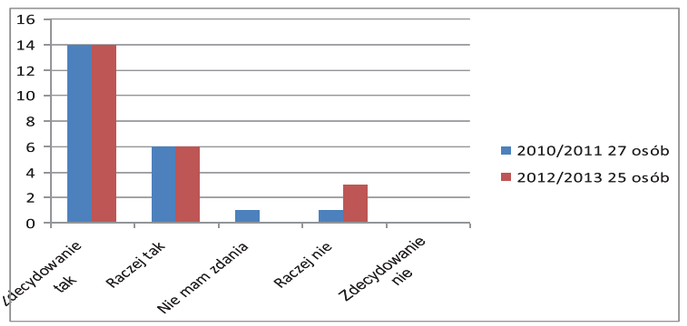

Pytanie 4. Czy uważasz, że uczysz się bardzo potrzebnego słownictwa i struktur gramatycznych?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	8	12	1	1	0
2012/2013 25 osób	6	13	1	2	1

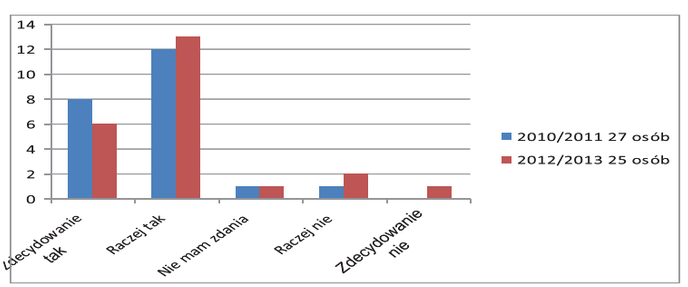

Pytanie 5. Czy jeżeli dobrze zapoznasz się z treścią zajęć to pozwoli Ci to w przyszłości łatwiej komunikować się z obcokrajowcami?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	14	4	3	1	0
2012/2013 25 osób	18	4	0	1	0

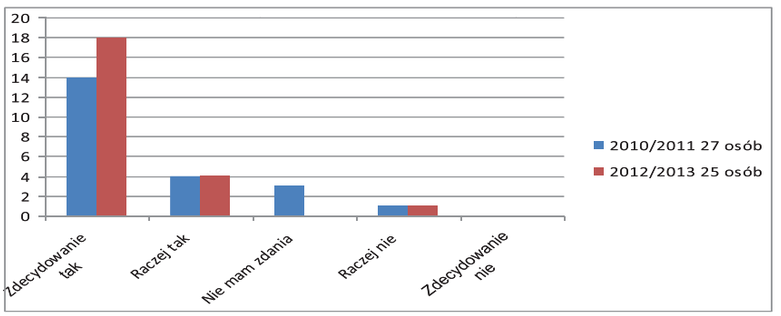

Pytanie 6. Czy chętnie zdobywasz wiedzę z tej dziedziny?

	Zdecydowanie	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowani
2010/2011 27 osób	10	12	0	0	0
2012/2013 25 osób	8	15	0	0	0

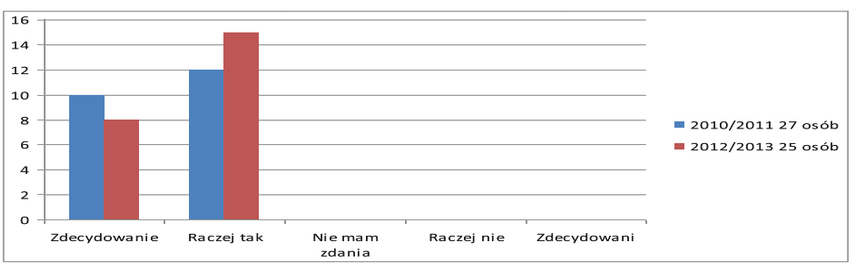

Pytanie 7. Czy masz poczucie, że uczestnicząc dotychczas w projekcie Szkoła Kluczowych Kompetencji wiele się nauczyłeś?

	Zdecydowanie	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowani
2010/2011 27 osób	15	7	0	0	0
2012/2013 25 osób	14	7	2	0	0

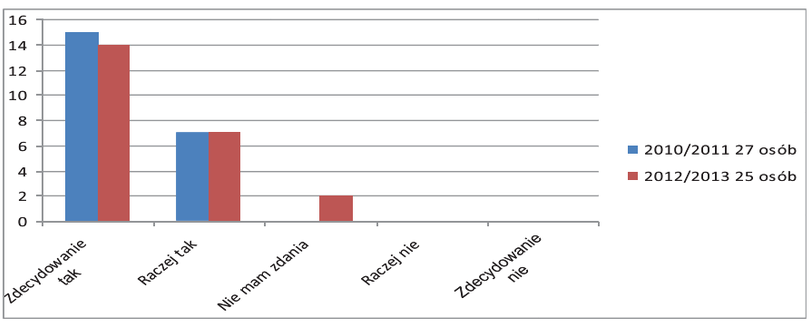

Pytanie 8. Czy projekt, w którym uczestniczysz, pozwala Ci zdobyć umiejętności praktyczne?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	15	6	1	0	0
2012/2013 25 osób	13	5	3	2	0

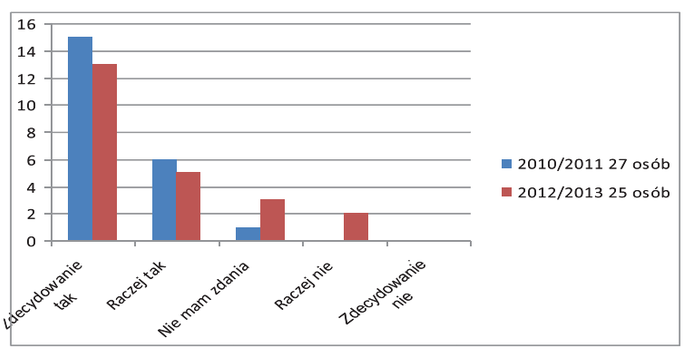

Pytanie 9. Czy środki dydaktyczne (plansze, słowniki, filmy, czasopisma) pomagają Ci w utrwaleniu wiedzy, czy tylko jako ilustracja tematu?

	Zdecydowanie	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowani
2010/2011 27 osób	14	7	1	0	0
2012/2013 25 osób	9	12	0	3	0

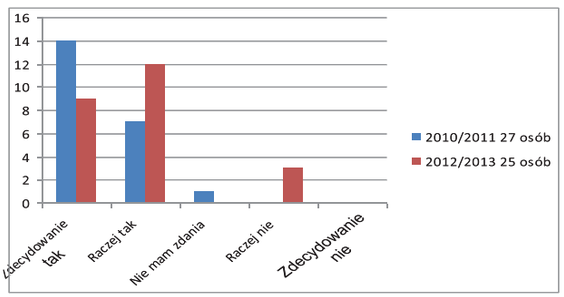

Pytanie 10. Czy Twój udział w projekcie przygotowuje Cię do wejścia na niemiecki rynek pracy?

	Zdecydowanie	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowani
2010/2011 27 osób	16	4	2	0	0
2012/2013 25 osób	16	5	2	0	0

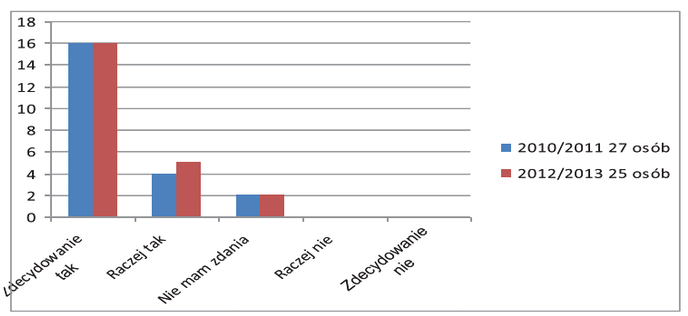

Załącznik 2 – Ankieta ewaluacyjna diagnozująca zajęcia prowadzone przez nauczycielkę języka niemieckiego – mgr Aleksandrę Grzywacz – w klasie I tib (profil informatyczny) w roku szkolnym 2010/2011

Punkty poniżej dotyczą oceny zajęć prowadzonych przez nauczyciela języka niemieckiego. Proszę postawić znak x (x) w odpowiedniej rubryce. Ankieta jest anonimowa. Nie podpisuj się imieniem i nazwiskiem.

Pytanie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
1. Czy chodzisz systematycznie na lekcje języka niemieckiego?					
2. Czy bierzesz udział (jesteś aktywny/aktywna) w lekcjach języka niemieckiego?					
3. Czy nauczycielka dobrze wyjaśnia zagadnienia związane z tematem lekcji?					
4. Czy nauczycielka zadaje zadania domowe i sprawdza je na następnej lekcji?					
5. Czy w razie wątpliwości, co do zrozumienia nowego zagadnienia (gramatyka, słownictwo), możesz poprosić nauczycielkę o ponowne wytłumaczenie danego materiału?					
6. Czy nauczycielka docenia twoją pracę na lekcji (stawia oceny, plusy za aktywność)?					
7. Czy nauczycielka używa języka niemieckiego na lekcji i czy jest on dla ciebie zrozumiały?					
8. Czy atmosfera na lekcjach jest dobra i stymulująca?					
9. Czy nauczycielka zachęca Cię do wykonywania ćwiczeń na lekcji?					
10. Czy nauczycielka zniechęca Cię do pracy na lekcji?					
11. Czy nauczycielka liczy się z Twoim zdaniem?					
12. Czy nauczycielka ocenia Cię sprawiedliwie?					
13. Czy nauczycielka informuje Cię, co będzie sprawdzać i oceniać?					
14. Czy chciałbyś/chciałabyś, aby nauczycielka podwyższyła stopień trudności w nauczaniu języka niemieckiego?					
15. Czy jesteś zadowolony/zadowolona z pracy nauczycielki?					

Pytania otwarte – na pytania otwarte odpowiadamy pisemnie, w miarę możliwości krótko.

1. Co cenisz w niej najbardziej?

.....

.....

.....

2. Czy chciałbyś/chciałabyś coś zmienić w sposobie prowadzenia przez nauczycielkę lekcji języka niemieckiego?

.....

.....

.....

Prezentacja danych

Pytanie 1. Czy chodzisz systematycznie na lekcje języka niemieckiego?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	17	9	1	0	0
2012/2013 25 osób	3	15	0	6	1

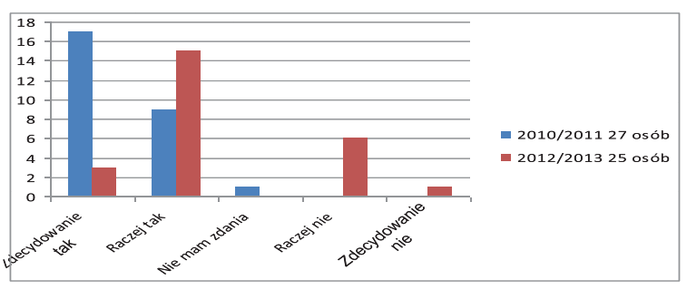

Pytanie 2. Czy bierzesz udział (jesteś aktywny/aktywna) w lekcjach języka niemieckiego?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	5	12	8	2	0
2012/2013 25 osób	8	10	5	2	0

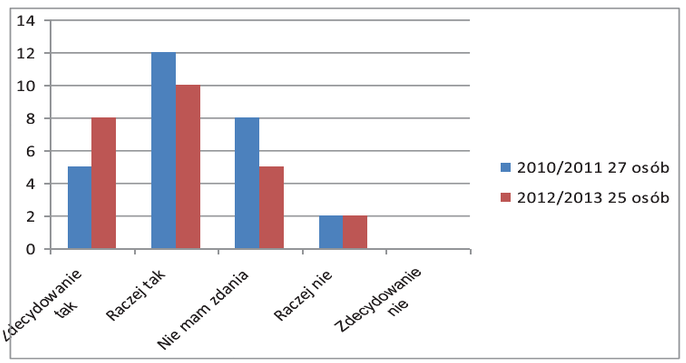

Pytanie 3. Czy nauczycielka dobrze wyjaśnia zagadnienia związane z tematem lekcji?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	19	7	1	0	0
2012/2013 25 osób	21	3	1	0	0

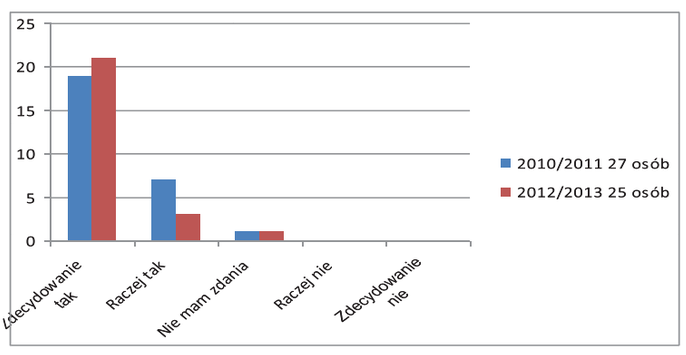

Pytanie 4. Czy nauczycielka zadaje zadania domowe i sprawdza je na następnej lekcji?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	19	8	0	0	0
2012/2013 25 osób	22	3	0	0	0

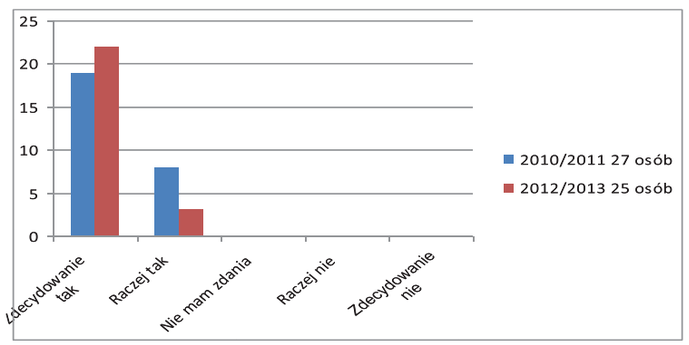

Pytanie 5. Czy w razie wątpliwości, co do zrozumienia nowego zagadnienia (gramatyka, słownictwo), możesz poprosić nauczycielkę o ponowne wytłumaczenie danego materiału?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	22	5	0	0	0
2012/2013 25 osób	23	2	0	0	0

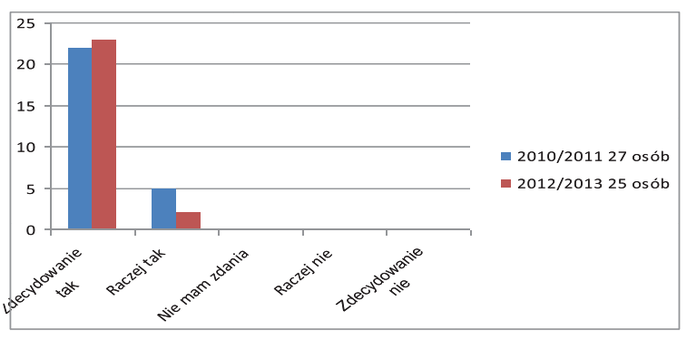

Pytanie 6. Czy nauczycielka docenia Twoją pracę na lekcji (stawia oceny, plusy za aktywność)?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	8	9	4	2	4
2012/2013 25 osób	7	10	5	2	1

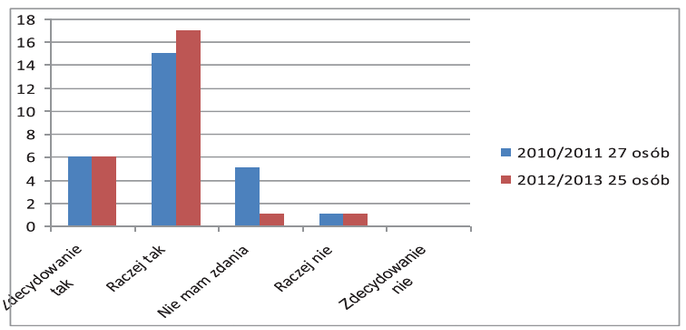

Pytanie 7. Czy nauczycielka używa języka niemieckiego na lekcji i czy jest on dla ciebie zrozumiały?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	6	15	5	1	0
2012/2013 25 osób	6	17	1	1	0

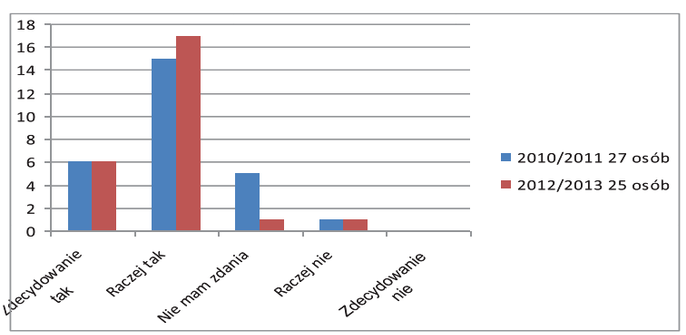

Pytanie 8. Czy atmosfera na lekcjach jest dobra i stymulująca?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	20	7	0	0	0
2012/2013 25 osób	23	2	0	0	0

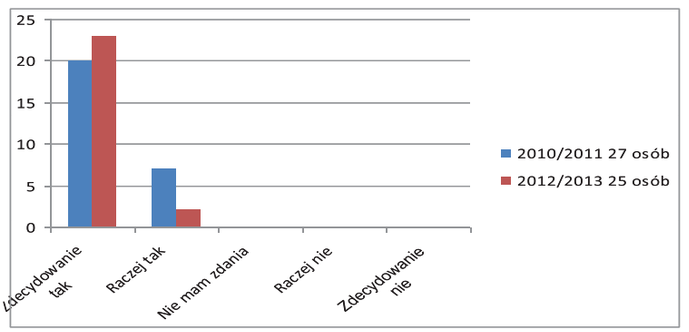

Pytanie 9. Czy nauczycielka zachęca Cię do wykonywania ćwiczeń na lekcji?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	12	15	0	0	0
2012/2013 25 osób	14	10	1	0	0

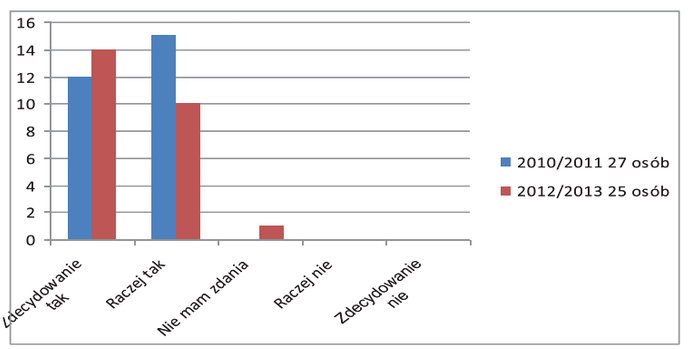

Pytanie 10. Czy nauczycielka zniechęca Cię do pracy na lekcji?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	5	3	1	5	13
2012/2013 25 osób	3	3	5	0	14

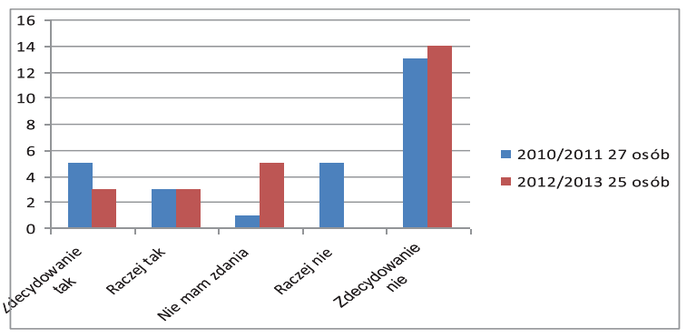

Pytanie 11. Czy nauczycielka liczy się z Twoim zdaniem?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	7	16	4	0	0
2012/2013 25 osób	7	18	0	0	0

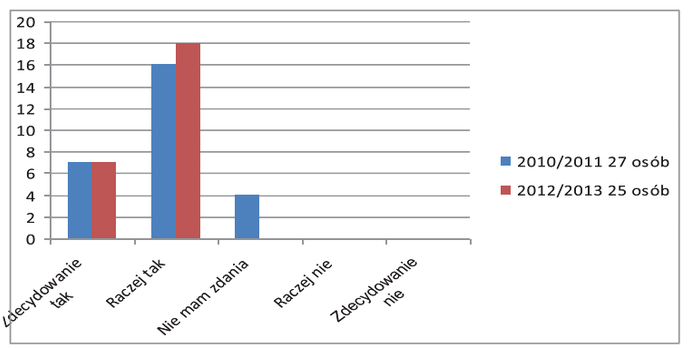

Pytanie 12. Czy nauczycielka ocenia Cię sprawiedliwie?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	16	11	0	0	0
2012/2013 25 osób	16	9	0	0	0

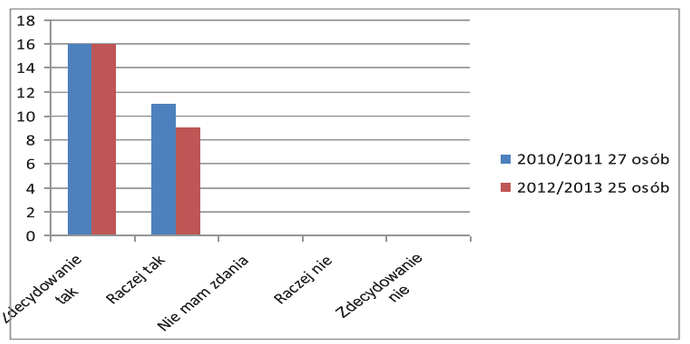

Pytanie 13. Czy nauczycielka informuje Cię, co będzie sprawdzać i oceniać?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	15	12	0	0	0
2012/2013 25 osób	15	10	0	0	0

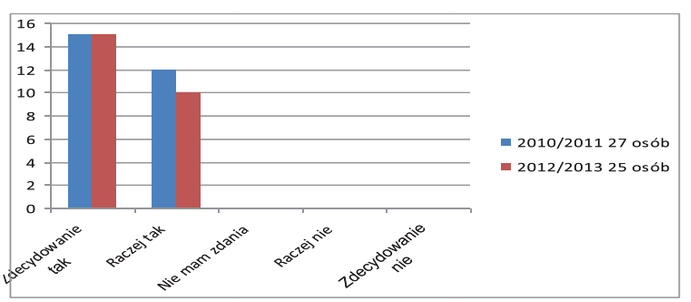

Pytanie 14. Czy chciałbyś/chciałabyś, aby nauczycielka podwyższyła stopień trudności w nauczaniu języka niemieckiego?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	1	0	3	6	17
2012/2013 25 osób	0	0	1	4	20

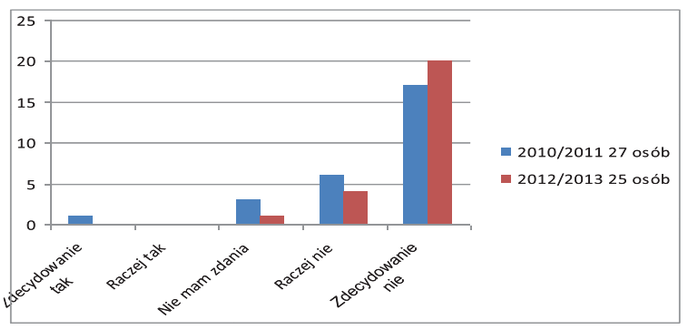

Pytanie 15. Czy jesteś zadowolony/zadowolona z pracy nauczycielki?

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
2010/2011 27 osób	21	6	0	0	0
2012/2013 25 osób	21	4	0	0	0

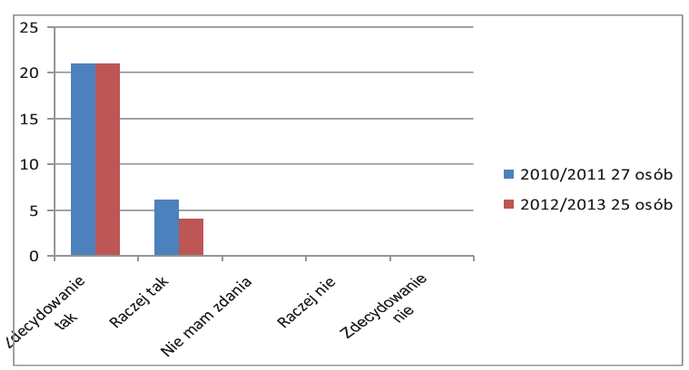

Załącznik 3

TEST DIAGNOSTYCZNY Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO

„na wejściu" i „na wyjściu"

CZĘŚĆ LEKSYKALNA

1. Um acht _____ haben wir Deutschunterricht.

   a. Stunde b. Unterricht c. Uhr d. Wecker

2. Fräulein Müller studiert Medizin. Sie will _____ werden.

   a. Lehrer b. Arzt c. Professor d. Ärztin

3. Es ist schon spät. Wir gehen _____ Hause.

   a. zu b. im c. bei d. nach

4. Monika hat _____ und macht eine Geburtstagsparty.

   a. Namenstags b. Geburtstags c. Namenstag d. Geburtstag

5. Der Vater und die Mutter. Der Onkel und die _____.

   a. Tante b. Tochter c. Sohn d. Schwager

6. ____ Sommer machen wir eine Reise nach Italien.

   a. ins b. ans c. am d. im

7. -Wie _____ ist eigentlich Monika? °Sie ist 20.

   a. jung b. alt c. groß d. klein

8. Zu deinem Geburtstag herzliche _____.

   a. Glückwünsche b. Glückspilz c. Glücke d. Wunsch

9. Entschuldigung, _____ spät ist es?

   a. wann b. wo c. wie d. wer

10. Ich gehe schon schlafen, also _____.

a. Guten Abend b. Gute Nacht c. Guten Tag d. Guten Morgen

11. Tut mir leid, ich bin nicht von _____

a. heute b. da c. hier d. dann

12. -Sie hat 12 Kinder. °Wie viele? _____?

a. zehn b. zwei c. zwanzig d. zwölf

13. Der Vater meiner Mutter ist mein _____.

a. Opa b. Onkel c. Enkel d. Oma

14. Im Juni beginnt der Sommer. Im September beginnt der _____.

a. Herbst b. Sommer c. Winter d. Frühling

15. Wir wünschen dir alles _____ zum Geburtstag.

a. Herz b. Liebe c. Gute d. Glück

CZĘŚĆ GRAMATYCZNA

1. -_____ du krank? °Nein, warum fragst du?

a. ist b. bist c. seid d. sein

2. Wo arbeit__ Frau Sachs? In der Schule?

a. -et c. -en c -t d. -e

3. _____ Schüler gehen in die Schule.

a. das b. der c. die d. dem

4. –Hast du eine Katze? °Nein, ich habe _____ Katze, ich habe einen Hund.

a. nicht b. keine c. doch d. nein

5. –Liebst du _____? °Ja, ich liebe dich.

a. sie b. ihn c. uns d. mich

6. –Was macht ihr heute abend? °Wir gehen _____ Theater.

a. ins b. ans c. am d. im

7. -_____ kommen Sie? °Ich bin aus Leipzig.

a. wovon b. woraus c. woher d. wohin

8. Ich habe den Kuli. Möchtest du auch _____Kuli?

a. einen b. eine c. eins d. ein

9. Wie _____ es dir?

a. macht b. liest c. geht d. hat

10. Das ist Kerstin und _____ Mann.

a. dein b. euer c. unser d. ihr

11. Interessierst du _____ für Fußball?

a. mich b. uns c. sich d. dich

12. Heute ist der 30.08.

a. Februar b. August c. Juli d. November

13. Wir _____ sehr gerne fern.

a. bekommen b. gehen c. haben d. sehen

14. Es ist mir schrecklich leid, aber ich _____ nicht kommen.

a. soll c. habe c. kann d. muss

15. Klaus ist ein Freund _____ Inge.

a. mit b. von c. seit d. aus

Prezentacja danych

nr zad część leksykalna	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2010-09 28 osob	8	11	9	19	17	15	15	7	14	14	11	20	18	12	13
2011-06 27 osob	17	19	12	21	23	26	29	6	19	16	19	27	23	21	17
2013-06 25 osob	21	21	16	23	25	26	26	15	22	19	19	27	26	23	17

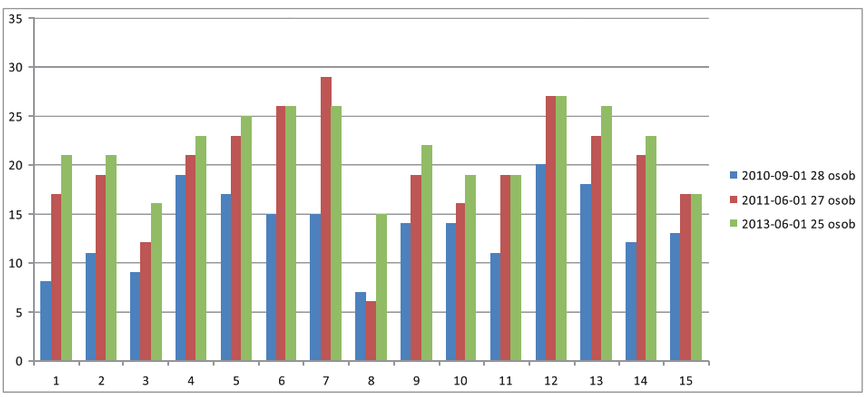

nr zad część gramatyczna	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
2010-09 28 osob	17	10	6	9	16	10	14	3	3	4	11	17	5	10	11
2011-06 27 osob	23	17	6	21	24	21	14	13	13	12	19	27	10	16	16
2013-06 25 osob	23	19	15	24	24	21	18	14	13	19	19	27	15	16	18

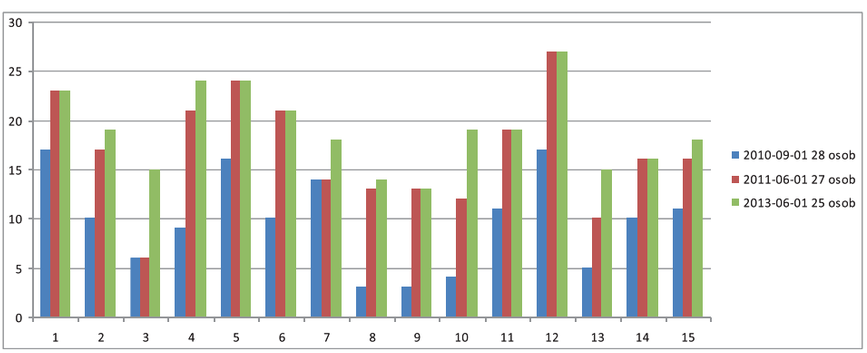

Raport z ewaluacji programu nauczania

JĘZYK ROSYJSKI. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Zawodowych im. Stefana Bobrowskiego
w Rawiczu

Autor:

Ewa Bierzychudek-Lis

Rawicz 2013

1. Opis programu autorskiego i charakterystyka zespołu klasowego

Program został opracowany dla uczniów technikum w zawodzie technik żywienia i gospodarstwa domowego w Zespole Szkół Zawodowych im. Stefana Bobrowskiego, uwzględniając potrzeby kształcenia w zawodzie oraz potrzeby pracodawców. Służył przygotowaniu uczniów do egzaminu maturalnego oraz zawodowego. Przeznaczony był dla uczniów rozpoczynających naukę języka rosyjskiego od poziomu zerowego. Był on przewidziany dla klas I-III (2 godziny tygodniowo w każdej klasie).

Zespół klasowy, w którym wdrażano program miał duże problemy z przyswojeniem wiedzy i umiejętności zarówno z przedmiotów ogólnokształcących, jak i zawodowych, co przełożyło się na liczebność klasy w poszczególnych latach.

Program rozpoczynało 25 osób a ukończyło 18. W klasie pierwszej obowiązywał podział na dwie grupy: 12- i 13-osobową. Każda z grup prowadzona była przez innego nauczyciela. W klasie drugiej ze względu na liczebność klasy (20 uczniów) podział przestał obowiązywać i zajęcia edukacyjne prowadził jeden nauczyciel. W klasie trzeciej stan grupy uszczuplił się o kolejne dwie osoby. W efekcie końcowym, jak wspomniano już wcześniej, program ukończyło 18 uczniów. Zespół klasowy charakteryzował się przeciętnym poziomem intelektualnym, jednakże kilkoro z uczniów wyraźnie odbiegało od innych wykazując się wysokim intelektem i chęcią do pracy.

2. Założenia metodologiczne ewaluacji

Za przedmiot ewaluacji obrano osiągnięcie założonych celów wynikających z kształcenia kompetencji kluczowych. Ewaluacja ma prowadzić do wyciągania wniosków i podejmowania trafnych decyzji związanych z korektą treści programowych oraz doskonalenia metod nauczania, dzięki którym uzyskamy informacje o nauczanych treściach, swojej pracy i stosowanych metodach. Ewaluację przeprowadzono wśród uczniów na kilku etapach realizacji programu:

- na koniec każdego semestru (śródroczna) – w celu sprawdzenia prawidłowości doboru metod do realizacji celów, ich skuteczności oraz oczekiwań uczniów, dotyczących sposobu realizacji programu, a także oceny pracy nauczyciela,
- po zakończeniu realizacji programu – w celu oceny skuteczności programu w zakresie założonych celów.

Celem ewaluacji jest zbadanie jakości i skuteczności wykorzystywanego programu nauczania. Aby dokonać analizy jakości podejmowanych w tym zakresie działań należy odpowiedzieć na następujące pytania:

- czy uczniowie chętnie i aktywnie uczestniczą w zajęciach z języka rosyjskiego?
- czy podoba im się sposób prowadzenia zajęć i czy na zajęciach wykorzystywane są prezentacje multimedialne?

- czy uważają, że udział w realizacji programu pomoże im rozwinąć praktyczne umiejętności i zwiększy ich możliwości na rynku pracy?
- jak oceniają działalność dydaktyczno-wychowawczą nauczyciela?

Za kryterium ewaluacji przyjęto kryterium skuteczności realizacji przyjętych celów oraz kryterium trafności przyjętych metod.

Metoda badawcza polegała na dokonaniu analizy ilościowej i jakościowej za pomocą badania kwestionariuszowego, obserwacji, pomiaru dydaktycznego, analizy danych zawartych w dzienniku lekcyjnym (oceny z przedmiotu, frekwencja) oraz obserwacji artykułów prasowych o szkole (w szczególności o realizacji projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji".

Analiza tych zagadnień ma odpowiedzieć na następujące pytania: w jakim stopniu przyswojona została wiedza i umiejętności poruszane na zajęciach, które umiejętności wymagają poświęcenia większej ilości czasu, w jakim stopniu uczniowie są zaangażowani w proces edukacyjny. Aby odpowiedzieć na te pytania przeprowadzono analizę osiągnięć uczniów na podstawie zebranych danych oraz wyciągnięto wnioski. Użyto takich narzędzi, jak: ankieta, karta obserwacji i testy.

W trakcie realizacji autorskiego programu kształtowania kluczowych kompetencji z języka rosyjskiego dokonywałam analizy frekwencji uczniów na zajęciach, która wahała się w granicach od 79,50 do 84,56%. Celem tej analizy było sprawdzenie wpływu obecności na zajęciach na oceny uczniów. Nie zauważyłam jednak zależności pomiędzy frekwencją a ocenami z mojego przedmiotu.

Realizując program, śledziłam z uczniami artykuły, jakie ukazywały się w prasie regionalnej na temat realizacji projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji". Artykuły często opatrzone były zdjęciami. Dzięki nim społeczność naszego małego miasta i okolic dowiedziała się o działaniach jakie miały miejsce w Zespole Szkół Zawodowych w Rawiczu. Młodzież natomiast czuła się dowartościowana. Można przypuszczać, że realizacja projektu, obok jeszcze innych działań, miała przełożenie na dobrą rekrutację do naszej szkoły.

3. Opis danych, sposobów i terminów ewaluacji

W związku z tym, że program autorski był napisany do nauczania j. rosyjskiego od poziomu zerowego nie było możliwe przeprowadzenie diagnozy wstępnej na wejściu ponieważ grupa ta, jak już wspomniano, rozpoczynała naukę języka rosyjskiego od poziomu zerowego.

Podczas trzech lat wdrażania programu przeprowadzono w każdym semestrze ankietę ewaluacyjną (śródokresową i końcoworoczną) stanowiącą załącznik nr 1 do raportu.

Pytanie	Tak	Nie	Nie mam zdania	RAZEM
1. Czy chętnie uczestniczysz w zajęciach z j. rosyjskiego?	39	1	3	43
2. Czy zajęcia prowadzone na podstawie programu nauczania przyczyniły się do zdobycia nowej wiedzy?	37	4	2	43
3. Czy aktywnie uczestniczysz w zajęciach?	20	7	16	43
4. Czy nauczyciel zadaje zadania domowe i sprawdza ich wykonanie?	40	0	3	43
5. Czy zajęcia pomogły Ci rozwinąć praktyczne umiejętności?	38	2	3	43
6. Czy na zajęciach wykorzystywane są prezentacje multimedialne?	32	6	5	43
7. Czy klimat zajęć sprzyjał współpracy między uczniami?	37	4	2	43
8. Czy nauczyciel według Ciebie ocenia pracę uczniów sprawiedliwie?	35	5	3	43
9. Czy uważasz, że udział w realizacji programu zwiększy Twoje możliwości na rynku pracy?	23	16	4	43

Dokonano analizy testów, wyników w nauce i frekwencji uczniów na zajęciach edukacyjnych.

Wyniki badań przeprowadzonych w pierwszym roku kształcenia.

Wyniki ankiet przeprowadzonych w pierwszym roku kształcenia w styczniu i w maju 2011 r.

	301	45	41	387
WS {%}	77,78	11,62	10,6	100

W ankiecie wzięło udział 43 uczniów (styczeń 23 osoby, maj 20 osób).

Wykres przedstawia, jak procentowo wyglądały odpowiedzi na każde z pytań w maju 2011 r.

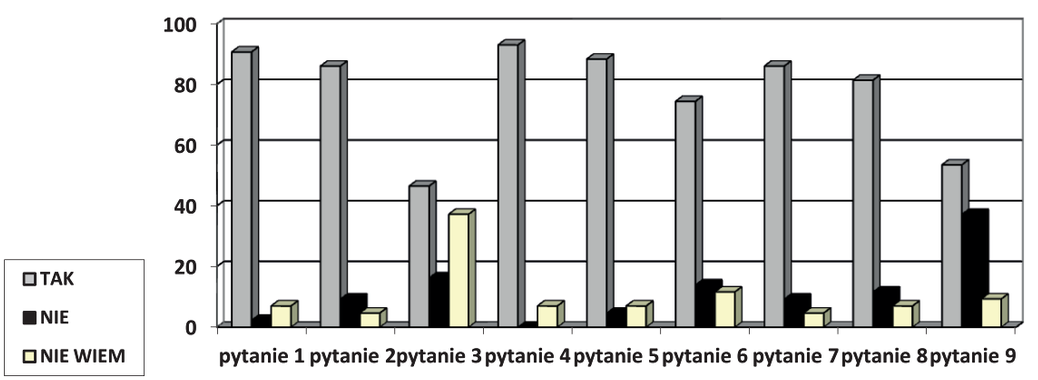

Analiza wyników ankiety pozwala stwierdzić że:

a) na pytanie – Czy chętnie uczestniczysz w zajęciach z j. rosyjskiego?

TAK odpowiedziało 90,70% uczniów

NIE odpowiedziało 2,32% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 6,98% uczniów

b) na pytanie – Czy zajęcia prowadzone na podstawie programu nauczania przyczyniły się do zdobycia nowej wiedzy?

TAK odpowiedziało 86,05% uczniów

NIE odpowiedziało 9,30% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 4,65% uczniów

c) na pytanie – Czy aktywnie uczestniczysz w zajęciach?

TAK odpowiedziało 46,51% uczniów

NIE odpowiedziało 16,28% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 37,21% uczniów

d) na pytanie – Czy nauczyciel zadaje zadania domowe i sprawdza ich wykonanie?

TAK odpowiedziało 93,02% uczniów

NIE odpowiedziało 0% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 6,98% uczniów

e) na pytanie – Czy zajęcia pomogły Ci rozwinąć praktyczne umiejętności?

TAK odpowiedziało 88,37% uczniów

NIE odpowiedziało 4,65% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 6,98% uczniów

f) na pytanie – Czy na zajęciach wykorzystywane są prezentacje multimedialne?

TAK odpowiedziało 74,43% uczniów

NIE odpowiedziało 13,95% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 11,62% uczniów

g) na pytanie – Czy klimat zajęć sprzyjał współpracy między uczniami?

TAK odpowiedziało 86,05% uczniów

NIE odpowiedziało 9,30% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 4,65% uczniów

h) na pytanie – Czy nauczyciel według Ciebie ocenia pracę uczniów sprawiedliwie?

TAK odpowiedziało 81,40% uczniów

NIE odpowiedziało 11,62% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 6,98% uczniów

i) na pytanie – Czy uważasz, że udział w realizacji programu zwiększy Twoje możliwości na rynku pracy?

TAK odpowiedziało 53,50% uczniów

NIE odpowiedziało 37,20 uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 9,30% uczniów

4. Wnioski

Analizując wyniki ankiet przeprowadzonych w pierwszym roku kształcenia, można stwierdzić, że większość uczniów chętnie uczestniczy w zajęciach. Niestety tylko 46,51% ankietowanych deklaruje, że uczestniczy w nich aktywnie. W dalszej pracy należy aktywizować uczniów do pracy na lekcji. Na podstawie udzielonych przez uczniów odpowiedzi (TAK 93,02%) wynika, że nauczyciel zadaje zadania domowe i sprawdza ich wykonanie, na lekcji wykorzystywane są prezentacje multimedialne (TAK 74,43%). Cieszy również fakt, że ponad 80% respondentów uważa klimat zajęć za sprzyjający współpracy między nimi, a ich praca jest sprawiedliwie oceniana przez nauczyciela. Dla większości uczniów (88,37%) zajęcia pozwalają rozwijać praktyczne umiejętności, a dla 53,5% udział w realizacji programu przyczyni się do zwiększenia ich możliwości na rynku pracy. W klasie pierwszej uczniowie napisali dwa testy sprawdzające wiedzę.

Test kompetencji w pierwszym półroczu nauki języka rosyjskiego składał się z siedmiu zadań (załącznik nr 2 do raportu).

Nr zadania	Ilość pkt możliwych do uzyskania	Ilość pkt uzyskanych	%
Zadanie nr 1	25 x 5 pkt = 125 pkt	85,5 pkt	68,4%
Zadanie nr 2	25 x 2 pkt = 50 pkt	28 pkt	56%
Zadanie nr 3	25 x 7 pkt = 175 pkt	69,5 pkt	39,7%
Zadanie nr 4	25 x 2 pkt = 50 pkt	16,25 pkt	32,5%
Zadanie nr 5	25 x 6 pkt = 150 pkt	53,75 pkt	35,80%
Zadanie nr 6	25 x 2,5 pkt = 62,5 pkt	35,5 pkt	56,8%
Zadanie nr 7	25 x 2,5 pkt = 62,5 pkt	20,75 pkt	33,2%
Razem	25 x 27 pkt = 675 pkt	309.25 pkt	45,81%

Do oceniania testów, sprawdzianów przyjęto poniższą skalę zgodnie z przedmiotowym systemem oceniania.

0 – 39% niedostateczny

40% – 54% dopuszczający

55% – 69% dostateczny

70% – 84% dobry

85% – 99% bardzo dobry

100% – celujący

Oceny z pierwszego sprawdzianu kształtowały się następująco :

bardzo dobry – 2

dobry – 5

dostateczny – 1

dopuszczający – 5

niedostateczny – 12

średnia ze sprawdzianu – 2.2

Z przedstawionego zestawienia wyników testu kompetencji na koniec pierwszego półrocza sformułowano następujące wnioski:

W ogólnym zestawieniu uczniowie opanowali wiedzę w stopniu dopuszczającym.

Średnia w punktach z testu wyniosła 45,8%, a średnia ocen 2,2. Najwięcej trudności sprawiło uczniom zadanie nr 4, polegające na uzupełnieniu dialogu właściwym zaimkiem osobowym, trudność sprawiły im również zadania nr 5 i 7, gdzie należało uzupełnić zdania odpowiednią formą czasowników: mieszkać, pracować i chcieć w czasie teraźniejszym. W dalszej pracy z uczniami szczególny nacisk należy położyć na umiejętność odmiany czasowników w czasie teraźniejszym.

Nadmienić należy, że na liczbę uzyskanych punktów duży wpływ miała grupa uczniów słabych osiągających niskie wyniki w nauce. W pierwszym semestrze w klasyfikacji śródrocznej tylko 12 uczniów tej klasy nie miało oceny niedostatecznej, a frekwencja na obowiązkowych zajęciach z języka rosyjskiego za pierwszy semestr wynosiła 83%.

Wyniki klasyfikacji śródrocznej w klasie I b z języka rosyjskiego kształtowały się następująco :

celujący – 0

bardzo dobry – 2

dobry – 5

dostateczny – 6

dopuszczający – 8

niedostateczny – 4

średnia klasy z przedmiotu – 2,72

Sprawdzian drugi (załącznik nr 3) polegał na rozwiązaniu 6 zadań. Test sprawdzał znajomość czasów teraźniejszego, przyszłego i przeszłego czasowników oraz odmiany rzeczowników. Uczniowie mieli również za zadanie nazwać po rosyjsku strony świata, napisać w kilku zdaniach o swojej chorobie i przetłumaczyć na język rosyjski 8 zdań.

Test pisały 22 osoby (po pierwszym semestrze stan klasy wynosił 24 osoby – jeden z uczniów przeniósł się do innej szkoły). Klasa opanowała materiał w stopniu dostatecznym. Średnia w punktach z testu wyniosła 63,22%. Bardzo ważnym jest, że wszystkie zadania osiągnęły wartość wskaźnika łatwości zadania przewyższającą 0.50.

Wyniki sprawdzianu cieszą gdyż, w porównaniu z pierwszym sprawdzianem, zarówno widoczny jest wzrost średniej w punktach, jak i średniej ocen z testu.

Nr zadania	Ilość pkt możliwych do uzyskania	Ilość pkt uzyskanych	%
Zadanie nr 1	22 x 2 pkt = 44 pkt	26,50 pkt	60,22%
Zadanie nr 2	22 x 2 pkt = 44 pkt	31,25 pkt	71%
Zadanie nr 3	22 x 16 pkt = 352 pkt	204 pkt	57,95%
Zadanie nr 4	22 x 2 pkt = 44 pkt	33,75 pkt	76.70%
Zadanie nr 5	22 x 4,5 pkt = 99 pkt	77 pkt	77,77%
Zadanie nr 6	22 x 3,5 pkt = 77 pkt	44,75 pkt	58,11%
Razem	22 x 30 pkt = 660 pkt	417.25 pkt	63,22%

Wyniki sprawdzianu kształtowały się następująco:

celujący – 0

bardzo dobry – 1

dobry – 6

dostateczny – 4

dopuszczający – 7

niedostateczny – 4

średnia ocen – 2,8

Klasyfikacja roczna w klasie pierwszej z j. rosyjskiego kształtowała się następująco:

celujący – 0

bardzo dobry – 2

dobry – 5

dostateczny – 7

dopuszczający – 7

niedostateczny – 3

średnia klasy z przedmiotu – 2,83

frekwencja na zajęciach – 84,56%

Porównując pierwsze i drugie półrocze, zauważalny jest progres zarówno w wynikach z testów, jak i w wynikach osiąganych przez uczniów na koniec semestrów. Nieznacznie wzrosła również w drugim półroczu frekwencja na zajęciach. Budującym dla nauczyciela jest fakt, że uczniowie wykazali się znaczną poprawą umiejętności gramatycznych i leksykalnych, co skłania ku stwierdzeniu iż metody wprowadzane na zajęciach odnoszą zamierzony skutek.

Na poniższym wykresie porównano wyniki uczniów osiągnięte z testów.

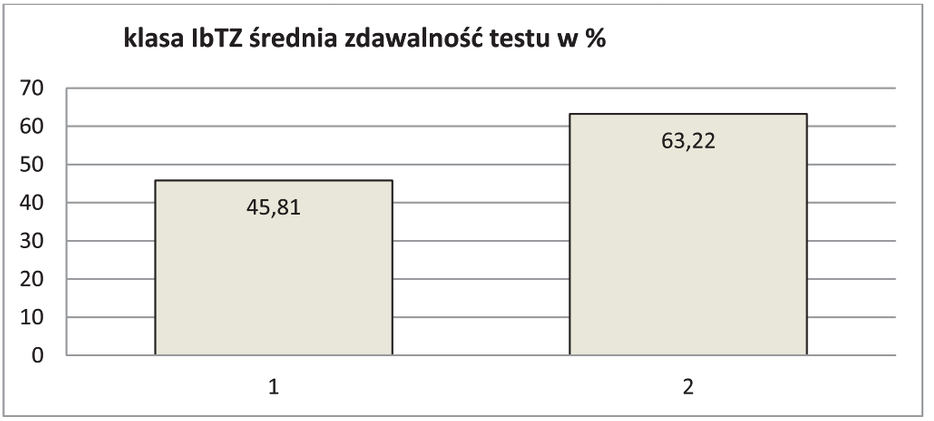

Porównanie wyników nauczania w pierwszym i drugim semestrze.

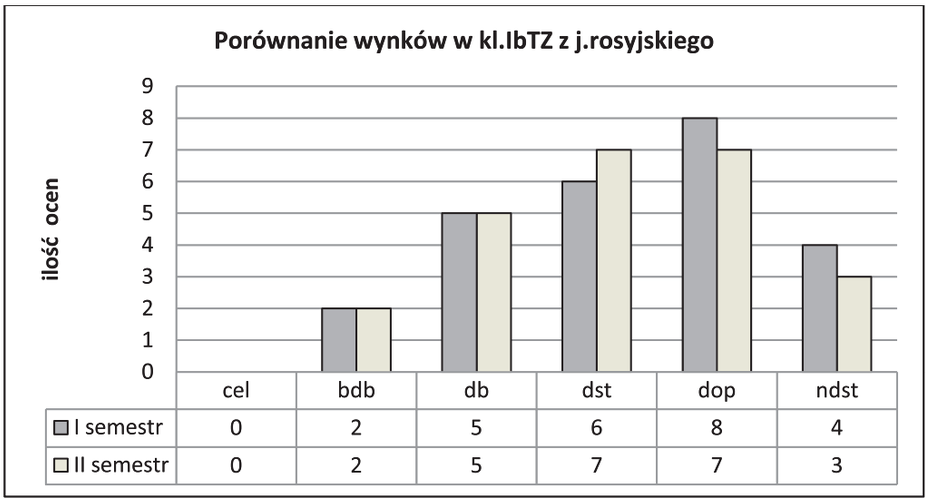

W ciągu trzech lat kształcenia, zgodnie z założeniem programowym, prowadzono kartę obserwacji uczniów na zajęciach języka rosyjskiego. Karty były prowadzone nie indywidualnie, lecz dla całej grupy. Sprawdzane były umiejętności w zakresie pisania, mówienia, czytania i słuchania.

Poniżej przedstawiono analizę ilościową i jakościową, wynikającą z obserwacji w pierwszym roku nauki.

DATA	SPRAWDZANE WIADOMOŚCI	OPANOWAŁ W STOPNIU					
		cel	bdb	db	dst	dop	ndst
22.09.2010	Pisanie – znajomość poznanych liter, słownictwa (np. miasto, wieś, kto to jest? itp.).	0 0%	4 20%	5 25%	6 30%	5 25%	0 0%
13.10.2010	Pisanie, mówienie – znajomość poznanych liter, słownictwa (np. mam na imię, mieszkam na wsi, to jest... itp.).	0 0%	3 12%	4 16%	6 24%	9 36%	3 12%
21.10.2010	Czytanie ze zrozumieniem (rozpoznawanie liter drukowanych).	0 0%	4 17,4%	3 13,04%	7 30,43%	5 21,73%	4 17,4%
03.11.2010	Umie zawrzeć znajomość (inicjowanie i podtrzymywanie rozmowy).	0 0%	3 12%	6 24%	6 24%	8 32%	2 8%
02.12.2010	Znajomość słownictwa dotyczącego rodziny i szkoły; stosowanie form osobowych poznanych czasowników.	0 0%	3 12%	5 20%	6 24%	6 24%	5 20%
16.03.2011	Umie krótko wypowiedzieć się na temat swojej rodziny (kto co robi, czym się interesuje itp.).	0 0%	2 9,52%	4 19,05%	6 28,57%	5 23,81%	4 19,05%
06.04.2011	Opowiada o swoim dniu i zna słownictwo dotyczące przygotowywania posiłków.	0 0%	1 4,35%	8 34,78%	5 21,74%	6 26,09%	3 13,04%
17.05.2011	Potrafi po wysłuchaniu tekstu na temat ludzkich pragnień i marzeń przyporządkować wypowiedzi do osób.	0 0%	3 13,64%	7 30,82%	4 18,2%	6 27,27%	2 9,09%
08.06.2011	Opowiada o swojej chorobie (zna nazwy i stosuje podstawowe słownictwo dotyczące choroby i zdrowego odżywiania).	0 0%	4 17,4%	6 26,08%	5 21,74%	6 26,08%	2 8,7%

Podczas przeprowadzania obserwacji frekwencja na zajęciach była różna.

Karta obserwacji uczniów klasy I bTZ rok szkolny 2010/201

Pytanie	Tak	Nie	Nie mam zdania	RAZEM
1. Czy chętnie uczestniczysz w zajęciach z j. rosyjskiego?	32	3	4	39
2. Czy zajęcia prowadzone na podstawie programu nauczania przyczyniły się do zdobycia nowej wiedzy?	31	0	8	39
3. Czy aktywnie uczestniczysz w zajęciach?	29	3	7	39
4. Czy nauczyciel zadaje zadania domowe i sprawdza ich wykonanie?	35	0	4	39
5 Czy zajęcia pomogły Ci rozwinąć praktyczne umiejętności?	30	3	6	39
6. Czy na zajęciach wykorzystywane są prezentacje multimedialne?	38	1	0	39
7. Czy klimat zajęć sprzyjał współpracy między uczniami?	28	7	4	39
8. Czy nauczyciel według Ciebie ocenia pracę uczniów sprawiedliwie?	32	3	4	39
9. Czy uważasz, że udział w realizacji programu zwiększy Twoje możliwości na rynku pracy?	32	3	4	39
		287	23	41	351
	WS(%)	81,77	6,55	11.68	100

Zestawienie pokazuje w jakim stopniu ilościowo i procentowo uczniowie opanowali sprawdzane wiadomości. Po wnikliwej analizie kart obserwacji i sprawdzianów można zauważyć zbieżność w wynikach dotyczących np. opanowania odmiany czasowników.

Wyniki badań przeprowadzonych w drugim roku kształcenia.

Wyniki przeprowadzonej ankiety w lutym i czerwcu 2012 r. w klasie IIb w zawodzie technik żywienia i gospodarstwa domowego.

W ankiecie wzięło udział 39 uczniów (luty 20 osób, czerwiec 19 osób).

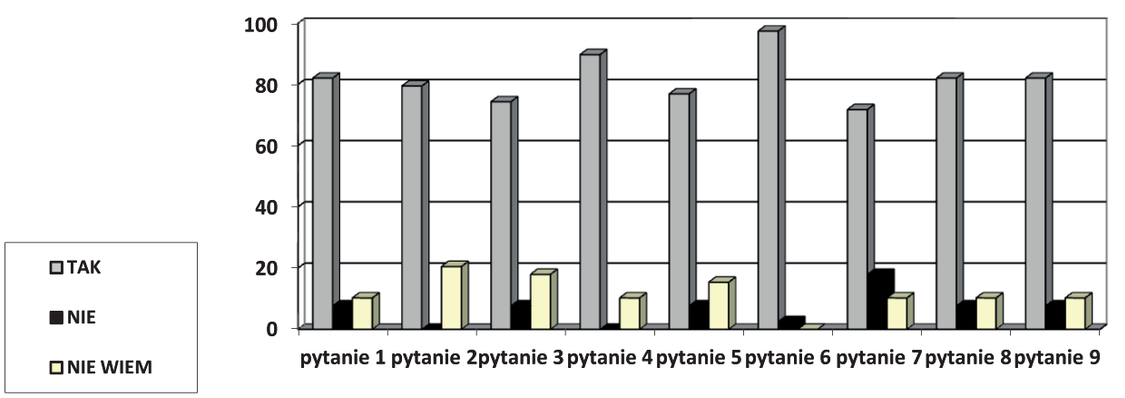

Analiza wyników ankiety pozwala stwierdzić że:

a) na pytanie – Czy chętnie uczestniczysz w zajęciach z j. rosyjskiego?

TAK odpowiedziało 82,06% uczniów

NIE odpowiedziało 7,69% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 10,25% uczniów

b) na pytanie – Czy zajęcia prowadzone na podstawie programu nauczania przyczyniły się do zdobycia nowej wiedzy?

TAK odpowiedziało 79,48% uczniów

NIE odpowiedziało 0% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 20,52% uczniów

c) na pytanie – Czy aktywnie uczestniczysz w zajęciach?

TAK odpowiedziało 74,35% uczniów

NIE odpowiedziało 7,69% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 17,96% uczniów

d) na pytanie – Czy nauczyciel zadaje zadania domowe i sprawdza ich wykonanie?

TAK odpowiedziało 89,75% uczniów

NIE odpowiedziało 0% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 10,25% uczniów

e) na pytanie – Czy zajęcia pomogły Ci rozwinąć praktyczne umiejętności?

TAK odpowiedziało 76,93% uczniów

NIE odpowiedziało 7,69% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 15,38% uczniów

f) na pytanie – Czy na zajęciach wykorzystywane są prezentacje multimedialne?

TAK odpowiedziało 97,44% uczniów

NIE odpowiedziało 2,56% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 0% uczniów

g) na pytanie – Czy klimat zajęć sprzyjał współpracy między uczniami?

TAK odpowiedziało 71,79% uczniów

NIE odpowiedziało 17,96% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 10,25% uczniów

h) na pytanie – Czy nauczyciel według Ciebie ocenia pracę uczniów sprawiedliwie?

TAK odpowiedziało 82,06% uczniów

NIE odpowiedziało 7,69% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 10,25%uczniów

i) na pytanie – Czy uważasz, że udział w realizacji programu zwiększy Twoje możliwości na rynku pracy?

TAK odpowiedziało 82,06% uczniów

NIE odpowiedziało 7,69 uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 10,25% uczniów

Analizując wyniki ankiet przeprowadzonych w drugim roku kształcenia, można stwierdzić, że większość uczniów chętnie uczestniczy w zajęciach. Cieszy fakt, że 74,53% ankietowanych deklaruje, że uczestniczy w nich aktywnie. To prawie 30% więcej niż w pierwszej klasie. Mimo, iż wynik jest wyższy, nadal należy aktywizować uczniów do pracy na lekcji. Wnioski do dalszej pracy były następujące: dalej modyfikować metody pracy na zajęciach a także do wykonywania ćwiczeń wyznaczać osoby, które dotąd nie wykazywały chęci do brania w nich udziału. Na podstawie udzielonych przez uczniów odpowiedzi (TAK 89,75%) wynika, że nauczyciel zadaje zadania domowe i sprawdza ich wykonanie. Wynik jest niższy niż w poprzednim roku o niecałe 3%. Wynikać mogło to z tego, że była grupa uczniów, która miała niską frekwencję na zajęciach i nie miała większego rozeznania, jak te zajęcia wyglądają. Cieszy również fakt, że zdecydowana większość respondentów uważa klimat zajęć za sprzyjający współpracy między nimi, a ich praca jest sprawiedliwie oceniana przez nauczyciela. Po przeanalizowaniu wyników procentowych zadowolenie budzi fakt, że w zdecydowanej większości brak odpowiedzi skrajnie negatywnych. Nadmienić tutaj należy, że w klasie drugiej zajęcia prowadzone były przez jednego nauczyciela i to też miało wpływ na wynik ankiet, zwłaszcza tej przeprowadzonej w lutym.

Dla większości uczniów (76,93%) zajęcia pozwalają rozwijać praktyczne umiejętności, a dla 82,06% udział w realizacji programu przyczyni się do zwiększenia ich możliwości na rynku pracy.

Oceny

W klasie drugiej uczniowie również napisali dwa sprawdziany. Pierwszy z nich polegał na wykonaniu 9 zadań – załącznik nr 4.

Nr zadania	Ilość pkt możliwych do uzyskania	Ilość pkt uzyskanych	%
Zadanie nr 1	20 x 3 pkt = 60 pkt	11,5	19,2%
Zadanie nr 2	20 x 3 pkt = 60 pkt	30,25	50,42%
Zadanie nr 3	20 x 6 pkt = 120 pkt	35,25	29,4%
Zadanie nr 4	20 x 2 pkt = 40 pkt	18	45%
Zadanie nr 5	20 x 3 pkt = 60 pkt	7,25	12,1%
Zadanie nr 6	20 x 2 pkt = 40 pkt	8	20%
Zadanie nr 7	20 x 2 pkt = 40 pkt	14,25	35,63%
Zadanie nr 8	20 x 10 pkt = 200 pkt	53,75	26,9%
Zadanie nr 9	20 x 3 pkt = 60 pkt	10,5	17,5%
Razem	20 x 34 pkt = 680 pkt	188,75 pkt	25,57%

Na podstawie powyższego zestawienia wyników testu kompetencji na koniec pierwszego półrocza klasy drugiej można sformułować następujące wnioski:

W ogólnym zestawieniu uczniowie opanowali wiedzę w stopniu niedostatecznym.

Średnia w punktach z testu wyniosła 25,57%, a średnia ocen 1,4. Najmniej trudności sprawiło uczniom zadanie nr 2, polegające na nazwaniu narodowości po rosyjsku oraz przetłumaczeniu czterech słów dotyczących wyposażenia mieszkania. Trudność sprawiły im pozostałe zadania zarówno zamknięte, jak i otwarte. Zdecydowana większość nie potrafiła napisać dowolnych życzeń czy krótkich pozdrowień z wakacji. Trudność sprawiało im również określanie dat i czasu zegarowego.

Nadmienić należy, że na liczbę uzyskanych punktów duży wpływ miała grupa uczniów słabych osiągających niskie wyniki w nauce, nie uczęszczających na zajęcia oraz fakt zmiany nauczyciela dla większości uczniów. W pierwszym semestrze w klasyfikacji śródrocznej tylko 14 uczniów tej klasy nie miało oceny niedostatecznej, a frekwencja na obowiązkowych zajęciach z języka rosyjskiego za pierwszy semestr wynosiła 79,50%. Problemem jest również fakt, że zgodnie z WSO uczniowie w każdym momencie są w stanie obliczyć ocenę na koniec semestru i w efekcie wielu z nich nie ma motywacji do polepszania wyników w nauce.

Należy jeszcze raz utrwalić poznane słownictwo, tworzenie czasu zegarowego potocznego i zagadnienia gramatyczne sprawdzane podczas testu.

Wyniki sprawdzianu kształtowały się następująco:

celujący – 0

bardzo dobry – 0

dobry – 1

dostateczny – 1

dopuszczający – 3

niedostateczny – 15

średnia ocen – 1,4

Klasyfikacja śródroczna w klasie drugiej z j. rosyjskiego kształtowała się następująco:

celujący – 0

bardzo dobry – 0

dobry – 4

dostateczny – 8

dopuszczający – 7

niedostateczny – 1

średnia klasy z przedmiotu – 2,75

frekwencja na zajęciach – 79,50%

Sprawdzian drugi (załącznik nr 5) polegał na rozwiązaniu 7 zadań. Test sprawdzał znajomość odmian czasowników: kupić, kupować, czekać i poczekać oraz odmiany rzeczowników rodzaju żeńskiego typu: plac, wycieczka. Uczniowie mieli również za zadanie zwrócić się do sprzedawcy z prośbą o podanie kilku produktów, stosując miary wag zgodnie z zasadami panującymi w Rosji. Mieli również napisać przepis na sałatkę, podać składniki oraz opisać krótko sposób jej przygotowania. Test sprawdzał też znajomość zaimków dzierżawczych.

Test pisało 20 osób. Klasa opanowała materiał w stopniu niezadowalającym. Średnia w punktach z testu wyniosła 52,82%. Cztery zadania nie osiągnęły wartości wskaźnika łatwości zadania powyżej 0,50. Należy nadmienić, że w drugim semestrze klasa przebywała na miesięcznej praktyce zawodowej i to również przełożyło się na wyniki.

Mimo iż wyniki nie są spektakularne, to w porównaniu z pierwszym sprawdzianem widoczny jest znaczny wzrost średniej w punktach, jak i średniej ocen z testu – 2,55.

Nr zadania	Ilość pkt możliwych do uzyskania	Ilość pkt uzyskanych	%
Zadanie nr 1	20 x 2 pkt = 40 pkt	29	72,5%
Zadanie nr 2	20 x 4 pkt = 80 pkt	36	45%
Zadanie nr 3	20 x 2 pkt = 40 pkt	19,25	48,13%
Zadanie nr 4	20 x 2 pkt = 40 pkt	17,25	43,2%
Zadanie nr 5	20 x 5 pkt = 100 pkt	49,75	49,75%
Zadanie nr 6	20 x 6 pkt = 120 pkt	70	58,33%
Zadanie nr 7	20 x 10 pkt = 200 pkt	103,5	51,5%
Razem	20 x 31 pkt = 620 pkt	327,5 pkt	52,82%

Wyniki sprawdzianu kształtowały się następująco (klasyfikowanych 20):

celujący – 0

bardzo dobry – 2

dobry – 2

dostateczny – 5

dopuszczający – 7

niedostateczny – 4

średnia ocen – 2,55

Klasyfikacja śródroczna w klasie drugiej z j. rosyjskiego kształtowała się następująco (klasyfikowanych 19 uczniów, jedna osoba zrezygnowała z nauki):

celujący – 0

bardzo dobry – 2

dobry – 4

dostateczny – 7

dopuszczający – 5

niedostateczny – 1

średnia klasy z przedmiotu – 2,42

frekwencja na zajęciach – 81,62%

Porównując pierwsze i drugie półrocze, zauważalna jest poprawa w wynikach z testów, jak i w wynikach osiąganych przez uczniów na koniec semestrów. Niepokojący jest jednak fakt, iż młodzież nie wykazywała chęci do poprawiania wyników zwłaszcza z prac pisemnych. Zdecydowanie lepiej uczniowie wypadali podczas wypowiadania się i czytania, gdzie niesprawdzalne są zasady ortografii. W dalszej pracy należy zadawać więcej prac pisemnych do samodzielnego opracowania.

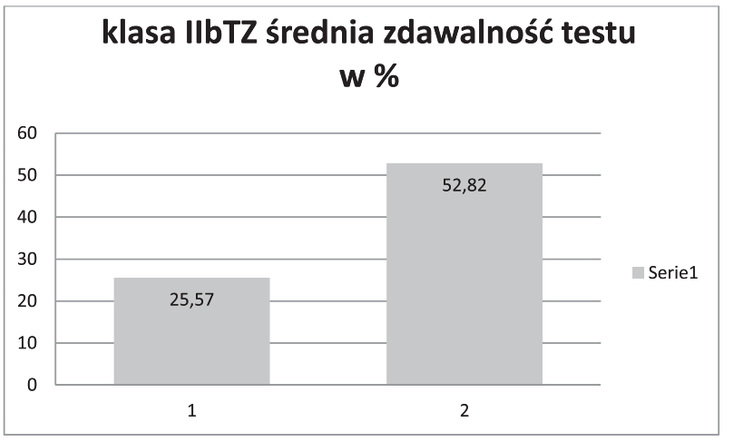

Porównanie wyników nauczania w pierwszym i drugim semestrze.

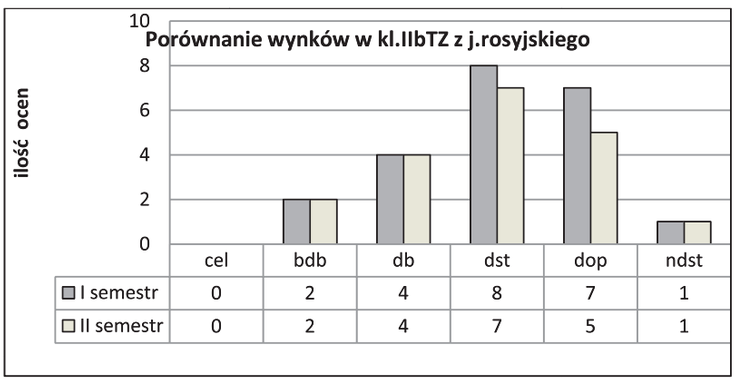

DATA	SPRAWDZANE WIADOMOŚCI	OPANOWAŁ W STOPNIU					
		cel	bdb	db	dst	dop	ndst
17.09.2011	Czytanie ze zrozumieniem.	0 0%	3 15%	5 25%	3 15%	6 30%	3 15%
21.10.2011	Umie napisać pocztówkę z wakacji lub życzenia okolicznościowe.	0 0%	0 0%	10 55,55%	6 33,33%	2 11,11%	0 0%
14.11.2011	Zna nazwy artykułów spożywczych oraz owoców i warzyw (stosuje miary wag adekwatnie do realiów rosyjskich).	0 0%	2 10%	4 20%	6 30%	2 10%	6 30%
10.12.2011	Wypowiada się na temat spędzania czasu wolnego(kino, dyskoteka).	0 0%	4 20%	5 25%	5 25%	2 10%	4 20%
30.01.2012	Zna tryb rozkazujący i potrafi stosować go w zdaniach.	0 0%	3 15%	6 30%	5 25%	3 15%	3 15%
25.02.2012	Zna słownictwo dotyczące żywienia (nazywa potrawy, elementy zastawy, czynności wykonywane w kuchni).	0 0%	4 20%	4 20%	6 30%	2 10%	4 20%
12.03.2012	Czyta ze zrozumieniem i zna słownictwo dotyczące teatru.	0 0%	7 35%	6 30%	4 20%	1 5%	2 10%
19.04.2012	Prowadzi swobodną rozmowę w restauracji(potrafi wcielić się w rolę klienta oraz kelnera).	0 0%	4 20%	8 20%	4 20%	2 10%	2 10%
08.06.2012	Wypowiada się na temat zabytków Petersburga i zna informacje na temat Bajkału.	0 0%	8 20%	4 20%	4 20%	1 5%	3 15%

Zestawienie pokazuje, w jakim stopniu ilościowo i procentowo uczniowie opanowali sprawdzane wiadomości. Po wnikliwej analizie karty obserwacji i sprawdzianów można zauważyć rozbieżność w wynikach dotyczących np. umiejętności napisania pocztówki czy życzeń okolicznościowych z analizy karty wynika, że uczniowie opanowali również słownictwo dotyczące żywienia, artykułów spożywczych i stosowanych miar, co ma przełożenia na sprawdzian. Znajomość trybu rozkazującego znacznie lepiej wypadła podczas obserwacji niż na sprawdzianie (zad. 2). Z powyższej analizy można wnioskować, że wiedza uczniów jest krótkotrwała i należy stosować więcej technik skutecznego zapamiętywania i utrwalania wiedzy.

Wyniki badań przeprowadzonych w trzecim roku kształcenia.

Wyniki ankiet przeprowadzonych w styczniu i czerwcu 2013 r. w klasie IIIb w zawodzie technik żywienia i gospodarstwa domowego. W ankiecie brało udział 18 uczniów.

Pytanie	Tak	Nie	Nie mam zdania	RAZEM
1. Czy chętnie uczestniczysz w zajęciach z j. rosyjskiego?	33	0	3	36
2. Czy nauczyciel zrozumiale wyjaśnia zagadnienia związane z tematem lekcji?	34	0	2	36
3. Czy aktywnie uczestniczysz w zajęciach?	34	2	0	36
4. Czy nauczyciel zadaje zadania domowe i sprawdza ich wykonanie?	34	0	2	36
5. Czy podoba Ci się sposób prowadzenia zajęć?	34	0	2	36
6. Czy na zajęciach wykorzystywane są prezentacje multimedialne?	33	0	3	36
7. Czy klimat zajęć sprzyjał współpracy między uczniami?	34	0	2	36
8. Czy nauczyciel według Ciebie ocenia pracę uczniów sprawiedliwie?	33	0	3	36
9. Czy uważasz, że udział w realizacji programu zwiększy Twoje możliwości na rynku pracy?	34	0	2	36

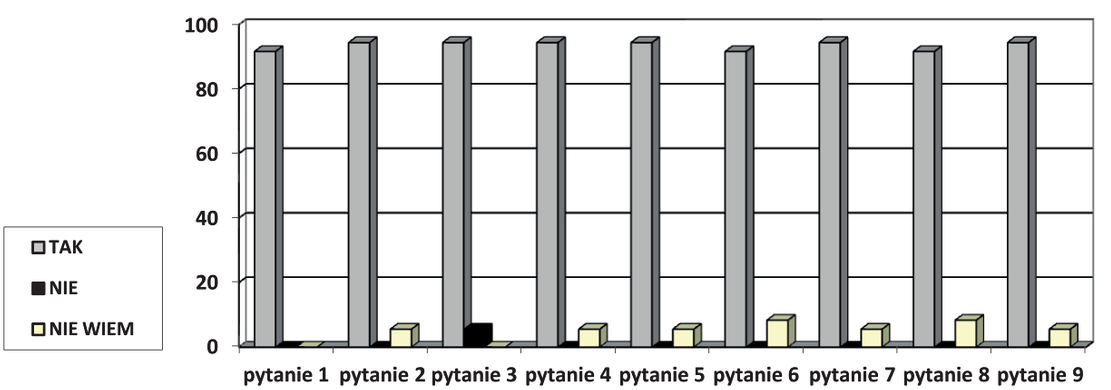

Analiza wyników ankiety pozwala stwierdzić że:

a) na pytanie – Czy chętnie uczestniczysz w zajęciach z j. rosyjskiego?

TAK odpowiedziało 91,67% uczniów

NIE odpowiedziało 0% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 8,33% uczniów

b) na pytanie – Czy zajęcia prowadzone na podstawie programu nauczania przyczyniły się do zdobycia nowej wiedzy?

TAK odpowiedziało 94,44% uczniów

NIE odpowiedziało 0% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 5,56% uczniów

c) na pytanie – Czy aktywnie uczestniczysz w zajęciach?

TAK odpowiedziało 94,44% uczniów

NIE odpowiedziało 5,56% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 0% uczniów

d) na pytanie – Czy nauczyciel zadaje zadania domowe i sprawdza ich wykonanie?

TAK odpowiedziało 94,44% uczniów

NIE odpowiedziało 0% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 5,56% uczniów

e) na pytanie – Czy zajęcia pomogły Ci rozwinąć praktyczne umiejętności?

TAK odpowiedziało 94,44% uczniów

NIE odpowiedziało 0% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 5,56% uczniów

f) na pytanie – Czy na zajęciach wykorzystywane są prezentacje multimedialne?

TAK odpowiedziało 91,67% uczniów

NIE odpowiedziało 0% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 8,33% uczniów

g) na pytanie – Czy klimat zajęć sprzyjał współpracy między uczniami?

TAK odpowiedziało 94,44% uczniów

NIE odpowiedziało 0% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 5,56% uczniów

h) na pytanie – Czy nauczyciel według Ciebie ocenia pracę uczniów sprawiedliwie?

TAK odpowiedziało 91,67% uczniów

NIE odpowiedziało 0% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 8,33%uczniów

i) na pytanie – Czy uważasz, że udział w realizacji programu zwiększy Twoje możliwości na rynku pracy?

TAK odpowiedziało 94,44% uczniów

NIE odpowiedziało 0% uczniów

NIE WIEM odpowiedziało 5,56% uczniów

Analiza ankiety ewaluacyjnej przeprowadzonej w roku szkolnym 2012/2013 pokazała dalszy wzrost liczby uczniów biorących aktywny udział w zajęciach oraz dalszy wzrost liczby uczniów pozytywnie oceniających współpracę między nimi na zajęciach.

Pragnę w tym miejscu zauważyć, że pozytywny wpływ na atmosferę na zajęciach miały, moim zdaniem, nie tylko metody pracy z uczniami, ale także zmiana składu osobowego klasy. Ankieta pokazała, że 90,44% uczniów uważa iż zajęcia pozwalają rozwijać praktyczne umiejętności, a dla 53,5% udział w realizacji programu przyczyni się do zwiększenia ich możliwości na rynku pracy.

91,67% ankietowanych deklaruje, że chętnie uczestniczy w zajęciach z języka rosyjskiego. Wynik ten oceniłam jako satysfakcjonujący.

Oceny

W klasie trzeciej uczniowie również napisali dwa sprawdziany. Pierwszy z nich polegał na wykonaniu 3 zadań a drugi 5 zadań – załącznik nr 6 i 7.

Test pierwszy polegał na sprawdzeniu opanowania wiadomości z zakresu tematycznego obejmującego żywienie. W ogólnym zestawieniu uczniowie opanowali wiedzę w stopniu dostatecznym. W tym miejscu należy jednak zaznaczyć, że średnia w punktach z testu wyniosła 66,01%. Była to najwyższa średnia z testu w całym cyklu nauczania. W tym miejscu należy podkreślić, że sprawdzane były wiadomości związane z profilem kształcenia uczniów, co było istotą

realizowanego programu. Z testu drugiego uczniowie osiągnęli wynik niższy, bo 55,08% ale ogólnie również opanowali sprawdzane wiadomości w stopniu dostatecznym. W teście pierwszym najlepszy wynik uczniowie uzyskali w zadaniu 1. Wskaźnik łatwości za zadanie w tym przypadku wyniósł aż 0,91. Zadanie okazało się dla uczniów bardzo łatwym. Zadanie drugie okazało się umiarkowanie trudnym, a trzecie trudnym. W obu przypadkach należało wykazać się znajomością leksyki dotyczącej sytuacji w restauracji, zamawiania dań i wskazania swoich upodobań kulinarnych. Zadanie pierwsze polegało na dopasowaniu nazw przedmiotów do podanych ilustracji. W teście drugim najlepszy wynik uzyskali uczniowie w zadaniu 4., które polegało na uzupełnieniu zdań podanymi przyimkami określającymi przyczynę. To zadanie okazało się dla nich łatwe. Zadania 1., 2. i 3. również nie sprawiły uczniom większych trudności. W tych zadaniach musieli wykazać się znajomością z zakresów tematycznych obejmujących dworzec kolejowy, sytuacje w hotelu oraz na stacji benzynowej i w autoserwisie. Najsłabiej wypadło zadanie polegające na tłumaczeniu zdań. W tym miejscu nasuwa się wniosek, że lepsze wyniki uczniowie uzyskali z partii materiału, która była wprowadzana na krótko przed sprawdzianem.

Nr zadania	Ilość pkt możliwych do uzyskania	Ilość pkt uzyskanych	%
Zadanie nr 1	18 x 5 pkt = 90 pkt	86,5	96,1%
Zadanie nr 2	18 x 5 pkt = 90 pkt	55,5	61,67%
Zadanie nr 3	18 x 6 pkt = 108 pkt	48,25	44,68%
Razem	18 x 16 pkt = 288 pkt	190,25 pkt	66,01%

Wyniki sprawdzianu kształtowały się następująco:

celujący – 0

bardzo dobry – 1

dobry – 4

dostateczny – 7

dopuszczający – 4

niedostateczny – 2

średnia ocen – 2,8

Klasyfikacja śródroczna w klasie trzeciej z j. rosyjskiego kształtowała się następująco:

celujący – 0

bardzo dobry – 2

dobry – 5

dostateczny – 8

dopuszczający – 3

niedostateczny – 0

średnia klasy z przedmiotu – 3,33

frekwencja na zajęciach – 82,4

Nr zadania	Ilość pkt możliwych do uzyskania	Ilość pkt uzyskanych	%
Zadanie nr 1	18 x 4 pkt = 72 pkt	43 pkt	59,7%
Zadanie nr 2	18 x 4 pkt = 72 pkt	44,25 pkt	61,46%
Zadanie nr 3	18 x 4 pkt = 72 pkt	37,5 pkt	52.08,53%
Zadanie nr 4	18 x 2 pkt = 36 pkt	25,5 pkt	70,84%
Zadanie nr 5	18 x 10 pkt = 180 pkt	88,25 pkt	49,03%
Razem	18 x 24 pkt = 432 pkt	238,5 pkt	55,08%

Wyniki sprawdzianu kształtowały się następująco:

celujący – 0

bardzo dobry – 1

dobry – 3

dostateczny – 5

dopuszczający – 6

niedostateczny– 3

średnia ocen – 2,61

Klasyfikacja końcowa w klasie trzeciej z j. rosyjskiego kształtowała się następująco:

celujący – 1

bardzo dobry – 1

dobry – 5

dostateczny – 6

dopuszczający – 5

niedostateczny – 0

średnia klasy z przedmiotu – 3,27

frekwencja na zajęciach – 81,97

Podsumowując wyniki z obu semestrów, należy podkreślić, że semestr drugi był dla uczniów tej klasy o wiele krótszy. Uczniowie w maju odbywali programową praktykę zawodową. W czerwcu zaś odbywały się egzaminy potwierdzające kwalifikacje zawodowe i w rezultacie było mało czasu, by ewentualnie poprawić jeszcze jakieś oceny. Ogólnie uważam, że wynik, jaki osiągnęli w klasie trzeciej jest zadowalający, biorąc pod uwagę, z jakim materiałem przyszło pracować na początku wdrażania programu. Cieszy również fakt, że jeden z uczniów osiągnął na koniec nauki wynik celujący.

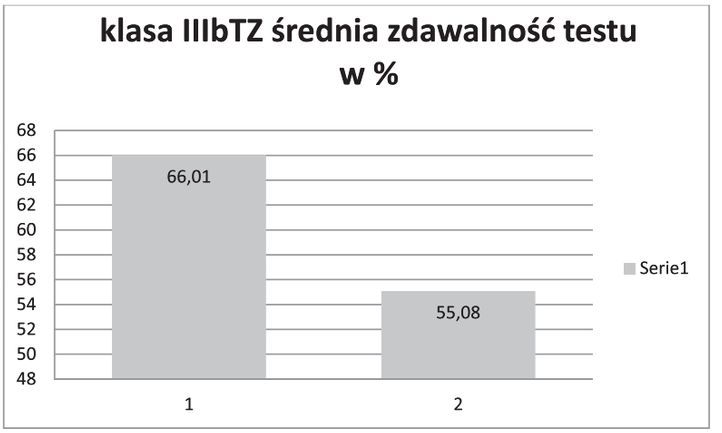

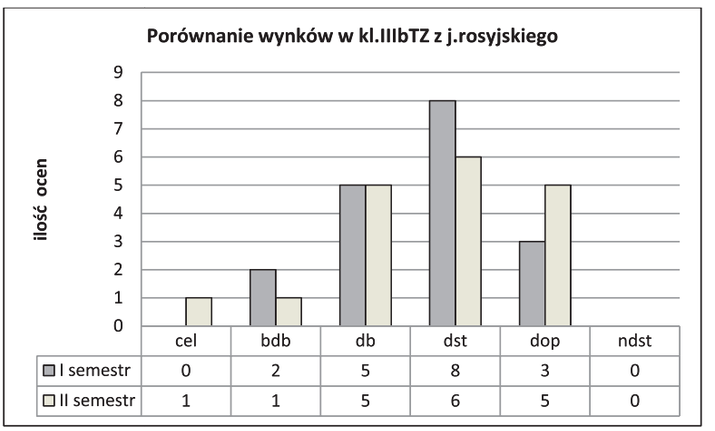

	cel	bdb	db	dst	dop	ndst
I semestr	0	2	5	8	3	0
II semestr	1	1	5	6	5	0

Karta obserwacji przeprowadzona w klasie trzeciej w roku szkolnym 2012/2013

DATA	SPRAWDZANE WIADOMOŚCI	OPANOWAŁ W STOPNIU					
		cel	bdb	db	dst	dop	ndst
26.09.2012	Zdrowy styl życia – zna rodzaje diet, potrafi opracować zdrową dietę.	1 5,55%	7 38,88%	5 27,77%	1 5,55%	3 16,66%	1 5,55%
24.10.2012	Potrafi przy pomocy TI stworzyć reklamę własnej restauracji.	1 5,55%	7 38,88%	10 55,55%	0 0%	0 0%	0 0%
09.11.2012	Tworzy menu dla swojej rodziny na cały tydzień (z uwzględnieniem wskazanych diet).	0 0%	8 44,44%	7 38,88%	1 5,55%	0 0%	2 11,11%
14.11.2012	Potrafi opisać kolegę/koleżankę (charakterystyka zewnętrzna i wewnętrzna człowieka).	0 0%	3 16,66%	5 27,77%	2 11,11%	1 5,55%	7 38,88%
03.12.2012	Zna wyrażenia dotyczące dworca kolejowego.	0 0%	2 11,11%	3 16,66%	4 22,22%	5 27,77%	4 22,22%
01.02.2013	Czyta ze zrozumieniem i wyszukuje w tekście odpowiednie informacje.	0 0%	6 33,33%	5 27,77%	4 22,22%	3 16,66%	0 0%
05.03.2013	Relacjonuje wyjazd za miasto – awaria samochodu.	0 0%	6 33,33%	4 22,22%	4 22,22%	3 16,66%	1 5,55%
26.04.2013	Prowadzi swobodną rozmowę na lotnisku.	1 0%	3 16,66	8 44,44%	1 5,55%	0 0%	5 27,77%
08.06.2013	Rozumie wysłuchany tekst – rozwiązuje zadanie typu prawda/fałsz	0 0%	8 44,44%	4 22,22%	4 22,22%	2 11,11%	0 0%

Analizując kartę obserwacji, zauważyć można zbieżność z wynikami osiąganymi z testów. Uczniowie na dobrym poziomie przyswoili materiał związany z ich profilem zawodowym. Znacznie lepiej wypadają podczas ustnego wypowiadania się na jakiś temat niż pisania.

4. Podsumowanie

Niewątpliwym atutem programu była możliwość realizacji czegoś, co było stworzone przez nas samych, wykorzystując doświadczenie w nauczaniu języka rosyjskiego oraz swoje zainteresowania i pasje. Nie bez znaczenia było również otrzymywanie materiałów dydaktycznych w postaci książek, ćwiczeń, słowników dla uczniów, jak również materiałów dodatkowych niezbędnych nauczycielowi do prowadzenia zajęć w sposób ciekawy, nowoczesny i twórczy. Atutem programu był również dobór metod, co zdaniem nauczyciela w dużym stopniu sprzyjało rozwijaniu kompetencji kluczowych takich jak stosowanie technologii informacyjnej, wdrażania do samodzielności i kreowanie pozytywnych postaw.

Jedynym minusem w trakcie realizacji programu było zlikwidowanie podziału na grupy po pierwszym roku nauki ze względu na liczebność klasy.

Myślę, że wszystkie założenia oraz treści programu zostały zrealizowane. Mam nadzieję, że uczniowie nabyli wiedzę i umiejętności, które w sposób skuteczny wykorzystają w dorosłym życiu. Wprawdzie ich osiągnięcia, zważywszy np. na wyniki sprawdzianów, nie były zadowalające, ale jestem przekonana, że z wiedzą zdobytą podczas realizacji programu poradzą sobie, kiedy przyjdzie im spotkać się z potencjalnym pracodawcą. Uważam, że znajomość języka rosyjskiego będzie dodatkowym atutem.

5. Wnioski

Przedmiotem ewaluacji programu było zbadanie osiągnięcia założonych celów wynikających z kształcenia kompetencji kluczowych. Analiza wyników osiągnięć uczniów pozwala określić na poziomie średnim. Podczas monitoringu zdarzały się obszary, w których uczniowie wykazywali braki, ale nie wpływały one tak znacząco na ogólny obraz zakładanych postępów uczniów.

Stosowanie metod aktywizujących sprawiło, że wzrosła pewność siebie uczniów, umiejętność współpracy w zespole i ponoszenie odpowiedzialności za wkład pracy własnej w celu osiągnięcia efektu końcowego. Trudno jednoznacznie określić, do jakiego stopnia wzrosło zainteresowanie językiem rosyjskim. Mam jednak nadzieję, że w niedalekiej przyszłości zostanie to zweryfikowane, a uczniowie docenią znajomość języka zwłaszcza podczas poszukiwania pracy.

6. Rekomendacje

Od roku szkolnego 2013/2014 zaczęła obowiązywać w szkołach ponadgimnazjalnych nowa podstawa programowa. Rozpatrując zatem możliwość wdrażania „Autorskiego Programu Kształtowania Kompetencji Kluczowych – język rosyjski" w klasach realizujących nową podstawę programową, należałoby wskazać na konieczność niewielkich zmian, dotyczących treści tematycznych, a przede wszystkim kolejności układu tych treści. Zapewne polecić można sugerowane w programie metody pracy oraz dołączenie treści nauczania związanych z profilem nauczania technik żywienia i usług gastronomicznych, czyli elementy języka zawodowego.

7. Aneks

Załącznik nr 1 – Ankieta ewaluacyjna

Załącznik nr 2 – Test 1 dla kl. I

Załącznik nr 3 – Test 2 dla kl. I

Załącznik nr 4 – Test 1 dla kl. II

Załącznik nr 5 – Test 2 dla kl. II

Załącznik nr 6 – Test 1 dla kl. III

Załącznik nr 7 – Test 2 dla kl. III

Ankieta ewaluacyjna .....

Klasa: ..... w zawodzie technik żywienia i gospodarstwa domowego.

Ankieta jest anonimowa.

Proszę postawić znak X w odpowiedniej rubryce.

Pytanie	Tak	Nie	Nie mam zdania
1. Czy chętnie uczestniczysz w zajęciach z j. rosyjskiego?			
2. Czy nauczyciel zrozumiale wyjaśnia zagadnienia związane z tematem lekcji?			
3. Czy aktywnie uczestniczysz w zajęciach?			
4. Czy nauczyciel zadaje zadania domowe i sprawdza ich wykonanie?			
5. Czy podoba Ci się sposób prowadzenia zajęć?			
6. Czy na zajęciach wykorzystywane są prezentacje multimedialne?			
7. Czy klimat zajęć sprzyjał współpracy między uczniami?			
8. Czy nauczyciel według Ciebie ocenia pracę uczniów sprawiedliwie?			
9. Czy uważasz, że udział w realizacji programu zwiększy Twoje możliwości na rynku pracy?			

Test I kl. I bTZ

Imię i nazwisko ..... 27 pkt.

1. W tabeli (poziomo i pionowo) znajdź 10 nazw przedmiotów, które znajdują się w klasie Jury. Pokoloruj okienka, słowa wypisz poniżej. 5 pkt .

ы	с	Э	ц	в	е	т	ы	к	о	л
р	т	м	у	к	ъ	е	п	х	к	р
ж	у	р	н	а	л	т	р	а	н	у
г	л	и	й	р	о	р	с	е	о	ч
л	ф	ж	ц	т	ч	а	т	з	ц	к
п	а	р	т	а	ю	д	о	с	к	а
х	щ	л	а	т	ъ	ь	л	ь	е	п

В классе находятся (znajdują się):

.....

.....

.....

2. Odpowiedz na pytania. 2 pkt.

– Какая у тебя семья?

.....

– Кто в твоей семье?

.....

3. Wstaw czasowniki **жить** lub **работать** w odpowiedniej formie czasu teraźniejszego. 7 pkt.

1. Аня ..... в Варшаве. 2. Павел и его родители тоже там ..... 3. А вы где ..... и .....? 4. Я ..... и .... в Кельцах. 5. Оля, а ты где ..... и .....? 6. Я ..... в столице Польши. 7. Почему вы ещё не .....? 8. Мы ..... в школе. 9. Родители Бориса ..... и ..... в Москве. 10. Брат Бориса ученик – он не .....

4. Uzupełnij dialogi właściwym zaimkiem osobowym. 2 pkt.

– Меня зовут Виктор.

– А как зовут твоего брата?

– ..... зовут Дима.

*

– Как ..... зовут?

– ..... зовут Иван Петрович.

– А вашу сестру как зовут?

– ..... зовут Ирина Петровна.

5. Gdzie pracują te osoby? Spośród podanych miejsc pracy wybierz właściwe i wpisz je w odpowiedniej formie w wykropkowane miejsce. Wstaw przyimek **в** lub **на**. 6 pkt.

1. Инженер	работает	.....	школа аптека магазин больница фабрика редакция театр филармония
2. Музыкант		.....	
3. Врач		.....	
4. Актёр		.....	
5. Продавец		.....	
6. Учитель		.....	

6. Mieszkasz w Krakowie, a twój kolega Fiedia w Saratowie. Przeczytaj podane niżej zdania i wpisz w miejsce kropek odpowiednie pytanie: **где**? **куда**? lub **откуда**? 2,5 pkt.

1. Летом я поеду к Феде (.....) в Саратов.
2. Потом он приедет (.....) из Саратова в Краков.
3. Я живу (.....) в Кракове.
4. А (.....) ты живёшь?
5. (.....) вы поедете с мамой?

7. Uzupełnij zdania czasownikiem хотеть w odpowiedniej formie. 2,5 pkt.

1. Брат ..... работать в магазине, а я ..... быть менеджером.
2. Мы ..... поехать в Варшаву. А вы не ..... ехать с нами?
3. Ты ..... играть в компьютерные игры?

TEST II dla klasy I B TZ Data

Imię i nazwisko ..... 30 pkt.

I . Uzupełnij końcówki czasowników w czasie teraźniejszym: 2 pkt.

1. Мы уч ..... в школе.
2. Ты работа ..... на фабрике.
3. Вы мо ..... лицо.
4. Они жив ..... в городе.

II. W miejsce kropek wstaw rzeczowniki w odpowiedniej formie: 2 pkt.

Он рассказывал о ..... (папа)

Мы видели в магазине ..... (мальчик)

..... не было дома (дядя)

Учитель смотрит на ..... (ученик)

III. Przetłumacz na język rosyjski. 16 pkt.

Tata ogląda wieczorem telewizję.

.....

Po szkole jem obiad i odrabiam lekcje.

.....

3. Interesuję się muzyką i sportem.

.....

Mamo, tato, pójdziecie dzisiaj do pracy?

.....

Gdzie położyłeś gazetę?

.....

Poznajmy się. Mam na imię Paweł.

.....

Co cię boli?

.....

Chcę uczyć się języka rosyjskiego i niemieckiego.

.....

IV. Nazwij strony świata : 2 pkt.

wschód ..... zachód .....

południe ..... północ .....

V. Napisz: co robiłeś wczoraj, co robisz dzisiaj, co będziesz robić jutro. 4,5 pkt.

слушать музыку –

.....

.....

.....

.....

.....

VI. Napisz w kilku zdaniach o swojej chorobie. 3,5 pkt.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

TEST I klasa II btz

Imię i nazwisko ..... 34 pkt.

1. Napisz pozdrowienia z wakacji: 3 pkt.

.....

.....

.....

2. Nazwij narodowości **(кто они по национальности):** 3 pkt.

Grek	Grecy	Polka
.....	.....	.....
Greczynka	Polak	Polacy
.....	.....	.....

3. Określ czas zegarowy potoczny (**который час**?): 6 pkt.

12:15	20:55	16:28
.....	.....	.....
2:30	7:00	23:48
.....	.....	.....

4. Nazwij wyposażenie mieszkania (**назови оборудование квартиры**): 2 pkt.

dywan	toster	tapczan	prysznic
.....	.....	.....	.....

5. Napisz dowolne życzenia: 3 pkt.

– określ osobę, do której piszesz,

– okazję,

– napisz, czego życzysz.

.....

.....

.....

.....

6. Napisz, w którym roku to było (**в котором году это было**): 2 pkt.

1659 r. 1482 r.

....

7. Wstaw zaimek: **себя** lub zwrot: **друг друга**: 2 pkt.

Они пригласили к..... друзей.

Подайте руки .....

Они ничего не слышали .....

Мама чувствовала..... очень плохо.

8. Przetłumacz na język rosyjski **(переведи на русский язык) :** 10 pkt.

Fiedia, gratuluję ci piątki z matematyki.

.....

W kuchni przy oknie stoi stół.

.....

Mam na imię Ania, jestem moskwianką.

.....

Kolega mieszka na ulicy Szopena.

.....

Na czwarte pięto zawsze wchodzę po schodach.

.....

9. Napisz, że: 3 pkt.

- twoje mieszkanie składa się z 3 pokoi, kuchni, łazienki i przedpokoju,

.....

.....

- twój pokój jest nieduży, ale przytulny

.....

.....

- największy pokój podzielony jest na dwie części: jadalną i gościnną

.....

.....

TEST II klasa II b TZ

Imię i nazwisko ..... 31 pkt.

I. Czasowniki z nawiasów wstaw w odpowiedniej formie. 2 pkt.

1. Я .....(ждать) Ирину.
2. Мы всегда .....(покупать) в этом магазине хлеб.
3. Он.....(подождать) тебя у входа в театр.
4. Друзья .....(купить) нужные продукты.

II Przetłumacz na j. rosyjski. 4 pkt.

1. Przeczytaj gazetę! .....
2. Napisz list.....
3. Zadzwoń do Olega .....
4. Kup chleb! .....

III. Rzeczowniki z nawiasów użyj w odpowiedniej formie i liczbie. 2 pkt.

1. На столе лежит моя. ..... (тетрадь).
2. Собака подошла к ..... (дверь).
3. Он рассказывал о ..... (площадь).
4. Я приехал с ..... (экскурсия).

IV. Użyj zaimków podanych w nawiasach w odpowiedniej formie. 2 pkt.

1. В газете писали о..... (моя) школе.
2. Он рассказывал о..... (ваш) доме.
3. Мы отправили..... (наши) родителям письмо.
4. ..... (Твой) дедушке семьдесят лет.

V. Przetłumacz na język rosyjski. 5 pkt.

1. W kinie „Relax” grają interesujący film. (1)

.....

2. Jura lubi swoich nauczycieli. (1)

.....

3. Spędziliśmy pięć dni nad morzem. (1)

.....

4. Nie chodzę na dyskoteki, ponieważ jest tam alkohol i często zdarzają się bójki. (2)

.....

.....

.....

VI. Poproś sprzedawcę o:

kostkę masła 20 dag, litr mleka w kartoniku, słoik kawy, tabliczkę czekolady, dwa bochenki chleba i 3 bułki, zważenie 20 dag kiełbasy i ½ kg parówek, kilogram cukru i chipsy. 6 pkt.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

VII. Napisz przepis na sałatkę, wypisz składniki oraz opisz sposób jej przygotowania.
10 pkt.

(składniki – 3 pkt., opis – 7 pkt.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

TEST I klasa III b TZ

Imię i nazwisko ..... 16 pkt.

I. Dopasuj nazwy przedmiotów do podanych ilustracji. 5 pkt.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

А) сковорода .....

Б) кастрюля .....

В) ложка .....

Г) миска .....

Д) гриль .....

Е) сотейник .....

Ё) тарелка .....

Ж) чашка .....

З) нож .....

И) вилки .....

II. Jesteś w restauracji, 5 pkt.

1. zapytaj kelnera:
   - czy stolik przy oknie jest wolny?

.....

   - co proponuje wam na zakąskę?

.....

   - o należność?

.....

2. poproś:
   - o podanie karty dań.

.....

   - o danie firmowe.

.....

III. Przetłumacz: 6 pkt.

1. Na pierwsze danie poproszę zupę pomidorową, a na drugie sznycel cielęcy z ziemniakami i warzywami.

.....

.....

.....

2. Dziękuję wszystko było smaczne! Reszty nie trzeba.

.....

.....

.....

3. Na deser zazwyczaj jem szarlotkę z lodami i piję czarną rozpuszczalną kawę.

.....

.....

.....

TEST II klasa III bTŻ

Imię i nazwisko, klasa ..... 24 pkt.

I. Zapytaj: 4 pkt.

1. o godzinę odjazdu pociągu podmiejskiego do Moskwy,

.....

2. o cenę biletu na pociąg pospieszny do Petersburga,

.....

3. o przechowalnię bagażu,

.....

4. z którego peronu odjeżdża pociąg.

.....

II. Uzupełnij luki w wypowiedziach turysty: 4 pkt.

Мне нужен ..... номер с дополнительной ..... на трое суток, с ..... до ..... .

Здравствуйте, моя фамилия Каминьски. На моё имя ..... номер.

Скажите, пожалуйста, на ..... этаже мой номер?

В ..... часу нужно освободить номер в .....отъезда?

III. Uzupełnij dialogi odpowiednimi czasownikami i rzeczownikami we właściwej formie. 4 pkt.

1....., пожалуйста, мою машину!

2. Сколько .....вам нужно?

3..... десять литров.

4. Моя машина сломалась. Помогите мне, пожалуйста,вы можете..... помощь по телефону?

5. Лучше я возьму вашу машину на..... сервис недалеко.

6. Ваша машина готова! Мы сменили .....и .... масло.

7. Вымойте ещё .....стекло, пожалуйста.

IV. Wstaw odpowiedni przyimek**: от; из-за; по.** 2 pkt.

1. ..... шума у меня разболелась голова.
2. ..... рассеянности я взяла не свою тетрадь.
3. Я опоздал на урок..... тебя.
4. В некоторых странах дети умирают..... голода.

V. Przetłumacz zdania na język rosyjski. 10 pkt.

1. Każdego ranka wstaję, myję się i jem śniadanie.

.....

.....

2. Radzę ci, abyś pojechał tam pociągiem.

.....

.....

3. Od czasu do czasu jeździmy w góry.

.....

.....

4. Na prośbę mamy wstąpiłem na pocztę.

.....

.....

5. Przekroczyła pani szybkość, płaci pani mandat.

.....

.....

Raport z ewaluacji programu nauczania

JĘZYK ANGIELSKI. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Zawodowych nr 1 im. Marii Skłodowskiej-Curie
w Brzegu

Autor:

Małgorzata Ambroziak

Brzeg 2013

1. Opis programu autorskiego poddanego ewaluacji

Program nauczania języka angielskiego przeznaczony był do realizacji w szkole ponadgimnazjalnej w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 w Brzegu do kształcenia w zawodzie technik hotelarz na poziomie podstawowym.

Celem wprowadzenia programu autorskiego w klasie technikum hotelarskiego było przede wszystkim przygotowanie ucznia do efektywniejszej pracy po zakończeniu cyklu nauczania oraz rozwinięcie zamiłowania nauki języka obcego. Szczególny nacisk został położony na uatrakcyjnienie zajęć poprzez zastosowanie metody projektu i zapewnienie uczniom maksimum kontaktu z językiem obcym. Uczniowie wykorzystywali internet, by tworzyć prace projektowe i swobodnie rozwijali własne twórcze myślenie. Natomiast, by wzbogacić zdolności komunikacyjne stosowano metodę odgrywania ról i dialogów. W programie ważną rolę spełniało odwoływanie się do przykładów z życia codziennego, które budzą naturalną ciekawość i sprzyjają rozwojowi zainteresowań.

Liczebność klasy, w której realizowany był program autorski, zmieniała się w każdym roku. W klasie pierwszej było 32 uczniów, w klasie drugiej 28 uczniów, w klasie trzeciej 25 uczniów, a w klasie czwartej 20 uczniów. Powodem zmiany liczebności uczniów była zmiana miejsca zamieszkania, zmiana zainteresowań, czy też brak promocji do klasy wyższej z innych przedmiotów.

Diagnoza psychologiczna klasy wykonana na początku klasy pierwszej była nieadekwatna. Było tam bowiem 31 dziewcząt i 1 chłopiec natomiast z diagnozy wynikało iż było 32 chłopców. Brak również było szczegółowych informacji, w związku z tym trudno było wspierać uczniów uzdolnionych i pomagać w nauce uczniom o poziomie intelektualnym nieco odbiegającym od przeciętnego.

Test na wejście w klasie pierwszej przygotowany przez nauczyciela prowadzącego zajęcia wskazał, że uczniowie przyszli po gimnazjum z bardzo zróżnicowanym poziomem wiadomości z języka angielskiego. Dlatego też zróżnicowany poziom wymusił korektę programu zmieniającą przydział godzin na niektóre zagadnienia leksykalno-gramatyczne zaplanowane w klasie pierwszej. Pod koniec realizacji projektu zaobserwować można wzrost kluczowych kompetencji w zakresie porozumiewania się oraz stosowania odpowiednich form gramatycznych w języku angielskim.

2. Założenia metodologiczne ewaluacji

Celem ewaluacji było pozyskanie informacji na temat skuteczności programu, efektywności założonych metod, sprawności i efektywności nauczania oraz przydatności tematycznej programu. Ważnym elementem ewaluacji programu było również ocenienie atrakcyjności

i sposobu przeprowadzonych lekcji z punktu widzenia ucznia. Założeniem nauczyciela realizującego program autorski było przeprowadzanie ewaluacji bieżącej (*on-going)* w trakcie całego trwania nauczania. Do kluczowych pytań, na które pragnęłam znaleźć odpowiedzi należały: czy program nie „przerasta" możliwości moich uczniów, czy dobór materiału nauczania, metod, i środków dydaktycznych pokrywa się z przyjętymi celami, czy potrzeby i oczekiwania uczniów przedstawione na początku realizacji programu znajdują odzwierciedlenie w realizacji programu. Nauczyciel, realizujący program, chciał się również dowiedzieć, czy uczniowie otrzymują wystarczające informacje zwrotne o swoich postępach w nauce, czy są sprawiedliwie oceniani oraz czy i na ile metoda projektu była użyteczna. Nauczycielowi zależało również na ocenie uczniów, jego działań, podejścia do przedmiotu i postępowania jako człowieka nauczyciela. Do uzyskania odpowiedzi na poniższe pytania posłużyła mi ankieta, która była wypełniana przez uczniów po każdym półroczu oraz na koniec każdego roku szkolnego. Taką ankietę uczniowie wypełnili siedem razy.

3. Opis danych, sposobów i terminów realizacji

Zebranie danych rozpoczęłam we wrześniu 2010 roku od rozmowy wstępnej na temat zainteresowania językiem obcym, potrzeb oraz umiejętności uczniów realizujących program. W wyniku tej pogadanki wynikło, iż średnio uczniowie wręcz nie wykazywali większego zainteresowania językiem angielskim. Następnie został przeprowadzony test diagnostyczny na starcie w klasie pierwszej. Celem tego testu było zbadanie poziomu kompetencji językowych na początku realizacji programu. Test obejmował 50 zadań zamkniętych opartych na treściach programowych z języka angielskiego w szkołach gimnazjalnych. Prawie połowa klasy nie uzyskała 50% pozytywnych odpowiedzi. Jedynie 1 uczeń uzyskał wynik powyżej 50% pozytywnych odpowiedzi. Jedna osoba uzyskała 7 punktów, jednakże była to uczennica, która nie uczyła się w ogóle języka angielskiego w gimnazjum. Test wykazał, iż klasa jest dość mocno zróżnicowana językowo. A ponieważ wynik testu ogólnie okazał się dość słaby, dlatego też pierwsze dwa miesiące zostały przeznaczone na wolniejsze tempo pracy, by wyrównać poziomy wiedzy uczniów. Klasa została podzielona na dwie grupy: mocniejszą i słabszą. W takich grupach uczniowie uczyli się przez trzy lata. Podział okazał się bardzo pozytywny zarówno dla samych uczniów jak i dla nauczyciela. Tempo pracy w grupie słabszej było nieco wolniejsze i wzbogacone dodatkowymi ćwiczeniami. W grupie mocniejszej natomiast tempo pracy było szybsze, co pozwoliło nauczycielowi prowadzić tam więcej ćwiczeń konwersacyjnych.

Realizujący program autorski uczniowie byli sześć razy ankietowani tą samą ankietą. W klasie pierwszej, drugiej i trzeciej po pierwszym semestrze oraz na koniec drugiego semestru każdej klasy. Ankieta miała na celu uzyskanie informacji na temat zainteresowania nauką języka angielskiego, efektywnością nauki oraz oceną pracy nauczyciela.

Oto kilka pytań poddanych analizie:

Czy chętnie przychodzisz na zajęcia języka angielskiego?

Klasa 1

Semestr 1		Semestr 2	
Zdecydowanie tak	Raczej tak	Zdecydowanie tak	Raczej tak
40%	60%	41%	59%

Klasa 2

Semestr 1		Semestr 2	
Zdecydowanie tak	Raczej tak	Zdecydowanie tak	Raczej tak
40%	60%	42%	58%

Klasa 3

Semestr 1		Semestr 2	
Zdecydowanie tak	Raczej tak	Zdecydowanie tak	Raczej tak
45%	55%	48%	52%

Ja widać z przytoczonych liczb zainteresowanie przedmiotem sukcesywnie wzrastało. Warto również nadmienić, iż uczniowie mieli jeszcze do wyboru odpowiedzi: raczej nie i zdecydowanie nie. Żaden z uczniów nie udzielił takiej odpowiedzi.

Czy po lekcjach jesteś w stanie sam odrobić pracę domową?

Klasa 1

Semestr 1		Semestr 2	
Zdecydowanie tak	Raczej tak	Zdecydowanie tak	Raczej tak
37%	63%	37%	63%

Klasa 2

Semestr 1		Semestr 2	
Zdecydowanie tak	Raczej tak	Zdecydowanie tak	Raczej tak
38%	62%	39%	61%

Klasa 3

Semestr 1		Semestr 2	
Zdecydowanie tak	Raczej tak	Zdecydowanie tak	Raczej tak
38%	62%	40%	60%

Widać, iż cała klasa była w stanie poradzić sobie samodzielnie z zadaniem domowym. Pod koniec klasy trzeciej procent nawet nieco się podwyższył. Zajęcia zachęcały do aktywnego uczestnictwa, a w konsekwencji dawały możliwość samodzielnego odrabiania zadania domowego.

Czy w razie trudności możesz zwrócić się o pomoc do nauczyciela?

Klasa 1

Semestr 1		Semestr 2	
Zdecydowanie tak	Raczej tak	Zdecydowanie tak	Raczej tak
91%	9%	91%	9%

Klasa 2

Semestr 1		Semestr 2	
Zdecydowanie tak	Raczej tak	Zdecydowanie tak	Raczej tak
91%	9%	91%	9%

Klasa 3

Semestr 1		Semestr 2	
Zdecydowanie tak	Raczej tak	Zdecydowanie tak	Raczej tak
91%	9%	91%	9%

Analiza tego zagadnienia jest dla nauczyciela realizującego program bardzo zadowalająca, gdyż 100% uczniów ma do nauczyciela zaufanie i nie obawia się poprosić o pomoc.

Czy chcesz by nauczyciel podwyższył trudności przekazywanej wiedzy?

Klasa 1

Semestr 1		Semestr 2	
Raczej tak	Raczej nie	Raczej tak	Raczej nie
5%	95%	5%	95%

Klasa 2

Semestr 1		Semestr 2	
Raczej tak	Raczej nie	Raczej tak	Raczej nie
4%	96%	4%	96%

Klasa 3

Semestr 1		Semestr 2	
Raczej tak	Raczej nie	Raczej tak	Raczej nie
2%	98%	2%	98%

Jak widać, poziom przekazywanej wiedzy był dobrze dobrany do poziomu klasy, gdyż uczniowie w zdecydowanej większości dobrze czuli się z dostosowanym do nich poziomem.

Czy metoda projektu jest dobrym i trafnym sposobem uczenia się języka obcego?

Klasa 1

Semestr 1		Semestr 2	
Zdecydowanie tak	Raczej tak	Zdecydowanie tak	Raczej tak
1%	99%	1%	99%

Klasa 2

Semestr 1		Semestr 2	
Zdecydowanie tak	Raczej tak	Zdecydowanie tak	Raczej tak
2%	98%	2%	98%

Klasa 3

Semestr 1		Semestr 2	
Zdecydowanie tak	Raczej tak	Zdecydowanie tak	Raczej tak
3%	97%	4%	96%

Jak widać metoda projektu w 100% klasy podobała się i był to trafny i skuteczny sposób uczenia się. Co więcej widać sukcesywny wzrost zainteresowania tą techniką pracy.

Pełna ankieta, której uczniowie byli poddani sześciokrotnie przedstawiona jest poniżej.

1. Czy chętnie przychodzisz na lekcje języka angielskiego?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

2. Czy nauczyciel wystarczająco jasno tłumaczy zagadnienia na lekcji?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

3. Czy po lekcjach jesteś w stanie sam odrobić zadaną pracę domową?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

4. Czy w razie trudności możesz zwrócić się o pomoc do nauczyciela?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

5. Czy nauczyciel docenia Twoje wysiłki i pracę podczas zajęć?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

6. Czy rozumiesz polecenia nauczyciela podczas lekcji?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

7. Czy atmosfera na lekcji Ci odpowiada?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

8. Czy nauczyciel zachęca Cię do samodzielnego myślenia?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

9. Czy nauczyciel potrafi utrzymać należytą dyscyplinę podczas lekcji?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

10. Czy nauczyciel ocenia sprawiedliwie Ciebie i innych?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

11. Czy chcesz by nauczyciel podwyższył trudność przekazywanej wiedzy?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

12. Czy odpowiada Ci jego sposób pracy?

a) Zdecydowanie TAK
b) Raczej TAK
c) Raczej NIE
d) Zdecydowanie NIE

13. Czy metoda projektu jest dobrym i trafnym sposobem uczenia się języka obcego?

a) Zdecydowanie TAK
b) Raczej TAK
c) Raczej NIE
d) Zdecydowanie NIE

Wyniki ankiety przedstawione są w formie wykresów.

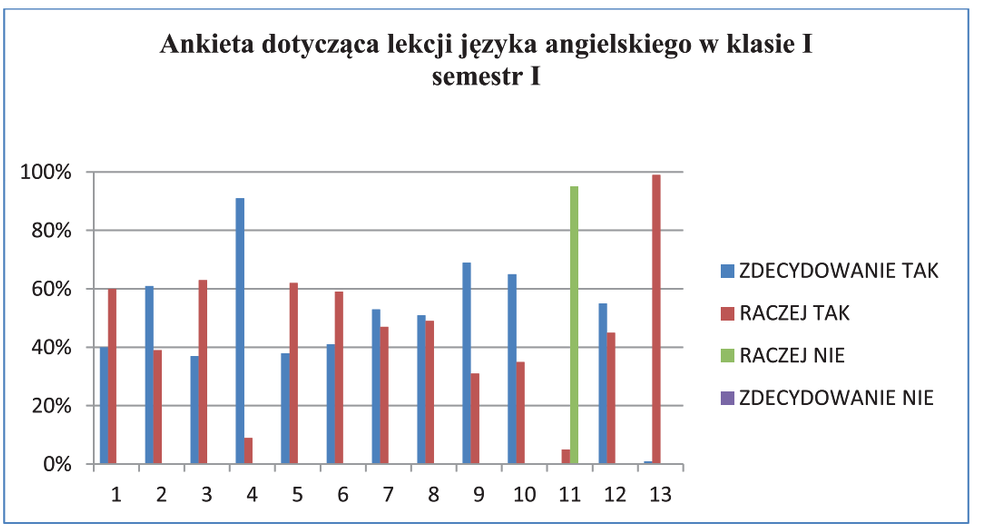

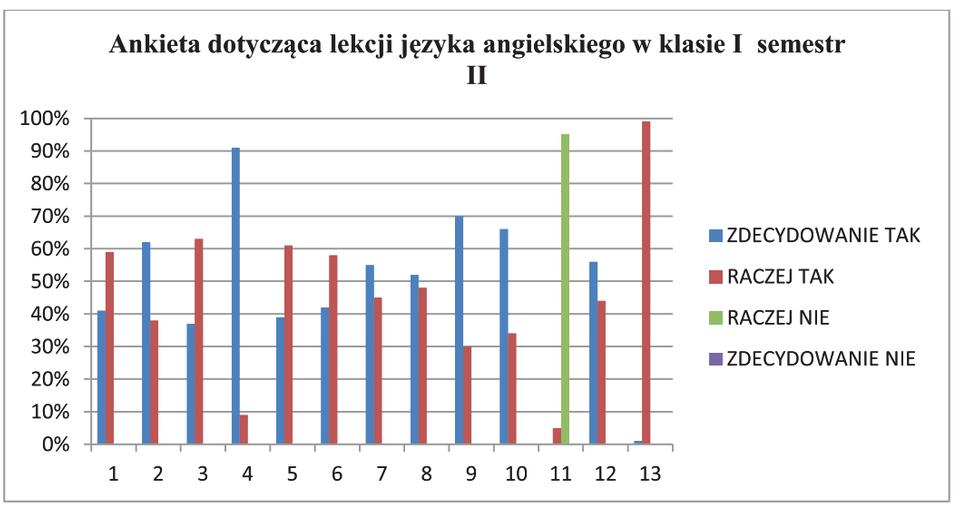

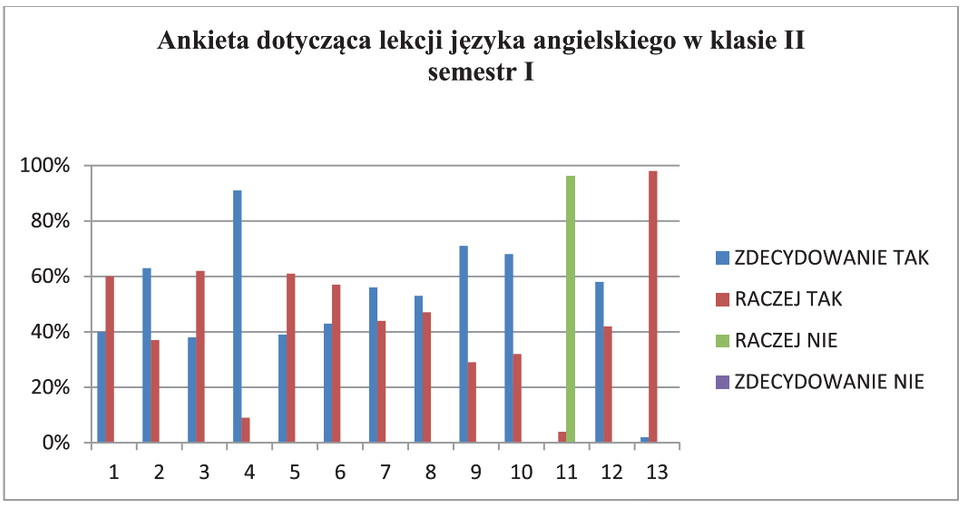
Ankieta dotycząca lekcji języka angielskiego w klasie II semestr I
100%
80%
60%
40%
20%
0%
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
ZDECYDOWANIE TAK
RACZEJ TAK
RACZEJ NIE
ZDECYDOWANIE NIE

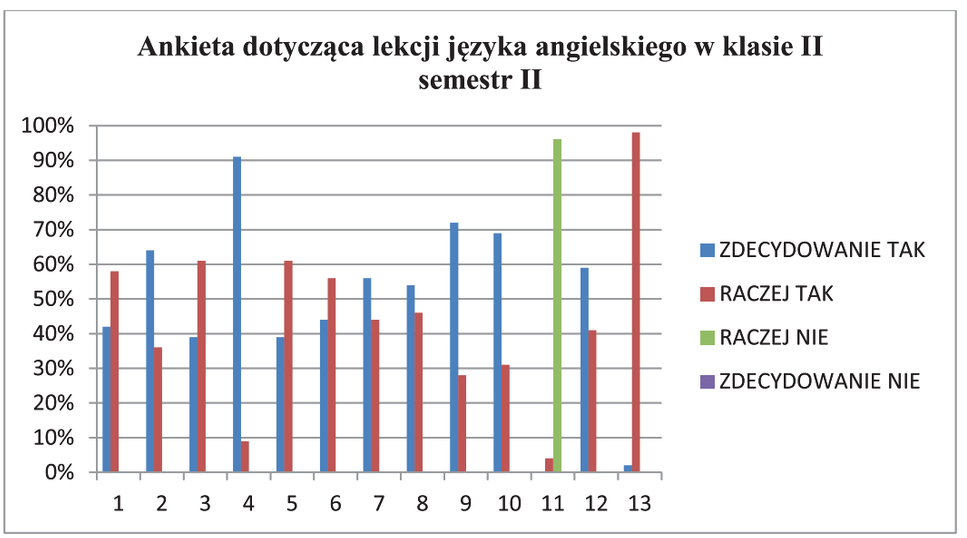
Ankieta dotycząca lekcji języka angielskiego w klasie II semestr II
100%
90%
80%
70%
60%
50%
40%
30%
20%
10%
0%
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
ZDECYDOWANIE TAK
RACZEJ TAK
RACZEJ NIE
ZDECYDOWANIE NIE

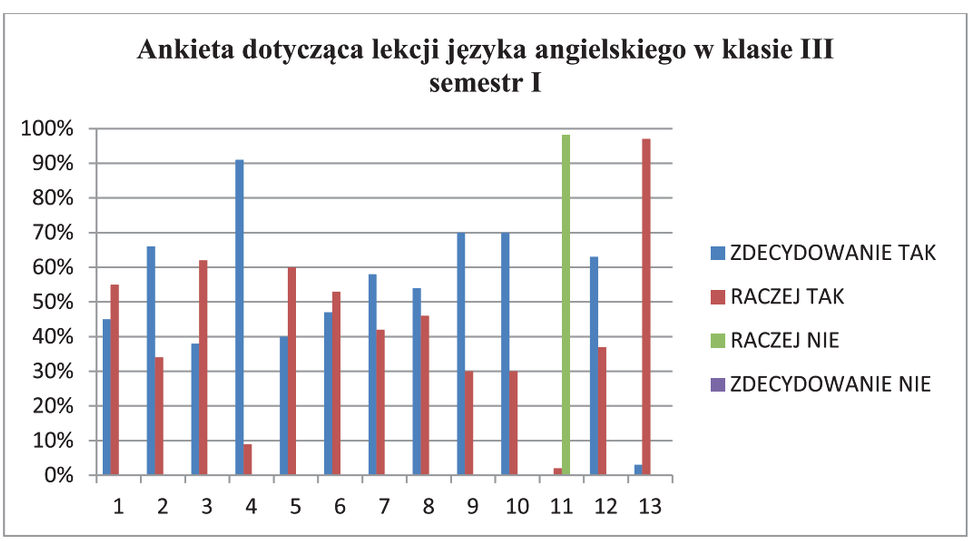
Ankieta dotycząca lekcji języka angielskiego w klasie III semestr I
100%
90%
80%
70%
60%
50%
40%
30%
20%
10%
0%
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
ZDECYDOWANIE TAK
RACZEJ TAK
RACZEJ NIE
ZDECYDOWANIE NIE

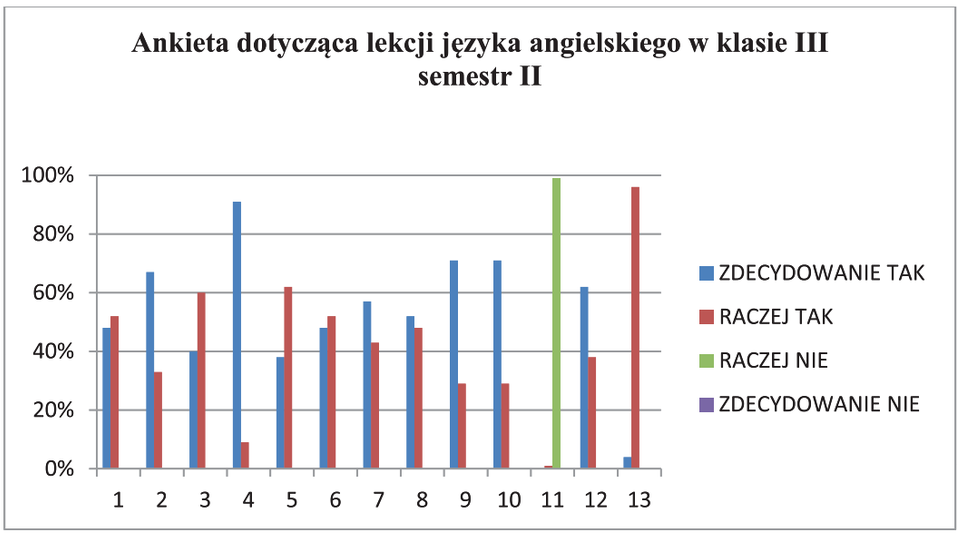

Z odpowiedzi na tak postawione pytania wynika, że uczniowie doceniali pracę nauczyciela, stosowane metody oraz jego zaangażowanie. Zaufanie do nauczyciela tworzyło sprzyjającą nauce atmosferę. Przez cały cykl trwania realizacji programu autorskiego nauczyciel obserwował pracę i zaangażowanie uczniów podczas zajęć przy komputerach w trakcie tworzenia prac projektowych. Założeniem było stworzenie pięciu prac projektowych. „Mój ulubiony sportowiec" w klasie pierwszej. W klasie drugiej „Hotele i motele w Brzegu". W klasie trzeciej powstały „Moja najlepsza restauracja w mieście" i „Dom na sprzedaż". W klasie czwartej „Mój idol muzyczny".

Pierwsze projekty były pisane dość prostym językiem. Uczniowie mieli problemy z ogarnięciem możliwości korzystania z różnych źródeł informacji (encyklopedia, czasopisma, internet, itd.). Poza tym nie byli przyzwyczajeni uczyć się angielskiego z wykorzystaniem technologii komputerowych. Jednakże w trakcie realizacji kolejnych projektów metoda ta okazała się dla nich świetną zabawą. Prace projektowe były bardziej dojrzałe, uczniowie stosowali dłuższe zdania złożone. Stosowane słownictwo zauważalnie było bardziej zaawansowane. Samo zainteresowanie uczenia się tą metodą z roku na rok wzrastało i cieszyło się większą popularnością. Uczniowie nieświadomie doskonalili swoje umiejętności z języka angielskiego, tworząc własne prace projektowe. Co więcej, używanie technologii komputerowych było świetnym sposobem rozwijania kluczowych kompetencji. Pod koniec klasy trzeciej, w maju 2013 roku uczniowie napisali próbny egzamin maturalny. Celem było zbadanie, na ile uczniowie opanowali wiadomości i umiejętności z języka angielskiego po trzech latach nauki. Do egzaminu przystąpiło 25 osób. 8 osób nie zdało, jednakże z tych ośmiu osób pięć nie otrzymało promocji do klasy czwartej. W związku z tym, tylko 3 osoby na 20 obecnych w klasie czwartej nie zdały. Wyniki nie były wysokie, zadowalający jest jednak fakt, że większość uczniów ten próbny egzamin zaliczyła.

Warto też dodać, iż lekcje były dwukrotnie wizytowane przez dyrektora szkoły. Lekcje demonstracyjne były wizytowane przez koordynatora merytorycznego oraz przez innych nauczycieli uczących języka angielskiego. Z wizytacji lekcji z użyciem komputera wynikało, że lekcje takie mają sens i są pomocne w nauce języka obcego. Cenną uwagą zaobserwowaną przez innych nauczycieli, koordynatora merytorycznego oraz dyrektora szkoły było podkreślenie bardzo dobrego kontaktu nauczyciela realizującego program z jego odbiorcami oraz sprzyjającą nauce atmosferę na lekcji. Z punktu nauczyciela realizującego program jest to bardzo istotne dla zainteresowania ucznia przedmiotem.

4. Podsumowanie

Podsumowując, głównym atutem programu było zapewnienie uczniom maksimum kontaktu z językiem angielskim w mowie i w piśmie. Co więcej, zapewniono uczniom doskonalenie umiejętności pozyskiwania informacji i komunikowania się za pomocą internetu. Wykorzystanie technologii komputerowej wprowadziło uczniów w trochę inny świat pozyskiwania wiedzy z języka obcego. Uczniowie, bawiąc się poprzez korzystanie z różnych źródeł informacji, nieświadomie uczyli się. Używanie komputerów podczas zajęć z języka angielskiego było dla uczniów również oderwaniem się od tradycyjnych lekcji w otoczeniu codziennej sali językowej.

Program obejmuje cztery lata nauki. Po trzech latach jego wdrażania nie można w pełni odpowiedzieć na pytanie, czy wszystkie cele zostały osiągnięte. Po trzech latach realizacji można powiedzieć, że realizacja przebiegała bez większych zakłóceń i cele zaproponowane na trzy lata nauki zostały osiągnięte w stopniu dobrym. Poziom uczniów jest niezły, ale w niektórych przypadkach daleki od ideału, o czym świadczą wyniki uzyskane z próbnego egzaminu maturalnego.

Program projektu będzie realizowany również w klasie czwartej pomimo zakończenia projektu. Warto również nadmienić, iż realizacji programu sprzyjały pomoce dydaktyczne, udział uczniów w Kołach Naukowych, zajęciach MIK oraz LD jak i udział w Obozie Naukowym.

Poziom programu został dostosowany do potrzeb uczniów i zadowalał ich. Nie chcieli bowiem podwyższenia poziomu trudności, co wynika z ankiety. Uczniowie doceniali na lekcjach wysiłki nauczyciela i w większości wykazywali dość duże zainteresowanie przedmiotem. Realizacja programu w innej grupie uczniowskiej może być zupełnie inna – lepsza lub gorsza – ponieważ bardzo dużo zależy od umiejętności i wiadomości uczniów po gimnazjum.

5. Wnioski

Uczniowie chętnie uczestniczyli w zajęciach języka angielskiego, jak i w zajęciach dodatkowych w ramach projektu. Ocena poczynań nauczyciela była bardzo pozytywna. Sposób przekazywania wiedzy był jasny i zrozumiały dla uczniów. Tempo pracy było dostosowane do możliwości danej grupy. Uczniowie otrzymywali informacje zwrotną na temat swoich postępów. Realizacja programu przyczyniła się do wzrostu poziomu osiągnięć uczniów w zakresie kluczowych kompetencji. Co więcej, uczniowie opanowali wiadomości i umiejętności założone w programie.

6. Rekomendacje

Program może być wykorzystywany do kształcenia w zakresie podstawowym w technikum dla uczniów rozpoczynających naukę na poziomie niższym niż średniozaawansowanym i przygotowujących się do egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym. Nie ma potrzeby modyfikacji programu.

7. Aneks

W załączeniu ankieta dla ucznia

Ankieta

1. Czy chętnie przychodzisz na lekcje języka angielskiego?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

2. Czy nauczyciel wystarczająco jasno tłumaczy zagadnienia na lekcji?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

3. Czy po lekcjach jesteś w stanie sam odrobić zadaną pracę domową?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

4. Czy w razie trudności możesz zwrócić się o pomoc do nauczyciela?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

5. Czy nauczyciel docenia Twoje wysiłki i pracę podczas zajęć?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

6. Czy rozumiesz polecenia nauczyciela podczas lekcji?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

7. Czy atmosfera na lekcji Ci odpowiada?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

8. Czy nauczyciel zachęca Cię do samodzielnego myślenia?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

9. Czy nauczyciel potrafi utrzymać należytą dyscyplinę podczas lekcji?
   a) Zdecydowanie TAK
   b) Raczej TAK
   c) Raczej NIE
   d) Zdecydowanie NIE

10. Czy nauczyciel ocenia sprawiedliwie Ciebie i innych?
    a) Zdecydowanie TAK
    b) Raczej TAK
    c) Raczej NIE
    d) Zdecydowanie NIE

11. Czy chcesz, by nauczyciel podwyższył trudność przekazywanej wiedzy?
    a) Zdecydowanie TAK
    b) Raczej TAK
    c) Raczej NIE
    d) Zdecydowanie NIE

12. Czy odpowiada Ci jego sposób pracy?
    a) Zdecydowanie TAK
    b) Raczej TAK
    c) Raczej NIE
    d) Zdecydowanie NIE

13. Czy metoda projektu jest dobrym i trafnym sposobem uczenia się języka obcego?
    a) Zdecydowanie TAK
    b) Raczej TAK
    c) Raczej NIE
    d) Zdecydowanie NIE

Raport z ewaluacji programu nauczania

JĘZYK NIEMIECKI. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
w Kościanie

Autor:

Beata Nowacka

Kościan 2013

1. Opis programu autorskiego i charakterystyka zespołu klasowego

Program oparty o wariant B podstawy programowej, dotyczący nauki języka obcego nowożytnego jako pierwszego, rozpoczynającego się od poziomu zerowego lub jako drugiego, stanowiący kontynuację nauczania po gimnazjum, przeznaczony był dla uczniów IV etapu edukacyjnego uczących się w technikum ekonomicznym w wymiarze 2 godzin tygodniowo. Program łączył cele kształcenia i wychowania, wynikające z podstawy programowej z celami, wynikającymi z kluczowej kompetencji, profilu zawodowego klasy jak i z celami wynikającymi z lokalnych potrzeb na rynku pracy.

Zespół klasowy, w którym wdrażano program, jak wynika z diagnozy psychologicznej klasy, charakteryzował się przeciętnym poziomem intelektualnym (44%) i nieco wyższym od przeciętnego (20%). W obszarze znajomości ortografii, logicznego myślenia oraz szybkości spostrzegania przodowały dziewczynki przed chłopcami, prezentując poziom przeciętny lub nieco wyższy od przeciętnego. Dziewczynki (53%) i chłopcy (33%) prezentowali wysoki lub nieco wyższy od przeciętnego poziom umiejętności zapamiętywania w sytuacji odwróconej uwagi. W klasie przeważały osoby o wysokim (44%) lub przeciętnym (36%) poziomie ekstrawersji, co oznaczało, że powinny lubić pracę zespołową i działania praktyczne. 20% osób wykazało cechy introwertywne, co mogło utrudniać realizację zadań zespołowych i zadań wymagających kreatywności i samodzielności.

Analiza ankiety na wejściu, dotycząca poznania nastawienia uczniów do nauki języka niemieckiego, ich zainteresowań i preferowanych przez nich form pracy wykazała, że niespełna połowa uczniów wyrażała niechęć do nauki tego przedmiotu, co miało zapewne związek z deklarowanymi przez ten sam odsetek uczniów problemami w nauce. Większość nie rozważała zdawania matury z języka niemieckiego. Około 37% uczniów przyznało, że nie ma problemów z przyswajaniem języka i spodziewa się wykorzystać ten język obcy w przyszłej pracy.

Uczniowie wyrazili swoje zainteresowanie formą pracy w parach i w grupie. Dość pozytywnie postrzegali metodę projektu i inne metody aktywne. W rankingu atrakcyjności środków dydaktycznych stwierdzono, że uczniowie cenili sobie podręcznik i zeszyt ćwiczeń, Internet, a także słowniki dwujęzyczne. Z uzyskanych z ankiety danych wynikało, że praca z uczniami klasy 1aTE mogła okazać się trudna, zwłaszcza, że dość wysoki odsetek nie zdradzał szczególnego zainteresowania nauka języka niemieckiego. Być może taka opinie miała swoje uzasadnienie w tym, że dość spora grupa uczniów miała dotychczas problemy z językiem niemieckim. Złe doświadczenia mogły mieć niekorzystny wpływ na nastawienie do przedmiotu. Zadaniem nauczyciela było więc przełamanie oporów niektórych uczniów i zainteresowanie ich przedmiotem.

2. Założenia metodologiczne ewaluacji

Za przedmiot ewaluacji obrano osiągnięcie założonych celów, wynikających z kształcenia kompetencji kluczowych. Postawiono zatem pytania kluczowe takie jak:

1. Jaki poziom kompetencji komunikacyjnej osiągnęli uczniowie?
2. W jakim stopniu przyjęte metody pracy wpływają na osiągnięcia kompetencji komunikacyjnej?
3. Które metody pracy na lekcji są szczególnie preferowane przez uczniów?
4. Jakie korzyści dla ucznia przynosi stosowanie metod aktywizujących?
5. Czy uczniowie opanowali strategie uczenia się oraz umiejętność samooceny?
6. Czy wzrosło zainteresowanie poznawaniem niemieckiej kultury i społeczności? Za kryterium ewaluacji przyjęto kryterium skuteczności realizacji przyjętych celów oraz kryterium trafności przyjętych metod.

Metoda badawcza polegała na dokonaniu analizy ilościowej i jakościowej za pomocą badania kwestionariuszowego i obserwacji.

Użyto takich narzędzi jak: ankieta (na wejściu i na wyjściu), karta obserwacji i testy (ewaluacyjne i działowe). W projekcie ewaluacji podano proponowany harmonogram działań wraz z terminami i uczestnikami. Założono przeprowadzanie prób badawczych w okresie od września 2010 do września 2012 roku. W klasie trzeciej analizowano ilościowo jeszcze dodatkowo testy działowe.

3. Opis danych, sposobów i terminów ewaluacji

Na początku wdrażania programu, we wrześniu 2010 r. przeprowadzono ankietę dla uczniów (na wejściu, której celem było poznanie zainteresowań uczniów i preferowanych przez nich form pracy oraz oczekiwań dotyczących nauki języka niemieckiego. Zebrane dane pomogły ustalić nauczycielowi, z jakim nastawieniem młodzież przystępuje do realizacji autorskiego programu, jakie ma obawy i trudności w przyswajaniu tego przedmiotu. Na końcu klasy pierwszej i drugiej przeprowadzono dwie ankiety ewaluacyjne zajęć prowadzonych przez nauczyciela wdrażającego program.

Analiza ankiety ewaluacyjnej dla ucznia

(na wejściu) wrzesień 2010 r.

Ankieta została przeprowadzona na początku roku szkolnego wśród 24 uczniów klasy 1 aTE, biorących udział w projekcie SKK – kompetencja język niemiecki.

Celem ankiety było poznanie zainteresowań uczniów językiem niemieckim, ich ewentualnych problemów z przyswajaniem tego przedmiotu oraz ich oczekiwań, dotyczących dalszej nauki. Uczniowie mieli również sprecyzować, jakie preferują formy pracy oraz które pomoce dydaktyczne, uważają za najbardziej przydatne i skuteczne.

Szczegółowe wyniki odpowiedzi ankietowych.

Pytanie 1: Czy lubisz uczyć się języka niemieckiego?

Tak – 41,6%

Nie – 45,8%

Nie mam zdania – 12,5%

Pytanie 2: Czy rozważasz możliwość wyboru języka niemieckiego jako przedmiotu maturalnego?

Tak – 29,2%

Nie – 62,5%

Nie mam zdania – 8,3%

Pytanie 3: Czy widzisz sens nauki języka niemieckiego w świetle wykorzystania go w przyszłej pracy?

Tak – 37,5%

Nie – 33,3%

Nie mam zdania – 29,2%

Pytanie 4: Czy miałeś/aś do tej pory problemy z przyswajaniem tego języka?

Tak – 37,5%

Nie – 45,8%

Nie mam zdania – 16,7%

Pytanie 5: Jakiej sprawności językowej, czy obszaru języka dotyczyły Twoje ewentualne problemy? (Uczniowie mogli zakreślić więcej niż jedną)

A. przyswajania słownictwa – 25%
B. poprawnej wymowy – 29,2%
C. czytania ze zrozumieniem – 41,7%
D. słuchania ze zrozumieniem – 62,5%
E. redagowania wypowiedzi pisemnej – 25%
F. wypowiedzij ustne – 25%
G. poprawnego stosowania zasad gramatyki – 62,5%

Uczniowie ocenili stopień atrakcyjności form pracy na lekcjach w skali od 1 do 6.

	6	5	4	3	2	1
Praca indywidualna	12,5%	12,5%	16,7%	16,7%	16,7%	25%
Praca w parach	29,2%	20,8%	37,5%	0%	4,2%	8,3%
Praca w grupie	29,2%	41,7%	20,8%	4,2%	0%	4,2%
Praca metodą projektu	8,3%	25%	20,8%	20,8%	16,7%	8,3%

Uczniowie ocenili atrakcyjność i skuteczność środków dydaktycznych. W tabeli pokazane są graficznie, które środki dydaktyczne uzyskały najliczniejszą aprobatę uczniów.

	6	5	4	3	2	1
Płyty CD	1	2	4	11	2	4
Kasety audio	1	1	1	15	2	4
Filmy DVD	3	4	8	7	0	2
Podręcznik	3	5	11	4	0	0
Zeszyt ćwiczeń	3	7	10	3	1	0
Repetytoria gramatyczne	0	7	6	5	5	1
Repetytoria przygotowujące do egzaminu	2	10	4	5	3	1
Internet – możliwość poszukiwania informacji	6	7	5	6	0	0
Poczta internetowa do korespondencji z nauczycielem	3	3	7	4	2	5
Mapy, plansze	1	5	6	6	4	2
Materiały autentyczne. Np. prospekty reklamowe, formularze, bilety, plany miasta,	1	6	3	8	2	4
Słowniki dwujęzyczne	6	12	4	2	0	0
Czasopisma młodzieżowe poruszające aktualne tematy	4	6	9	1	2	2

Wnioski końcowe

Niespełna połowa uczniów w klasie deklaruje, że lubi uczyć się języka niemieckiego. ⅓ uczniów widzi sens nauki tego języka w świetle wykorzystania go w przyszłości, a aż ⅔ nie deklaruje zdawania matury z języka niemieckiego.

37,5% uczniów przyznaje, że miało problemy w nauce. Najczęściej uczniowie nie radzili sobie dotychczas z umiejętnością słuchania ze zrozumieniem i z zasadami gramatyki. Z pozostałymi sprawnościami kłopoty miało 25% uczniów.

Najbardziej preferowaną formą pracy na lekcjach jest praca w parach (50% uczniów oceniło na 6 i 5) oraz praca w grupie (70,9% uczniów oceniło na 6 i 5). Uczniowie dość pozytywnie postrzegają metodę projektu, natomiast najmniej chcieliby pracować na zajęciach indywidualnie.

W sytuacji brakujących niskich ocen 2 i 1 oraz jednocześnie przeważających ocen wysokich 6, 5 i 4 w rankingu atrakcyjności środków dydaktycznych można stwierdzić, że uczniowie cenią sobie podręcznik i zeszyt ćwiczeń, internet, a także słowniki dwujęzyczne. Na uwagę zasługuje też dość duża popularność czasopism młodzieżowych oraz filmów DVD. Uczniowie średnio lubią naukę przy pomocy kaset audio, płyt CD oraz map i plansz. Zdania są bardzo podzielone w przypadku korzystania z repetytoriów gramatycznych i powtórkowych.

Z uzyskanych dzięki ankiecie danych wynika, że praca z uczniami klasy 1aTE może okazać się trudna, zwłaszcza, że dość wysoki odsetek nie zdradza szczególnego zainteresowania nauką niemieckiego. Być może taka opinia ma swoje uzasadnienie w tym, że dość spora grupa uczniów miała dotychczas problemy z językiem niemieckim i dlatego ich złe doświadczenia mają teraz niekorzystny wpływ na ich nastawienie do przedmiotu. Zadaniem nauczyciela będzie więc przełamanie oporów niektórych uczniów i zainteresowanie ich przedmiotem.

Analiza ankiety ewaluacyjnej zajęć prowadzonych przez nauczyciela języka niemieckiego w klasie 1 aTE kwiecień 2011 r.

Odpowiedzi uczniów na umieszczone w ankiecie pytania zostały podane w procentach. Ankietę wypełniało 21 uczniów.

Pytanie	Odpowiedź na zdecydowane TAK i raczej TAK	Odpowiedź na zdecydowane NIE i raczej NIE	Nie mam zdania
1. Czy bierzesz udział (jesteś aktywny/-a na lekcjach języka niemieckiego)?	62%	19%	19%
2. Czy nauczyciel w sposób zrozumiały wyjaśnia zagadnienia związane z tematem lekcji?	76%	0%	23,8%
3. Czy nauczyciel rozdaje materiały dodatkowe, pomagające lepiej zrozumieć nowy temat lekcji?	85,7%	4,7%	9,5%
4. Czy nauczyciel jest skłonny do odpowiedzi na pytania dotyczące nowego tematu?	95, 2%	0%	4,7%
5. Czy nauczyciel zadaje zadania domowe i ocenia je?	90,5%	9,5%	0%
6. Czy nauczyciel zadaje dodatkowe zadania dla chętnych?	52,4%	19%	28,6%
7. Czy w razie wątpliwości, co do zrozumienia nowego zagadnienia (gramatyka, słownictwo), możesz poprosić nauczyciela o ponowne wytłumaczenie danego materiału?	90,5%	4,7%	4,7%
8. Czy nauczyciel docenia Twoją pracę na lekcji (stawia oceny, plusy za aktywność)?	81%	0%	19%
9. Czy nauczyciel używa języka niemieckiego na lekcji i czy jest on dla Ciebie zrozumiały?	57%	9,5%	33,3%

Pytanie	Odpowiedź na zdecydowane TAK i raczej TAK	Odpowiedź na zdecydowane NIE i raczej NIE	Nie mam zdania
10. Czy atmosfera na lekcjach jest dobra i stymulująca?	85,8%	0%	14,3%
11. Czy atmosfera na lekcjach jest zła i zniechęcająca?	4,8%	92,5%	0%
12. Czy nauczyciel zachęca Cię do pracy w parach lub w grupie przy wykonywaniu pewnych ćwiczeń (zadań)?	95,2%	0%	4,7%
13. Czy nauczyciel zachęca Cię do pracy na lekcji?	19%	71,4%	9,5%
14. Czy nauczyciel liczy się z Twoim zdaniem?	81%	0%	19%
15. Czy nauczyciel zniechęca Cię do pracy na lekcji?	90,5%	0%	9,5%
16. Czy nauczyciel informuje Cię co będzie sprawdzać i oceniać?	100%	0%	0%
17. Czy chciałbyś/abyś, aby nauczyciel podwyższył stopień trudności w nauczaniu języka niemieckiego?	19%	52,4%	28,6%
18. Czy stosowane na lekcjach metody (w tym aktywizujące) są Twoim zdaniem pomocne do efektywnego opanowania materiału?	33%	14,3%	66%
19. Czy masz poczucie, że na zajęciach ćwiczysz wszystkie cztery sprawności językowe: czytanie, słuchanie, pisanie i mówienie?	57%	14,3%	28,6%
20. Czy uczestniczenie w zajęciach postrzegasz jako wystarczające do opanowania wymaganego materiału i nie potrzebujesz pomocy korepetytora?	38%	33,3%	28,6%
21. Czy jesteś zadowolony/a z pracy nauczyciela?	62%	9,5%	33,3%

Uczniowie mieli również odpowiedzieć na dwa pytania otwarte:

1. Co cenisz w nauczycielu najbardziej?
2. Co chciałbyś/-abyś zmienić w sposobie prowadzenia przez nauczyciela lekcji języka niemieckiego?

Na podstawie udzielonych przez uczniów odpowiedzi wynika, że cenią w nauczycielu przygotowanie do lekcji, wiedzę, sumienność, sympatyczne podejście do ucznia, poczucie humoru, sprawiedliwość, skłonność do pomocy w razie problemów ze zrozumieniem materiału, spokój i opanowanie oraz szczerość.

Zdecydowana większość uczniów zadeklarowała, że niczego nie chciałaby zmieniać w sposobie nauczania.

Nieliczni uczniowie chcieliby wolniejsze tempo pracy oraz więcej ćwiczeń gramatycznych.

Z odpowiedzi na pytania zamknięte wynika, że uczniowie w większości pozytywnie postrzegają pracę nauczyciela. Zdecydowana większość odpowiedzi dotycząca różnych obszarów pracy pedagogicznej była na tak.

Należy jeszcze popracować nad doborem metod, gdyż 33% uczniów uważa stosowane metody za efektywne, ale jednocześnie aż 66% nie ma zdania na ten temat. W dalszej pracy należałoby również położyć nacisk na zaktywizowanie 19% uczniów, którzy twierdzą, że nie uczestniczą aktywnie w lekcji. Wynik ten pokrywa się z liczbą uczniów, którzy czują się zniechęceni do pracy. Być może przyczyną są ewentualne trudności, jakie mają uczniowie z opanowaniem języka, co przekłada się na ich negatywne podejście do przedmiotu.

Analiza ankiety ewaluacyjnej zajęć prowadzonych przez nauczyciela języka niemieckiego w klasie 2 aTE kwiecień 2012 r.

Ankietę wypełniało 18 uczniów.

Poniżej podano wyniki procentowe odpowiedzi na poszczególne pytania zamknięte.

Pytanie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
1. Czy bierzesz udział (jesteś aktywny/aktywna) na lekcjach języka niemieckiego?	16,7%	55,6%	22,2%	5,6%	0%
2. Czy nauczyciel w sposób zrozumiały wyjaśnia zagadnienia związane z tematem lekcji?	33,3%	55,6%	5,6%	5,6%	0%
3. Czy lubisz lekcje języka niemieckiego?	11,1%	50%	27,8%	11,1%	0%
4. Czy odpowiada Ci sposób prowadzenia zajęć?	16,7%	50%	33,3%	0%	0%
5. Czy odpowiada Ci tempo pracy na lekcjach?	16,7%	44,4%	38,9%	0%	0%
6. Czy odpowiada Ci atmosfera panująca na lekcjach?	38,9%	55,5%	0%	5,6%	0%
7. Czy nauczyciel dostatecznie motywuje Cię do nauki?	11,1%	72,2%	16,7%	0%	0%
8. Czy podobają Ci się metody dydaktyczne stosowane na lekcjach?	16,7%	33,3%	50%	0%	0%
9. Czy stosujesz strategię samooceny przed przystąpieniem do testów i sprawdzianów?	16,7%	16,7%	27,8%	38,9%	0%
10. Czy nauczyciel informuje Cię o zagadnieniach wymaganych na teście?	72,2%	16,7%	11,1%	0%	0%
11. Czy nauczyciel ocenia Cię sprawiedliwie?	44,4%	44,4%	11,1%	0%	0%
12. Czy masz poczucie zwiększenia swoich kompetencji językowych w okresie trwania projektu?	33,3%	38,9%	22,2%	5,6%	0%
13. Czy nauczyciel dostatecznie często zadaje prace domowe?	50%	50%	0%	0%	0%
14. Czy wykonanie samodzielne pracy domowej stanowi dla Ciebie jakiś problem?	16,7%	22,2%	11,1%	44,4%	5,6%
15. Czy przygotowanie się do testu wymaga od Ciebie zasięgania pomocy poza szkołą?	11,1%	16,7%	38,9%	33,3%	0%
16. Czy lubisz pracować metodą projektu?	11,1%	44,4%	16,8%	16,8%	11,1%

Pytanie 17 – Która sprawność językowa ćwiczona jest na zajęciach najlepiej?

Czytanie – 33,3%

Słuchanie – 33,3%

Mówienie – 38,9%

Pisanie – 38,9%

Pytanie 18 – Która sprawność językowa ćwiczona jest na zajęciach najsłabiej?

Czytanie – 22,2%

Słuchanie – 38,9%

Mówienie – 16,7%

Pisanie – 22,2%

Pytanie 19 – Czy są jakieś zagadnienia leksykalne lub gramatyczne, które w Twoim przekonaniu opanowałeś słabo i masz poczucie, ze należałoby je jeszcze powtórzyć?

Tak – 11,1%

Nie – 33,3%

Nie mam zdania– 55,5%

Pytanie 20 – Nikt nie wymienił, które zagadnienia należy powtórzyć

Pytanie 21 – Jakie formy socjalne pracy na lekcjach lubisz najbardziej z powodu przynoszenia Ci największych efektów edukacyjnych?

praca indywidualna – 11,1%

praca w parach – 44,4%

praca w grupie – 61,1%

wykład – 22,2%

Pytanie 22 – Czy chciałbyś coś zmienić na lekcjach języka niemieckiego w celu polepszenia efektywności kształcenia?

Tak – 16,8%

Nie – 50%

Nie mam zdania – 33,3%

Pytanie 23 – Jeśli tak, to podaj swoje propozycje zmian.

Trzech uczniów podało własne propozycje zmian dotyczące wolniejszego tempa wprowadzania materiału. Pozostali nie wypełnili tej rubryki.

Po przeanalizowaniu wyników procentowych, zadowolenie budzi fakt, że w zdecydowanej większości brak jest odpowiedzi skrajnie negatywnych („zdecydowanie nie") oraz negatywnych („raczej nie") na zadawane pytania. Przeważający procent respondentów odpowiedziało na pytania pozytywnie z akcentem na „raczej tak".

Najlepszy wynik procentowy zadowolonych uczniów można zaobserwować w obszarach: dobrej atmosfery panującej na zajęciach (94,4%), sposobu wyjaśniania przez nauczyciela zagadnień (88,9%), motywowania uczniów (83,3%), sprawiedliwego oceniania (88,8%), informowania uczniów o wymaganych zagadnieniach na testach (89%) oraz dostatecznego zadawania prac domowych (100%).

Ponad połowa uczniów deklaruje, że bierze aktywny udział w zajęciach i lubi te zajęcia, chociaż niecałe 30% nie potrafiło wypowiedzieć własnej opinii na ten temat. Cieszy również fakt, że 72,2% procent uczniów ma poczucie zwiększenia swoich umiejętności językowych, co pewnie przekłada się na kryterium skuteczności programu. Uczniowie uważają, że sprawności językowe ćwiczone na zajęciach rozłożone są równomiernie, na co wskazują wyniki procentowe około 40% na każdą sprawność. Z ankiety wynika że uczniowie najbardziej preferują pracę w grupie przed pracą w parach, a nie lubią pracy indywidualnej i wykładu. Połowa uczniów nic nie chce zmienić w zajęciach, a 33,3% nie ma zdania. Wynik ten pokrywa się z oceną zajęć, gdzie uczniowie wyrazili opinię, ze lubią zajęcia i są na nich aktywni.

Należy w dalszym ciągu zachęcać uczniów do stosowania samooceny, gdyż 46,7% z nich nie dokonuje ewaluacji własnego procesu kształcenia.

50% uczniów nie wypowiedziało własnego zdania na temat stosowanych metod, jednocześnie nikt nie ocenił tych metod negatywnie.

Powyższa analiza pozwala stwierdzić, że wdrażanie przez nauczyciela programu autorskiego zmierza we właściwym kierunku, gdyż praca nauczyciela z programem u zdecydowanej większości uczniów została oceniona pozytywnie.

Do ewaluacji pod względem jakościowym służyły testy diagnostyczne (po drugim semestrze i po trzecim semestrze), karty obserwacji oraz zeszyty z pracami pisemnymi, które zostały poddane analizie na końcu roku szkolnego w klasie pierwszej i drugiej. Celem analizy zeszytów była indywidualizacja nauczania. Przegląd prac pisemnych każdego ucznia pozwolił na zorientowanie się jakie zagadnienie zostały opanowane w stopniu zadowalającym, a na które treści należy położyć większy nacisk. Ponadto prowadzenie przez uczniów zeszytów wspierało systematyczność i rozwijało samoocenę.

Analiza testu diagnostycznego (na wejściu)

Zestawienie wyników za poszczególne zadania.

- zadanie 1 – Test leksykalno-gramatyczny (11 punktów)
- zadanie 2 – Tworzenie pytań o uzupełnienie do wytłuszczonych części zdań (5 pkt.)
- zadanie 3 – Uzupełnianie tekstu z lukami z zakresu tematycznego „Podróżowanie" zgodnie z sensem (6 pkt.)
- zadanie 4 – Uzupełnianie tekstu z lukami z zakresu tematycznego „Zdrowie" zgodnie z sensem (5 pkt.)
- zadanie 5 – Tworzenie zdań w czasie przeszłym Perfekt (5 pkt.)
- zadanie 6 – Czytanie ze zrozumieniem (5 pkt.)
- zadanie 7 – Krótkie reakcje językowe (14 pkt.)

Test pisało 22 uczniów

Uczeń	Zadanie 1	Zadanie 2	Zadanie 3	Zadanie 4	Zadanie 5	Zadanie 6	Zadanie 7	Razem 51 pkt.
1	5,5	3	0	0	2,5	3	2	16
2	6,5	2,5	4	2	0	5	5	25
3	7,5	4	0	0	3	3	6,5	24,5
4	6,5	2	0	0	5	2	7	23,5
5	4	4	0	1	1,5	3	2	14,5
6	5	2	3	0	3	4	1	18
7	3	2,5	1	0	0	4	1	11,5
8	5	0,5	1	1	0	3	4,5	15
9	5	0,5	0	1	0	3	4	13
10	7	1,5	3	0	4	3	2,5	21
11	5	2	1	1	1	3	2,5	15,5
12	7	2	0	1	3	3	6	22
13	3,5	2	2	1	1	2	7	18,5
14	6	1,5	0	1	4,5	3	5	21
15	5	0,5	1	1	2,5	3	5	18
16	5,5	2	3	0	1,5	3	6	21
17	5,5	0,5	1	1	3	3	6,5	20,5
18	6	3	1	1	2,5	3	3	19,5
19	4,5	2,5	1	1	1	5	3	18
20	6,5	4	0	1	5	4	2,5	23
21	6,5	3	0	0	5	4	5,5	24
22	4,5	1,5	0	0	1	1	5	13
średni wynik	**5,5**	**2,1**	**1**	**0,6**	**2,3**	**3**	**3,6**	**18,3**

Analiza testu diagnostycznego (na wyjściu)

Zestawienie wyników za poszczególne zadania.

- zadanie 1 – Test leksykalno gramatyczny (11 punktów)
- zadanie 2 – Tworzenie pytań o uzupełnienie do wytłuszczonych części zdań (5 pkt.)
- zadanie 3 – Uzupełnianie tekstu z lukami z zakresu tematycznego „Podróżowanie" zgodnie z sensem (6 pkt.)
- zadanie 4 – Uzupełnianie tekstu z lukami z zakresu tematycznego „Zdrowie" zgodnie z sensem (5 pkt.)
- zadanie 5 – Tworzenie zdań w czasie przeszłym Perfekt (5 pkt.)
- zadanie 6 – Czytanie ze zrozumieniem (5 pkt.)
- zadanie 7 – Krótkie reakcje językowe (14 pkt.)

Test pisało 22 uczniów

Uczeń	Zadanie 1	Zadanie 2	Zadanie 3	Zadanie 4	Zadanie 5	Zadanie 6	Zadanie 7	Razem 51 pkt.
1	7	4	4	2	4,5	3	9,5	34
2	7,5	5	6	2	1	3	6	30,5
3	7,5	4,5	6	4	4,5	5	13,5	45
4	2,5	5	2	0	4,5	5	10	29
5	7,5	3,5	6	4	4,5	5	11	41,5
6	8,5	3	4	4	4,5	5	11	40
7	5	3,5	4	4	3	4	10,5	34
8	7	2,5	6	3	3,5	5	9,5	36,5
9	6,5	3	3	3	3,5	3	10,5	32,5
10	8	3	4	0	4,5	5	7	31,5
11	7	4,5	4	0	3	4	9	31,5
12	6	2	5	4	2,5	4	7,5	31
13	4	3	2	4	4,5	4	14	35,5
14	7	4,5	6	1	5	4	12	39,5
15	7,5	2,5	3	1	4,5	3	10	30,5
16	6,5	2,5	4	3	4	4	9	33
17	4	2,5	2	4	4,5	5	12,5	33,5
18	7	2	4	3	4,5	5	8,5	33
19	7,5	0	6	4	0	5	9,5	32
20	7,5	4,5	6	2	1	3	5	29
21	7,5	4,5	6	3	5	3	10,5	39,5
22	7,5	4,5	5	1	3,5	4	9,5	35
średni wynik	**6,6**	**3,4**	**4,5**	**2,5**	**3,6**	**4,1**	**9,8**	**34,4**

Tabela wyników pokazuje, że najsłabiej wypadło zadanie, polegające na napisaniu krótkiej reakcji językowej. Uczniowie zastawiali niektóre zadania puste. Słabo uczniowie poradzili sobie z zadaniem 3. i 4., które polegały na uzupełnieniu tekstu podanymi wyrazami. Zadania te wymagały znajomości słownictwa z kręgów tematycznych podróżowanie i zdrowie. Te zagadnienia szczegółowiej będą przerabiane wkrótce. Na średnim poziomie uczniowie wykazali się wiedzą i umiejętnościami w zakresie tworzenia czasu przeszłego Perfekt oraz wykonali zadanie na czytanie ze zrozumieniem. W połowie wykonali poprawnie test leksykalno-gramatyczny.

Wnioski:

1. W dalszym ciągu utrwalać zasady gramatyki, w szczególności tworzenie czasu Perfekt i znajomość form Partizip II, znajomość zaimków osobowych i dzierżawczych i ich użycie w różnych przypadkach, odmianę przymiotnika po rodzajniku określonym i nieokreślonym, tworzenie pytań o uzupełnienie).
2. Wprowadzić nowe słownictwo i powtórzyć stare do tematów „podróżowanie" i „zdrowie".
3. Często wykonywać ćwiczenia na rozwijanie sprawności mówienia i realizowania krótkich reakcji językowych typu: zaproszenie, umawianie się, akceptacja, odmowa, informowanie o zajęciach czasu wolnego, informowanie o umeblowaniu pokoju itp.

Po analizie porównawczej tabeli wyników testu na wejściu z tabelą wyników testu na wyjściu można stwierdzić, że wszyscy badani uczniowie poprawili znacznie swoją wiedzę i umiejętności. Wszyscy osiągnęli wynik lepszy niż w teście wyjściowym. Średnio wynik klasy wzrósł o 16 punktów.

We wszystkich zadaniach poza 7 przypadkami u 4 uczniów punktacja podniosła się przynajmniej o jeden punkt, a u przeważającej liczby uczniów nawet o kilka punktów.

Mimo, że ci czterej uczniowie uzyskali mniejszą liczbę punktów w poszczególnych zadaniach niż na początku, to w ogólnej punktacji poprawili wyniki o co najmniej kilka punktów.

Największy progres dało się zaobserwować w zadaniu polegającym na formułowaniu krótkich reakcji językowych. Niektórzy uczniowie wykonali to zadanie o 70% lepiej. Średnia liczba punktów za to zadanie wzrosła z 3,6 na 9,8. Oznacza to, że uczniowie swobodniej posługują się językiem. Staranniej dobierają słownictwo adekwatne do wyrażenia określonej treści.

Po wnikliwym przerobieniu materiału leksykalnego związanego ze zdrowiem i podróżowaniem, uczniowie o wiele lepiej poradzili sobie z uzupełnianiem tekstu z lukami, gdyż lepiej rozumieli jego treść.

Wzrosła też średnio o 1,1 pkt. znajomość zasad gramatyki.

Test na wyjściu charakteryzował się znikomą liczbą punktów zerowych za poszczególne zadania, co pozwala pozytywnie spojrzeć na stan wiedzy i umiejętności uczniów.

Karty obserwacji wypełniano zawsze w listopadzie, lutym lub maju w dwóch pierwszych latach nauki. Poniżej przedstawiono analizy ilościowe i jakościowe wynikające z kart obserwacji.

Analiza kart obserwacji z listopada 2010 r.

Badaniu podlegało 23 uczniów

Zestawienie liczbowe umiejętności uczniów w poszczególnych obszarach

	Radzi sobie bardzo dobrze	Ma niewielkie problemy	Ma znaczne problemy	Nie radzi sobie
Słuchanie				
1. Rozumie wypowiedzi osób na temat form spędzania czasu wolnego i przyporządkowuje treść do osoby.	9	11	3	0
2. Rozpoznaje w tekście słuchanym pory dnia i godziny.	15	8	0	0
3. Potrafi przyporządkować czynności do dni tygodnia.	19	4	0	0
4. Podczas słuchania potrafi uporządkować kolejność wypowiedzi w dialogu.	14	8	1	0
Czytanie				
1. Potrafi wyszukać w ogłoszeniach prasowych konkretne informacje.	9	13	1	0
2. Potrafi odpowiedzieć na proste pytania do treści tekstu (zaproszenia).	4	17	2	0
3. Potrafi dopasować treść życzeń do danej grupy wiekowej.	18	5	0	0
Mówienie				
1. Potrafi opowiedzieć o swoich zainteresowaniach i formach spędzania wolnego czasu.	0	15	8	0
2. Potrafi zapytać innych o ich zainteresowania i ulubione zajęcia.	14	7	2	0
3. Potrafi nazwać pory dnia, dni tygodnia i miesiące.	19	4	0	0
4. Potrafi zapytać o czas i podać czas zegarowy potocznie i oficjalnie.	16	17	0	0
5. Potrafi zaprosić na urodziny, podziękować potwierdzić lub odrzucić zaproszenie.	9	13	1	0
6. Potrafi złożyć propozycję spotkania się, określić czas i miejsce spotkania, przyjąć i odrzucić propozycję.	8	12	3	0
Pisanie				
1. Potrafi zredagować ogłoszenie w celu znalezienia przyjaciela korespondencyjnego.	8	14	1	0
2. Potrafi uzupełnić tekst z lukami zgodnie z sensem tekstu.	13	9	1	0
3. Potrafi napisać zaproszenie.	6	11	6	0
4. Potrafi stosować poprawne formy czasowników modalnych: können i mögen, zwrotnych i nieregularnych w czasie teraźniejszym.	9	12	2	0
5. Potrafi poprawnie zapisać liczebniki porządkowe przy określaniu dat.	12	6	5	0

Obserwację wiedzy i umiejętności przeprowadzono z podziałem na cztery sprawności językowe.

W zakresie słuchania ze zrozumieniem większość radzi sobie dobrze z zadaniami – 61,9%, a 33,7% uczniów ma niewielkie problemy.

Tylko 4 uczniów ma znaczne problemy z wykonaniem zadań na słuchanie.

Najsłabiej uczniowie rozumieją wypowiedzi osób na temat spędzania czasu wolnego przyporządkowując treść do osoby (14 na 23).

W zakresie czytania nieco ponad połowa uczniów – 50,7% ma niewielkie problemy z wyszukiwaniem informacji w ogłoszeniach prasowych, odpowiedziami na pytania do tekstu oraz dopasowaniem treści życzeń do grupy wiekowej. Średnio 44,9% radzi sobie dobrze z powyższymi zadaniami. Jeden uczeń ma znaczne problemy z wyszukiwaniem w tekście wskazanych informacji.

W zakresie mówienia zdecydowana większość radzi sobie dobrze lub ma tylko małe problemy z zadaniami. Najsłabiej uczniowie poradzili sobie z opowiadaniem o swoich zainteresowaniach 8 na 23 uczniów ma znaczne problemy z doborem słownictwa i poprawnością językowa wypowiedzi. Żaden uczeń nie wykonał tego zadania bezbłędnie. Najlepiej uczący się opanowali słownictwo związane z porami dnia, tygodniami i miesiącami oraz potrafili zapytać o czas zegarowy i określić czas potocznie i oficjalnie. Z tymi dwoma zadaniami nikt nie miał znacznych problemów.

Propozycję spotkania potrafiła również wyrazić większość uczniów. Tylko 3 miało z tym większe problemy.

W zakresie pisania zdecydowana większość poradziła sobie z zadaniami bezbłędnie lub z małymi problemami – 86,9% 13% uczniów miało z poszczególnymi zadaniami na pisanie większe problemy. Najlepiej opanowany obszar to uzupełnianie tekstu z lukami zgodnie z sensem – 13 na 23 uczniów wykonało to zadanie bezbłędnie. Drugi obszar to pisanie słowne liczebników – 12 na 23 opanowało tę umiejętność bezbłędnie.

Najsłabiej uczniowie poradzili sobie z pisaniem zaproszenia – 6 uczniów miało z tym znaczne problemy.

Podsumowując, w dalszej pracy należy położyć większy nacisk na kształcenie umiejętności:

- wypowiadania się na temat własnych zainteresowań i form spędzania czasu wolnego,
- pisania zaproszenia,
- poprawnego zapisywania liczebników,
- prowadzenia rozmowy w celu umówienia się na spotkanie,
- czytania tekstów ze zrozumieniem ze szczególnym uwzględnieniem,
- poprawnego wyszukiwania określonych informacji.

Analiza kart obserwacji z lutego 2011 r.

Obserwacji zostało poddanych 22 uczniów

Zestawienie liczbowe i procentowe umiejętności uczniów w poszczególnych obszarach

	Radzi sobie bardzo dobrze	Ma niewielkie problemy	Ma znaczne problemy	Nie radzi sobie
Uczeń ma opanowane słownictwo: rodzaje domów, nazwy pomieszczeń, nazwy mebli i wyposażenia domu.	13 59,1%	4 18,2%	3 13,6%	1 4,5%
Potrafi tworzyć rzeczowniki złożone z podanych komponentów.	13 59,1%	6 27,3%	2 9,1%	0 0%
Uczeń zna i poprawnie stosuje w zdaniu przyimki zmienne z celownikiem i biernikiem.	3 13,6%	9 40,9%	9 40,9%	0 0%
Krótko, samodzielnie opisuje swój pokój.	4 18,2%	8 36,4%	6 27,3%	3 13,6%
Wypowiada się na temat miejsca zamieszkania w przyszłości.	8 36,4%	9 40,9%	4 18,2%	0 0%
Prowadzi rozmowę na temat wynajmu mieszkania.	11 50%	7 31,8%	2 9,1%	1 4,5%
Potrafi wyszukać w tekstach ogłoszeń mieszkaniowych określone informacje.	11 50%	8 36,4%	2 9,1%	0 0%
Pisze e-mail na temat swojego nowego mieszkania.	6 27,3%	8 36,4%	7 31,8%	0 0%

Zestawienie pokazuje, że zdecydowana większość uczniów opanowała słownictwo z zakresu tematycznego „Dom, miejsce zamieszkania".

Trochę ponad połowa uczniów zna i potrafi zastosować przyimki zmienne, a 40,9% uczniów ma jeszcze problemy z łączeniem przyimków zmiennych z celownikiem lub biernikiem.

Najsłabiej wypadła w klasie umiejętność samodzielnego opisu pokoju – 27,3% ma z tym znaczne problemy, a 13,6% nie radzi sobie z powodu braku znajomości stosowania przyimków zmiennych.

Najlepiej uczniowie poradzili sobie z rozmową w sprawie wynajmowania mieszkania – aż 81,8% nie ma z tym zagadnieniem większych problemów.

Jeszcze lepiej, bo z wynikiem 86,4%, uczniowie dali sobie radę z rozumieniem ogłoszeń o wynajmie.

67,3% uczniów potrafi dobrze i prawie dobrze napisać e-mail na temat swojego mieszkania.

Wnioski:

- Wdrożyć ćwiczenia gramatyczne na stosowanie przyimków zmiennych.
- Powtórzyć ćwiczenia językowe mające na celu opis pokoju.
- Systematycznie sprawdzać znajomość słownictwa tematycznego. (17,9% ma jeszcze problemy z opanowaniem słownictwa).

Analiza kart obserwacji z listopada 2011 r.

Badaniu podlegało 23 uczniów

Zestawienie liczbowe i procentowe umiejętności uczniów w poszczególnych obszarach

	Radzi sobie bardzo dobrze	Ma niewielkie problemy	Ma znaczne problemy	Nie radzi sobie
1. Potrafi nazywać części ciała.	11 47,9%	10 43,5%	2 8,7%	0 0%
2. Potrafi opisywać wygląd, stosując przymiotniki w funkcji przydawki po rodzajniku nieokreślonym.	4 17,4%	8 34,8%	11 47,8%	0 0%
3. Potrafi nazywać części garderoby i mówić o stylu ubierania się.	6 26,1%	15 65,2%	2 8,7%	0 0%
4. Potrafi po wysłuchaniu tekstu na temat wyglądu przyporządkować wypowiedzi do osób.	10 43,5%	8 34,8%	4 17,4%	1 4,3%
5. Potrafi wyszukać wskazane informacje po wysłuchaniu tekstu na temat znaczenia mody w życiu.	9 39,1%	8 34,8%	4 17,4%	2 8,7%
6. Potrafi wyszukać w tekście czytanym informacje i odpowiedzieć na pytania do tekstu.	7 30,4%	11 47,9%	5 21,8%	0 0%
7. Potrafi napisać list prywatny na temat stylu ubierania się młodych ludzi oraz roli mody i wyglądu.	3 13%	10 43,5%	9 39,1%	1 4,3%

Z zestawienia wynika, że proporcjonalna większość uczniów radzi sobie lub ma tylko niewielkie problemy we wszystkich badanych obszarach. Są jednak uczniowie we wszystkich obszarach, którzy mają znaczne problemy.

Najlepiej uczniowie opanowali słownictwo związane z częściami ciała oraz z częściami garderoby (21 na 23 uczniów).

Relatywnie dobrze wypadło słuchanie tekstu na temat wyglądu i przyporządkowanie wypowiedzi do poszczególnych osób (18 na 23).

Podobnie wypadła umiejętność wyszukania w tekście czytanym określonych informacji i odpowiedź na pytania do tekstu (18 na 23).

Niewiele gorzej uczniowie potrafili wyszukać wskazane informacje po wysłuchaniu tekstu na temat znaczenia mody w życiu (17 na 23).

Najsłabiej uczniowie opanowali umiejętność opisu wyglądu z zastosowaniem przymiotników odmienionych po rodzajniku nieokreślonym. Aż 11 uczniów ma znaczne problemy z tym obszarem gramatyki.

Drugim słabym obszarem okazało się napisanie listu prywatnego na temat stylu ubierania się – 9 uczniów ma znaczne problemy, a jeden uczeń nie potrafi napisać listu.

Wnioski:

- Należy nadal pracować nad kształceniem wszystkich sprawności językowych, ale w szczególności:
  a. należy zwiększyć liczbę ćwiczeń gramatycznych w celu zautomatyzowania struktury gramatycznej, jaką jest przymiotnik w funkcji przydawki,
  b. powtórzyć zasady pisania dłuższej formy użytkowej oraz zadawać więcej prac pisemnych do samodzielnego opracowania (listów prywatnych).

Analiza kart obserwacji z lutego 2012 r.

Obserwacji zostało poddanych 23 uczniów

Zestawienie liczbowe i procentowe umiejętności uczniów w poszczególnych obszarach

	Radzi sobie bardzo dobrze	Ma niewielkie problemy	Ma znaczne problemy	Nie radzi sobie
Czytanie tekstu ze zrozumieniem na temat gospodarowania pieniędzmi (prawda/fałsz).	1 4,5%	21 91,3%	1 4,5%	0 0%
Znajomość słownictwa związanego z usługami (poczta, bank, pralnia, pogotowie techniczne) – przyporządkowywanie informacji.	5 21,8%	18 78,3%	0 0%	0 0%
Stosowanie konstrukcji bezokolicznikowej „um...zu”.	5 21,8%	9 39,1%	9 39,1%	0 0%
Budowanie zdań okolicznikowych celu ze spójnikiem „damit”.	10 43,5%	9 31,9%	3 13%	1 4,5%
Znajomość znaczeń i zastosowanie w zdaniu czasownika „lassen”.	1 4,5%	15 65,2%	5 21,8%	2 8,7%

Większość uczniów ma opanowane słownictwo w zakresie usług i gospodarowania pieniędzmi. Potrafi dość dobrze wybrać z tekstu informacje prawdziwe oraz wykonać ćwiczenia leksykalne, polegające na logicznym dopasowaniu do siebie wyrażeń i słówek.

Zagadnienia gramatyczne opanowało ponad 70% uczniów, przy czym najlepiej uczniowie radzą sobie z układaniem zdań okolicznikowych celu ze spójnikiem „damit".

Dość dobrze uczniowie poznali czasownik „lassen"; jego odmianę znaczenia w pięciu kontekstach oraz zastosowanie w zdaniu. Jedynie 21,8% uczniów zapomina, że czasownik „lassen" wymaga użycia dopełnienia w bierniku.

Najsłabiej uczniowie posługują się konstrukcją bezokolicznikową „um...zu", zapominając, że nie należy używać w niej zaimków osobowych oraz czasownika modalnego „wollen".

Wnioski do dalszej pracy:

- Jeszcze raz utrwalić słownictwo związane z gospodarowaniem pieniędzmi i powtórzyć tworzenie wypowiedzi na temat jak młodzież potrafi obchodzić się z kieszonkowym.
- Jeszcze raz utrwalić słownictwo związane z usługami.
- Wykonać więcej ćwiczeń gramatycznych na tworzenie zdań okolicznikowych celu, w szczególności z zastosowaniem konstrukcji bezokolicznikowej „um...zu".
- Zadać na pracę domową budowanie zdań z czasownikiem „lassen".

Analiza kart obserwacji z maja 2012 r.

Obserwacji zostało poddanych 23 uczniów.

Zestawienie liczbowe i procentowe umiejętności uczniów w poszczególnych obszarach

	Radzi sobie bardzo dobrze	Ma niewielkie problemy	Ma znaczne problemy	Nie radzi sobie
Uczeń zna słownictwo związane z czytaniem – kategorie książek, sposób czytania, przyczyny czytania.	15 65,2%	7 30,4%	1 4,3%	0 0%
Uczeń wypowiada się na temat swoich przyzwyczajeń czytelniczych.	10 43,5%	8 34,8%	4 17,4%	1 4,3%
Uczeń wypowiada własną opinię na temat „Dlaczego należy czytać książki?"	8 34,8%	9 39,1%	5 21,7%	1 4,3%
Uczeń prowadzi rozmowę w kasie biletowej teatru i kina na temat zakupu biletów i zasięga informacji o seansie, sztuce.	8 34,8%	11 47,8%	1 4,3%	3 13%
Uczeń zna formy czasu przeszłego Präteritum czasowników regularnych i modalnych.	10 43,5%	16 69,6%	6 26%	1 4,3%
Uczeń zna formy czasu przeszłego Präteritum czasowników nieregularnych.	8 34,8%	11 47,8%	3 13%	1 4,3%
Uczeń potrafi zastosować czas przeszły Präteritum w relacji o swojej wizycie w kinie, czy teatrze.	6 26%	10 43,5%	5 21,7%	3 13%
Uczeń relacjonuje na piśmie inne wydarzenia (np. pobyt na wakacjach, przebieg podróży, przebieg lekcji języka obcego) używając czasu Präteritum.	3 13%	10 43,5%	8 34,8%	2 8,7%
Uczeń wyraża opinię, swoje wrażenia na temat filmu, spektaklu, czy koncertu.	7 30,4%	6 26%	4 17,4%	6 13%

Zdecydowana większość uczniów opanowała materiał składający się na zakres tematyczny „Kultura". Wyniki procentowe po stronie „radzi sobie dobrze i z małymi problemami" przeważają znacznie nad wynikami po stronie „nie radzi sobie".

Pocieszające jest to, że niewielki procent uczniów nie radzi sobie z poszczególnymi zagadnieniami.

96,6% uczniów dobrze lub z małymi problemami zna słownictwo związane z czytelnictwem, a więc rodzaje książek oraz słownictwo potrzebne do wyjaśnienie przyczyn czytania. Blisko 74% potrafi zastosować to słownictwo w wypowiedzi na temat „Dlaczego należy czytać książki?"

Dość duży odsetek uczniów zna formy czasu przeszłego Präteritum, ale już trochę mniej potrafi bezbłędnie lub z małymi błędami zastosować te formy w wypowiedzi na temat wizyty w kinie, teatrze lub na wakacjach.

Najsłabiej opanowanym materiałem jest właśnie relacja z wakacji, podróży itp. Przyczyną może być brak zasobu słownictwa z zakresu podróżowania, gdyż ten materiał przerabiany był dawno, a teraz należało go sobie odświeżyć.

10 uczniów w klasie ma jeszcze problemy z wyrażeniem własnej opinii na temat imprezy kulturalnej.

Wnioski:

- Cały czas sprawdzać znajomość form czasu przeszłego, np. pytając na wyrywki w klasie.
- Ćwiczyć krótkie relacje wydarzeń umożliwiające zastosowanie form czasu przeszłego.
- Ćwiczyć słownictwo, umożliwiające wypowiadanie własnej opinii.

Po każdym dziale podręcznika uczniowie pisali testy działowe, zawierające zróżnicowane zadania, sprawdzające opanowanie nowego materiału leksykalnego i gramatycznego. W każdym teście znajdowało się przynajmniej jedno zadanie na czytanie tekstu ze zrozumieniem. Polecenia do tekstów odpowiadały standardom maturalnym, a więc były to zadania na test wyboru, dobieranie informacji do osoby, przyporządkowanie myśli nadrzędnej do treści fragmentów oraz stwierdzenie, która informacja jest prawdziwa, a która fałszywa.

Zadania gramatyczne polegały na wypełnianiu tekstu z lukami odpowiednimi formami czasownika, przymiotnika lub rzeczownika.

Testy zawierały również zadania otwarte polegające np. na napisaniu krótkiej formy użytkowej, tłumaczeniu zdań, dokańczaniu zdań zgodnie z sensem czy napisaniu krótkiej reakcji językowej.

Analizie ilościowej poddano losowo wybrane testy przeprowadzone w ciągu trzech lat nauki. Poniżej przedstawiono tabelę z wynikami oraz średnią ocen klasy zadany test.

	Ocena 6	Ocena 5	Ocena 4	Ocena 3	Ocena 2	Ocena 1	Liczba piszących	Średnia klasy
Test dział 3,4 – 1A	0	1	6	11	3	0	23	3,0
Test Dział 11 – 1B	0	0	6	13	0	0	19	3,3
Test Dział 13, 14 – 1B	0	0	4	11	4	1	20	2,9
Test Dział 8 – 2B	0	0	6	15	0	0	21	3,3
Test dział 11 – 2B	0	2	4	14	1	0	21	3,4
Test dział 1 – 3A	0	0	2	15	5	1	23	2,8

Punktacja za testy odpowiadała wewnątrzszkolnemu systemowi oceniania i kształtowała się następująco:

0 – 33% niedostateczny

34% – 50% dopuszczający

51% – 74% dostateczny

75% – 90% dobry

91% – 99% bardzo dobry

100% celujący

Jak wynika z rozkładu ocen z poszczególnych testów przeważają oceny dobre i dostateczne. Większość testów uczniowie napisali w 100% na oceny pozytywne. Zestawienie pokazuje średni stopień opanowania materiału, gdyż brak jest ocen celujących i znikoma ilość ocen bardzo dobrych.

Testy w załączniku do raportu.

4. Podsumowanie

„Autorski program Kształtowania Kompetencji Kluczowych – język niemiecki" zrealizowano do momentu sporządzania raportu niemal w 100%. W pierwszym roku wdrażania programu wystąpiły pewne trudności z planową realizacją założonych tematów lekcji z przyczyn niezależnych od nauczyciela. Przyczyną było wypadanie lekcji z powodu imprez szkolnych i wyjazdów klasy na wycieczki klasowe (w tym Koła Naukowe) Niekiedy na dni, w których miały odbyć się zajęcia przypadały święta i dni wolne od zajęć dydaktycznych. W związku z zaistniałą sytuacją ubyło około 12 godzin lekcyjnych. W kolejnych latach wdrażania projektu sytuacja poprawiła się. Nauczycielowi udało się nadrobić zaległy materiał. Wymagało to jednak zmiany przydziału jednostek lekcyjnych przypadających na określone tematy. Uczniowie realizowali temat na jednej godzinie lekcyjnej, a nie na dwóch. Za to część zagadnień utrwalających wykonywali jako pracę domową, a nie na lekcji.

Atutem programu był dobór metod, co zdaniem nauczyciela w dużym stopniu sprzyjało rozwijaniu kompetencji kluczowych, takich jak stosowanie technologii informacyjnej, wdrażanie do samodzielności i kreowanie pozytywnych postaw.

Uczniowie pracowali metodą projektu (np. projekt „Austria", projekt internetowy „Augsburger ZOO", projekt „Wycieczka do Berlina i Poczdamu", projekt „ Ein Tag aus dem Leben eines Schülers, eines Kindes, des Erwachsenen" itd., projekt „Karta dań w restauracji"). Metoda projektu była również wiodąca podczas realizacji zajęć MIK.

Nauczyciel postawił na autonomię ucznia oraz na wspieranie jego kreatywności i kształtowanie umiejętności współpracy w zespole. Stosowane na zajęciach metody aktywizujące miały znaczny wpływ na postawę i aktywność uczniów, którzy chętnie angażowali się w powierzone im zadania. Bardzo pozytywnie można ocenić metodę projektową, za pomocą której uczniowie bardzo dobrze opracowywali podane zagadnienia. Uzyskiwali z projektów oceny celujące, bardzo dobre i dobre.

Realizacji programu sprzyjał w dużej mierze podział na grupy w trzech latach trwania projektu. W klasie drugiej podział nie byłby już możliwy, gdyż liczba uczniów w klasie spadła do 23, co eliminuje ten podział. Dzięki projektowi SKK, organ prowadzący szkołę wyraził zgodę na utrzymanie podziału klasy na dwie grupy.

W mniejszej grupie nauczyciel mógł swobodnie stosować metody aktywizujące zalecane w programie, co przekładało się na większą aktywność uczniów.

Dzięki dość systematycznemu monitoringowi postępów uczniów za pomocą kart obserwacji, oraz analizie testów działowych i zadań domowych nauczyciel miał możliwość kreowania na bieżąco planu pracy dydaktycznej. W obrębie tego planu modyfikacji ulegała liczba lekcji utrwalających, które były wprowadzane według potrzeb klasy. Czasami była potrzeba utrwalenia np. jakiegoś zagadnienia gramatycznego, gdyż klasa nie opanowała go dostatecznie w ciągu pierwotnie planowanego czasu. Dość systematycznie korzystano z materiałów uzupełniających w postaci kserokopii dla ucznia. Materiały te miały za zadanie pogłębienie jakiegoś zagadnienia leksykalnego lub gramatycznego i stanowiły przydatną pomoc podczas przygotowywania się do sprawdzianów. Sprzyjające w procesie dydaktycznym było również wprowadzenie osobnych zeszytów do zadań domowych. Uczniowie otrzymywali pod sprawdzonymi w zeszytach zadaniami dokładną punktację i wskazówki do poprawy.

Analiza ankiet na końcu roku szkolnego dawała prowadzącemu zajęcia jasny obraz nastrojów i nastawienia uczniów zarówno do samych zajęć jak i do pracy nauczyciela. Uzyskane wyniki były pozytywne, co utwierdzało w przekonaniu o właściwym kierunku wdrażania programu, jaki i jakości samego programu.

Wydaje się, że treści i cele zawarte w programie odpowiadały możliwościom uczniów, którzy reprezentują średni poziom kompetencji językowej. Wszyscy uczniowie otrzymywali bez problemu promocję do następnej klasy. Oceny końcowe z przedmiotu były zróżnicowane: od oceny bardzo dobrej do dopuszczającej, przy czym dominowały oceny dobre i dostateczne.

Średnia ocen klasy na końcu klasy pierwszej: 3,73

Średnia ocen klasy na końcu klasy drugiej: 3,43

Średnia ocen klasy na końcu klasy trzeciej: 3,43

5. Wnioski

Przedmiotem ewaluacji programu było osiągnięcie założonych celów, wynikających z kształcenia kompetencji kluczowych. Analiza wyników osiągnięć uczniów pozwala określić dobry i średni poziom kompetencji komunikacyjnej. Podczas monitoringu kompetencji językowej zdarzały się obszary języka (np. gramatyka, leksyka), w których uczniowie wykazali pewne braki, ale nie wpływały one tak znacząco na ogólny obraz zakładanych postępów uczniów. Uczniowie z pewnością odnosili profity dzięki stosowaniu metod aktywizujących. Wzrosła ich pewność siebie, współpraca w zespole i ponoszenie odpowiedzialności za wkład pracy własnej w celu osiągnięcia efektu końcowego, czyli prawidłowego wykonania zadania.

Nauczyciel prowadzący zajęcia dostrzegł dużą aktywność uczniów, która była promowana za pomocą znaków + (plus), składających się w ostateczności na ocenę bardzo dobrą.

Trudno określić, czy wzrosło zainteresowanie poznawaniem kultury niemieckiej i społeczności. W trakcie realizacji programu udało się zorganizować tylko jedną wycieczkę krajoznawczą do Poczdamu i Berlina, po której młodzież sporządziła sprawozdania, zamieszczając w nich zdobyte informacje na temat zwiedzanych obiektów oraz wrażenia, wynikające z zetknięcia się z niemiecką kulturą i społecznością. Na tej podstawie jedynie można stwierdzić, że wszyscy pozytywnie ocenili możliwość udziału w wycieczce i rozpatrywali go w kategoriach odniesionych korzyści. Na pewno większemu zainteresowaniu kulturą naszego sąsiada sprzyjałyby liczniejsze wyjazdy, które jednak nie były możliwe ze względów ekonomicznych.

6. Rekomendacje

Od roku szkolnego 2013/2014 zaczęła obowiązywać w szkołach ponadgimnazjalnych nowa podstawa programowa, zakładająca konieczność kontynuacji nauki języka obcego, rozpoczętej na poprzednim etapie kształcenia. Rozpatrując zatem możliwość wdrażania „Autorskiego programu Kształtowania Kompetencji Kluczowych – język niemiecki" w klasach realizujących nową podstawę programową, należałoby wskazać, że konieczne byłyby zmiany dotyczące zakresu treści tematycznych, a przede wszystkim kolejności układu tych treści. Niniejszy program zakładał bowiem naukę języka niemieckiego jako pierwszego, rozpoczynającego się od poziomu zerowego lub jako drugiego, stanowiącego kontynuację nauczania po gimnazjum. Przynajmniej na początku wdrażania programu, należałoby dopasować treści i cele szczegółowe do poziomu kompetencji uczniów, po to, aby nie spowalniać tempa zdobywania przez uczniów wiedzy i umiejętności. Niektóre treści z zakresu gramatyki, a także leksyki musiałyby być realizowane na zasadzie powtórzenia i utrwalenia, a nie od podstaw. Zapewne polecić można sugerowane w programie metody pracy oraz dołączenie treści nauczania związanych z profilem technikum ekonomicznego, czyli elementy języka zawodowego.

7. Aneks

1. ankiety
2. wybrane testy działowe
3. testy diagnostyczne
4. przykładowe karty obserwacji

Raport z ewaluacji programu nauczania

MATEMATYKA. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Marii Karłowskiej
w Żninie

Autor:

Robert Cieniawa

Żnin 2013

1. Opis programu

Program realizowany był z wykorzystaniem metod aktywizujących oraz programów komputerowych szczególnie arkusza kalkulacyjnego i programu EduRom.

Priorytetami programu były: wykorzystanie przez uczniów wiedzy matematycznej w praktyce oraz dobrze opanowana umiejętność wykonywania obliczeń.

Podczas realizacji programu uczniowie uczestniczyli w zajęciach dodatkowych w wymiarze 1 godziny tygodniowo. Na początku realizacji programu klasa, w której był on realizowany, liczyła 28 uczniów. Wstępna diagnoza poziomu i umiejętności matematycznych wykazała duże braki w podstawowych, elementarnych podstawach w matematyce tzn. kłopoty w obliczeniach, problem z wykorzystaniem wiedzy w praktyce, kłopoty z wyciąganiem prostych wniosków. Powodowało to w początkowej fazie małą aktywność na lekcjach, problemy z motywacją, brak wiary w to, że można osiągnąć coś samodzielnie. Po zakończeniu projektu klasa liczy 21 uczniów. Wielu z nich nadal ma kłopoty z matematyką, ale widać u nich o wiele większe zaangażowanie w pracę. Szczególnie pozytywny jest fakt, że uczniowie w trakcie realizacji programu nawiązali dobry kontakt z nauczycielem, który w miarę możliwości poświęca swój czas na pomoc uczniom – nawet w czasie wakacji.

2. Założenia metodologiczne ewaluacji

Autor programu, w trakcie realizacji zauważył, że przyjęta przez niego forma ewaluacji nie jest wystarczająca do dokonania pełnej analizy programu. Dlatego podjął decyzję o zmianach, które powinny pełniej i dobitniej zanalizować program. Poniżej przedstawione są założenia, dzięki którym można dokonać ewaluacji w sposób zadowalający.

a. przedmiot badań:
   - realizacja celów kształcenia;
   - dobór metod nauczania;
   - dobór sposobów i technik pracy na lekcji.

b. metody i techniki badawcze:
   - obserwacja;
   - analiza dokumentów;
   - rozmowa;
   - ankieta.

c. kryteria ewaluacji:
   - skuteczność;
   - użyteczność.

d. pytania kluczowe ewaluacji:
   - Czy uczniowie potrafią korzystać z tekstu matematycznego?
   - Czy uczniowie potrafią wykorzystać wiedzę w praktyce?
   - Czy wykorzystanie technik informacyjnych (tablica interaktywna, programy komputerowe) pozwoliły lepiej zrozumieć problemy matematyczne?

e. Czy zastosowane metody pozwoliły lepiej opanować wykonywanie obliczeń bez użycia kalkulatora?
   - próba badawcza;
   - wszyscy uczniowie uczęszczający do klasy w roku szkolnym 2012/2013;

Opis danych, sposobów i terminów realizacji

Wyniki grupy badawczej na egzaminie gimnazjalnym w części matematyczno-przyrodniczej (maksymalna liczba punktów do zdobycia w tej części egzaminu to 50 punktów).

Wynik najwyższy	Wynik najniższy	Średnia
30	8	19

Poniżej zestawienie ocen końcoworocznych z matematyki z gimnazjum oraz w klasach 1-3 technikum grupy badawczej.

Oceny końcoworoczne	Liczba ocen dopuszczających	Liczba ocen dostatecznych	Liczba ocen dobrych	Liczba ocen bardzo dobrych
Gimnazjum	9	9	3	0
Klasa 1	10	6	4	1
Klasa 2	14	4	3	0
Klasa 3	14	5	2	0

Przed wdrożeniem programu dokonano jego analizy pod względem spójności celów i trafności doboru sposobów realizacji. Stwierdzono, że program może być trafny z punktu widzenia ucznia i jego ewentualnej dalszej drogi zawodowej oraz pozytywnych wyników na egzaminach zewnętrznych. Ewentualne trudności w jego realizacji mogą być spowodowane zbyt niskimi umiejętnościami matematycznymi uczniów przyjętych do klasy. W trakcie realizacji programu dokonywano ewaluacji bieżącej dotyczącej:

- wpływu zajęć dodatkowych;
- rozwiązywania zadań dodatkowych – obliczenia;
- rozwiązywania zadań praktycznych;
- wpływu stosowanych metod aktywizujących, szczególnie pracy w grupie i domina;
- stosowania narzędzi informatycznych w nauczaniu;
- korzystania z tekstu matematycznego.

Dane zostały zbierane za pomocą analizy dokumentów (zeszytów dodatkowych, kartkówek, prac klasowych), obserwacji i rozmów z uczniami.

Zajęcia dodatkowe bardzo pozytywnie wpłynęły na kontakt z nauczycielem oraz na motywację uczniów do pracy. Rozwiązywanie zadań logicznych sprawiało, że uczniowie chętnie angażowali się w przebieg zajęć, chętnie w nich uczestniczyli, mimo że odbywały się one po zajęciach obowiązkowych. W drugim semestrze zostały one jednak zastąpione zajęciami wyrównującymi braki z gimnazjum. Miały ogromny wpływ na opanowanie podstaw, co wielu uczniom dało możliwość otrzymania oceny pozytywnej na koniec roku.

Wykonywanie przez uczniów zadań w dodatkowych zeszytach początkowo spotkało się z negatywnym odbiorem przez uczniów, część z nich odpisywała zadania, część nie wykonywała ich wcale, mimo że polegały one na wykonywaniu czterech podstawowych działań na ułamkach. Upór nauczyciela, wpajanie, że rozwiązania mają być samodzielne, brak ocen niedostatecznych za złe wykonanie a jedynie wskazanie błędów spowodowały przekonanie w uczniach, że warto robić zadania samodzielnie i uzyskać odpowiedź na pytanie „Co robię źle?”. Po roku pracy, czasami wypisywania kilku kartek na czerwono przez nauczyciela z instrukcjami poprawnych rozwiązań, uczniowie zaczęli pozytywnie odbierać swoją pracę. Do końca klasy trzeciej zeszyty funkcjonują i nauczyciel nie zamierza rezygnować z tego pomysłu. Oczywiście rozwiązywane są tam zadania nie tylko z obliczeń, ale co jakiś czas należy do tego wracać.

Podczas prac klasowych nauczyciel układał zadania tak, by przynajmniej jedno z nich było zadaniem na wykorzystanie wiedzy w praktyce. Analizując je, nauczyciel stwierdził, że są one rozwiązywane przez mniej niż połowę uczniów, co dawało jasno do zrozumienia, że uczniowie nieźle radzili sobie z rozwiązywaniem zadań standardowych, jednak z praktyką mieli kłopoty.

Powodowało to wnikliwą analizę tych zadań na zajęciach dodatkowych i dążenie do nabycia umiejętności ich rozwiązywania przez większą liczbę uczniów.

Praca w grupie oraz domino były najczęstszymi wykorzystywanymi metodami aktywizującymi przez nauczyciela. Początki należały do trudnych, np. z pięciu uczniów w grupie pracowało tylko dwóch, zadania układane na dominie były dla niektórych uczniów zbyt trudne itp. Jednak w miarę upływu czasu, nagradzanie grup za faktycznie wspólną pracę, dostosowywanie zadań przez nauczyciela do możliwości uczniów, spowodowały, że lekcje te należały do jednych z najbardziej oczekiwanych przez uczniów. Nauczyciel nie tylko czuwał nad prawidłowym przebiegiem lekcji, ale niejednokrotnie wskazywał drogę rozwiązania i pomagał uczniom słabszym. Dało to możliwość osiągnięcia drobnych sukcesów i przekładało się na osiąganie celów.

Wykorzystanie tablicy interaktywnej, programów Excel i EduRom wpłynęło pozytywnie na uatrakcyjnienie zajęć. Wprowadzane w ten sposób nowe tematy dużo szybciej zapadały w pamięć uczniów, szybciej także przypominali sobie o zagadnieniu po upływie kilku tygodni. Jednak nawet tematy wprowadzane z wykorzystaniem tablicy i prezentacji przygotowanej przez nauczyciela wymagały utrwalenia zagadnień za pomocą ćwiczeń.

Dużym kłopotem okazał się dla wielu uczniów program EduRom ze względu na wiele zadań, którym nie byli w stanie sprostać.

Praca z tekstem matematycznym sprawiała bardzo dużo kłopotu. Uczniowie podczas zajęć początkowych mieli ogromne problemy ze zrozumieniem nawet prostych wzorów matematycznych, błędnie podstawiali dane, definicje pojęć matematycznych były dla nich kompletnie niezrozumiałe. Praca nauczyciela skupiła się więc szczególnie na korzystaniu z tablic matematycznych. W trakcie realizacji programu nauczyciel wielokrotnie podejmował pracę z tablicami, wyjaśniał stosowanie wzorów w odpowiednich sytuacjach. Prowadzone były także prace kontrolne, w których zadania były tworzone tak, by bezpośrednio wykorzystać wzory z tablic (kilka w ciągu roku). Po dwóch latach można było zauważyć postęp, jednak nadal rozumienie definicji różnych pojęć, założeń, twierdzeń okazuje się być zbyt trudna dla większości uczniów. Po pierwszym roku realizacji programu przeprowadzona została anonimowa ankieta na temat prowadzenia lekcji matematyki. Oto jej wyniki.

Pytanie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Czy chętnie przychodzisz na lekcje matematyki?	12	7	1	1	0
Czy nauczyciel jasno tłumaczy zagadnienia na lekcji?	18	3	0	0	0
Czy nauczyciel angażuje się w to, co robi? Czy pasjonuje się swoim przedmiotem?	19	2	0	0	0
Czy uczniowie zdolni mają możliwość rozwijać swoje zdolności?	16	5	0	0	0
Czy możesz zwrócić się o pomoc do nauczyciela?	17	4	0	0	0
Czy nauczyciel docenia Twoje wysiłki?	16	4	1	0	0
Czy atmosfera na lekcji Ci odpowiada?	13	6	2	0	0
Czy nauczyciel ocenia sprawiedliwie Ciebie i innych?	13	5	3	0	0
Czy odpowiada Ci sposób pracy nauczyciela?	18	2	1	0	0
Czy uważasz, że uczestnicząc w projekcie uczysz się matematyki w inny sposób niż w gimnazjum i szkole podstawowej?	15	4	2	0	0

Pytanie otwarte: Czy chciałabyś/chciałbyś dodać coś od siebie?

Pojawiły się następujące odpowiedzi:

„Jest Pan spoko i tyle", „Zajęcia prowadzone w technikum są bardziej zrozumiałe niż zajęcia w gimnazjum", „Iż lubię Pana", „Lubię Pana Roberta Cieniawę", „Czasami boję się powiedzieć, że czegoś nie rozumiem".

Wyniki ankiety pokazały pozytywny odbiór zarówno nauczyciela, jak i wprowadzanego programu. Po trzech latach realizacji programu dokonano analizy końcowej za pomocą ankiety. Wzięli w niej udział wszyscy uczniowie klasy trzeciej – 21 osób. Oto jej wyniki:

Punktacja:

5 – bardzo dobrze

4 – dobrze

3 – dostatecznie

2 – dopuszczająco

1 – niedostatecznie

	5	4	3	2	1
	Liczba odpowiedzi				
W jakim stopniu w trakcie trwania programu czułeś się doceniany za pracę, jaką wykonywałeś?	5	9	5	2	0
W jakim stopniu treści były Ci przekazywane w sposób zrozumiały?	9	7	5	0	0
Na ile oceniasz swój udział w programie?	6	7	5	3	0
Na ile ocena opisowa po pracy klasowej pomogła Ci w wyrównaniu braków?	8	9	4	0	0
W jakim stopniu wykorzystanie technik informacyjnych (tablica interaktywna, programy komputerowe) pozwoliły Ci lepiej zrozumieć problemy matematyczne?	6	7	4	4	0
Na ile oceniasz możliwość wykorzystania poznanych wiadomości i umiejętności w życiu codziennym?	3	7	9	2	0
W jakim stopniu czujesz się „mocny” w obliczeniach wykonywanych bez użycia kalkulatora?	5	7	5	4	0
W jakim stopniu prowadzący zajęcia był przygotowany do ich prowadzenia?	12	9	0	0	0
Na ile oceniasz atmosferę w trakcie zajęć, pozwalającą na współpracę i komunikację?	6	7	8	0	0
Na ile materiały, które otrzymałeś, były pomocne?	8	9	4	0	0
Czy poleciłbyś innym udział w takim programie?	6	9	6	0	0
Na ile program spełnił Twoje oczekiwania?	6	9	6	0	0

Pytanie otwarte: Co zmieniłbyś w programie?

Pojawiły się dwie odpowiedzi: „Nic”.

Do analizy wyników ankiety i odpowiedzi na poszczególne pytania nauczyciel przyjął, że za sukces należy przyjąć odpowiedź co najmniej na ocenę 4 oraz jeśli minimum 60% uczniów udzieliło takich odpowiedzi. Poniższa tabela pokazuje, w jaki sposób uczniowie oceniają swój udział w programie, jak oceniają swoje umiejętności na jego zakończenie oraz jak oceniają prowadzącego zajęcia.

	Procent odpowiedzi pozytywnych (4 albo 5 punktów)
W jakim stopniu w trakcie trwania programu czułeś się doceniany za pracę, jaką wykonywałeś?	67%
W jakim stopniu treści były Ci przekazywane w sposób zrozumiały?	76%
Na ile oceniasz swój udział w programie?	62%
Na ile ocena opisowa po pracy klasowej pomogła Ci w wyrównaniu braków?	81%
W jakim stopniu wykorzystanie technik informacyjnych (tablica interaktywna, programy komputerowe) pozwoliły Ci lepiej zrozumieć problemy matematyczne?	62%
Na ile oceniasz możliwość wykorzystania poznanych wiadomości i umiejętności w życiu codziennym?	57%
W jakim stopniu czujesz się „mocny” w obliczeniach wykonywanych bez użycia kalkulatora?	62%
W jakim stopniu prowadzący zajęcia był przygotowany do ich prowadzenia?	100%
Na ile oceniasz atmosferę w trakcie zajęć pozwalającą na współpracę i komunikację?	62%
Na ile materiały, które otrzymałeś były pomocne?	81%
Czy poleciłbyś innym udział w takim programie?	71%
Na ile program spełnił Twoje oczekiwania?	71%

4. Podsumowanie

Program oferował uczniom odmienne sposoby zdobywania i utrwalania wiedzy niż te, które są zazwyczaj stosowane na lekcjach. Większy nacisk został postawiony na aktywizowanie uczniów i stwarzanie takich sytuacji dydaktycznych, by uczeń mógł samodzielnie pokonywać trudności i odczuwać satysfakcję z osiągniętego sukcesu. Było to jego głównym atutem. Ze względu na to, że program był realizowany przez trzy lata nie został zrealizowany w całości i nie można dziś jeszcze odpowiedzieć na jedno z głównych pytań: „Czy jego realizacja wpłynęła na zwiększenie zdawalności przez uczniów egzaminu maturalnego z matematyki?"

Program nie został więc zrealizowany w całości natomiast do końca klasy trzeciej zostały osiągnięte wszystkie cele wynikające z podstawy programowej obejmujące klasy 1-3.

Niestety, nie wszystkie pozostałe cele zostały zrealizowane w sposób przewidywany przez program. Uczniowie nadal mają kłopoty z wykorzystaniem wiedzy w sytuacjach praktycznych i rozumieniem tekstu matematycznego, szczególnie przy rozwiązywaniu zadań z treścią. W sposób zadowalający uczniowie potrafią odtworzyć rozwiązania zadań typowych. Jednakże zmiana treści, czasami niewielka, potrafi sprawić kłopoty ze zrozumieniem i spowodować błędne rozwiązania. Potwierdzają to wyniki kartkówek i prac klasowych. Wpływ na taki stan rzeczy może mieć odtwórcze uczenie się, by tylko sprostać wymaganiom na ocenę dopuszczającą i dzięki temu osiągnąć promocję do klasy następnej. Analizując program i jego dostosowanie do możliwości uczniów, należy stwierdzić, że w części przerósł on możliwości uczniów. Mimo to z satysfakcją nauczyciel patrzył na starania uczniów, dążenie do celu, nie poddawanie się i nagradzał za włożony wysiłek. Na pewno zaangażowanie uczniów w wielu aspektach przyczyniło się do realizacji programu i umożliwiło osiągnięcie przez nich sukcesu.

Modyfikacje w programie dotyczyły:

- zmiany realizacji działów w poszczególnych klasach ze względu na inny przydział godzin niż planowany w programie – opracowano aneks do programu;
- po pierwszym semestrze klasy pierwszej zrezygnowano z prowadzenia kółka logicznego na rzecz kółka wyrównującego braki – program zakładał taką zmianę.

5. Wnioski

Uczniowie:

- potrafią korzystać z tablic matematycznych;
- stosują metody matematyczne do rozwiązywania prostych problemów praktycznych;
- stosują zasady matematyczne w prostych codziennych sytuacjach prywatnych;
- wykonują działania na liczbach wymiernych bez użycia kalkulatora;
- ocena opisowa po pracach klasowych przyczyniła się do lepszego zrozumienia błędnie wykonywanych treści i sprawniejsze opanowanie zagadnień;
- uczniowie chętnie uczestniczą w lekcjach, są na nich aktywni;
- zadania domowe rozwiązują samodzielnie;
- potrafią pracować w grupie;
- dostrzegają i wykorzystują analogie;
- wykorzystanie programów komputerowych i tablicy interaktywnej w znacznym stopniu przyczyniły się do lepszego zrozumienia problemów matematycznych.

Uczniowie mają problemy

- ze stosowaniem zasad matematycznych w sytuacjach zawodowych;
- z rozwiązywaniem zadań tekstowych;
- z kalkulacją kosztów związanych z założeniem i funkcjonowaniem firmy żywieniowej;
- opisem rzeczywistości za pomocą modeli i języka matematyki.

6. Rekomendacje

Wskazania:

- zwiększyć liczbę godzin w każdej klasie z dwóch na minimum trzy, plus zajęcia dodatkowe;
- rozwiązywać więcej zadań z zakresu logiki;
- rozwiązywać większą liczbę zadań tekstowych, analizując ich treść;
- poświęcić większą liczbę godzin na pracę nad funkcjonowaniem firmy żywieniowej – zagadnienia wprowadzać wolniej, w sposób umożliwiający zrozumienie przez uczniów zawiłości.

7. Aneks

Załącznik nr 1

ANKIETA DOTYCZĄCA LEKCJI MATEMATYKI

ROK SZKOLNY 2010/2011

PROWADZĄCY ZAJĘCIA: ROBERT CIENIAWA

Drogi uczniu!

Ankieta jest anonimowa. Postaw znak „X” obok pytania w tej kratce, która odpowiada temu, w jakim stopniu zgadzasz się z tym stwierdzeniem.

Pytanie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Czy chętnie przychodzisz na lekcje matematyki?					
Czy nauczyciel jasno tłumaczy zagadnienia na lekcji?					
Czy nauczyciel angażuje się w to, co robi? Czy pasjonuje się swoim przedmiotem?					
Czy uczniowie zdolni mają możliwość rozwijania swoich zdolności?					
Czy możesz zwrócić się o pomoc do nauczyciela?					
Czy nauczyciel docenia Twoje wysiłki?					
Czy atmosfera na lekcji Ci odpowiada?					
Czy nauczyciel ocenia sprawiedliwie Ciebie i innych?					
Czy odpowiada Ci sposób pracy nauczyciela?					
Czy uważasz, że uczestnicząc w projekcie, uczysz się matematyki w inny sposób niż w gimnazjum i szkole podstawowej?					

Czy chciałabyś/chciałbyś dodać coś od siebie? Oto miejsce na Twoją wypowiedź.

.....

.....

.....

Załącznik nr 2

ANKIETA

Uczniu! W ciągu ostatnich trzech lat brałeś udział w programie kształcącym kluczowe kompetencje matematyczne i naukowo-techniczne. Proszę, wypełnij poniższą ankietę. Dzięki Twojej opinii będzie można dokonać wnikliwej analizy programu i jego poprawy.

Odpowiedzi na pytanie zaznacz krzyżykiem w odpowiednim dla Twoich odczuć miejscu zgodnie z zasadą:

5 – bardzo dobrze

4 – dobrze

3 – dostatecznie

2 – dopuszczająco

1 – niedostatecznie

	5	4	3	2	1
W jakim stopniu w trakcie trwania programu czułeś się doceniany za pracę, jaką wykonywałeś?					
W jakim stopniu treści były Ci przekazywane w sposób zrozumiały?					
Na ile oceniasz swój udział w programie?					
Na ile ocena opisowa po pracy klasowej pomogła Ci w wyrównaniu braków?					
W jakim stopniu, wykorzystanie technik informacyjnych (tablica interaktywna, programy komputerowe), pozwoliły Ci lepiej zrozumieć problemy matematyczne?					
Na ile oceniasz możliwość wykorzystania poznanych wiadomości i umiejętności w życiu codziennym?					
W jakim stopniu czujesz się „mocny” w obliczeniach wykonywanych bez użycia kalkulatora?					
W jakim stopniu prowadzący zajęcia był przygotowany do ich prowadzenia?					
Na ile oceniasz atmosferę w trakcie zajęć, pozwalającą na współpracę i komunikację?					
Na ile materiały, które otrzymałeś, były pomocne?					
Czy poleciłbyś innym udział w takim programie?					
Na ile program spełnił Twoje oczekiwania?					

Co zmieniłbyś w programie?

.....

.....

.....

Raport z ewaluacji programu nauczania

MATEMATYKA. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
w Koźminie Wielkopolskim

Autor:

Marzena Krawczyk

Koźmin Wielkopolski 2013

1. Opis programu autorskiego poddanego ewaluacji

Program autorski przygotowany pod kątem kształcenia kompetencji kluczowych został opracowany w ramach projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji. Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski centralnej i południowo-zachodniej". Celem ogólnym projektu jest podniesienie poziomu kompetencji kluczowych uczniów, umożliwiający im aktywne uczestnictwo w rynku pracy i gospodarce opartej na wiedzy i temu także służy program nauczania.

Program przeznaczony jest dla uczniów technikum, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów w zawodzie technik ekonomista i technik agrobiznesu i umożliwia on realizację celów edukacyjnych, zadań szkoły, treści oraz osiągnięć w zakresie kształcenia podstawowego.

Program ma charakter liniowo-spiralny. Przeznaczony jest do realizacji w wymiarze minimum 9 godzin w czteroletnim cyklu kształcenia (3+2+2+2). Konstrukcyjnie odwołuje się do zapisów rozporządzenia MEN z dn. 06.01.2009 r. w sprawie dopuszczenia do użytku szkolnego programów nauczania i podręczników oraz cofania dopuszczenia.

Niniejszym program autorski wpływa znacząco na wszechstronny rozwój młodego człowieka oraz wyposaża go w niezbędne kompetencje kluczowe, stanowiące podstawę do dalszej nauki, a przede wszystkim pracy zawodowej.

Program skierowany jest do uczniów Technikum w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Józefa Marcińca w Koźminie Wlkp. „Szkoła w Zamku" ze 145-letnią tradycją ma ugruntowaną pozycję na oświatowej mapie Polski w edukacji rolników i ekonomistów. Kształci na wysokim poziomie, o czym świadczą wyniki corocznych egzaminów maturalnych i zawodowych, jak i konkurencyjność absolwentów na rynku pracy.

Odbiorcy programu pochodzą przede wszystkim ze środowisk wiejskich i małomiasteczkowych okolic Koźmina i województwa wielkopolskiego. Środowisko to jest mało zróżnicowane, o niskim statusie materialnym i dotknięte bezrobociem. Przeważają gospodarstwa rolne oraz firmy usługowo-handlowe i zakłady rzemieślnicze. Edukacja formalna ogranicza się zatem tylko do szkoły. Barierą jest także brak dojazdu na zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne, jak i niska świadomość idei samorozwoju i dążenia do zastosowania wiedzy teoretycznej w praktyce.

Realizację autorskiego programu nauczania 1 września 2010 r. rozpoczęło 31 uczniów: 21 uczniów technikum w zawodzie technik ekonomista i 10 uczniów technikum w zawodzie technik agrobiznesu. Ukończyło natomiast 21 uczniów technikum w zawodzie technik ekonomista i 9 uczniów technikum w zawodzie technik agrobiznesu.

Ukończenie szkoły, zdobycie zawodu technika ekonomisty lub agrobiznesu i możliwość kontynuacji nauki na studiach wyższych pod egidą wyposażania w kompetencje kluczowe, w tym kompetencje matematyczne, jest ogromną szansą dla każdego młodego człowieka – odbiorcy programu.

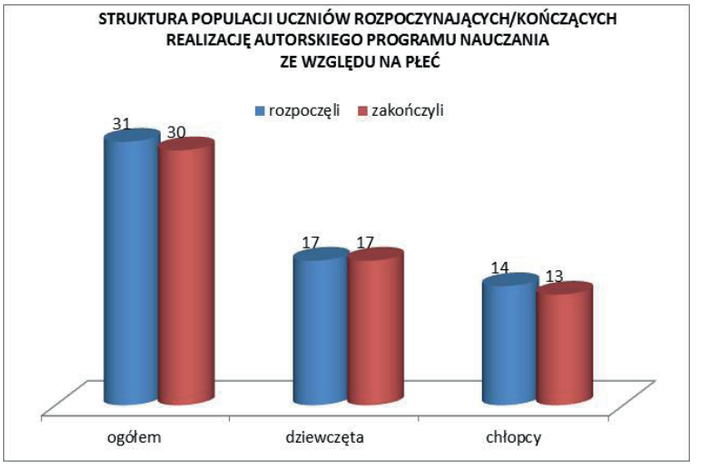
STRUKTURA POPULACJI UCZNIÓW ROZPOCZYNAJĄCYCH/KOŃCZĄCYCH
REALIZACJĘ AUTORSKIEGO PROGRAMU NAUCZANIA
ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ
rozpoczęli
zakończyli
31
30
17
17
14
13
ogółem
dziewczęta
chłopcy

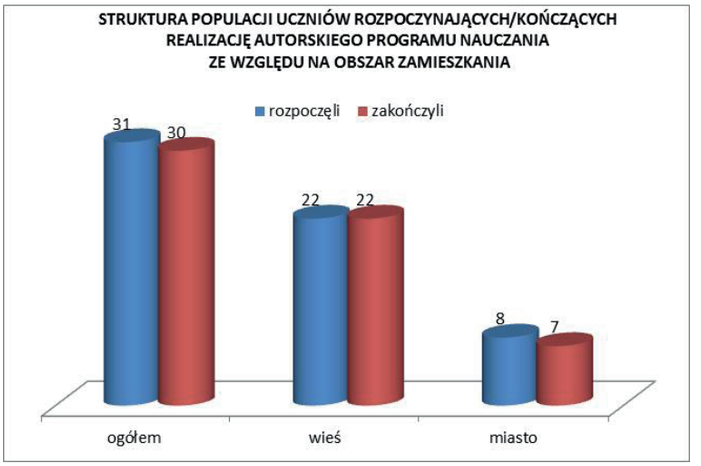
STRUKTURA POPULACJI UCZNIÓW ROZPOCZYNAJĄCYCH/KOŃCZĄCYCH
REALIZACJĘ AUTORSKIEGO PROGRAMU NAUCZANIA
ZE WZGLĘDU NA OBSZAR ZAMIESZKANIA
rozpoczęli
zakończyli
31
30
22
22
8
7
ogółem
wieś
miasto

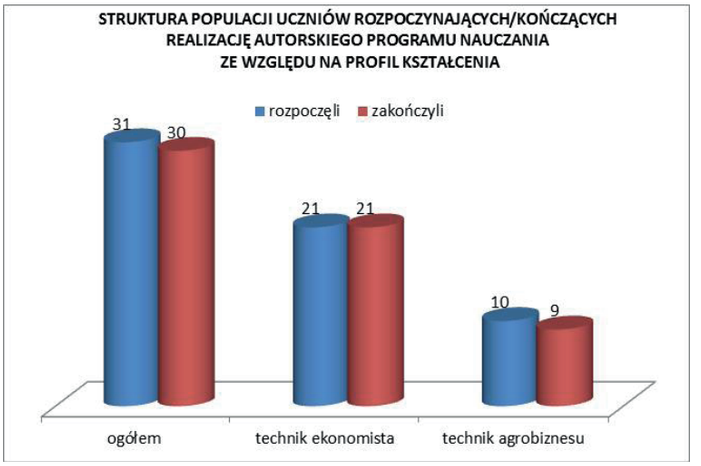
STRUKTURA POPULACJI UCZNIÓW ROZPOCZYNAJĄCYCH/KOŃCZĄCYCH
REALIZACJĘ AUTORSKIEGO PROGRAMU NAUCZANIA
ZE WZGLĘDU NA PROFIL KSZTAŁCENIA
rozpoczęli
zakończyli
31
30
21
21
10
9
ogółem
technik ekonomista
technik agrobiznesu

2. Założenia metodologiczne ewaluacji

Program nauczania przygotowany pod kątem kształcenia kompetencji kluczowych oraz jego realizacja miały charakter bardzo złożony. Pojawiła się więc potrzeba wyodrębnienia pewnych obszarów z całości (dostosowania programu nauczania przygotowanego pod kątem kształcenia kompetencji kluczowych do potrzeb i możliwości uczniów) i skupienia się tylko na ewaluacji wybranego obszaru, który jest najistotniejszy z punktu widzenia autora programu (atrakcyjność form i metod nauczania), bądź w stosunku do którego istniały uzasadnione podejrzenia, że będzie wymagał modyfikacji (poziom zainteresowania uczniów naukami ścisłymi).

Ewaluacja prowadzona była na bieżąco w trakcie realizacji projektu.

Ewaluację przeprowadzono zgodnie z definicją: ewaluacja jest definiowana jako osąd (ocena) wartości interwencji publicznej dokonany przy uwzględnieniu odpowiednich kryteriów (skuteczności, efektywności, użyteczności, trafności i trwałości) i standardów. Osąd dotyczy zwykle potrzeb, jakie muszą być zaspokojone wyniku interwencji oraz osiągniętych efektów. Ewaluacja oparta jest na specjalnie w tym celu zebranych zinterpretowanych informacjach za pomocą odpowiedniej metodologii.

Skupienie uwagi na kwestiach najistotniejszych stało się podstawą do sformułowania pytań kluczowych.

KRYTERIUM EWALUACJI	PYTANIA KLUCZOWE
Trafność	W jakim stopniu program nauczania przygotowany pod kątem kształcenia kompetencji kluczowych odpowiada rzeczywistym potrzebom i możliwościom uczniów?
Efektywność	Czy dobór form i metod nauczania był optymalny? W jakim stopniu zajęcia z matematyki były dla uczniów ciekawe i atrakcyjne?
Skuteczność	Jaki jest poziom zainteresowania uczniów matematyką?
Oddziaływanie/ wpływ	Czy i ewentualnie w jakim zakresie realizacja autorskiego programu nauczania będzie miała szerszy, ogólny wpływ, wychodzący poza wsparcie udzielone uczniom w kształtowaniu kompetencji kluczowych podczas realizacji programu nauczania?

Próbę badawczą stanowili wszyscy uczniowie realizujący autorski program nauczania, przygotowany pod kątem kształcenia kompetencji kluczowych. W celu uzyskania pełnych i rzetelnych danych, wybrano cztery metody badawcze; zastosowane łącznie, co pozwoliło uzyskać pełniejszy obraz badanej rzeczywistości:

- ankieta,
- obserwacja,
- rozmowy i kontakty nieformalne.

3. Opis danych, sposobów i terminów realizacji

W poszukiwaniu odpowiedzi na pytania kluczowe, z uwzględnieniem organizacji pracy szkoły, ankietowania dokonywano na końcu każdego roku szkolnego (wzór ankiety w załączniku). Natomiast pozostałe metody służyły ewaluacji bieżącej i weryfikacji jakości programu w trakcie jego realizacji oraz modyfikacji sposobu nauczania w obrębie założonych w programie metod nauczania matematyki.

Dane liczbowe uzyskane na podstawie ankiet:

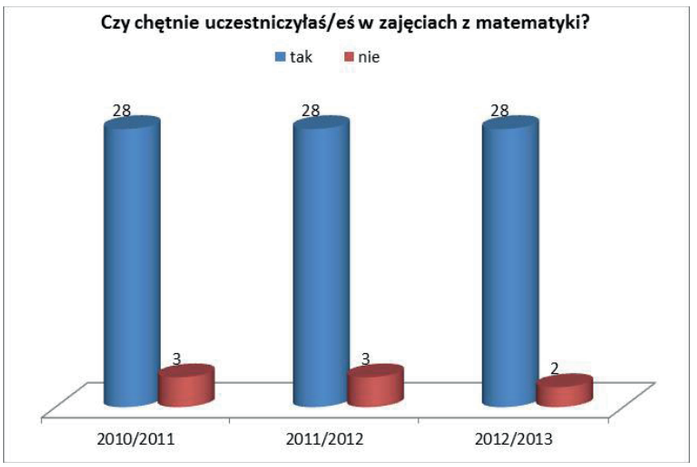

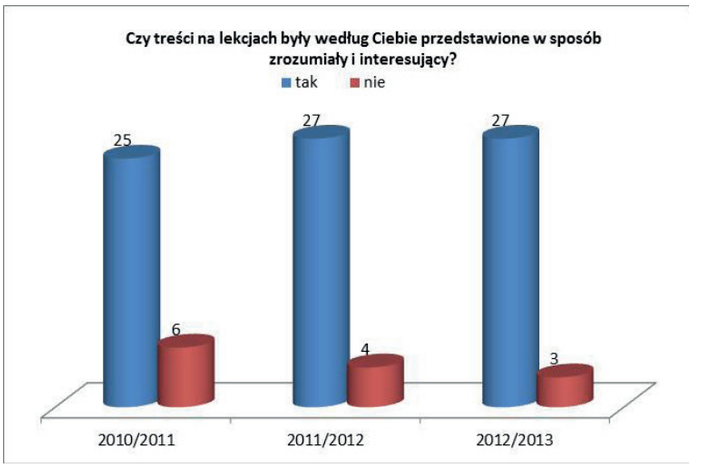
Czy treści na lekcjach były według Ciebie przedstawione w sposób zrozumiały i interesujący?
tak
nie
25
6
27
4
27
3
2010/2011
2011/2012
2012/2013

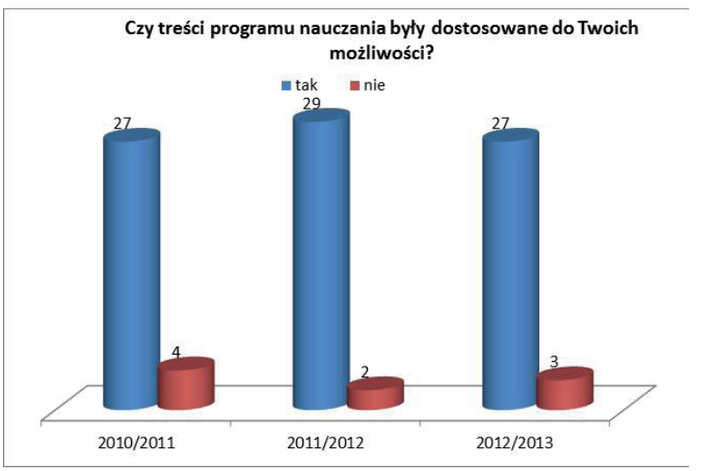
Czy treści programu nauczania były dostosowane do Twoich możliwości?
tak
nie
27
4
29
2
27
3
2010/2011
2011/2012
2012/2013

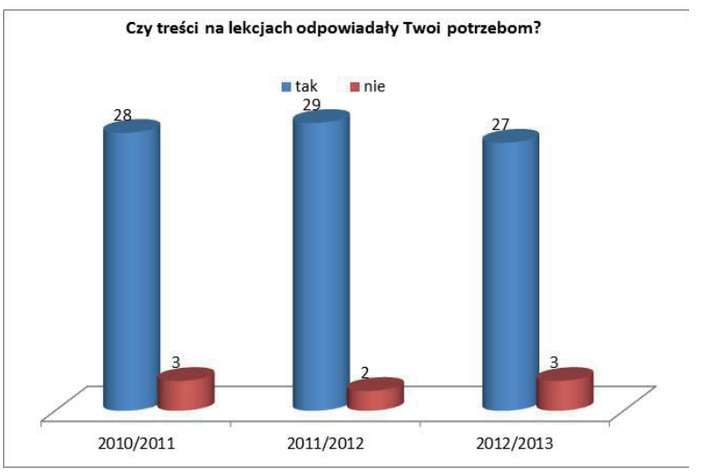
Czy treści na lekcjach odpowiadały Twoi potrzebom?
tak
nie
28
3
29
2
27
3
2010/2011
2011/2012
2012/2013

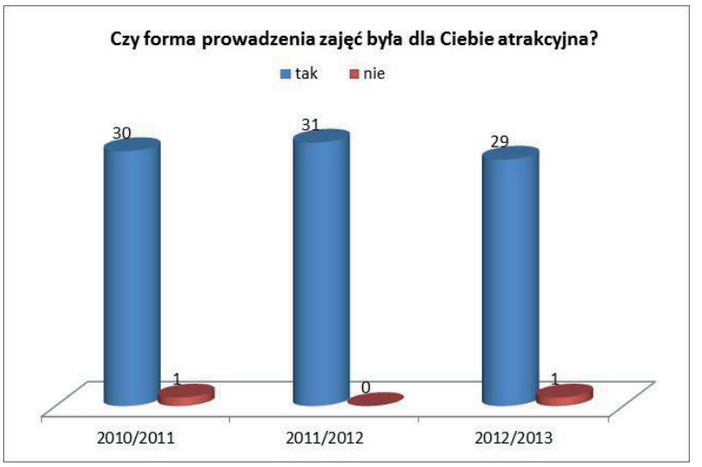
Czy forma prowadzenia zajęć była dla Ciebie atrakcyjna?
tak
nie
30
1
31
0
29
1
2010/2011
2011/2012
2012/2013

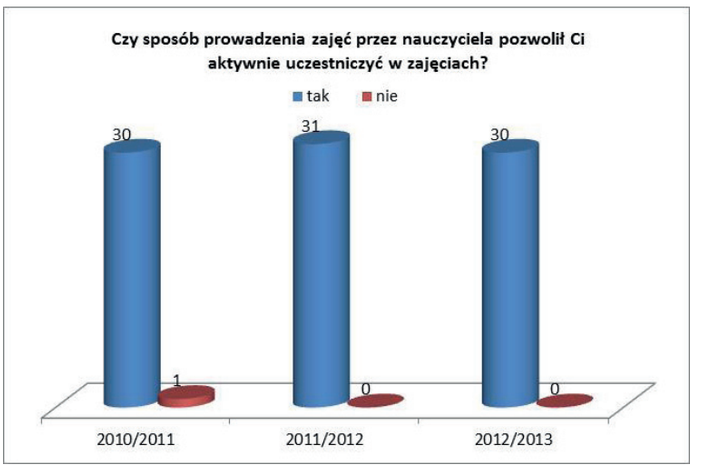
Czy sposób prowadzenia zajęć przez nauczyciela pozwolił Ci aktywnie uczestniczyć w zajęciach?
tak
nie
30
1
31
0
30
0
2010/2011
2011/2012
2012/2013

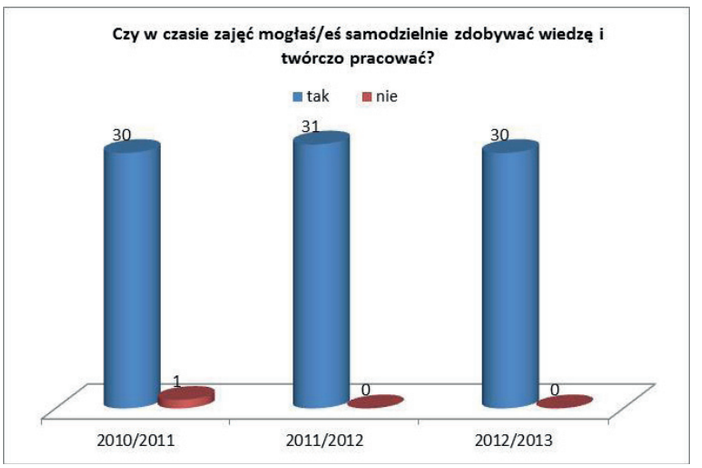
Czy w czasie zajęć mogłaś/eś samodzielnie zdobywać wiedzę i twórczo pracować?
tak
nie
30
1
31
0
30
0
2010/2011
2011/2012
2012/2013

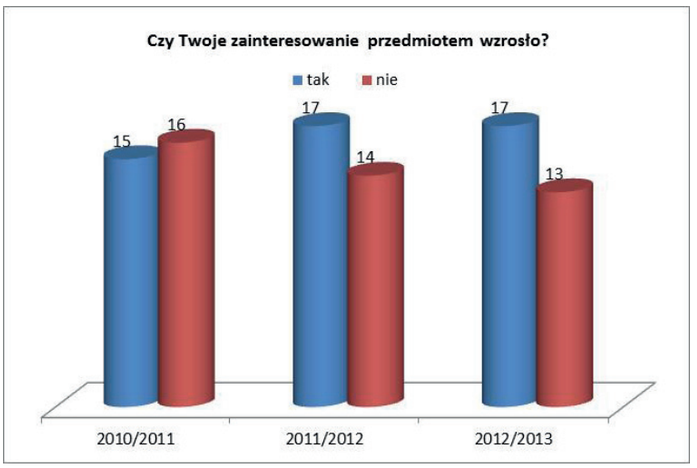
Czy Twoje zainteresowanie przedmiotem wzrosło?
tak
nie
15
16
17
14
17
13
2010/2011
2011/2012
2012/2013

Czy kształtowanie kompetencji kluczowych uważasz za zasadne?
tak
nie
29
2
31
0
30
0
2010/2011
2011/2012
2012/2013

4. Podsumowanie

Na podstawie obserwacji, rozmów i kontaktów nieformalnych nauczyciel, twórca i realizator programu lepiej zrozumiał kontekst, w jakim podjęto działania i swobodniej poruszał się po zagadnieniu. Uczniowie wysoko ocenili program, jego realizację poprzez dobór metod i form nauczania. Jako główny atut podawali, że treści podstawy programowej podawane są w nowatorski sposób i pozwalają kształcić kompetencje kluczowe. Matematyka nie jest już im taka obca. Potrafią znaleźć jej zastosowanie w życiu codziennym. Najbardziej podobała im się realizacja treści: matematyka na co dzień i matematyka ekonomiczna. Dzięki tej metodzie ewaluacji nauczyciel osobiście się przekonał, jak funkcjonuje projekt, wyszedł poza wybiórcze spostrzeżenia osób oraz otrzymał wszechstronny obraz realizacji autorskiego programu nauczania. Nauczyciel otrzymał zwrotne dane o atrakcyjności lekcji oraz o tym, że zdaniem uczniów program został dostosowany do ich potrzeb i możliwości.

Uczniowie uznali również kształtowanie kompetencji kluczowych za zasadne i pożądane w ankietach. Pozwala to na uznanie tego faktu jako głównego atutu programu. Tym bardziej, że wykształtowane kompetencje kluczowe, idea samorealizacji, twórczej pracy, wnioskowania i argumentowania pozwoliła już stawać się uczniom odważnymi w poszukiwaniu miejsc na praktyki zawodowe. Na podstawie ankiet stwierdza się, że uczniowie chętnie uczestniczyli w lekcjach matematyki, pracowali aktywnie i twórczo, angażowali się w przedsięwzięcia i samodzielnie zdobywali wiedzę. Forma zajęć była dla nich atrakcyjna. Treści przekazywane w sposób jasny i zrozumiały, dostosowane do ich potrzeb i możliwości. Część uczniów przychodziła na lekcję nieprzygotowana, ale uświadamianie sobie tego faktu stało się dla nich cennym drogowskazem. Realizacja autorskiego programu nauczania tylko w ok. 60% przyczyniła się do wzrostu zainteresowania przedmiotem. W kontaktach nieformalnych uczniowie tłumaczyli to chęcią zdobycia konkretnego zawodu, a nie rozwoju w kierunku nauk ścisłych.

Program został zrealizowany zgodnie z koncepcją funkcjonowania szkoły, czyli w obrębie 3 lat technikum. Jest dalej kontynuowany w klasie czwartej. Realizacji autorskiego programu nauczania sprzyjała jego obudowa w przybory dydaktyczne, podręczniki i zestaw multimedialny, ponadto pozytywne nastawienie uczniów i dobór treści przez nauczyciela, jego filozofia i koncepcja zawarta w programie. Znacznym utrudnieniem był przydział godzin przewidziany w siatce godzin dla przedmiotu matematyka (3-2-2). Stopień uatrakcyjnienia zajęć i dobór metod był czasami wynikiem właśnie takiego podziału.

Modyfikacja programu nauczania dotyczyła we wrześniu 2010 r. odbiorców programu. Był on przeznaczony dla uczniów technikum w zawodzie technik ekonomista. Aneksem jako odbiorców programu wprowadzono także uczniów technikum w zawodzie technik agrobiznesu. W czasie realizacji programu nauczania dokonywano jedynie modyfikacji co do sposobów nauczania, doboru metod i środków oraz w związku z organizacją pracy szkoły przesuwano kolejność realizacji działów programowych, ale zawsze w obrębie danej klasy. Zmiany dokumentowano w rocznych planach dydaktycznych.

5. Wnioski

Uzyskane wyniki badań pozwalają stwierdzić, że uczniowie wysoko oceniają program nauczania. Są zadowoleni, że byli jego odbiorcami i aktywnymi uczestnikami.

Program nauczania przygotowany pod kątem kształcenia kompetencji kluczowych był trafnie dobrany i odpowiadał rzeczywistym potrzebom oraz możliwościom uczniów w stopniu bardzo wysokim.

Dobór form i metod był właściwy i efektywny.

Zajęcia z matematyki były dla uczniów interesujące i atrakcyjne.

Realizacja autorskiego programu nauczania pozwoliła nabyć uczniom kompetencje kluczowe potrzebne w codziennym życiu, przez co stali się także konkurencyjni na lokalnym rynku pracy, poprawił się też ich poziom samooceny i poczucia własnej wartości. Nie wzrosło zainteresowanie uczniów przedmiotem, co jednak nie świadczy o braku skuteczności programu.

7. Rekomendacje

Rekomendacją na przyszłość może być realizacja autorskiego programu nauczania przygotowanego pod kątem kształtowania kompetencji kluczowych.

Planując pracę, należy mieć na uwadze potrzeby i możliwości uczniów także te związane m.in. z rozwojem umiejętności samokształcenia i aktywnym słuchaniem oraz wykorzystywaniem w nauce e-learningu i internetu.

Zaleca się pełne stosowanie metod i form nauczania zawartych w programie. Warto też podkreślić, że uczniowie i nauczyciel przy realizacji autorskiego programu nauczania zintegrowali się ze sobą, nabywali bądź rozwijali umiejętności m.in. pracy zespołowej i rozwiązywania zadań problemowych.

Każdorazowo program nauczania należy dostosować do organizacji pracy szkoły, ale nie zaleca się zmiany układu treści nauczania.

Ewaluacja zawarta w programie jest wystarczająca, ale ewaluacji po całym cyklu kształcenia można poddać cele ogólne i szczegółowe zawarte w programie.

8. Aneks

ANKIETA EWALUACYJNA DLA UCZNIÓW (na podstawie publikacji ORE Programy nauczania w rzeczywistości szkolnej)

Proszę o udzielnie odpowiedzi na poniższe pytania

	Pytania	Odpowiedź	
1.	Czy chętnie uczestniczyłaś/-eś w zajęciach z matematyki?	T	N
2.	Czy przychodziłaś/-eś na zajęcia zawsze przygotowana/-y?	T	N
3.	Czy treści na lekcjach były według Ciebie przedstawione w sposób zrozumiały i interesujący?	T	N
4.	Czy treści programu nauczania były dostosowane do Twoich możliwości?	T	N
5.	Czy treści na lekcjach odpowiadały Twoim potrzebom?	T	N
6.	Czy forma prowadzenia zajęć była dla Ciebie atrakcyjna?	T	N
7.	Czy sposób prowadzenia zajęć przez nauczyciela pozwolił Ci aktywnie uczestniczyć w zajęciach?	T	N
8.	Czy w czasie zajęć mogłaś/-eś samodzielnie zdobywać wiedzę i twórczo pracować?	T	N
9.	Czy Twoje zainteresowanie przedmiotem wzrosło?	T	N
10.	Czy kształtowanie kompetencji kluczowych uważasz za zasadne?	T	N

Raport z ewaluacji programu nauczania

MATEMATYKA. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Inżynierii Środowiska
w Toruniu

Autor:
Elżbieta Żrałka

Toruń 2013

1. Opis programu autorskiego poddanego ewaluacji

Ideą programu było w maksymalny sposób umożliwienie kształcenia kompetencji kluczowych z uwzględnieniem potrzeb kształcenia zawodowego, potrzeb pracodawców oraz rzetelnego przygotowania uczniów pod kątem przyszłego egzaminu maturalnego. Przy opracowywaniu programu wzięto pod uwagę diagnozę szkoły, środowisko lokalne, a także starano się uwzględnić potrzeby nauczycieli przedmiotów zawodowych.

Do realizacji programu kształcenia kluczowych kompetencji w zakresie kompetencji matematycznych wybrano uczniów technikum Zespołu Szkół Inżynierii Środowiska w Toruniu w zawodzie technik inżynierii środowiska i melioracji oraz technik ochrony środowiska.

Uczniowie objęci programem to osoby mające problemy z umiejętnością liczenia. Nie przykładają należytej wagi do miar, jednostek, wzorów i ich przekształceń, nie potrafią w pełni wykorzystywać wiedzy matematycznej podczas obliczeń zadań z przedmiotów przyrodniczych. Dużym problemem jest rozumienie zarówno pojęć matematycznych, jak i fizycznych. Około 60% młodzieży ma problemy przy wykonywaniu najprostszych działań matematycznych takich jak mnożenie, dzielenie, działania na ułamkach, potęgowanie itp.

Na skutek braków wiedzy i umiejętności pojawia się brak zainteresowania wiedzą techniczną. Nie przykładają wagi do zrozumienia teorii, co przekłada się na brak umiejętności przenoszenia zdobytej wiedzy na zagadnienia dnia codziennego. Z tego powodu dążyliśmy do uatrakcyjnienia nauczania, aby uświadomić uczniom, że nauka w szkole ponadgimnazjalnej to zdobywanie wiedzy i umiejętności potrzebnych w dalszym życiu, a przede wszystkim inwestycja w siebie.

2. Założenia metodologiczne ewaluacji

Ewaluacja programu autorskiego polegała na ocenie:

- Projektu programu:
  1. możliwości rozwijania kompetencji kluczowych,
  2. zgodności z podstawą programową,
  3. poprawności koncepcyjnej,
  4. skuteczności programu,
  5. zasobów potencjalnego realizatora.
- Skuteczności, zastosowanych komplementarnie:
  - wykorzystanych zasobów,
  - zastosowanych strategii,
  - wyników bezpośrednich, dotycząca oceny przyrostu wiedzy i umiejętności.

Źródłem informacji dla oceny projektu realizowanego programu były wyniki analiz przeprowadzonych przez autora z zastosowaniem specjalnych kwestionariuszy. Dla oceny skuteczności programu były wykorzystane wyniki pomiaru osiągnięć uczniów, przygotowanego i przeprowadzonego zgodnie z zasadami pomiaru dydaktycznego przed, w trakcie i po realizacji programu – testy diagnozujące. Ważnym uzupełnieniem były informacje oceniające zebrane od uczniów dotyczące sposobu postępowania i zachowania nauczyciela realizującego program, odbioru przez nich zabiegów nauczyciela i ich zaangażowania na lekcjach, a także jakości samych lekcji.

Narzędzia ewaluacji, które były wykorzystywane przez autora programu:

- testy diagnozujące,
- ankiety dla uczniów
- obserwacja nauczyciela prowadzącego.
- opis danych, sposobów i terminów realizacji

ROK SZKOLNY 2010/2011

KLASA I

TESTY PO GIMNAZJUM

W klasie pierwszej przeprowadzono dwie ewaluacje diagnozujące (wstępne), mające na celu zdiagnozowanie wiedzy i umiejętności z matematyki po gimnazjum.

Pierwszy test diagnozujący przeprowadzono 16 września 2010 roku i został on przeprowadzony w ramach programu Lepsza Szkoła organizowanego co roku przez Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe. Celem testu było uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu uczniowie opanowali wiadomości i umiejętności ujęte w programie nauczania matematyki dla gimnazjum.

Test składał się z 11 zadań, w tym 5 zamkniętych, 5 otwartych krótkiej i rozszerzonej odpowiedzi oraz zadania dodatkowego, które nie wpływało na wynik testu, ale miało informować nauczyciela, którzy uczniowie wykazują ponadprzeciętne zdolności matematyczne. Na rozwiązanie testu uczniowie mieli 45 minut. W sumie można było uzyskać 19 pkt.

Minimalna wymagana do zaliczenia testu liczba punktów wynosiła 7 pkt., co stanowi 36,8% ogółu możliwych do uzyskania punktów. Do testu przystąpiło 26 uczniów.

Stan osiągnięć badanej grupy:

1. Test zaliczyło 10 osób, co stanowi 38,4% wszystkich osób piszących test;
2. Średnia arytmetyczna wyników wyniosła: 6,00 i jest to wynik wyższy niż wynik szkoły (5,25), ale niestety niższy od średniej ogólnopolskiej (8,21);
3. Moda i mediana wyników ogólnych testu jest taka sama i wynosi 5 pkt;
4. Najlepiej uczniowie opanowali: pojęcie procentu i obliczenia procentowe w zadaniach tekstowych, własności równoległoboku i zastosowanie wzoru na pole oraz twierdzenie Talesa wraz z zastosowaniem w zadaniach praktycznych (zadania zamknięte o poziomie podstawowym); najsłabszy wynik uzyskali w zakresie zadań otwartych a w szczególnie zadań w zakresie poziomu ponadpodstawowego – zastosowanie wiedzy z geometrii do zadań z treścią;
5. Ogólny stan poziomu osiągnięć ocenia się na słaby; wynik klasy mieści się w Staninie 4 – niżej średni.

Sukcesy uczniów:

1. Poziom ponadpodstawowy zaliczyło 3,8% uczniów – 1 osoba.
2. Wszystkie zadania na poziomie PP rozwiązała jedna osoba, a połowę zadań z poziomu PP rozwiązało 9 osób – 34,6%.
3. Uczniowie szczególnie dobrze opanowali następujące czynności:
   - Poziom P: oblicza sumę liczb wymiernych, oblicza procent w zadaniach tekstowych, zna własności figur płaskich, porównuje liczby, buduje proste wyrażenie algebraiczne, stosuje wzór na średnią, oblicza układy równań.
   - Poziom PP: oblicza przekątne w graniastosłupie, stosuje własności trójkąta równobocznego do obliczenia długości jego boków, mając dane pole pierścienia.

Braki w osiągnięciach uczniów:

1. Szesnastu uczniów, tj. 61,5% nie zaliczyło poziomu P.
2. Siedmiu uczniów, tj. 26,9% prawie całkowicie nie rozwiązało zadań na poziomie P.
3. 26,0% uczniów wykazuje braki, które mogą uniemożliwić im kontynuację nauki przedmiotu.
4. Stwierdzone braki wynikają prawdopodobnie z:
   - niedoskonałości w nauczaniu;
   - niskiej motywacji uczniów do uczenia się;
   - małych zdolności.

Planowane zmiany dydaktyczne:

Wobec powyższego stanu osiągnięć i braków badanej grupy uczniów, podjęto następujące doraźne działania dydaktyczno-wychowawcze:

- nadrobienie zaległości z gimnazjum w miarę możliwości na lekcjach matematyki oraz organizacja zajęć wyrównawczych;
- przyjęcie jak najprostszej wersji realizacji programu, wzbogaconej metodami aktywizującymi.

Drugim testem po gimnazjum był test udostępniony przez WSiP, który został przeprowadzony 20 października 2010 roku. Celem również tego testu było uzyskanie informacji o wiedzy i umiejętnościach uczniów zdobytych podczas nauki w gimnazjum. W teście można było zdobyć maksymalnie 40 punktów. Na zaliczenie potrzeba było 12 pkt., co stanowi 30%. Do testu przystąpiło 26 uczniów klasy I AiO.

Stan osiągnięć badanej grupy:

a. W klasie zaliczyło test jedynie 6 osób, co stanowi 23% wszystkich osób piszących test.
b. Średnia arytmetyczna wyników wynosiła 9,35 pkt. (23,4%) i jest to wynik wyższy niż wynik szkoły (9,27 pkt. – 23,2%) ale niestety niższy od średniej ogólnopolskiej (13 pkt. – 32,9%).
c. Wynik mieścił się w wentylu 32, Staninie 4 (niżej średni) i strefie wyników 2 (wyniki średnie).
d. Ogólny stan poziomu osiągnięć oceniono na poziomie słabym.

Sukcesy uczniów:

a. Zadania z poszczególnych standardów:
    - najlepiej wypadły zadania ze standardu IV: użycie i tworzenie strategii – wypadły one lepiej niż w kraju;
    - niestety pozostałe standardy wypadły słabo – poniżej wyniku szkoły i zdecydowanie gorzej niż w kraju.
b. Test zaliczyło 6 osób, w tym dwie na ocenę dopuszczającą, trzy na dostateczną i jedna na ocenę dobrą.

Braki w osiągnięciach uczniów:

1. 20 uczniów, tj. 76,9% nie zaliczyło testu przy progu zaliczenia 30%.
2. 13 osób – 50% uzyskało niższy wynik niż 15%, czyli są to osoby mające olbrzymie braki powstałe w gimnazjum.
3. Stwierdzone braki wynikają prawdopodobnie z tych samych aspektów, co test pierwszy, czyli z:
   - niedoskonałości w nauczaniu;
   - niskiej motywacji uczniów do uczenia się;
   - małych zdolności.

Planowane zmiany dydaktyczne:

Zmiany były kontynuacją zmian podjętych po analizie testu pierwszego.

TEST NA KONIEC KLASY I

W czerwcu 2011 roku przeprowadzono test diagnozujący po klasie pierwszej. Test pochodził ze zbiorów Gdańskiego Wydawnictwa Oświatowego i zawierał materiał obowiązujący w klasie pierwszej tj.: liczby rzeczywiste, równania i nierówności oraz geometria. Składał się on z zadań zamkniętych jednokrotnego wyboru oraz zadań otwartych krótkiej odpowiedzi i rozszerzonej odpowiedzi. W teście można było zdobyć maksymalnie 18 punktów. Średnia punktów uzyskanych przez uczniów I AiO wynosiła 19,1% i była gorsza od średniej szkoły (21,65%). Uzyskana średnia punktów z testu okazała się bardzo niska, a test bardzo trudny. Po opracowaniu wskaźnika łatwości okazało się, że zadania mieszczą się we wskaźniku bardzo trudnym i trudnym. Nauczyciel mimo tego, że zdawał sobie sprawę z trudności testu przeprowadził go, ponieważ uczniowie na co dzień korzystają z podręczników tego wydawnictwa i rozwiązywali tego typu zadania. Test ten pisali również uczniowie klas pierwszych tylko rok wcześniej (oni również uzyskali bardzo słabe wyniki – 3,49 pkt). Mimo że test okazał się bardzo trudny, uczniowie podejmowali się rozwiązywania większości zadań. Najczęściej podejmowanymi zadaniami były: zadania dotyczące porównania wyrażeń arytmetycznych, zadanie dotyczące obliczeń procentowych (część klasy nie pamiętała co to jest cena brutto i netto mimo że na lekcji wielokrotnie była o tym mowa, oraz zadanie z geometrii dotyczące obliczenia wysokości rombu. Nauczyciel w roku 2011/2012 kontynuował prowadzenie zajęć wyrównawczych, ale tak jak w klasie pierwszej, tak i w kolejnych latach frekwencja nie była dobra mimo wielu interwencjom wychowawcy i informowaniu o tym fakcie rodziców i opiekunów.

Przeprowadzono dwie ankiety dotyczące atrakcyjności lekcji matematyki. Pierwsza przeprowadzona w pierwszym semestrze 2010/2011, a druga, tzw. kwestionariusz wywiadu PAPI-ocena lekcji, w semestrze drugim 2010/2011.

Poniżej zamieszczona została ankieta nr 1 oraz odpowiedzi uczniów klasy I AiO. Wypełniło ją 27 uczniów

Ankieta ewaluacyjna dla uczniów

Przeczytaj uważnie pytania niniejszej ankiety i szczerze na nie odpowiedz. Twoje uwagi i opinie wpłyną na kształt zajęć, w których uczestniczysz. Ankieta jest anonimowa.

1. Zaznacz krzyżykiem wybraną odpowiedź

	TAK	NIE
1. Nauka matematyki sprawia mi przyjemność.	9-33,3%	18-66,6%
2. Czy nauczyciel potrafi zaciekawić lekcją?	17-63%	9-33,3%
3. Czy nauczyciel potrafi zachęcić mnie do nauki matematyki?	14-51,9%	13-48,1%
4. Czy odpowiadają Ci metody i formy pracy na lekcji?	19-70,4%	6-22,2%
5. Czy treść zajęć była zrozumiała?	19-70,4%	7-25,9%
6. Czy dużo zapamiętałem z lekcji?	17-64%	10-37%

2. Zaznacz krzyżykiem wybraną odpowiedź. Tempo podawania informacji jest dla mnie przeważnie:

za szybkie	6-22,2%
odpowiednie	20-74%
za wolne	1-3,7%

3. Zaznacz krzyżykiem wybraną odpowiedź. Zajęcia prowadzone są w sposób jasny i przejrzysty:

zawsze	6-22,2%
często	16-59,3%
rzadko	4-14,8%
nigdy	1-3,7%

4. Zaznacz krzyżykiem wybraną odpowiedź. Nauczyciel jest przygotowany do zajęć:

zawsze	19-70,4%
często	7-25,9%
rzadko	0-0%
nigdy	1-3,7%

5. Co najbardziej podobało Ci się na lekcjach, a co najmniej?

A. najbardziej:

- wszystko,
- nic,
- bezstresowa atmosfera,
- gdy nauczyciel rozwiązuje zadania,
- tylko trzy lekcje w tygodniu,
- miła atmosfera,
- nauczyciel,
- tłumaczenie nauczyciela,
- nic, ponieważ nie lubię matematyki,
- jak rozumie temat.

B. najmniej:

- nic,
- chodzenie do tablicy,
- nie ma możliwości rozwiązywania zadań trudniejszych,
- trudne prace klasowa,
- geometria,
- wszystko,
- tematy lekcji,
- metody pracy na lekcji,
- szybkie tempo,
- prace domowe,
- dużo notatek.

Po przeprowadzeniu tej ankiety nauczyciel wyciągnął następujące wnioski:

- praca nad większą motywacją uczniów do nauki matematyki,
- bardziej zróżnicowane tempo pracy,
- zadania dodatkowe dla uczniów zdolniejszych,
- zachęcanie uczniów słabych do brania udziału w zajęciach dodatkowych.

Kwestionariusz wywiadu PAPI został przeprowadzony pod koniec II semestru 2010/2011. Brało w nim 16 uczniów klasy I AiO. Poniżej podano zestawienie wyników.

Pyt. 1. Czy zajęcia przedmiotu, na którym rozwijane są kompetencje kluczowe różnią się od innych lekcji?

TAK – 9 os. – 56%

NIE – 2 os. – 12,5%

NIE WIEM – 5 os. – 31%

Pyt. 2. Jakie pomoce naukowe otrzymałeś na potrzeby zajęć z kluczowych kompetencji?

Zestaw podręczników – 14 os. – 87,5%

Przybory kreślarskie – 11 os. – 68,75%

Przybory piśmiennicze – 13 os. – 81,25%

Inne – jakie? Kalkulator – 1 os. – 6,25%

Zeszyty – 3 os. – 18,75%

Teczki – 1 os. – 6,25%

Pyt.3. Jak oceniasz lekcje przedmiotów, na których rozwijane są kluczowe kompetencje?

	1	2	3	4	5	
Nieciekawe	0	0	8-50%	2-12,5%	6-37,5%	**Ciekawe**
Niepotrzebne	0	1-6,25%	5-31%	4-25%	6-37,5%	**Potrzebne**
Za trudne	1-6,25%	1-6,25%	10-62,5%	3-18,75%	1-6,25%	**Za łatwe**
Chaotyczne	0	1-6,25%	3-18,75%	4-25%	8-50%	**Zorganizowane**

Pyt. 4. Czy jesteś zadowolony z lekcji z kluczowych kompetencji?

- Jestem bardzo zadowolony – 7 – 43,75%.
- Jestem raczej zadowolony – 5 – 31%.
- Nie mam zdania – 4 – 25%.
- Jestem raczej niezadowolony – 0.
- Jestem bardzo niezadowolony – 0.

Pyt. 6. Dlaczego?

- Mogę nauczyć się więcej z przedmiotów ścisłych.
- Zajęcia są ciekawe – 2 os.
- Można się czegoś więcej nauczyć.
- Dzięki tym lekcjom poznaję matematykę z przyjaznej strony.
- Bo można dowiedzieć się dużo ciekawych rzeczy.
- Bo jest bardzo ciekawie i można się dużo nauczyć – 2 os.
- Różnią się od normalnych zajęć.
- Podobały mi się bardzo, były ciekawe, pani dobrze tłumaczyła, dużo się można nauczyć, poprawiłem ocenę z matematyki.
- Bo tak.

Do wniosków wyciągniętych przez nauczyciela należą:

- praca nad utrzymaniem takiego zdania uczniów, a nawet go podwyższenia,
- zróżnicowanie tempa pracy na lekcji,
- zachęcenie uczniów słabych lub mniej zainteresowanych przedmiotem do pracy i zgłębiania matematyki,
- pokazywanie większej liczby przykładów zastosowania matematyki w życiu codziennym.

ROK SZKOLNY 2011/2012

KLASA II

W czerwcu 2012 roku został przeprowadzony test diagnozujący po klasie drugiej, którego celem było sprawdzenie wiedzy i umiejętności z takich działów, jak wielomiany, funkcja liniowa oraz funkcja kwadratowe Test składał się z 21 zadań wielokrotnego wyboru punktowanych 0 do 3 pkt., a minimalna liczba punktów na zaliczenie to 10, co stanowi 43%. Do testu przystąpiło 19 uczniów klasy II AiO a średnia punktów to 9,3, co stanowi 41% wszystkich punktów do zdobycia. Ogółem zaliczyło 11 uczniów co stanowi 58% całej klasy (w tym 6 dostatecznych i 5 dopuszczające). Zadania, które najlepiej wypadły dotyczyły: rozwiązywania równań wielomianowych, rozwiązywania równań kwadratowych, rozwiązywania nierówności kwadratowych, odczytywania własności funkcji liniowej ze wzoru, znajdowania wzoru funkcji przechodzącej przez dwa punkty, określania wierzchołka funkcji kwadratowej, obliczania wartości liczbowej wielomianu, obliczania miejsca zerowego funkcji liniowej oraz wykonywania działań na wielomianach. Najsłabiej wypadły zadania, które dotyczyły rozwiązywania równań wielomianowych przez wcześniejsze ich grupowanie, rozkładanie wielomianu na czynniki liniowe oraz określenie zbioru wartości funkcji kwadratowej. Wnioski, jakie nauczyciel przyjął do realizacji to: dalsze motywowanie uczniów do nauki, prowadzenie zajęć dodatkowych oraz częstsze sprawdzanie wiedzy uczniów poprzez kartkówki. W drugim semestrze przeprowadzono ankietę dla uczniów, w której mieli oni ocenić swoją pracę na lekcjach matematyki. W ankiecie wzięło 18 uczniów klasy II AiO obecnych w tym dniu na zajęciach z matematyki. Każdy uczeń miał oddać cztery strzały po jednym w każdej ćwiartce tarczy. Im bliżej środka, tym uczeń lepiej się oceniał. Strzał najbliższy środka leżał w części nr 1, dalszy w nr 2 itd.

Pozycja	1	2	3	4	5
Wiedza	7 (39%)	8 (44%)	3 (17%)	0	0
Koncentracja uwagi	8 (44%)	5 (28%)	5 (28%)	0	0
Współpraca z innymi	11 (61%)	4 (22%)	3 (17%)	0	0
Zaangażowanie	6 (33%)	10 (56%)	2 (11%)	0	0

Wyniki ankiety są zadowalające, ponieważ ponad 70% ankietowanych uczniów strzelało w część 1 i 2. Z opracowania wynika, że uczniowie dość wysoko oceniają swoja wiedzę zdobytą na lekcjach matematyki. Zdecydowana większość uczniów na lekcjach jest skoncentrowana i zaangażowana, a podczas zdobywania wiedzy i umiejętności matematycznych współpracują z innymi.

ROK SZKOLNY 2012/2013

KLASA III

W drugim semestrze roku szkolnego 2012/2013 roku Zespół Szkół Inżynierii Środowiska przeprowadził próbną maturę dla klas trzecich w tym klasy III AiO, której celem było sprawdzenie stopnia opanowania przez uczniów klas maturalnych umiejętności i wiadomości z matematyki zdobytych w dotychczasowej nauce oraz zapoznanie i oswojenie uczniów z zasadami i arkuszami obowiązującymi na egzaminie maturalnym.

Arkusz składał się z 25 zadań zamkniętych jednokrotnego wyboru, punktowanych od 0 do 1 pkt., oraz 9 zadań zamkniętych w tym 6 zadań krótkiej odpowiedzi punktowanych od 0 do 2 oraz 3 zadań rozszerzonej odpowiedzi 4. i 5. punktowych. W sumie było do zdobycia 50 punktów, a 30%, czyli 15 pkt. decydowało o zaliczeniu próbnego egzaminu z matematyki.

ANALIZA ILOŚĆ ZADAŃ Z POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁÓW

Dział	Liczba zadań	Zadania zamknięte	Zadania otwarte
Liczby rzeczywiste	4	1, 3, 4, 5,	
Wyrażenia algebraiczne	1		30
Równania i nierówności	8	2, 6, 10, 11, 13,	26, 27, 34
Funkcje	8	7, 8, 9, 12, 21, 22, 24, 25	
Ciągi liczbowe	3	14, 15,	32
Trygonometria	3	16, 23,	31
Planimetria	5	17, 18, 19,	28, 29
Geometria na płaszczyźnie kartezjańskiej	2	20,	33,

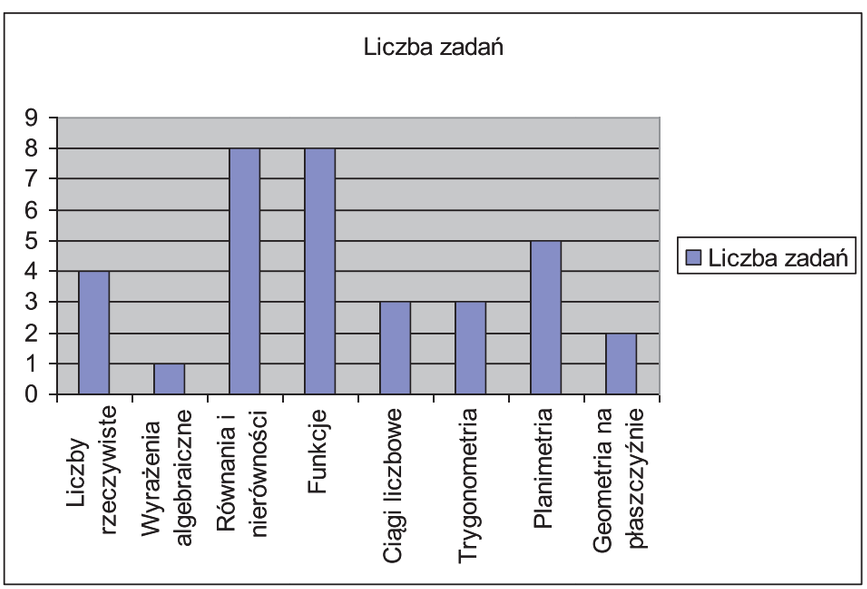

ANALIZA WYNIKÓW PUNKTOWYCH I PROCENTOWYCH ORAZ ZDAWALNOŚĆ

W próbnej maturze wzięli udział uczniowie klas trzecich, w sumie 61 uczniów (w tym 20 uczniów klasy III AiO).

Wyniki próbnej matury przedstawiają się następująco:

- zdawalność: 21% (13 uczniów)
- średni wynik: 23% (11,5 pkt.)
- maksymalna liczba zdobytych punktów: 27 (54%)
- minimalna liczba zdobytych punktów: 1 (2%)

	SZKOŁA	III AiO	III B	III C
LICZBA OSÓB	61	20	20	21
ŚREDNIA PKT.	11,5	11,65	11,73	11,24
MIN. PKT.	1	4	1	5
MAX. PKT.	27	27	21	19
ILOŚĆ ZDANYCH	13	5	4	4
PROCENT ZDANYCH	21%	25%	20%	19%

Zdawalność w szkole na poziomie klas rozkłada się bardzo podobnie. Najlepszą zdawalność miała w szkole klasa III AiO (25%), na miejscu drugim była klasa III BA, uzyskując 20% zdawalności, a następnie klasa III CA – 19%. Jeśli chodzi o średnią liczbę punktów w poszczególnych klasach, to różni się ona minimalnie. W klasie III AiO – 11,65 pkt. (23%), III BA – 11,73 pkt. (23%) i III CA – 11,24 pkt. (22%). Jeśli chodzi o najlepszy wynik, to otrzymał go uczeń klasy III AiO, uzyskując 27 pkt., a najsłabszy wynik otrzymała uczennica III BA, uzyskując 1 pkt.

Powyższą analizę obrazują wykresy:

1. Zdawalność:

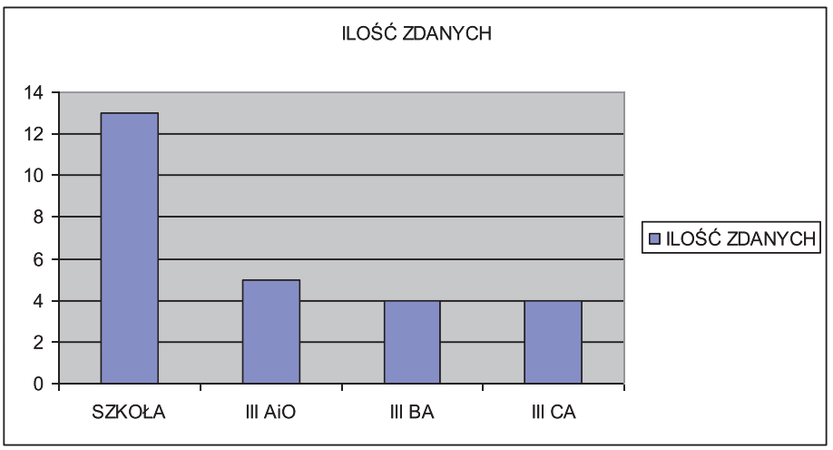

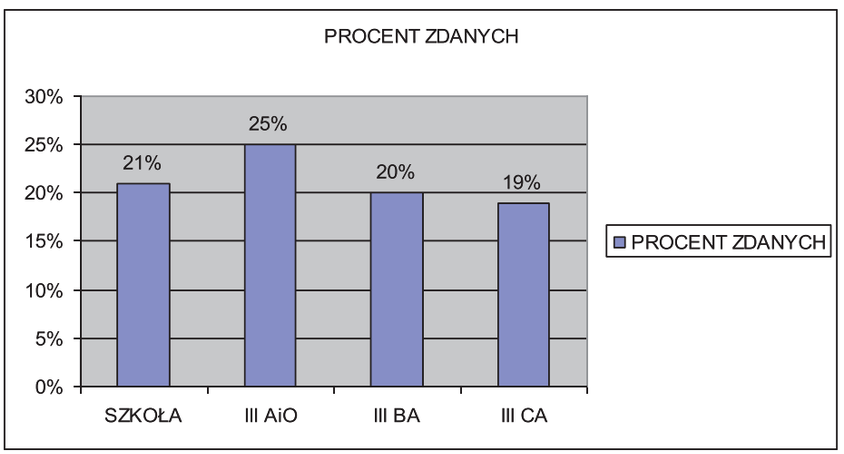

2. Średni wynik:

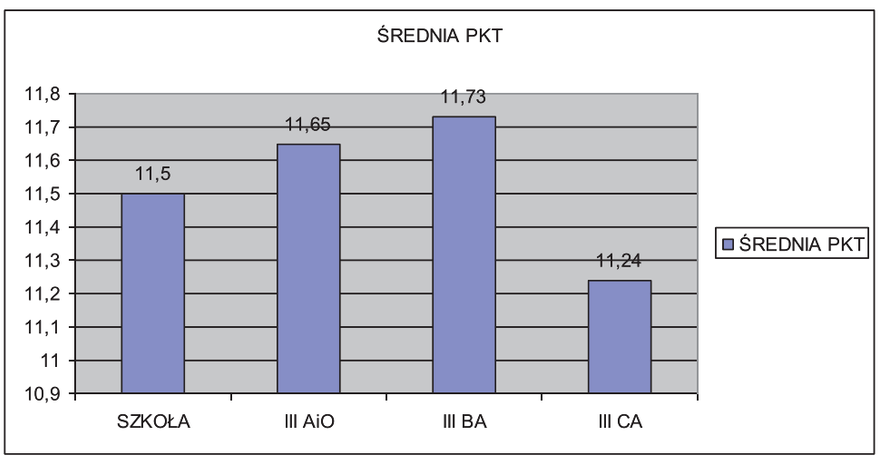

3. Najlepszy i najsłabszy wynik w klasie:

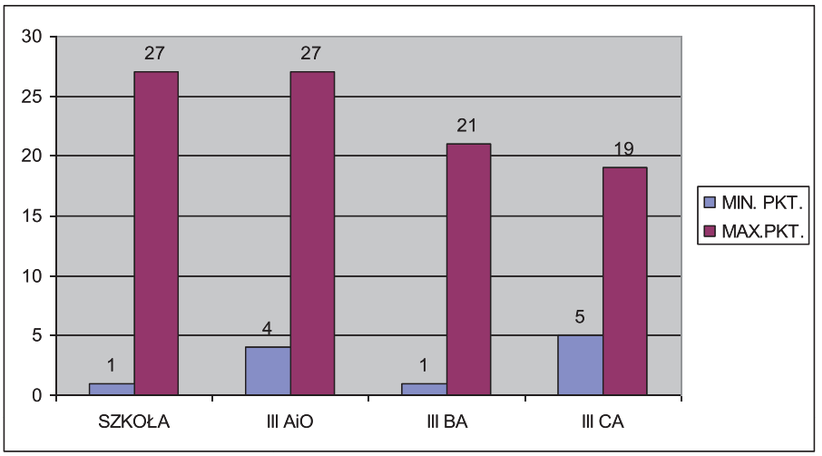

ANALIZA WSPÓŁCZYNNIKÓW ŁATWOŚCI ZADAŃ

Liczba zadań z odpowiednimi wskaźnikami łatwości:

	SZKOŁA	III AiO	III BA	III CA
BARDZO TRUDNE	10	9	11	9
TRUDNE	18	18	16	18
UMIARKOWANIE TR.	5	5	5	6
ŁATWE	1	2	1	0
BARDZO ŁATWE	0	0	1	1

LICZBA ZADAŃ Z POSZCZEGÓLNYMI WSKAŹNIKAMI ŁATWOŚCI

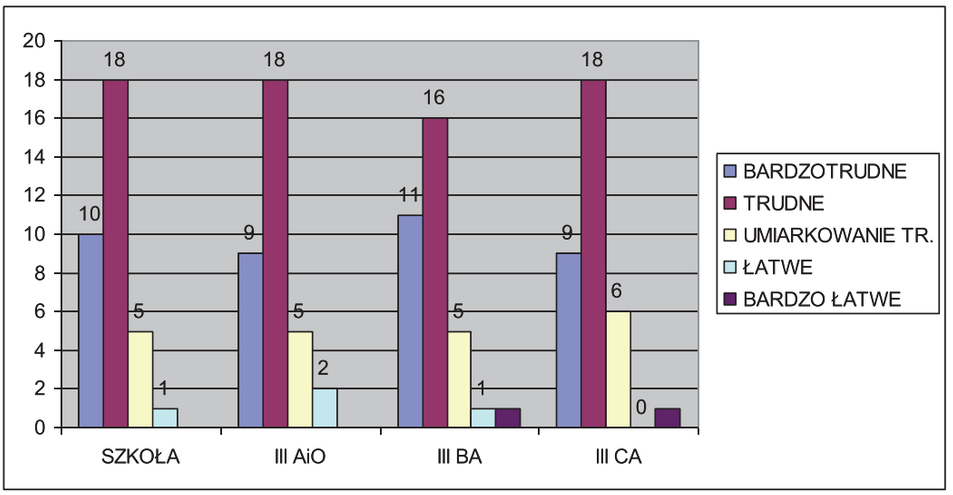

Analizując powyższy wykres, zauważyć można, że zdecydowana większość zadań (w każdej z klas po 70%) to zdania bardzo trudne i trudne, a do tej grupy należą wszystkie zadania otwarte krótkiej i długiej odpowiedzi. Wszystkie zadania z przedziału zadań stopnia łatwego to zadania zamknięte. Należą do nich między innymi zadania z działu liczby rzeczywiste (obliczenia procentowe) i planimetria (obliczenie długości boku trójkąta).

WNIOSKI DO DALSZEJ PRACY

1. Tegoroczna matura próbna wypadła bardzo słabo, dlatego też w przyszłym roku priorytetową sprawą będzie zorganizowanie uczniom klas czwartych zajęć dodatkowych (dwóch godzin tygodniowo na klasę), mających na celu powtórzenie, utrwalenie i usystematyzowanie materiału obowiązującego na egzaminie maturalnym.
2. Nauczyciele prowadzący zajęcia dodatkowe z matematyki zwrócą również uwagę na zagadnienia, z którymi najwięcej problemów mieli tegoroczni maturzyści oraz zagadnienia, które słabo wypadły na testach diagnozujących w klasach 1-2.
3. Nauczyciele matematyki wraz z wychowawcami będą motywowali i zachęcali uczniów do brania udziału w zajęciach dodatkowych oraz samodzielnego powtarzania materiału. Będą tłumaczyli, jak ważna jest systematyczna ciężka praca aby osiągnąć zamierzonego celu. Na zajęciach dodatkowych będą rozwiązywanie zadania i arkusze egzaminacyjne. Będzie zwracana większa uwaga na zadania, które corocznie się powtarzają, i których duża szansa jest na pojawienie się w tym roku (tj. nierówność kwadratowa, równania wielomianowe, zadania z treścią dotyczące układów równań, równania i nierówności z wartością bezwzględną).

4. Uczniowie będą otrzymywali prace domowe w postaci arkusza maturalnego, który następnie będzie sprawdzany i punktowany na zasadach panujących na egzaminie maturalnym w celu pokazania uczniom, co już opanowali, a z czym nadal mają problemy. Takie prace będą również oswajały ucznia ze schematem punktowania.
5. Zwracanie uwagi uczniów na uważne przyglądanie się rysunkom, schematom, wykresom, diagramom itp., ponieważ dokładna ich analiza to niejednokrotnie odpowiedź.
6. Ćwiczyć zadania na dowód i zachęcać uczniów do ich robienia, ponieważ, mimo że są to zadania otwarte, to nie są skomplikowane.
7. Duży nacisk będziemy kłaść na zadania z działów równania i nierówności, geometria i geometria analityczna oraz funkcje, ponieważ zadania z tych działów są najczęściej pojawiającymi się zadaniami na egzaminie maturalnym. Aby jeszcze bardziej zmotywować uczniów do systematycznej nauki, na zajęciach lekcyjnych będą przeprowadzanie prace klasowe z działów przerobionych we wcześniejszych klasach.
8. Korzystać z tablic matematycznych, niejednokrotnie w nich zawarta jest odpowiedź do zadania.
9. Położyć większy nacisk na rozwiązywanie zadań zamkniętych (np. umieszczać je w pracach klasowych i domowych).

<u>Elementy pracy egzaminacyjnej, które sprawiały zdającym największą trudność</u>

(łatwość TRUDNA i BARDZO TRUDNA):

- liczby rzeczywiste (wartość bezwzględna, działania na potęgach),
- ciągi liczbowe (suma ciągu arytmetycznego, obliczanie wyrazów ciągu),
- równania i nierówności (nierówność z wartością bezwzględną, równania liniowe, równania wielomianowe, nierówność kwadratowa, układy równań),
- wyrażenia algebraiczne (wzory skróconego mnożenia),
- geometria na płaszczyźnie kartezjańskiej (równanie okręgu, długości odcinków),
- trygonometria (znajdowanie wartości funkcji trygonometrycznych kąta ostrego, tożsamości trygonometryczne),
- planimetria (własności kątów środkowych i wpisanych, długości boków w trójkącie),
- funkcje (odczytywanie własności funkcji z wykresu, własności funkcji liniowej, miejsca zerowe funkcji, wykresy funkcji kwadratowej).

W II. semestrze przeprowadzono również ankietę dla uczniów klasy III AiO. Wzięło w niej udział 16 uczniów. Poniżej przedstawiono jej wyniki:

1. Czy rozumiałeś polecenia nauczyciela?
   □ zawsze - 4 □ często - 7 □ rzadko - 4 □ nigdy - 1
2. Czy nauczyciel mówił prostym, zrozumiałym językiem?
   □ zawsze - 5 □ często - 7 □ rzadko - 3 □ nigdy - 1
3. Czy wystarczająco często powtarzał polecenia?
   □ zawsze - 8 □ często - 5 □ rzadko - 3 □ nigdy - 0
4. Czy słuchał, gdy do niego mówiłeś?
   □ zawsze - 13 □ często - 5 □ rzadko - 0 □ nigdy - 0
5. Czy dbał o to, aby inni słuchali, gdy Ty mówiłeś?
   □ zawsze - 6 □ często - 10 □ rzadko - 0 □ nigdy - 0
6. Czy bałeś się zadawać mu pytania?
   □ zawsze - 4 □ często - 2 □ rzadko - 7 □ nigdy - 3
7. Czy odpowiadał na postawione przez Ciebie lub innych pytania związane z zajęciami?
   □ zawsze - 14 □ często - 2 □ rzadko - 0 □ nigdy - 0
8. Czy dbał o samopoczucie uczniów na zajęciach?
   □ zawsze - 5 □ często - 8 □ rzadko - 3 □ nigdy - 0
9. Czy znałeś dokładnie zakres materiału obowiązujący na teście?
   □ zawsze - 12 □ często - 3 □ rzadko - 1 □ nigdy - 0
10. Czy testy były adekwatne do przerobionego materiału?
    □ zawsze - 10 □ często - 4 □ rzadko - 1 □ nigdy - 1
11. Czy znałeś kryteria oceniania (punktacji) testów/prac pisemnych?
    □ zawsze - 13 □ często - 3 □ rzadko - 0 □ nigdy - 0
12. Czy nauczyciel dotrzymywał ustalonych terminów?
    □ zawsze - 14 □ często - 2 □ rzadko - 0 □ nigdy - 0
13. Czy nauczyciel był dobrze przygotowany do zajęć?
    □ tak - 14 □ nie - 0 □ nie umiem ocenić - 2
14. Czy nauczyciel właściwie dobierał materiały i ćwiczenia do treści nauczania?
    □ tak - 13 □ nie - 0 □ nie umiem ocenić - 3
15. Czy nauczyciel odpowiadał na indywidualne potrzeby uczniów?
    □ tak - 13 □ nie - 0 □ nie umiem ocenić - 3

16. Czy nauczyciel zwracał uwagę na potrzeby uczniów słabszych?

□ tak - 12 □ nie - 1 □ nie umiem ocenić - 4

17. Czy nauczyciel nawiązał dobry kontakt z uczniami?

□ tak - 14 □ nie - 0 □ nie umiem ocenić - 2

18. Jak oceniasz wykorzystanie czasu na zajęciach?
(1 - mało efektywnie, 5 - wykorzystanie efektywne)

1-0	2-0	3-2	4-5	5-9

19. Czy potrafiłeś samodzielnie poradzić sobie z pracą domową?

□ tak - 7 □ nie - 5 □ czasami - 4

20. Jeśli nie, to czy nauczyciel tłumaczył Ci, jak ją wykonać?

□ tak - 4 □ nie □ czasami

21. Jakimi metodami najczęściej prowadzone były zajęcia z matematyki?

wykład ...6...

indywidualna praca uczniów ...9...

praca w grupie ...10...

praca z kalkulatorem graficznym ...1...

inne. Jakie?

.....

.....

.....

22. Czy formy nauczania stosowane na zajęciach zachęcały Cię do udziału w nich?

□ tak - 10 □ nie - 2 □ czasami - 4

23. Czy aktywnie uczestniczyłeś w zajęciach z matematyki?

□ tak - 5 □ nie - 3 □ czasami - 8

24. Czy wysiłek włożony w zdobywanie nowej wiedzy i umiejętności był na miarę Twoich możliwości?

□ tak - 7 □ nie - 9

25. Czy nauczyciel jest przygotowany do zajęć?

□ tak - 15 □ nie □ nie umiem ocenić - 1

26. Co chciałbyś zmienić na zajęciach z matematyki?

□ wszystko □ nic □ długość lekcji

27. Z osiągniętych wyników z matematyki w tym roku szkolnym jesteś:

□ zadowolony - 10 □ niezadowolony - 6

4. Podsumowanie

Program w maksymalny sposób umożliwia kształcenie kompetencji kluczowych z uwzględnieniem potrzeb kształcenia zawodowego, potrzeb pracodawców oraz rzetelnie przygotowuje uczniów pod kątem przyszłego egzaminu maturalnego.

Głównym atutem programu było zastosowanie innowacyjnych metod i form prowadzenia zajęć oraz podniesienie atrakcyjności przez stosowanie nowoczesnych środków dydaktycznych takich jak tablica multimedialna czy kalkulator graficzny, a także stosowanie metod aktywizujących, które służyły podniesieniu motywacji uczniów do nauki.

Opracowany program jest programem liniowym, choć przy każdej możliwej okazji powtarzane były wiadomości i umiejętności zdobyte wcześniej a szczególnie te, które najczęściej pojawiają się na egzaminie maturalnym.

Program realizowany był zgodnie z podaną siatką godzin, jednakże część wymagała modyfikacji i dostosowania do możliwości uczniów, którzy mieli olbrzymie problemy w uczeniu się matematyki. Duże braki z gimnazjum można było zaobserwować przy realizacji między innymi działu równania i nierówności czy figury geometryczne, a konsekwencją tego było wydłużenie czasu realizacji tych zagadnień. Przełożono również niektóre treści wykraczające poza podstawę programową na klasę czwartą, aby najpierw skupić się na treściach programowych, koniecznych do zdania egzaminu maturalnego. Modyfikacje i przesunięcia w realizacji programu wynikały również z rożnych przyczyn, takich jak konferencje, udział nauczyciela w Platformie Kluczowych Kompetencji, wyjazd z młodzieżą na zajęcia w ramach Kół Naukowych, Dzień Edukacji Narodowej, Dzień Niepodległości, święta, wyjście klasy do teatru, kina, do muzeum, rekolekcje, matury.

Autor programu autorskiego przez cały okres pracy z programem dokonywał jego oceny i modyfikacji w razie takiej potrzeby.

SAMOOCENA WSTĘPNA

Przed procesem wdrażania programu autorskiego – 30 sierpnia 2010 roku przeprowadzono samoocenę (załącznik nr 1), która miała na celu sprawdzenie:

- Czy przy budowie programu uwzględnione zostały wszystkie kryteria doboru i układu materiału nauczania przedmiotu?
- Czy przy tworzeniu programu autorskiego uwzględniono wszystkie obszary tematyczne związane z kluczowymi kompetencjami matematycznymi?
- Czy przeanalizowano relacje między poszczególnymi elementami i częściami programu?
- Czy oceniono trafność doboru materiału nauczania, metod, środków dydaktycznych, form organizacyjnych ze względu na przyjęte cele?
- Czy przeanalizowano hipotetyczne funkcjonowanie programu z pozycji ucznia?
- Czy realizacja programu nie powoduje negatywnych, ubocznych skutków?

Po wcześniejszym wnikliwym przeanalizowaniu autorskiego programu nauczania matematyki na pięć pierwszych pytań zaznaczono odpowiedź TAK, a na ostatnie NIE.

Oznaczało to, że program spełniał wszystkie warunki do realizacji w szkole.

SAMOOCENA W TOKU NAUCZANIA

Drugiej samooceny dokonano 7 stycznia 2011 roku i dotyczyła ona oceny programu nauczania w trakcie jego realizacji (załącznik nr 2). Wynikało z niej, że nauczyciel dostosowuje metody nauczania do określonych warunków i zadań, właściwie dobiera środki dydaktyczne, wykorzystuje wszystkie posiadane rozwiązania organizacyjne, takie jak: sala matematyczna, możliwość poprowadzenia lekcji w sali informatycznej z użyciem sprzętu komputerowego i multimedialnego czy wykorzystanie tablicy multimedialnej. Z przeprowadzonego badania wynikało również, że nauczyciel nie opracował planu prowadzenia pomiaru osiągnięć uczniów. Zostało to jednak nadrobione i w niedługim czasie powstał harmonogram zawierający czas i cel przeprowadzanych pomiarów. Z ankiety wynikało również, że nauczyciel przygotowywał właściwe narzędzia pomiaru osiągnięć uczniów, a zdobyte informacje były we właściwy sposób wykorzystywane miedzy innymi do zmiany metod pracy, treści nauczanych czy zwiększenia/zmniejszenia ilości godzin z danego tematu.

Nauczyciel przez cały okres pracy z programem dokonywał analizy zdobytej wiedzy i umiejętności uczniów poprzez analizę sprawdzianów, kartkówek i obserwację młodzieży uczącej się w klasie objętej programem. Uczniowie realizujący program autorski osiągają lepsze wyniki od swoich rówieśników w klasach równoległych. Świadczą o tym oceny semestralne, roczne oraz próbny egzamin maturalny.

5. Wnioski

Przeprowadzana ewaluacja miała na celu ocenę projektu programu, a w tym możliwości rozwijania kompetencji kluczowych, zgodności z podstawą programową oraz skuteczności.

Analizując wyniki obserwujemy, że program miał prawidłowy wpływ na uczniów, dostrzegał ich zainteresowania i potrzeby, rozwijał ich umiejętności i wiedzę oraz kształtował odpowiednie postawy. Autor dostosowywał metody i formy pracy do indywidualnych potrzeb uczniów oraz zwracał uwagę na tempo i techniki pracy z uczniem. Przekazywał wiedzę w jak najprostszy sposób oraz wykorzystywał nowoczesne środki dydaktyczne, aby jak najlepiej zachęcić uczniów do poznawania tajników wiedzy matematycznej. Wszystkie modyfikacje i zmiany były realizowane pod kątem ucznia, jego możliwości i zainteresowań. Praca ukierunkowana była na to, aby każdy uczeń miał możliwość zdania egzaminu maturalnego oraz rozwijania swoich zainteresowań w dalszym życiu.

Program realizuje wszystkie cele wynikające z kluczowych kompetencji:

- rozwijanie umiejętności sprawnego liczenia,
- rozwijanie umiejętności sprawnego operowania i zamiany jednostek miary i struktury,
- rozwijanie umiejętności stosowania matematyki w różnych sytuacjach życia codziennego,
- kształtowanie postawy szacunku do prawdy.

Osiągnięte zostały cele wychowawcze, takie jak:

- rozwijanie zdolności poznawczej,
- rozwijanie wytrwałości w wysiłku umysłowym, dociekliwości w stawianiu pytań i szukaniu odpowiedzi,
- kształtowanie twórczej postawy, samodzielności i odpowiedzialności za wynik pracy,
- kształtowanie pozytywnego stosunku emocjonalnego i aktywnej postawy wobec przedmiotu,
- wyrabianie cech osobowości takich jak pracowitość, solidność, wytrwałość, a także rozwijanie chęci dążenia do sukcesu, właściwej rywalizacji, optymizmu,
- rozwijanie kreatywności, umiejętności pracy w zespole, umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz otwartości na inne rozwiązania,
- kształtowanie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy w oparciu o różne źródła informacji.

6. Rekomendacje

Bardzo trudno jest napisać program, który w stu procentach będzie odpowiadał młodzieży rozpoczynającej naukę w szkole ponadgimnazjalnej. I tak było również w tym przypadku. Program w trakcie realizacji podlegał modyfikacjom ze względu na bardzo duże braki wiedzy uczniów. Dlatego też ważną cechą nauczyciela powinna być czujność, elastyczność i otwartość na zmiany.

Realizując ten program w przyszłości w klasie o podobnych problemach, należałoby zrezygnować z treści wykraczających ponad podstawę programową, a skupić się na treściach podstawowych i najbardziej potrzebnych do zdania egzaminu maturalnego. Należałoby również więcej czasu poświęcić na liczby rzeczywiste, równania i nierówności oraz podstawowe wiadomości o funkcjach, których nieodpowiednie wyćwiczenie może utrudnić realizację późniejszych treści.

7. Aneks

7.1. Test diagnozujący po gimnazjum nr 1

7.2. Test diagnozujący WSiP

7.3. Test diagnozujący po klasie I

7.4. Test diagnozujący po klasie II

7.5. Próbny egzamin maturalny w klasie III

7.6. Ankieta nr 1

7.7. Ankieta nr 2

7.8. Ankieta nr 3

7.9. Samoocena na początku realizacji programu

7.10. Samoocena w trakcie realizacji programu

Ankieta ewaluacyjna

Przeczytaj uważnie pytania niniejszej ankiety i szczerze na nie odpowiedz. Twoje uwagi i opinie wpłyną na kształt zajęć, w których uczestniczysz. Ankieta jest anonimowa.

1. Zaznacz krzyżykiem wybraną odpowiedź

	TAK	NIE
1. Nauka języka niemieckiego sprawia mi przyjemność.		
2. Czy nauczyciel potrafi zaciekawić lekcją?		
3. Czy nauczyciel potrafi zachęcić mnie do nauki języka niemieckiego?		
4. Czy odpowiadają Ci metody i formy pracy na lekcji?		
5. Czy treść zajęć była zrozumiała?		
6. Czy dużo zapamiętałem z lekcji?		

2. Zaznacz krzyżykiem wybraną odpowiedź. Tempo podawania informacji jest dla mnie przeważnie:

za szybkie	
odpowiednie	
za wolne	

3. Zaznacz krzyżykiem wybraną odpowiedź. Zajęcia prowadzone są w sposób jasny i przejrzysty.

zawsze	
często	

rzadko	
nigdy	

4. Zaznacz krzyżykiem wybraną odpowiedź. Nauczyciel jest przygotowany do zajęć.

zawsze	
często	
rzadko	
nigdy	

5. Co najbardziej podobało Ci się na lekcji, a co najmniej?

A. najbardziej

.....

.....

.....

B. najmniej

.....

.....

.....

Źródło: opracowanie własne

Ankieta dla ucznia

Zaznacz krzyżykiem odpowiadającą Ci odpowiedź.

1. Czy rozumiałeś polecenia nauczyciela?
   □ zawsze □ często □ rzadko □ nigdy
2. Czy nauczyciel mówił prostym, zrozumiałym językiem?
   □ zawsze □ często □ rzadko □ nigdy
3. Czy wystarczająco często powtarzał polecenia?
   □ zawsze □ często □ rzadko □ nigdy
4. Czy słuchał, gdy do niego mówiłeś?
   □ zawsze □ często □ rzadko □ nigdy

5. Czy dbał o to, aby inni słuchali, gdy Ty mówiłeś?

□ zawsze □ często □ rzadko □ nigdy

6. Czy bałeś się zadawać mu pytania?

□ zawsze □ często □ rzadko □ nigdy

7. Czy odpowiadał na postawione przez Ciebie lub innych pytania związane z zajęciami?

□ zawsze □ często □ rzadko □ nigdy

8. Czy dbał o samopoczucie uczniów na zajęciach?

□ zawsze □ często □ rzadko □ nigdy

9. Czy znałeś dokładnie zakres materiału obowiązujący na teście?

□ zawsze □ często □ rzadko □ nigdy

10. Czy testy były adekwatne do przerobionego materiału?

□ zawsze □ często □ rzadko □ nigdy

11. Czy znałeś kryteria oceniania (punktacji) testów/prac pisemnych?

□ zawsze □ często □ rzadko □ nigdy

12. Czy nauczyciel dotrzymywał ustalonych terminów?

□ Zawsze □ często □ rzadko □ nigdy

13. Czy nauczyciel był dobrze przygotowany do zajęć?

□ tak □ nie □ nie umiem ocenić

14. Czy nauczyciel właściwie dobierał materiały i ćwiczenia do treści nauczania?

□ tak □ nie □ nie umiem ocenić

15. Czy nauczyciel odpowiadał na indywidualne potrzeby uczniów?

□ tak □ nie □ nie umiem ocenić

16. Czy nauczyciel zwracał uwagę na potrzeby uczniów słabszych?

□ tak □ nie □ nie umiem ocenić

17. Czy nauczyciel nawiązał dobry kontakt z uczniami?

□ tak □ nie □ nie umiem ocenić

18. Jak oceniasz wykorzystanie czasu na zajęciach?
(1 – mało efektywnie, 5 – wykorzystanie efektywne)

1	2	3	4	5

19. Czy potrafiłeś samodzielnie poradzić sobie z pracą domową?

□ tak □ nie □ czasami

20. Jeśli nie, to czy nauczyciel tłumaczył Ci, jak ją wykonać?

□ tak □ nie □ czasami

21. Jakimi metodami najczęściej prowadzone były zajęcia z matematyki?

wykład .....

indywidualna praca uczniów .....

praca w grupie .....

praca z kalkulatorem graficznym.....

Inne. Jakie?

.....

.....

.....

22. Czy formy nauczania stosowane na zajęciach zachęcały Cię do udziału w nich?

□ tak □ nie □ czasami

23. Czy aktywnie uczestniczyłeś w zajęciach z matematyki?

□ tak □ nie □ czasami

24. Czy wysiłek włożony w zdobywanie nowej wiedzy i umiejętności był na miarę Twoich możliwości?

□ tak □ nie

25. Czy nauczyciel jest przygotowany do zajęć?

□ tak □ nie □ nie umiem ocenić

26. Co chciałbyś zmienić na zajęciach z matematyki?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

27. Z osiągniętych wyników z matematyki w tym roku szkolnym jesteś:

□ zadowolony □ niezadowolony

Raport z ewaluacji programu nauczania

MATEMATYKA. AUTORSKI PROGRAM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zespół Szkół Nr 2
w Golubiu-Dobrzyniu

Autor:
Katarzyna Cieciurska

Golub-Dobrzyń 2013

1. Opis programu autorskiego poddanego ewaluacji

Do realizacji programu kształcenia kluczowych kompetencji w zakresie matematyki wybrano uczniów technikum ekonomicznego. Klasa we wrześniu 2010 r. liczyła 32 uczniów, na koniec klasy trzeciej było 30 uczniów. Zespół klasowy na początku realizacji programu liczył 21 dziewcząt i 11 chłopców, na koniec 20 dziewcząt i 10 chłopców. Uczniowie o zróżnicowanych predyspozycjach, zainteresowaniach i umiejętnościach matematycznych.

By zainteresować młodzież edukacją matematyczną, przełamać uprzedzenia w tym zakresie i kształcić skuteczniej, niezbędne było dokonanie zmian metod nauczania oraz podjęcie działań podnoszących zainteresowanie przedmiotem.

Ponadto poprzez uczestnictwo w nieco inaczej zaplanowanych i prowadzonych lekcjach matematyki, uczniowie udoskonalali umiejętności intelektualne, niezbędne do uczenia się przedmiotów zawodowych, uzyskując szansę dalszego kształcenia się albo bycia wartościowym pracownikiem.

Ideą programu było przekazanie młodemu człowiekowi takiej wiedzy i takich umiejętności, by mógł on swobodnie i pewnie żyć oraz działać we współczesnym świecie.

2. Założenia metodologiczne ewaluacji (przedmiot badań, metody i techniki badawcze, kryteria ewaluacji, pytania kluczowe, próba badawcza; krótki opis projektu ewaluacji).

Przedmiotem badań jest uzyskanie informacji o przydatności programu w procesie dydaktycznym, sprawdzeniu stopnia osiągnięcia założonych celów, ustaleniu czy program ma być dalej realizowany, dokonaniu zmian co do technik, metod pracy, ewentualnego oceniania uczniów. Ewaluacja pozwoli także uzyskać informacje o stopniu atrakcyjności niniejszego programu oraz sposobie przeprowadzonych lekcji z punktu widzenia ucznia.

Ewaluacja dokumentu programu nauczania będzie obejmowała zbadanie koncepcji programu, jego założeń, struktury, celów kształcenia, doboru i układu treści kształcenia, założonego sposobu realizacji, właściwości dobranych metod i środków dydaktycznych oraz spójności programu i jego zgodności z koncepcją pracy szkoły.

Ewaluacja w zakresie realizacji programu będzie polegała na ocenie tego, czy program sprawdza się w praktyce, jak wpływa na proces nauczania i uczenia się, czy i w jakim stopniu zaspokaja potrzeby uczących się, czy ich aktywizuje i motywuje do rozwoju oraz jakie czynniki sprzyjały lub utrudniały realizację.

Ostatecznym kryterium efektywności programu będzie ocena osiągnięć edukacyjnych uczniów. Pozwoli to na sprawdzenie, czy cele kształcenia zostały zrealizowane i przełożyły się na efekty kształcenia.

Metody badań:

- badania ankietowe,
- wywiady,
- analiza dokumentacji.

Narzędzia badawcze:

- analiza dokumentów szkolnych: dzienniki lekcyjne, rozkłady materiału,
- ankietowanie uczniów, rodziców, dyrektora szkoły,
- pomiar dydaktyczny.

Kryteria ewaluacji:

- trafność,
- użyteczność,
- efektywność,
- skuteczność,
- trwałość.

Pytania kluczowe:

- Czy program przyczynił się do rozwoju intelektualnego uczniów?
- Czy program zainspirował do kreatywnego myślenia i rozwiązywania problemów matematycznych w sposób twórczy?
- Czy pogłębił zainteresowania matematyczne?
- Czy w trakcie realizacji programu stosowano nowoczesne narzędzia wspomagające rozwiązywanie problemów? (kalkulatory graficzne, tablica interaktywna itp.)?
- Czy program wyposażył uczniów w umiejętności matematyczne niezbędne do sprostania wymogom egzaminu maturalnego?
- Czy uwzględniono w programie kształtowanie charakteru i postawy?
- Jakie rezultaty zostały osiągnięte?

Próba badawcza:

Źródłem informacji o programie są przede wszystkim jego odbiorcy i realizatorzy oraz dyrektor szkoły i rodzice. Cenne są zarówno formułowane przez nich opinie o programie: jego skuteczności, atrakcyjności, jak i fakty przejawiające się w efektach w osiągnięciach uczniów, czynionych przez nich postępach, jakości wykonywanych prac.

Krótki opis projektu ewaluacji:

Z uwagi na to, iż głównym celem nauki uczniów Technikum Ekonomicznego jest opanowanie kompetencji kluczowych z matematyki, przeprowadzono testy ewaluacyjne na początku i końcu nauki w każdej klasie. Porównanie wyników testu wejściowego i wyjściowego pozwoliło na dokładną analizę osiągnięć uczniów, a co za tym idzie, na skuteczność niniejszego programu. Wyniki testów pozwoliły na określenie stopnia przyrostu wiedzy. Zgromadzone informacje każdorazowo były poddawane analizie, czego wynikiem był raport w formie graficznej – zawierający wykresy, określający realizowane cele wraz z częścią opisową zawierającą wnioski z analizy. Wyniki tych badań służyły doskonaleniu prowadzonych zajęć. W każdym roku nauki uczniowie objęci byli ankietą, której celem było sprawdzenie prawidłowości doboru przez nauczyciela metod i środków dydaktycznych do realizacji zamierzonych celów. Na koniec programu przeprowadzono ankietę dla uczniów, rodziców i dyrektora szkoły.

3. Opis danych, sposobów i terminów realizacji ich zbierania

Przeprowadzone zostały następujące ewaluacje:

- Ewaluacja wstępna, polegająca na zbadaniu dokumentu programu.
- Ewaluacja bieżąca, przeprowadzana w trakcie realizacji programu. Jej celem było zbadanie czy: tematyka zajęć dydaktycznych była interesująca, sposób prowadzenia lekcji przez nauczyciela ciekawy, innowacyjny, treści dostosowane do możliwości uczniów, czy przygotowane materiały ćwiczeniowe, środki dydaktyczne wspomagały pracę na zajęciach. Badania ankietowe miały również na celu pozyskanie informacji, które z metod najbardziej odpowiadały uczniom. Ponadto wyniki ankiet miały dać odpowiedź czy na zajęciach zostały przekazane wiadomości poszerzające wiedzę i zainteresowania uczniów, czy lekcje mobilizowały do pracy, pobudzały kreatywność i zaangażowanie.
- Ewaluacja końcowa, przeprowadzona po zakończeniu programu. Badania ankietowe miały na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie czy: program przyczynił się do rozwoju intelektualnego, zainspirował do kreatywnego myślenia i rozwiązywania problemów w sposób twórczy, pogłębił zainteresowania, przygotował, by wykorzystać umiejętności matematyczne w praktyce. Ponadto, czy uwzględnił kształcenie wytrwałości, pracowitości, systematyczności przy podejmowaniu działań, samodzielności, dociekliwości i krytycyzmu. Na podstawie analizy zebranych danych wydano opinię o programie oraz podjęto decyzję o jego kontynuacji lub zmianie.

Harmonogram działań ewaluacyjnych:

Lp.	Zadanie	Cel	Termin
1.	Ankieta dla dyrektora	Zbadanie dokumentów programu	3 września 2010 r. 27 czerwca 2012 r.
2.	Test na wstępie – dla uczniów	Zdiagnozowanie wiedzy i umiejętności uczniów po gimnazjum	14 września 2010 r.
3.	Ankieta dla uczniów po klasie pierwszej	Badanie sposobu prowadzenia zajęć	17 czerwca 2011 r.
4.	Test po klasie pierwszej	Zdiagnozowanie przyrostu wiedzy i umiejętności	15 czerwca 2011 r.
5.	Test na początku klasy drugiej	Zdiagnozowanie wiedzy i umiejętności	12 września 2011 r.
6.	Ankieta dla uczniów po klasie drugiej	Badanie sposobu prowadzenia zajęć	22 czerwca 2012 r.
7.	Test dla uczniów po klasie drugiej	Zdiagnozowanie przyrostu wiedzy i umiejętności	19 czerwca 2012 r.
8.	Test na początku klasy trzeciej	Zdiagnozowanie wiedzy i umiejętności	10 września 2012 r.
8	Test dla uczniów po klasie trzeciej	Zdiagnozowanie przyrostu wiedzy i umiejętności	20 czerwca 2013 r.
9	Ankieta dla uczniów na zakończenie programu	Badanie, czy założone cele zostały osiągnięte	20 czerwca 2013 r.
10	Wywiady z uczniami	Badanie, czy założone cele zostały osiągnięte	maj 2013 r.
11	Ankieta dla rodziców na zakończenie programu	Zebranie opinii i spostrzeżeń na temat programu	29 maja 2013 r.

Ankieta dla dyrektora szkoły – przeprowadzona 3 września 2010 r.

Dyrektor Szkoły odpowiedział, że treści zawarte w programie są zgodne z obowiązującą podstawą programową nauczania matematyki oraz ze standardami wymagań egzaminu maturalnego z matematyki. Uwzględniają rozwijanie matematycznych kompetencji kluczowych, które na pewno będą pomocne absolwentom w dalszym kształceniu oraz pracy zawodowej. Uwzględniają kształcenie w zawodzie technika ekonomisty. Szczególną uwagę zwrócono na działania, pozwalające wzmocnić umiejętności i wiedzę z zakresu finansów i rachunkowości. Program zapewnia stosowanie różnorodnych metod i form nauczania. Oprócz tradycyjnych metod wprowadzono metody aktywizujące, które przyczyniają się do rozwijania pozytywnego stosunku do pracy jak również pozytywnie wpływają na kształtowanie zachowań i postaw ucznia. Uwzględniony w programie dobór technik i sposobów nauczania zapewnia osiągnięcie zamierzonych celów.

Ankieta dla dyrektora – przeprowadzona 27 czerwca 2013 r.

Zajęcia dydaktyczne prowadzone były zgodnie z zatwierdzonym programem. Podczas realizacji w pełni wykorzystywano zakupione w ramach projektu pomoce dydaktyczne. Dużym zainteresowaniem wśród uczniów cieszyły się: praca z wykorzystaniem kalkulatorów graficznych i tablicą interaktywną. Realizacja programu przynosi zakładane efekty. Uczniowie stosują posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań praktycznych, stosują definicje i twierdzenia w rozwiązywaniu problemów, posługują się pojęciami matematycznymi, czują się odpowiedzialni za powierzone im zadania, precyzyjnie i estetycznie zapisują tok rozwiązywanych zadań, analizują, porządkują i przetwarzają informacje. W programie właściwie dobrano metody i środki dydaktyczne. Nauczyciel dobierał metody pracy ze względu na treści nauczania i możliwości uczniów. Przy wyborze brane były pod uwagę również cele lekcji, potrzeby uczniów, dostęp do pomocy dydaktycznych oraz liczba uczniów. W programie stosowane były różnorodne techniki nauczania. Uczeniu się uczniów sprzyjały metody aktywizujące, które rozwijały twórcze myślenie i kreatywne działanie. Dyrektor Szkoły uważa, że program należy kontynuować, gdyż stosowanie nowoczesnych technologii, m.in. kalkulatorów graficznych i tablicy interaktywnej, stwarza nowe możliwości w nauczaniu matematyki. Dzięki zastosowaniu innowacyjnych metod nauczania uczniowie są bardziej zainteresowani, a lekcje nie są nudne i rutynowe. Informacje przekazywane przy użyciu nowoczesnych narzędzi na pewno pozostaną w pamięci uczniów dłużej niż wykład nauczyciela.

Test diagnozujący dla klasy pierwszej.

Przeprowadzony został 14 września 2010 r. i 15 czerwca 2011 r. Obejmował 9 zadań. Pisało go 31 uczniów.

Zadanie 1.

- Wykonuje działania na liczbach rzeczywistych, stosuje kolejność działań.

Zadanie 2.

- Wykonuje obliczenia procentowe w zadaniu praktycznym dotyczącym obniżek i podwyżek.

Zadanie 3.

- Doprowadza wyrażenie zawierające pierwiastki do najprostszej postaci.

Zadanie 4.

- Stosuje działania na potęgach i zapisuje w najprostszej postaci.

Zadanie 5.

- Rozwiązuje układ równań z dwiema niewiadomymi.

Zadanie 6.

- Rozwiązuje zadanie tekstowe dotyczące życia codziennego, stosuje proporcje i prowadzi do rozwiązania.

Zadanie 7.

- Mając dany obwód trójkąta równobocznego, oblicza długość boku, następnie jego wysokość i pole.

Zadanie 8.

- Rozwiązuje zadanie tekstowe z życia codziennego – oblicza objętość kotki lodu w kształcie prostopadłościanu, a następnie objętość wody po stopieniu lodu; wykonuje obliczenia procentowe.

Zadanie 9.

- Rozwiązuje zadanie tekstowe umieszczone w kontekście praktycznym, dotyczące wieku, prowadzące do rozwiązania równania z jedną niewiadomą lub układu równań z dwiema niewiadomymi.

Wykres przedstawia zdobyte przez uczniów punkty z testu diagnozującego, pisanego we wrześniu i w tczerwcu. Analizując, zauważyć można że wszyscy uczniowie podwyższyli swój wynik w czerwcu.

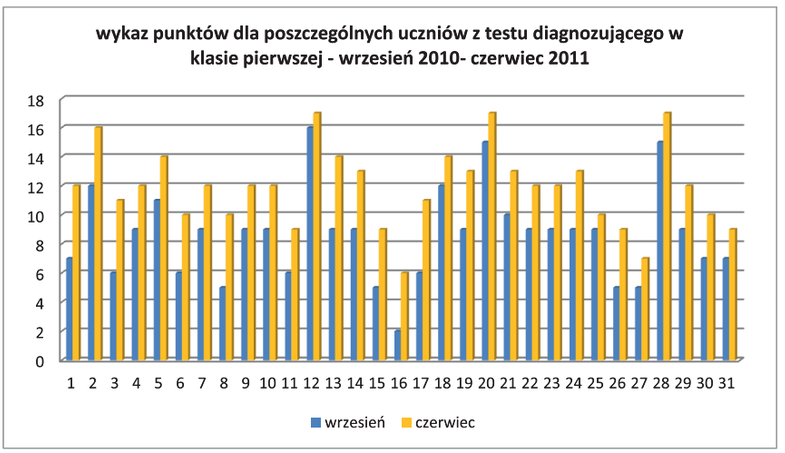

Wykres przedstawia wykaz ocen z testu, uzyskanych przez uczniów w klasie pierwszej we wrześniu i w czerwcu. Zauważyć można, że uczniowie otrzymali na koniec roku szkolnego wyższe oceny. Średnia z ocen: 2,78 we wrześniu zaś w czerwcu: 3,68.

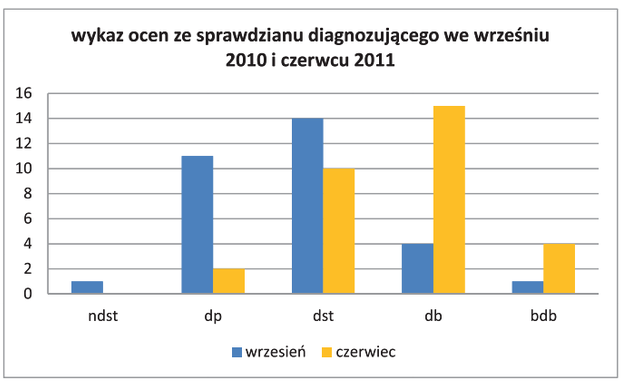

Ankieta dla uczniów po klasie pierwszej (17 czerwca 2011 r.) – badająca sposób prowadzenia zajęć. Uczestniczyło w niej 31 uczniów.

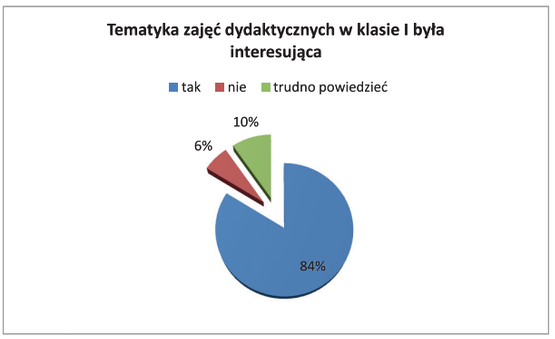

84% uczniów w ankiecie przeprowadzonej na koniec klasy pierwszej uznało, iż tematyka zajęć w klasie pierwszej była interesująca, dla 6% nie była, zaś 10% nie miało zdecydowanego zdania na ten temat.

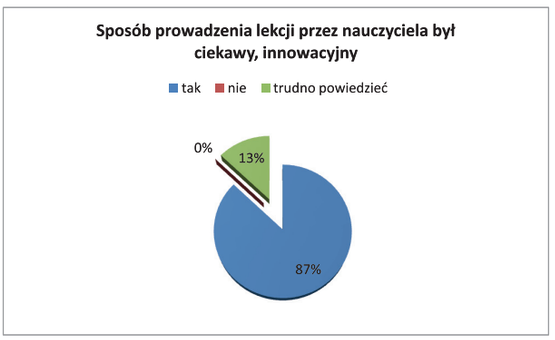

87% uczniów uznało, iż sposób prowadzenia lekcji przez nauczyciela był innowacyjny i ciekawy, pozostali nie mieli zdania.

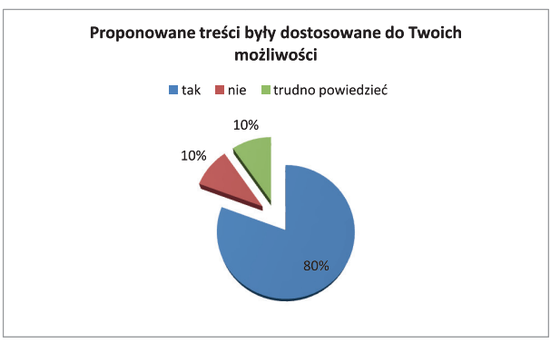

Dla 80% uczniów w klasie pierwszej proponowane treści były dostosowane do ich możliwości, dla 10% nie były, pozostali (10%) nie mieli określonego zdania.

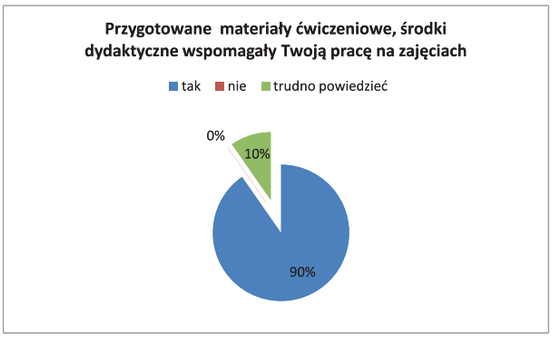

Przygotowane materiały ćwiczeniowe i środki dydaktyczne według 90% wspomagały ich pracę na zajęciach, pozostali nie mieli sprecyzowanego jednoznacznie zdania.

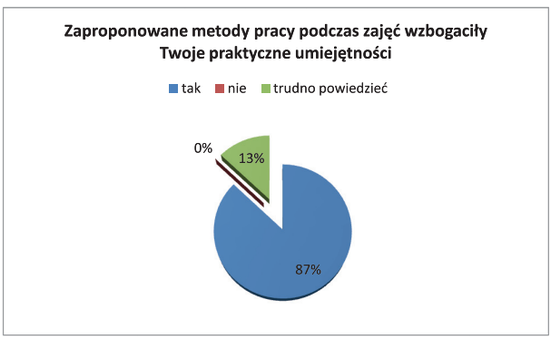

87% uczniów klasy pierwszej uznało, iż zaproponowane metody pracy podczas zajęć dydaktycznych wzbogaciły ich praktyczne umiejętności z matematyki.

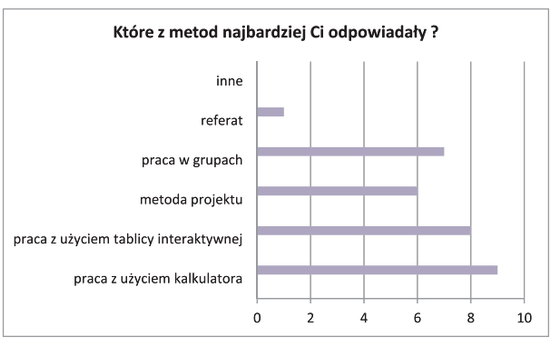

Spośród wymienionych metod najbardziej odpowiadały uczniom: praca z użyciem kalkulatora graficznego (11 uczniów), praca z użyciem tablicy interaktywnej (8 uczniów), praca w grupach (7 uczniów), metoda projektu (6 uczniów), referat (1 uczeń).

97% uczniów (prawie wszyscy) uznało, że na zajęciach zostały przekazane wiadomości, które poszerzyły ich wiedzę i zainteresowania zaś pozostali (3%) nie określili jednoznacznie zdania na ten temat.

Według 87% uczniów zajęcia dydaktyczne mobilizowały ich do pracy, pobudzały kreatywność i zaangażowanie, pozostałym trudno było powiedzieć, co myślą na ten temat.

Wszyscy uczniowie (100%) stwierdzili, że na zajęciach panowała dobra atmosfera, sprzyjająca otwartej komunikacji i współpracy.

Test diagnozujący dla klasy drugiej.

Przeprowadzony został we 12 września 2011 r. i 19 czerwca 2012 r. Obejmował 9 zadań. Pisało go 30 uczniów.

Zadanie 1.

- Rozwiązuje równanie kwadratowe z zastosowaniem wzorów skróconego mnożenia.

Zadanie 2.

- Wykonuje obliczenia procentowe w zadaniu praktycznym dotyczącym lokat, naliczania odsetek.

Zadanie 3.

- Odczytuje z wykresu dziedzinę, zbiór wartości funkcji.

Zadanie 4.

- Wyznacza dziedzinę funkcji określonej wzorem.

Zadanie 5.

- Rysuje wykres funkcji określonej wzorem, podaje miejsca zerowe.

Zadanie 6.

- Rozwiązuje zadanie tekstowe, dotyczące życia codziennego, oblicza koszty i wybiera bardziej korzystną ofertę.

Zadanie 7.

- Mając dane pole rombu i kąt ostry, oblicza wysokość rombu.

Zadanie 8.

- Rozwiązuje zadanie tekstowe z życia codziennego – oblicza wymiary akwarium, znając jego objętość.

Zadanie 9.

- Wykonuje działania w wyrażeniu zawierającym wartość bezwzględną.

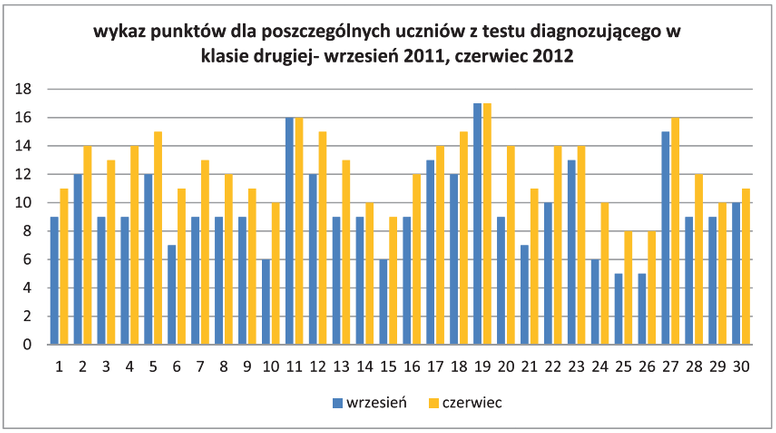

Analizując powyższy wykres, zauważyć można, że każdy z uczniów poprawił w czerwcu swój wynik z testu pisany na początku roku szkolnego. Średnia z testu we wrześniu wyniosła 9,74 pkt. zaś w czerwcu 12,54. Porównując wyniki z klasą pierwszą, średnia jest wyższa w obu przypadkach.

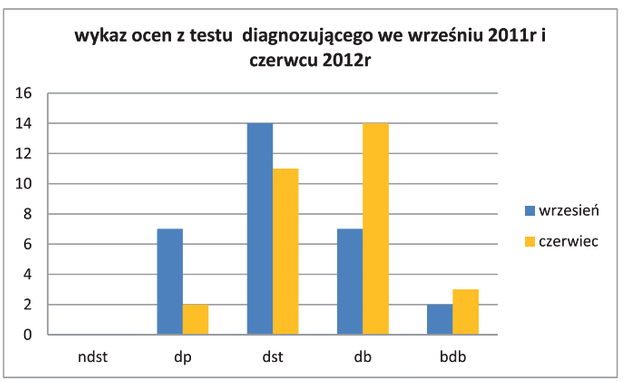

Wykres przedstawia wykaz ocen z testu uzyskanych przez uczniów w klasie drugiej we wrześniu i w czerwcu. Zauważyć można, że uczniowie otrzymali na koniec roku szkolnego wyższe oceny. Średnia z ocen: 3,14 we wrześniu zaś w czerwcu: 3,60.

Ankieta dla uczniów po klasie II, badająca sposób prowadzenia zajęć (22 czerwca 2012 r.). Uczestniczyło w niej 30 uczniów.

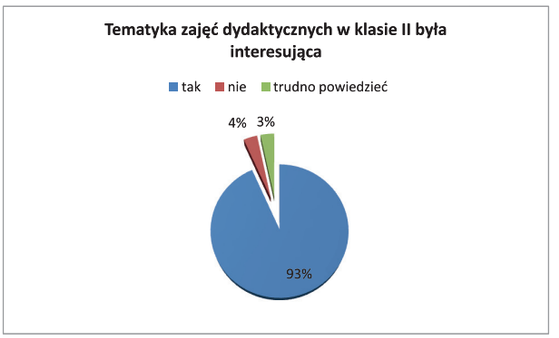

Tematyka zajęć dydaktycznych w klasie II była dla 93% uczniów interesująca, dla 4% nie była zaś 3% uczniów nie miało zdania.

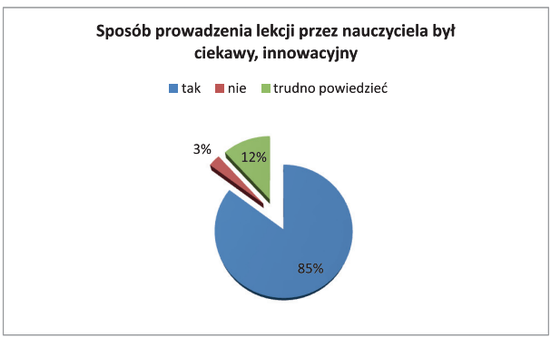

85% uczniów wskazało, że sposób prowadzenia lekcji przez nauczyciela był ciekawy, innowacyjny, 3% opowiedziało się, że nie był ciekawy, zaś 12% nie miało sprecyzowanej opinii.

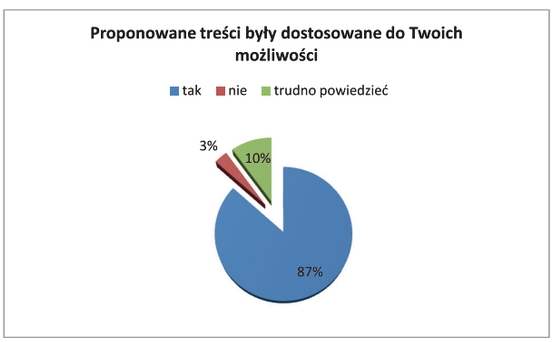

Dla 87% uczniów proponowane treści w programie były dostosowane do ich możliwości, dla 3% nie były dostosowane, zaś 10% uczniów nie miało określonego zdania.

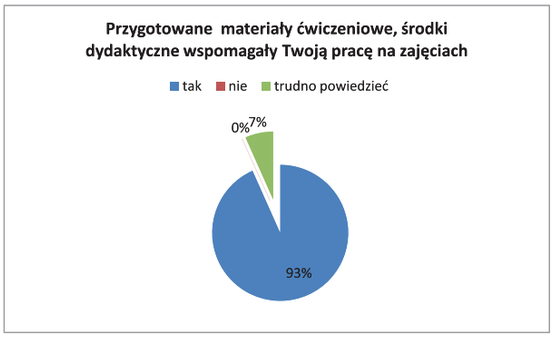

93% uczniów uznało, że przygotowane materiały ćwiczeniowe, jak również środki dydaktyczne wspomagały pracę na zajęciach dydaktycznych, zaś 7% nie miało określonego zdania.

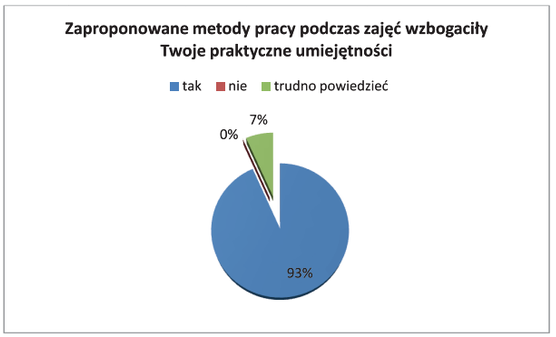

Podobnie opowiedzieli się uczniowie w kolejnym pytaniu: 93% stwierdziło, że zaproponowane metody pracy podczas zajęć wzbogaciły ich praktyczne umiejętności, zaś 7% nie miało zdania.

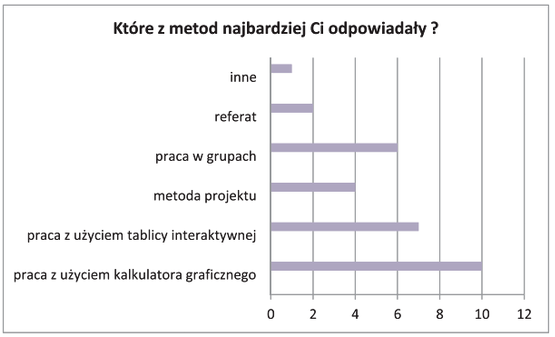

Spośród wymienionych metod najbardziej odpowiadały uczniom: praca z użyciem kalkulatora graficznego (10 uczniów), praca z użyciem tablicy interaktywnej (7 uczniów), praca w grupach (6 uczniów), metoda projektu (4 uczniów), referat (2 uczniów) i inne metody (krzyżówki, domino).

93% uczniów stwierdziło, że na zajęciach zostały im przekazane wiadomości, które poszerzyły wiedzę i zainteresowania, zaś 7% nie miało na ten temat zdecydowanej opinii.

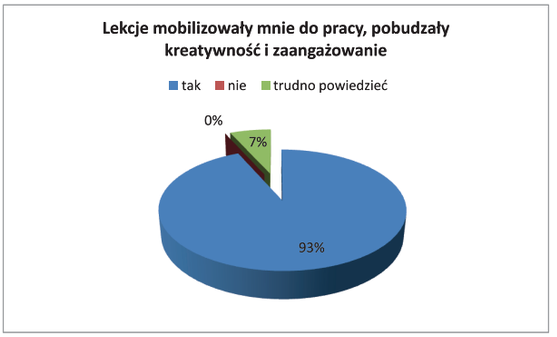

93% uczniów uznało, że lekcje mobilizowały ich do pracy, pobudzały kreatywność i zaangażowanie, zaś pozostali (7%) nie mieli sprecyzowanego zdania.

Wszyscy uczniowie jednoznacznie stwierdzili, że na zajęciach panowała dobra atmosfera, sprzyjająca otwartej komunikacji i współpracy.

Sprawdzian diagnozujący dla klasy trzeciej.

Przeprowadzony został 10 września 2012 r i 20 czerwca 2013 r. Obejmował 8 zadań. Pisało go 30 uczniów.

Zadanie 1.

- Uczeń wykonuje obliczenia procentowe w zadaniu praktycznym, dotyczącym marży kapitału.

Zadanie 2.

- Uczeń na podstawie wykresu odczytuje zbiór wartości funkcji oraz przedział, w którym funkcja jest rosnąca.

Zadanie 3.

- Uczeń rozwiązuje nierówność kwadratową.

Zadanie 4.

- Stosuje twierdzenie Pitagorasa i oblicza odległość między słupkami.

Zadanie 5.

- Stosuje twierdzenie Talesa w zadaniu praktycznym, dotyczącym wyznaczenia wysokości wieży.

Zadanie 6.

- Rozwiązuje zadanie tekstowe z jedną niewiadomą stopnia drugiego, zapisuje równanie, rozwiązuje je, a następnie podaje liczby spełniające warunki zadania.

Zadanie 7.

- Rozwiązuje zadanie tekstowe z dwiema niewiadomymi, dotyczące pojęć: droga, prędkość, czas. Zapisuje układ równań, rozwiązuje go.

Zadanie 8.

- Podaje dziedzinę wyrażenia wymiernego i upraszcza je.

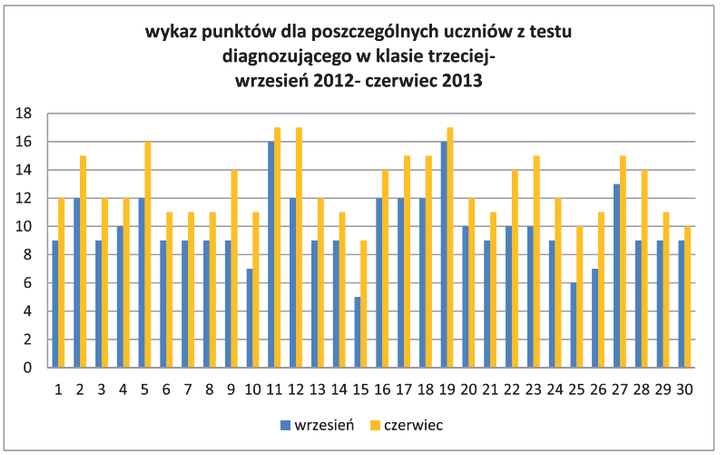

Analizując powyższy wykres, zauważyć można, że uczniowie poprawili w czerwcu swoje wyniki z testu pisanego na początku roku szkolnego. Średnia z testu we wrześniu wyniosła 9,97 pkt. zaś w czerwcu 12,90 pkt. Porównując wyniki z klasą pierwszą i drugą, średnia jest wyższa w obu przypadkach.

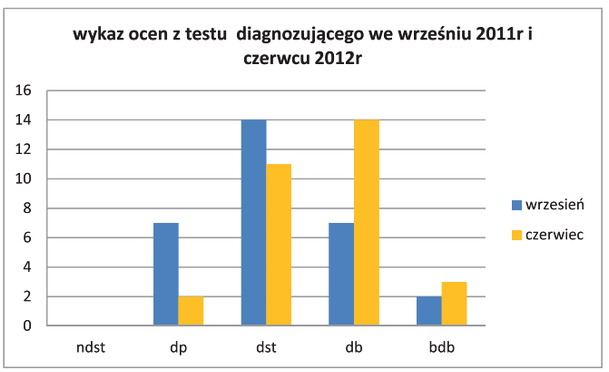

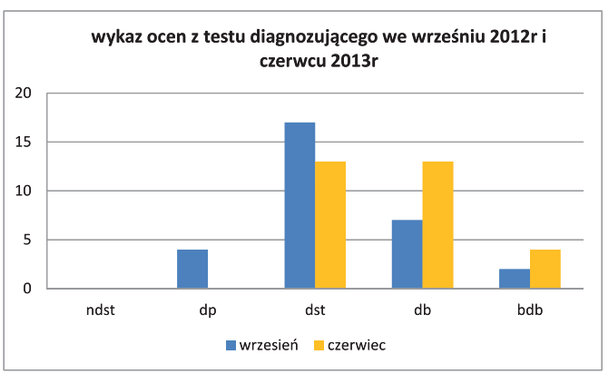

Wykres przedstawia wykaz ocen z testu uzyskanych przez uczniów w klasie trzeciej na początku i końcu roku szkolnego. Zauważyć można, że uczniowie otrzymali w czerwcu wyższe oceny. Średnia z ocen: 3,24 we wrześniu, zaś w czerwcu: 3,70. Porównując klasy niższe uczniowie uzyskali najwyższą średnią z testu we wrześniu i zarazem w czerwcu na koniec realizacji projektu.

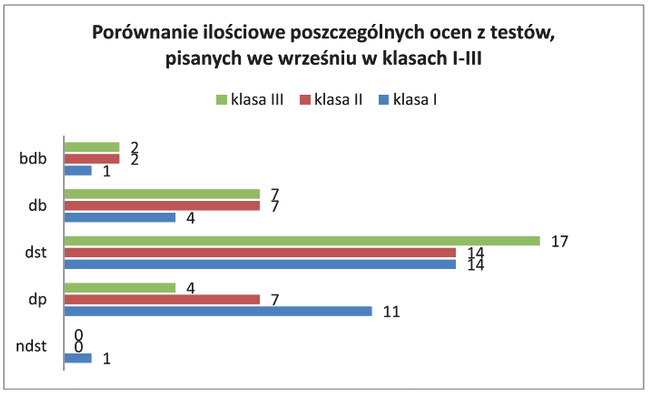

Z wykresu zauważyć można, że realizacja programu wpłynęła znacząco na wzrost osiągnięć edukacyjnych. Uczniowie zdobywają coraz lepsze oceny, zmniejsza się liczba ocen dopuszczających, wrasta liczba ocen dobrych.

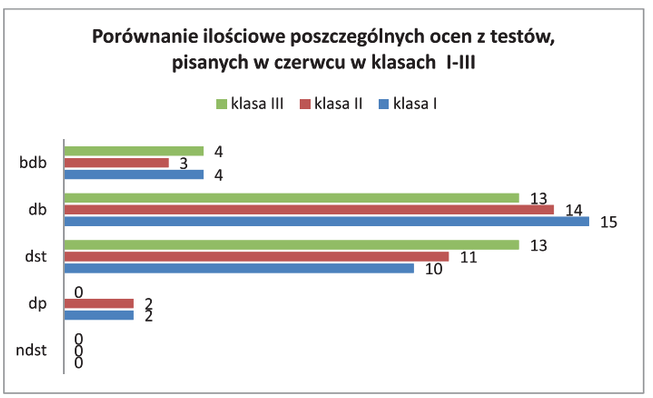

Podobne wnioski nasuwają się po analizie wyników testów pisanych w czerwcu w poszczególnych klasach. Coraz mniej jest ocen dopuszczających, w klasie trzeciej nie było ich w ogóle, natomiast wzrasta liczba ocen dobrych. Świadczy to o efektywności programu i o efektach kształcenia.

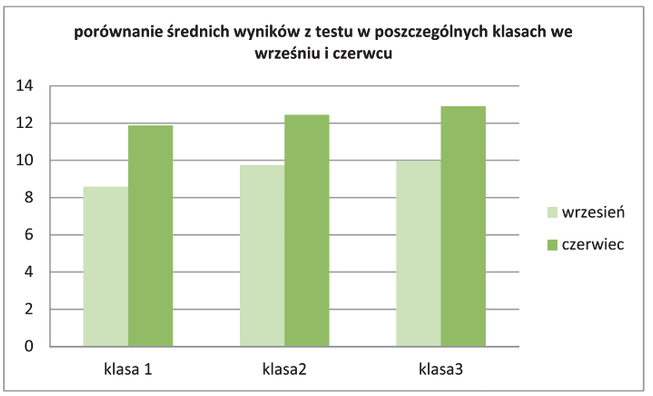

Tu, na wykresie, mamy porównanie średnich wyników z testów w poszczególnych klasach we wrześniu i w czerwcu. W każdej klasie średnia wyników z testu w czerwcu była wyższa od średniej we wrześniu. Porównując wyniki z testów we wrześniu i w czerwcu w klasach I-III zauważyć można, że uczniowie osiągali coraz wyższą liczbę punktów. Dane liczbowe przedstawia poniższa tabela:

	Średni wynik we wrześniu	Średni wynik w czerwcu	Rozstęp
Klasa I	8,58	11,87	3,29
Klasa II	9,74	12,44	2,70
Klasa III	9,97	12,90	2,93

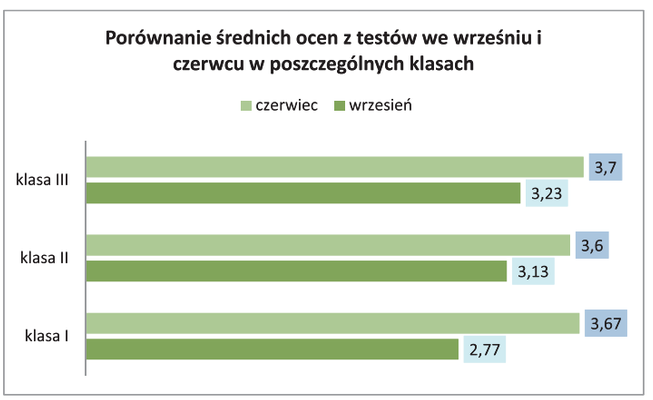

Tu, na wykresie, mamy porównanie średnich ocen z testów w poszczególnych klasach we wrześniu i w czerwcu. W każdej klasie średnia ocen z testu w czerwcu była wyższa od średniej we wrześniu. Porównując wyniki z testów we wrześniu i w czerwcu w klasach I-III, dostrzec można, że uczniowie osiągali coraz wyższą średnią ocen, co przekłada się również na wystawione oceny na świadectwie na koniec roku.

Dane liczbowe przedstawia poniższa tabela:

	Średnia ocen we wrześniu	Średnia ocen w czerwcu	Rozstęp
Klasa I	2,77	3,67	0,9
Klasa II	3,13	3,6	0,47
Klasa III	3,23	3,7	0,47

Ankieta dla uczniów przeprowadzona na zakończenie programu.

Ankieta przeprowadzona została 20 czerwca 2013 r. Uczestniczyło w niej 30 uczniów.

93% uczniów uważa, iż program przyczynił się do ich rozwoju intelektualnego, 7% wskazało, że trudno im powiedzieć.

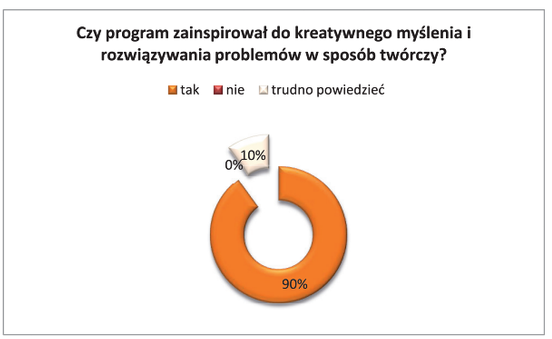

90% uczniów uważa, że program zainspirował do kreatywnego myślenia i rozwiązywania problemów w sposób twórczy, 10% wskazało, iż trudno im powiedzieć.

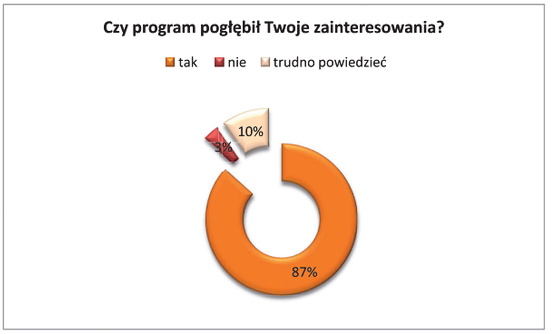

87% uczniów wskazało, iż program pogłębił ich zainteresowania, 10% uznało, że trudno powiedzieć.

Wszyscy (100%) odpowiedzieli, iż w trakcie realizacji programu stosowano nowoczesne narzędzia, wspomagające rozwiązywanie problemów.

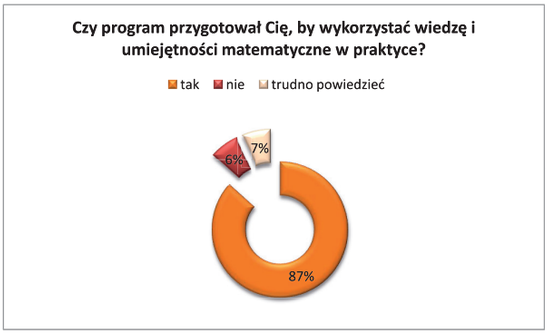

87% uczniów uznało, iż program przygotował ich, by wykorzystać wiedzę i umiejętności matematyczne w praktyce, 6% uczniów uznało, że nie zostali przygotowani, zaś 7% nie miała na ten temat zdania.

93% uczniów wskazało, iż uwzględniono w programie kształcenie wytrwałości, pracowitości i systematyczności przy podejmowaniu działań, 4% uczniów uważa, że nie uwzględniono, zaś 3% nie ma sprecyzowanego zdania na ten temat.

97% uczniów uważa, że uwzględniono w programie kształtowanie postawy samodzielności, dociekliwości i krytycyzmu w stosunku do swoich działań, 3% nie ma zdania na ten temat.

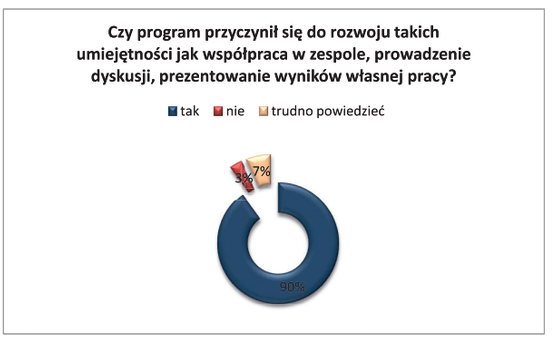

90% uznało, że program przyczynił się do rozwoju takich umiejętności, jak współpraca w zespole, prowadzenie dyskusji, prezentowanie wyników własnej pracy, 3% stwierdziło, że nie przyczynił się zaś 7% nie miała zdania.

93% uczniów wykazała, że uwzględniono w programie kształtowanie takich cech, jak życzliwość, tolerancja, prawdomówność, 4% uznała, że nie zaś 3% nie miała na ten temat zdania.

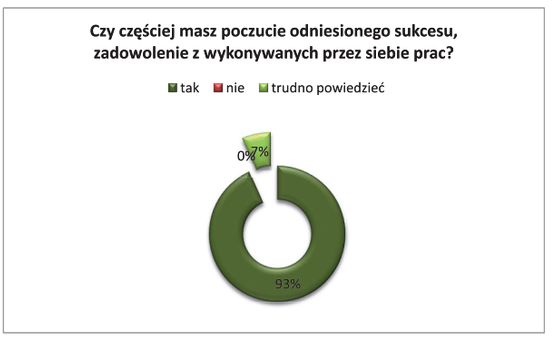

Prawie wszyscy uznali, że poprzez realizację programu mają częściej poczucie odniesionego sukcesu, zadowolenia z wykonywanych przez siebie prac. Daje im to satysfakcję.

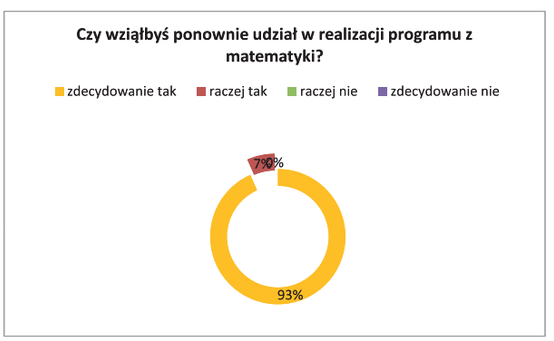

Prawie wszyscy uznali, że wzięliby ponownie udział w realizacji programu – zdecydowanie tak 93%, raczej tak 7%. Nie było osób, które nie chciałyby uczestniczyć w kolejnej edycji programu.

Wywiady z uczniami

Wywiady przeprowadzone zostały z 6 uczniami, w maju 2013 r. Uczniowie odpowiadali na następujące pytania:

- Czy sposób przekazywania wiedzy podobał Ci się?
- Jeśli tak, to dlaczego?
- Czy realizacja programu z matematyki pozwoliła Ci lepiej poznać swoje możliwości?
- Czy uzyskana wiedza i umiejętności z kompetencji przydadzą Ci się w życiu zawodowym?
- Jakie korzyści przyniosła realizacja programu?
- Jakie są Twoje plany po ukończeniu szkoły?

Uczniowie odpowiadali, że sposób przekazywania wiedzy podobał im się dlatego, że rozszerzył ich wiedzę i umiejętności. Uczniowie dowiedzieli się m.in. jak działa bank, gdzie oszczędzać, gdzie pożyczać. Poznali podstawowe pojęcia matematyki finansowej. Realizacja programu pozwoliła im lepiej poznać swoje możliwości i zaplanować swoją przyszłość po ukończeniu szkoły. Na zajęciach uczniowie korzystali z zakupionych w ramach projektu kalkulatorów graficznych i tablicy interaktywnej, wykonując obliczenia związane z oprocentowaniem lokat i kredytów. W wywiadzie uczniowie jednoznacznie twierdzili, że uzyskana wiedza i umiejętności przydadzą się w przyszłości, zarówno w życiu zawodowym, jak i prywatnym, gdyż wiążą oni swoją pracę ściśle z profilem technikum. Prawie wszyscy po ukończeniu szkoły planują dalsze kształcenie na studiach wyższych. Niektórzy będą szukać pracy w wyuczonym zawodzie. Na pytanie, jakie korzyści przyniosła realizacja programu uczniowie odpowiedzieli:

Poszerzenie wiedzy

- zdobycie wiadomości i umiejętności, które z powodzeniem wykorzystają w praktyce,
- uzyskanie lepszych wyników w nauce,
- możliwość nabycia umiejętności posługiwania się właściwymi pojęciami w zakresie matematyki,
- wykształcenie pozytywnego nastawienia do nauki i podejmowanych działań,
- udoskonalenie współpracy w grupie,
- wyrobienie dobrych cech charakteru jak: cierpliwość, zaangażowanie w pracy,
- wykształcenie umiejętności systematycznej i konsekwentnej realizacji podjętych działań,
- zwiększenie motywacji do nauki,
- wiara we własne możliwości.

Ankieta dla rodziców przeprowadzona na zakończenie programu.

Ankieta przeprowadzona została 29 maja 2013 r. Uczestniczyło w niej 10, losowo wybranych, rodziców. Ankieta była anonimowa.

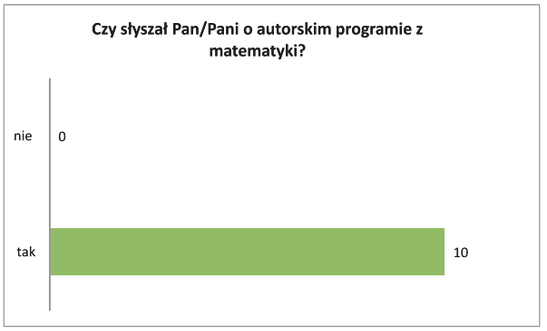

Wszyscy ankieterzy (rodzice) słyszeli o autorskim programie z matematyki, który realizowały ich dzieci przez ostatnie 3 lata.

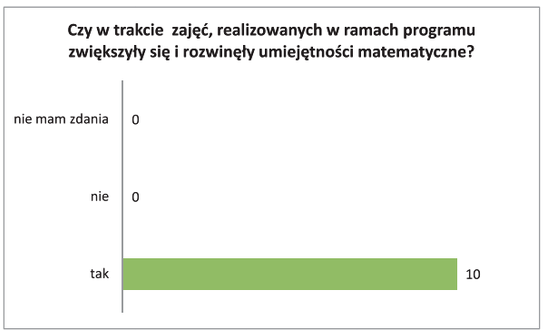

Wszyscy rodzice uznali, że w trakcie zajęć dydaktycznych, realizowanych w ramach programu, zwiększyły się i rozwinęły umiejętności matematyczne ich dzieci.

9 rodziców uznało, że realizacja programu wpłynęła na rozwiązywanie problemów w sposób twórczy; jeden nie miał zdania.

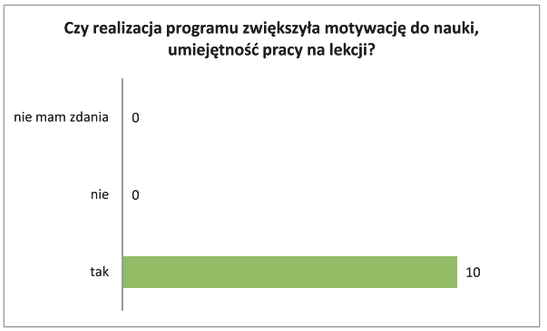

Wszyscy rodzice uznali, że realizacja programu zwiększyła motywację uczniów do nauki matematyki.

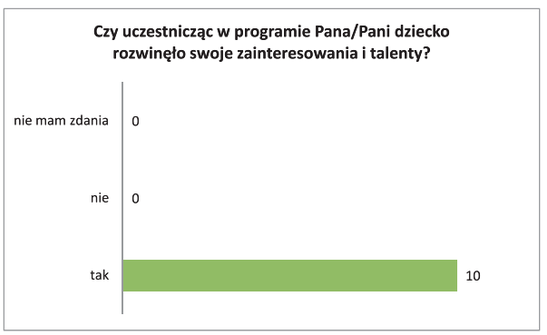

Wszyscy ankietowani rodzice uznali, iż uczestnictwo w programie rozwinęło zainteresowania i talenty ich dzieci.

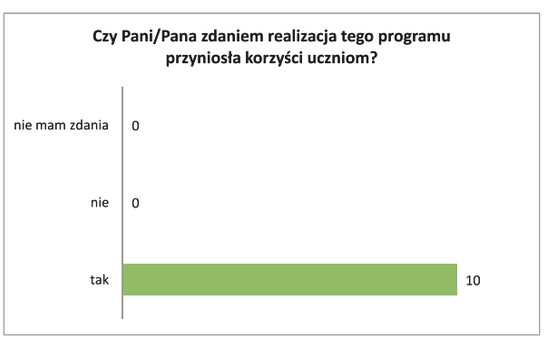

Wszyscy respondenci uznali, że realizacja tego programu przyniosła korzyści uczniom.

W dalszej części wymienili następujące korzyści:

- Rozwinięcie i poszerzenie zdolności i zainteresowań matematycznych uczniów,
- Przygotowanie do egzaminu maturalnego,
- Możliwość łączenia teorii z praktyką,
- Poszerzenie wiedzy w zakresie matematyki,
- Zwiększenie motywacji do nauki,
- Wzmocnienie relacji rówieśniczych,
- Udoskonalenie współpracy.

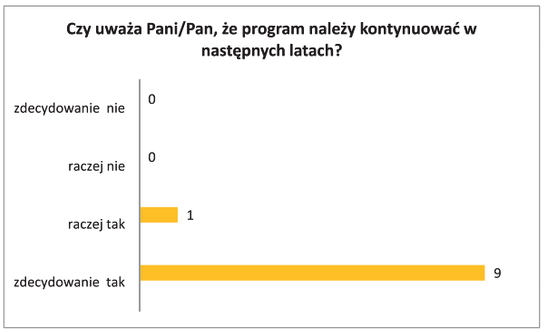

Rodzice uznali, że w następnych latach należy kontynuować realizację programu – 90% zdecydowanie tak, 10% raczej tak. Nie było głosów, które byłyby przeciwne kontynuacji realizacji programu.

4. Podsumowanie

Głównym atutem programu autorskiego jest zastosowanie innowacyjnych metod i form prowadzenia zajęć, podniesienie atrakcyjności przez stosowanie nowoczesnych środków dydaktycznych, stwarzanie okazji dającym uczniom możliwość działania, sprawdzenia siebie w różnych sytuacjach.

Istotne znaczenie w osiąganiu celów miały metody i formy organizacji zajęć oraz użyte pomoce dydaktyczne. Stosowane metody rozbudziły myślenie matematyczne i aktywność uczniów, co skutkować będzie zadowalającymi rezultatami zwłaszcza na egzaminie maturalnym 2014 r.. Częstymi metodami stosowanymi na lekcji matematyki były metody aktywizujące, które rozbudzały zainteresowanie uczniów, rozwijały twórcze myślenie i kreatywne działanie oraz podnosiły skuteczność nauczania i uczenia się. Zajęcia edukacyjne uatrakcyjniane były poprzez stosowanie różnorodnych form organizacyjnych lekcji tak, by uczniowie czuli na sobie spoczywającą odpowiedzialność za zadanie, które mają do wykonania.

Bardzo duże zaangażowanie i zaciekawienie uczniów wzbudziły lekcje, podczas których korzystali z kalkulatorów graficznych oraz tablicy interaktywnej. Realizacja celów założonych w programie odbyła się poprzez dużą liczbę ćwiczeń sprawdzających rozumienie treści nauczania, rozwiązywanie problemów „z życia wziętych", rozwiązywanie zadań o zróżnicowanym stopniu trudności. Z analizy zebranych danych (ankiet ewaluacyjnych, testów diagnozujących, wywiadów, obserwacji, analizy dokumentacji szkolnej) wynika, że wszystkie założone cele zostały osiągnięte.

Uczniowie, realizujący program autorski, osiągają lepsze wyniki od swoich rówieśników, w klasach równoległych. Świadczą o tym oceny semestralne, roczne oraz w przyszłości wynik maturalny tej klasy, który będzie wyższy od średniej krajowej i najwyższy spośród wszystkich klas zdających maturę w 2014 r. w Zespole Szkół nr 2.

Realizacji programu sprzyjało odpowiednie wyposażenie dydaktyczne, które w znaczącym stopniu wspomagało i usprawniało pracę uczniów i nauczyciela. Utrudniała zaś duża liczebność zespołu – 32 osoby w klasie pierwszej, zaś 30 osób w trzeciej. Z tego powodu nie było możliwości, by można skorzystać z pracowni komputerowej, tak, by każdy uczeń mógł pracować indywidualnie. Z przeprowadzonych ankiet wynika, że program odpowiadał możliwościom uczniów (87%). Nie była potrzebna modyfikacja programu.

5. Wnioski

Realizacja programu umożliwiła zdobycie konkretnych umiejętności związanych z matematyką i wykorzystywanych w życiu codziennym.

Ważnym atutem programu było zastosowanie odpowiednich metod nauczania. Wpłynęły one na poprawę stopnia zrozumienia przedmiotu przez uczniów oraz pomogły im opanować reguły i procesy matematyczne. Miały one również wpływ na to, w jakim stopniu uczniowie angażowali się w zajęcia i czerpali z nich przyjemność, co z kolei przełożyło się na ilość i jakość przyswajanej przez nich wiedzy. Na początku wielu uczniom brakowało wiary we własne siły co powodowało niechęć do pokonywania trudności w uczeniu się matematyki i rezygnację z podejmowania kształcenia. Obecnie, po ukończeniu klasy trzeciej, uczniowie są przekonani, że są w stanie nauczyć się tego trudnego przedmiotu. Z przeprowadzonych rozmów i wywiadów wynika, że program wyposażył uczniów w umiejętności matematyczne niezbędne do sprostania wymogom egzaminu maturalnego. Za rok wszyscy przystąpią i osiągną wysokie wyniki na egzaminie maturalnym. Wielu już teraz ma sprecyzowane dalsze plany, wiążące się z nauką na wyższych uczelniach. Powyższe argumenty świadczą o trwałości programu. Z zebranych badań wynika, że program przyczynił się do rozwoju intelektualnego uczniów (93%). Uczestnicy podwyższyli swoje kompetencje z matematyki. Rodzice (100%) uznali, że w trakcie zajęć dydaktycznych, realizowanych w ramach

programu, zwiększyły się i rozwinęły umiejętności matematyczne ich dzieci. Wg uczniów program zainspirował do kreatywnego myślenia i rozwiązywania problemów w sposób twórczy (90%). Taki sam wynik dało badanie przeprowadzone wśród rodziców, którzy uznali, że realizacja programu wpłynęła na rozwiązywanie problemów w sposób twórczy. W trakcie realizacji programu stosowano nowoczesne narzędzia wspomagające rozwiązywanie problemów. Wprowadzenie kalkulatorów graficznych, praca z wykorzystaniem tablicy interaktywnej to klucz do bardziej efektywnego nauczania i uczenia się matematyki. Kalkulatory wykonywały błyskawicznie skomplikowane rachunki, a zaoszczędzony czas można było poświęcić na nauczanie logicznego rozumowania oraz umiejętności racjonalnego wnioskowania. Wprowadzenie cennych pomocy dydaktycznych zwiększyło dociekliwość u uczniów, umożliwiło eksperymentowanie i przyspieszyło tempo uczenia się. Jest to równoznaczne z podniesieniem poziomu nauki, zarówno w sensie jakościowym, jak i ilościowym. W badaniu ankietowym wszyscy uczniowie uznali, że w trakcie realizacji programu stosowano narzędzia wspomagające rozwiązywanie problemów. Powyższe argumenty uzasadniają użyteczność programu.

Uczniowie, gdy są zmotywowani do nauki matematyki, poświęcają więcej czasu na zadania matematyczne i wykazują większy upór w rozwiązywaniu problemów matematycznych. Motywowanie uczniów jest kluczowe w podnoszeniu ich poziomu osiągnięć w szkole, a także zwiększaniu możliwości podejmowania studiów i ewentualnego wyboru kariery w dziedzinie związanej z matematyką. Wszyscy rodzice uznali, że realizacja programu zwiększyła motywację do nauki. Badanie ankietowe wśród uczniów wykazało, że 87% uczestników programu rozwinęło swoje zainteresowania i pasje, zaś 100% rodziców uznało, że ich dzieci rozwinęły swoje talenty. Pozwala to stwierdzić, że program okazał się trafny. Na podstawie przeprowadzonych testów diagnozujących w każdej klasie „na wejściu" i „wyjściu", ich analizie ilościowej i jakościowej, ocen semestralnych i rocznych można stwierdzić, że podniosły się u uczniów wyniki w nauce, co przekłada się niewątpliwie na efektywność i skuteczność programu. Ostatecznym miernikiem efektywności będzie wynik matury w 2014 r. w tej klasie oraz dalsze losy uczniów po ukończeniu technikum. Jestem pewna, że wszyscy uczniowie będą zdawać maturę, gdyż przejawiają pozytywne nastawienie i wiarę we własne zdolności, ponadto osiągną wysokie wyniki na egzaminie maturalnym.

Autorski program z matematyki przyczynił się również do rozwoju kompetencji interpersonalnych i społecznych. Podczas jego realizacji kształtowane były takie cechy jak: wytrwałość, pracowitość i systematyczność przy podejmowaniu działań (97%), życzliwość, tolerancja, prawdomówność (93%). Uwzględniono także kształtowanie postawy samodzielności, dociekliwości i krytycyzmu w stosunku do swoich działań (97%). Rozwinęły się u uczniów umiejętności współpracy w zespole, prowadzenia dyskusji, prezentowania wyników swojej pracy (90%).

Rezultaty, jakie zostały osiągnięte w programie:

- Nabycie wiadomości i umiejętności określonych w programie,
- Poszerzenie wiedzy i zainteresowań,
- Twórcze rozwiązywanie problemów,
- Zdobycie wiadomości i umiejętności, które będą wykorzystane w życiu codziennym,
- Zdobycie umiejętności skutecznego uczenia się, logicznego myślenia, kreatywności,
- Poprawa wyników w nauce,
- Wykształcenie pozytywnego nastawienia do nauki i podejmowanych działań.
- Rozwój kompetencji interpersonalnych i społecznych,
- Wykształcenie takich cech charakteru jak: cierpliwość, dokładność, pracowitość, systematyczność, zaangażowanie w pracy, koleżeńskość, życzliwość, asertywność, tolerancja, prawdomówność,
- Wykształcenie wiary we własne siły i możliwości, pozytywnej motywacji, poczucia pozytywnego myślenia,
- Przygotowanie do egzaminu maturalnego,
- Przygotowanie do studiów, dorosłego życia, pracy zawodowej, funkcjonowania w społeczeństwie,
- Poczucie odniesionego sukcesu.

6. Rekomendacje

Rekomenduje się podjęcie działań, mających na celu wprowadzenie w każdej klasie kilku godzin matematyki z podziałem na grupy (15-16 osób). Umożliwiłoby to korzystanie z pracowni komputerowej i indywidualną pracę przy komputerach. Jest wiele ciekawych programów, m.in. Hot Potatoes, CaR, GeoGebra, które można wykorzystać na lekcji matematyki w szkole średniej. Cieszą się one dużym zainteresowaniem ze strony uczniów. Jednak przy liczebności klasy 30 osób nie ma możliwości, by każdy pracował indywidualnie. Pozostaje jedynie zespołowa praca przy użyciu tablicy interaktywnej.

Rekomenduje się również podjęcie działań promujących osiągnięcia uczniów wśród społeczności szkolnej, jak również uświadamiających znaczenie analizowanych osiągnięć uczniów dla wzrostu efektów kształcenia (np. zamieszczenie informacji o osiągnięciach uczniów w gazetce szkolnej).

7. Aneks

Ankieta dla uczniów – 17 czerwca 2011 r. – badająca opinie uczestników programu, na temat sposobu prowadzenia zajęć dydaktycznych

Drogi Uczniu, oceń, które ze zdań najbardziej pasuje do Twojej opinii i zaznacz krzyżykiem.

- Tematyka zajęć dydaktycznych w klasie pierwszej była interesująca.
  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Sposób prowadzenia lekcji przez nauczyciela był ciekawy, innowacyjny.
  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Proponowane treści były dostosowane do Twoich możliwości.
  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Przygotowane materiały ćwiczeniowe, środki dydaktyczne wspomagały Twoją pracę podczas wykonywania zajęć.
  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Zaproponowane metody pracy podczas zajęć wzbogaciły Twoje praktyczne umiejętności.
  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Które z metod aktywizujących najbardziej Ci odpowiadały?
  – praca w grupach □
  – praca z użyciem kalkulatora graficznego □
  – praca z użyciem tablicy interaktywnej □
  – metoda projektu □
  – referat □
  – inne (jakie) …… □

- Mogę stwierdzić, że na zajęciach zostały przekazane wiadomości poszerzające moją wiedzę i zainteresowania.

  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Lekcje mobilizowały mnie do pracy, pobudzały kreatywność i zaangażowanie.

  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Czy na zajęciach panowała dobra atmosfera, sprzyjająca otwartej komunikacji i współpracy?

  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Inne uwagi i spostrzeżenia.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dziękuję za wypełnienie ankiety

Ankieta dla uczniów – 22 czerwca 2012 r. – badająca opinie uczestników programu, na temat sposobu prowadzenia zajęć dydaktycznych

Drogi Uczniu, oceń, które ze zdań najbardziej pasuje do Twojej opinii i zaznacz krzyżykiem.

- Tematyka zajęć dydaktycznych w klasie drugiej była interesująca.
  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Sposób prowadzenia lekcji przez nauczyciela był ciekawy, innowacyjny.
  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Proponowane treści były dostosowane do Twoich możliwości.
  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Przygotowane materiały ćwiczeniowe, środki dydaktyczne wspomagały Twoją pracę podczas wykonywania zajęć.
  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Zaproponowane metody pracy podczas zajęć wzbogaciły Twoje praktyczne umiejętności.
  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Które z metod aktywizujących najbardziej Ci odpowiadały?
  – praca w grupach
  – praca z użyciem kalkulatora graficznego
  – praca z użyciem tablicy interaktywnej
  – metoda projektu
  – referat
  – inne (jakie) ……

- Mogę stwierdzić, że na zajęciach zostały przekazane wiadomości poszerzające moją wiedzę i zainteresowania.

  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Lekcje mobilizowały mnie do pracy, pobudzały kreatywność i zaangażowanie.

  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Czy na zajęciach panowała dobra atmosfera, sprzyjająca otwartej komunikacji i współpracy?

  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Inne uwagi i spostrzeżenia.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dziękuję za wypełnienie ankiety

Ankieta dla uczniów na zakończenie programu – 20 czerwca 2013 r. – badająca, czy założone cele zostały osiągnięte

Drogi Uczniu, przeczytaj i zaznacz krzyżykiem jedną odpowiedź.

- Czy program przyczynił się do rozwoju intelektualnego?
  □ tak □ nie □ nie mam zdania

- Czy program zainspirował do kreatywnego myślenia i rozwiązywania problemów w sposób twórczy?
  □ tak □ nie □ nie mam zdania

- Czy program pogłębił Twoje zainteresowania?
  □ tak □ nie □ nie mam zdania

- Czy w trakcie realizacji programu stosowano nowoczesne narzędzia wspomagające rozwiązywanie problemów?
  □ tak □ nie □ nie mam zdania

- Czy realizacja programu wyposażyła Cię w umiejętności matematyczne niezbędne do sprostania wymogom egzaminu maturalnego?
  □ tak □ nie □ nie mam zdania

- Czy program przygotował Cię, by wykorzystać wiedzę i umiejętności matematyczne w praktyce?
  □ tak □ nie □ nie mam zdania

- Czy uwzględniono w programie kształcenie wytrwałości, pracowitości i systematyczności przy podejmowaniu działań?
  □ tak □ nie □ nie mam zdania

- Czy uwzględniono w programie kształtowanie postawy samodzielności, dociekliwości i krytycyzmu w stosunku do swoich działań?

  □ tak □ nie □ nie mam zdania

- Czy program przyczynił się do rozwoju umiejętności społecznych takich jak np.: współpraca w zespole, prowadzenie dyskusji, prezentowanie wyników własnej pracy?

  □ tak □ nie □ nie mam zdania

- Czy uwzględniono w programie kształtowanie takich cech, jak życzliwość, tolerancja, prawdomówność?

  □ tak □ nie □ nie mam zdania

- Czy częściej masz poczucie odniesionego sukcesu, zadowolenia z wykonanych przez siebie prac?

  □ tak □ nie □ nie mam zdania

- Czy wzięłabyś/wziąłbyś ponownie udział w realizacji programu z matematyki?

  □ zdecydowanie tak □ raczej tak □ zdecydowanie nie □ raczej nie

Dziękuję

Ankieta dla dyrektora szkoły – 3 września 2010 r. – badająca dokument programu

- Czy treści zawarte w programie są zgodne z obowiązującą podstawą programową nauczania matematyki?

.....

.....

.....

- Czy treści zawarte w programie są zgodne ze standardami wymagań egzaminu maturalnego?

.....

.....

.....

- Czy treści zawarte w programie uwzględniają rozwijanie matematycznych kompetencji kluczowych?

.....

.....

.....

- Czy treści zawarte w programie uwzględniają potrzeby kształcenia w zawodzie technika ekonomisty?

.....

.....

.....

- Czy program zapewnia stosowanie różnorodnych technik nauczania?

.....

.....

.....

- Czy uwzględniony w programie dobór technik i sposobów nauczania zapewnia osiągnięcie zamierzonych celów?

.....

.....

.....

Dziękuję za wypełnienie ankiety

Ankieta dla dyrektora szkoły na zakończenie programu
– 27 czerwca 2013 r. – badająca dokument programu

- Czy zajęcia realizowane w ramach programu prowadzone były zgodnie z zatwierdzonym programem?

.....

.....

.....

- Czy podczas realizacji programu wykorzystywano zakupione w ramach projektu pomoce dydaktyczne?

.....

.....

.....

- Czy w programie właściwie dobrano metody i środki dydaktyczne?

.....

.....

.....

- Czy w programie stosowano różnorodne techniki nauczania?

.....

.....

.....

- Czy realizacja programu przynosi zakładane efekty?

.....

.....

.....

- Czy uważa Pan, że program należy kontynuować w następnych latach?

.....

.....

.....

Dziękuję za wypełnienie ankiety

Ankieta dla rodziców – 29 maja 2013 r.

- Czy słyszał Pan/Pani o autorskim programie z matematyki, przygotowanym pod kątem kształcenia kompetencji kluczowych?

  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Czy w trakcie zajęć programu zwiększyły się i rozwinęły umiejętności matematyczne?

  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Czy realizacja programu wpłynęła na rozwiązywanie problemów w sposób twórczy?

  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Czy realizacja programu zwiększyła motywację do nauki, umiejętność pracy na lekcjach?

  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Czy uczestnicząc w programie Pani/Pana dziecko rozwinęło swoje zainteresowania i talenty?

  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Czy Pani/Pana zdaniem realizacja tego programu przyniosła korzyści uczniom?

  □ tak □ nie □ trudno powiedzieć

- Jeśli tak, wymień jakie:

.....

.....

.....

- Czy uważa Pani/Pan, że program należy kontynuować w następnych latach?

  □ zdecydowanie tak □ raczej tak □ zdecydowanie nie □ raczej nie

Dziękuję za wypełnienie ankiety

Test dla uczniów klasy pierwszej – 14 września 2010 r., 15 czerwca 2011 r.

Zadanie 1. 2 pkt.

Oblicz:

$$\frac{2\frac{1}{4}-3\frac{1}{2}}{\frac{1}{8}+\frac{1}{2}}=$$

$$\frac{2\frac{3}{4}:\frac{1}{7}-22}{6-(-5)}=$$

Zadanie 2. 1 pkt.

Wycieczka do Londynu kosztuje 1200 zł. Jaka byłaby cena tej wycieczki, gdyby najpierw obniżono ją o 25%, a następnie podniesiono o 25%.

Zadanie 3. 1 pkt.

Doprowadź do postaci $a\sqrt{b}$

a) $2\sqrt{12}+3\sqrt{27}=$

Zadanie 4. 2 pkt.

Oblicz:

$6^{-3}\times 6^{5}=$

$(2^{-4}\div 2^{-6})^{-1}=$

Zadanie 5. 1 pkt.

Rozwiąż układ równań:

$$\begin{cases} x+y=5 \\ x-2y=-1 \end{cases}$$

Zadanie 6. 3 pkt.

Jacek chciał mieć łyżwy i oszczędzał na ten cel po 30 zł przez x miesięcy. Po kupieniu łyżew, na co wydał $\frac{4}{5}$ zebranych pieniędzy, zostało mu 60 zł. Przez ile miesięcy oszczędzał Jacek i ile kosztowały łyżwy?

Zadanie 7. 2 pkt

Obwód trójkąta równobocznego wynosi 24 cm. Oblicz pole i wysokość tego trójkąta.

Zadanie 8. 2 pkt.

Kostkę lodu, która ma kształt prostopadłościanu o wymiarach 2 cm × 2 cm × 3 cm, wrzucono do pustej szklanki. Jaką objętość będzie miała woda po stopieniu się tej kostki? Można przyjąć, że woda otrzymana z lodu ma objętość 0 10% mniejszą niż lód.

Zadanie 9. 3 pkt.

Basia jest o 5 lat starsza od Agnieszki. Rok temu była dwa razy starsza od Agnieszki. Ile lat ma Agnieszka?

Punktacja:

17-16 bardzo dobry

15-12 dobry

11-9 dostateczny

8-5 dopuszczający

Test dla uczniów klasy drugiej – 12. września 2011 r., 19 czerwca 2012 r.

Zadanie 1. 2 pkt.

Rozwiąż równanie:

$x^2-(2-x)^2=8$

Zadanie 2. 2 pkt.

Tomek złożył w banku 7500 zł na lokatę roczną oprocentowaną 4% w skali roku. Oblicz, jaką kwotę odbierze po roku, jeśli od odsetek jest pobierany podatek w wysokości 20%

Zadanie 3. 2 pkt.

Odczytaj z wykresu funkcji f jej dziedzinę, zbiór wartości.

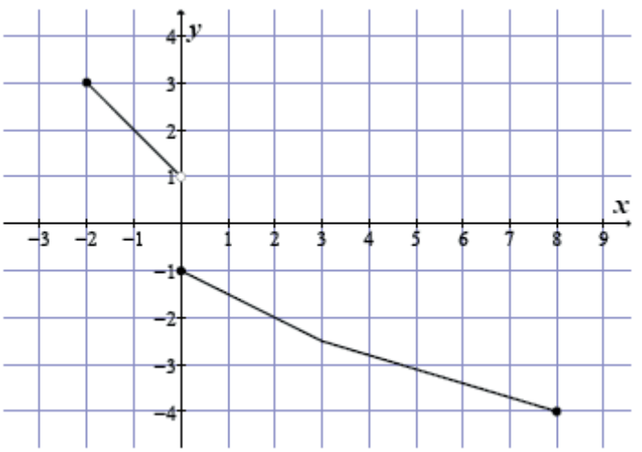

Zadanie 4. 2 pkt.

Podaj dziedzinę funkcji:

c) $f(x)=\frac{2x}{x-7}$

d) $f(x)=\sqrt{x-4}$

Zadanie 5. 2 pkt.

Naszkicuj wykres funkcji f(x)= -x+3. Podaj miejsce zerowe funkcji.

Zadanie 6. 2 pkt.

Wynajęcie lokalu A na dyskotekę kosztuje 400 zł za salę i 10 zł za każdego uczestnika. Wynajęcie lokalu B kosztuje 100 zł za salę i 15 zł za każdego uczestnika. Oblicz, przy jakiej liczbie uczestników koszty te będą równe.

Zadanie 7. 2 pkt.

Dany jest romb, którego kąt ostry ma miarę 45º, a jego pole jest równe 25. Oblicz wysokość tego rombu.

Zadanie 8. 2 pkt.

Sześcienne akwarium jest wypełnione wodą do $\frac{4}{5}$ wysokości. Oblicz wymiary tego akwarium, jeśli znajduje się w nim 100 l wody.

Zadanie 9. 2 pkt.

Oblicz:

a) $|-1+3|-\big||-6|-4\big|=$

b) $|x|=4$

Punktacja:

18-17 bardzo dobry

16-13 dobry

12-9 dostateczny

8-5 dopuszczający

Test dla uczniów klasy trzeciej – 10 września 2012 r., 20 czerwca 2013 r.

Zadanie 1. 1 pkt.

Marża równa 1,5% kwoty pożyczonego kapitału była równa 3000. Oblicz, jaką kwotę pożyczono.

Zadanie 2. 2 pkt.

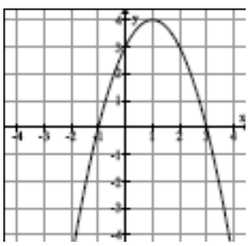

Odczytaj zbiór wartości funkcji

Podaj przedział, w którym funkcja jest rosnąca

Zadanie 3. 2 pkt.

Rozwiąż nierówność:

$x^2-3x-10<0$

Zadanie 4. 1 pkt.

Ogród ma kształt prostokąta o bokach długości 20 m i 40 m. Na dwóch końcach przekątnej tego prostokąta wbito słupki. Oblicz odległość między nimi.

Zadanie 5. 1 pkt.

Pionowy słupek o wysokości 90 cm rzuca cień o długości 60 cm. W tej samej chwili stojąca obok wieża rzuca cień długości 12 m. Jaka jest wysokość wieży?

Zadanie 6. 4 pkt.

Iloczyn pewnej liczby i liczby o 1 od niej większej jest równy 6. Oblicz sumę tych liczb.

Zadanie 7. 4 pkt.

Samochód, jadący ze średnią szybkością v, pokonał odległość 195 km. Samochód, jadący z szybkością o 20 km/h większą, pokonał w tym samym czasie 260 km. Oblicz średnie szybkości obu samochodów.

Zadanie 8. 2 pkt.

Podaj dziedzinę wyrażenia a następnie je uprość:

$$\frac{4 - x^2}{x^2 - 2x}$$

Punktacja:

17-16 bardzo dobry

15-12 dobry

11-9 dostateczny

8-5 dopuszczający

Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji
oraz Lekcji Demonstracyjnych

MATEMATYKA

Zespół Szkół Ponadgimnzajalnych
w Kościanie

Autor:
Anna Skiba

Kościan 2013

1. Opis ewaluowanego przedsięwzięcia

Badaniem objęto program zajęć realizowanych w ramach Mobilnego Instytutu Kompetencji (MIK) oraz Lekcji Demonstracyjnych (LD). Program został opracowany głównie po to, aby pomóc uczniom w opanowaniu niezbędnych wiadomości z matematyki, nieobjętych podstawą programową i nieujętych w programie nauczania, a potrzebnych im w przedmiotach zawodowych realizowanych w szkole, takich jak geodezja ogólna i geodezja inżynieryjna. Tematyka została wybrana w wyniku współpracy z nauczycielem przedmiotów zawodowych i czynnym zawodowo geodetą.

Zajęcia MIK były przeprowadzone w klasie drugiej, a LD w klasie trzeciej technikum w zawodzie technik geodeta w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Franciszka Ratajczaka w Kościanie.

Przedmiotem ewaluacji była efektywność i atrakcyjność zastosowanych metod i form pracy, a zadaniem odpowiedź na pytanie, jak przygotować kolejne zajęcia, aby w pełni osiągnąć zamierzone cele.

Przyjęte kryteria to:

a. trafność zastosowanych metod w kontekście kształtowania kompetencji kluczowych,
b. skuteczność realizacji przyjętych celów,
c. atrakcyjność zajęć.

Badaniu zostali poddani wszyscy uczniowie biorący udział w LD i MIK. Wykorzystano następujące metody i techniki badawcze:

- obserwacja,
- wywiad,
- ankiety.

Zastosowano metody najbardziej naturalne, które najczęściej stosowane są przez nauczycieli w codziennej pracy.

2. Opis danych, sposobu i terminu badania

Aby zebrać potrzebne informacje, obserwowano uczniów podczas pracy na każdym spotkaniu, a na koniec zajęć MIK i LD przeprowadzono ankiety. Rozmowy z uczestnikami po każdej lekcji pozwoliły uzupełnić zgromadzone dane.

Ankiety:

- **Pierwszą przeprowadzono na ostatnich zajęciach MIK w dniu 1 lutego 2012 r.**

Wnioski:

a. 100% ankietowanych uważa, że ich umiejętności się poprawiły,
b. 100% ankietowanych uważa, że udział w zajęciach poprawił ich kreatywność i zdolność do samodzielnego myślenia,
c. 73% ankietowanych uważa, że udział w zajęciach zainspirował ich do samodzielnego uczenia się,
d. 93% ankietowanych uważa, że zastosowane metody pozwoliły im na aktywne uczestnictwo w zajęciach,
e. 87% ankietowanych uważa, że zajęcia spełniły ich oczekiwania,
f. 100% ankietowanych uważa, że odpowiada im praca w grupach,
g. 80% ankietowanych oceniła atrakcyjność zajęć w skali 1-5 na 5, a 20% na 4.

- **Drugą w dniu 16 listopada 2012 r. na zakończenie LD.**

Wnioski:

a. 100% ankietowanych uważa, że ich umiejętności się poprawiły,
b. 80% ankietowanych uważa, że udział w zajęciach poprawił ich kreatywność i zdolność do samodzielnego myślenia,
c. 67% ankietowanych uważa, że udział w zajęciach zainspirował ich do samodzielnego uczenia się,
d. 77% ankietowanych uważa, że zastosowane metody pozwoliły im na aktywne uczestnictwo w zajęciach,
e. 100% ankietowanych uważa, że zajęcia spełniły ich oczekiwania,
f. 93% ankietowanych uważa, że odpowiada im praca w grupach,
g. 73% ankietowanych oceniła atrakcyjność zajęć w skali 1-5 na 5, a 27% na 4.

Biorąc pod uwagę obserwację uczniów i rozmowy z nimi po każdym spotkaniu, można stwierdzić, że tematyka zajęć, ich atrakcyjność oraz zastosowane metody były trafnie dobrane. Uczniowie chętnie brali udział w przeprowadzanych lekcjach i aktywnie w nich uczestniczyli.

3. Podsumowanie

Głównym atutem programu był wybór treści przydatnych uczniom w przedmiotach zawodowych oraz wykorzystanie takich środków dydaktycznych, jak komputery i tablica interaktywna.

Program został w pełni zrealizowany. Zarówno cele ogólne, jak i szczegółowe zostały osiągnięte. Przeprowadzone na zajęciach ćwiczenia oraz ilość wyliczonych przykładów i zadań świadczy o wysokim poziomie osiągnięć uczniów. Obserwując pracę młodzieży podczas zajęć, można było zauważyć dużą sprawność w rozwiązywaniu zadań, umiejętność formułowania wniosków i sporządzania notatek oraz umiejętność korzystania z materiałów danych przez nauczyciela prowadzącego lekcje. Uczniowie uzasadniali i prezentowali rozwiązania, poprawnie posługując się językiem matematycznym i nowo poznanymi pojęciami. Szybko i poprawnie wykonywali obliczenia na nowych obiektach matematycznych.

Realizacji zajęć sprzyjała tablica interaktywna, pisaki oraz papier otrzymane w ramach projektu, a także baza komputerowa szkoły. Jedynym utrudnieniem była późna pora odbywających się zajęć spowodowana rytmem pracy szkoły i dużą, tygodniową liczbą godzin uczniów technikum. Program w zupełności odpowiadał możliwościom. Nie było potrzeby modyfikacji programu.

4. Wnioski

Zajęcia przeprowadzone w ramach programu MIK i LD spełniły oczekiwania uczniów i nauczyciela prowadzącego zajęcia. Tematyka wszystkich zajęć okazała się ciekawa dla odbiorców. Widzieli oni sens poznawania pojęć i nabywania nowych umiejętności, między innymi dlatego, że cele każdej lekcji były dokładnie naświetlone i omówione. Uczniowie sprawnie wykonywali działania na macierzach, obliczali wyznaczniki drugiego i trzeciego stopnia, stosowali własności wyznaczników w nowych sytuacjach, rysowali wykresy funkcji trygonometrycznych i potrafili je wykorzystać w zadaniach.

Zajęcia przyniosły uczestnikom oczekiwane korzyści. Zostali wyposażeni w zakładane umiejętności. Zastosowane metody i formy zajęć okazały się skuteczne.

Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji
oraz Lekcji Demonstracyjnych

MATEMATYKA

Zespół Szkół Usługowo-Gospodarczych
w Pleszewie

Autor:
Izabela Mikstacka-Mikuła

Pleszew 2013

Realizacja autorskiego programu nauczania matematyki przygotowanego pod kątem kształcenia kompetencji kluczowych w roku szkolnym 2011/2012 była skutecznie wspierana i poszerzana w ramach dodatkowych zajęć z uczniami prowadzonych podczas spotkań Mobilnego Instytutu Kompetencji oraz Lekcji Demonstracyjnych. Program zakładał realizację 7 godzin zajęć z uczniami Zasadniczej Szkoły Zawodowej Nr 2 im. H. Cegielskiego Zespołu Szkół Usługowo – Gospodarczych w Pleszewie i służył przede wszystkim kształtowaniu umiejętności stosowania głównych zasad i procesów matematycznych w codziennych sytuacjach prywatnych i zawodowych – rozumowaniu w sposób matematyczny, a także znajomości miar, struktur, głównych operacji i sposobów liczenia.

Profil szkoły, jak i jej otoczenie oraz specyficzne potrzeby uczniów, zostały uwzględnione podczas przygotowywania programu zajęć dodatkowych. Przewidziane w ramach realizacji projektu formy wsparcia pozwoliły na realizację treści dostosowanych do możliwości i zainteresowań uczniów, co w połączeniu z atrakcyjną formą planowanych zajęć wyposażyło uczniów w wiedzę i umiejętności szczególnie ważne w ich przyszłości.

Zajęcia stały się także platformą do wymiany doświadczeń i dzielenia się z osobami obserwującym zajęcia spostrzeżeniami i przykładami dobrej praktyki.

Program MIK i LD zakładał realizację następujących celów:

a) ogólne

- wykorzystanie wiedzy matematycznej w życiu,
- budzenie zainteresowań matematyką,

b) szczegółowe – uczeń potrafi:

- obliczyć oprocentowanie kredytu i lokaty,
- obliczyć ratę kredytu,
- zastosować własności ciągu arytmetycznego do zadań z życia codziennego,
- obliczyć średnią ważoną, dominantę, medianę, odchylenie standardowe,
- znaleźć przykłady form architektonicznych, których modelami są poznane bryły,
- składać bryły w technice origami,
- oszacować koszty kartki okolicznościowej i sporządzić kosztorys,
- wykorzystać techniki origami do dowodzenia twierdzeń matematycznych,
- wyszukać siatki modeli z książek, internetu.

Materiał nauczania związany z celami edukacyjnymi obejmował następujące zagadnienia:

- Stereometria
- Planimetria
- Elementy statystyki
- Ciąg arytmetyczny
- Procenty
- Jednostki miar

W zajęć w ramach Mobilnego Instytutu Kompetencji zrealizowano następujące tematy :

- Matematyka w banku
- Matematyka w testach na inteligencję i łamigłówkach
- Zamiana i przeliczanie jednostek
- Czy w origami jest matematyka?
- Czy matematyka ma zastosowanie w sztuce?

Natomiast podczas lekcji demonstracyjnych:

1. Miary tendencji centralnej i miary rozproszenia
2. Zastosowanie własności ciągu arytmetycznego w zadaniach

W programie zaproponowano ewaluację przy użyciu ankiety dla ucznia, samooceny nauczyciela (arkusz samooceny), analizy SWOT programu i analizy dokumentów szkolnych (dziennika i dokumentacji programu). Jednak podczas wdrażania programu postanowiono zmodyfikować sposób ewaluacji, rezygnując z analizy SWOT.

W trakcie realizacji programu dokonano jego oceny jakości, przede wszystkim dostosowanie do predyspozycji uczniów, trafności harmonogramów programu, wpływu na efektywność nauczania/uczenia się, a także oceny efektów jego realizacji od strony odbiorców programu, czyli umiejętności uczniów, informacje zwrotne – obserwacje uczniów podczas pracy, ich zaangażowanie w wykonywane zadania.

Obserwacje pozwoliły stwierdzić, że program dostosowany jest do predyspozycji uczennic. Zajęcia odbywały się bezpośrednio po lekcjach lub przed lekcjami, co nie kolidowało z odjazdami uczennic do domów. Uczestniczki programu z zaangażowaniem realizowały powierzone zadania, chętnie brały udział w zajęciach. Do celów ewaluacji przeprowadzono także anonimową ankietę wśród młodzieży po realizacji zajęć. Największą trudność ankietowanym sprawiały pytania otwarte, część uczennic na pytania te nie odpowiedziała.

Wyniki zamieszczono w tabeli:

	Pytanie	Skala			
		Nie	Raczej nie	Raczej tak	Tak
1.	Czy potrafisz obliczyć oprocentowanie kredytu i lokaty?	5%	5%	30%	60%
2.	Czy potrafisz obliczyć ratę kredytu?		10%	30%	60%
3.	Czy potrafisz zastosować własności ciągu arytmetycznego do zadań z życia codziennego?	10%	20%	50%	10%
4.	Czy potrafisz obliczyć średnią ważoną, dominantę, medianę, odchylenie standardowe?	5%	20%	70%	5%
5.	Czy potrafisz znaleźć przykłady form architektonicznych, których modelami są poznane bryły?		15%	80%	5%
6.	Czy potrafisz składać bryły w technice orgiami?	5%	10%	80%	5%
7.	Czy potrafisz oszacować koszty kartki okolicznościowej i sporządzić kosztorys?			80%	20%
8.	Czy potrafisz wykorzystać techniki origami do dowodzenia twierdzeń matematycznych?	15%	30%	55%	
9.	Wymień, co przyniosło Ci najwięcej satysfakcji podczas realizacji zadań?	• możliwość prezentowania, • wspólne podejmowanie decyzji.			
10.	Wymień, jakie elementy stanowiły dla Ciebie największą trudność?	• obserwowanie zajęć przez innych, • wykorzystywanie techniki origami do dowodzenia twierdzeń matematycznych.			
11.	Jakie nowe umiejętności matematyczne nabyłaś podczas realizacji projektu MIK?	• potrafię wykorzystać wiedzę matematyczną w życiu, • potrafię obliczyć oprocentowanie kredytu i lokaty, • potrafię obliczyć ratę kredytu, • potrafię zastosować własności ciągu arytmetycznego do zadań z życia codziennego, • potrafię obliczyć średnią ważoną, dominantę, medianę, • potrafię znaleźć przykłady form architektonicznych, których modelami są poznane bryły, • potrafię składać bryły w technice orgiami, • potrafię oszacować koszty kartki okolicznościowej i sporządzić kosztorys.			

Wyniki ankiety są zadowalające. 90% uczennic stwierdziło, że potrafi obliczyć ratę zaciągniętego kredytu i obliczyć zyski z lokat, 60% potrafi zastosować własności ciągu arytmetycznego do zadań z życia codziennego, 75% badanych potrafi obliczyć średnią ważoną, dominantę, medianę, odchylenie standardowe, 85% potrafi znaleźć przykłady form architektonicznych, których modelami są poznane bryły, tyleż samo potrafi składać bryły w technice orgiami. 100% pytanych uczennic potrafi oszacować koszty kartki okolicznościowej i sporządzić kosztorys. Jednak tylko 55% potrafi wykorzystać techniki origami do dowodzenia twierdzeń matematycznych.

Nauczyciel udzielił odpowiedzi na następujące pytania:

ARKUSZ SAMOOCENY NAUCZYCIELA

Imię i nazwisko: Izabela Mikstacka-Mikuła

Staż pracy: 19 lat

KOMPETENCJE DYDAKTYCZNE

(to przede wszystkim umiejętności przygotowania i prowadzenia zajęć)

Oceń w skali 1-10.

- Umiejętność logicznego konstruowania zajęć – 10
- Umiejętność formułowania i operacjonalizacji celów dydaktycznych – 9
- Umiejętność doboru i różnicowania metod i technik nauczania – 9
- Umiejętność w zakresie kontroli i oceny wyników nauczania – 9
- Stosowanie pomocy dydaktycznych i środków audiowizualnych – 9
- Umiejętność atrakcyjnego prowadzenia zajęć – 9

KOMPETENCJE PSYCHOLOGICZNE

(to umiejętność inspirowania, motywowania uczniów do nauki, integrowania ich w zespół oraz umiejętność kierowania zespołem)

Oceń w skali 1-10.

- Otwarta i przyjazna postawa wobec uczniów – 10
- Umiejętność motywowania uczniów do nauki – 9
- Umiejętność integracji zespołu klasowego – 9
- Umiejętność inspirowania uczniów do twórczych poszukiwań, aspiracji, wychodzenia ponad przeciętność – 8
- Umiejętność stwarzania warunków dla rozwijania aktywności uczniów – 10
- Elastyczność w dostosowywaniu własnego stylu kierowania do stopnia dojrzałości uczniów – 10
- Umiejętność kontrolowania stresu własnego i uczniów – 7
- Kultura osobista – 10

Narzędzia wykorzystane do ewaluacji

KARTA OCENY PROGRAMU AUTORSKIEGO W PROJEKCIE „SZKOŁA KLUCZOWYCH KOMPETENCJI”

Postaw X przy wybranych odpowiedziach – 1 najniższy 5, najwyższy lub wpisz odpowiedzi.

	Pytanie	Skala			
		Nie	Raczej nie	Raczej tak	Tak
1.	Czy potrafisz obliczyć oprocentowanie kredytu i lokaty?				
2.	Czy potrafisz obliczyć ratę kredytu?				
3.	Czy potrafisz zastosować własności ciągu arytmetycznego do zadań z życia codziennego?				
4.	Czy potrafisz obliczyć średnią ważoną, dominantę, medianę, odchylenie standardowe?				
5.	Czy potrafisz znaleźć przykłady form architektonicznych, których modelami są poznane bryły?				
6.	Czy potrafisz składać bryły w technice orgiami?				
7.	Czy potrafisz oszacować koszty kartki okolicznościowej i sporządzić kosztorys?				
8.	Czy potrafisz wykorzystać techniki origami do dowodzenia twierdzeń matematycznych?				
9.	Wymień, co przyniosło Ci najwięcej satysfakcji podczas realizacji zadań.				
10.	Wymień, jakie elementy stanowiły dla Ciebie największą trudność.				
11.	Jakie nowe umiejętności matematyczne nabyłaś podczas realizacji projektu MIK?				

ARKUSZ SAMOOCENY NAUCZYCIELA

Imię i nazwisko .....

Staż pracy .....

KOMPETENCJE DYDAKTYCZNE

(to przede wszystkim umiejętności przygotowania i prowadzenia zajęć)

Oceń w skali 1-10.

Umiejętność logicznego konstruowania zajęć

.....

Umiejętność formułowania i operacjonalizacji celów dydaktycznych

.....

Umiejętność doboru i różnicowania metod i technik nauczania

.....

Umiejętność w zakresie kontroli i oceny wyników nauczania

.....

Stosowanie pomocy dydaktycznych i środków audiowizualnych

.....

Umiejętność atrakcyjnego prowadzenia zajęć

.....

KOMPETENCJE PSYCHOLOGICZNE

(to umiejętność inspirowania, motywowania uczniów do nauki, integrowania ich w zespół oraz umiejętność kierowania zespołem)

Oceń w skali 1-10.

Otwarta i przyjazna postawa wobec uczniów

.....

Umiejętność motywowania uczniów do nauki

.....

Umiejętność integracji zespołu klasowego

.....

Umiejętność inspirowania uczniów do twórczych poszukiwań, aspiracji, wychodzenia ponad przeciętność

.....

Umiejętność stwarzania warunków dla rozwijania aktywności uczniów

.....

Elastyczność w dostosowywaniu własnego stylu kierowania do stopnia dojrzałości uczniów

.....

Umiejętność kontrolowania stresu własnego i uczniów

.....

Kultura osobista

.....

Z obserwacji wynika, iż uczennice w trakcie hospitowania zajęć przez innych nauczycieli czy też przez dyrektora, zachowywały się mniej swobodnie, ale też mocniej angażowały się w wykonywanie zadań. Według uczennic obecność osób zewnętrznych wywoływała przynajmniej na początku stres. Przechodził on w trakcie upływających minut i był coraz mniejszy na kolejnych zajęciach programu. Jest to element ważny, bowiem umiejętność radzenia sobie ze stresem jest jedną z umiejętności, w jakie winien być wyposażony współczesny człowiek. W wyniku realizacji programu uznano, że jego największym atutem jest odwoływanie się podczas realizacji zajęć do sytuacji z życia codziennego. Program został zrealizowany, a założone cele osiągnięte. Realizacji programu sprzyjały pomoce dydaktyczne otrzymywane w ramach projektu, wyposażenie pracowni przez szkołę. Wspólna realizacja programu sprzyjała lepszemu poznaniu, dobrej zabawie (gry edukacyjne), odkrywaniu siebie w nowych rolach i powierzonych zadaniach. Udział w programie sprzyjał wymianie doświadczeń naukowych i dydaktycznych, nawiązywaniu współpracy oraz doskonaleniu praktycznej znajomości matematyki.

Szczegółowa analiza ankiet wykazała, że realizowane treści nauczania były dla uczennic zrozumiałe. Stwierdzono, że będą one przydatne w dorosłym życiu – zarówno prywatnym jak i zawodowym. Zajęcia matematyczne realizowane w ramach programu Mobilnego Instytutu Kompetencji oraz Lekcji Demonstracyjnych w klasie IId ZSZ spełniły oczekiwania młodzieży.

Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji
oraz Lekcji Demonstracyjnych

MATEMATYKA

Zespół Szkół nr 2
w Golubiu-Dobrzyniu

Autor:

Katarzyna Cieciurska

Golub-Dobrzyń 2013

1. Opis ewaluowanego przedsięwzięcia poddanego ewaluacji

Celem programu było wspieranie i poszerzanie w ramach dodatkowych zajęć realizacji programu nauczania matematyki przygotowanego pod kątem kształcenia kompetencji kluczowych. Program przygotowany został dla klasy Technikum Ekonomicznego w Zespole Szkół Nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu i służył przede wszystkim kształtowaniu umiejętności wykorzystywania myślenia matematycznego w celu rozwiązywania problemów wynikających z codziennych sytuacji, podnoszenia świadomości znaczenia wiedzy i czynności poprawnego liczenia, formułowania pytań, wyciągania wniosków opartych na dowodach, stosowania umiejętności wnioskowania opartego na logice i wyobraźni, przygotowania do życia we współczesnym świecie jak również kształceniu wytrwałości, pracowitości i systematyczności przy podejmowaniu działań.

Podczas doboru materiału nauczania uwzględniono specyfikę szkoły, zadbano o korelację z przedmiotami zawodowymi oraz ogólnokształcącymi, a także z zainteresowaniami uczniów. W kształceniu w zawodzie ekonomicznym zwrócono szczególną uwagę na działania pozwalające wzmocnić kompetencje matematyczne uczniów, gdyż te umiejętności i wiedza będą pomocne absolwentom w pracy zawodowej lub w dalszym kształceniu. Absolwenci kształcący się w zawodzie technik ekonomista będą mogli podjąć pracę w instytucjach związanych z bankowością, podatkami, w obrocie i zarządzaniu nieruchomościami oraz wszelkimi podmiotami gospodarczymi, w których potrzebna jest wiedza i umiejętności z zakresu finansów i rachunkowości. W zajęciach realizowanych w ramach MIK i LD brało udział 30 uczniów klasy Technikum Ekonomicznego, którzy chętnie uczestniczyli we wszystkich lekcjach. Uczniowie tej klasy to osoby w większości nie mające problemów w nauce matematyki, zainteresowane nauką i mające sprecyzowane plany na przyszłość.

Ocena ewaluacji dotyczyła trafności doboru i atrakcyjności tematów, skuteczności metod i formy pracy oraz umiejętności uczniów. Ewaluacji poddani zostali wszyscy uczniowie, biorący udział w zajęciach oraz nauczyciel prowadzący. Narzędzia ewaluacyjne wykorzystane przy badaniu to: informacje zwrotne od uczniów (ankieta, wywiad), refleksje nauczyciela, informacje zwrotne od nauczycieli – obserwatorów (karta obserwacji).

2. Opis danych, sposobu i terminu badania

- Mobilny Instytut Kompetencji

Zajęcia w ramach Mobilnego Instytutu Kompetencji odbywały się od 15 marca 2011 do 23 kwietnia 2012 roku, łącznie pięć jednostek lekcyjnych. Dotyczyły następujących zagadnień:

- Jak działa bank? Jak oszczędzać, gdzie pożyczać? Oszczędzanie w bankach i funduszach.
- Zastosowanie funkcji liniowej do opisu zależności w przyrodzie, gospodarce i życiu codziennym.
- Podstawowe pojęcia matematyki finansowej. Obliczenia związane z oprocentowaniem lokat i kredytów.
- Czytanie i rozumienie tekstu matematycznego.
- Problemy ekonomiczne i fizyczne a funkcja kwadratowa.

Ewaluacja programu dotyczyła stopnia opanowania umiejętności przez uczniów, jakości opracowanego programu w trakcie jego realizacji, trafności doboru i atrakcyjności tematów, skuteczności metod i formy pracy. Ewaluacji poddani zostali wszyscy uczniowie, biorący udział w zajęciach oraz nauczyciel prowadzący. Jednym z narzędzi ewaluacyjnych wykorzystanych przy badaniu były refleksje nauczyciela.

Nauczyciel przez cały czas odbywania się zajęć obserwował pracującą młodzież, ich zaangażowanie i postępy. Z obserwacji wynika, że dużym zainteresowaniem cieszyły się wszystkie zajęcia. Uczniowie zapoznali się z pojęciami: kredyt, obligacje, lokata, oprocentowanie stałe, zmienne, fundusz inwestycyjny, kapitalizacja odsetek. Dzięki uczestnictwu w zajęciach wiedzą, gdzie założyć swoje konto, jaką lokatę wybrać, w którym banku zaciągnąć kredyt. Świetnie radzą sobie z wykonywaniem obliczeń związanych z tematyką bankową, analizują i porównują konkretne oferty bankowe. Ponadto udział w zajęciach Mobilnego Instytutu Kompetencji wyposażył uczniów w umiejętności budowania modeli matematycznych dla różnorodnych sytuacji z życia codziennego oraz ich wykorzystania do rozwiązywania problemów praktycznych.

Drugim narzędziem ewaluacyjnym, wykorzystanym do MIK, były wywiady przeprowadzone z grupą 10 uczniów w dniu 23 kwietnia 2012 r. Uczniowie odpowiadali na pytania:

- Czy sposób przekazywania wiedzy podobał Ci się? Jeśli tak, to dlaczego?
- Czy zdobyta wiedza i umiejętności z kompetencji matematycznej przydadzą Ci się w życiu zawodowym?
- Jakie korzyści przyniósł program zajęć realizowanych w ramach Mobilnego Instytutu Kompetencji?

Uczniowie odpowiadali, że sposób przekazywania wiedzy podobał im się dlatego, że rozszerzył ich wiedzę i umiejętności o treści, które nie występowały na lekcji matematyki. Uczniowie dowiedzieli się m.in. jak działa bank, gdzie oszczędzać, gdzie pożyczać. Poznali podstawowe pojęcia matematyki finansowej. Realizacja programu pozwoliła im lepiej poznać swoje możliwości i zaplanować przyszłość po ukończeniu szkoły. Na zajęciach korzystali z zakupionych w ramach projektu kalkulatorów graficznych i tablicy interaktywnej, wykonując obliczenia związane m.in. z oprocentowaniem lokat i kredytów. W wywiadzie jednoznacznie twierdzili, że uzyskana wiedza i umiejętności przydadzą się w życiu, zarówno zawodowym, jak i prywatnym, gdyż wiążą oni swoją pracę ściśle z profilem technikum. Na pytanie, jakie korzyści przyniosła realizacja programu uczniowie odpowiedzieli: poszerzenie wiedzy, zdobycie wiadomości i umiejętności, które z powodzeniem wykorzystają w praktyce, zdobycie lepszych wyników w nauce, możliwość nabycia umiejętności posługiwania się właściwymi pojęciami w zakresie matematyki, wykształcenie pozytywnego nastawienia do nauki i podejmowania działań, udoskonalenie współpracy w grupie, wyrobienie dobrych cech charakteru, jak: cierpliwość, zaangażowanie w pracy, zwiększenie motywacji do nauki oraz wiarę we własne możliwości.

Lekcja Demonstracyjna nr 1

Pierwsza Lekcja Demonstracyjna odbyła się 05.04.2011 roku, a jej temat brzmiał „Zastosowanie funkcji do opisywania zjawisk z życia codziennego”

Jednym z narzędzi ewaluacyjnych były refleksje i obserwacje nauczyciela, które dokonywane były przez cały czas zajęć. Dotyczyły one między innymi trafności doboru i atrakcyjności tematu, skuteczności metod i form pracy oraz umiejętności uczniów. Z obserwacji wynikało, że uczniom podobał się temat i chętnie brali w nich w udział. Zastosowanie różnorodnych form pracy bardzo angażowało młodzież do działania. Uczniowie chętnie pracowali z kalkulatorami graficznymi, które usprawniały pracę na lekcji.

Drugim narzędziem ewaluacyjnym była informacja zwrotna od uczniów w formie ankiety, która dotyczyła oceny stanu ich wiedzy po odbytych zajęciach, oceny przydatności zajęć, stopnia wykorzystania wiedzy i umiejętności oraz uzyskania informacji, co można byłoby zmienić. Z ankiety wynika, że zdecydowana większość uczniów uważa, że zajęcia były przydatne (93%), pozostali nie mieli sprecyzowanego zdania. Wiedza i umiejętności zdobyte na tej lekcji wykorzystane zostaną w życiu codziennym (87%). Wszyscy uczniowie, biorący udział w zajęciach zadeklarowali, że nic by nie zmienili w lekcji (100%).

Kolejnym narzędziem ewaluacyjnym były arkusze obserwacji wypełniane przez nauczycieli obserwujących zajęcia. Dotyczyły one tematu lekcji, celu lekcji, form pracy uczniów, metod nauczania, środków dydaktycznych, roli nauczyciela oraz uczniów. Z analizy wynika, że temat

lekcji był zrozumiały i zaprezentowany w sposób interesujący, można byłoby skrócić trochę czas prezentacji multimedialnej. W celach lekcji uwzględniono podstawę programową, kluczowe kompetencje oraz profil kształcenia. Cele były w pełni zrealizowane. Formy pracy odpowiednie – praca zespołowa, grupowa i indywidualna. Metody nauczania oraz środki dydaktyczne różnorodne – m.in. prezentacja multimedialna, praca z kalkulatorami. Uczniowie byli bardzo aktywni i zainteresowani tematem.

Lekcja Demonstracyjna nr 2

Druga Lekcja Demonstracyjna odbyła się 22. marca 2012 roku. Jej temat brzmiał: „Zadania prowadzące do ekstremum funkcji kwadratowej".

Jednym z narzędzi ewaluacyjnych używanych do badania, były obserwacje i refleksje nauczyciela prowadzącego zajęcia. Z obserwacji wynikało, że temat zajęć był ciekawy, uczniowie pracowali z dużym zaangażowaniem. Na lekcji rozpoznawali zależności funkcyjne umieszczone w kontekście praktycznym. Doskonalili umiejętność wyznaczania ekstremum, czytanie ze zrozumieniem tekstu, w którym występowały pojęcia matematyczno-fizyczne i ekonomiczne oraz rozwijali umiejętność pracy z kalkulatorami graficznymi. Lekcja demonstracyjna wzbudziła wiele emocji, gdyż uczniowie pracowali w grupach i rywalizowali z sobą, która grupa pierwsza wykona poprawnie zadania. Była to jednak zdrowa rywalizacja między uczniami.

Kolejnym narzędziem ewaluacyjnym były arkusze wypełniane przez nauczycieli obserwujących zajęcia. Dotyczyły one tematu lekcji, celu, formy i metod pracy, środków dydaktycznych, roli nauczyciela oraz uczniów. Z analizy wynika, że temat lekcji sformułowany był precyzyjnie i zaprezentowany uczniom w sposób czytelny. W celach lekcji uwzględniono podstawę programową, kluczowe kompetencje oraz profil kształcenia zawodowego. Cele były w pełni zrealizowane. Formy pracy były odpowiednie do tematu, metody nauczania oraz środki dydaktyczne różnorodne. Uczniowie byli bardzo aktywni, zainteresowani tematem i posługujący się zdobytą wiedzą.

Lekcja Demonstracyjna nr 3

Ostatnia Lekcja Demonstracyjna odbyła się 03 grudnia 2012 roku. Jej temat brzmiał: „Wykorzystanie niektórych matematycznych metod dowodzenia w rozwiązywaniu zadań na dowodzenie".

Jednym z narzędzi ewaluacyjnych były obserwacje i refleksje nauczyciela prowadzącego zajęcia. Na lekcji uczniowie kształcili umiejętność czytania tekstu matematycznego ze zrozumieniem, umiejętność analizy treści zadania oraz wyciągania wniosków na podstawie rysunków. Z obserwacji wynika, że temat zajęć był trudny, szczególnie dla osób mających

problemy w nauce matematyki. Mimo to młodzież bardzo pilnie i starannie pracowała. W razie problemów zadawała pytania, które i wspólnie z całą klasą były rozwiązywane. Lekcja była typową lekcją matematyki, więc nie wzbudzała w uczniach takich emocji, jak wcześniejsza lekcja demonstracyjna.

Drugim narzędziem ewaluacji wykorzystanym na lekcji demonstracyjnej była karta ewaluacji – tarcza strzelecka dla uczniów, biorących udział w zajęciach. Dotyczyła ona oceny pracy ucznia pod względem wiedzy zaangażowania, koncentracji uwagi i współpracy z innymi. W ankiecie wzięli udział wszyscy uczniowie klasy III technikum ekonomicznego. Każdy uczeń miał oddać cztery strzały, po jednym w każdej ćwiartce, oceniając swoją pracę na lekcji. Im strzał był bliższy środka, tym uczeń lepiej się oceniał. Strzał najbliższy środka leżał w części nr 1, dalszy w nr 2 itd.

Zestawienie wyników

Pozycja	1	2	3	4	5
Wiedza	20 (67%)	7 (23%)	3 (10%)	0	0
Koncentracja uwagi	22 (73%)	6 (20%)	2 (7%)	0	0
Współpraca z innymi	18 (60%)	9 (30%)	3 (10%)	0	0
Zaangażowanie	21 (70%)	5 (17%)	4 (13%)	0	0

Analizując wiedzę, 90% uczniów ocenia stan swojej wiedzy dość wysoko, a 10% nisko. Powodem takiego stanu może być fakt, że treści tych zajęć były dość trudne, ponieważ wykraczały ponad podstawę programową. 93% strzałów oddanych do ćwiartki koncentracja uwagi mieści się w wynikach wysokich. Wynika stąd, że uczniowie byli skoncentrowani i nastawieni na przyswajanie nowych, dość trudnych treści. Wysoko oceniono również współpracę z innymi (75%), zarówno z nauczycielem, jak i ze swoimi kolegami i koleżankami. Zaangażowanie rozkładało się trochę inaczej: tylko 55% wyników mieściło się w dwóch najwyższych częściach, a 45% w poziomie 3. Wynikiem tego mogła być późna pora, bo zajęcia odbywały się w godzinach popołudniowych. Uczniowie byli przemęczeni po całym dniu zajęć. W takich porach najlepiej zrobić zajęcia, które mniej przypominają zwykłą lekcje matematyki – wprowadzić dużo zabawy i treści, które nie wymagałyby tyle wysiłku.

3. Podsumowanie

Głównym atutem programu było zastosowanie innowacyjnych metod i form prowadzenia zajęć, podniesienie atrakcyjności przez stosowanie nowoczesnych środków dydaktycznych, stwarzanie okazji dającym uczniom możliwość działania. Z analizy zebranych danych (ankiet, wywiadów, obserwacji, analizy dokumentacji szkolnej) wynika, że wszystkie założone cele zostały osiągnięte.

Uczniowie, biorący udział w programie, osiągają lepsze wyniki od swoich rówieśników, w klasach równoległych. Świadczą o tym oceny semestralne oraz roczne.

Realizacji programu sprzyjało odpowiednie wyposażenie dydaktyczne, które w znacznym stopniu wspomagało i usprawniało pracę uczniów i nauczyciela.

Utrudnieniami była późna pora zajęć, które odbywały się popołudniami, po zakończeniu zajęć programowych. Uczniowie byli już przemęczeni, co mogło wpływać na szybką dekoncentrację. Utrudnieniem była również duża liczebność zespołu – 30 osób. Z tego powodu nie było możliwości skorzystania z pracowni komputerowej tak, by każdy uczeń mógł pracować indywidualnie. Z przeprowadzonych ankiet wynika, że zdecydowana większość programu odpowiadała możliwościom uczniów (88%). Były zajęcia trudniejsze, które adresowano do wszystkich uczniów, ale zwłaszcza do tych zdolniejszych.

Żadnych modyfikacji nie wprowadzono za wyjątkiem modyfikacji terminów zajęć, ale one były poprzedzone odpowiednim aneksem.

4. Wnioski

Zajęcia w ramach MIK i LD umożliwiły zdobycie konkretnych umiejętności związanych z matematyką i wykorzystywanych w życiu codziennym. Oś programu stanowiło kształcenie umiejętności liczenia, rozumienia terminów i pojęć matematycznych, wykształcenie umiejętności budowania modeli matematycznych oraz ich wykorzystania do rozwiązywania problemów praktycznych.

Uczniowie nabrali przekonania, że ich rozeznanie w świecie, interpretacja zjawisk i wysiłek umysłowy dadzą pozytywne efekty. Na podstawie przeprowadzonej na koniec programu ankiety, oceniającej trafność programu wynika, że zajęcia, w których brali udział, podobały się uczniom (100%), zdobyte umiejętności będą przydatne w przyszłości (93%), układ programu spełnił ich oczekiwania (87%), przedstawiona tematyka była jasna i przejrzysta (90%), tematyka zajęć interesująca (90%).

Program zajęć realizowanych w ramach Mobilnego Instytutu Kompetencji (MIK) oraz Lekcji Demonstracyjnych (LD) przyczynił się do rozwoju intelektualnego uczniów (93%) Uczestnicy podwyższyli swoje kompetencje z matematyki. Wg uczniów program

zainspirował do kreatywnego myślenia i rozwiązywania problemów w sposób twórczy (90%). W trakcie realizacji programu stosowano nowoczesne narzędzia wspomagające rozwiązywanie problemów. Wprowadzenie kalkulatorów graficznych, praca z wykorzystaniem tablicy interaktywnej to klucz do bardziej efektywnego nauczania i uczenia się matematyki. Wprowadzenie cennych pomocy dydaktycznych zwiększyło dociekliwość u uczniów, umożliwiło eksperymentowanie i przyspieszyło tempo uczenia się. Jest to jednoznaczne z podniesieniem poziomu nauki, w sensie jakościowym i ilościowym.

Program zajęć w ramach MIK i LD przyczynił się również do rozwoju kompetencji interpersonalnych i społecznych. Podczas jego realizacji kształtowane były takie cechy, jak: wytrwałość, pracowitość i systematyczność przy podejmowaniu działań, życzliwość, tolerancja, prawdomówność. Uwzględniono także kształtowanie postawy samodzielności, dociekliwości i krytycyzmu w stosunku do swoich działań. Rozwinęły się u uczniów umiejętności współpracy w zespole, prowadzenia dyskusji, prezentowania wyników swojej pracy.

Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji
oraz Lekcji Demonstracyjnych

PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Regionalna Szkoła Turystyczna
w Polanicy Zdroju

Autor:
Beata Dreszer

Polanica Zdrój 2013

1. Opis przedsięwzięcia poddanego ewaluacji

a. Cele programu

Celem ogólnym programu było kształtowanie przedsiębiorczej postawy uczniów – dostosowując ją do zmieniającego się rynku pracy oraz wymagań rynku UE, jak też przygotowanie uczniów do aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu gospodarczym.

b. Zakładane efekty

W wyniku zrealizowania programu MIK i LD uczestniczący w zajęciach uczeń będzie potrafił: tworzyć skuteczny wizerunek własnego przedsiębiorstwa, stworzyć kampanię reklamową dóbr i usług, analizować i badać lokalny rynek, analizować dane statystyczne dotyczące rynku dóbr i usług, planować działania marketingowe firmy w swojej miejscowości, dokonywać doboru pracowników, analizować oczekiwania pracownika i pracodawcy, identyfikować papiery wartościowe.

c. Charakterystyka grupy, w której realizowany był program

Próbę badawczą stanowili uczniowie, biorący udział w projekcie – w zakresie kompetencji przedsiębiorczość. Jest to grupa 25 osobowa – jedna klasa – obecnie III technikum, w zawodzie technik organizacji usług gastronomicznych. W zajęciach MIK i LD nie zawsze uczestniczyli wszyscy uczniowie klasy, był to różny skład, niektóre osoby brały udział każdorazowo. Wynika to z różnego zmotywowania uczniów tej grupy, bardzo różnorodnej, ale też z niemożności korzystania z zajęć w późniejszych godzinach – pozalekcyjnych – przez młodzież dojeżdżającą do niektórych oddalonych znacznie miejscowości.

2. Założenia metodologiczne ewaluacji

a. Celem ewaluacji było zbadanie efektów realizowanego programu.

b. Przedmiotem ewaluacji były osiągnięcia dydaktyczne uczniów. Obiektem ewaluacji – program MIK i LD. Wyniki ewaluacji mają posłużyć przede wszystkim nauczycielowi realizującemu program, głównie w celu dodania lub usunięcia pewnych metod czy technik pracy, ocenienia skuteczności zajęć i możliwości ich zweryfikowania.

c. Metody i techniki badawcze.

Kontrola i ocena osiągnięć uczniów była dokonywana poprzez:

- testy (w różnej formie, np. pytań wielokrotnego wyboru, uzupełnień);
- krzyżówki tematyczne – zarówno układanie krzyżówek, jak też rozwiązywanie innych – miało za zadanie sprawdzanie osiągniętych celów;
- ankietowanie uczniów.

Podczas oceniania osiągnięć zwracana była uwaga na posługiwanie się przez uczniów terminologią z zakresu przedsiębiorczości oraz stosowanie nabytych umiejętności i wiadomości w innych niż podczas zajęć MIK i LD obszarach wiedzy, na przykład podczas lekcji z przedmiotów zawodowych (realizowanych częściowo przez tego samego nauczyciela, więc było to możliwe do sprawdzania na bieżąco).

3. Opis danych, sposobu i terminu badania

Ewaluacji programu dokonał nauczyciel realizujący program. Ewaluacja programu MIK i LD była prowadzona na bieżąco, po odbyciu danych zajęć oraz po zakończeniu wdrażania. Dokonano pomiaru osiągnięć uczniów i analizę końcowych efektów realizacji programu, (diagnozowanie za pomocą ankietowania), wypełniony został też arkusz ewaluacji końcowej jako autoewaluacja nauczyciela realizującego program.

Zastosowano następujące narzędzia ewaluacyjne:

- karta ewaluacyjna dla uczniów (ewaluacja bieżąca, badanie przeprowadzone pod koniec odbytych zajęć):

Ankieta
Udziel odpowiedzi na pytania, wpisując znak „+” w odpowiedniej rubryce.

Lp.	Pytania	Tak	Nie
1.	Czy dzisiejsze zajęcia były dla Ciebie interesujące?		
2.	Czy dowiedziałeś/-aś się czegoś nowego?		
3.	Czy zdobyłeś/-aś nowe umiejętności?		
4.	Czy odpowiadała Ci atmosfera na zajęciach?		
5.	Czy jesteś zadowolony/-a z dzisiejszych zajęć?		
6	Twoje dodatkowe sugestie:		
Dziękuję za wypełnienie ankiety!			

Badanie zostało przeprowadzone po odbyciu każdych zajęć MIK i LD, czyli w dniach: 13.04.2011 r., 21.11.2012 r., (MIK) oraz 18.05.2011 r., 18.04.2012 r. (LD).

MOBILNY INSTYTUT KOMPETENCJI

Lp	Pytania	13.04.2011 r.				21.11.2012 r.			
		Ilość odpowiedzi		Ilość odpowiedzi		Ilość odpowiedzi		Ilość odpowiedzi	
		TAK	%	NIE	%	TAK	%	NIE	%
1.	Czy dzisiejsze zajęcia były dla Ciebie interesujące?	19	100	0	0	10	100	0	0
2.	Czy dowiedziałeś/-aś się czegoś nowego?	19	100	0	0	10	100	0	0
3.	Czy zdobyłeś/-aś nowe umiejętności?	17	89	2	11	10	100	0	0
4.	Czy odpowiadała Ci atmosfera na zajęciach?	15	79	4	21	7	70	3	30
5.	Czy jesteś zadowolony/-a z dzisiejszych zajęć?	18	95	1	5	8	80	2	20
6.	Twoje dodatkowe sugestie:	„Dużo się nauczyłam”, „szkoda, że zajęcia po lekcjach normalnych”.				„Było ok”, „fajnie było”, „zajęcia mnie nie stresowały jak na lekcji”.			

LEKCJE DEMONSTRACYJNE

Lp.	Pytania	18.05.2011 r.				18.04.2012 r.			
		Ilość odpowiedzi		Ilość odpowiedzi		Ilość odpowiedzi		Ilość odpowiedzi	
		TAK	%	NIE	%	TAK	%	NIE	%
1.	Czy dzisiejsze zajęcia były dla Ciebie interesujące?	16	100	0	0	7	100	0	0
2.	Czy dowiedziałeś/-aś się czegoś nowego?	16	100	0	0	5	71	2	29
3.	Czy zdobyłeś/-aś nowe umiejętności?	15	93,7	1	6,3	5	71	2	29
4.	Czy odpowiadała Ci atmosfera na zajęciach?	13	81,2	3	18,8	7	100	0	0
5.	Czy jesteś zadowolony/-a z dzisiejszych zajęć?	15	93,7	1	6,3	7	100	0	0
6.	Twoje dodatkowe sugestie:	„Było super”; „Więcej takich lekcji!”; „Nie mam żadnych;)”; „Takie zajęcia powinny być częściej!”(2x).*				„Bardzo fajnie pracuje się w małej grupie”, „dużo się dowiedziałam”.			

*Zachowano oryginalną pisownię

Stwierdzić należy, że uczniowie pozytywnie odebrali zajęcia pozalekcyjne w ramach MIK i LD, nadmieniając, że zajęcia te pozwoliły zdobyć nowe umiejętności, także uzupełnić wiedzę – w atmosferze przyjaznej, niestresującej uczestników tych spotkań. Wszyscy uczniowie określili zajęcia jako interesujące, niektórzy wskazywali, że powinny częściej się odbywać.

Ocena atrakcyjności zajęć dokonana poprzez udział w zajęciach i informację zwrotną w postaci wywiadu z uczestnikami (zamiast ankiety ewaluacyjnej, wcześniej zaplanowanej, jednakże zbyt rozbudowanej dla uczniów w odniesieniu do zajęć MIK i LD).

Arkusz ewaluacji końcowej – autoewaluacja nauczyciela

OCENA REALIZACJI PROGRAMU MIK i LD – arkusz ewaluacji końcowej

Lp.	Wskaźniki	Tak	Nie
1	Czy treści programu są dostosowane do możliwości percepcyjnych uczniów?		
2	Czy program umożliwia efektywne: • nabywanie przez uczniów wiedzy i umiejętności, • utrwalanie przez uczniów wiedzy i umiejętności, • utrwalanie u uczniów odpowiednich postaw.		
3	Czy efekty kształcenia są adekwatne do zakładanych celów programu i możliwości uczniów?		
4	Czy proponowany sposób realizacji programu umożliwia zdobycie przez uczniów umiejętności wynikających z kompetencji kluczowych: inicjatywność i przedsiębiorczość?		
5	Czy realizacja programu daje możliwość uzyskania praktycznej wiedzy i umiejętności z przedmiotu podstawy przedsiębiorczości – spójnych z profilem zawodowym i oczekiwaniami rynku pracy?		
6	Czy program umożliwia ocenę osiągnięć edukacyjnych uczniów?		
7	Czy program umożliwia dostosowanie metod i form pracy do zróżnicowanych potrzeb i możliwości uczniów?		
8	Czy program jest atrakcyjny dla uczniów?		
9	Czy możliwe jest aktywizowanie i motywowanie uczniów w wyniku realizacji programu?		
10	Czy wystąpiły inne skutki uboczne? Jakie?		

Podsumowanie

Mimo pewnych czasami trudności podczas realizacji zajęć, głównie wynikających z niechęci do pozostawania uczniów po lekcjach, wyeliminowania niektórych elementów zajęć, które, mimo że ciekawe, wymagają sporo czasu – program został zrealizowany, a cele, w przypadku uczniów obecnych na zajęciach – osiągnięte. Program odpowiada możliwościom uczniów, natomiast realizacja konkretnych zajęć musi być dostosowana do uczniów poprzez dobór zadań i zmieszczenie ich w ramach czasowych.

Wnioski

Kryterium ewaluacji była trafność doboru treści i zadań w odpowiedzi na oczekiwania uczniów, jak też przydatność zdobywanej wiedzy. W wyniku badania należy stwierdzić, że:

- konieczne jest dostarczanie i rozwijanie wiedzy praktycznej z zakresu prowadzenia przedsiębiorstw, dostarczanie informacji praktycznych na temat prowadzenia firmy,
- potrzebne jest rozwijanie umiejętności praktycznych uczniów dotyczących zatrudnienia,
- należy kreować inicjatywność w planowaniu przedsięwzięć zawodowych,
- trzeba stwarzać uczniom atmosferę bezpieczeństwa – uczniowie lepiej się odnajdują w roli zadanej na zajęciach, kiedy odbywają się one w przyjaznej atmosferze,
- należy łączyć teorię z praktyką – metody aktywizujące pozwalają w większym stopniu motywować do wspólnego wykonywania zadań, nawet trudniejszych, wymagających wykorzystania wiedzy teoretycznej w sposób mniej nużący uczniów słabo zmotywowanych.

Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji
oraz Lekcji Demonstracyjnych

POSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Zespół Szkół Inżynierii Środowiska
w Toruniu

Autor:

Beata Małkiewicz

Toruń 2013

1. Opis ewaluowanego przedsięwzięcia poddanego ewaluacji

Program Mobilnego Instytutu Kompetencji (MIK) i Lekcji Demonstracyjnych (LD) stanowił uzupełnienie i rozszerzenie w ramach realizacji zajęć pozalekcyjnych autorskiego programu nauczania podstaw przedsiębiorczości.

Celem programu było:

- kształtowanie postaw przedsiębiorczych, dostosowując się do zmieniającego się rynku pracy oraz rynku finansowego,
- przygotowanie do aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu gospodarczym,
- preferowanie postępu i nowoczesności,
- uświadomienie związku między przedsiębiorczością a karierą,
- świadome planowanie własnej drogi zawodowej,
- ukształtowanie zdolności do ponoszenia ryzyka i przyjmowania odpowiedzialności za skutki swojego postępowania.

Materiał realizowany podczas zajęć w ramach Mobilnego Instytutu Kompetencji i Lekcji Demonstracyjnych obejmował zagadnienia związane z finansami osobistymi, bankowością oraz rynkiem pracy. Miał na celu kształtowanie świadomości ekonomicznej młodych ludzi, a także przygotowanie do aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu gospodarczym, umiejętności zaplanowania własnej drogi zawodowej oraz konsekwentnego dążenia do wyznaczonych celów. Zapoznanie ucznia z zagadnieniami nowoczesnej bankowości, preferowanie postępu, innowacyjności. Wzbogacenie świadomości ucznia jako potencjalnego pracownika/pracodawcy pomogą mu określić własne predyspozycje zawodowe, a także wspomogą proces podejmowania konkretnych decyzji.

Podczas doboru materiału nauczania uwzględniono specyfikę szkoły, zadbano o korelację z przedmiotami zawodowymi oraz ogólnokształcącym, a także z zainteresowaniami uczniów.

Zajęcia w ramach Mobilnego Instytutu Kompetencji oraz Lekcji Demonstracyjnych przeznaczone były dla uczniów pierwszej klasy architektury krajobrazu, biorących udział w projekcie „Szkoła Kluczowych Kompetencji" i odbywały się w Zespole Szkół Inżynierii Środowiska w Toruniu w pracowni przedsiębiorczości oraz w pracowni komputerowej. Tematyka zajęć pozwala położyć duży nacisk na praktyczne rozwiązania zagadnień ekonomicznych, ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji kluczowych, a także aktywny udział uczniów w zajęciach – będą oni współuczestniczyć w ich realizowaniu, co przyczyniło się do zwiększenia atrakcyjności zajęć oraz ułatwiło przyswojenie wiedzy i osiągnięcie założonych celów.

Ocena ewaluacji dotyczyła trafności doboru i atrakcyjności tematów, skuteczności metod i formy pracy oraz umiejętności uczniów. Ewaluacji poddani zostali wszyscy uczniowie, biorący udział w zajęciach oraz nauczyciel prowadzący. Narzędzia ewaluacyjne wykorzystane przy badaniu to: informacje zwrotne od uczniów (ankieta, wywiad), refleksje nauczyciela, informacje zwrotne od nauczycieli – obserwatorów (karta obserwacji).

2. Opis danych, sposobu i terminu badania

a) Mobilny Instytut Kompetencji

Realizacja treści programu miała na celu rozwijać u uczniów poczucie własnej tożsamości, podmiotowości w kontaktach z innymi, świadomym uczestnictwie w życiu społecznym i gospodarczym. Program przyczynił się (w większym stopniu niż dotychczas) do ukształtowania postawy przedsiębiorczej uczniów poprzez wyzwolenie przede wszystkim aktywności, niezależności, motywacji i determinacji w osiąganiu swoich celów.

W ramach programu zrealizowano następujące tematy (po dwie jednostki lekcyjne):

- W świecie kredytów – 21.09.2011 r.
- Bezpieczny e-banking. Silne hasło – 28.09.2011 r.
- Instytucje finansowe na świecie – 19.10.2011 r.

Ocena ewaluacji dotyczyła trafności doboru i atrakcyjności tematów, skuteczności metod i formy pracy oraz umiejętności uczniów. Ewaluacji poddani zostali wszyscy uczniowie biorący udział w zajęciach oraz nauczyciel prowadzący. Jednym z narzędzi ewaluacyjnych wykorzystanych przy badaniu były refleksje nauczyciela. Nauczyciel przez cały czas odbywania się zajęć obserwował pracującą młodzież, ich zaangażowanie i postępy.

b) Lekcje Demonstracyjne

Tematy zrealizowane w ramach lekcji demonstracyjnych:

- Wiedza a poszukiwanie ciekawej pracy
- Inwestuj w siebie – plan mojej drogi zawodowej.

Jednym z narzędzi ewaluacyjnych były refleksje i obserwacje nauczyciela, których dokonywano przez cały czas zajęć. Dotyczyły one między innymi trafności doboru i atrakcyjności tematów, skuteczności metod i formy pracy oraz umiejętności uczniów. Z obserwacji wynikało, że uczniom bardzo podobał się temat zajęć i chętnie brali udział w zajęciach.

Drugim narzędziem ewaluacyjnym była informacja zwrotna od uczniów w formie ankiety, która dotyczyła oceny stanu swojej wiedzy po odbytych zajęciach, oceny przydatności zajęć, stopnia wykorzystania wiedzy i umiejętności, materiału zapamiętanego z lekcji oraz rzeczy,

które należałoby zmienić. Z ankiety wynika, że zdecydowana większość uczniów uważa, że zajęcia były przydatne, wiedza i umiejętności zdobyte na zajęciach są wysokie, a ich przydatność jest duża.

Kolejnym narzędziem ewaluacyjnym były arkusze obserwacji wypełniane przez nauczycieli i gości obserwujących zajęcia. Dotyczyły one tematu lekcji, celu, formy i metod pracy, środków dydaktycznych, roli nauczyciela oraz uczniów. Z analizy wynika, że temat lekcji był zrozumiały i zaprezentowany w sposób interesujący. W celach lekcji uwzględniono podstawę programową, kluczowe kompetencje, profil kształcenia. Cele były w pełni zrealizowane. Formy pracy były różnorodne i odpowiednie do tematu, tak jak metody nauczania oraz środki dydaktyczne. Uczniowie byli bardzo aktywni, zainteresowani tematem i posługujący się zdobytą wiedzą.

Wyniki przeprowadzonej ankiety:

Pozycja	1	2	3	4	5
Wiedza	40%	35%	20%	5%	0
Koncentracja uwagi	50%	40%	10%	0	0
Współpraca z innymi	50%	20%	30%	0	0
Zaangażowanie	45%	30%	25%	0	0

3. Podsumowanie

Program zrealizowano w 100%. Wszystkie cele ogólne, wychowawcze i szczegółowe zostały osiągnięte. Uczniowie nabyli umiejętność kształtowania postaw przedsiębiorczych, zamiany pomysłów w działanie, w szczególności w obszarze finansów osobistych oraz rynku pracy. Edukacja finansowa jest wiedzą powszechną i użyteczną w życiu każdego człowieka. Od tego, ile uczniowie nabędą wiedzy i umiejętności, zależy ich powodzenie i sukces w życiu dorosłym. Wśród oczekiwań gospodarki rynkowej priorytetowe są także zachowania przedsiębiorcze, które wspomagają radzenie sobie w każdej sytuacji, a w szczególności w poszukiwaniu pracy, dostosowywaniu się do szybko zachodzących zmian technologicznych, organizacyjnych. Należy więc takie zachowania u młodzieży ukształtować, aby młody człowiek po ukończeniu nauki mógł z powodzeniem rozpocząć karierę zawodową oraz był przygotowany na dalsze nieustanne dokształcanie się i doskonalenie w celu sprostania konkurencji, a także na zmianę kariery zawodowej. Istotne jest zatem wykształcenie wśród uczniów kreatywności, innowacyjności, zdolności podejmowania skalkulowanego ryzyka, wyznaczania celów, planowania przedsięwzięć i prowadzenia ich dla osiągnięcia zamierzonych celów.

Zajęcia odbywały się w pracowni wyposażonej w funkcjonalne stoliki uczniowskie i krzesła, które można dowolnie ustawiać, zależnie od planowanej formy organizacyjnej lekcji (np. praca w grupie).

Warunki, w jakich odbywały się zajęcia oraz zapewnienie takich środków, jak:

- odpowiednia frekwencja uczniów,
- dostęp do nowoczesnych narzędzi i środków dydaktycznych,
- materiały piśmiennicze (papier kolorowy, kartki samoprzylepne, pisaki),
- arkusze, zawierające treść ćwiczeń (karty pracy), pakiety materiałów źródłowych zapewniające zapisanie efektów pracy,
- komputer z dostępem do Internetu, rzutnik multimedialny, ekran, rzutnik pisma lub flipchart, drukarka zapewniły realizację założonych celów.

4. Wnioski (stosowne do kryteriów ewaluacji, odpowiedzi na pytania kluczowe zawarte w projekcie ewaluacji):

Realizacja zajęć przyniosła oczekiwany rezultat i pozwoliła na osiągnięcie założonych celów, ponieważ były one prowadzone różnymi metodami nauczania takimi jak: metoda projektu, pokaz, burza mózgów, metaplan, drzewko decyzyjne, dyskusja czy metoda problemowa. Umożliwiło to uczniom opanowanie wiedzy w atrakcyjny sposób wraz z umiejętnością posługiwania się nią w praktyce, wyrażania swoich poglądów, rozwijanie zdolności zapamiętywania, samodzielnego analizowania, rozwiązywania problemów, czy współpracę z kolegami.

Poszczególne zagadnienia ujmowane problemowo i możliwie często poddawane dyskusji skłoniły do dokonywania indywidualnych wyborów, podejmowania i realizowania własnych inicjatyw. Stworzyły warunki do „zdrowej" rywalizacji, skutecznego działania w zespole, poradzenia sobie w nowych sytuacjach.

Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji
oraz Lekcji Demonstracyjnych

PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Zespół Szkół Ponadgimnzajalnych
w Koźminie Wlkp.

Autor:
Ewa Jabłońska

Koźmin Wielkopolski 2013

1. Głównym założeniem programu było stworzenie szansy rozwijania i umacniania kompetencji uczniów wg autorskiego programu w trakcie zajęć dodatkowych pozalekcyjnych. Taką szansę dał tzw. Mobilny Instytut Kompetencji. W celu realizacji tych zajęć opracowany został program MIK. W programie znalazły się elementy zgłaszane przez uczniów oraz zaobserwowane przez nauczyciela w trakcie realizacji autorskiego programu nauczania. Do najważniejszych celów należało rozszerzenie treści kształcenia, które odnosiły się do kompetencji kluczowych, tj. kształtowanie przedsiębiorczych postaw, zamiana pomysłów w działanie, dostosowanie do zmieniającego się rynku pracy oraz wyposażenie uczniów w podstawową wiedzę dotyczącą podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej, również na terenie krajów UE. Dla każdego człowieka szczególnie młodego staje się ważne, aby ilość i jakość posiadanych kompetencji była jak najwyższa. Pozwoli mu to stać się konkurencyjnym na rynku pracy. Za kompetencje kluczowe uznaje się wykształcenie wśród uczniów umiejętności kreatywności, innowacyjności, zdolności podejmowania skalkulowanego ryzyka, wyznaczania celów, planowania przedsięwzięć i prowadzenia ich dla osiągnięcia zamierzonych celów, zarządzania projektami. Realizacja treści programu miała na celu rozwijać u uczniów poczucie własnej tożsamości, podmiotowości w kontaktach z innymi, świadomym uczestnictwie w życiu społecznym i gospodarczym. I te elementy stanowiły jego najgłębsze cele.

Program realizowany był w klasie zasadniczej szkoły zawodowej w drugim roku nauki. Do klasy tej uczęszcza 28 uczniów kształcąc, się w różnych zawodach – od mechanika samochodowego poprzez fryzjera do cukiernika. Chłopcy stanowią 70% uczniów tej klasy. Wybór szkoły zawodowej w większości przypadków wynikał z braku chęci do nauki, zaś istniejące prawo nie umożliwia zakończenia edukacji na poziomie gimnazjalnym. Mimo to wykazują zainteresowanie swoim przyszłym zawodem, a w przypadku dziewcząt chęć dalszego kształcenia. Częściej dziewczęta niż chłopcy wykazują pasję i wysokie zainteresowanie w rozwijaniu swoich umiejętności zawodowych. W 90% jest to młodzież pochodząca z gospodarstw rolnych.

W programie zaproponowano 4 metody badawcze:

- obserwacja,
- ankieta,
- rozmowa,
- analiza dokumentów.

Badanie prowadzono na całej zbiorowości uczestniczącej w zajęciach. Jest to bowiem zbiorowość mała i nie miałoby sensu wyodrębnianie elementu mniejszego, jakim jest próba.

Metoda obserwacji naturalnej prowadzona była sukcesywnie w trakcie prowadzonych zajęć. Jej zadaniem było przede wszystkim:

1. Dostosowywać tempo pracy do możliwości uczniów.
2. Dobierać metody pracy w zależności od predyspozycji grupy. Należy bowiem pamiętać, iż zajęcia odbywały się jako 10, 11 godzina lekcyjna.

Bieżąca kontrola doprowadziła do tego, iż młodzież z zajęć wychodziła zadowolona, a i chętnie też uczestniczyła w następnych, czego dowodem jest frekwencja na zajęciach. Z obserwacji wynika, iż uczniowie w trakcie wizytowania zajęć przez innych nauczycieli czy też przez dyrektora zachowywali się mniej swobodnie, byli lekko zażenowani, ale też mocniej angażowali się wykonywanie zadań. Z rozmowy przeprowadzonej po zajęciach można było wnioskować, że czuli się obserwowani i oceniani przez naszych gości. Z wypowiedzi wynika, iż obecność osób zewnętrznych wywoływała przynajmniej na początku stres. Przechodził on w trakcie upływających minut i był coraz mniejszy na kolejnych zajęciach programu. Jest to element ważny, bowiem umiejętność radzenia sobie ze stresem jest jedną z umiejętności, w jakie winien być wyposażony współczesny człowiek. W trakcie realizacji zajęć wykorzystano wiele metod aktywnych, co umożliwiło prowadzenie bieżącej rozmowy z poszczególnymi uczniami. Celem ich było szybka reakcja na oczekiwania młodzieży. Z obserwacji wynika, iż prowadzenie zajęć,wykorzystujących różne techniki, powoduje zwiększoną aktywność młodzieży. Największym powodzeniem, w sensie aktywności pracy ucznia, cieszyły się karty pracy indywidualnej.

Jako narzędzie oceny programu wykorzystano również ankiety przeprowadzone po realizacji zajęć. Narzędzie to było narzędziem anonimowym. Miało też opowiedzieć o zakresie odpowiedzialności za powierzone zadanie oraz zobiektywizować autoocenę. Największą trudność, jak to w tym narzędziu bywa, sprawiały pytania otwarte; część uczniów na pytania te nie odpowiedziała. Młodzież niechętnie odpowiada na pytania, w których musi wypowiedzieć się na jakiś temat. W pierwszym badaniu, jakie dotyczyło programu autorskiego, wykorzystano kartę.

KARTA OCENY PROGRAMU AUTORSKIEGO W PROJEKCIE
„SZKOŁA KLUCZOWYCH KOMPETENCJI" – MIK i LD

	Pytanie	Skala				
		1	2	3	4	5
1.	Jak oceniasz swoje zaangażowanie podczas realizacji projektu MIK?			10%	70%	20%
2.	Jak oceniasz swoją współpracę z innymi?				80%	20%
3.	Jak oceniasz współpracę innych z Tobą?			30%	70%	
4.	Czy wywiązywałeś się z powierzonych zadań cząstkowych?		10%	60%	20%	10%
5.	Jak oceniasz swoją pracowitość?			80%	20%	
6.	Jak oceniasz swoją asertywność?				90%	10%
7.	Jak oceniasz swoją kreatywność?			15%	80%	5%
8.	Wymień, co przyniosło Ci najwięcej satysfakcji podczas realizacji zadań.	• Możliwość prezentowania, • Wspólne podejmowanie decyzji, • Umiejętność dokonania samooceny.				
9.	Wymień, jakie elementy stanowiły dla Ciebie największą trudność.	• Lenistwo innych, • Spychologia, • Obserwowanie zajęć przez innych, • Brak przydzielonych zadań cząstkowych.				
10.	Jakie nowe umiejętności nabyłeś podczas realizacji projektu MIK?	• Umiejętność pracy w grupie, • Umiejętność argumentowania swoich racji, • Umiejętność pracy w grupie, • Egzekwowanie wykonania zadań, • Przydział zadań innym.				

Analizując uzyskane wyniki oraz na podstawie własnej obserwacji realizacji zadań przez uczniów, można wnioskować, iż realizowany program dodatkowych zajęć w ramach MIK i LD podniósł poziom posiadanych przez młodzież umiejętności kluczowych. Ich ocena praktycznie w 100% pokrywała się z moją oceną, z wyjątkiem parametrów dotyczących asertywności i kreatywności. Młodzież oceniła się wyżej niż moja ocena. Można więc domniemać, iż zawarte w programie cele były realne do wykonania i zostały wykonane. Mimo iż uczniowie postawili sobie wyższą ilość punktów to bardzo ładnie dokonali oceny trudności w realizacji zadań. Umieli je sprecyzować i nazwać po imieniu.

Ankieta ta służyła do samooceny umacniania nabytych w trakcie realizacji programu kluczowych kompetencji

WYSZCZEGÓLNIENIE	SKALA OCEN (OD 1 DO 6)					
	1	2	3	4	5	6
Sposób komunikacji z innymi				60%	35%	5%
Argumentowanie podjętych decyzji		20%	40%	40%		
Selekcja informacji		30%	40%	30%		
Formułowanie wniosków		30%	30%	40%		
Analizowanie informacji	10%	10%	20%	40%	10%	10%
Współpraca w zespole		10%	40%	30%	10%	10%
Szybkość podejmowania decyzji		10%	30%	20%	40%	
Zachowania asertywne			30%	40%	30%	
Odporność na stres				30%	40%	30%
Umiejętność wypełniania formularzy z działalnością człowieka			30%	30%	40%	

Analizując powyższe dane, możemy zauważyć pewną prawidłowość. Przy większości pytań młodzież odpowiedziała na poziomie oceny 4, co może być zadowalające z punktu widzenia edukacji. Największe problemy mają z pozyskiwaniem selekcjonowaniem i analizowaniem zebranych informacji. Nie potrafią umiejętnie wnioskować. Ta umiejętność wymaga posiadania odpowiedniego wskaźnika poziomu inteligencji, co w przypadku uczniów tej klasy jest niekonieczne.

2. Podsumowanie dokonanej analizy realizacji programu autorskiego:

Głównym atutem programu jest możliwość wprowadzenia treści spoza podstawy programowej, umocnienia już poznanych treści oraz nabywania i umacniania kluczowych kompetencji takich jak umiejętne radzenie sobie ze stresem, praca w zespole, ocenianie innych czy umiejętność prezentacji efektów swojej pracy, jak też obrona swoich racji.

Program w założeniach ogólnych został zrealizowany, a zamierzone cele osiągnięte. Poziom realizacji w przełożeniu na ocenę szkolną można przełożyć na ¾. Realizacji osiągniętych celów sprzyjało z pewnością zdyscyplinowanie uczniów na zajęciach, ich wysoka frekwencja oraz świadomość, iż doświadczają czegoś nowego. Obserwacja osób trzecich powodowała również wzrost zaangażowania, co sprzyjało realizacji. Główną trudnością był stosunkowo duży materiał do realizacji – trochę za ambitny jak na tę liczbę godzin. Zdecydowanie lepiej byłoby, gdyby ten materiał został zrealizowany w 12-15 godzin.

Jak już wspomniałam, poziom intelektualny uczniów nie jest zbyt wysoki, niemniej wyższa poprzeczka spowodowała wzrost zaangażowania, zaś w przypadku niektórych uczniów program odpowiadał ich możliwościom.

3. Wnioski

Zgodne z przyjętymi w programie kryteriami oceniania tj.

1. Atrakcyjność zajęć, skuteczność działań – wysoka; przy realizacji zadań wykorzystywano różne dostępne środki dydaktyczne, uczniowie pracowali z wykorzystaniem kart pracy. Zastosowano wiele aktywnych metod pracy. W ocenie mojej, uczniów oraz osób obserwujących zajęcia, w tym dyrektora, dobór metod i technik był na wysokim poziomie. W klasach o niskim poziomie ambicji i chęci do edukacji należy prowadzić zajęcia w atrakcyjny sposób, przy założeniu wysokiej zmienności metod i technik to bowiem podnosi skuteczność działań.
2. Zgodność z treściami kompetencji kluczowych, zwłaszcza w zakresie przedsiębiorczości – wysoka; wynika to z samej specyfiki przedmiotu. Szczególnie w powiązaniu z kompetencjami, które w niedalekiej przyszłości będą młodemu człowiekowi bardzo potrzebne.
3. Trafność wobec oczekiwań uczniów – dobór treści zgodny z oczekiwaniami uczniów, to oni bowiem byli głównymi inicjatorami przyjętych założeń programowych. Należy pamiętać, aby w zajęciach dodatkowych, na których nie ma szczególnego obowiązku uczestniczenia dobierać takie treści, które zainteresują młodych ludzi bądź wynikają z ich oczekiwań.

4. Przyrost wiedzy i umiejętności uczniów objętych programem – analizując karty pracy, możemy określić, jaki jest przyrost wiedzy oraz zdolności analitycznego i twórczego myślenia.
5. Spójność z celami i zadaniami szkoły – przygotowanie ucznia do aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu zawodowy. Uczniowie wyposażeni są nie tylko w umiejętności zawodowe, ale również ponadzawodowe. To winno owocować lepszym położeniem w dorosłym życiu.

Rekomendacje

Realizując w przyszłości lekcje w ramach MIK i LD należy dostosować treści do oczekiwań uczniów. Zakładam, iż ten program jest programem, który ma zmienność treści i metod. Muszą one być adekwatne do oczekiwań i możliwości młodzieży.

4. Aneks

Zawiera narzędzia, które służyły do zbierania danych

A) KARTA SAMOOCENY KOMPETENCJI PRZEDSIĘBIORCZOŚCI UCZNIA. OCEŃ W SKALI OD 1 DO 6 (X)

Jak oceniasz realizację programu MIK?

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	SKALA OCEN (OD 1 DO 6)					
		1	2	3	4	5	6
1.	Sposób komunikacji z innymi						
2.	Argumentowanie podjętych decyzji						
3.	Selekcja informacji						
4.	Formułowanie wniosków						
5.	Analizowanie informacji						
6.	Współpraca w zespole						
7.	Szybkość podejmowania decyzji						
8.	Zachowania asertywne						
9.	Odporność na stres						
10.	Umiejętność wypełniania formularzy z działalnością człowieka						

Źródło: opracowanie własne.

B) KARTA OCENY PROGRAMU AUTORSKIEGO W PROJEKCIE „SZKOŁA KLUCZOWYCH KOMPETENCJI”

Postaw X przy wybranych odpowiedziach – 1 najniższy, 5 najwyższy lub wpisz odpowiedzi

	Pytanie	Skala				
		1	2	3	4	5
1.	Jak oceniasz swoje zaangażowanie podczas realizacji projektu MIK?					
2.	Jak oceniasz swoją współpracę z innymi?					
3.	Jak oceniasz współpracę innych z Tobą?					
4.	Czy wywiązywałeś się z powierzonych zadań cząstkowych?					
5.	Jak oceniasz swoją pracowitość?					
6.	Jak oceniasz swoją asertywność?					
7.	Jak oceniasz swoją kreatywność?					
8.	Wymień, co przyniosło Ci najwięcej satysfakcji podczas realizacji zadań.					
9.	Wymień, jakie elementy stanowiły dla Ciebie największą trudność.					
10.	Jakie nowe umiejętności nabyłeś podczas realizacji projektu MIK?					

C) Przykładowy arkusz samooceny ucznia uzupełniony o ocenę nauczyciela

	Wg mojej oceny wiem/umiem/potrafię			Wg oceny nauczyciela: wiem/umiem/potrafię		
	słabo	średnio	dobrze	słabo	średnio	Dobrze
Ocenić zachowania przedsiębiorcze ludzi sukcesu,						
Wskazać przyczyny sukcesu,						
Zdefiniować pojęcie sukcesu,						
Zidentyfikować działania etyczne i nieetyczne,						
Wskazać zagrożenia dla ludzi wynikające z zachować nieetycznych						
itd.						

D) ARKUSZ OBSERWACJI PRACY WŁASNEJ NAUCZYCIELA

Lp.	Temat zajęć	Data	Zaobserwowany problem/zdarzenie	Przyczyna problemu/ zdarzenia	Sposób rozwiązania problemu/zdarzenia

E) KARTY PRACY UCZNIA

1. Karta pracy ucznia – CZY MAM SZANSE NA SUKCES – BIZNES

1. Zidentyfikuj swoje mocne i słabe strony

Mocne strony	Słabe strony

2. Oceń, czy jesteś osobą przedsiębiorczą

Cechy:	SKALA						
	0	1	2	3	4	5	6
samodzielność							
odpowiedzialność							
kreatywność							
wiara we własne możliwości							
Umiejętności:							
podejmowanie trafnych decyzji							
współpraca w grupie							
powadzenie negocjacji							
planowanie działalności							
nawiązywanie kontaktów							
samokształcenie							

Wynik: 1. Suma punktów ..... i dlatego .....

.....

.....

.....

3. Analizując swoje mocne i słabe strony oraz predyspozycje do tworzenia biznesu określ

- Jaką działalność mógłbyś prowadzić?.....
- Czy chciałbyś pracować sam, czy ze wspólnikami?.....
- Na jakim rynku firma będzie funkcjonowała?.....
- Od kogo chciałbyś uzyskać pomoc? .....

2. Karta pracy ucznia – ARKUSZ PRACY UCZNIA –

S - .....

M - .....

A - .....

R - .....

T - .....

Stosując powyższe zasady mój cel to:

Praca w firmie (u kogoś) .....

Praca u siebie – własny biznes .....

Jakie to mogą być firmy?? .....

Etapy dochodzenia do realizacji celu

I krok Ukończenie szkoły zawodowej Mój zawód ……	
II krok Gdzie będę pracował? Jaką firmę uruchomię?	
III krok Jakie kursy muszę ukończyć?	
IV krok Dla kogo będę działał? Czyli kto będzie moim klientem?	
V krok Na jakim rynku będę funkcjonował?	
VI krok OCENIAM, CZY MAM SZANSE ZREALIZOWANIA CELU?	
Jakie skutki dla mnie i mojego otoczenia ma zrealizowanie wyznaczonego przeze mnie celu?	Jakie skutki dla mnie i mojego otoczenia ma nie zrealizowanie wyznaczonego przeze mnie celu?

3. Karta pracy ucznia:

Etyka to pojęcie pochodzące z języka ..... ETHOS – co znaczy „ .....”. Jest to nauka o ..... zgodnie z przyjętymi normami. To przyjęte przez ..... normy, które winny kierować ludzkim postępowaniem.

Podaj przykłady zachowań Twoim zdaniem etycznych i nieetycznych oraz określ skutki takiego postępowania.

Zachowanie nieetyczne	Skutek	Zachowanie etyczne	Skutek

Kodeks – zbiór przepisów regulujący określone dziedziny stosunków społecznych, czy też relacji miedzy ludźmi

Wymień, jakie znasz kodeksy: -

.....
.....
.....

Opracuj reguły, normy obowiązujące: .....

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	

Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji
oraz Lekcji Demonstracyjnych

TECHNOLOGIA INFORMACYJNA

Zespół Szkół Zawodowych
w Koronowie

Autor:

Ewa Brzycka

Koronowo 2013

1. Opis programu poddanego ewaluacji

Program zajęć realizowanych w ramach Mobilnego Instytutu Kompetencji i Lekcji Demonstracyjnych realizowany był w Zespole Szkół Zawodowych im. gen. Stanisława Maczka w Koronowie. Do realizacji programu wybrano uczniów tej szkoły kształcących się w zawodzie technik ekonomista 312 [02]. Zajęcia stwarzały uczniom możliwość nie tylko rozwijania kompetencji informacyjnych i komunikacyjnych, ale również własnych zainteresowań, dały możliwość nabywania umiejętności samodzielnego uczenia się, twórczego myślenia oraz pracy w grupie, wiązały wiedzę informatyczną z zadaniami wynikającymi z życia codziennego i pozwalały odejść od szablonu typowo lekcyjnej formy prowadzonych zajęć.

2. Założenia metodologiczne ewaluacji

Jest to klasyczny model ewaluacji, ukierunkowany głównie na zaangażowanie uczniów, ich aktywność podczas zajęć oraz wykazywanie inicjatywy do pracy w grupie. Badane są cele kształcenia oraz postępy uczniów uczących się według tego programu.

Narzędziem ewaluacji programu jest zestaw pytań kluczowych dotyczących etapów ewaluacji wraz z kryteriami ewaluacji i odpowiednimi metodami badawczymi.

ETAP EWALUACJI	PYTANIA KLUCZOWE	KRYTERIA EWALUACJI	METODY BADAWCZE
W czasie realizacji programu	1. Czy wzbogacono zestaw pomocy dydaktycznej?	Zakupienie przynajmniej trzech rodzajów pomocy dydaktycznej	Analiza dokumentów
	2. Na ile realizacja programu powoduje zainteresowanie ucznia przedmiotem?	Co najmniej przeciętne wyniki w ankiecie	Ankietowanie uczniów
	3. Jakiego rodzaju metody pracy z uczniem stosował nauczyciel w trakcie realizacji programu?	Przewodnimi metodami są metody aktywizujące	Analiza dokumentów
Na koniec realizacji programu	4. Jaka jest ocena działań nauczyciela realizującego program przez uczniów?	Co najmniej przeciętne wyniki w ankiecie	Ankietowanie uczniów

3. Opis danych, sposobów i terminów realizacji

Zgodnie z programem miała miejsce ewaluacja bieżąca i końcowa. Realizując założenia programu szczególną uwagę prowadzący zajęcia zwrócił na zaangażowanie uczniów, ich aktywność podczas zajęć oraz wykazywanie inicjatywy do pracy w grupie. Informacje zebrane o pracy i zaangażowaniu uczniów pozwoliły na sprawiedliwą i rzeczową ocenę efektów ich działań. Na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentów wynika, że wzbogacono zestaw pomocy dydaktycznych i przewodnimi metodami w pracy z uczniem były metody aktywizujące.

Wyniki przeprowadzonych ankiet wyglądają następująco:

Na ile realizacja programu powoduje zainteresowanie ucznia przedmiotem:

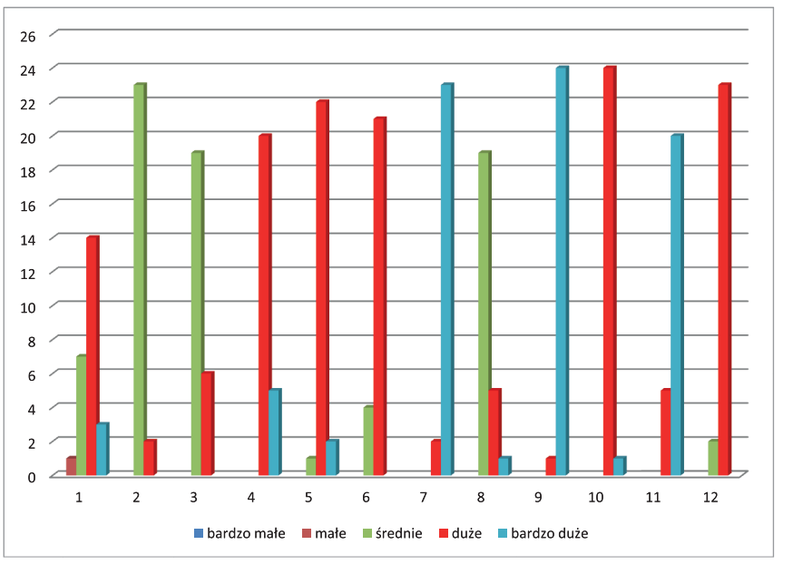

1. Twoje zainteresowanie tymi zajęciami.
2. Stopień trudności zajęć.
3. Wykorzystanie czasu na lekcji.
4. Możliwość zadawania pytań nauczycielowi
5. Możliwość uzyskania uzasadnienia oceny.
6. Samodzielność uczniów
7. Życzliwość dla ucznia.
8. Aktywność uczniów na lekcji.
9. Szacunek dla ucznia.
10. Znajomość przez uczniów wymagań nauczyciela.
11. Poczucie bezpieczeństwa uczniów.
12. Stopień zadowolenia uczniów z zajęć.

Jaka jest ocena działań nauczyciela realizującego program przez uczniów?

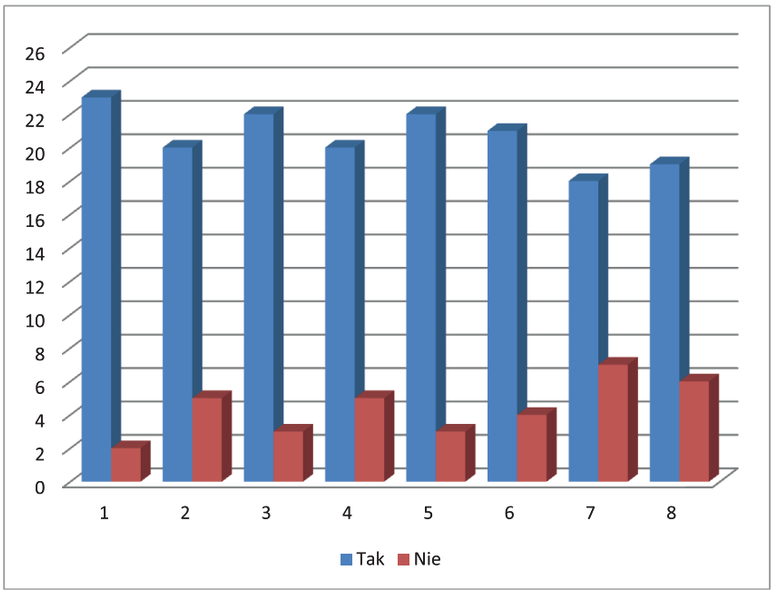

1. Czy chętnie uczestniczyłeś/-aś w zajęciach MIK i LD?
2. Czy odniosłeś/-aś korzyści z uczestnictwa w zajęciach MIK i LD?
3. Czy treści były według Ciebie przedstawione w sposób zrozumiały i interesujący?
4. Czy forma prowadzenia zajęć MIK i LD była dla Ciebie ciekawa?
5. Czy stosowane przez nauczyciela metody pracy pozwoliły Ci aktywnie uczestniczyć w zajęciach MIK i LD?
6. Czy praca w zespole powodowała, że czułeś/-aś się pewnie?
7. Czy Twoim zdaniem praca w zespole przyczyniła się do integracji klasy?
8. Czy proponowana przez nauczyciela forma zajęć MIK i LD rozwijała umiejętność samokształcenia

4. Podsumowanie

Autorem programu realizacji zajęć MIK i LD w ramach projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji 2", jest nauczyciel dyplomowany Ewa Brzycka. Program został w pełni zrealizowany, a założone cele zostały osiągnięte. Cele, by wykształcić umiejętności świadomego i sprawnego posługiwania się komputerem oraz narzędziami i metodami informatyki, przygotować do aktywnego funkcjonowania w tworzącym się społeczeństwie informacyjnym, rozwijać sprawności umysłowych oraz osobistych zainteresowań, rozwijać chęci samodzielnego poznawania nowych możliwości programów do tworzenia publikacji, rozumieć znaczenie promowania w internecie własnej szkoły, miejsca zamieszkania, regionu, a także siebie i inne zawarte w programie MIK i LD zostały osiągnięte. Uczniowie wykazali się zaangażowaniem, pracowitością i wytrwałością w realizacji celów. Dostępny sprzęt i oprogramowanie pozwoliły na osiągnięcie żądanych efektów.

5. Wnioski

(prezentowane stosownie do kryteriów ewaluacji i dające odpowiedź na pytania kluczowe).

W związku z widocznymi, pozytywnymi efektami działań w ramach zajęć, wskazana jest kontynuacja działań zainicjowanych na zajęciach. Uczniowie wykazywali duże zainteresowanie lekcjami. Treści zostały trafnie dobrane pod kątem oczekiwań uczniów. Można stwierdzić przyrost wiedzy i umiejętności uczniów objętych programem.

Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji
oraz Lekcji Demonstracyjnych

TECHNOLOGIA INFORMACYJNA

Zespół Szkół Usługowo-Gospodarczych
w Pleszewie

Autor:
Ewelina Czajczyńska

Pleszew 2013

Zajęcia w ramach Mobilnego Instytutu Kompetencji i Lekcji Demonstracyjnych z informatyki w ramach projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji". Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski centralnej i południowo-zachodniej" realizowany był w klasie I, II zasadniczej szkoły zawodowej w latach 2010-2012.

Technologia informacyjna znalazła swoje miejsce wśród wszystkich przedmiotów obowiązkowych dla uczniów wszystkich typów szkół niezależnie od wybranego przez nich zawodu. Poziom osiągnięć ucznia w zakresie technologii informacyjnej ma olbrzymi wpływ na osiągnięcia w innych dziedzinach nauki i życia, zarówno podczas kształcenia w zasadniczej szkole zawodowej jak i po jej zakończeniu.

Podczas zajęć w ramach Mobilnego Instytutu Kompetencji i Lekcji Demonstracyjnych położono nacisk na usługowy charakter technologii informacyjnej w stosunku do innych dziedzin nauki i życia, w szczególny sposób propagowane są w nim aktywne metody nauczania.

Zajęcia w ramach Mobilnego Instytutu Kompetencji i Lekcji Demonstracyjnych nawiązywały do wiadomości i umiejętności uczniów, nabytych na lekcjach informatyki, odpowiednio je poszerzając i rozwijając; podkreślały praktyczny aspekt wiedzy informatycznej, jej użyteczności w rozwiązywaniu problemów życia codziennego; uwzględniały najnowsze osiągnięcia naukowe. Zajęcia w ramach MIK i LD przygotowywały uczniów do samodzielnej pracy, poszukiwania informacji w różnych źródłach, krytycznej oceny faktów, uzasadniania opinii i sądów.

Efektem nauczania technologii informacyjnej w zasadniczej szkole zawodowej ma być przygotowanie ucznia do aktywnego funkcjonowania w tworzącym się społeczeństwie informacyjnym. Osiągnięcia ucznia mają stanowić podstawę, zarówno teoretyczną jak i praktyczną, dla zastosowań technologii informacyjnej w życiu oraz w dalszej edukacji.

Realizacja treści programu ma na celu rozwijać u uczniów umiejętności posługiwania się typowymi aplikacjami, typowymi urządzeniami peryferyjnymi, komunikować się w sieci, planować i realizować zaplanowane prace. Uczeń rozwija umiejętności współpracy w grupie oraz rozwija krytyczne myślenie oraz kreatywność i innowację.

Zespół klasowy, w którym realizowano zajęcia MIK i LD w roku szkolnym 2010/2011 liczył 26 uczniów. W roku szkolnym 2011/2012 zespół klasowy został pomniejszony o 2 uczniów.

Ewaluacja to systematyczna i obiektywna ocena programu, jego założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ich ramach działań. Powinna dostarczać rzetelnych i przydatnych informacji o obiekcie badania, wspierając w ten sposób proces decyzyjny oraz współdziałanie wszystkich partnerów zaangażowanych w realizację programu.

Celem ewaluacji programu MIK i LD przygotowanego pod kątem kształcenia kompetencji kluczowych jest określenie rzeczywistych efektów realizowanego programu, ocena skuteczność procesu dydaktycznego.

Kryteria ewaluacji to atrakcyjność, skuteczność i przydatność przekazywanej wiedzy. Próba badawcza to wszyscy uczniowie biorący udział w zajęciach MIK i LD.

Celem programu Mobilnego Instytutu Kompetencji i Lekcji Demonstracyjnych było:

- wykształcić umiejętności świadomego i sprawnego posługiwania się komputerem oraz narzędziami i metodami informatyki,
- przygotować się do aktywnego funkcjonowania w tworzącym się społeczeństwie informacyjnym,
- świadomie i sprawnie posługiwać się komputerem oraz narzędziami i metodami informatyki,
- przestrzegać zasad bezpiecznej pracy z komputerem i przestrzegać porządku na stanowisku pracy,
- posługiwać się typowymi aplikacjami,
- poszukiwać, gromadzić i przetwarzać informacje oraz wykorzystywać w krytyczny i systematyczny sposób przy jednoczesnej ocenie ich odpowiedniości, z rozróżnieniem elementów rzeczywistych i wirtualnych przy rozpoznawaniu połączeń,
- posługiwać się typowymi urządzeniami peryferyjnymi,
- komunikować się w sieci,
- planować i realizować zaplanowane prace,
- korzystać z licencjonowanego oprogramowania komputerowego oraz przestrzegać zasad prawa autorskiego,
- współpracować i dyskutować w grupie,
- docierać do usług oferowanych w internecie, wyszukiwać je oraz korzystać z nich,
- stosować TSI jako wsparcie krytycznego myślenia, kreatywności i innowacji,
- wykorzystywać narzędzia do tworzenia, prezentowania i rozumienia złożonych informacji.

Tematy zajęć:

MIK

Lp.	Tematyka zajęć	Czas pracy/ Liczba godzin
1.	Złodzieje zarzucili sieć, czyli o handlu internetowym.	1
2.	Wikiholicy, czyli i ty możesz zostać autorem haseł encyklopedii.	1
3.	Obliczanie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej.	1
4.	Dokumentacja niezbędna przy zakładaniu własnej działalności gospodarczej – wykorzystanie komputera we własnej firmie.	1
5.	Konfiguracja programu pocztowego.	1
Razem		godzin

LD

Lp.	Tematyka zajęć	Czas pracy/ Liczba godzin
1.	„Jaki/jaka jestem", czyli obróbka graficzna fotografii.	1
2.	Prezentacja – mini film w sieci.	1
Razem		godzin

Zajęcia w ramach MIK i LD odbywały się w ramach zajęć dodatkowych. Uczniowie chętnie w nich uczestniczyli. Na zakończenie wszystkich zajęć wśród uczniów biorących udział w MIK i LD przeprowadziłam ankietę.

Imię i nazwisko ucznia .....

1.	Jakie zadania wykonałeś/-aś podczas realizacji projektu?	
2.	Czy miałeś zapewnione własne stanowisko komputerowe?	
3.	Która z form pracy okazała się lepsza: praca indywidualna czy grupowa – dlaczego?	
4.	Czy wywiązywałem się z przydzielonych zadań?	
5.	Jak oceniam swoją kreatywność?	
6.	Co dało mi najwięcej satysfakcji podczas realizacji zadań?	
7.	Co było dla mnie szczególnie trudne?	
8.	Z czym sobie nie poradziłem?	

Uczniowie wymienili większość zadań które wykonywali podczas zajęć. Każdy pracował przy indywidualnym stanowisku komputerowym, co ułatwiło przyswajanie umiejętności i wiadomości. Uczniowie wyrazili pozytywną opinię zarówno o pracy indywidualnej, jak i o pracy w grupie. Większość stwierdziła, iż praca indywidualna na rzecz grupy i tworzenie jednego wspólnego projektu była zadaniem wymagającym aktywności wszystkich uczestników grupy. Najwięcej satysfakcji sprawiały uczniom zrealizowane zadania, które rozwijały ich kreatywność. Uczniowie radzili sobie z zadaniami samodzielnie, po wyjaśnieniu przez nauczyciela lub z niewielką pomocą.

Uczniowie oceniali również swoje zaangażowanie w zajęcia w skali 1-6.

Lp.	Podczas zajęć:	SKALA OCEN (OD 1 DO 6)					
		1	2	3	4	5	6
1.	Wykazywałem się aktywnością w czasie lekcji.			20%	30%	50%	
2.	Brałem udział w dyskusji, a moje uwagi pomogły w rozwiązaniu problemu						100%
3.	Z łatwością wykonywałem zadania, których się podjąłem		10%	40%	50%		
4.	Prezentowałem efekty swojej pracy					100%	
5.	Współdziałałem w zespole					100%	
6.	Brałem udział w przygotowaniu materiałów do realizacji tematu		5%	45%	30%	20%	
7.	Swoją aktywność na dzisiejszych zajęciach oceniam na:						100%

Przeprowadziłam również wśród uczniów ankietę ewaluacyjną, która posłużyła mi do zebrania opinii uczniów na temat sposobu prowadzenia zajęć dydaktycznych.

ANKIETA EWALUACYJNA

Ankieta służy zebraniu opinii uczniów na temat sposobu prowadzenia zajęć dydaktycznych.

1) Czy zajęcia spełniły Twoje oczekiwania?

- ☐ tak
- ☐ nie
- ☐ czasami

2) Czy sposób prowadzenia zajęć umożliwił Ci aktywny w nich udział?

- ☐ tak
- ☐ nie
- ☐ czasami

3) Własną aktywność podczas zajęć oceniam:

- ☐ wysoko
- ☐ średnio
- ☐ nisko

4) Czy w czasie zajęć zdobywałaś/zdobywałeś zasób nowej wiedzy i umiejętności:

- ☐ tak
- ☐ nie
- ☐ czasami

5) Ewentualne uwagi dotyczące sposobu prowadzenia zajęć:

.....
.....
.....
.....

Wyniki ilustruje tabela:

Nr pytania	Tak	Nie	Czasami
1	100%	0%	0%
2	100%	0%	0%
3	80%	20%	0%
4	100%	0%	0%
5	0%	100%	0%

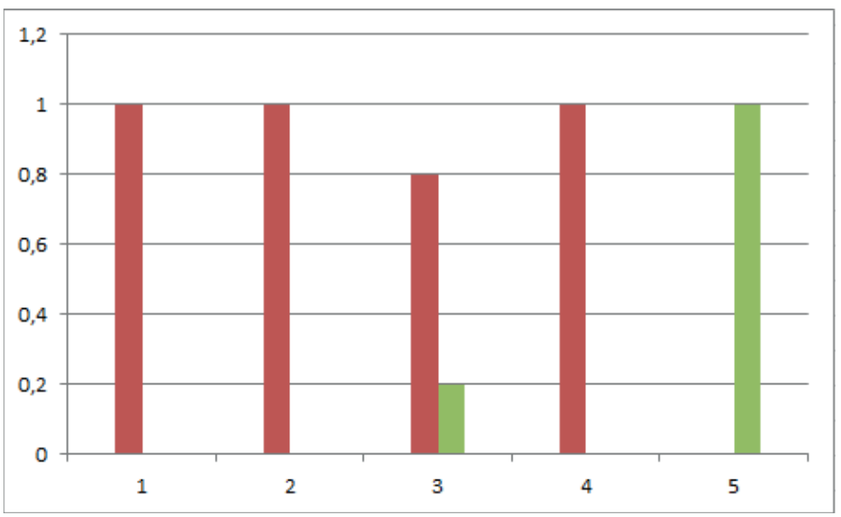

Wyniki ankiety są zadowalające. 100% uczniów stwierdziło, że zajęcia spełniły ich oczekiwania, sposób prowadzenia umożliwiał aktywny udział w zajęciach, na zajęciach uczniowie zdobywali nową wiedzę i umiejętności. W wyniku realizacji programu uczniowie uznali, że jego największym atutem jest odwoływanie się, podczas realizacji materiału nauczania, do sytuacji z życia codziennego. Program został zrealizowany, a założone cele osiągnięte. Realizacji programu sprzyjały pomoce dydaktyczne otrzymywane w ramach projektu oraz wyposażenie pracowni przez szkołę. Wspólna realizacja programu sprzyjała lepszemu poznaniu, dobrej zabawie, odkrywaniu się w nowych rolach i powierzonych zadaniach. Udział w programie sprzyjał wymianie doświadczeń naukowych i dydaktycznych, nawiązywaniu współpracy oraz doskonaleniu praktycznej znajomości technologii informacyjnej.

Szczegółowa analiza ankiet wykazała, że realizowane treści nauczania były dla uczniów zrozumiałe. Stwierdzono, że będą one przydatne w dorosłym życiu – zarówno prywatnym jak i zawodowym. Liczbę godzin przeznaczonych na realizację programu uznano za wystarczającą. Program nauczania, na podstawie którego realizowane były zajęcia spełnił oczekiwania młodzieży.

Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji
oraz Lekcji Demonstracyjnych

TECHNOLOGIA INFORMACYJNA

Zespół Szkół Ekonomicznych
w Poznaniu

Autor:
Katarzyna Weiss

Poznań 2013

1. Procedury ewaluacji

Ewaluacja programu obejmuje ocenę efektów realizacji programu, czyli umiejętności zawartych w założeniach edukacyjnych.

Ewaluacja programu dokonana została na podstawie obserwacji i refleksji nad realizacją zadań związanych z programem i pracą uczniów oraz przez informację zwrotną zawartą w ankietach ewaluacyjnych wypełnionych przez uczniów na koniec zajęć.

2. Ewaluacja efektów realizacji zajęć.

Dodatkowe zajęcia w ramach MIK oraz lekcji demonstracyjnych miały na celu rozszerzenie wiedzy i rozwinięcie dodatkowych umiejętności uczniów. Na zajęciach MIK uczniowie poznali zasady korespondencji seryjnej potrzebne do generowania dokumentów, co w przyszłości pozwoli im na lepszą organizację pracy. Z kolei w ramach lekcji demonstracyjnych tworzyli wykresy funkcji trygonometrycznych. Było to rzeczywiste rozszerzenie umiejętności, jakie nabywali w ramach zajęć realizowanych zgodnie z programem autorskim.

Cele edukacyjne, które miały zostać osiągnięte:

- podniesienie kompetencji ucznia w zakresie wykorzystania TI,
- zdobycie umiejętności pracy z wykorzystaniem korespondencji seryjnej,
- zdobycie umiejętności tworzenia wykresów funkcji trygonometrycznych w arkuszu kalkulacyjnym.

2.1 Lekcje demonstracyjne.

Zajęcia dotyczące kreślenia wykresów funkcji musiały rozpocząć się od przypomnienia zasad rysowania wykresów funkcji z wykorzystaniem arkusza Excel. Mimo wcześniejszych ćwiczeń konieczny był krótki wstęp przypominający, jakie kroki wykonujemy, żeby powstał wykres z poprawnym opisem.

Obserwując pracę uczniów, należy stwierdzić, że poprawnie wykonali wszystkie ćwiczenia, jakie zostały zaproponowane przez nauczyciela. Zakończyli zajęcia, realizując wydruki swoich prac. Poza tym uczniowie mogli wykorzystać później swoje umiejętności i zdobytą podczas zajęć z technologii informacyjnej wiedzę na lekcjach matematyki, kiedy omawiali zagadnienia związane z funkcjami trygonometrycznymi i ich wykresami. Ze względu na liczbę uczniów uczestniczących w zajęciach i możliwości sali komputerowej założyłam, że będą pracować w dwuosobowych grupach. Ważny był tu aspekt wychowawczy – umiejętność podziału pracy między współpracujących ze sobą uczniów. Na co dzień nie zawsze potrafią znaleźć wspólnie wyjście z sytuacji, jakie mają miejsce w szkole, podczas zajęć z wykorzystaniem komputera

doskonale radzili sobie z podziałem obowiązków. Bardzo ważny dla mnie – jako wychowawcy tej grupy – cel wychowawczy został osiągnięty. Być może wpływ na takie zachowanie ma fakt, że z ćwiczeń, które wykonywali w ramach tych zajęć nie otrzymywali typowych ocen szkolnych, na pewno nie była im również obojętna obecność gości z zewnątrz – przedstawicieli Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie – oraz dyrektora szkoły. Sądzę, że zależało im na tym, żeby pokazać klasę i szkołę w bardzo korzystnym świetle. Z tym zespołem miałam dużo problemów natury wychowawczej związanych z różnymi sytuacjami domowymi i rodzinnymi, więc proces podnoszenia samooceny jaki trwa nieustannie do dnia dzisiejszego był ważnym aspektem w pracy – również na takich dodatkowych zajęciach, na których mogli się wykazać swoimi umiejętnościami.

Wyniki ankiet uczniowskich oceniających lekcje demonstracyjne przedstawione zostały na poniższym wykresie:

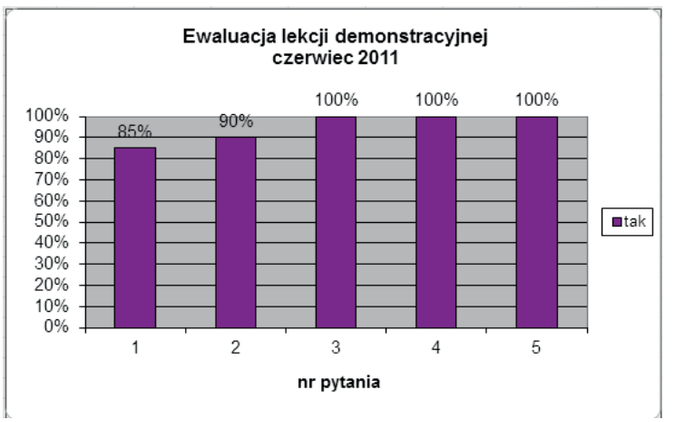

Analizując przedstawione wyżej wyniki ankiet, należy stwierdzić, że:

- zaproponowana forma zajęć odpowiadała uczniom – odpowiedzieli TAK na postawione pytanie w tej kwestii w 85%,
- 90% uczniów uznało, ze rozszerzyło swoją wiedzę z przedmiotu,
- 100% uczniów uznało zdobyte umiejętności za przydatne,
- 100% pozytywnie oceniło swoja pracę na zajęciach,
- 100% stwierdziło, że nauczyciel był przydatny i wyjaśniał ich wątpliwości,
- taka ocena uczniów stawia bardzo wysoko sens realizacji tych zajęć.

2.2 Mobilny Instytut Kompetencji

Zajęcia realizowane w ramach MIK rozwijały umiejętności w zakresie edytora Word. Korespondencja seryjna jest zagadnieniem bardzo przydatnym w pracach biurowych, bo ułatwia i przyspiesza proces wysyłania korespondencji do wielu odbiorców. Ponieważ uczniowie naszej szkoły często trafiają do pracy w sekretariatach, agencjach reklamowych, gdzie wysyła się duże ilości dokumentów do wielu odbiorców, uznałam, że ta umiejętność może przydać się im w późniejszej pracy, a wcześniej – w czasie praktyk zawodowych.

Wyniki opracowane na podstawie ankiet wypełnianych przez uczniów po zakończeniu zajęć:

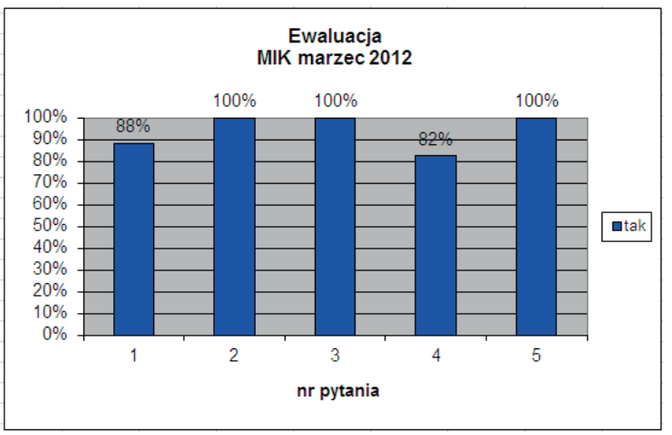

Analizując zaprezentowane wyżej wyniki ankiety, należy stwierdzić, że:

- aż 88% ankietowanych uznało, że zaproponowana forma zajęć spowodowała ich aktywny udział (forma ćwiczeń jest jedną z form aktywizacji),
- 100% uczniów odpowiedziało TAK na pytanie, czy rozszerzyli swoją wiedzę z przedmiotu,
- 100% uznało zdobyte umiejętności za przydatne,
- 82% pozytywnie oceniło swoją pracę na zajęciach,
- 100% uznało, że nauczyciel był przydatny i wyjaśniał ich wątpliwości.

Podobnie jak w przypadku Lekcji Demonstracyjnych, tak również w wypadku zajęć w ramach Mobilnego Instytutu Kompetencji ocena uczniów była bardzo wysoka.

Moja ocena efektów tych zajęć, oparta na analizie wykonanych ćwiczeń, jest również wysoka. Każdy z uczniów uczestniczących w zajęciach poprawnie wykonał zaproponowane ćwiczenia. Pisma, które miały trafić do hipotetycznych odbiorców, zostały poprawnie sformatowane, a następnie wysłane – z wykorzystaniem poznanego narzędzia – do podanych odbiorców. Uważam, że cel edukacyjny związany z tym przedsięwzięciem został zrealizowany.

3. Narzędzia ewaluacji

- ankiety ewaluacyjne (wypełniane przez uczniów na koniec zajęć),
- sprawozdanie z przeprowadzonych zajęć, obejmujące ocenę stopnia realizacji założonych celów (prowadzący zajęcia).

Ankieta ewaluacyjna dla ucznia :

Pytania	Odpowiedź	
	TAK	NIE
Czy zaproponowana forma zajęć spowodowała Twój aktywny udział w zajęciach?		
Czy rozszerzyłeś swoją wiedzę z przedmiotu TI?		
Czy zdobyte umiejętności są wg Ciebie przydatne?		
Czy pozytywnie oceniasz swoją pracę na zajęciach?		
Czy nauczyciel był pomocny i wyjaśniał Twoje ewentualne wątpliwości?		

Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji
oraz Lekcji Demonstracyjnych

JĘZYK ANGIELSKI

Zespół Szkół Ekonomicznych
w Kaliszu

Autor:
Klaudia Klamka

Kalisz 2013

1. Opis ewaluowanego przedsięwzięcia

Program zajęć realizowanych w ramach Mobilnego Instytutu Kompetencji (MIK) oraz Lekcji Demonstracyjnych (LD) stanowi uzupełnienie autorskiego programu kształtowania kompetencji kluczowych, który bazując na obowiązującej podstawie programowej, wykorzystywany jest w toku standardowych zajęć w szkole w klasie o profilu technik ekonomista w Technikum Nr 2 im. Gen. Mieczysława Smorawińskiego przy Zespole Szkół Ekonomicznych w Kaliszu począwszy od września 2010 roku przez kolejne cztery lata. W ramach Mobilnego Instytutu Kompetencji przeprowadzonych zostało 10 godzin dydaktycznych o charakterze zajęć pozalekcyjnych:

l.p.	Temat	Czas pracy/ liczba godzin	Termin realizacji	Uwagi
1	The English speaking world – różnorodność j. angielskiego na świecie	2	I semestr 2011/2012	
2	Our passions – co nas pasjonuje?	2	I semestr 2011/2012	
3	School survival – jak przetrwać szkołę?	2	I semestr 2011/2012	
4	The British Monarchy – brytyjscy władcy wczoraj i dziś	2	II semestr 2011/2012	
5	Going on holiday – planujemy wspólne wakacje	2	II semestr 2011/2012	

Realizacja Lekcji Demonstracyjnych w wymiarze 3 jednostek lekcyjnych odbyła się według następującego harmonogramu:

l.p.	temat	realizator	czas pracy/ liczba godzin	termin realizacji	uwagi
1	A city brochure – tworzenie folderu reklamowego wybranego miasta Wielkiej Brytanii	Klaudia Klamka	1	II semestr 2011/2012	
2	Sightseeing Kalisz – przygotowanie do roli przewodnika po kaliskich zabytkach	Klaudia Klamka	2	I semestr 2012/2013	

Program MIK i LD zakładał realizację następujących celów:

- podniesienie ogólnych kompetencji językowych ucznia, w szczególności umiejętności logicznego i poprawnego wypowiadania się,
- pogłębianie zainteresowania językiem angielskim i kulturą krajów anglojęzycznych,
- rozbudzanie kreatywności uczniów,
- kształtowanie umiejętności współpracy w grupie,
- zapoznanie ze słownictwem dotyczącym zagadnień wyszczególnionych w materiale nauczania,
- korzystanie ze słownika jedno- i dwujęzycznego oraz innych źródeł informacji, w tym również elektronicznych.

2. Opis danych, termin badania, prezentacja danych

Próbę badawczą stanowili uczniowie uczestniczący w programie. Zebranie danych odbywało się bezpośrednio po przeprowadzonych zajęciach MIK oraz LD przez samego nauczyciela – realizatora programu. Ewaluacji dokonano na podstawie obserwacji uczniów, rozmów z uczniami, ankiet oraz poprzez konsultacje i rozmowy z innymi nauczycielami, obserwatorami zajęć. Na podstawie obserwacji uczniów nauczyciel realizujący program zauważył, że uczniowie chętnie uczestniczyli w zajęciach MIK oraz LD, aktywnie brali udział w zaproponowanych przez nauczyciela zadaniach i ćwiczeniach, zgłaszali swoje pomysły, wykazywali się inicjatywą, z jednakowym entuzjazmem pracowali zarówno w parach bądź grupach, jak i samodzielnie.

Podczas rozmów z uczniami nauczyciel zauważył, iż uczniowie byli zadowoleni z faktu, iż mogli uczestniczyć w dodatkowych zajęciach z języka angielskiego. Ocenili zajęcia pozytywnie, ponieważ pozwoliły im one pogłębić wiedzę językową oraz zdobyć większą praktykę w porozumiewaniu się w języku obcym. Uznali, że udało im się opanować w dużym stopniu przekazywany przez nauczyciela materiał, a w szczególności te treści nauczania, które musieli odkryć sami, przy pomocy dostępnych źródeł (słowniki, internet). W opinii uczniów zajęcia MIK i LD działały motywująco i zachęciły ich do dalszych samodzielnych poszukiwań językowych. Ponadto zajęcia MIK i LD okazały się działać pozytywnie na wzrost poczucia własnej wartości uczniów oraz wiary we własne możliwości, zwłaszcza w zakresie umiejętności językowych. Dzięki zajęciom uczniowie rozwijali dotychczasowe zainteresowania związane z informacjami kulturowymi dotyczącymi krajów anglojęzycznych. Ich zdaniem zajęcia te wzmocniły ich umiejętności pracy zespołowej i były źródłem satysfakcji z tego, iż w grupie udaje im się efektywnie osiągać wyznaczone cele. Uczniowie stwierdzili też, że korzystanie z różnorakich źródeł i bogatych materiałów pozwoliło im utrwalić dotychczasową wiedzę i zdobyte umiejętności. Przyznali, że zajęcia spełniły ich oczekiwania.

Przeprowadzona wśród uczniów ankieta wykazała, że treści realizowane na zajęciach były dla uczniów ciekawe i zrozumiałe oraz poszerzały ich dotychczasową wiedzę i umiejętności. Uczniowie stwierdzili, że sposób prowadzenia zajęć przez nauczyciela był zajmujący, dzięki czemu dużo zapamiętali z lekcji i chcieliby kontynuować tego typu zajęcia w przyszłości. Ankieta pokazała również, że lekcje MIK i LD były przedmiotem rozmów pozaszkolnych – wielu uczniów rozmawiało o ich treści ze swoją rodziną.

Konsultacje i rozmowy z innymi nauczycielami wykazały, iż zajęcia realizowane w ramach MIK oraz LD uwzględniały zapisy podstawy programowej, były zgodne z profilem zawodowym klasy, charakteryzowały się różnorodnością oraz właściwym doborem technik pracy, jak również skuteczną umiejętnością wykorzystania dostępnych środków dydaktycznych. Zajęcia angażowały wszystkich uczniów oraz wzbudzały zainteresowanie przedstawianą tematyką.

3. Podsumowanie

Program zajęć realizowanych w ramach Mobilnego Instytutu Kompetencji (MIK) oraz Lekcji Demonstracyjnych (LD) miał znaczący wpływ na efektywność nauczania/uczenia się. Był dostosowany do predyspozycji uczniów oraz charakteryzował się trafnością doboru treści. Pozwolił kształtować umiejętność posługiwania się językiem obcym, wykształcić umiejętność pracy w grupie, wdrażać do samokształcenia i samodzielności oraz rozbudzać zainteresowania językiem angielskim. Dzięki udziałowi w programie uczestnicy mogli również pogłębiać wiedzę zdobytą w szkole, a także rozbudzać swą kreatywności. Tematyka związana z przygotowywaniem się do roli przewodnika sprzyjała rozwijaniu umiejętności właściwego gromadzenia i selekcjonowania informacji, a proponowane formy pracy wspomagały kształtowanie umiejętności współpracy w grupie.

4. Wnioski i zalecenia wynikające z ewaluacji

Przeprowadzone w ramach realizacji projektu formy wsparcia w ramach zajęć dodatkowych służyły przede wszystkim kształtowaniu poczucia wiary we własne możliwości w nauce języka obcego oraz kształtowaniu postaw otwartości, ciekawości, tolerancji wobec kultur krajów anglojęzycznych. Pozwoliły na realizację treści dostosowanych do możliwości i zainteresowań uczniów, co w połączeniu z atrakcyjną formą zajęć przyczyniło się do wyposażenia uczniów w wiedzę i umiejętności szczególnie ważne w ich przyszłości.

Skutecznie zrealizowany program MIK/LD wskazuje na potrzebę wzmacniania pozytywnych postaw u młodego człowieka oraz dalszego rozwijania wśród uczniów kompetencji kluczowych, ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności komunikowania się w języku obcym oraz umiejętności pracy zespołowej przy właściwym korzystaniu z dostępnych źródeł informacji.

Przykład wykorzystanej ankiety dla uczniów:

1. Czy treść była zrozumiała?
   □ nie za bardzo □ tak sobie / wcale □ bardzo

2. Czy zajęcia zainteresowały mnie?
   □ nie za bardzo □ tak sobie / wcale □ bardzo

3. Czy sposób prowadzenia zajęć przez wykładowcę był zajmujący?
   □ nie za bardzo □ tak sobie / wcale □ bardzo

4. Czy byłam/byłem aktywny na zajęciach?
   □ nie za bardzo □ tak sobie / wcale □ bardzo

5. Czy rozmawiałam/rozmawiałem o treści zajęć z rodziną?
   □ nie za bardzo □ tak sobie / wcale □ często

6. Czy dużo zapamiętałam/zapamiętałem z zajęć?
   □ nie za bardzo □ tak sobie / wcale □ bardzo

7. Czy chciałabym/chciałbym kontynuować zajęcia tego typu?
   □ nie za bardzo □ tak sobie / wcale □ bardzo

8. Czy mogę stwierdzić, że na zajęciach zostały przekazane wiadomości poszerzające moje wiadomości?
   □ nie za bardzo □ tak sobie / wcale □ bardzo

Raport z ewaluacji programu Mobilnego Instytutu Kompetencji
oraz Lekcji Demonstracyjnych

JĘZYK ANGIELSKI

Zespół Szkół Gastronomicznych
w Pile

Autor:
Piotr Woziwodzki

Piła 2013

1. Głównym założeniem programu było stworzenie szansy rozwijania i umacniania kompetencji uczniów wg autorskiego programu w trakcie zajęć dodatkowych pozalekcyjnych. Taką szansę dał tzw. Mobilny Instytut Kompetencji. W celu realizacji tych zajęć opracowany został program MIK. W programie znalazły się elementy zgłaszane przez uczniów oraz zaobserwowane przez nauczyciela w trakcie realizacji autorskiego programu nauczania. Do najważniejszych celów należało rozszerzenie treści kształcenia, odnoszących się do kompetencji kluczowych, tj. kształtowanie postaw obywatelskich dostosowanych do norm UE, poznawanie kultur innych krajów anglojęzycznych. Dla każdego człowieka, szczególnie młodego, staje się ważne, aby ilość i jakość posiadanych kompetencji była jak najwyższa. Pozwoli mu to stać się konkurencyjnym na rynku pracy. Za kompetencje kluczowe uznaje się wykształcenie wśród uczniów umiejętności kreatywności, mobilności, zdolności podejmowania trafnych decyzji, wyznaczania celów, planowania oraz realizacji swoich marzeń. Realizacja treści programu miała za cel rozwijać u uczniów poczucie własnej tożsamości, podmiotowości w kontaktach z innymi, świadomości uczestnictwa w życiu społecznym oraz postawy multikulturowej. I te elementy stanowiły jego najgłębsze cele.

Program realizowany był w klasie technikum o profilu kucharz w drugim roku nauki. Do klasy, do której uczęszczało 24 uczniów, zaliczamy chłopców, stanowiących 75% uczniów tej klasy oraz dziewczęta, stanowiące 25% zespołu. Wybór szkoły kierunku kształcenia w większości przypadków wynikał z zainteresowania zawodem kucharza i chęcią podjęcia w przyszłości pracy w tym zawodzie. Uczniowie wykazują spore zaciekawienie swoim przyszłym zawodem, a w kilku przypadkach uczniowie zadeklarowali chęć dalszego kształcenia w swoim zawodzie. Częściej dziewczęta niż chłopcy wykazują pasję i wysokie zainteresowanie w rozwijaniu swoich umiejętności językowych. W 90% jest to młodzież pochodząca z miast.

2. W programie zaproponowano 4 metody badawcze:

- obserwacja,
- ankieta,
- rozmowa,
- analiza dokumentów.

Badanie prowadzono na całej zbiorowości uczestniczącej w zajęciach. Jest to, bowiem zbiorowość mała i nie miałoby sensu wyodrębnianie jej elementu mniejszego, jakim jest próba.

Metoda obserwacji naturalnej prowadzona była sukcesywnie w trakcie prowadzonych zajęć. Jej zadaniem było przede wszystkim:

- dostosowywać tempo pracy do możliwości uczniów,
- dobierać metody pracy w zależności od predyspozycji grupy. Należy, bowiem pamiętać, iż zajęcia odbywały się często jako 10. lub 11. godzina lekcyjna.

Bieżąca kontrola doprowadziła do tego, iż młodzież z zajęć wychodziła zadowolona i chętnie uczestniczyła w następnych, czego dowodem jest frekwencja na zajęciach dodatkowych. Z obserwacji wynika, iż uczniowie w trakcie wizytowanych przez innych nauczycieli zajęć czy też przez dyrektora zachowywali się mniej swobodnie, byli lekko zażenowani, ale też mocniej angażowali się wykonywanie zadań. Z rozmowy przeprowadzonej po zajęciach można było wnioskować, że czuli się obserwowani i oceniani przez naszych gości. Z wypowiedzi wynika, iż obecność osób zewnętrznych wywoływała przynajmniej na początku stres. Przechodził on w trakcie upływających minut i był coraz mniejszy na kolejnych zajęciach programu. Jest to element ważny, bowiem umiejętność radzenia sobie ze stresem jest jedną z umiejętności, w jakie winien być wyposażony współczesny człowiek. W trakcie realizacji zajęć wykorzystano wiele metod aktywnych, co umożliwiło prowadzenie bieżącej rozmowy z poszczególnymi uczniami. Celem ich była szybka reakcja na oczekiwania młodzieży. Z obserwacji wynika, iż prowadzenie zajęć wykorzystujących różne techniki powoduje zwiększoną aktywność młodzieży.

Jako narzędzie oceny programu wykorzystano również ankiety przeprowadzone po realizacji zajęć. Narzędzie to było narzędziem anonimowym. Miało też opowiedzieć o zakresie odpowiedzialności za powierzone zadanie oraz zobiektywizować autoocenę. Największą trudność, jak w tym narzędziu bywa, budziły pytania otwarte – część uczniów na pytania te nie odpowiedziała. Młodzież niechętnie odpowiada na pytania, w których muszą wypowiedzieć się na jakiś temat. W pierwszym badaniu, jakie dotyczyło programu autorskiego, wykorzystano kartę.

KARTA OCENY PROGRAMU AUTORSKIEGO W PROJEKCIE „SZKOŁA KLUCZOWYCH KOMPETENCJI – MIK i LD

	Pytanie	Skala				
		1	2	3	4	5
1.	Jak oceniasz swoje zaangażowanie podczas realizacji projektu MIK?			20%	60%	20%
2.	Jak oceniasz swoją współpracę z innymi?			10%	70%	20%
3.	Jak oceniasz współpracę innych z Tobą?			20%	70%	10%
4.	Czy wywiązywałeś się z powierzonych zadań cząstkowych?			60%	30%	10%
5.	Jak oceniasz swoją pracowitość?			90%	10%	
6.	Jak oceniasz swoją asertywność?				100%	
7.	Jak oceniasz swoją kreatywność?				90%	10%
8.	Wymień, co przyniosło Ci najwięcej satysfakcji podczas realizacji zadań.	• zdobyta wiedza, • wspólne podejmowanie decyzji, • umiejętność dokonania samooceny.				
9.	Wymień, jakie elementy stanowiły dla Ciebie największą trudność.	• „spychologia”, • wizytacja innych nauczycieli.				
10.	Jakie nowe umiejętności nabyłeś podczas realizacji projektu MIK?	• umiejętność pracy w grupie, • Umiejętność argumentowania swoich racji, • radzenie sobie w sytuacjach dnia codziennego (w obcym kraju).				

Analizując uzyskane wyniki oraz na podstawie własnej obserwacji realizacji zadań przez uczniów, można wnioskować, iż realizowany program dodatkowych zajęć w ramach MIK i LD podniósł poziom posiadanych przez młodzież umiejętności kluczowych. Ich ocena praktycznie w 100% pokrywała się z moją oceną, z wyjątkiem parametrów dotyczących asertywności i kreatywności. Młodzież oceniła się wyżej aniżeli ja bym ocenił. Można więc domniemać, iż zawarte w programie cele były realne do wykonania i zostały wykonane. Mimo iż uczniowie postawili sobie wyższą ilość punktów to poprawnie dokonali oceny trudności w realizacji zadań. Umieli je sprecyzować i nazwać po imieniu.

Ankieta ta służyła do samooceny umacniania nabytych w trakcie realizacji programu kluczowych kompetencji.

WYSZCZEGÓLNIENIE	SKALA OCEN (OD 1 DO 6)					
	1	2	3	4	5	6
Sposób komunikacji z innymi				60%	40%	
Argumentowanie podjętych decyzji		20%	50%	30%		
Selekcja informacji		20%	50%	30%		
Formułowanie wniosków		30%	30%	40%		
Analizowanie informacji		30%	20%	40%	10%	
Współpraca w zespole			40%	30%	20%	10%
Szybkość podejmowania decyzji		10%	30%	20%	40%	
Zachowania asertywne			30%	40%	30%	
Odporność na stres				30%	40%	30%
Umiejętność radzenia sobie w sytuacjach dnia codziennego podczas pobytu w innym kraju				30%	60%	10%

Analizując powyższe dane, możemy zauważyć pewną prawidłowość. Przy większości pytań młodzież odpowiedziała na poziomie oceny 4, co może być zadowalające z punktu widzenia edukacji. Największe problemy mają z pozyskiwaniem, selekcjonowaniem i analizowaniem zebranych informacji. Nie potrafią umiejętnie wnioskować.

3. Podsumowanie, czyli dokonanie analizy realizacji programu autorskiego

Głównym atutem programu jest możliwość wprowadzenia treści spoza podstawy programowej, umocnienia już poznanych treści oraz nabywania i umacniania kluczowych kompetencji takich jak umiejętne radzenie sobie ze stresem, praca w zespole, ocenianie innych czy umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach podczas pobytu poza granicami naszego państwa.

Program w założeniach ogólnych został zrealizowany a zamierzone cele osiągnięte. Poziom realizacji w przełożeniu na ocenę szkolną można przełożyć na 75%. Realizacji osiągniętych celów sprzyjało z pewnością zdyscyplinowanie uczniów na zajęciach, ich wysoka frekwencja oraz świadomość, iż doświadczają czegoś nowego. Obserwacja osób trzecich powodowała również wzrost zaangażowania, co sprzyjało realizacji. Główną trudnością było słownictwo używane na tego typu zajęciach – wykraczające poza ramy podstawy programowej.

Poziom intelektualny uczniów tej klasy nie jest bardzo wysoki, niemniej wyższa poprzeczka spowodowała wzrost zaangażowania, dla niektórych uczniów program odzwierciedlał ich możliwości.

4. Wnioski

Zgodne z przyjętymi w programie kryteriami oceniania tj.

- atrakcyjność zajęć, skuteczność działań – wysoka; przy realizacji zadań wykorzystywano różne dostępne środki dydaktyczne, uczniowie pracowali z wykorzystaniem kart pracy. Zastosowano wiele aktywnych metod pracy. W ocenie mojej, uczniów oraz osób obserwujących zajęcia, w tym dyrektora, dobór metod i technik był na wysokim poziomie. W klasach o niskim poziomie ambicji, chęci do edukacji należy prowadzić zajęcia w atrakcyjny sposób przy założeniu wysokiej zmienności metod i technik, bowiem podnosi to skuteczność działań.
- zgodność z treściami kompetencji kluczowych, zwłaszcza w zakresie języka angielskiego – wysoka; wynika to z samej specyfiki przedmiotu. Szczególnie w powiązaniu z kompetencjami, które w niedalekiej przyszłości będą młodemu człowiekowi bardzo potrzebne.
- trafność wobec oczekiwań uczniów – dobór treści zgodny z oczekiwaniami uczniów; to oni byli głównymi inicjatorami przyjętych założeń programowych. Należy pamiętać, że w zajęciach dodatkowych, w których nie ma szczególnego obowiązku uczestniczenia dobiera się takie treści, które zainteresują młodych ludzi bądź wynikają z ich oczekiwań.
- przyrost wiedzy i umiejętności uczniów objętych programem – analizując karty pracy, możemy określić, jaki jest przyrost wiedzy oraz zdolności analitycznego i twórczego myślenia.
- spójność z celami i zadaniami szkoły – przygotowanie ucznia do aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu zawodowym. Uczniowie wyposażeni są nie tylko w umiejętności zawodowe, ale również ponad zawodowe. To winno owocować ich lepszym położeniem w dorosłym życiu.

5. Rekomendacje

Realizując w przyszłości lekcje w ramach MIK i LD, należy dostosować treści do oczekiwań uczniów. Zakładam, iż ten program jest programem, który ma zmienność treści i metod. Muszą one być adekwatne do oczekiwań i możliwości młodzieży.

6. Aneks

Zawiera narzędzia, które służyły do zbierania danych.

Karta samooceny kompetencji przedsiębiorczości ucznia – oceń w skali od 1 do 6 (X).

Jak oceniasz realizację programu MIK?

WYSZCZEGÓLNIENIE	SKALA OCEN (OD 1 DO 6)					
	1	2	3	4	5	6
Sposób komunikacji z innymi						
Argumentowanie podjętych decyzji						
Selekcja informacji						
Formułowanie wniosków						
Analizowanie informacji						
Współpraca w zespole						
Szybkości podejmowania decyzji						
Zachowania asertywne						
Odporność na stres						
Umiejętność radzenia sobie w sytuacjach dnia codziennego podczas pobytu w innym kraju						

Źródło: opracowanie własne.

KARTA OCENY PROGRAMU AUTORSKIEGO W PROJEKCIE
„SZKOŁA KLUCZOWYCH KOMPETENCJI”

Postaw X przy wybranych odpowiedziach – 1 najniższy, 5 najwyższy lub wpisz odpowiedzi.

	Pytanie	Skala				
		1	2	3	4	5
1.	Jak oceniasz swoje zaangażowanie podczas realizacji projektu MIK?					
2.	Jak oceniasz swoją współpracę z innymi?					
3.	Jak oceniasz współpracę innych z Tobą?					
4.	Czy wywiązywałeś się z powierzonych zadań cząstkowych?					
5.	Jak oceniasz swoją pracowitość?					
6.	Jak oceniasz swoją asertywność?					
7.	Jak oceniasz swoją kreatywność?					
8.	Wymień, co przyniosło Ci najwięcej satysfakcji podczas realizacji zadań.					
9.	Wymień, jakie elementy stanowiły dla Ciebie największą trudność.					
10.	Jakie nowe umiejętności nabyłeś podczas realizacji projektu MIK?					

Przykładowy arkusz samooceny ucznia uzupełniony o ocenę nauczyciela

	Wg mojej oceny wiem/umiem/potrafię			Wg oceny nauczyciela: wiem/umiem/potrafię		
	słabo	średnio	dobrze	słabo	średnio	dobrze
Ocenić zachowania przedsiębiorcze ludzi sukcesu.						
Wskazać przyczyny sukcesu.						
Zdefiniować pojęcie sukcesu.						
Zidentyfikować działania etyczne i nieetyczne.						
Wskazać zagrożenia dla ludzi wynikające z zachować nieetycznych.						
itd.						

Arkusz obserwacji pracy własnej nauczyciela

Lp.	Temat zajęć	Data	Zaobserwowany problem/ zdarzenie	Przyczyna problemu/ zdarzenia	Sposób rozwiązania problemu/ zdarzenia

KARTY PRACY UCZNIA

1. Karta pracy ucznia – CZY MAM SZANSE NA SUKCES – BIZNES

Zidentyfikuj swoje mocne i słabe strony

Mocne strony	Słabe strony

Oceń, czy jesteś osobą przedsiębiorczą

	skala						
Cechy:	**0**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
samodzielność							
odpowiedzialność							
kreatywność							
wiara we własne możliwości							
Umiejętności:							
podejmowanie trafnych decyzji							
współpraca w grupie							
rozpoczynanie rozmów							
planowanie podróży							
nawiązywanie kontaktów							
samokształcenie							

Wynik: 1. Suma punktów .....i dlatego .....

.....

.....

.....

Analizując swoje mocne i słabe strony oraz predyspozycje do tworzenia biznesu, określ:

- Jaką działalność mógłbyś prowadzić?.....
- Czy chciałbyś pracować sam, czy ze wspólnikami?.....
- Na jakim rynku firma będzie funkcjonowała?.....
- Od kogo chciałbyś uzyskać pomoc? .....